

● **PRAKTYCZNY
PODREČZNIK DLA
OSÓB
ODPOWIEDZIALNYCH
ZA PROWADZENIE
SPRAW NA MOCY
KONWENCJI Z 2007 R. O
DOCHODZENIU
ALIMENTÓW**

**PRAKTYCZNY PODRĘCZNIK DLA OSÓB
ODPOWIEDZIALNYCH ZA PROWADZENIE SPRAW NA
MOCY
KONWENCJI Z 2007 R. O DOCHODZENIU ALIMENTÓW**

Wydawca:

**Haska Konferencja Prawa Prywatnego Międzynarodowego
Stałe Biuro**

Churchillplein 6b
2517 JW Den Haag
Holandia

Telefon: +31 70 363 3303

Faks: +31 70 360 4867

E-mail: secretariat@hcch.net

Strona internetowa: www.hcch.net

© Haska Konferencja Prawa Prywatnego Międzynarodowego 2013

Wszelkie prawa zastrzeżone. Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana, przechowywana w systemie wyszukiwania informacji lub przekazywana w jakikolwiek sposób ani przy użyciu żadnych środków, w tym fotokopiuwana lub nagrywana, bez pisemnej zgody posiadacza praw autorskich.

Układ graficzny, tłumaczenie (z wyjątkiem języka angielskiego i francuskiego) i dystrybucja „Praktycznego podręcznika dla osób odpowiedzialnych za prowadzenie spraw na mocy konwencji z 2007 r. o dochodzeniu alimentów ” we wszystkich językach urzędowych Unii Europejskiej zostały zrealizowane dzięki uprzejmości Komisji Europejskiej/Dyrekcji Generalnej ds. Sprawiedliwości.

Oficjalne wersje niniejszej publikacji w języku angielskim i francuskim dostępne są na stronie internetowej Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego (<www.hcch.net>). Tłumaczenia niniejszej publikacji na inne języki nie zostały poddane przeglądowi przez Stałe Biuro Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego.

ISBN 978-92-79-56705-6

Wydrukowano w Belgii

Spis treści

Wprowadzenie.....	12
A. Co wchodzi w zakres niniejszego podręcznika (a co nie)	12
B. Struktura podręcznika	13
C. Sposób korzystania z podręcznika.....	14
D. Inne źródła informacji	14
E. Pewne porady końcowe	15
Rozdział 1 – Przegląd wniosków na mocy konwencji.....	16
I. Opis wniosków na mocy konwencji.....	16
A. Przegląd wniosków na mocy konwencji.....	17
B. Wniosek o podjęcie szczególnych działań	22
II. Ustalenie rodzaju wniosku	23
Rozdział 2 – Wyjaśnienie terminów	31
A. Cel niniejszego rozdziału.....	31
B. Terminy używane w niniejszym podręczniku.....	31
Rozdział 3 – Kwestie ogólne.....	46
Część 1 – Zakres stosowania konwencji.....	46
I. Cel niniejszego rozdziału.....	46
II. Zakres stosowania konwencji	46
A. Informacje ogólne.....	46
B. Podstawowe zastosowanie – zobowiązania alimentacyjne.....	47
C. Inne czynniki regulujące stosowanie konwencji.....	52
Część 2 – Kwestie wspólne dla wszystkich wniosków na mocy konwencji oraz dla wniosków o podjęcie szczególnych działań	55
I. Język	55
A. Język wniosku i dokumentów	55
B. Język komunikacji.....	55
C. Wyjątki od tłumaczenia	56
D. Jak to funkcjonuje w praktyce	56
E. Inne wymogi dotyczące dokumentów	57
II. Ochrona danych osobowych i informacji poufnych.....	58
III. Skuteczny dostęp do procedur i pomocy prawnej.....	59
A. Przegląd	59
B. Wymóg udzielenia bezpłatnej pomocy prawnej	61
IV. Szczególne zadania organu centralnego.....	69
V. Inne konwencje haskie	71
Rozdział 4 – Rozpatrywanie wysyłanych wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie (art. 10 ust. 1 lit. a) oraz art. 10 ust. 2 lit. a))	73
I. Informacje i zasady ogólne	73
A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany	74
B. Przykład sprawy	75
C. Kto może wnioskować o uznanie lub o uznanie i wykonanie?	75
D. Zaskarżenie uznania i wykonania	76
II. Procedura rozpatrywania i wypełniania wniosków.....	76
A. Wypełnianie krok po kroku wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie	77
B. Procedura – krok po kroku	78
III. Przygotowanie wymaganych dokumentów do wniosku	82
A. Informacje ogólne.....	82
B. Treść wniosku (o uznanie lub o uznanie i wykonanie)	83
IV. Uznanie i wykonanie – inne czynniki.....	88
A. Ugody alimentacyjne.....	88

B. Świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka.....	90
C. Alimenty na rzecz innych członków rodziny	91
V. Inne zagadnienia	91
A. Ustalenie miejsca pobytu pozwanego	91
B. Uznanie i wykonanie – skutek zastrzeżeń zgłoszonych przez państwo wezwane	92
VI. Materiały dodatkowe	93
A. Praktyczne porady	93
B. Wskazówki i narzędzia	93
C. Powiązane formularze	94
D. Odpowiednie artykuły konwencji	94
E. Powiązane sekcje podręcznika	94
VII. Lista kontrolna – wnioski o uznanie lub o uznanie i wykonanie	94
VIII. Często zadawane pytania.....	95
Rozdział 5 – Przetwarzanie otrzymywanych wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie	98
I. Przegląd i zasady ogólne.....	98
A. Zasady ogólne	98
B. Przegląd procedury	99
C. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany	101
D. Przykład sprawy	101
E. Kto może wnioskować	102
II. Streszczenie procesu uznania i wykonania	102
III. Procedury	104
A. Wstępne badanie otrzymanych dokumentów przez organ centralny.....	104
B. Stwierdzenie wykonalności lub rejestracja przez właściwy organ	109
C. Uznanie i wykonanie – rezultaty wniosku	114
D. Komunikacja z państwem wzywającym.....	115
IV. Pozostałe aspekty: wnioski o uznanie lub o uznanie i wykonanie.....	116
A. Wnioski o uznanie złożone przez dłużnika	116
B. Alternatywne postępowanie w sprawie wniosku o uznanie oraz o uznanie i wykonanie (art. 24)	118
C. Ugody alimentacyjne.....	121
V. Uznanie i wykonanie – inne zagadnienia	122
A. Pomoc prawna.....	122
B. Kwestie dotyczące wykonania.....	122
C. Istotne wyjątki i zastrzeżenia	123
VI. Materiały dodatkowe	123
A. Praktyczne porady	123
B. Wskazówki i narzędzia	124
C. Powiązane formularze	124
D. Odpowiednie artykuły konwencji.....	124
E. Powiązane sekcje podręcznika	124
VII. Lista kontrolna – wnioski o uznanie i wykonanie	125
VIII. Często zadawane pytania.....	126
Rozdział 6 – Przygotowywanie wysyłanych wniosków o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym (art. 10 ust. 1 lit. b))	129
I. Przegląd	129
A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany	129
B. Przykład sprawy	130
C. Kto może wnioskować o wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych??	130
D. Informacje ogólne – wykonanie, nie uznanie	130
II. Procedura rozpatrywania i wypełniania wniosków.....	131
A. Procedury	131
B. Przygotowanie wysyłanego wniosku o wykonanie.....	133

C. Wyjątki od procedur ogólnych	136
III. Materiały dodatkowe	137
A. Praktyczne porady	137
B. Powiązane formularze	137
C. Odpowiednie artykuły konwencji	137
D. Powiązane sekcje podręcznika	137
IV. Lista kontrolna – wysyłane wnioski o wykonanie orzeczenia z państwa wezwanego	138
V. Często zadawane pytania	138
Rozdział 7 – Przetwarzanie otrzymywanych wniosków o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym	140
I. Przegląd – otrzymywane wnioski o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym	140
A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany	140
B. Przykład sprawy	141
C. Ważna różnica – wnioski o wykonanie przez państwo jego własnego orzeczenia	141
II. Rozpatrywanie wniosków o wykonanie	142
A. Diagram sekwencji działań	142
B. Przegląd otrzymanych dokumentów	144
III. Materiały dodatkowe	146
A. Praktyczne porady	146
B. Powiązane formularze	146
C. Odpowiednie artykuły	147
D. Powiązane sekcje podręcznika	147
IV. Lista kontrolna – otrzymywane wnioski o wykonanie	147
V. Często zadawane pytania	147
Rozdział 8 – Wysyłane wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych	148
I. Przegląd	148
A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany	148
B. Przykład sprawy	149
C. Kto może wnioskować o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych?	149
D. Wystąpienie o wydanie orzeczenia – pewne czynniki	150
E. Szczególne okoliczności: wnioski o wydanie, w przypadku gdy potrzebne jest nowe orzeczenie z powodu zastrzeżenia (art. 20 ust. 4) ...	151
F. Szczególne okoliczności: wnioski o wydanie w przypadkach, gdy konieczne jest nowe orzeczenie, ponieważ uznanie lub uznanie i wykonanie jest niemożliwe	152
II. Procedury wypełniania i przekazywania wniosku	153
A. Przegląd	153
B. Wstępne kroki	154
C. Przygotowanie pakietu dokumentów na potrzeby wysyłanego wniosku o wydanie	157
III. Materiały dodatkowe	161
A. Praktyczne porady	161
B. Powiązane formularze	162
C. Odpowiednie artykuły konwencji	162
D. Powiązane sekcje podręcznika	162
IV. Lista kontrolna – wysyłane wnioski o wydanie	163
V. Często zadawane pytania	163

Rozdział 9 – Otrzymywane wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych	167
I. Przegląd	167
A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany	167
B. Przykład sprawy	168
C. Kto może wnioskować o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych?	168
D. Wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy nie można uznać istniejącego orzeczenia	168
II. Rozpatrywanie otrzymywanych wniosków o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych	169
A. Informacje ogólne	169
B. Diagram sekwencji działań	171
C. Kroki w procesie wydania orzeczenia	172
III. Materiały dodatkowe	178
A. Praktyczne porady	178
B. Powiązane formularze	179
C. Odpowiednie artykuły konwencji	179
D. Powiązane sekcje podręcznika	179
IV. Lista kontrolna – otrzymywane wnioski o wydanie	179
V. Często zadawane pytania	180
Rozdział 10 – Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych	182
I. Przegląd	182
A. Wykonanie orzeczenia na mocy konwencji	182
II. Procesy wykonania na mocy konwencji	183
A. Informacje ogólne	183
B. Szybkie wykonanie	184
C. Środki egzekucyjne	185
D. Płatności	187
E. Kwestie dotyczące wykonania	188
III. Materiały dodatkowe	192
A. Praktyczne porady	192
B. Odpowiednie artykuły konwencji	193
C. Powiązane sekcje podręcznika	193
IV. Często zadawane pytania	193
Rozdział 11 – Wnioski o zmianę orzeczenia (art. 10 ust. 1 lit. e) i f) oraz art. 10 ust. 2 lit. b) i c)	195
I. Przegląd – zmiana orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych	195
A. Informacje ogólne	195
B. Gdzie można bezpośrednio złożyć wniosek o zmianę i czy wniosek na mocy konwencji jest możliwy?	197
II. Przykłady	198
A. Przykład 1: Dłużnik opuścił państwo pochodzenia, a wierzyciel nie	199
B. Przykład 2: Wierzyciel opuścił państwo pochodzenia, a dłużnik nie	204
C. Przykład 3: zarówno wierzyciel, jak i dłużnik wyjechali z państwa pochodzenia i mają miejsce pobytu w różnych państwach	208
D. Przykład 4: obie strony opuściły państwo pochodzenia i mają aktualnie miejsce pobytu w tym samym państwie	212
E. Dobra praktyka w odniesieniu do wniosków o zmianę	213
III. Materiały dodatkowe	214
A. Odpowiednie artykuły konwencji	214
B. Powiązane sekcje podręcznika	214

Rozdział 12 – Procedury zmiany – wnioski wysyłane i otrzymywane	215
Część I – Procedury postępowania z wysyłanymi wnioskami o zmianę	215
I. Przegląd	215
A. Rola organu centralnego	215
B. Procedura – diagram sekwencji działań	216
C. Wyjaśnienie procedur	218
II. Wypełnianie wymaganych dokumentów	220
A. Informacje ogólne	220
B. Wypełnianie formularza wniosku (o zmianę orzeczenia)	221
C. Gromadzenie dodatkowych dokumentów	221
III. Lista kontrolna – wysyłane wnioski o zmianę	224
Część II – Procedury postępowania z otrzymywanymi wnioskami o zmianę	224
I. Przegląd	224
II. Procedury	224
III. Lista kontrolna – otrzymywane wnioski o zmianę	227
Część III – Kwestie wspólne zarówno dla otrzymywanych, jak i wysyłanych wniosków o zmianę	227
I. Materiały dodatkowe	227
A. Praktyczne porady dotyczące wszystkich wniosków o zmianę	227
B. Powiązane formularze	228
C. Odpowiednie artykuły konwencji	228
D. Powiązane sekcje podręcznika	228
II. Często zadawane pytania	229
Rozdział 13 – Wypełnianie wysyłanych wniosków o podjęcie szczególnych działań	232
I. Przegląd – wnioski o podjęcie szczególnych działań	232
A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie składany	232
B. Przykład sprawy	233
C. Kto może wnioskować?	233
D. Diagram sekwencji działań	234
II. Procedury	236
A. Ustalenie kontekstu wniosku	236
B. Jeżeli wniosek jest składany w kontekście rozważanego złożenia wniosku na mocy konwencji (art. 7 ust. 1)	236
C. Jeżeli wniosek jest składany w kontekście postępowania o charakterze międzynarodowym (art. 7 ust. 2)	238
D. Czy dokumenty są kompletne?	238
E. Wysyłanie do państwa wezwanego	239
III. Inne zagadnienia	239
A. Koszty	239
B. Ochrona danych osobowych	240
IV. Materiały dodatkowe	241
A. Praktyczne porady	241
B. Powiązane formularze	241
C. Odpowiednie artykuły konwencji	241
D. Powiązane sekcje podręcznika	241
V. Lista kontrolna – wysyłany wniosek o podjęcie szczególnych działań	242
VI. Często zadawane pytania	242
Rozdział 14 – Rozpatrywanie otrzymywanych wniosków o podjęcie szczególnych działań	243
I. Przegląd – wnioski o podjęcie szczególnych działań	243
A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany	243
B. Przykład sprawy	244
C. Kto może złożyć wniosek?	244
D. Diagram sekwencji działań	245

II. Procedury	247
A. Potwierdzenie otrzymania wniosku	247
B. Czy rozważane jest złożenie wniosku na mocy konwencji?	247
C. Jeżeli wniosek o podjęcie szczególnych działań dotyczy rozważanego złożenia wniosku na mocy konwencji (art. 7 ust. 1).....	247
D. Jeżeli wniosek dotyczy sprawy o charakterze międzynarodowym w państwie wzywającym (art. 7 ust. 2)	249
E. Przekazywanie państwu wzywającemu notatek na temat stanu rozpatrywania wniosku	249
III. Inne zagadnienia	250
A. Koszty	250
IV. Materiały dodatkowe	251
A. Praktyczne porady	251
B. Powiązane formularze	251
C. Odpowiednie artykuły konwencji	251
D. Powiązane sekcje podręcznika	251
V. Lista kontrolna – otrzymywane wnioski o podjęcie szczególnych działań	252
VI. Często zadawane pytania.....	252
Rozdział 15 – Wypełnianie formularzy	253
I. Wypełnianie obowiązkowych formularzy wymaganych w przypadku wszystkich wniosków.....	253
A. Formularz przekazania	253
B. Formularz potwierdzenia.....	256
II. Instrukcje dotyczące wypełniania zalecanych formularzy wniosku	257
A. Zalecany formularz wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie	258
B. Zalecany formularz wniosku o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym.....	263
C. Zalecany formularz wniosku o wydanie orzeczenia	267
D. Zalecany formularz wniosku o zmianę orzeczenia.....	272
III. Instrukcje dotyczące wypełniania dodatkowych formularzy	277
A. Formularz informacji o sytuacji finansowej.....	277
B. Dokument poświadczający należyte powiadomienie.....	279
C. Dokument stwierdzający wykonalność orzeczenia	279
D. Streszczenie orzeczenia	280
E. Obliczenie kwoty zaległych płatności	280
F. Dokument zawierający wyjaśnienie sposobu korygowania orzeczenia	280
G. Dowód udzielenia świadczeń lub prawa do podejmowania działań (instytucja publiczna)	280
H. Notatka na temat stanu rozpatrywania wniosku	281
IV. Listy kontrolne – dokumentacja, którą należy załączać do wysyłanych wniosków na mocy konwencji.....	281
A. Wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie.....	282
B. Wniosek o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym	284
C. Wniosek o wydanie orzeczenia.....	285
D. Wniosek o zmianę orzeczenia	286
V. Wypełnianie formularzy wniosków o uznanie i wykonanie, które składane są bezpośrednio.....	287
Załącznik – Podstawy uznania i wykonania orzeczenia.....	288
Rozdział 16 – Wnioski składane bezpośrednio do właściwych organów	291
I. Wprowadzenie.....	291
A. Przykład sprawy	292
B. Jak to działa na mocy konwencji	292

II.	Wnioski o uznanie i wykonanie składane bezpośrednio	292
A.	Wysyłane wnioski składane bezpośrednio (o uznanie i wykonanie)	293
B.	Otrzymywane wnioski składane bezpośrednio (o uznanie i wykonanie)	294
III.	Bezpośrednio składane wnioski o wydanie i zmianę orzeczeń.....	296
IV.	Materiały dodatkowe	296
A.	Praktyczne porady	296
B.	Powiązane formularze	297
C.	Odpowiednie artykuły.....	297
V.	Często zadawane pytania.....	297

Spis rysunków

Rysunek 1:	Tabela wniosków	17
Rysunek 2:	Możliwe wnioski, gdy istnieje orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych	24
Rysunek 3:	Możliwe wnioski, gdy nie istnieje wykonalne orzeczenie	25
Rysunek 4:	Wnioski o zmianę składane przez wierzyciela.....	27
Rysunek 5:	Wnioski o zmianę składane przez dłużnika	29
Rysunek 6:	Wnioski o podjęcie szczególnych działań	30
Rysunek 7:	Ustalanie, czy wniosek wchodzi w zakres stosowania konwencji ..	51
Rysunek 8:	Pomoc prawna: wnioski o świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci składane przez wierzyciela	63
Rysunek 9:	Pomoc prawna: wnioski o świadczenia alimentacyjne na rzecz osób innych niż dzieci składane przez wierzyciela	65
Rysunek 10:	Pomoc prawna: wnioski składane przez dłużnika.....	66
Rysunek 11:	Pomoc prawna: kryterium sytuacji majątkowej dziecka	68
Rysunek 12:	Wypełnianie krok po kroku wysyłanego wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie.....	78
Rysunek 13:	Wymagane dokumenty – uznanie i wykonanie.....	82
Rysunek 14:	Schemat procesu rozpatrywania otrzymywanych wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie (organ centralny).....	103
Rysunek 15:	Treść wniosku o uznanie i wykonanie	106
Rysunek 16:	Kroki podejmowane przez właściwy organ w odniesieniu do wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie (art. 23)	110
Rysunek 17:	Alternatywne postępowania w sprawie wniosku o uznanie i wykonanie – przegląd.....	119
Rysunek 18:	Procedury postępowania z wysyłanymi wnioskami o wykonanie	132
Rysunek 19:	Diagram sekwencji działań – przegląd procesu rozpatrywania wniosku o wykonanie	143
Rysunek 20:	Wykaz formularzy i dokumentów	144
Rysunek 21:	Przegląd – proces postępowania z wnioskiem o wydanie	153
Rysunek 22:	Wstępne kroki procesu postępowania z wnioskiem	154
Rysunek 23:	Przygotowywanie wniosku o wydanie.....	158
Rysunek 24:	Tabela dokumentów – wniosek o wydanie	160
Rysunek 25:	Przebieg procesu wydania orzeczenia	171
Rysunek 26:	Wstępna analiza: wniosek o wydanie.....	173
Rysunek 27:	Przegląd postanowień konwencji dotyczących wykonania	184
Rysunek 28:	Wnioski o zmianę w sytuacji, gdy wierzyciel ma miejsce pobytu w państwie pochodzenia	200
Rysunek 29:	Wnioski o zmianę w sytuacji, gdy dłużnik ma miejsce pobytu w państwie pochodzenia	205
Rysunek 30:	Wnioski o zmianę, w przypadku gdy obie strony wyjechały z państwa pochodzenia i zamieszkują w różnych państwach	209
Rysunek 31:	Wniosek o zmianę, w przypadku gdy obie strony opuściły państwo pochodzenia i zamieszkują w tym samym państwie.....	213
Rysunek 32:	Procedury kompletowania i przekazywania wniosku o zmianę...	217
Rysunek 33:	Dokumenty wymagane na potrzeby wniosku o zmianę.....	221
Rysunek 34:	Przegląd kroków w ramach postępowania z otrzymywanym wnioskiem o zmianę.....	225
Rysunek 35:	Diagram sekwencji działań – przetwarzanie wysyłanych wniosków o podjęcie szczególnych działań.....	235
Rysunek 36:	Diagram sekwencji działań – rozpatrywanie wniosku o podjęcie szczególnych działań	246
Rysunek 37:	Tabela wniosków na mocy art. 10	256

Rysunek 38:	Tabela dokumentów, które należy załączyć do wniosku o wydanie.....	272
Rysunek 39:	Dokumenty, które należy załączyć do wysyłanego wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie	283
Rysunek 40:	Dokumenty, które należy załączyć do wysyłanego wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie	284
Rysunek 41:	Dokumenty, które należy załączyć do wniosku o wydanie.....	285
Rysunek 42:	Dokumenty, które należy załączyć do wniosku o zmianę	287
Rysunek 43:	Pomoc prawna – wnioski składane bezpośrednio do właściwego organu	294

Wprowadzenie

1. *Konwencja haska z dnia 23 listopada 2007 r. o międzynarodowym dochodzeniu alimentów na rzecz dzieci i innych członków rodziny* jest istotnym krokiem na drodze do utworzenia opłacalnego, dostępnego i prostego systemu międzynarodowego dochodzenia alimentów.
2. Osoby, które odpowiadają za prowadzenie spraw, składają i rozpatrują wnioski oraz współpracują z innymi państwami w celu skutecznego wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych, stanowią centralny element międzynarodowego uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawie tych świadczeń. Ich poświęcenie i zaangażowanie w pomaganie dzieciom i rodzinom zapewniają udane funkcjonowanie konwencji.
3. Niniejszy podręcznik przeznaczony jest dla tych osób odpowiedzialnych za prowadzenie spraw. Napisano go, aby pomóc tym osobom we wszystkich rodzajach systemów prawnych, niezależnie od tego, czy pracują one w dużych państwach, w których funkcjonują złożone komputerowe systemy informacyjne, i zarządzają setkami spraw, czy też działają w małych państwach, zajmując się tylko niewielką liczbą spraw. W podręczniku tym omówiono zagadnienia i procedury, które będą występowały w trakcie prowadzenia spraw międzynarodowych.

A. Co wchodzi w zakres niniejszego podręcznika (a co nie)

4. Celem niniejszego podręcznika jest pomaganie osobom odpowiedzialnym za prowadzenie spraw w faktycznym zarządzaniu sprawami objętymi zakresem stosowania konwencji. Co ważne, nie jest to przewodnik prawny na temat konwencji przeznaczony dla prawników, sędziów, decydentów ani sądów. Z uwagi na fakt, że przewodnik ten obejmuje wyłącznie międzynarodowe elementy spraw objętych zakresem stosowania konwencji, nie uwzględniono w nim wszystkich aspektów prowadzenia spraw międzynarodowych. Sprawy międzynarodowe nadal podlegają procedurom krajowym, takim jak procedury wykonania.
5. Konwencja jest wynikiem czteroletnich negocjacji z udziałem ponad 70 państw. W trakcie negocjacji omówiono wiele kwestii, co posłużyło ukształtowaniu ostatecznie uzgodnionego tekstu konwencji. Bardzo szczegółowe wyjaśnienia postanowień konwencji i historię negocjacji zawarto w kompleksowym sprawozdaniu wyjaśniającym dotyczącym konwencji¹. W sprawozdaniu wyjaśniającym przedstawiono podstawę prawną oraz właściwą wykładnię każdego postanowienia konwencji.
6. Niniejszy podręcznik zawiera z kolei praktyczne i operacyjne wyjaśnienie procedur przewidzianych w konwencji oraz omówienie sposobu, w jaki sprawy objęte zakresem stosowania konwencji będą faktycznie prowadzone w praktyce. Osoby potrzebujące wykładni prawnej konwencji będą musiały zapoznać się ze sprawozdaniem wyjaśniającym, a z czasem z orzecznictwem powstającym w odniesieniu do interpretacji konwencji.

¹ A. Borrás i J. Degeling, Sprawozdanie wyjaśniające – *Konwencja o międzynarodowym dochodzeniu alimentów na rzecz dzieci i innych członków rodziny*, dostępne na stronie internetowej konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section”.

7. Ponadto funkcjonowanie konwencji z konieczności uzupełnione będzie praktykami krajowymi w zakresie prowadzenia spraw dotyczących świadczeń alimentacyjnych, ponieważ po przekazaniu przez państwo sprawa taka jest obsługiwana przez inne państwo i prowadzona zgodnie z praktykami krajowymi tego państwa. Istota konwencji dotyczy przede wszystkim interakcji między państwami oraz przepływu spraw i informacji między nimi.
8. Podręcznik nie zawiera zatem odpowiedzi ani wytycznych dotyczących wszystkich kwestii pojawiających się w przypadku spraw międzynarodowych. Na przykład dokumenty, jakie należy stosować do powiadamiania stron o wnioskach składanych na mocy konwencji, lub forma, jaką powinno mieć orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, będą zależeć od praktyki krajowej i prawa wewnętrznego w każdym państwie. W związku z tym, mimo że dla osób odpowiedzialnych za prowadzenie spraw podręcznik ten może stanowić pierwsze źródło informacji na temat praktycznego funkcjonowania konwencji, zawsze trzeba będzie uwzględnić dodatkowo praktykę krajową i prawo wewnętrzne w każdym państwie.

B. *Struktura podręcznika*

9. Niniejszy podręcznik nie jest książką, którą należy czytać od deski do deski.
10. Podzielono go na różne części obejmujące poszczególne rodzaje wniosków, które można składać na mocy konwencji. Ponieważ każdy wniosek dotyczy dwóch państw – państwa, które wysyła wniosek, zwanego państwem wzywającym oraz państwa, które go otrzymuje, zwanego państwem wezwanym – na omówienie procedur dotyczących postępowania z wnioskami w każdym z tych państw poświęcono odrębne, niezależne rozdziały. Rozdział dotyczący wysyłanych wniosków obejmuje procedury stosowane przez państwo wzywające, a rozdział poświęcony otrzymywanym wnioskom obejmuje procedury stosowane przez państwo wezwane.
11. Każdy rozdział zawiera zarówno omówienie samego wniosku, przypadków, w których można go wykorzystać, i przykładów spraw, jak i diagramy sekwencji działań i procedury postępowania krok po kroku na potrzeby obsługi wniosku. Na końcu każdego rozdziału znajdują się odniesienia do dodatkowych materiałów, a także często zadawane pytania.
12. Istnieje szereg zagadnień, które są wspólne dla wszystkich wniosków, i zamiast powtarzać je w każdym rozdziale, opisano je w pierwszej części podręcznika, w rozdziałach 1–3. Rozdziały te zawierają krótkie wyjaśnienie każdego z możliwych rodzajów wniosków, a następnie odniesienie do odpowiedniego rozdziału podręcznika, w którym można znaleźć szczegółowe wyjaśnienie.
13. Rozdziały wprowadzające zawierają również przegląd zakresu stosowania konwencji – jakie rodzaje zobowiązań alimentacyjnych konwencja obejmuje, a jakich nie – oraz wyjaśnienia dotyczące możliwego rozszerzenia lub zawężenia tego zakresu. Ponadto omówiono zagadnienia ogólne, takie jak znaczenie ochrony danych osobowych oraz zapewnienie skutecznego dostępu do procedur i pomocy prawnej w przypadku wniosków objętych zakresem stosowania konwencji.
14. Rozdział 2 zawiera wyjaśnienie terminów najczęściej stosowanych w niniejszym podręczniku. Nie są one definicjami prawnymi. Sama konwencja zawiera definicje szeregu stosowanych terminów, a także stanowi, że „przy wykładni [tej] konwencji uwzględnia się jej międzynarodowy charakter oraz potrzebę propagowania jej jednolitego stosowania”².

² Artykuł 53.

15. Wyjaśnienia zawarte w rozdziale 2 mają pomóc osobom odpowiedzialnym za prowadzenie spraw w zrozumieniu języka konwencji i stojącej za nią intencji, szczególnie w tych obszarach, w których użyte pojęcia lub słowa znacznie się różnią od stosowanych w prawie wewnętrznym lub praktyce krajowej. W treści poszczególnych rozdziałów zamieszczono odniesienia do tych wyjaśnień, aby pomóc osobom odpowiedzialnym za prowadzenie spraw, które muszą przestrzegać postanowień konwencji.
16. Ponadto rozdział 15 podręcznika zawiera instrukcje dotyczące wypełniania zalecanych formularzy wniosków na mocy konwencji.

C. Sposób korzystania z podręcznika

17. Osoby nieobeznane ze sprawami wchodzącymi w zakres stosowania konwencji powinny najpierw zapoznać się z rozdziałem 1 – Przegląd wniosków na mocy konwencji. Zapewni im to wyjaśnienie różnych wniosków dostępnych na mocy konwencji oraz wskaże część podręcznika, z którą powinny się zapoznać.
18. Następnie należy przejść do rozdziału 3 i upewnić się, czy dana sprawa alimentacyjna wchodzi w zakres stosowania konwencji. Jeżeli nie, wówczas niniejszy podręcznik i procesy przewidziane w konwencji nie będą miały zastosowania. Jeżeli dana sprawa wchodzi w zakres stosowania konwencji, należy przejść do rozdziału dotyczącego konkretnego wniosku i postępować zgodnie z procedurami dotyczącymi otrzymywanych albo wysyłanych wniosków.

D. Inne źródła informacji

19. Najobszerniejszym źródłem informacji na temat tekstu konwencji jest wspomniane wyżej sprawozdanie wyjaśniające. W przypadku pytania dotyczącego sprawy wchodzącej w zakres stosowania konwencji, na które nie ma odpowiedzi w niniejszym podręczniku, należy przeanalizować stosowny artykuł konwencji, a następnie przejść do odpowiedniej sekcji sprawozdania wyjaśniającego. W sprawozdaniu wyjaśniającym udzielono odpowiedzi na wiele pytań technicznych, których nie uwzględniono w niniejszym podręczniku. Poza sprawozdaniem wyjaśniającym istnieje znaczna liczba wstępnych dokumentów i sprawozdań zawierających informacje podstawowe i techniczne, do których to materiałów odwoływano się i na których oparto się w trakcie negocjacji prowadzących do opracowania konwencji. Wszystkie te sprawozdania są dostępne na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section”.
20. Odpowiedzi na pytania dotyczące prawa wewnętrznego i praktyk innego państwa w sprawach dotyczących świadczeń alimentacyjnych często można znaleźć poprzez profil państwa, który umawiające się państwo przekazało Stałemu Biuru Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego. Profil państwa zawiera informacje o środkach egzekucyjnych, podstawie wydawania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych oraz ograniczeniach dotyczących zmian, a także informacje o tym, czy do wniosków na ogół stosuje się procedury administracyjne czy sądowe. Profil państwa zawiera również informacje kontaktowe i wszelkie szczególne wymagania tego państwa dotyczące wniosków na mocy konwencji. W profilu państwa można również znaleźć linki do stron internetowych państw lub do podobnych źródeł informacji. Profil państwa można również znaleźć na stronach internetowych konferencji haskiej³.

³ Niektóre państwa mogą postanowić, że nie będą korzystać z zalecanego formularza profilu państwa, jednak w art. 57 zobowiązuje się wszystkie umawiające się państwa do przedkładania Biuru Stałemu tego samego rodzaju informacji. Informacje te będą również dostępne na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section”.

21. Ponadto osoby odpowiedzialne za prowadzenie spraw powinny oczywiście zapoznać się z materiałami dotyczącymi ich własnych krajowych praktyk i procedur oraz w stosownych przypadkach w kwestiach wykładni prawnej odnieść się do odpowiednich zasobów, takich jak poradniki prawne, lub skorzystać z pomocy prawników w swoim państwie. Z uwagi na fakt, że wiele państw ma już znaczne doświadczenie w prowadzeniu międzynarodowych spraw alimentacyjnych, państwa te dysponują obszerną wiedzą specjalistyczną, która może być pomocna osobom odpowiedzialnym za prowadzenie spraw potrzebującym wsparcia przy rozpatrywaniu spraw międzynarodowych.

E. Pewne porady końcowe

22. Podczas rozpatrywania wniosków na mocy konwencji można zauważyć, że w procedurach wyraźnie kładzie się nacisk na zachowanie prostoty procesu, szybkie rozpatrywanie wniosków, wykorzystywanie skutecznych środków egzekucyjnych oraz stałą komunikację między oboma państwami zaangażowanymi w sprawę. Są to rzeczywiście najważniejsze cele konwencji, które odzwierciedlono w art. 1 konwencji. Jeżeli cele te można zrealizować poprzez wdrożenie konwencji, przyniesie to wyraźną i trwałą korzyść dzieciom i rodzinom na całym świecie. Zostanie to osiągnięte poprzez ciężką pracę oraz wysiłki osób odpowiedzialnych za prowadzenie spraw i mamy nadzieję, że niniejszy podręcznik będzie przydatnym narzędziem do realizacji tego celu.

Rozdział 1

Przegląd wniosków na mocy konwencji

23. W niniejszym rozdziale wyjaśniono rodzaje wniosków, które można składać za pośrednictwem **organu centralnego** na mocy konwencji. Należy go czytać łącznie z rozdziałem 3, który zawiera podstawowe informacje na temat zakresu stosowania konwencji oraz jej zastosowania do jakiegokolwiek konkretnej sprawy.
24. Rozdział rozpoczyna się od przeglądu możliwych wniosków, które można składać na mocy konwencji. Następnie przedstawiono kilka diagramów sekwencji działań służących ustaleniu, które wnioski są właściwe na mocy konwencji.
25. Należy mieć na uwadze, że celem tego rozdziału jest wyłącznie ogólny przegląd różnych rodzajów wniosków. Bardziej szczegółowe informacje na temat każdego rodzaju wniosku znajdują się w dalszych rozdziałach. W związku z tym przykłady i diagramy sekwencji działań zamieszczone w niniejszym rozdziale są z konieczności ograniczone do najczęstszych przypadków stosowania danych wniosków i nie wkraczają na poziom szczegółowości zawarty w poszczególnych rozdziałach podręcznika.
26. Po zidentyfikowaniu rodzaju składanego wniosku można przejść do rozdziału 3, aby ustalić, czy wniosek wchodzi w zakres stosowania konwencji, a następnie przejść do odpowiedniego rozdziału podręcznika, który dotyczy konkretnego rodzaju składanego wniosku. Rozdział 2 zawiera wyjaśnienie kluczowych terminów stosowanych w podręczniku.

Organem centralnym jest organ publiczny wyznaczony przez umawiające się państwo do wypełniania lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na mocy konwencji. Obowiązki te są określone w rozdziałach II i III konwencji.

I. Opis wniosków na mocy konwencji

27. Niniejsza część zawiera podstawowy przegląd różnych rodzajów **wniosków** (o uznanie, wykonanie i wykonanie, wydanie oraz zmianę) oraz wniosków składanych za pośrednictwem **organów centralnych (wnioski o podjęcie szczególnych działań)**, które są dostępne na mocy konwencji, a także informacje, kiedy można wykorzystać poszczególne rodzaje wniosków. Określono w nim rodzaje czynników, które będą miały wpływ na to, czy wniosek można złożyć.
- Wskazówka:** W całym niniejszym podręczniku stosuje się rozróżnienie między **wnioskami składanymi bezpośrednio** a **wnioskami**. Wniosek jest działaniem na mocy konwencji, które podejmowane jest za pośrednictwem organu centralnego, np. wniosek o uznanie i wykonanie. Wniosek składany bezpośrednio jest działaniem, o które występuje się bezpośrednio do właściwego organu, np. bezpośrednio składany wniosek o ustanowienie zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami, w przypadku gdy państwo wezwane nie rozszerzyło zakresu stosowania konwencji na tego rodzaju wniosek.
- Należy jednak pamiętać, że **wniosek o**

A. Przegląd wniosków na mocy konwencji

28. Rodzaje wniosków, które można składać na mocy konwencji, określono w art. 10. Wnioski te są dostępne dla osób (lub w niektórych przypadkach dla instytucji publicznych) w następujących sytuacjach:

Sytuacja	Rodzaj wniosku dostępnego na mocy konwencji
Wnioskodawca ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane przez państwo wezwane i chce, aby zostało ono wykonane w tym państwie	Wniosek o wykonanie
Wnioskodawca ma orzeczenie wydane przez umawiające się państwo i chce, aby zostało ono uznane lub uznane i wykonane w innym państwie	Wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie
Wnioskodawca nie uzyskał jeszcze orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, a pozwany ma miejsce pobytu w innym umawiającym się państwie	Wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych
Wnioskodawca ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, ale potrzebuje nowego orzeczenia, ponieważ występują trudności z uznaniem lub wykonaniem istniejącego orzeczenia w innym umawiającym się państwie	Wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych
Wnioskodawca ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane przez umawiające się państwo, ale chce, aby zostało ono zmienione, a pozwany (druga strona) ma miejsce pobytu w innym umawiającym się państwie	Wniosek o zmianę

Rysunek 1: Tabela wniosków

29. Jak przedstawiono na rysunku 1 powyżej, istnieją cztery ogólne rodzaje wniosków, które można składać na mocy konwencji. W ramach tych szerokich kategorii można dążyć do kilku różnych rezultatów. Te cztery ogólne rodzaje wniosków to:
- wniosek o wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydanego lub uznanego w państwie wezwanym;
 - wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie istniejącego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych;
 - wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, włącznie z ustaleniem, w razie potrzeby, ojcostwa;
 - wniosek o zmianę istniejącego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.
30. Wszystkie te wnioski może składać wierzyciel, a niektóre z nich również dłużnik, jak określono w art. 10 ust. 2.

1. Wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie istniejącego orzeczenia

31. Wniosek ten będzie stosowany w sytuacji, gdy wnioskodawca ma już **orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych** i chce, aby państwo inne niż to, w którym zamieszkuje, uznało lub uznało i wykonało to orzeczenie. Proces uznania i wykonania usuwa konieczność ubiegania się przez wnioskodawcę o wydanie nowego orzeczenia w państwie wezwanym, aby móc uzyskać świadczenia alimentacyjne. Zamiast tego proces uznania i wykonania umożliwia wykonanie istniejącego orzeczenia w innym państwie na takiej samej podstawie, jak gdyby orzeczenie zostało pierwotnie wydane w tym państwie. Oba państwa muszą być umawiającymi się państwami w ramach konwencji, a orzeczenie musi być wydane w umawiającym się państwie.

W orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych określa się obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych przez dłużnika i może ono także przewidywać automatyczną indeksację oraz obowiązek wypłaty świadczeń zaległych, obowiązek zapłaty alimentów lub odsetek za okres poprzedzający wydanie orzeczenia, jak również może zawierać wyliczenie opłat lub kosztów.

a) Kiedy ten wniosek będzie stosowany

32. W większości przypadków wnioskodawca będzie chciał uznania i wykonania orzeczenia, tak aby można było pobrać świadczenia alimentacyjne i w razie konieczności wszcząć postępowanie egzekucyjne. W niektórych przypadkach wnioskodawca będzie ubiegał się wyłącznie o uznanie. Na przykład dłużnik może wnioskować tylko o uznanie zagranicznego orzeczenia, aby ograniczyć lub zawiesić egzekwowanie zapłaty na mocy innego orzeczenia, bądź wierzyciel może wnioskować tylko o uznanie, jeżeli nie zwraca się o pomoc innego państwa w wykonaniu orzeczenia.

b) Przykład

33. D ma miejsce pobytu w państwie A i ma orzeczenie z państwa A zobowiązujące jej byłego męża do płacenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz trojga jej dzieci. Jej były mąż mieszka w państwie B. D chciałaby, aby orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych zostało wykonane. Zarówno państwo A, jak i państwo B są **umawiającymi się państwami**.
- Umawiające się państwo to państwo, które jest związane konwencją, ponieważ zakończyło proces ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia wymagany na mocy konwencji.*
34. Organ centralny w państwie A przekaże wniosek o **uznanie i wykonanie** orzeczenia państwu B. Organ centralny w państwie B prześle orzeczenie właściwemu organowi, aby zostało zarejestrowane w celu wykonania lub objęte stwierdzeniem wykonalności. Były mąż zostanie powiadomiony o uznaniu orzeczenia i będzie miał możliwość zaskarżenia uznania orzeczenia. Jeżeli po uznaniu orzeczenia były mąż nie zapłaci świadczeń alimentacyjnych dobrowolnie, właściwy organ w państwie B podejmie niezbędne kroki, aby wykonać orzeczenie i przekazać płatności do państwa A⁴.

⁴ Na mocy konwencji od organu centralnego lub organu właściwego wymaga się „ułatwiania” egzekwowania oraz pobierania i przekazywania płatności. Kroki podejmowane w tym celu będą odmienne w każdym państwie. Zob. rozdział 10 – Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

Mające zastosowanie artykuły konwencji – art. 10 ust. 1 lit. a) oraz art. 10 ust. 2 lit. a)

Zobacz rozdział 4, wysyłane wnioski o uznanie i wykonanie, oraz rozdział 5, otrzymywane wnioski o uznanie i wykonanie

2. Wniosek o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym

35. Jest to najprostszy ze wszystkich wniosków na mocy konwencji. We wniosku tym wzywa się umawiające się państwo do wykonania jego własnego orzeczenia lub orzeczenia, które państwo to już uznało, a także do udzielenia pomocy w przekazywaniu płatności wierzycielowi.

36. Różnica pomiędzy tym wnioskiem a opisanym powyżej wnioskiem o uznanie i wykonanie polega na tym, że orzeczenie, które ma być wykonane, zostało wydane lub już uznane w państwie, które będzie wykonywało to orzeczenie (w państwie wezwanym). Dlatego orzeczenie nie musi być uznane przed wykonaniem⁵.

Właściwy organ jest organem w danym państwie, który zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, program egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z konwencją.

a) Kiedy ten wniosek będzie stosowany

37. Wniosek ten będzie składany w sytuacji, gdy wnioskodawca ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane lub uznane w państwie, w którym dłużnik ma miejsce pobytu lub posiada majątek lub dochody. Wnioskodawca może wnosić o to, żeby państwo wykonało orzeczenie, które wydało lub uznało. Wnioskodawca nie musi udawać się do państwa, które wydało orzeczenie, aby złożyć ten wniosek. Zamiast tego organ centralny w państwie, w którym wnioskodawca ma miejsce pobytu, przekaże wniosek o wykonanie orzeczenia państwu wezwanemu. Oba państwa muszą być umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

b) Przykład

38. F ma miejsce pobytu w państwie A i ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych z państwa B, gdzie miejsce pobytu ma ojciec jej dziecka. F chciałaby, żeby państwo B wykonało orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Państwo wzywające jest państwem, w którym wnioskodawca ma miejsce pobytu i w którym składany jest wniosek na mocy konwencji.

Państwem wezwanym jest państwo, które otrzymuje wniosek i jest proszone o jego rozpatrzenie. Jest to zwykle państwo, w którym pozwany ma miejsce pobytu.

39. Na mocy konwencji F może zwrócić się do organu centralnego w państwie A o przekazanie w jej imieniu wniosku o wykonanie do państwa B. F nie będzie musiała wnioskować o uznanie orzeczenia, gdyż zostało ono wydane w państwie B. Organ centralny w państwie B rozpatrzy wniosek i przekaże go właściwemu organowi w państwie B w celu

⁵ Jak omówiono w rozdziale 4, aby można było uznać i wykonać orzeczenie w państwie wezwanym, musi ono być wydane w umawiającym się państwie (zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 240). Jeżeli orzeczenie wydano w państwie niebędącym umawiającym się państwem, można złożyć wniosek o wykonanie, w przypadku gdy państwo wezwane uznało już to orzeczenie – na mocy innego traktatu albo prawa wewnętrznego. W przeciwnym razie trzeba będzie złożyć wniosek o wydanie nowego orzeczenia.

wykonania. Jeżeli dłużnik nie zapłaci świadczeń alimentacyjnych dobrowolnie, właściwy organ wykorzysta środki, które są mu dostępne na mocy prawa wewnętrznego, aby wykonać orzeczenie.

Mający zastosowanie artykuł konwencji – art. 10 ust. 1 lit. b)

Zobacz rozdział 6, wysyłane wnioski o wykonanie, oraz rozdział 7, otrzymywane wnioski o wykonanie

3. Wniosek o wydanie orzeczenia

40. Wniosek ten będzie używany do uzyskania orzeczenia, w którym przewiduje się świadczenia alimentacyjne na rzecz wnioskodawcy, jego dzieci lub innych osób⁶. Wnioskodawca zwróci się do organu centralnego w państwie, w którym ma miejsce pobytu, o przekazanie w jego imieniu organowi centralnego państwa, w którym ma miejsce pobytu dłużnik, wniosku o wydanie orzeczenia, a w razie potrzeby także o ustalenie ojcostwa⁷. Oba państwa muszą być umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

a) Kiedy ten wniosek będzie stosowany

41. Wniosek ten będzie stosowany w sytuacji, gdy nie istnieje żadne orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych lub gdy wnioskodawca ma takie orzeczenie, ale z jakiegoś powodu nie można go uznać lub wykonać w państwie, w którym dłużnik ma miejsce pobytu lub w którym orzeczenie to miało być wykonane.

b) Przykład

42. G ma miejsce pobytu w państwie A i jest matką czteroletniego dziecka. Nigdy nie zawarła związku małżeńskiego z ojcem dziecka, a pochodzenie dziecka nie zostało ustalone. Ojciec dziecka obecnie przeniósł się do państwa B. G chce, aby ojciec zaczął płacić świadczenia alimentacyjne na rzecz dziecka. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.
43. Na mocy konwencji organ centralny w państwie A przekaze organowi centralnemu w państwie B wniosek o **wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych** na rzecz dziecka. Organ centralny w państwie B podejmie niezbędne kroki, aby rozpocząć rozpatrywanie wniosku w celu wydania orzeczenia, zwykle poprzez przekazanie wniosku właściwemu organowi. Właściwy organ w państwie B ułatwi ustalenie pochodzenia dziecka. Można to zrobić poprzez wykonanie badań w celu ustalenia ojcostwa. Właściwy organ skontaktuje się z matką bezpośrednio lub za pośrednictwem organów centralnych, tak aby można było zbadać matkę i dziecko. Ewentualnie w niektórych państwach pochodzenie dziecka można ustalić w drodze orzeczenia sądowego lub też rodzic może uznać pochodzenie dziecka. Po wydaniu orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w państwie B właściwy organ w państwie B zapewni, aby w razie konieczności zostało ono wykonane, a płatności będą przekazywane matce w państwie A bez potrzeby dalszego składania przez nią wniosków⁸.

⁶ Wniosek o wydanie można złożyć „na rzecz innych członków rodziny” wyłącznie w przypadku, gdy zakres stosowania konwencji rozszerzono na tych innych członków rodziny. Zob. omówienie zakresu stosowania konwencji w rozdziale 3.

⁷ Art. 10 ust. 3 stanowi, że wniosek zostanie rozpoznany zgodnie z prawem państwa wezwanego, a normy jurysdykcyjne tego państwa również będą miały zastosowanie. Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 248.

⁸ W odniesieniu do zastosowania terminu „ułatwić” zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 108.

Mający zastosowanie artykuł konwencji – art. 10 ust. 1 lit. c) i d)

Zobacz rozdział 8, Wysyłane wnioski o wydanie orzeczenia, oraz rozdział 9, Otrzymywane wnioski o wydanie orzeczenia

4. Wniosek o zmianę istniejącego orzeczenia

44. Wniosek ten będzie używany w sytuacji, gdy orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych istnieje, ale jedna ze stron chce je zmienić.

a) Kiedy ten wniosek będzie stosowany

45. Wniosek o zmianę można złożyć ze względu na zmianę potrzeb wierzyciela lub dzieci bądź zmianę możliwości płacenia świadczeń alimentacyjnych przez dłużnika. Wnioskodawca (wierzyciel lub dłużnik) zwróci się do organu centralnego w państwie, w którym ma miejsce pobytu, o przekazanie wniosku o zmianę do państwa, w którym miejsce pobytu ma druga strona (lub w którym ma nastąpić zmiana). Jeżeli jest to dopuszczalne na mocy prawa państwa wezwanego, orzeczenie zostanie zmienione lub dojdzie do wydania nowego orzeczenia⁹. Następnie konieczne może być uznanie zmienionego orzeczenia, jeżeli wydano je w państwie innym niż to, w którym orzeczenie ma być wykonane.
46. Konwencja nie obejmuje wszystkich sytuacji, w których osoba zaangażowana w międzynarodową sprawę alimentacyjną pragnie zmienić istniejące orzeczenie. W wielu przypadkach wniosek na mocy art. 10 konwencji nie zostanie złożony, a wnioskodawcałoży bezpośrednio wniosek o zmianę do właściwego organu w państwie, w którym ma miejsce pobytu, lub w państwie, w którym wydano orzeczenie. W konwencji przewidziano jednak mechanizmy przekazywania wniosków, jeżeli dana osoba chce lub musi wnieść wniosek w jednym z umawiających się państw, a postępowanie musi zakończyć się w innym umawiającym się państwie¹⁰.

b) Przykład

47. H ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane w państwie A i zobowiązujące jej byłego męża do płacenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz dwojga jego dzieci. Jej były mąż przeniósł się do państwa B. Orzeczenie jest wykonywane w państwie B. H chce, aby kwota świadczeń alimentacyjnych została podwyższona, ponieważ dochody jej byłego męża wzrosły od czasu wydania orzeczenia.
48. Jeżeli H postanowi złożyć na mocy konwencji wniosek o zmianę, organ centralny w państwie A przekaże wniosek o **zmianę obowiązującego orzeczenia** w imieniu H organowi centralnemu w państwie B. Były mąż otrzyma powiadomienie, a sprawa zostanie rozpatrzona w państwie B. Po zmianie orzeczenia może ono zostać wykonane w państwie B.

Mające zastosowanie artykuły konwencji – art. 10 ust. 1 lit. e) i f) oraz art. 10 ust. 2 lit. b) i c)

Zobacz rozdział 11, wnioski o zmianę orzeczenia, oraz rozdział 12, procedury zmiany

⁹ Zob. art. 10 ust. 3. Wniosek zostanie rozpoznany zgodnie z prawem państwa wezwanego, w tym z normami jurysdykcyjnymi.

¹⁰ Zob. rozdziały 11 i 12. Konwencja zawiera ograniczenia, które mogą mieć wpływ na zdolność dłużnika do skutecznego uzyskania zmiany istniejącego orzeczenia, w szczególności w przypadku gdy wierzyciel ma miejsce pobytu w państwie, w którym wydano orzeczenie.

B. Wniosek o podjęcie szczególnych działań

49. Oprócz czterech powyższych rodzajów wniosków dostępnych na mocy konwencji przewidziano w niej również pewne dodatkowe wnioski, które składane są do organu centralnego, w przypadku gdy wnioskodawca jeszcze nie wniósł wniosku dotyczącego orzeczenia. Nazywane są one wnioskami o podjęcie szczególnych działań. Pomoc w odpowiedzi na taki wniosek udzielana jest w ramach swobody uznania, a państwo wezwane określi, jakie działania zostaną podjęte w odpowiedzi.
50. W art. 7 określono sześć możliwych wniosków, które można składać za pośrednictwem organu centralnego do innego organu centralnego. Wniosek o podjęcie szczególnych działań można złożyć, aby:
- 1 udzielić pomocy w ustaleniu miejsca pobytu dłużnika lub wierzyciela;
 - 2 udzielić pomocy w uzyskaniu odpowiednich informacji o dochodach i sytuacji finansowej dłużnika lub wierzyciela, w tym informacji o położeniu majątku;
 - 3 ułatwić uzyskanie dokumentów lub innych dowodów;
 - 4 udzielić pomocy w ustaleniu ojcostwa;
 - 5 wszcząć postępowanie lub ułatwić jego wszczęcie w celu uzyskania środków tymczasowych do czasu rozpatrzenia wniosku o świadczenia alimentacyjne;
 - 6 ułatwić doręczanie dokumentów.

a) Kiedy można złożyć wniosek o podjęcie szczególnych działań

51. Wniosek o podjęcie szczególnych działań można złożyć w sytuacji, gdy wnioskodawca potrzebuje określonej, ograniczonej pomocy w złożeniu wniosku o uznanie, uznanie i wykonanie, wykonanie, wydanie lub zmianę na mocy konwencji. O pomoc można również wnioskować, aby ustalić, czy należy złożyć wniosek lub czy można ubiegać się o pomoc w krajowym postępowaniu w sprawie dotyczącej zobowiązań alimentacyjnych, gdy sprawa ta ma aspekt międzynarodowy.

b) Przykład

52. J mieszka w państwie A i ma dwoje dzieci. Jest rozwiedziona z ojcem dzieci i ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych zobowiązujące go do płacenia alimentów. J sądzi, że ojciec może przebywać w państwie B albo w państwie C, ponieważ ma krewnych w obu. Chce, aby orzeczenie zostało wykonane, ale nie wie, do którego państwa je wysłać.
53. Na mocy konwencji organ centralny w państwie A może wezwać organy centralne w państwach B lub C do udzielenia pomocy w ustaleniu miejsca pobytu ojca. Złożony zostanie wniosek o podjęcie szczególnych działań, w którym wspomniane będzie, że J chciałaby złożyć wniosek o uznanie i wykonanie orzeczenia, gdy ojciec / pozwany zostanie zlokalizowany. Organ centralny w państwie B lub w państwie C potwierdzi, czy można ustalić miejsce pobytu pozwanego w tym państwie, tak aby państwo A mogło następnie przekazać pakiet dokumentów odpowiedniemu organowi centralnemu.

Mający zastosowanie artykuł konwencji – art. 7

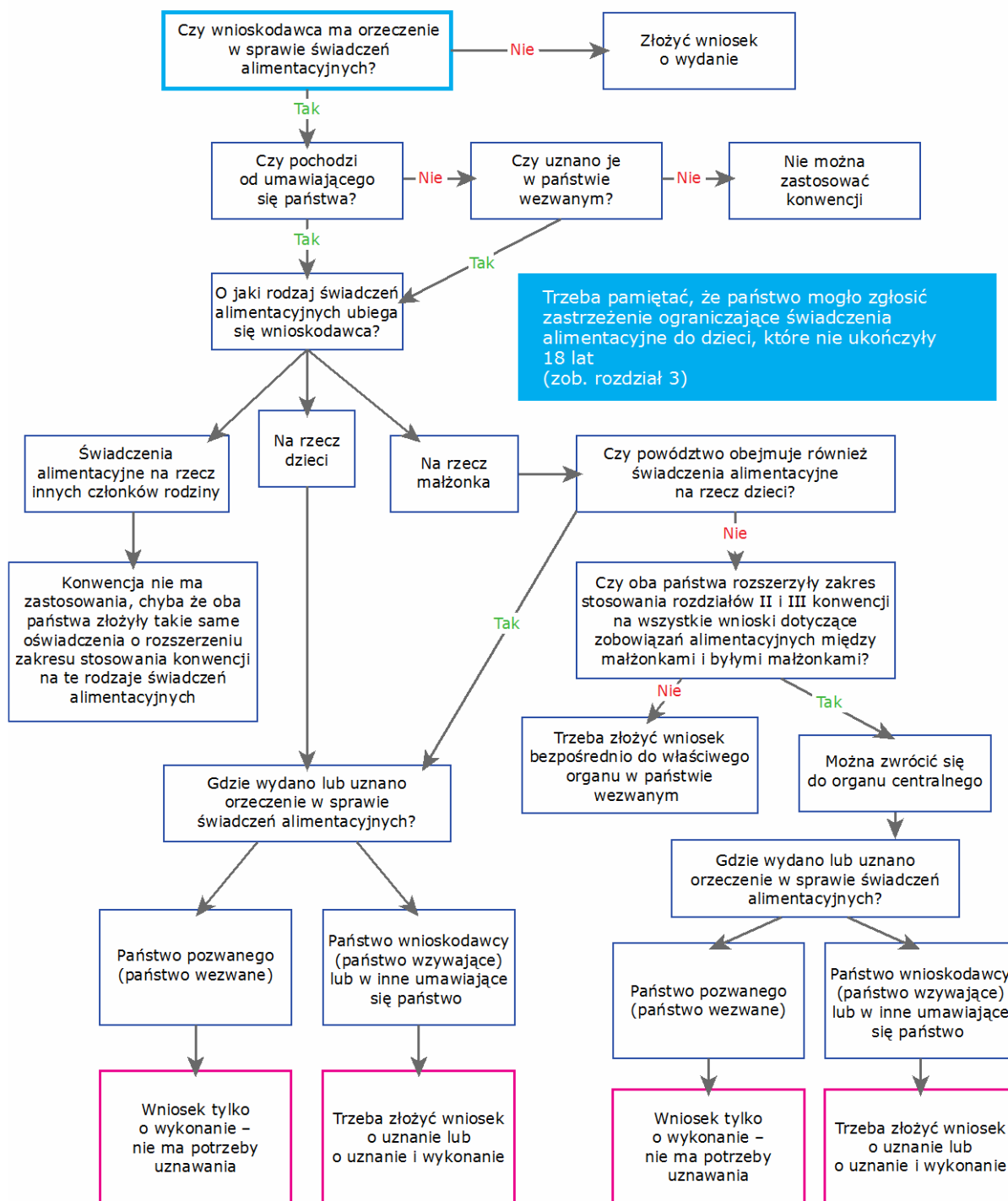
Zobacz rozdział 13, wysyłane wnioski o podjęcie szczególnych działań, rozdział 14, otrzymywane wnioski o podjęcie szczególnych działań, oraz rozdział 3 część 2 sekcja V – Inne konwencje haskie

II. Ustalenie rodzaju wniosku

54. Ustalenie, jaki rodzaj wniosku ma zastosowanie w konkretnej sytuacji, jest dość proste. Na poniższych diagramach sekwencji działań przedstawiono różne możliwości.
55. Należy pamiętać, że informacje zawarte w niniejszej sekcji są z konieczności bardzo ogólne. Poprzez wykorzystanie zastrzeżeń i oświadczeń państwo może określić zakres stosowania konwencji w tym państwie. Państwo może na przykład zgłosić zastrzeżenie ograniczające stosowanie konwencji do dzieci w wieku poniżej 18 lat. Wpłynęłoby to na sposób postępowania przez to państwo z wnioskami o uznanie lub o uznanie i wykonanie w odniesieniu do dzieci w wieku powyżej 18 lat. Zostało to szczegółowo omówione w rozdziale 3.

1. Jeżeli już istnieje wydane orzeczenie

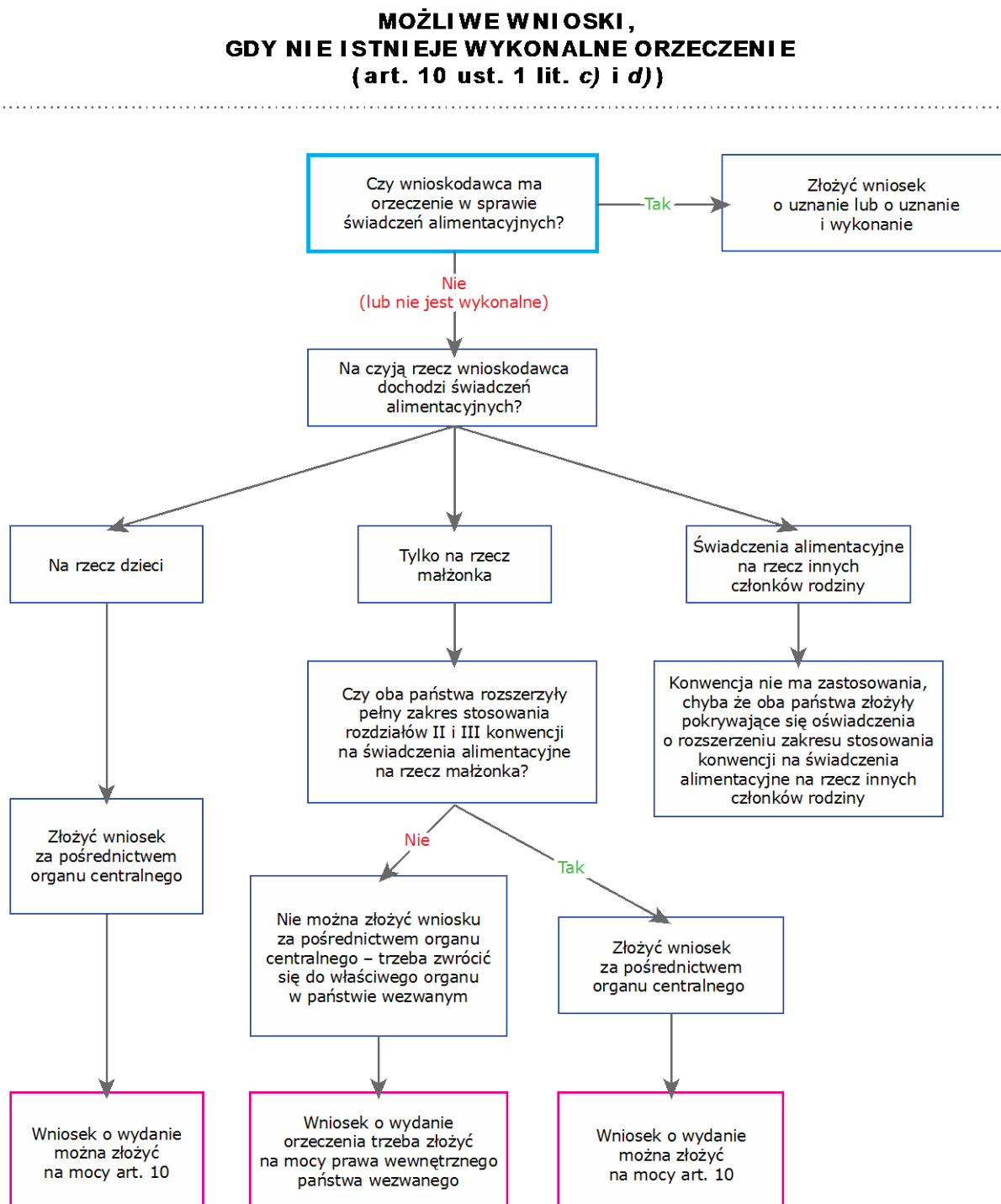
MOŻLIWE WNIOSKI, GDY ISTNIEJE ORZECZENIE W SPRAWIE ŚWIADCZEŃ ALIMENTACYJNYCH (art. 10 ust. 1 lit. a) i b) oraz art. 10 ust. 2 lit. a))

Rysunek 2: Możliwe wnioski, gdy istnieje orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych

2. Jeżeli nie ma orzeczenia lub wykonalnego orzeczenia

56. Na następnym diagramie sekwencji działań przedstawiono możliwości, w przypadku gdy nie ma orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych lub gdy orzeczenie nie może zostać uznane lub wykonane, na przykład z powodu zastrzeżenia na mocy konwencji.

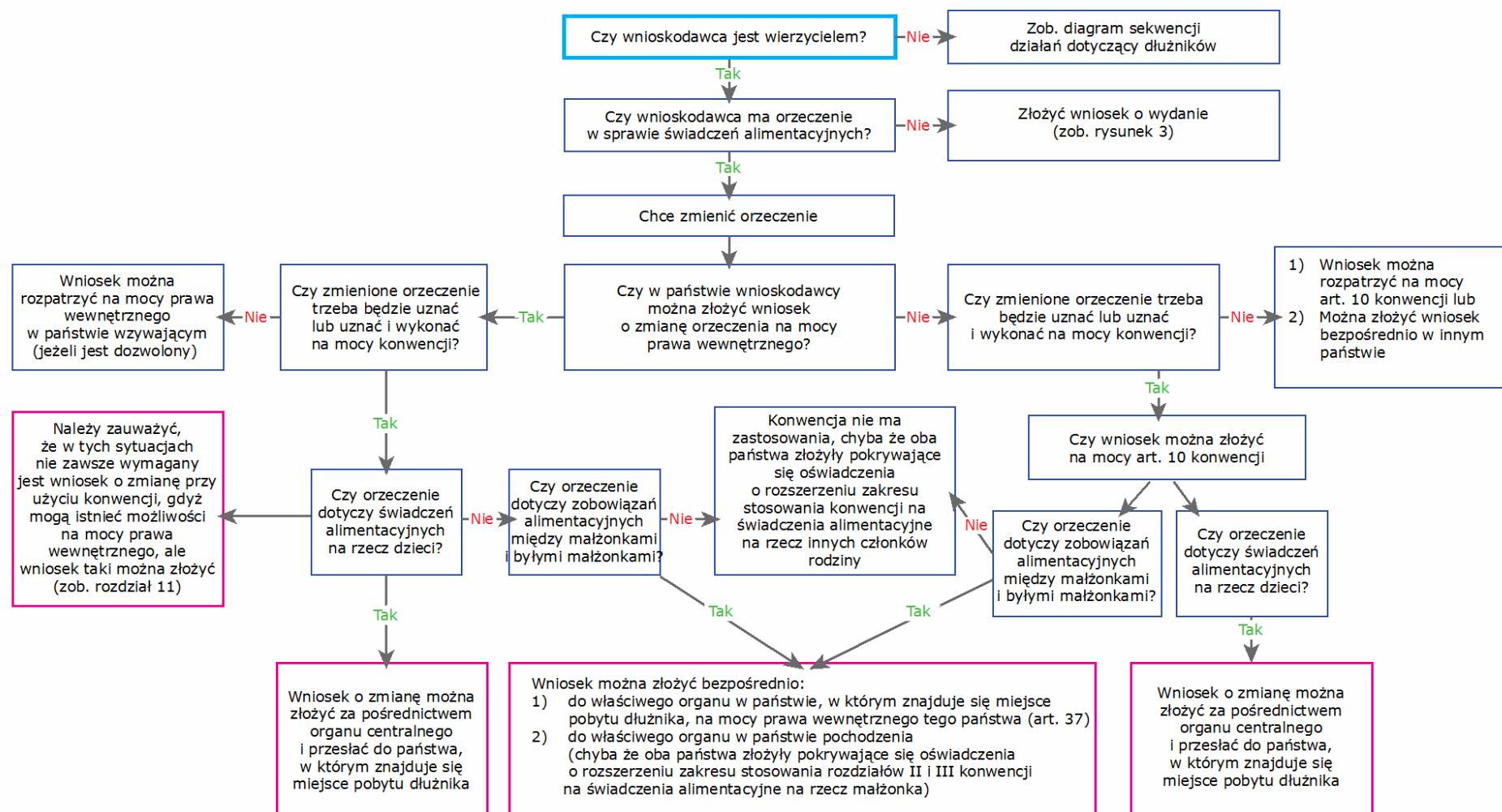

Rysunek 3: Możliwe wnioski, gdy nie istnieje wykonalne orzeczenie

3. Jeżeli wnioskodawca chce, aby zmieniono orzeczenie

57. W niektórych przypadkach wnioskodawca może być zmuszony do zmiany orzeczenia w celu zapewnienia, aby odzwierciedlało ono zmienioną sytuację stron lub dziecka. Procedura będzie nieznacznie się różnić w zależności od tego, czy o zmianę występuje dłużnik czy wierzyciel.
58. Na diagramie sekwencji działań na następnej stronie przedstawiono procedurę, w przypadku gdy to wierzyciel chce wystąpić o zmianę.

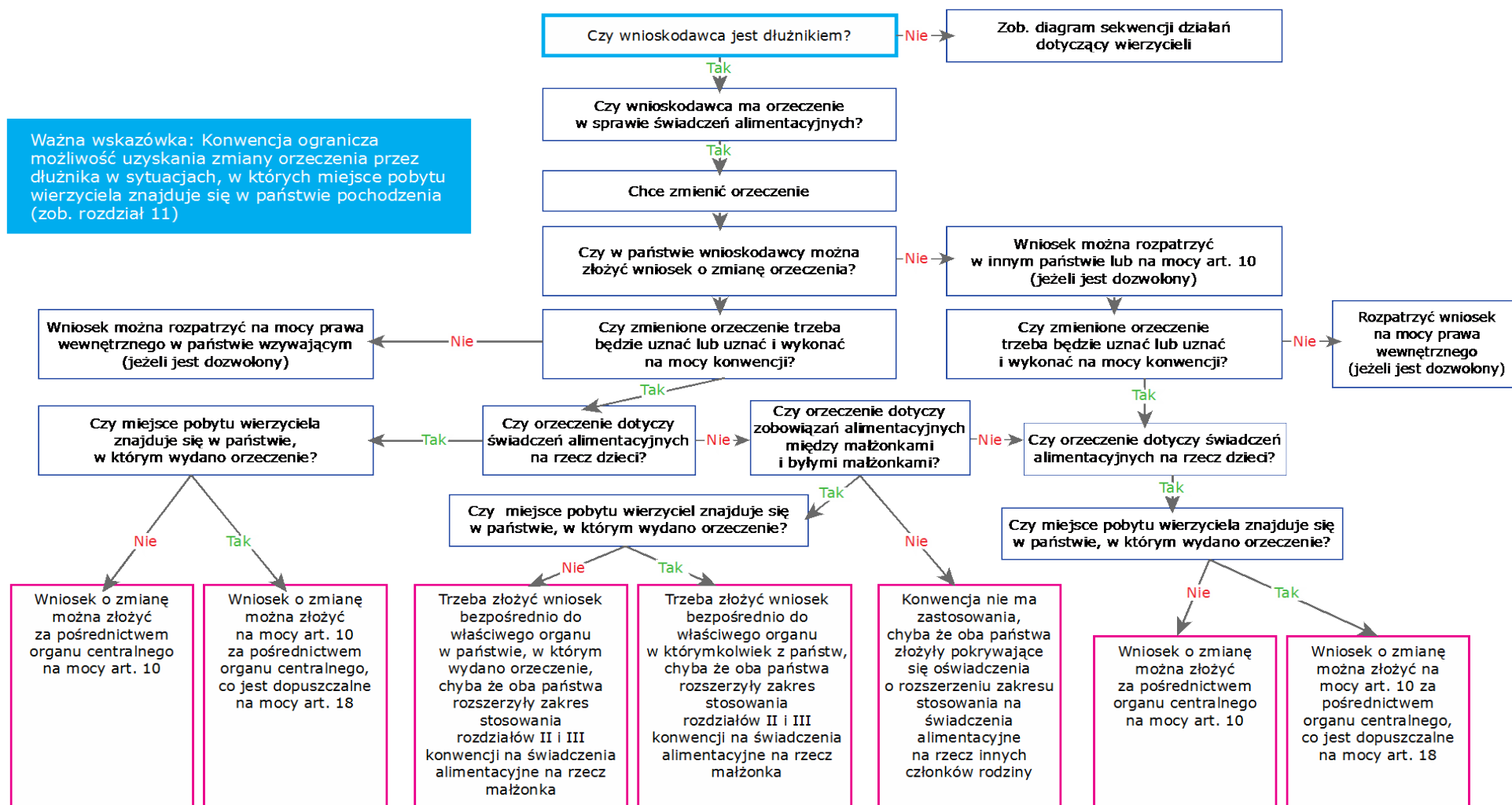
WNIOSKI O ZMIANĘ SKŁADANE PRZEZ WIERZycIELA (art. 10 ust. 1 lit. e) i f))

Rysunek 4: Wnioski o zmianę składane przez wierzyciela

59. Na diagramie sekwencji działań na następnej stronie przedstawiono procedurę, w przypadku gdy to dłużnik chce wystąpić o zmianę. Jak można zauważyć, istnieją pewne różnice we wniosku, gdyż preferowane jest rozpatrywanie wniosku o zmianę w państwie, w którym wydano orzeczenie, jeżeli wierzyciel ma miejsce pobytu w tym państwie.

WNIOSKI O ZMIANĘ SKŁADANE PRZEZ DŁUŻNIKA (art. 10 ust. 2 lit. b) i c)

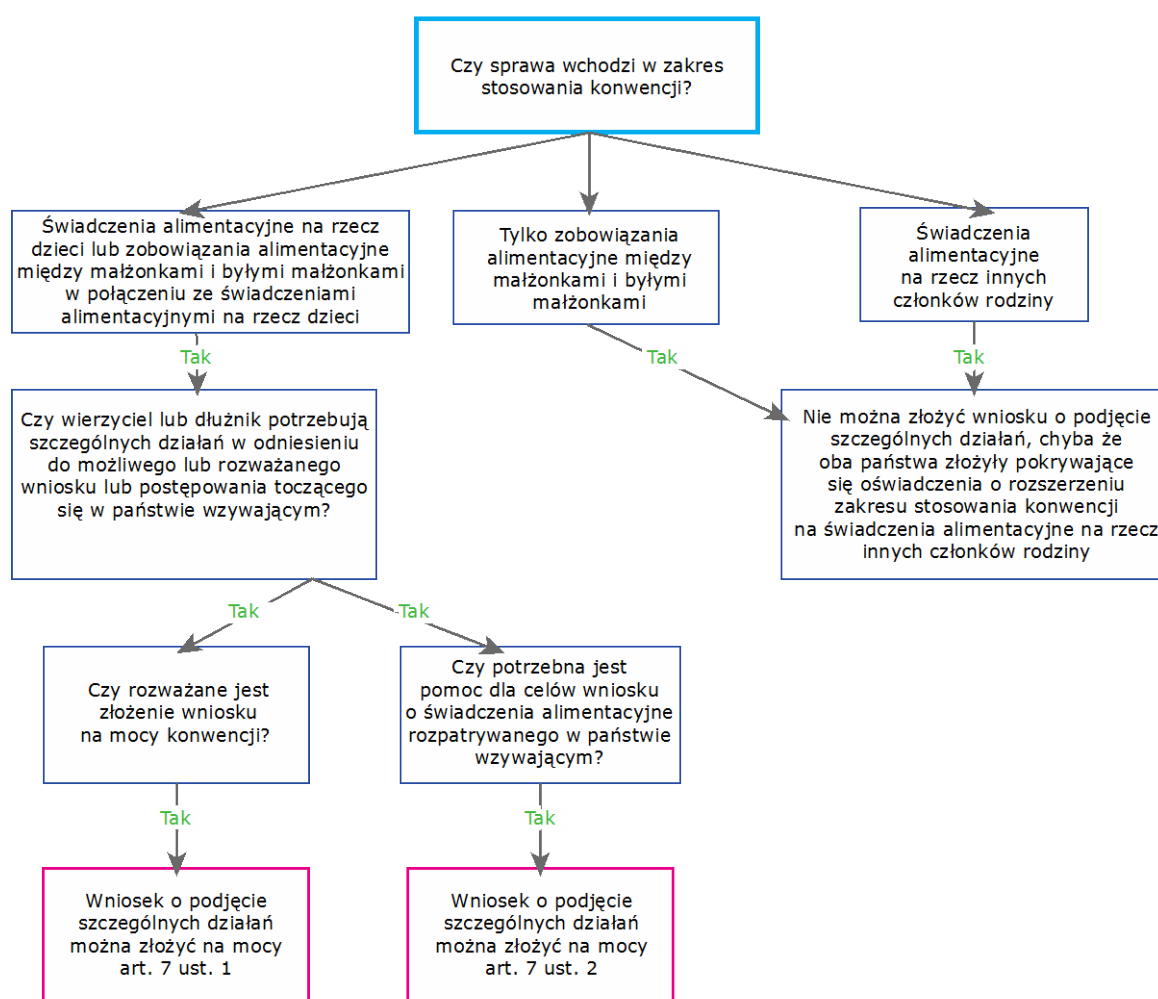

Rysunek 5: Wnioski o zmianę składane przez dłużnika

4. Jeżeli wnioskodawca ubiega się o pomoc

60. W niektórych sytuacjach wnioskodawca będzie potrzebował pewnej pomocy ze strony organu centralnego, zanim złoży wniosek na mocy konwencji. Potrzebne mogą być dodatkowe informacje, dokumenty lub dowody pochodzenia dziecka, zanim będzie można złożyć wniosek na mocy konwencji. Konwencja umożliwia również wnioskodawcy złożenie wniosku o podjęcie szczególnych działań do organu centralnego w krajowej sprawie alimentacyjnej, w którym to wniosku wnioskodawca zwraca się o udzielenie pomocy, w przypadku gdy sprawa krajowa ma aspekt międzynarodowy. Wniosków tych dotyczy art. 7. Na poniższym diagramie sekwencji działań przedstawiono procedurę rozpatrywania takich wniosków¹¹.

WNIOSKI O PODJĘCIE SZCZEGÓLNYCH DZIAŁAŃ (art. 7 ust. 1 i 2)

Rysunek 6: Wnioski o podjęcie szczególnych działań

¹¹

W przypadku gdy oba państwa są stronami Konwencji z dnia 15 listopada 1965 r. o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych (konwencja o doręczaniu z 1965 r.) lub Konwencji z dnia 18 marca 1970 r. o przeprowadzaniu dowodów za granicą w sprawach cywilnych lub handlowych (konwencja o przeprowadzaniu dowodów z 1970 r.), zob. rozdział 3 część 2 sekcja V – Inne konwencje haskie.

Rozdział 2

Wyjaśnienie terminów

A. Cel niniejszego rozdziału

61. Konkretnie terminy stosowane w konwencji są wynikiem czterech lat negocjacji i dyskusji. Kilka z terminów używanych w konwencji zdefiniowano w samej konwencji, jednak nie ma w niej definicji wielu innych pojęć i znaczenie terminu może zależeć od prawa obowiązującego w państwie, w którym postępowanie w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych ma miejsce.
62. Na przykład nie ma definicji terminu „wykonanie”. Termin ten jest używany w całej konwencji, ale uznano, że nie trzeba w niej podawać jego definicji, ponieważ znaczenie tego terminu jest ogólnie dobrze uzgodnione w państwach mających do czynienia z zobowiązaniami alimentacyjnymi, a także ponieważ jedną z najważniejszych podstawowych zasad konwencji jest to, że jej wykładni należy dokonywać w sposób szeroki i swobodny¹².
63. W praktyce zatem to, czy dane działanie stanowi wykonanie, zostanie ustalone przez właściwy organ odpowiedzialny za wykonanie danego orzeczenia. Należy jednak zauważyć, że w konwencji istotnie sugeruje się, iż w celu wykonania orzeczenia można podjąć pewne działania, co stanowi wskazówkę co do tego, jakie działania ogólnie uznaje się za wykonanie. Podobnie o znaczeniu terminu „małżonek” – na potrzeby ustalenia, czy świadczenia alimentacyjne są świadczeniami na rzecz małżonka – decyduje właściwy organ wydający orzeczenie (w przypadku wydawania orzeczenia) lub właściwy organ zajmujący się wnioskiem o uznanie (jeżeli wnioskuje się o uznanie i wykonanie orzeczenia).
64. Celem niniejszego rozdziału nie jest zapewnienie prawnych czy ostatecznych definicji terminów użytych w konwencji. Zamiast tego zamieszczono w nim glosariusz lub wyjaśnienie pojęć użytych w podręczniku i wyjaśniono ich znaczenie **w kontekście procesów operacyjnych** stosowanych w sprawach wchodzących w zakres stosowania konwencji, tak aby osoby, którym nie są znane międzynarodowe sprawy dotyczące świadczeń alimentacyjnych, były w stanie lepiej przestrzegać procedur. We wszystkich przypadkach, w których istnieją jakiegokolwiek wątpliwości co do właściwego znaczenia prawnego konkretnego słowa lub terminu użytego w konwencji, należy zapoznać się ze sprawozdaniem wyjaśniającym i źródłami prawa międzynarodowego lub wewnętrznego.

B. Terminy używane w niniejszym podręczniku

Przystąpienie

65. Przystąpienie jest jednym z procesów, które państwo może wykorzystać, aby zostać umawiającym się państwem konwencji¹³. W art. 60 określono, kiedy konwencja wchodzi w życie (po upływie trzech miesięcy od złożenia drugiego dokumentu ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia) oraz kiedy wchodzi w życie wobec każdego umawiającego się państwa. Na stronach internetowych konferencji haskiej znajdują się informacje o tym, które państwa zostały umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Zob. art. 58 i 60

¹² Zob. omówienie w sprawozdaniu wyjaśniającym, pkt 60–65.

¹³ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 690.

Organ administracyjny

66. W niektórych państwach sprawy alimentacyjne rozstrzyga organ administracyjny (czasami nazywany Agencją Alimentacyjną), który rząd ustanawia specjalnie po to, aby pomagał on w uzyskiwaniu, wykonywaniu i zmienianiu orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych¹⁴.
67. W art. 19 ust. 3 zdefiniowano organ administracji jako instytucję publiczną, której decyzje spełniają dwa kryteria określone w tym artykule. Musi być możliwość, aby decyzje były przedmiotem środka odwoławczego do organu sądowego w tym państwie lub kontroli przez taki organ, oraz decyzje muszą mieć podobną moc i skutek co orzeczenie organu sądowego w tej samej sprawie.

Zobacz art. 19 ust. 1 i 3

Obecność

68. Termin ten używany jest w odniesieniu do obecności lub stawiennictwa osoby na jakiegoś rodzaju rozprawie. W zależności od przepisów i procedur danego państwa obecność osoby lub strony może obejmować udział w rozprawie osobiście lub za pośrednictwem telefonu lub innych środków elektronicznych. Osoba może również być „obecna podczas postępowania” poprzez adwokata lub innego pełnomocnika, który w imieniu tej osoby uczestniczy w postępowaniu lub reprezentuje ją. To, czy strona była obecna podczas postępowania mającego na celu wydanie orzeczenia, jest istotne na mocy konwencji na potrzeby ustalenia, czy dokument poświadczający należyte powiadomienie należy załączyć do wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia.

Zobacz art. 25 i 29

Zobacz również dokument poświadczający należyte powiadomienie

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 4 i 5

Wnioskodawca

69. W niniejszym podręczniku wnioskodawca oznacza osobę lub organ rządowy („instytucję publiczną”) wnoszące do organu centralnego jeden z wniosków na mocy art. 10 (o uznanie, uznanie i wykonanie, wykonanie, wydanie lub zmianę).
70. W niektórych miejscach konwencji wnioskodawcą może być również osoba lub strona w postępowaniu sądowym, która wniosła środek odwoławczy. Na przykład w art. 23 ust. 6 wnioskodawcą jest osoba, która wnosi środek odwoławczy od decyzji o rejestracji orzeczenia w celu wykonania lub o stwierdzeniu wykonalności orzeczenia.
71. Wnioskodawcą może być wierzyciel, dłużnik lub przedstawiciel prawny dziecka. Do celów niektórych wniosków wierzycielem może być instytucja publiczna.

Zobacz art. 7, 10, 36 i 37

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 1 i 3

Wnioski

72. W niniejszym podręczniku i konwencji rozróżnia się dwa rodzaje wniosków – w języku angielskim *applications* i *requests*. Te pierwsze oznaczają wnioski składane do organu centralnego na mocy art. 10. Zgodnie z tym artykułem można złożyć wniosek o uznanie, uznanie i wykonanie, wykonanie, wydanie lub zmianę.

¹⁴ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 432.

73. Wniosku składanego bezpośrednio (ang. *direct request*) nie składa się za pośrednictwem organu centralnego. Wniosek składany bezpośrednio to wniosek otrzymany przez właściwy organ, na przykład sąd lub organ administracyjny, bezpośrednio od osoby fizycznej. Wniosku tego nie składa się na mocy art. 10. Na przykład wniosek taki będzie składany bezpośrednio do właściwego organu o uznanie orzeczenia w sprawie wyłącznie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka.
74. Artykuł 7, który pozwala na składanie wniosków o podjęcie szczególnych działań, stanowi wyjątek od tego ogólnego rozróżnienia. Chociaż szczególne działania nie wchodzą w zakres stosowania art. 10, wniosek o ich podjęcie wnosi organ centralny do innego organu centralnego.

Zobacz art. 7, 10 i 37

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 1 i 3

Dokument urzędowy

Zob. ugoda alimentacyjna

Organ centralny

75. Organem centralnym jest organ publiczny wyznaczony przez umawiające się państwo do wypełniania lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na mocy konwencji. Obowiązki te są określone w rozdziałach II i III konwencji¹⁵.
76. W przypadku państw federalnych lub państw z jednostkami autonomicznymi może istnieć więcej niż jeden organ centralny¹⁶. Organ centralny będzie przekazywał wnioski innym państwom oraz ogólnie zajmował się przepływem i rozpatrywaniem wniosków. Wiele z obowiązków organu centralnego, w zakresie dozwolonym prawem krajowym, może być wykonywanych przez instytucje publiczne w danym państwie, na przykład przez Agencję Alimentacyjną, pod nadzorem organu centralnego.

Zobacz art. 4, 5, 6, 7 i 8

Właściwy organ

77. Właściwy organ jest instytucją publiczną lub osobą w danym państwie, która zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, agencja ds. egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z konwencją. W niektórych państwach organ centralny może być również właściwym organem w odniesieniu do wszystkich lub niektórych obowiązków wynikających z konwencji.

Zobacz art. 6

Umawiające się państwo

78. Umawiające się państwo to państwo, które jest związane konwencją, ponieważ zakończyło proces ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia określony w art. 58.

¹⁵ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 85.

¹⁶ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 89.

79. Termin „państwo” jest często używany w niniejszym podręczniku. Na ogół odnosi się on do suwerennego państwa lub kraju, a nie do podjednostki państwa ani jednostki terytorialnej, takiej jak prowincja lub stan w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Istnieją jednak sytuacje, w których termin „państwo” obejmuje także jednostkę terytorialną. Przewidziano to w art. 46. Na przykład odniesienie do właściwego organu w państwie, w którym wydano orzeczenie, może być rozumiane lub interpretowane jako odniesienie do organu sądowego lub administracyjnego w danej jednostce terytorialnej¹⁷.

Zobacz art. 46 i 58

Konwencja

80. Termin „konwencja” stosowany w podręczniku odnosi się do *Konwencji haskiej z dnia 23 listopada 2007 r. o międzynarodowym dochodzeniu alimentów na rzecz dzieci i innych członków rodziny*.

Profil państwa

81. Na mocy art. 57 konwencji każde umawiające się państwo musi przedłożyć Stałemu Biuru konferencji haskiej pewne informacje na temat swoich przepisów, procedur i środków, które podejmie w celu wdrożenia konwencji, w tym opis sposobu, w jaki państwo to będzie zajmowało się wnioskami o wydanie, uznanie i wykonanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych¹⁸.
82. Umawiające się państwo może wykorzystać jako sposób dostarczenia tych informacji profil państwa zalecany i opublikowany przez konferencję haską. W profilu państwa będą określone wszelkie dokumenty specyficzne dla danego państwa lub wymogi dotyczące wniosków.
83. Korzystanie z profilu państwa nie jest obowiązkowe. Państwo, które nie korzysta z profilu państwa, musi mimo to przedłożyć Stałemu Biuru konferencji haskiej informacje wymagane na mocy art. 57.
84. Zarówno profil państwa, jak i wszelkie informacje dostarczone przez umawiające się państwo na mocy art. 57, są dostępne na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section”.

Zobacz art. 57

Wierzyciel

85. Wierzyciela zdefiniowano w art. 3 jako osobę fizyczną, której przysługują świadczenia alimentacyjne lub na rzecz której dochodzi się takich świadczeń. Wierzycielem może być rodzic lub małżonek, dziecko, rodzice zastępczy, krewni lub inne osoby opiekujące się dzieckiem. W niektórych państwach osoba ta może być nazywana odbiorcą świadczeń alimentacyjnych, wierzycielem, rodzicem sprawującym pieczę nad dzieckiem lub opiekunem. Wierzycielem może być osoba, która dochodzi świadczeń alimentacyjnych po raz pierwszy (na przykład składając wniosek o wydanie orzeczenia), lub osoba, która będzie otrzymywała świadczenia alimentacyjne na mocy istniejącego orzeczenia¹⁹.
86. Jeżeli umawiające się państwo rozszerzyło zakres stosowania konwencji na alimenty na rzecz innych członków rodziny, w tym na rzecz osób niesamodzielnych, wierzycielem może być jakakolwiek inna osoba uprawniona do tego rodzaju świadczeń alimentacyjnych.

¹⁷ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 637.

¹⁸ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 683.

¹⁹ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 66.

87. Artykuł 36 stanowi, że w przypadku niektórych sekcji konwencji termin „wierzyciel” obejmuje instytucję publiczną. Instytucja publiczna może być wierzycielem jedynie do celów wniosku o uznanie, uznanie i wykonanie, wykonanie lub wydanie nowego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy uznania istniejącego orzeczenia odmówiono z powodów określonych w art. 20 ust. 4.

Zobacz art. 3, 10 i 36

Odniesienie w podręczniku – rozdział 3

Dłużnik

88. Dłużnika zdefiniowano w art. 3 jako osobę fizyczną, która jest zobowiązana świadczyć alimenty lub od której dochodzi się alimentów. Dłużnikiem może być rodzic lub małżonek lub inna osoba, która na mocy prawa miejsca, w którym wydano orzeczenie, ma obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych. W niektórych państwach osoba ta jest nazywana płatnikiem świadczeń alimentacyjnych, dłużnikiem lub rodzicem niesprawującym pieczy nad dzieckiem lub niemieszkającym z dzieckiem. Instytucja publiczna, taka jak agencja pomocy społecznej, nie może być dłużnikiem.
89. Jeżeli umawiające się państwo rozszerzyło zakres stosowania konwencji na alimenty na rzecz innych członków rodziny, dłużnikiem może być także każda osoba, która jest zobowiązana świadczyć takie alimenty lub od której dochodzi się takich alimentów.

Zobacz art. 3 i 10

Odniesienie w podręczniku – rozdział 3

Orzeczenie

90. Termin „orzeczenie” zdefiniowano w konwencji do celów wniosków o uznanie i wykonanie, wykonanie oraz niektórych rodzajów wniosków do właściwych organów.
91. W orzeczeniu określa się obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych przez dłużnika, a także może ono przewidywać automatyczną indeksację oraz obowiązek wypłaty świadczeń zaległych, obowiązek zapłaty alimentów lub odsetek za okres poprzedzający wydanie orzeczenia, jak również może zawierać wyliczenie opłat lub kosztów²⁰.
92. Na przykład termin ten obejmuje rodzaj orzeczenia, które jest zwykle wydawane przez organ sądowy i zawarte w wyroku lub postanowieniu sądu. Wyraźnie obejmuje on również orzeczenia organu administracyjnego, pod warunkiem że spełniają kryteria określone w art. 19 ust. 3. Dlatego oceny dokonane przez agencję alimentacyjną w systemie administracyjnym również będą wchodziły w zakres stosowania konwencji, o ile będą spełniały te kryteria.

Zobacz art. 3 i 19

²⁰ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 434–437.

Oświadczenie

93. Oświadczenie jest formalną deklaracją złożoną przez umawiające się państwo w odniesieniu do pewnych artykułów konwencji lub zawartych w niej wymogów. Oświadczenia przewidziano w art. 63. Na przykład państwo może złożyć oświadczenie, że cała konwencja będzie stosowała się do zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami, jak określono w art. 2 ust. 3. Państwo może złożyć oświadczenie w momencie przystąpienia do konwencji lub w późniejszym czasie w każdej chwili. Oświadczenia można również modyfikować lub zmieniać. Oświadczenia złożone przez dane państwo uwzględnione są w profilu państwa, jak również na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section”.

Zobacz art. 63

Stwierdzenie wykonalności

94. Stwierdzenie wykonalności jest mechanizmem, który może być stosowany w niektórych państwach w celu zapewnienia, aby orzeczenie zagraniczne miało taki sam skutek (w granicach określonych w prawie wewnętrznym), jak orzeczenia wydane w danym państwie. Stwierdzenie wykonalności różni się od dokumentu stwierdzającego wykonalność, który jest dokumentem stwierdzającym, że orzeczenie jest wykonalne w państwie pochodzenia, i który musi być zawarty w pakiecie dokumentów do wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie.

Zob. art. 23 ust. 2 i art. 25 ust. 1 lit. b)

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 4 i 5

Wydanie orzeczenia

95. Termin ten oznacza proces uzyskiwania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy orzeczenie takie nie istnieje albo gdy istniejącego orzeczenia z jakiegoś powodu nie można uznać lub wykonać. Wydanie orzeczenia może obejmować ustalenie pochodzenia dziecka, jeżeli jest to potrzebne do wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

Zobacz art. 10

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 8 i 9

Ustalenie pochodzenia dziecka

96. Ustalenie pochodzenia dziecka polega na stwierdzeniu biologicznego lub prawnego pochodzenia dziecka na potrzeby świadczeń alimentacyjnych. Na mocy konwencji często wnosi się o ustalenie pochodzenia dziecka w związku z wnioskiem o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, choć może to być również przedmiotem wniosku o podjęcie szczególnych działań na mocy art. 7²¹. Chociaż pochodzenie dziecka można ustalić poprzez badania genetyczne, można je również ustalić jako kwestię prawną poprzez domniemanie, na przykład z uwagi na małżeństwo lub konkubinaty stron przed narodzinami dziecka, lub przez dopuszczenie lub uznanie pochodzenia dziecka przez rodzica.

Zobacz art. 7 i 10

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 8 i 9

²¹ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 174.

Kontrola z urzędu

97. Kontrola z urzędu jest formą kontroli, którą może przeprowadzać właściwy organ z własnej inicjatywy w postępowaniu o uznanie lub o uznanie i wykonanie. Kontrola ta jest przewidziana w art. 23 ust. 4 oraz w art. 24 ust. 4²². Żadna ze stron nie jest uprawniona do przedkładania oświadczeń w sprawie kontroli.
98. O ile państwo wezwane nie złożyło oświadczenia, że będzie stosowało postępowanie określone w art. 24, kontrola z urzędu na mocy art. 23 może obejmować rozważenie, czy rejestracja orzeczenia w celu wykonania lub wydanie stwierdzenia wykonalności byłyby wyraźnie sprzeczne z porządkiem publicznym.
99. Jeżeli stosowane jest alternatywne postępowanie przewidziane w art. 24, kontrola z urzędu będzie nieco inna, ponieważ istnieją dodatkowe przesłanki, które właściwy organ musi wziąć pod uwagę.

Zobacz pełne omówienie tego procesu w rozdziale 5.

Zobacz art. 12 ust. 8, art. 23 ust. 4 i art. 24 ust. 4

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 4 i 5

Zabezpieczenie środków

100. Zabezpieczenie środków jest przejęciem przez organ egzekucyjny środków, które inaczej byłyby należne dłużnikowi. Zgodnie z powiadomieniem lub postanowieniem o zabezpieczeniu środków osoba lub organizacja, która miałaby wypłacić te środki dłużnikowi, jest zamiast tego zobowiązana wypłacić je organowi egzekucyjnemu na rzecz wierzyciela alimentacyjnego. W niektórych państwach zabezpieczenie środków jest nazywane zajęciem lub przechwyceniem środków.

Zob. art. 34

Odniesienie w podręczniku – rozdział 10

Miejsce zwykłego pobytu

101. Terminu „miejsce zwykłego pobytu” nie zdefiniowano w konwencji²³. Jest on stosowany w wielu artykułach konwencji w związku z tym, czy orzeczenie może być uznane lub wykonane. Indywidualne fakty w każdym przypadku pozwolą stwierdzić, czy dana osoba ma miejsce zwykłego pobytu w danym państwie. Ustalenie miejsca zwykłego pobytu może być oparte na faktach, takich jak: gdzie dana osoba zamieszkuje, gdzie ma swoje podstawowe (lub główne) miejsce pobytu, gdzie pracuje lub uczęszcza do szkoły. Sama obecność w danym państwie nie będzie wystarczała do ustalenia miejsca zwykłego pobytu.

Zobacz art. 20 ust. 1 lit. a)

Odniesienie w podręczniku – rozdział 5

²² Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 500.

²³ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 63 i 444.

Jurysdykcja

102. Wnosząc środek zaskarżenia lub środek odwoławczy w odniesieniu do decyzji o uznaniu lub o uznaniu i wykonaniu orzeczenia, pozwany może sugerować, że podstawy uznania i wykonania określone w art. 20 nie mają zastosowania. Te podstawy uznania i wykonania oraz odniesienie do jurysdykcji w tym kontekście dotyczą wymaganych powiązań między stronami a państwem, w którym znajduje się organ wydający orzeczenie. Na przykład sąd może mieć jurysdykcję do wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, jeżeli oboje rodzice mają miejsce pobytu w danym państwie. Dlatego orzeczenie wydane na tej podstawie może być uznane i wykonane.

Zobacz art. 20 i 21

Legalizacja

103. Legalizacja jest terminem używanym do opisanie pewnych formalnych procesów prawnych. Legalizacja ma na celu poświadczenie autentyczności podpisu, charakteru, w jakim działała osoba podpisująca dokument, oraz, w stosownych przypadkach, tożsamość pieczęci lub stempla, którymi opatrzony jest dokument. Legalizacja nie dotyczy treści samego dokumentu podstawowego (*tj.* dokumentu legalizowanego). Na mocy art. 41 legalizacja lub inna podobna formalność, w tym stosowanie apostille, nie są wymagane do celów postępowań na podstawie konwencji²⁴.

Zobacz art. 41

Zastaw

104. Zastaw jest prawnym zajęciem lub roszczeniem, które można wnieść w odniesieniu do mienia osoby. W niektórych państwach można wnieść o zastaw na mieniu, w tym na gruntach i pojazdach, dłużnika, który jest zobowiązany świadczyć alimenty. Jeżeli mienie zostaje sprzedane, zaległe świadczenia alimentacyjne można odzyskać z przychodu ze sprzedaży.

Zob. art. 34

Odniesienie w podręczniku – rozdział 10

Świadczenia alimentacyjne

105. Świadczenia alimentacyjne obejmują świadczenia na rzecz dzieci, małżonka lub partnera oraz koszty związane z opieką nad dziećmi lub małżonkiem / partnerem. Na mocy konwencji państwo może również rozszerzyć świadczenia alimentacyjne na obowiązki alimentacyjne z tytułu innych form stosunków rodzinnych.
106. Dłużnik płaci świadczenia alimentacyjne wierzycielowi. Świadczenia alimentacyjne mogą obejmować zarówno płatności okresowe, jak i płatności jednorazowe lub przeniesienie własności, w zależności od prawa państwa, w którym wydaje się orzeczenie²⁵.

Zob. art. 2

Odniesienie w podręczniku – rozdział 3

²⁴ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 614.

²⁵ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 65.

Uгода alimentacyjna

107. Zgodnie z art. 30 ugoda alimentacyjna może być uznana i wykonana, jeżeli jest wykonalna tak jak orzeczenie w państwie, w którym została zawarta, a do celów wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie określonych w art. 10 termin „orzeczenie” obejmuje ugodę alimentacyjną²⁶.
108. Ugodę alimentacyjną zdefiniowano w art. 3 jako umowę na piśmie dotyczącą płatności alimentów, która może podlegać kontroli i być zmieniana przez właściwy organ, oraz
- została sporządzona lub zarejestrowana w formie dokumentu urzędowego przez właściwy organ; albo
 - została uwierzytelniona lub zarejestrowana przez właściwy organ, zawarta z tym organem, zarejestrowana lub złożona w tym organie.
109. Definicja ta obejmuje zatem zarówno dokumenty urzędowe, które są używane w niektórych państwach, jak i umowy prywatne, które są stosowane w innych państwach. Na przykład umowa o świadczeniach alimentacyjnych zawarta przez rodziców podczas postępowania rozwodowego lub orzeczenie wynikające z mediacji między rodzicami mogą być uważane za ugodę alimentacyjną i wykonalne na mocy konwencji, jeżeli spełniają te kryteria.
110. Państwo może zgłosić zastrzeżenie, w którym stwierdzi, że nie będzie uznawało ugód alimentacyjnych.

Zobacz art. 3 i 30

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 4 i 5

Orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych

Zob. orzeczenie

Kryterium sytuacji majątkowej

111. W niektórych sytuacjach konwencja pozwala państwom użyć kryterium sytuacji majątkowej na potrzeby ustalenia, czy wnioskodawca jest uprawniony do uzyskania pomocy prawnej dla celów postępowania na mocy konwencji oraz czy ta pomoc zostanie udzielona wnioskodawcy lub stronie bezpłatnie. W ramach kryterium sytuacji majątkowej na ogół analizuje się dochody i majątek wnioskodawcy lub inne warunki finansowe, które będą miały wpływ na zdolność wnioskodawcy do zapłacenia za pomoc prawną.
112. Kryterium sytuacji majątkowej dziecka jest dozwolone w art. 16 w odniesieniu do niektórych wniosków. W jego ramach uwzględnia się sytuację finansową dziecka, a nie rodzica. Może ono być stosowane przez niektóre państwa w celu ustalenia, czy należy zapewnić bezpłatną pomoc prawną.

Zobacz art. 16 i 17

Odniesienie w podręczniku – rozdział 3

²⁶ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 554.

Ocena istoty sprawy

113. W niektórych sytuacjach konwencja pozwala państwom użyć oceny istoty sprawy na potrzeby ustalenia, czy należy zapewnić wnioskodawcy bezpłatną pomoc prawną w ramach postępowania na mocy konwencji. Ocena istoty sprawy na ogół polega na przeanalizowaniu istoty wniosku lub prawdopodobieństwa jego powodzenia, biorąc pod uwagę takie kwestie, jak podstawa prawna wniosku oraz to, czy stan faktyczny sprawy może doprowadzić do jej pomyślnego zakończenia. Rodzaj kwestii uwzględnianych w ocenie istoty sprawy będzie zależał od państwa, które stosuje tę ocenę.

Zobacz art. 15 ust. 2 oraz art. 17 lit. a)

Odniesienie w podręczniku – rozdział 3

Zmiana orzeczenia

114. Zmiana odnosi się do procesu zmiany orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych po wydaniu tego orzeczenia. W niektórych państwach jest to nazywane wnioskiem w sprawie zmiany lub modyfikacji orzeczenia. Zmiana może dotyczyć kwoty świadczeń alimentacyjnych, częstości lub innego warunku określonego w orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Na mocy konwencji termin „zmiana” obejmuje również wydanie nowego orzeczenia, w przypadku gdy prawo wewnętrzne państwa wezwanego nie obejmuje procedury zmiany orzeczenia zagranicznego i pozwala jedynie na wydanie nowego orzeczenia²⁷. Wniosek o orzeczenie może zostać złożony przez wierzyciela na mocy art. 10 ust. 1 lit. e) lub f) lub przez dłużnika na mocy art. 10 ust. 2 lit. b) lub c).

Zobacz art. 10 i 18

Odniesienie w podręczniku – rozdział 11

Stałe Biuro Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego

115. Haska Konferencja Prawa Prywatnego Międzynarodowego to międzynarodowa organizacja międzyrządowa, która opracowuje i obsługuje wielostronne instrumenty prawne, promując międzynarodową współpracę sądową i administracyjną w dziedzinie prawa prywatnego, w szczególności w zakresie ochrony rodziny i dzieci, postępowania cywilnego i prawa handlowego.
116. Stałe Biuro jest sekretariatem konferencji haskiej odpowiedzialnym za codzienną pracę tej organizacji.
117. Na mocy konwencji umawiające się państwa muszą przedłożyć Stałemu Biuru informacje określone w art. 57, wskazując, w jaki sposób wymogi konwencji będą realizowane w danym państwie. Stałe Biuro będzie również gromadziło informacje, w tym dane statystyczne i orzecznictwo, dotyczące funkcjonowania konwencji.

Zobacz art. 54 i 57

²⁷

Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 264.

Dane osobowe / informacje osobowe

118. Dane osobowe to informacje osobowe dotyczące osoby, które są gromadzone, używane lub ujawniane w trakcie postępowania na mocy konwencji. Obejmują informacje identyfikacyjne, takie jak: data urodzenia, adres zamieszkania, wysokość dochodów oraz informacje na temat zatrudnienia danej osoby, a także identyfikatory krajowe lub państwowe, takie jak: numery ubezpieczenia społecznego, numery ubezpieczenia zdrowotnego i podobne numery unikalne dla danej osoby²⁸.
119. Na mocy konwencji dane osobowe mogą być wykorzystywane wyłącznie do celów, do jakich zostały zgromadzone lub przekazane, i trzeba zachować poufność tych danych zgodnie z przepisami państwa, które przetwarza te informacje. Ujawnienie danych lub informacji osobowych jest niedozwolone, w przypadku gdy mogłoby narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób²⁹.

Zobacz art. 38, 39 i 40

Odniesienie w podręczniku – rozdział 3

Protokół o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych

120. *Protokół haski z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych* jest instrumentem międzynarodowym, który zawiera ogólne zasady dotyczące prawa właściwego uzupełniające *Konwencję haską z dnia 23 listopada 2007 r. o międzynarodowym dochodzeniu alimentów na rzecz dzieci i innych członków rodziny*. Niektóre państwa, które są stronami konwencji, mogą być także sygnatariuszami protokołu i będą stosowały protokół w sprawach alimentacyjnych.

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 8, 9 i 12

Środki tymczasowe

121. Środki tymczasowe są przewidziane w art. 6 ust. 2 lit. i) i w art. 7 konwencji. Są to postępowania wszczynane w danym państwie w celu skutecznego sfinalizowania postępowania w sprawie wniosku o świadczenia alimentacyjne. Środki tymczasowe można wykorzystywać na przykład w celu zapobieżenia zbyciu majątku lub aby zapobiec opuszczeniu państwa przez dłużnika chcącego uniknąć postępowania w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych³⁰.

Zobacz art. 6 i 7

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 13 i 14

Instytucja publiczna

122. Termin „instytucja publiczna” jest używany w konwencji w dwóch różnych kontekstach.
123. Na mocy art. 36 instytucja publiczna jest organem rządowym, który w określonych okolicznościach może wystąpić w charakterze wierzyciela z wnioskiem o świadczenia alimentacyjne. Instytucja publiczna może wnieść wniosek o uznanie, o uznanie i wykonanie lub o wykonanie orzeczenia na mocy art. 10 ust. 1 lit. a) i b). Może również wystąpić z wnioskiem o wydanie orzeczenia w sytuacji, gdy istniejącego orzeczenia nie można uznać z powodów określonych w art. 20 ust. 4³¹.

²⁸ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 605.

²⁹ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 608.

³⁰ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 176.

³¹ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 590.

124. Aby mieć prawo do wniesienia wniosku, instytucja publiczna musi występować w imieniu wierzyciela albo dochodzić zwrotu należności z tytułu świadczeń wypłaconych zamiast świadczeń alimentacyjnych.
125. Artykuł 6 ust. 3 konwencji również zawiera odniesienie do instytucji publicznych i w tym kontekście instytucje publiczne są podmiotami, którym prawo danego państwa zezwala wykonywać zadania organu centralnego. Instytucja publiczna, która jest odpowiedzialna za te zadania, musi podlegać nadzorowi właściwych organów danego państwa, a o stopniu ich zaangażowania w sprawy wchodzące w zakres stosowania konwencji trzeba poinformować Stałe Biuro konferencji haskiej.

Zobacz art. 6 ust. 3 i art. 36

Ratyfikacja

126. Ratyfikacja jest jednym ze sposobów, które państwo może wykorzystać, aby zostać stroną konwencji. W art. 60 określono, kiedy konwencja wchodzi w życie (po upływie trzech miesięcy od złożenia drugiego dokumentu ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia) oraz kiedy wchodzi w życie wobec każdego umawiającego się państwa. Na stronach internetowych konferencji haskiej znajdują się informacje o tym, które państwa zostały umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Zob. art. 58 i 60

Uznanie

127. Uznanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest procedurą stosowaną przez właściwy organ państwa w celu zaakceptowania ustalenia praw i obowiązków w odniesieniu do świadczeń alimentacyjnych dokonanego przez organ w państwie pochodzenia, w którym wydano orzeczenie. Uznanie nadaje orzeczeniu moc prawną³². W większości przypadków wnioskodawca będzie również wnioskował o wykonanie orzeczenia, więc wniosek będzie dotyczył zarówno uznania, jak i wykonania. Wnioskodawca może jednak wnioskować tylko o uznanie orzeczenia. Na mocy art. 26 wniosek o uznanie będzie podlegał takim samym wymogom, jak wniosek o uznanie i wykonanie, poza tym nie ma warunku wykonalności orzeczenia w państwie pochodzenia, tylko warunek, by orzeczenie „było skuteczne” w tym państwie.

Zob. art. 19–28

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 4 i 5

Uznanie i wykonanie

128. Uznanie i wykonanie istniejących orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest jednym z kluczowych procesów na mocy konwencji. Celem uznania i wykonania jest umożliwienie osiągnięcia skuteczności orzeczenia wydanego w jednym państwie lub jego wykonalności w innym umawiającym się państwie³³. Proces uznania i wykonania usuwa konieczność ubiegania się przez wierzyciela o wydanie nowego orzeczenia w państwie, w którym orzeczenie ma zostać wykonane, i pozwala państwu wezwanemu na wykonanie istniejącego orzeczenia.

Zob. art. 19–28

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 4 i 5

³² Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 429.

³³ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 490.

Wzywający organ centralny i wezwany organ centralny

129. Wzywającym organem centralnym jest organ centralny w państwie, w którym wnoszony jest wniosek. Ten organ centralny przekaże wniosek wezwanemu organowi centralnemu, który rozpatrzy wniosek i prześle go właściwemu organowi do wypełnienia. Obowiązki organu centralnego określono w art. 7 konwencji.

Zob. art. 7

Państwo wzywające i państwo wezwane

130. **Państwo wzywające** jest państwem, w którym wnioskodawca ma miejsce pobytu i w którym wnoszony jest wniosek na mocy konwencji. **Państwem wezwanym** jest państwo, które jest proszone o rozpatrzenie wniosku. Jest to zwykle państwo, w którym pozwany ma miejsce pobytu³⁴.

Zobacz art. 10 i 12

Zastrzeżenie

131. Zastrzeżenie jest oficjalnym oświadczeniem umawiającego się państwa, dozwolonym w pewnych okolicznościach na mocy konwencji, w którym określa się, że stosowanie konwencji w danym państwie będzie w jakiś sposób ograniczone. Na przykład państwo może zgłosić zastrzeżenie, że nie będzie uznawało ani wykonywało ugód alimentacyjnych. Proces zgłaszania zastrzeżeń określono w art. 62. Zastrzeżenia zgłoszone przez dane państwo będą ujęte w profilu państwa. Pełny tekst wszystkich zastrzeżeń zgłoszonych przez państwo można znaleźć również na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section”.

Zobacz art. 62

Pozwany

132. Pozwanym jest osoba, która będzie odpowiadać lub reagować na wniosek lub środek odwoławczy na mocy konwencji. Pozwanym może być wierzyciel lub dłużnik.

Zobacz art. 11, 23 i 24

Szczególne działania

133. Szczególnymi działaniami są pewne obowiązki w zakresie współpracy administracyjnej, które są wymienione w art. 7 i mogą być przedmiotem wniosku wnoszonego przez jeden organ centralny do innego organu centralnego. Taki wniosek będzie składany odrębnie od wniosku o uznanie, uznanie i wykonanie, wykonanie, wydanie lub zmianę. Szczególne działania, o które można wnioskować, obejmują pomoc:

³⁴ Terminów „państwo wezwane” i „państwo wzywające” nie zdefiniowano w konwencji ani w sprawozdaniu wyjaśniającym. Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 64. Artykuł 9 konwencji zawiera definicję pobytu do celów wyłącznie tego artykułu. Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 228.

- w ustaleniu miejsca pobytu dłużnika lub wierzyciela;
- w uzyskaniu informacji o dochodach oraz o innych aspektach sytuacji finansowej dłużnika lub wierzyciela, w tym informacji o położeniu majątku;
- w ustaleniu pochodzenia dziecka;
- w uzyskaniu dokumentów lub dowodów;
- w doręczaniu dokumentów;
- w uzyskaniu środków przejściowych lub tymczasowych.

Zob. art. 7

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 13 i 14

Państwo

Zob. umawiające się państwo

Państwo pochodzenia

134. Termin ten używany jest w odniesieniu do państwa, w którym wydano orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Państwo pochodzenia może być inne niż państwo, w którym wnioskodawca lub pozwany obecnie ma miejsce pobytu, lub może to być to samo państwo. Wiedza o tym, które państwo jest państwem pochodzenia, jest ważna na przykład dla ustalenia, który właściwy organ musi wypełnić dokument stwierdzający wykonalność we wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie. Państwo pochodzenia może być również nazywane państwem wydającym.
135. W przypadku ugody alimentacyjnej państwem pochodzenia najprawdopodobniej będzie państwo, w którym zawarto lub sformalizowano tę ugodę.

Zobacz art. 11, 20, 25 i 30

Odniesienie w podręczniku – rozdział 4

Dokument stwierdzający wykonalność

136. We wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie dokument ten jest wymagany w celu ustalenia, że orzeczenie jest wykonalne w państwie, w którym zostało wydane (państwie pochodzenia). W niektórych państwach dokument stwierdzający wykonalność będzie miał postać wydawanego przez właściwy organ dokumentu, który stanowi, że orzeczenie jest prawomocne, to jest może być wykonane w tym państwie. Dokument stwierdzający wykonalność różni się od stwierdzenia wykonalności, które jest jednym z mechanizmów, które mogą być stosowane w niektórych państwach w celu uznania lub uznania i wykonania orzeczenia³⁵.

Zob. art. 23 ust. 2 i art. 25 ust. 1 lit. b)

Odniesienie w podręczniku – rozdział 4

³⁵

W niektórych państwach używane może być „attestation de la force de chose jugée”, które stanowi, że orzeczenie jest prawomocne w tym państwie.

Dokument poświadczający należyte powiadomienie

137. We wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie dokument ten jest wymagany, w przypadku gdy pozwany (często dłużnik) nie był obecny ani nie był reprezentowany podczas postępowania w państwie pochodzenia. Dokument ten potwierdzi, że pozwany został powiadomiony o wszczęciu postępowania, którego skutkiem było wydanie orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, i miał możliwość przedstawienia swojego stanowiska albo że pozwany został powiadomiony o wydaniu orzeczenia i miał możliwość wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego opartego na podstawie faktycznej i prawnej („na zarzutach co do faktów lub prawa”)³⁶.

Zobacz art. 25

Odniesienie w podręczniku – rozdział 4

Osoba niesamodzielną

138. Osoba niesamodzielną zdefiniowana jest w art. 3 konwencji jako osoba, która z powodu zaburzenia lub ograniczenia zdolności osobistych nie jest w stanie zaspokoić swych potrzeb. Konwencja obejmuje osoby niesamodzielne tylko wtedy, gdy zarówno państwo wzywające, jak i państwo wezwane złożyły oświadczenie na mocy art. 2 ust. 3 rozszerzające zakres stosowania konwencji.

Zob. art. 2

Odniesienie w podręczniku – rozdział 3

³⁶ Zob. rozdział 4, sekcja III, pkt B ppkt 3, przygotowywanie wymaganego „dokumentu poświadczającego należyte powiadomienie” na potrzeby wniosku.

Rozdział 3

Kwestie ogólne

Część 1

Zakres stosowania konwencji

I. Cel niniejszego rozdziału

139. Istnieje szereg wspólnych czynników, które trzeba będzie uwzględnić, i powtarzających się zadań, które trzeba będzie wykonać, w odniesieniu do każdego wysłanego lub otrzymywanego wniosku na mocy konwencji lub wniosku o podjęcie szczególnych działań. Pierwszym i najważniejszym czynnikiem jest to, czy wniosek w ogóle podlega konwencji. Jest to nazywane „zakresem stosowania konwencji”.
140. Jeżeli wniosek nie wchodzi w zakres stosowania konwencji, procedury określone w niniejszym podręczniku nie stosują się. W tej części rozdziału 3 określono czynniki, które będą wykorzystywane do ustalenia, czy wniosek wchodzi w zakres stosowania konwencji, oraz – co równie ważne – do ustalenia stopnia, w jakim postanowienia konwencji mają zastosowanie, w całości lub w części, do danego rodzaju wniosku.
141. Druga część rozdziału 3 obejmuje kwestie, które są wspólne dla wszystkich procedur na mocy konwencji – przepisy dotyczące języka komunikacji, konieczność tłumaczenia dokumentów i orzeczeń, ochronę danych osobowych oraz wymóg skutecznego dostępu do procedur.

II. Zakres stosowania konwencji

A. Informacje ogólne

142. Zrozumienie zakresu stosowania konwencji jest bardzo ważne dla określenia stopnia, w jakim konwencja ma zastosowanie do wniosku o świadczenia alimentacyjne (wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie, wykonanie, wydanie lub zmianę). Celem konwencji nie jest uwzględnienie każdego rodzaju wniosku o świadczenia alimentacyjne, w przypadku gdy strony mają miejsce pobytu w różnych państwach, i nie każde postanowienie konwencji automatycznie ma zastosowanie do każdego wniosku składanego na mocy konwencji.
143. Ważnym pierwszym czynnikiem jest zatem to, czy rozdziały konwencji dotyczące obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i zadań organu centralnego, w tym udzielania pomocy prawnej, oraz zasady dotyczące treści i przekazywania wniosków mają zastosowanie w konkretnej sytuacji. Obowiązki te są określone w rozdziałach II i III konwencji.
144. Artykuł 2 jest punktem wyjścia dla określenia zakresu stosowania konwencji oraz tego, czy rozdziały II i III mają zastosowanie w przypadku danego wniosku. W art. 2 określono rodzaje zobowiązań alimentacyjnych, które są objęte konwencją, oraz to, w jakim stopniu zakres stosowania konwencji można poszerzyć lub ograniczyć poprzez oświadczenie albo zastrzeżenie umawiającego się państwa.

B. Podstawowe zastosowanie – zobowiązania alimentacyjne

145. Konwencja zasadniczo obejmuje zobowiązania alimentacyjne wobec dzieci i małżonka, które opisano poniżej.

1. Alimony na rzecz dzieci

146. Najszerwsze zastosowanie konwencji dotyczy alimentów na rzecz dzieci. Jako punkt wyjścia, wszystkie rozdziały konwencji mają zastosowanie do wszystkich zobowiązań **alimentacyjnych** wobec dzieci, pod warunkiem że:

- zobowiązanie alimentacyjne wynika ze stosunków między rodzicami a dziećmi;
- dziecko nie ukończyło 21 lat.

Świadczenia alimentacyjne

obejmują świadczenia na rzecz dzieci, małżonka lub partnera oraz koszty związane z opieką nad dziećmi lub małżonkiem / partnerem. Na mocy konwencji państwo może również rozszerzyć świadczenia alimentacyjne na obowiązki alimentacyjne z tytułu innych form stosunków rodzinnych.

147. Umawiające się państwa mogą albo rozszerzyć, albo ograniczyć ten początkowy zakres stosowania, wykorzystując w tym celu oświadczenia lub zastrzeżenia, jak omówiono w sekcji 3 poniżej.

2. Świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka

148. Zastosowanie konwencji do świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka nie jest tak szerokie, jak w przypadku alimentów na rzecz dzieci.
149. Cała konwencja, w tym postanowienia rozdziałów II i III, zawsze ma zastosowanie do wniosku o uznanie, uznanie i wykonanie lub wykonanie, jeżeli roszczenie alimentacyjne na rzecz małżonka wnosi się w połączeniu z roszczeniem alimentacyjnym na rzecz dziecka lub w ramach tego roszczenia w kontekście opisanym powyżej³⁷. Wnioski te będą zatem rozpatrywane za pośrednictwem organów centralnych w obu państwach i zastosowanie mają wszystkie postanowienia konwencji odnoszące się do organów centralnych, takie jak obowiązek przesyłania informacji na temat stanu rozpatrywania wniosku oraz przekazywania orzeczeń do właściwego organu państwa.
150. Jeżeli jednak wniosek dotyczy tylko zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami, postanowienia rozdziału II i III nie mają zastosowania do wniosku, chyba że państwo rozszerzyło zakres stosowania całej konwencji na te zobowiązania, składając oświadczenie. Oznacza to, że wniosek nie będzie rozpatrywany za pośrednictwem organu centralnego, za to zostanie skierowany bezpośrednio do właściwego organu w drugim państwie. Takie wnioski nazywa się wnioskami składanymi bezpośrednio do właściwego organu. Ze względu na fakt, że organy centralne nie są zaangażowane, postanowienia konwencji odnoszące się do ich działań nie mają zastosowania, lecz istnieją inne postanowienia, które będą miały zastosowanie do wniosków składanych bezpośrednio do właściwych organów. Wszystkie artykuły konwencji – poza tymi zawartymi w rozdziałach II i III – zawsze mają zastosowanie do orzeczeń w sprawie wyłącznie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka.

³⁷

W konwencji użyto wyrażenia „składany jednocześnie z powództwem” dotyczącym alimentów na rzecz dzieci. Niekoniecznie oznacza to, że roszczenie alimentacyjne na rzecz małżonka musi być uwzględnione w tym samym orzeczeniu, ale musi być ono połączone lub powiązane z powództwem dotyczącym alimentów na rzecz dzieci. Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 47.

151. Umawiające się państwo może rozszerzyć zaangażowanie swojego organu centralnego na wszystkie sprawy dotyczące świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka, jak omówiono w następnej sekcji.

3. Zastrzeżenia i oświadczenia

152. Zdolność umawiających się państw do ograniczenia lub rozszerzenia zakresu stosowania konwencji ustanowiono w art. 2.

a) Alimenty na rzecz dzieci – wiek dziecka

153. Umawiające się państwo może zgłosić **zastrzeżenie** na mocy konwencji ograniczające zakres jej stosowania do dzieci, które nie ukończyły 18 lat. Umawiające się państwo może również rozszerzyć zakres stosowania konwencji (lub dowolnej jej części) na dzieci w wieku powyżej 21 lat.

***Zastrzeżenie** jest oficjalnym oświadczeniem umawiającego się państwa, dozwolonym w pewnych okolicznościach na mocy konwencji, w którym określa się, że stosowanie konwencji w danym państwie będzie w jakiś sposób ograniczone.*

b) Świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka

154. Umawiające się państwo może złożyć oświadczenie rozszerzające zakres stosowania rozdziałów II i III konwencji na niektóre lub wszystkie wnioski dotyczące zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami. Oznacza to faktycznie, że obowiązki organu centralnego, w tym składanie wniosków o podjęcie szczególnych działań lub reagowanie na takie wnioski, oraz postanowienia dotyczące niektórych lub wszystkich wniosków będą miały zastosowanie do wszystkich zobowiązań alimentacyjnych wobec małżonka i wniosków dotyczących tych zobowiązań.

c) Alimenty na rzecz innych członków rodziny

155. Konwencja umożliwia umawiającym się państwom złożenie **oświadczenia** rozszerzającego zakres stosowania konwencji (lub pewnej części konwencji) na inne rodzaje świadczeń alimentacyjnych wynikających z więzi rodzinnej. Umawiające się państwo mogłoby zatem rozszerzyć zakres stosowania konwencji na świadczenia alimentacyjne, które pojawiają się w sytuacjach powinowactwa lub innych więzi rodzinnych. Umawiające się państwo może również rozszerzyć zakres stosowania konwencji na świadczenia alimentacyjne na rzecz osób niesamodzielnych zdefiniowanych w konwencji.

***Oświadczenie** jest formalną deklaracją złożoną przez umawiające się państwo w odniesieniu do pewnych artykułów konwencji lub zawartych w niej wymogów. Oświadczenia przewidziano w art. 63.*

d) Ugody alimentacyjne

156. Umawiające się państwo może zgłosić zastrzeżenie na mocy konwencji, że nie będzie uznawało ani wykonywało **ugód alimentacyjnych**. Jeżeli takie zastrzeżenie zostanie zgłoszone, w danym państwie można uznawać i wykonywać tylko orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych zdefiniowane na mocy konwencji. Państwo może oświadczyć, że wnioski o uznanie i wykonanie ugody alimentacyjnej należy składać wyłącznie za pośrednictwem organów centralnych.

***Ugodę alimentacyjną** zdefiniowano w art. 3 jako umowę na piśmie dotyczącą płatności alimentów, która została sporządzona lub zarejestrowana w formie dokumentu urzędowego przez właściwy organ lub została uwierzytelniona lub zarejestrowana przez właściwy organ, zawarta z tym organem lub złożona w tym organie oraz może podlegać kontroli i być zmieniana przez właściwy organ.*

Zobacz art. 19 ust. 4 oraz art. 30 ust. 7.

4. Skutek zastrzeżeń ograniczających zakres stosowania konwencji

157. Jak omówiono powyżej, umawiające się państwo może zgłosić zastrzeżenie na mocy konwencji ograniczające zakres jej stosowania. Na mocy art. 2 ust. 2 umawiające się państwo może ograniczyć zakres stosowania konwencji do świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, które nie ukończyły 18 lat. Oznacza to, że w tym państwie konwencja nie będzie obejmowała wniosków dotyczących świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, które ukończyły 18 lat.
158. Jeżeli umawiające się państwo zgłosiło zastrzeżenie ograniczające zakres stosowania konwencji w tym państwie do osób mających mniej niż 18 lat, to nie może zwracać się do innych państw z wnioskami dotyczącymi dzieci w wieku 18 lat lub starszych (art. 2 ust. 2 oraz art. 62 ust. 4).
159. Informacje na temat tego, czy umawiające się państwo zgłosiło jakiekolwiek zastrzeżenia ograniczające zakres stosowania konwencji, są dostępne na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section”.

5. Skutek oświadczeń rozszerzających zakres stosowania konwencji

160. Co ważne, rozszerzenia zakresu stosowania konwencji muszą „pokrywać się” zarówno w państwie wezwanym, jak i w państwie wzywającym, żeby konwencja miała zastosowanie w obu państwach w rozszerzonym zakresie. Nie oznacza to, że całe rozszerzenie musi być takie samo w obu państwach, tylko że jego część jest taka sama.
161. Na przykład jeżeli umawiające się państwo A (państwo wzywające) rozszerzyło zakres stosowania wszystkich artykułów konwencji, w tym rozdziału II i III, na sprawy związane ze świadczeniami alimentacyjnymi na rzecz osób niesamodzielnych, to nie nakłada to na umawiające się państwo B (państwo wezwane) żadnego obowiązku przyjęcia wniosku o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz osoby niesamodzielnej, chyba że **oświadczenie** złożone przez państwo B rozszerza zakres stosowania konwencji na świadczenia alimentacyjne na rzecz osób niesamodzielnych oraz rozszerza zakres stosowania rozdziałów II i III na wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz osoby niesamodzielnej. W tym przykładzie oświadczenia złożone przez państwa A i B mogą nie być identyczne, ale „pokrywają się” w odniesieniu do wniosków o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz osoby niesamodzielnej, ponieważ oba państwa rozszerzyły zakres stosowania konwencji na wnioski o wydanie.
- Oświadczenie jest formalną deklaracją złożoną przez umawiające się państwo w odniesieniu do pewnych artykułów konwencji lub zawartych w niej wymogów.***
162. Informacje na temat tego, czy umawiające się państwo złożyło jakiekolwiek oświadczenia rozszerzające zakres stosowania konwencji, są dostępne na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section”.

6. Przykłady spraw

Przykład 1

163. K ma miejsce pobytu w państwie A. Ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane w państwie A, zgodnie z którym L ma obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz dwójki dzieci, które mają 10 i 12 lat, oraz na rzecz małżonki. L jest ojcem dzieci i zamieszkuje w państwie B. K chciałaby, żeby orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych uznano i wykonano w państwie B. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Czy konwencja ma zastosowanie?

164. Konwencja ma zastosowanie do tej sprawy. Dzieci nie ukończyły 21 lat, a sprawa dotyczy świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, które to świadczenia wynikają ze stosunków między rodzicami a dziećmi. Ze względu na fakt, że wniosek o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonki jest składany jednocześnie z powództwem dotyczącym alimentów na rzecz dzieci, wszystkie postanowienia konwencji mają zastosowanie również do tego wniosku.

Przykład 2

165. M ma miejsce pobytu w państwie A i ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane w państwie A, w którym to orzeczeniu przewidziano alimenty na rzecz jednego dziecka, obecnie w wieku 20 lat. M chciałaby, żeby orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wykonano wobec ojca dziecka, który obecnie ma miejsce pobytu w państwie B. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Czy konwencja ma zastosowanie?

166. Ze względu na fakt, że sprawa dotyczy świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka wynikających ze stosunków między rodzicami a dziećmi, konwencja ma zastosowanie, chyba że państwo A lub państwo B zgłosiły zastrzeżenie ograniczające zakres stosowania konwencji do przypadków, gdy dziecko ma mniej niż 18 lat. Jeżeli którekolwiek z tych państw zgłosiło takie zastrzeżenie, konwencja nie ma zastosowania do tego przypadku.

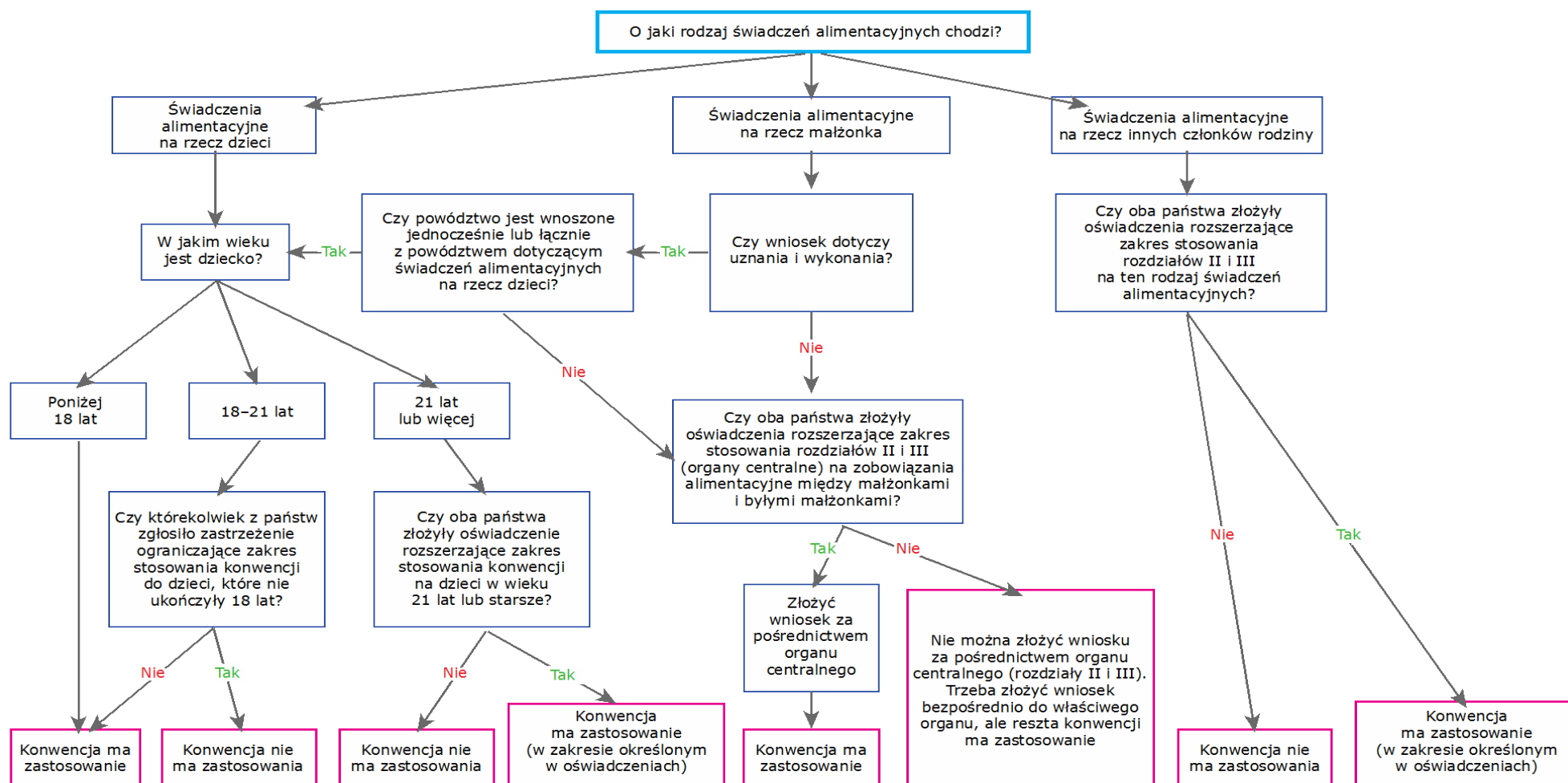
Przykład 3

167. N ma miejsce pobytu w państwie A i występuje o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz sześciomiesięcznego dziecka oraz siebie. Ojciec dziecka, były mąż N, zamieszkuje w państwie B. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Czy konwencja ma zastosowanie?

168. Konwencja będzie miała zastosowanie do wniosku o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka. N nie może jednak skorzystać z usług organu centralnego ani z postanowień dotyczących wniosków na mocy konwencji o wydanie orzeczenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami, chyba że zarówno państwo A, jak i państwo B rozszerzyły zakres stosowania rozdziałów II i III konwencji na zobowiązania alimentacyjne między małżonkami i byłymi małżonkami, a dokładniej na wydawanie orzeczeń w sprawie tych zobowiązań.
169. Na schemacie na następnej stronie pokazano, jak korzystać z postanowień konwencji dotyczących zakresu jej stosowania w celu ustalenia, czy konwencja – lub jakakolwiek jej część – ma zastosowanie do konkretnego zobowiązania alimentacyjnego.

USTALANIE ZAKRESU STOSOWANIA KONWENCJI

Rysunek 7: Ustalanie, czy wniosek wchodzi w zakres stosowania konwencji

C. *Inne czynniki regulujące stosowanie konwencji*

170. Istnieje szereg innych czynników, które mają wpływ na zastosowanie konwencji w określonej sytuacji. Obejmują one:

- to, czy strony mają miejsce pobytu w umawiających się państwach;
- to, czy wnioskodawca jest dłużnikiem czy wierzycielem;
- to, czy wnioskodawca ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych;
- to, gdzie wydano orzeczenie;
- to, gdzie wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu.

1. **Czy strony mają miejsce pobytu w umawiających się państwach?**

171. Aby konwencja miała zastosowanie, wnioskodawca (osoba składająca wniosek lub wnioskująca o pomoc na mocy konwencji) musi mieć miejsce pobytu w umawiającym się państwie.

172. Jeżeli wnioskodawca ma miejsce pobytu w umawiającym się państwie, lecz pozwany (osoba, która będzie odpowiadać na wniosek) nie zamieszkuje w tym umawiającym się państwie, lub – w przypadku pozwanego, który jest dłużnikiem – nie ma majątku ani dochodów w umawiającym się państwie, wnioskodawca nie będzie mógł wykorzystać konwencji do uznania, wykonania, wydania lub zmiany orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. W tej sytuacji wnioskodawca może chcieć uzyskać poradę prawną w celu ustalenia, czy istnieją inne sposoby uzyskania konkretnego rozwiązania w zakresie świadczeń alimentacyjnych.

173. Jeżeli wnioskodawca ma miejsce pobytu w państwie niebędącym umawiającym się państwem, lecz pozwany / dłużnik ma miejsce zamieszkania lub posiada majątek w umawiającym się państwie, organ centralny w państwie wnioskodawcy nie będzie zaangażowany w sprawę, ale wnioskodawca może złożyć wniosek o pomoc bezpośrednio do właściwego organu w państwie pozwanego³⁸.

174. Jeśli żadna ze stron nie ma miejsca pobytu w umawiającym się państwie, danej sprawy nie można rozpatrywać w kontekście konwencji, lecz wnioskodawca może być w stanie wykorzystać inne procedury w państwie, w którym ma miejsce pobytu, w celu ustalenia lub wykonania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

175. Tego, czy dane państwo jest umawiającym się państwem konwencji, można dowiedzieć się na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section”.

2. **Czy wnioskodawca jest dłużnikiem czy wierzycielem?**

176. Wnioskodawcą ubiegającym się o środek prawny na mocy konwencji może być wierzyciel, dłużnik lub instytucja publiczna. **Wierzyciel** jest osobą fizyczną, której przysługują świadczenia alimentacyjne lub na rzecz której dochodzi się takich świadczeń. **Dłużnik** jest osobą fizyczną, która jest zobowiązana świadczyć alimenty lub od której dochodzi się alimentów. **Instytucja publiczna** jest podmiotem rządowym, który udzielił wierzycielowi świadczeń zamiast świadczeń alimentacyjnych lub działa w imieniu wierzyciela lub na jego rzecz.

³⁸

Należy pamiętać, że zasady i procedury dotyczące spraw, które właściwy organ przyjmuje bezpośrednio, będą w całości ustalane w oparciu o prawo wewnętrzne. W tej sytuacji wnioskodawca musiałby zatem skontaktować się z właściwym organem, aby dowiedzieć się, co będzie wymagane do złożenia wniosku.

Dlaczego wnioskodawca jest ważny?

177. Zidentyfikowanie wnioskodawcy jest ważne, ponieważ w art. 10 określono, kto ma prawo złożyć poszczególne rodzaje wniosków.
178. **Wierzyciel** może złożyć którykolwiek z następujących wniosków:
- wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia;
 - wniosek o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym;
 - wniosek o wydanie orzeczenia, w przypadku braku jakiegokolwiek orzeczenia, włącznie z ustaleniem, w razie potrzeby, ojcostwa;
 - wniosku o wydanie orzeczenia, w przypadku gdy orzeczenie istnieje, lecz jego uznanie i wykonanie nie jest możliwe;
 - wniosek o zmianę orzeczenia wydanego w państwie wezwanym lub w państwie innym niż państwo wezwane.
- Wierzyciel** jest osobą fizyczną, której przysługują świadczenia alimentacyjne lub na rzecz której dochodzi się takich świadczeń. Wierzycielem może być rodzic lub małżonek, dziecko, rodzice zastępczy, krewni lub inne osoby opiekujące się dzieckiem. W niektórych państwach osoba ta może być zwana odbiorcą świadczeń alimentacyjnych, wierzycielem, rodzicem sprawującym pieczę nad dzieckiem lub opiekunem.*
179. **Dłużnik** może składać tylko następujące wnioski na mocy konwencji:
- wniosek o uznanie orzeczenia w celu zawieszenia lub ograniczenia wykonania uprzednio wydanego orzeczenia; lub
 - wniosek o zmianę orzeczenia wydanego w państwie wezwanym lub w państwie innym niż państwo wezwane.
- Dłużnik** jest osobą fizyczną, która jest zobowiązana świadczyć alimenty lub od której dochodzi się alimentów. Dłużnikiem może być rodzic, małżonek lub dowolna inna osoba, która na mocy prawa miejsca, w którym wydano orzeczenie, ma obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych. W niektórych państwach osoba ta jest zwana płatnikiem świadczeń alimentacyjnych, dłużnikiem lub rodzicem niesprawującym pieczy nad dzieckiem lub niemieszkającym z dzieckiem.*
180. **Instytucja publiczna** może składać tylko następujące wnioski:
- wniosek o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym;
 - wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia wydanego w innym państwie; lub
 - wniosek o wydanie orzeczenia, wyłącznie w przypadku gdy istniejącego orzeczenia nie można uznać z powodu zastrzeżenia zgłoszonego na mocy art. 20 ust. 2.
- Instytucja publiczna** jest organem rządowym, który w określonych okolicznościach może wystąpić w charakterze wierzyciela z wnioskiem o świadczenia alimentacyjne.*
181. Instytucja publiczna nie może zatem na przykład wykorzystać konwencji, aby wnieść o zmianę istniejącego orzeczenia, a dłużnik nie może zastosować procedur przewidzianych w konwencji w celu wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.
182. Ponadto istnieją ograniczenia na mocy konwencji odnoszące się do zakresu pomocy prawnej, której trzeba udzielać wierzycielowi lub dłużnikowi w przypadku dowolnego wniosku. Zobacz rozdział 3, część 2, sekcja III, gdzie opisano wymóg udzielania pomocy prawnej.

3. Czy wnioskodawca ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

183. **Orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych** jest postanowieniem w decyzji wydanej przez organ sądowy lub administracyjny, które zawiera wymóg płacenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz wnioskodawcy, dziecka lub innej osoby potrzebującej wsparcia. Orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych może być postanowieniem wydanym przez organ sądowy lub postanowieniem lub decyzją organu administracyjnego, trybunału lub ministerstwa, jeżeli środek ten spełnia kryteria określone w art. 19.
184. Ugoda alimentacyjna, jak określono w konwencji, może być uznana i wykonana w państwie, jeżeli jest wykonalna w państwie, w którym została wydana. Ugoda alimentacyjna nie jest jednak orzeczeniem w rozumieniu konwencji i istnieją odmienne zasady, które mają zastosowanie do uznawania ugód alimentacyjnych.
185. Jeżeli wnioskodawca nie ma orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, odpowiednim wnioskiem jest wniosek o wydanie. Zakres stosowania konwencji do wniosku o wydanie może jednak zależeć od tego, jakiego rodzaju świadczenia alimentacyjne są dochodzone, jak opisano powyżej w sekcji dotyczącej zakresu stosowania konwencji.

4. Gdzie wydano orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

186. To, gdzie wydano orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, jest ważne dla ustalenia, czy orzeczenie musi zostać uznane czy nie, zanim będzie można je wykonać. Jeżeli orzeczenie wydano w państwie wezwanym, nie trzeba składać wniosku o uznanie, a wnioskodawca może po prostu złożyć wniosek o wykonanie orzeczenia. Jeżeli orzeczenie wydano w umawiającym się państwie innym niż to, w którym orzeczenie ma zostać wykonane, orzeczenie najpierw będzie musiało zostać uznane.
187. W przypadku wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych musi zostać wydane w umawiającym się państwie³⁹.

5. Gdzie wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu?

188. Oprócz uwzględnienia tego, czy w odniesieniu do któregośkolwiek wniosku wnioskodawca i pozwany mają miejsce pobytu w umawiających się państwach, ustalanie miejsca stałego pobytu wierzyciela jest istotną kwestią w przypadku wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie oraz wniosków o zmianę złożonych przez dłużników. Wynika to z tego, że istnieją przepisy szczególne dotyczące uznania i wykonania zmienionego wniosku w zależności od tego, kto złożył wniosek i czy wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu w państwie, w którym wydano pierwotne orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych.
189. Terminu „miejsce zwykłego pobytu” nie zdefiniowano w konwencji, więc to, czy wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu w danym państwie, będzie zależało od okoliczności faktycznych konkretnej sprawy. Ogólnie rzecz biorąc, miejsce zwykłego pobytu ustala się przy uwzględnieniu takich czynników, jak to gdzie dana osoba ma miejsce pobytu, gdzie zwykle zamieszkuje, pracuje lub uczęszcza do szkoły⁴⁰.

³⁹ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 240.

⁴⁰ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 63 i 444.

190. Na mocy konwencji, jeżeli wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu w państwie, w którym wydano orzeczenie, uznania orzeczenia zmieniającego wydanego na wniosek dłużnika można odmówić na mocy art. 18, chyba że zastosowanie mają wyjątki określone w art. 18. Kwestię tę omówiono bardziej szczegółowo w rozdziałach 11 i 12 niniejszego podręcznika.

Część 2

Kwestie wspólne dla wszystkich wniosków na mocy konwencji oraz dla wniosków o podjęcie szczególnych działań

191. Niniejsza część dotyczy szeregu kwestii, które są wspólne dla wszystkich wniosków na mocy konwencji.

I. Język

192. Ze względu na międzynarodowy charakter funkcjonowania konwencji ważne jest, aby wnioski i przekazywane informacje były zgodne z zasadami określonymi w konwencji w odniesieniu do języka komunikacji oraz ze wszelkimi wymogami w zakresie tłumaczenia dokumentów. Określono je w art. 44 i 45.

A. Język wniosku i dokumentów

193. Każdy wniosek składany na mocy konwencji oraz dokumenty towarzyszące temu wnioskowi (w tym orzeczenie) mają być sporządzone w ich oryginalnym języku. Trzeba również załączyć tłumaczenie wniosku (i powiązanych dokumentów) na język urzędowy⁴¹ państwa wezwanego, chyba że właściwy organ państwa wezwanego (organ administracyjny lub sądowy rozpatrujący wniosek) określił, że nie wymaga tłumaczenia.
194. Państwo wezwane może również złożyć oświadczenie na mocy konwencji, że na potrzeby wniosków i załączonych dokumentów należy stosować język inny niż język urzędowy państwa wezwanego. W przypadku gdy w danym państwie istnieją jednostki terytorialne (*np.* prowincje lub stany) i obowiązuje więcej niż jeden język urzędowy lub gdy w państwie obowiązuje kilka języków urzędowych, które mogą być stosowane w różnych częściach jego terytorium, umawiające się państwo może również złożyć oświadczenie, w którym określa, jaki język ma być stosowany w poszczególnych jednostkach terytorialnych.
195. Należy zauważyć, że jedną z najważniejszych zalet korzystania z zalecanych formularzy wniosku na mocy konwencji jest to, że ich struktura umożliwia wypełnienie ich w dowolnym języku i łatwe zrozumienie w innym języku, co ogranicza konieczność tłumaczenia.

B. Język komunikacji

196. O ile organy centralne nie uzgodniły inaczej, wszelkie formy komunikowania się między organami centralnymi odbywają się w języku urzędowym państwa wezwanego lub w języku angielskim albo francuskim. Umawiające się państwo może zgłosić zastrzeżenie wykluczające korzystanie z języka angielskiego albo francuskiego w komunikowaniu się. W tym kontekście komunikowanie się odnosi się

⁴¹ W przypadku gdy w danym państwie obowiązuje więcej niż jeden język urzędowy i nie we wszystkich częściach terytorium tego państwa korzysta się ze wszystkich języków urzędowych, należy upewnić się, jaki język jest wymagany na terytorium, do którego wysłany zostanie wniosek (art. 44 ust. 2).

do rutynowej korespondencji, informacji aktualizujących i powiadomień między umawiającymi się państwami.

C. Wyjątki od tłumaczenia

197. W niektórych przypadkach przetłumaczenie dokumentów na język stosowany lub określony przez państwo wezwane może być niepraktyczne lub niemożliwe dla państwa wzywającego. Na przykład usługi tłumaczeniowe dostępne w państwie wzywającym mogą nie obejmować tłumaczenia na język państwa wezwanego. W takim przypadku, jeżeli wniosek składany jest na mocy rozdziału III (ogólnie rzecz biorąc – każdy wniosek dotyczący świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci lub uznania i wykonania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci i małżonka), państwo wezwane może wyrazić zgodę, w danym przypadku albo ogólnie, że samodzielnie zapewni tłumaczenie⁴².
198. Jeżeli państwo wezwane nie zgadza się pomóc w tłumaczeniu, państwo wnioskujące może po prostu przetłumaczyć dokumenty na język angielski albo francuski. Państwo wezwane może następnie przetłumaczyć dokument na własny język, jeżeli jest to konieczne.

D. Jak to funkcjonuje w praktyce

- 1 Wysyłając wniosek na mocy konwencji, wnioskodawca (lub przedstawiciel organu centralnego) wypełni wniosek w swoim języku i załączy wszelkie powiązane dokumenty, takie jak orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych w języku oryginalnym.
- 2 Jeżeli język urzędowy państwa wezwanego lub określonego terytorium lub jednostki państwa wezwanego jest inny niż język urzędowy państwa wzywającego, to wniosek i wymagane dokumenty trzeba będzie przetłumaczyć na ten język urzędowy lub na inny język, który państwo wezwane określiło w oświadczeniu, chyba że państwo wezwane zgodziło się, że tłumaczenie nie jest konieczne.
- 3 Jeżeli państwo wzywające nie może przetłumaczyć dokumentów na język urzędowy państwa wezwanego (lub inny język określony przez państwo wezwane), a wniosek składany jest na mocy rozdziału III, państwo wzywające może:
 - (i) zapytać, czy państwo wezwane zgodzi się zapewnić tłumaczenie;
 - (ii) jeżeli państwo wezwane nie zgadza się, przetłumaczyć dokumenty na język angielski albo francuski (chyba że państwo wezwane zgłosiło zastrzeżenie wykluczające jeden z tych języków) i wysłać dokumenty do państwa wezwanego, gdzie mogą one zostać następnie przetłumaczone na język urzędowy przez państwo wezwane.
- 4 Wszelkie późniejsze formy komunikowania się (pisma, notatki i podobna korespondencja) między organami centralnymi będą odbywały się albo w języku urzędowym państwa wezwanego, albo w języku angielskim albo francuskim. Państwo wzywające ma wybór, czy komunikować się w języku urzędowym państwa wezwanego lub w języku angielskim albo francuskim, chyba że państwo wezwane zgłosiło zastrzeżenie wykluczające korzystanie z języka angielskiego albo francuskiego.

⁴² Należy zauważyć, że jeżeli państwo wezwane rzeczywiście zapewni tłumaczenie, jak opisano powyżej, koszt tego tłumaczenia musi ponieść państwo wzywające (chyba że organy centralne obu państw uzgodniły inaczej). Zob. również art. 45 ust. 3.

Dwa przykłady

199. Orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydano w Niemczech i zostanie ono wysłane do Meksyku w celu uznania i wykonania. Materiały wysłane do Meksyku będą zawierały odpis orzeczenia w języku niemieckim, jeżeli był to oryginalny język orzeczenia, oraz tłumaczenie orzeczenia na język hiszpański. Obowiązkowy formularz przekazania, zalecany formularz wniosku i wymagane dokumenty, takie jak dokument stwierdzający wykonalność, trzeba przedłożyć w języku hiszpańskim, więc jeżeli sporządzono je w języku niemieckim, trzeba przedstawić przetłumaczoną kopię, chyba że Meksyk złożył oświadczenie, że nie wymaga tłumaczenia. Bieżące komunikowanie się w tej sprawie odbywałoby się albo w języku hiszpańskim (w języku państwa wezwanego), albo w języku angielskim albo francuskim, chyba że Meksyk zgłosił zastrzeżenie wykluczające korzystanie z języka angielskiego albo francuskiego.
200. Wnioskodawca w państwie wzywającym (Norwegia) nie jest w stanie przetłumaczyć dokumentów na język państwa wezwanego (język hiszpański w Meksyku), a organ w Meksyku nie może przetłumaczyć orzeczenia z języka norweskiego na hiszpański. W tym przypadku wnioskodawca mógłby natomiast przetłumaczyć dokumenty z języka norweskiego na język angielski albo francuski. Tłumaczenie na język angielski albo francuski można byłoby następnie wysłać do Meksyku, a organ meksykański mógłby przetłumaczyć dokument na język hiszpański.

E. Inne wymogi dotyczące dokumentów

1. Legalizacja

201. Zgodnie z innymi konwencjami haskimi art. 41 konwencji z 2007 r. o dochodzeniu alimentów stanowi, że **legalizacja** lub inna podobna formalność nie może być wymagana na mocy konwencji. Nie ma zatem potrzeby jakiegokolwiek formalnego uwierzytelnienia podpisu urzędnika, który wypełnia dokumenty, ani stosowania apostille, jeżeli jest to normalna praktyka w umawiającym się państwie.
- Legalizacja jest terminem używanym do opisania pewnych formalnych procesów prawnych, takich jak korzystanie z apostille lub poświadczenia notarialnego, stosowanych w celu uwierzytelniania dokumentów.*

2. Pełnomocnictwo

202. Artykuł 42 stanowi, że można wymagać od wnioskodawcy udzielenia pełnomocnictwa jedynie w ściśle określonych okolicznościach. Udzielenia pełnomocnictwa można wymagać w sytuacji, gdy organ centralny lub inny organ w państwie wezwanym będzie reprezentował wnioskodawcę, na przykład w postępowaniu sądowym, lub gdy pełnomocnictwo jest wymagane do wyznaczenia pełnomocnika, który będzie działał w określonej sprawie⁴³. To, czy państwo wezwane wymaga takiego pełnomocnictwa, będzie określone w profilu państwa.

3. Podpisy i poświadczone odpisy dokumentów

203. Na mocy konwencji dla jego ważności wniosku nie jest wymagane, aby był on podpisany. Ponadto odnośnie do wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie w mających zastosowanie artykułach (art. 12 ust. 2 oraz art. 13, 25 i 30) przewidziano procedurę, w ramach której z wnioskiem o uznanie można przysyłać zwykłe kopie dokumentów, w tym orzeczenia. W trakcie postępowania dotyczącego uznania i wykonania właściwy organ lub pozwany może zażądać poświadczonego odpisu

⁴³ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 617.

któregokolwiek z dokumentów, jeżeli jest to konieczne do rozpatrzenia wniosku lub udzielenia na niego odpowiedzi. Jeżeli nie złożono wniosku o taki odpis, wystarczą jednak zwykłe kopie. Państwo może również przyjmować dokumenty w formie elektronicznej, gdyż język konwencji jest celowo „wyważony i neutralny”.

204. Na mocy konwencji państwo może również określić, że w każdym przypadku będzie wymagało poświadczanego podpisu każdego dokumentu. To, czy dane państwo ustanowiło taki wymóg, będzie określone w profilu państwa.

II. Ochrona danych osobowych i informacji poufnych

205. W konwencji ustanowiono pewne istotne gwarancje w zakresie ochrony danych osobowych i informacji poufnych przekazywanych na mocy konwencji. (Należy zauważyć, że nazywa się to „danymi” osobowymi na mocy konwencji, ponieważ jest to termin stosowany w innych konwencjach haskich.) Określono je w art. 38, 39 i 40. Dane osobowe obejmują (między innymi) takie informacje, jak: imię i nazwisko, datę urodzenia, adres i dane kontaktowe oraz identyfikatory osobiste, na przykład krajowe numery identyfikacyjne⁴⁴.
206. W konwencji uznaje się, że z uwagi na poufny charakter rodzaju informacji, które będą wymieniane między państwami w odniesieniu do osób, niezbędna jest ochrona tych informacji w celu zapewnienia ochrony stron przed wszelkimi niekorzystnymi konsekwencjami, jakie mogą wynikać z ujawnienia tych informacji.
207. W konwencji określono konkretne ograniczenia dotyczące ujawniania i potwierdzania w pewnych okolicznościach informacji zgromadzonych lub przekazanych na mocy konwencji. Ujawnienie lub potwierdzenie informacji jest niedozwolone, w przypadku gdy mogłoby narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osoby (art. 40 ust. 1). Osobą tą może być dziecko, wnioskodawca, pozwany lub dowolna inna osoba. Pod tym względem konwencja nie jest ograniczona.
208. W przypadku gdy organ centralny ustali, że ujawnienie lub potwierdzenie informacji mogłoby stwarzać takie ryzyko, powiadomi o tej obawie drugi zaangażowany organ centralny, który uwzględni to ustalenie podczas rozpatrywania wniosku na mocy konwencji. Wezwany organ centralny nie jest związany wspomnianym ustaleniem dokonany przez wzywający organ centralny. Wezwany organ centralny jest jednak zobowiązany ustalić, czy ujawnienie mogłoby narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób, a na mocy art. 40 ust. 2 ustalenie dokonane przez państwo wzywające uwzględniane jest przez wezwany organ centralny. Sposób postępowania wezwanego organu centralnego w tej sytuacji będzie zależał od tego, co jest wymagane do rozpatrzenia wniosku oraz do wypełnienia zobowiązań państwa wynikających z konwencji (art. 40). Jeżeli wzywający organ centralny ma obawy co do ujawnienia poufnych informacji dotyczących wnioskodawcy, wierzyciela lub innej osoby, zalecaną praktyką jest wykorzystanie adresu organu centralnego lub organu właściwego w państwie wzywającym, tak aby z wierzycielem lub wnioskodawcą można było skontaktować się, pisząc na ten adres⁴⁵.

⁴⁴ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 605.

⁴⁵ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 612. Państwo decydujące się użyć takiego adresu zastępczego powinno mieć świadomość, że państwo wezwane może zażądać podania osobistego adresu wierzyciela ze względów wynikających z prawa wewnętrznego, na przykład do celów doręczania dokumentów.

209. Ochronę danych osobowych uwzględniono również w obowiązkowych i zalecanych formularzach, które opublikowało Stałe Biuro konferencji haskiej. W formularzach tych organ centralny powinien wskazać, iż istnieje obawa, że ujawnienie lub potwierdzenie informacji mogłoby narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób (na formularzu znajduje się pole, które trzeba w tym celu zaznaczyć).
210. W przypadku gdy zasygnalizowano taką obawę, formularze umożliwiają podanie szczególnie chronionych danych osobowych (takich jak informacje kontaktowe lub informacje, które mogłyby być wykorzystane do ustalenia tożsamości osoby lub miejsca jej pobytu) w odrębnej części formularza. W ten sposób wniosek – zawierający wyłącznie informacje, które będą potrzebne pozwanemu, aby odpowiedzieć na wniosek – można przekazać pozwanemu lub właściwemu organowi bez stwarzania ryzyka dla wnioskodawcy, wierzyciela lub innej osoby.
211. Ponadto każdy organ w państwie wezwanym albo w państwie wzywającym, który przetwarza informacje na mocy procedur wynikających z konwencji, musi przestrzegać własnych przepisów wewnętrznych dotyczących poufności informacji (art. 39). Wszystkie czynności w zakresie przekazywania informacji także muszą być zatem zgodne z wszelkimi wymogami określonymi w prawie wewnętrznym, takimi jak uzyskanie zgody na ujawnienie informacji, lub z wszelkimi ograniczeniami dotyczącymi ujawniania.

III. Skuteczny dostęp do procedur i pomocy prawnej

A. Przegląd

1. Skuteczny dostęp do procedur

212. Jedną z najważniejszych zasad leżących u podstaw konwencji jest to, że wnioskodawcy muszą mieć skuteczny dostęp do procedur niezbędnych do rozpatrzenia ich wniosków w państwie wezwanym. Skuteczny dostęp do procedur oznacza, że wnioskodawca, w razie potrzeby z pomocą organów w państwie wezwanym, jest w stanie skutecznie wnieść sprawę do właściwych organów w państwie wezwanym⁴⁶.
213. Artykuły 14, 15, 16, 17 i 43 konwencji dotyczą obowiązku zapewnienia przez państwo wezwane skutecznego dostępu do procedur, w tym udzielania bezpłatnej pomocy prawnej w pewnych sytuacjach, oraz możliwości dochodzenia w określonych okolicznościach zwrotu kosztów od strony przegrywającej (art. 43). W niniejszej sekcji podręcznika podsumowano te postanowienia.
214. W art. 14 określono ogólny obowiązek zapewnienia wnioskodawcom skutecznego dostępu do procedur, w tym do procedur egzekucyjnych i odwoławczych. Do wnioskodawców zaliczają się wierzyciele, dłużnicy i instytucje publiczne, w przypadku gdy działają w imieniu wierzyciela do celów wniosków o uznanie, uznanie i wykonanie lub wykonanie, składający wnioski za pośrednictwem organu centralnego.
215. Wnioski składane bezpośrednio przez wnioskodawcę do właściwego organu nie są objęte postanowieniem ogólnym, ale art. 17 lit. b) zawiera ogólny wymóg udzielania pewnej ograniczonej pomocy w odniesieniu do wniosków o uznanie i wykonanie, a art. 14 ust. 5 również ma zastosowanie do tych wniosków. (Kwestię tę omówiono poniżej.)

⁴⁶ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 357.

2. Pomoc prawna

216. Rodzaj skutecznego dostępu, który trzeba zapewnić, będzie obejmował pomoc prawną, jeśli będą tego wymagały okoliczności. Sytuacja majątkowa wnioskodawcy lub jego zdolność do zapłaty nie powinny być przeszkodą w tym dostępie. Artykuł 15 stanowi zatem, że bezpłatna pomoc prawna zapewniana jest wierzycielom dochodzącym świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci w większości sytuacji.
217. Obowiązek zapewniania bezpłatnej pomocy prawnej sprecyzowano poprzez stwierdzenie, że takiej pomocy nie trzeba zapewniać, jeżeli procedury stosowane w państwie wezwanym są na tyle proste, że umożliwiają wnioskodawcy skuteczne wniesienie sprawy bez pomocy prawnej, a organ centralny zapewnia niezbędne usługi bezpłatnie.
218. Jest to istotne, ponieważ wiele państw opracowało skuteczne, efektywne procedury w zakresie uznania, uznania i wykonania, wykonania, wydania i zmiany orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych, z których to procedur mogą korzystać wszyscy wnioskodawcy w danym państwie bez potrzeby uzyskiwania **pomocy prawnej** i procedury te będą w jednakowym stopniu dostępne dla wnioskodawców na mocy konwencji. W zależności od państwa może to obejmować stosowanie uproszczonych formularzy, procedury administracyjne oraz udzielanie informacji i porad wszystkim wnioskodawcom przez organ centralny lub organ właściwy. Dopóki te procedury uproszczone umożliwiają wnioskodawcy skutecznie wniesienie swojej sprawy i państwo wezwane zapewnia je wnioskodawcy bezpłatnie, państwo wezwane nie ma obowiązku udzielenia wnioskodawcy bezpłatnej pomocy prawnej.
- W art. 3 **pomoc prawną** zdefiniowano jako „pomoc niezbędną, by zapewnić wnioskodawcom poznanie i dochodzenie przysługujących im praw oraz zagwarantować kompletne i skuteczne rozpatrzenie wniosków w państwie wezwanym. Pomoc taka może, w zależności od potrzeb, polegać między innymi na udzielaniu porady prawnej, pomocy w prowadzeniu sprawy przed właściwym organem, zastępstwie prawnym i zwolnieniu od kosztów postępowania”.*
219. W przypadku gdy procedury uproszczone nie są dostępne i wymagana jest pomoc prawna, istnieje szereg postanowień, w których określono okoliczności, w jakich pomocy tej trzeba wnioskodawcom udzielić bezpłatnie.
220. Ponieważ procedury rozpatrywania spraw alimentacyjnych różnią się w zależności od państwa, rodzaj potrzebnej pomocy prawnej siłą rzeczy będzie w każdym przypadku inny. Systemy administracyjne i systemy typu trybunału mogą wymagać jednego rodzaju pomocy, a systemy sądowe innego. Pomoc może być udzielana poprzez dostęp do usług, takich jak: usługi informacyjne świadczone przez poradnie prawne, publiczne usługi pomocy prawnej lub usługi pomocy dla rodzin. Rodzaj dostępnych usług prawnych będzie określony w profilu umawiającego się państwa.
221. Ogólnie rzecz biorąc, w przypadku gdy wnioskodawca potrzebuje pomocy prawnej, punktem wyjścia jest zawarty w konwencji wymóg, zgodnie z którym wszystkie umawiające się państwa muszą zapewniać wierzycielom taką pomoc bezpłatnie w prawie wszystkich sytuacjach dotyczących **świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci**. Istnieją od tego pewne wyjątki dla państw, które złożyły oświadczenie na mocy konwencji⁴⁷.

47

Państwo może oświadczyć, że w pewnych przypadkach będzie stosowało kryterium sytuacji majątkowej dziecka (art. 16 ust. 1).

222. Prawo wnioskodawców do bezpłatnej pomocy prawnej w odniesieniu do wniosków dotyczących **świadczeń alimentacyjnych na rzecz osób innych niż dzieci** jest jednak bardziej ograniczone, podobnie jak prawo dłużnika do bezpłatnej pomocy prawnej w przypadku wniosków o uznanie i zmianę. W odniesieniu do tych rodzajów wniosków państwo wezwane może stosować **kryterium sytuacji majątkowej** lub **ocenę istoty sprawy** jako warunek wstępny udzielenia pomocy prawnej.

*W ramach **kryterium sytuacji majątkowej** analizuje się dochody i majątek wnioskodawcy lub inne warunki finansowe, które będą miały wpływ na zdolność wnioskodawcy do zapłacenia za pomoc prawną.*

***Ocena istoty sprawy** polega na przeanalizowaniu istoty wniosku lub prawdopodobieństwa jego powodzenia, biorąc pod uwagę takie kwestie, jak podstawa prawna wniosku oraz to, czy stan faktyczny sprawy może doprowadzić do jej pomyślnego zakończenia.*

223. Co jednak istotne, we wszystkich sprawach dotyczących uznania i wykonania orzeczenia, pomoc prawna udzielana wszystkim wnioskodawcom (wierzycielom, dłużnikom lub instytucji publicznej⁴⁸) przez państwo nie może mieć mniejszego zakresu niż pomoc, która przysługiwałaby tej osobie, gdyby była ona wnioskodawcą w równorzędnej sprawie krajowej. Zapewnia to oferowanie wszystkim wnioskodawcom takiego samego poziomu usług niezależnie od ich miejsca pobytu. Ponadto chociaż bezpłatna pomoc prawna nie zawsze może być niedostępna, państwo wezwane nie może wymagać złożenia zabezpieczenia, kaucji lub depozytu mających zagwarantować pokrycie kosztów prawnych (art. 37 ust. 2 i art. 14 ust. 5).

224. Dostępność bezpłatnej pomocy prawnej dla wnioskodawcy będzie zatem zależała od następujących czynników:

- czy w państwie wezwanym procedury uproszczone są dostępne dla wnioskodawcy bezpłatnie;
- o jaki rodzaj świadczeń alimentacyjnych chodzi (świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci, małżonka lub innych członków rodziny);
- czy wnioskodawca jest wierzycielem czy dłużnikiem;
- jaki rodzaj wniosku jest składany (o uznanie, wykonanie, wydanie, zmianę lub podjęcie szczególnych działań);
- czy w odniesieniu do konkretnego wniosku zastosowana zostanie ocena istoty sprawy;
- czy w państwie wezwanym stosuje się kryterium sytuacji majątkowej (dziecka lub wnioskodawcy) w odniesieniu do konkretnego wniosku.

225. W poniższych sekcjach i na diagramach sekwencji działań szczegółowo wyjaśniono uprawnienie do bezpłatnej pomocy prawnej w szeregu różnych sytuacji.

B. Wymóg udzielenia bezpłatnej pomocy prawnej

226. W poniższej sekcji wyjaśniono uprawnienie do bezpłatnej pomocy prawnej w odniesieniu do wniosków na mocy konwencji we wszystkich państwach, z wyjątkiem tych, które złożyły oświadczenie, że będą stosować kryterium sytuacji majątkowej dziecka. Procedury stosowane w tych państwach omówiono na końcu niniejszej sekcji.

Uwaga: *Jeżeli orzeczenie, które ma zostać uznane i wykonane, obejmuje świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka oraz na rzecz dziecka, zastosowanie ma to samo uprawnienie do bezpłatnej pomocy prawnej.*

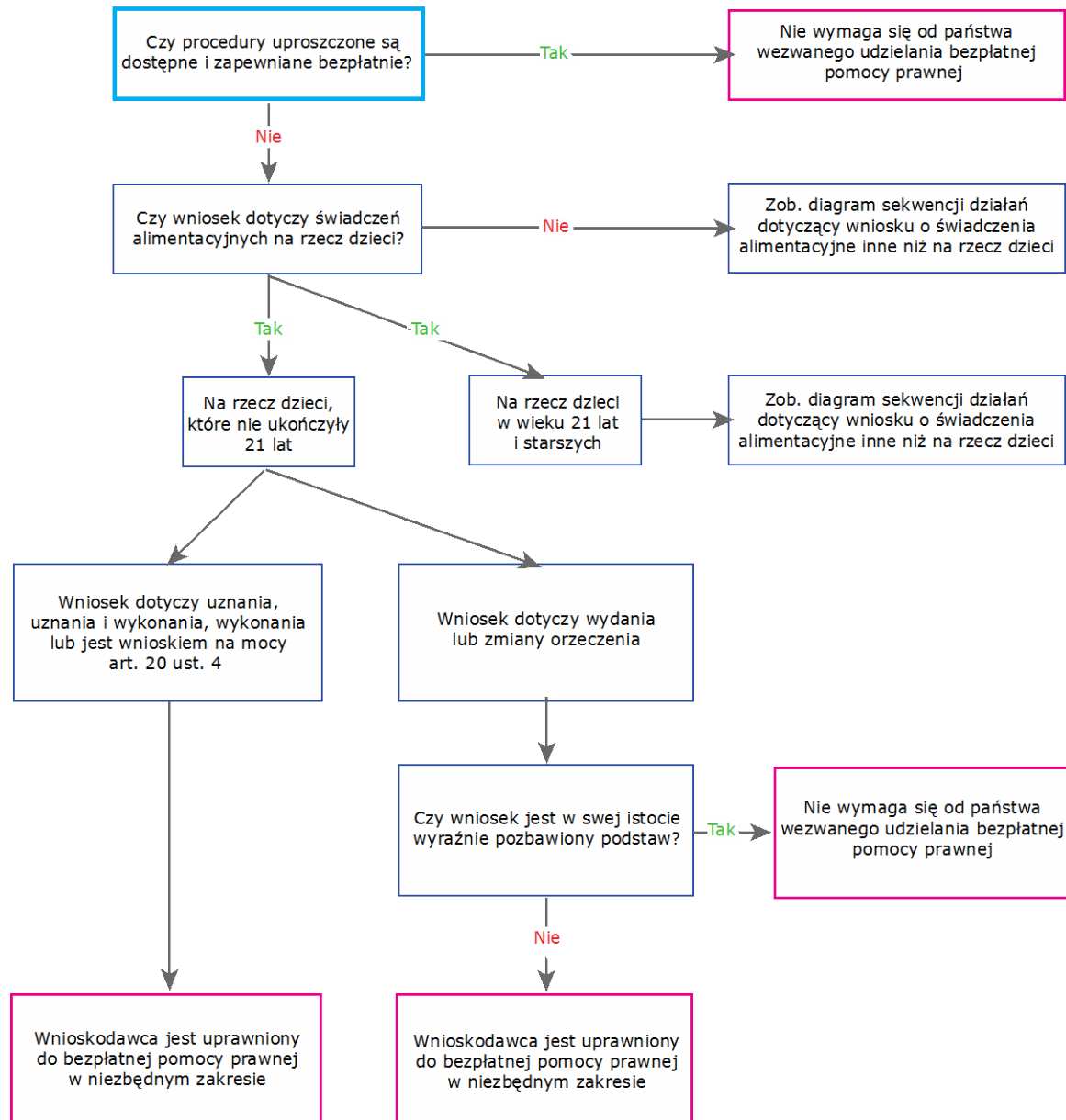
1. Wnioski składane przez wierzyciela

a) **Wnioski dotyczące świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, które nie ukończyły 21 lat (lub 18 lat, jeżeli zgłoszono zastrzeżenie)**

227. Jak pokazano poniżej, jeżeli wniosek dotyczy uznania, uznania i wykonania lub wykonania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, pomoc prawną trzeba udzielić bezpłatnie. Nie ma wyjątków od tego wymogu. Jeżeli wniosek dotyczy świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, ale jest to wniosek o wydanie lub zmianę orzeczenia, państwo może odmówić udzielenia bezpłatnej pomocy prawnej, jeżeli uzna, że wniosek lub wniesiony środek odwoławczy jest w swej istocie wyraźnie pozbawiony podstaw⁴⁹.

⁴⁹ Zob. również art. 43 ust. 2 w odniesieniu do zwrotu kosztów.

**POMOC PRAWNA
WNIOSKI O ŚWIADCZENIA ALIMENTACYJNE
NA RZECZ DZIECI SKŁADANE PRZEZ WIERZycIELA
(Art. 15–17)**

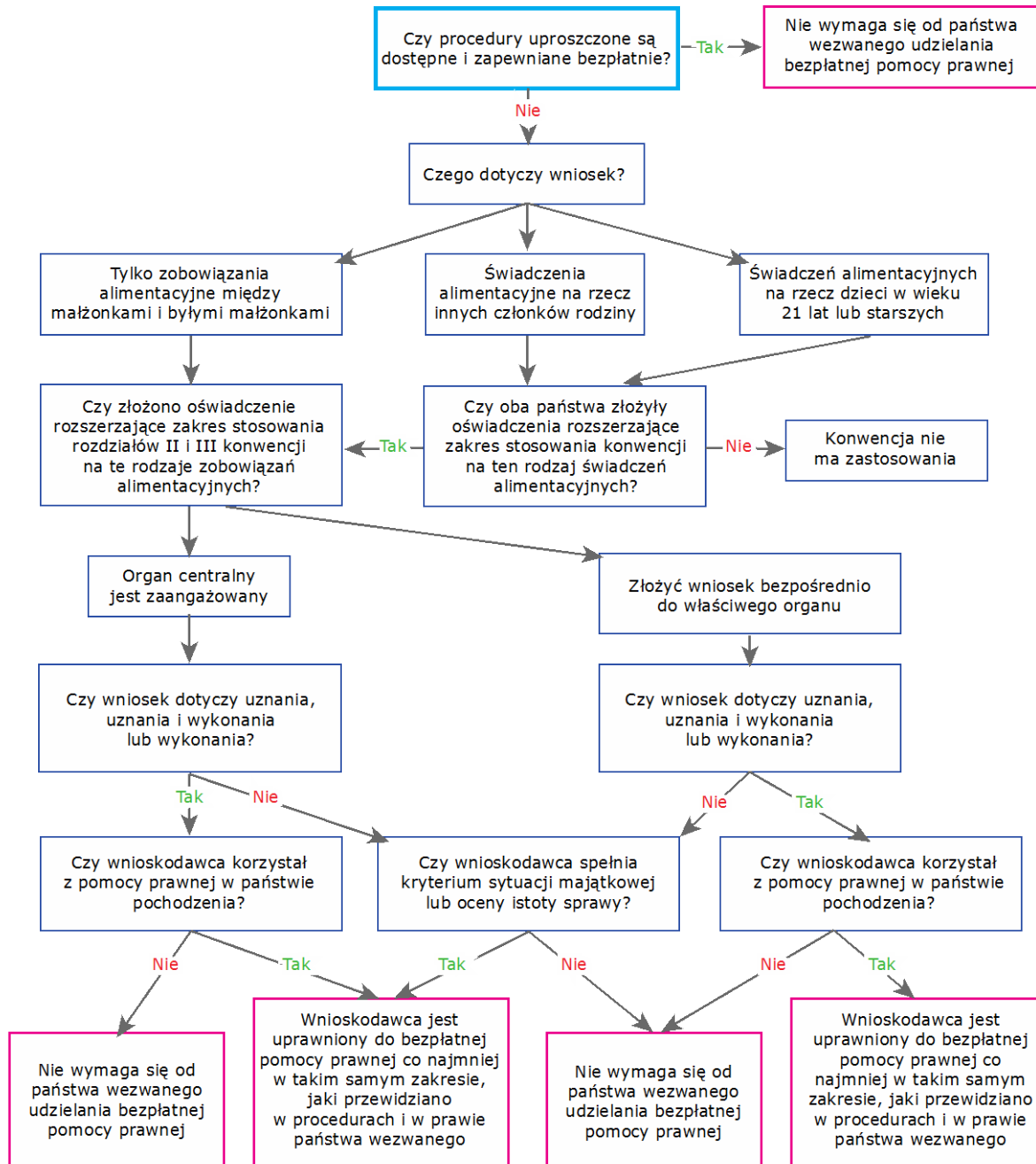

Rysunek 8: Pomoc prawna: wnioski o świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci składane przez wierzyciela

b) Wnioski dotyczące świadczeń alimentacyjnych innych niż świadczenia na rzecz dzieci, które nie ukończyły 21 lat (lub 18 lat, jeżeli zgłoszono zastrzeżenie)

228. W przypadku gdy wniosek dotyczy świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka w wieku 21 lat lub starszego, na rzecz małżonka lub na rzecz innych członków rodziny, a państwo rozszerzyło zakres stosowania konwencji na tego typu przypadki, bezpłatna pomoc prawna nie musi być udzielana rutynowo. Umawiające się państwo może odmówić udzielenia takiej pomocy, jeżeli wniosek prawdopodobnie nie zostanie rozpatrzony pozytywnie (ocena istoty sprawy), jak również może wprowadzić kryterium sytuacji majątkowej jako warunek uzyskania takich usług.
229. W każdym przypadku dotyczącym uznania, uznania i wykonania lub wykonania istniejącego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w rodzaju opisanych w poprzednim ustępie, jeżeli wnioskodawca uzyskał w państwie pochodzenia bezpłatną pomoc prawną na potrzeby wydania orzeczenia, wnioskodawca uprawniony jest również do takiego samego zakresu pomocy w państwie wezwanym, jeżeli taka pomoc jest dostępna w państwie wezwanym. Sytuację tę przedstawiono na rysunku 9 na następnej stronie.

POMOC PRAWNA
WNIOSKI O ŚWIADCZENIA ALIMENTACYJNE INNE NIŻ
NA RZECZ DZIECI SKŁADANE PRZEZ WIERZycIELA (art. 17)

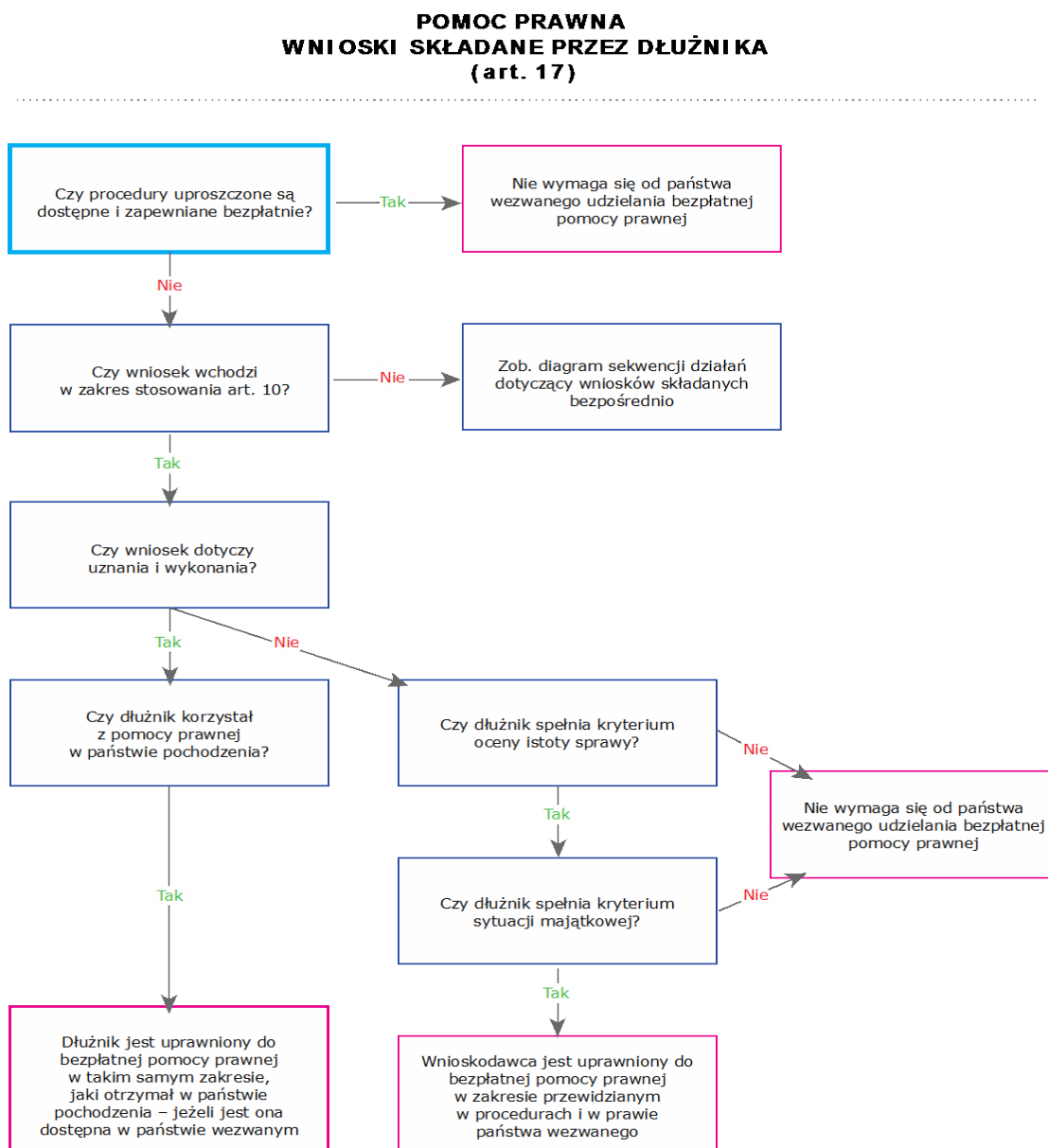
Rysunek 9: Pomoc prawna: wnioski o świadczenia alimentacyjne na rzecz osób innych niż dzieci składane przez wierzyciela

c) Wnioski składane przez instytucję publiczną

230. Jeżeli wnioskodawca jest instytucją publiczną określoną w art. 36, będzie mieścił się w definicji wierzyciela do celów wniosków o uznanie, uznanie i wykonanie lub wykonanie orzeczenia Instytucje publiczne uprawnione są zatem do bezpłatnej pomocy prawnej w odniesieniu do tych wniosków dotyczących orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, które nie ukończyły 21 lat (lub 18 lat w zależności od przypadku)⁵⁰.

2. Wnioski składane przez dłużnika

231. W przypadku wniosków składanych przez dłużnika państwo wezwane może stosować zarówno ocenę istoty sprawy, jak i kryterium sytuacji majątkowej, aby ustalić, czy udzielić bezpłatnej pomocy prawnej. Sytuację tę przedstawiono na rysunku 10 poniżej.

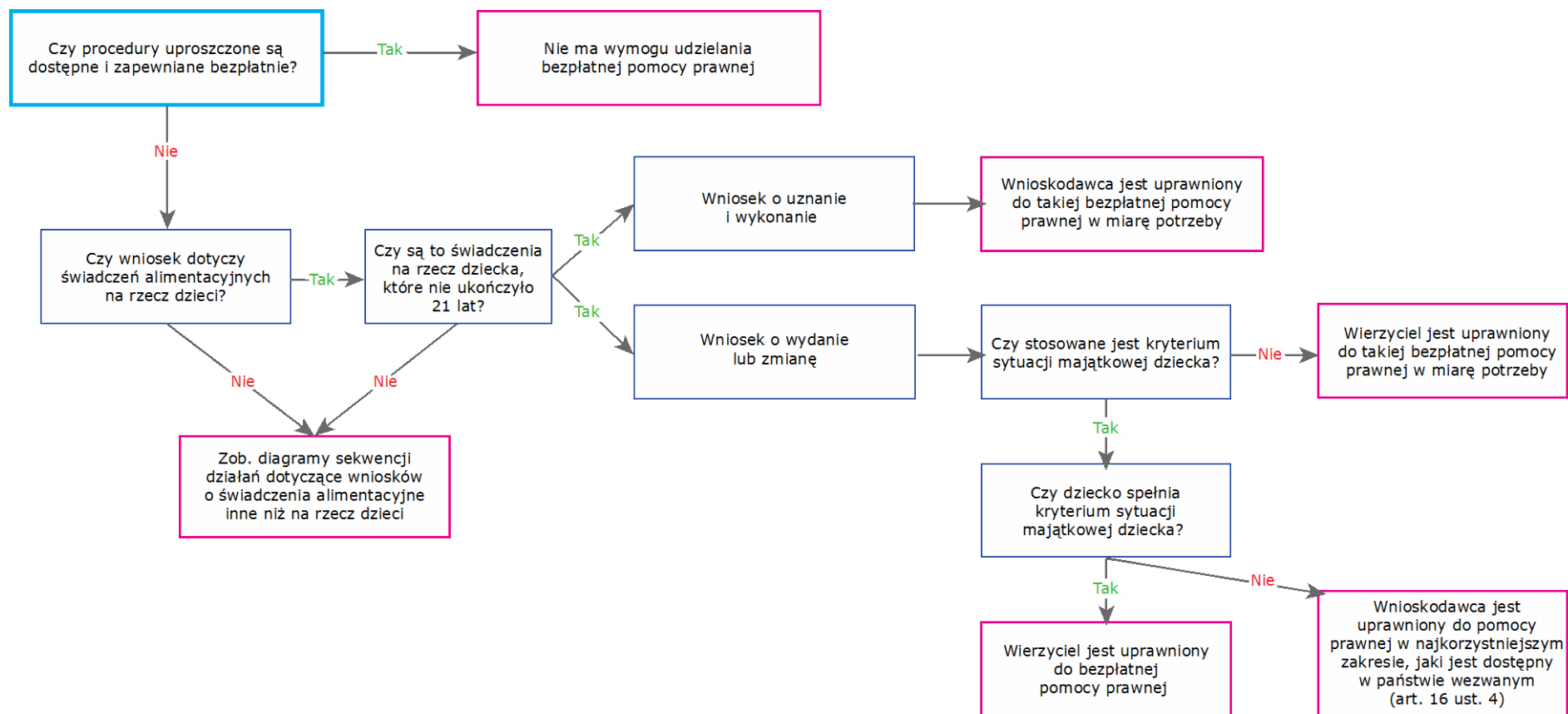

Rysunek 10: Pomoc prawna: wnioski składane przez dłużnika

3. Kryterium sytuacji majątkowej dziecka

232. Umawiające się państwo może złożyć oświadczenie, że w celu ustalenia, czy wnioskodawca jest uprawniony do bezpłatnej pomocy prawnej, zamierza stosować kryterium sytuacji majątkowej dziecka w odniesieniu do wniosków innych niż o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka (zob. art. 16 ust. 3). Na poniższym diagramie sekwencji działań przedstawiono sposób stosowania tego kryterium. Trzeba pamiętać, że przy stosowaniu tego kryterium uwzględniona zostanie sytuacja majątkowa dziecka, nie rodzica, więc większość wnioskodawców będzie kwalifikowała się do uzyskania pomocy, chyba że dziecko jest niezależnie zamożne.
233. Jeżeli państwo wezwane złożyło oświadczenie o stosowaniu kryterium sytuacji majątkowej dziecka, wniosek musi zawierać „formalne oświadczenie” wnioskodawcy, że sytuacja majątkowa dziecka spełnia kryteria określone przez państwo wezwane. Kryteria te można znaleźć na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section”. Oświadczenie wnioskodawcy będzie wystarczające, chyba że państwo wezwane ma uzasadnione podstawy, by sądzić, że informacje dostarczone przez wnioskodawcę są nieścisłe.

**POMOC PRAWNA
KRYTERIUM SYTUACJI MAJĄTKOWEJ DZIECKA
(art. 16)**

Rysunek 11: Pomoc prawna: kryterium sytuacji majątkowej dziecka

4. Badania pochodzenia dziecka lub badania genetyczne

234. W art. 6 ust. 2 lit. h) konwencji nakłada się na organ centralny wymóg udzielania pomocy w ustaleniu pochodzenia dziecka, gdy jest to konieczne do dochodzenia należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych. Koszty badań genetycznych mających na celu ustalenie pochodzenia dziecka mogą być znaczne. W celu zapewnienia, aby koszty te nie stały się przeszkodą w uzyskaniu orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka⁵¹, w przypadku gdy badania mające na celu ustalenie pochodzenia dziecka są konieczne w ramach wniosku na mocy art. 10 ust. 1 lit. c), państwo wezwane nie może wymagać od wnioskodawcy pokrycia kosztów tych badań i koszty te wchodzą w zakres stosowania ogólnego postanowienia dotyczącego zapewniania bezpłatnej pomocy prawnej⁵².
235. Sposób funkcjonowania tego rozwiązania w praktyce będzie zależał od krajowych procedur w zakresie badań genetycznych w zainteresowanych umawiających się państwach. W niektórych państwach osoba wnioskująca o badania może być zobowiązana opłacić z góry całość kosztów badań – co stanowi warunek złożenia wniosku o badania – w tym koszty badań matki i dziecka (dzieci). W innych państwach można wymagać od dłużnika pokrycia z góry jedynie tej części kosztów, która dotyczy badań dłużnika. W takim przypadku państwo wezwane pokryje koszty badania matki i dziecka (dzieci) – koszty, które w przeciwnym razie musiałby ponieść wnioskodawca, jednak koszty te można odzyskać od dłużnika, jeżeli okaże się on rodzicem dziecka. Każde państwo ustali, jako kwestię prawa wewnętrznego lub procedury, w jakim zakresie dłużnik będzie zobowiązany ponosić koszty badań oraz na jakim etapie procesu będzie to wymagane, o ile w ogóle.
236. Profil każdego umawiającego się państwa będzie zawierał informacje o tym, jakie ustalenia obowiązują w tym państwie w zakresie badania pochodzenia dziecka.
237. W przypadku gdy wniosek dotyczy świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, które nie ukończyło 21 lat, ogólna zasada jest taka, że o ile wniosek ten nie jest w swej istocie wyraźnie pozbawiony podstaw, wierzyciel nie będzie musiał opłacić z góry kosztów badań pochodzenia dziecka⁵³.
238. W tych państwach, które złożyły oświadczenie o stosowaniu kryterium sytuacji majątkowej dziecka, koszty badania pochodzenia dziecka zostaną pokryte w ramach dostępnej pomocy prawnej, chyba że badanie tego kryterium wypadnie na niekorzyść dziecka.

IV. Szczególne zadania organu centralnego

239. Współpraca administracyjna i pomoc przy wnioskach na mocy konwencji są niezbędne do pomyślnego rozstrzygania spraw na mocy konwencji. W rozdziale II konwencji określono ogólne i szczególne zadania organów centralnych, a w rozdziale III określono zasady dotyczące wniosków składanych za pośrednictwem organów centralnych.
240. W przypadku gdy rozdział II konwencji ma zastosowanie do wniosku, w art. 6 ust. 1 wymaga się, by organy centralne udzielały pomocy w związku z wnioskami przewidzianymi w rozdziale III, a w szczególności aby.

⁵¹ Opłacenie z góry kosztów badań byłoby wymagane tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wniosek o ustalenie pochodzenia dziecka składany jest w bardzo wątpliwych (nieuzasadnionych) okolicznościach. Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 391.

⁵² Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 392.

⁵³ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 390.

- przekazywały i otrzymywały takie wnioski;
- wszczynały postępowanie lub ułatwiały jego wszczęcie w przedmiocie takich wniosków.

241. Na mocy art. 6 ust. 2 organy centralne podejmują wszelkie właściwe działania w odniesieniu do takich wniosków, aby:

- gdy wymagają tego okoliczności, przyznać pomoc prawną lub ułatwić udzielenie pomocy prawnej;
- udzielić pomocy w ustaleniu miejsca pobytu dłużnika lub wierzyciela;
- udzielić pomocy w uzyskaniu odpowiednich informacji o dochodach oraz, w razie potrzeby, o innych aspektach sytuacji finansowej dłużnika lub wierzyciela, w tym informacji o położeniu majątku;
- zachęcić do osiągania polubownych rozwiązań, w odpowiednich przypadkach przy zastosowaniu mediacji, postępowania pojednawczego lub podobnych postępowań, celem doprowadzenia do dobrowolnej zapłaty świadczeń alimentacyjnych;
- ułatwić toczące się wykonanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w tym uzyskanie świadczeń zaległych;
- ułatwić pobranie i szybkie przekazanie alimentów;
- ułatwić uzyskanie dokumentów lub innych dowodów;
- udzielić pomocy w ustaleniu pochodzenia dziecka, gdy jest to konieczne do dochodzenia należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych;
- wszcząć postępowanie lub ułatwić jego wszczęcie w celu uzyskania wszelkich niezbędnych środków tymczasowych mających zastosowanie na danym terytorium i służących skutecznemu sfinalizowaniu postępowania w sprawie wniosku o świadczenia alimentacyjne oczekującego na rozpatrzenie;
- ułatwić doręczanie dokumentów.

242. Każde umawiające się państwo wyznaczy **organ centralny** (państwa mające wiele jednostek mogą wyznaczyć więcej niż jeden organ) i każde umawiające się państwo określi również, które z powyższych rodzajów pomocy będą zapewniane przez organ centralny lub przez **właściwy organ**, instytucję publiczną lub inne podmioty w danym umawiającym się państwie pod nadzorem organu centralnego⁵⁴.

243. Podczas rozważania obowiązków organu centralnego w danej sprawie ważne jest, aby odnieść się do zakresu lub stopnia, w jakim konwencja może mieć zastosowanie w konkretnym przypadku. Jeżeli na przykład wnioskodawca ubiega się o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych tylko na rzecz małżonka, powyższe formy pomocy nie będą dostępne, chyba że umawiające się państwa rozszerzyły zakres stosowania rozdziałów II i III na wszystkie wnioski dotyczące zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami.

Organem centralnym jest organ publiczny wyznaczony przez umawiające się państwo do wypełniania lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na mocy konwencji.

Właściwy organ jest instytucją publiczną lub osobą w danym państwie, która zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, agencja ds. egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z konwencją.

⁵⁴

Zob. również art. 50.

V. Inne konwencje haskie

244. Niektóre państwa są stronami innych konwencji i instrumentów międzynarodowych, które mogą mieć znaczenie w sprawach związanych z międzynarodowymi wnioskami o świadczenia alimentacyjne. W szczególności obejmuje to konwencję z 1965 r. o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych (konwencja o doręczaniu z 1965 r.) i konwencję z 1970 r. o przeprowadzaniu dowodów za granicą (konwencja o przeprowadzaniu dowodów z 1970 r.)⁵⁵. Jeżeli ma miejsce sytuacja, w której konwencje te mogą mieć zastosowanie, trzeba skorzystać z doradztwa prawnego, aby zapewnić prawidłowe spełnienie wymogów konwencji z 2007 r. o dochodzeniu alimentów.
245. Zarówno konwencja o doręczaniu z 1965 r., jak i konwencja o przeprowadzaniu dowodów z 1970 r. mają zastosowanie tylko wtedy, gdy doręczenie lub przeprowadzenie dowodu musi nastąpić *za granicą*. W związku z tym trzeba zwrócić uwagę, że terminu „*za granicą*” nie zastosowano w art. 6 ust. 2 lit. g) konwencji z 2007 r. o dochodzeniu alimentów, które to postanowienie odnosi się również do wniosków o podjęcie szczególnych działań („ułatwić uzyskanie dokumentów lub innych dowodów”), ani w art. 6 ust. 2 lit. j) („ułatwić doręczanie dokumentów”). Wynika to z tego, że w większości przypadków organ centralny zostanie poproszony o ułatwienie uzyskania dowodów lub doręczania dokumentów *w ramach jurysdykcji tego organu* na potrzeby postępowania w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych toczących się *w ramach jurysdykcji tego organu*. Wnioski o ułatwienie uzyskania dowodów lub doręczania dokumentów *za granicą* będą występowały rzadziej. Konwencja z 2007 r. o dochodzeniu alimentów obejmuje wiele sytuacji, które nie będą wymagały ani przekazywania dokumentów w celu doręczenia ich za granicą, ani uzyskiwania dowodów za granicą⁵⁶.
246. Omówienie innych konwencji mających zastosowanie w tej dziedzinie nie wchodzi w zakres niniejszego podręcznika. Tego, czy dane państwo jest stroną konwencji haskiej z dnia 1 marca 1954 r. dotyczącej procedury cywilnej lub konwencji o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych z 1965 r. oraz konwencji o przeprowadzaniu dowodów za granicą z 1970 r., można dowiedzieć się na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net >.

Konwencja o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych z 1965 r.⁵⁷

247. Konwencja ta (nazywana zwykle konwencją haską o doręczaniu) ustanawia sposoby doręczania w przypadkach, gdy dokument sądowy lub pozasądowy powinien być przekazany z jednego państwa będącego stroną konwencji do innego państwa, które również jest stroną konwencji, w celu doręczenia go w tym państwie.
248. Konwencja o doręczaniu z 1965 r. ma zastosowanie, jeżeli spełnione są wszystkie następujące wymogi:
- 1 prawo państwa, w którym toczy się postępowanie (prawo państwa sądu orzekającego) wymaga przekazania dokumentu (*np.* powiadomienia o wniesieniu sprawy) z tego państwa do innego państwa w celu doręczenia go w tym drugim państwie;
 - 2 oba państwa są stronami konwencji o doręczaniu;

⁵⁵ Zob. art. 50 oraz sprawozdanie wyjaśniające, pkt 648–651.

⁵⁶ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 164–167 i 182–185. Omówienie rodzajów pomocy, której państwo wezwane może udzielać w sprawach niewchodzących w zakres stosowania konwencji o przeprowadzaniu dowodów z 1970 r. – zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 174.

⁵⁷ Więcej informacji na temat konwencji o doręczaniu można znaleźć na stronach internetowych konferencji haskiej w sekcji „Service Section”.

- 3 znany jest adres osoby, której należy doręczyć dany dokument;
- 4 dokument, który należy doręczyć, jest dokumentem sądowym lub pozasądowym; oraz
- 5 dokument, który należy doręczyć, dotyczy sprawy cywilnej lub handlowej.

249. W przypadku jakichkolwiek wątpliwości co do tego, czy konwencja o doręczaniu ma zastosowanie, lub odnośnie do sposobu przestrzegania postanowień tej konwencji należy skorzystać z doradztwa prawnego.

Konwencja o przeprowadzaniu dowodów za granicą z 1970 r.⁵⁸

250. W konwencji tej (nazywanej powszechnie konwencją haską o przeprowadzaniu dowodów) ustanowiono metody współpracy w zakresie przeprowadzania dowodów za granicą (*tj.* w innym państwie) w sprawach cywilnych lub handlowych. Konwencja ta ma zastosowanie tylko między państwami, które są jej stronami. Przewidziano w niej przeprowadzanie dowodów (i) w drodze wniosków o przeprowadzenie dowodów oraz (ii) przez przedstawicieli dyplomatycznych, urzędników konsularnych lub osobę wyznaczoną. Konwencja ta zapewnia skuteczne środki przewyższenia różnic między systemami prawa cywilnego a systemami *common law* w odniesieniu do przeprowadzania dowodów.
251. W razie potrzeby przeprowadzenia dowodu za granicą osoby odpowiedzialne za prowadzenie spraw powinny uzyskać poradę prawną, w stosownych przypadkach, w celu zapewnienia spełnienia wymogów konwencji o przeprowadzaniu dowodów z 1970 r.

⁵⁸

Więcej informacji na temat konwencji o przeprowadzaniu dowodów można znaleźć na stronach internetowych konferencji haskiej w sekcji „Evidence Section”.

Rozdział 4

Rozpatrywanie wysyłanych wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie (art. 10 ust. 1 lit. a) oraz art. 10 ust. 2 lit. a))

Struktura niniejszego rozdziału:

Rozdział ten dotyczy wysyłanych wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

W sekcji I przedstawiono przegląd wniosku – sytuacji, w których będzie on stosowany, i osób, które mogą go składać – oraz wyjaśnienie podstawowych terminów i pojęć.

W sekcji II przedstawiono procedurę lub czynności w zakresie przygotowywania i rozpatrywania wniosku.

Sekcja III zawiera omówienie wymaganych formularzy i dokumentów oraz dostarcza informacji o tym, co trzeba zamieścić i jak należy wypełniać formularze.

Sekcja IV dotyczy uznawania i wykonywania ugód alimentacyjnych oraz innych wyjątków od procedur przedstawionych w sekcji II.

Sekcja V obejmuje inne zagadnienia.

Sekcja VI zawiera odniesienia do materiałów dodatkowych.

Sekcja VII zawiera listę kontrolną dotyczącą wymaganych procedur.

Sekcja VIII zawiera często zadawane pytania.

I. Informacje i zasady ogólne

252. Proces uznania i wykonania stanowi zasadniczy element międzynarodowego dochodzenia świadczeń alimentacyjnych i zapewnia istnienie opłacalnego dla wierzyciela sposobu dochodzenia zapłaty świadczeń alimentacyjnych w przypadkach, w których dłużnik ma miejsce pobytu lub posiada majątek lub dochody w innym **umawiającym się państwie**. Proces uznania i wykonania likwiduje konieczność udawania się wierzyciela do **państwa**, w którym orzeczenie ma zostać wykonane, i uzyskiwania orzeczenia w tym umawiającym się państwie. Po uznaniu – poprzez stwierdzenie wykonalności lub rejestrację orzeczenia – orzeczenie wydane w jednym państwie może być wykonane w innym umawiającym się państwie na takiej samej podstawie, jak gdyby orzeczenie zostało pierwotnie wydane w tym państwie.

Umawiające się państwo to państwo, które jest związane konwencją, ponieważ zakończyło proces ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia określony w art. 58.

Termin „**państwo**” jest często używany w niniejszym podręczniku. Na ogół odnosi się do suwerennego państwa lub kraju, a nie do jednostki państwa lub jednostki terytorialnej, takiej jak prowincja, lub stanu w Stanach Zjednoczonych Ameryki.

253. Postanowienia konwencji mają na celu stworzenie prostych, tanich i szybkich procedur rozpoznawania i uznawania oraz wykonywania orzeczeń⁵⁹. Osiąga się to poprzez wprowadzenie systemu, w którym po otrzymaniu od innego umawiającego się państwa wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie podejmowana jest szybka i prosta procedura uznania orzeczenia i wykonania go w stosownych przypadkach. Stwierdzone zostanie, że orzeczenie jest wykonalne, lub orzeczenie zostanie zarejestrowane w celu wykonania, przy czym nie będzie konieczności składania oświadczeń przez którąkolwiek ze stron, a kontrola ze strony zaangażowanego właściwego organu będzie przeprowadzana tylko w ograniczonym zakresie. Po objęciu orzeczenia stwierdzeniem wykonalności lub rejestracją można podjąć środki egzekucyjne w celu pobrania świadczeń alimentacyjnych w państwie wezwanym. Pozwany może wnieść środek zaskarżenia rejestracji lub stwierdzenia wykonalności, lecz musi to zrobić w ściśle określonym terminie i na odpowiedniej podstawie⁶⁰. W większości przypadków nie dojdzie do wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego, dzięki czemu procedura będzie mogła przebiec tak szybko, jak to możliwe.
254. Z punktu widzenia umawiającego się państwa, które wystąpiło z wnioskiem (państwa wzywającego), procedury przygotowania wniosku są równie proste, a wymagana dokumentacja jest ograniczona. W konwencji wyraźnie ograniczono dokumentację, która może być wymagana do wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie, a w większości przypadków wniosek można złożyć bez konieczności uzyskiwania poświadczonych odpisów orzeczeń lub dokumentów. Odzwierciedla to cele konwencji – sprawienie, by procedura ta była tak prosta i skuteczna, jak to możliwe, umożliwiając jak najszersze uznawanie orzeczeń.
255. W przypadku uznania i wykonania ugody alimentacyjnej sposób postępowania nieco się różni. Procedurę jej uznania i wykonania omówiono w dalszej części niniejszego rozdziału.

A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany

256. Wniosek o uznanie i wykonanie będzie używany, gdy wierzyciel ma już orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane w umawiającym się państwie i chciałby, aby orzeczenie to uznano i wykonano w innym umawiającym się państwie, w którym dłużnik ma miejsce pobytu lub posiada majątek lub dochody.
- Państwo wzywające** jest umawiającym się państwem, które występuje z wnioskiem i składa go w imieniu wnioskodawcy, który ma miejsce pobytu w tym państwie.*
- Państwo wezwane** jest umawiającym się państwem, do którego zwrócono się o rozpatrzenie wniosku.*
257. W niektórych przypadkach wierzyciel będzie wnioskował wyłącznie o **uznanie** orzeczenia – zazwyczaj dlatego, że wykonanie nie jest wymagane w tym czasie. Wniosek jedynie o uznanie może również wnieść dłużnik, który ubiega się o uznanie
- Uznanie** orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest procedurą stosowaną przez właściwy organ państwa w celu zaakceptowania ustalenia praw i obowiązków w odniesieniu do świadczeń alimentacyjnych dokonanego przez organ w państwie pochodzenia, w którym wydano orzeczenie. Uznanie nadaje orzeczeniu moc prawną.

⁵⁹ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 490.

⁶⁰ W konwencji przewiduje się, że państwa muszą złożyć oświadczenie, aby móc stosować alternatywne postępowanie, w którym uwzględnia się powiadomienie pozwanego przed rejestracją lub stwierdzeniem wykonalności oraz szersze podstawy kontroli przez właściwy organ. Kwestię tę omówiono w sekcji IV rozdziału 5.

orzeczenia wydanego w umawiającym się państwie w celu ograniczenia lub zawieszenia wykonania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

258. Jeżeli orzeczenie pierwotnie wydano w państwie wezwanym, nie trzeba go uznawać, tylko wykonać. Ten rodzaj wniosku wchodzi w zakres stosowania art. 10 ust. 1 lit. b) i jest omówiony w rozdziale 6.

B. Przykład sprawy

259. P i jej dwoje dzieci mają miejsce pobytu w państwie A. P ma orzeczenie, w którym nakazuje się Q płacenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci i małżonki. Orzeczenie wydano w państwie A. Q obecnie zamieszkuje w państwie B. P chciałaby, aby orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych przesłano do państwa B, aby tam skontaktowano się z Q i pobrano od niego świadczenia alimentacyjne. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Jak to funkcjonuje na mocy konwencji

260. P uda się do organu centralnego w państwie A. Organ centralny przekaze w jej imieniu wniosek wraz z wymaganymi dokumentami do organu centralnego w państwie B. Będzie to wniosek o **uznanie i wykonanie** orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w państwie B. Jeżeli orzeczenie spełnia wymogi uznania na mocy konwencji, właściwy organ (lub organ centralny, jeśli jest właściwym organem) w państwie B rozpatrzy wniosek oraz uzna i wykona orzeczenie. Q zostanie powiadomiony o uznaniu i wykonaniu orzeczenia i będzie miał możliwość wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego w odniesieniu do decyzji o uznaniu i wykonaniu orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Po uznaniu orzeczenia zostanie ono wykonane w państwie B przez właściwy organ. P ma do czynienia jedynie z organem centralnym w państwie A. Wszystkie kontakty z organem centralnym w państwie B zasadniczo będą odbywać się za pośrednictwem organu centralnego w państwie A.

C. Kto może wnioskować o uznanie lub o uznanie i wykonanie?

261. Wniosek ten może złożyć indywidualny **wierzyciel**, który ma miejsce pobytu w umawiającym się państwie, instytucja publiczna działająca w charakterze wierzyciela, która może wnieść wniosek w imieniu wnioskodawcy, lub instytucja publiczna działająca w charakterze wierzyciela, jeżeli instytucja ta udzieliła wierzycielowi świadczeń zamiast świadczeń alimentacyjnych.
- Wierzyciel** jest osobą fizyczną, której przysługują świadczenia alimentacyjne lub na rzecz której dochodzi się takich świadczeń. Wierzycielem może być rodzic lub małżonek, dziecko, rodzice zastępczy, krewni lub inne osoby opiekujące się dzieckiem. W niektórych państwach osoba ta jest nazywana beneficjentem lub odbiorcą świadczeń alimentacyjnych, uprawnionym lub rodzicem sprawującym pieczę nad dzieckiem lub mieszkającym z dzieckiem.
262. **Dłużnik** również może wnioskować o uznanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydanego w innym umawiającym się państwie, aby uzyskać zawieszenie lub ograniczenie
- Dłużnik** jest osobą fizyczną, która jest zobowiązana świadczyć alimenty lub od której dochodzi się alimentów. Dłużnikiem może być rodzic, małżonek lub dowolna inna osoba, która na mocy prawa miejsca, w którym wydano orzeczenie, ma obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych. W niektórych państwach osoba ta jest zwana płatnikiem świadczeń alimentacyjnych, dłużnikiem lub rodzicem niesprawującym pieczy nad dzieckiem lub niemieszkającym z dzieckiem.

wykonania uprzednio wydanego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

D. Zaskarżenie uznania i wykonania

263. W większości przypadków proces uznania i wykonania będzie w państwie wezwanym przebiegał szybko i bez sprzeciwu ze strony dłużnika lub **pozwanego**. Mogą jednak zaistnieć pewne sytuacje, w których druga strona wniosku (dłużnik lub wierzyciel) zakwestionuje uznanie i wykonanie orzeczenia, jako podstawę przywołując, że orzeczenie nie spełnia minimalnych wymogów w odniesieniu do rodzaju orzeczenia, które może być uznane lub wykonane na mocy konwencji. Wymogi te omówiono bardziej szczegółowo w rozdziale 5, gdyż środek zaskarżenia lub środek odwoławczy zostanie wniesiony w państwie wezwanym, w którym rozpatrywany jest wniosek o uznanie, a więc jest to odpowiednio element procedur dotyczących otrzymywanych wniosków o uznanie i wykonanie. Ważne jest jednak, aby podmioty wnoszące wniosek w państwie wzywającym wiedziały o możliwości wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego w odniesieniu do uznania lub do uznania i wykonania. Dzięki temu będą mogły zapewnić, aby dokumentacja przesłana z wnioskiem była kompletna i aby państwo wezwane miało informacje potrzebne mu do tego, żeby móc zareagować na wszelkie wątpliwości podniesione przez pozwanego.
264. Ponadto wypełniając wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie, w celu uzupełnienia odpowiedniej sekcji formularza osoby odpowiedzialne za prowadzenie spraw będą musiały podać, na jakiej podstawie składa się wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie. Kwestię tę omówiono bardziej szczegółowo w rozdziale 15, który zawiera instrukcje dotyczące wypełniania zalecanego formularza wniosku.

*Szukasz krótkiego streszczenia procesów związanych z wnioskami o uznanie i wykonanie? Zajrzyj do **listy kontrolnej** zamieszczonej na końcu niniejszego rozdziału.*

II. Procedura rozpatrywania i wypełniania wniosków

265. Organ centralny w państwie wzywającym jest odpowiedzialny za kompletowanie dokumentów, zapewnienie, aby załączono wymagane formularze lub dokumenty, oraz przygotowanie pakietu do wysłania do innego państwa. Ze względu na różnice między umawiającymi się państwami należy zapoznać się z profilem państwa⁶¹, do którego zostanie przesłane orzeczenie, ponieważ w profilu tym będą określone wszelkie szczególne wymogi, takie jak wymogi dotyczące tłumaczeń i poświadczania kopii dokumentów. Państwo nie może jednak wymagać, żeby razem z wnioskiem o uznanie lub o uznanie i wykonanie przesyłano jakiegokolwiek dodatkowe dokumenty inne niż określone w art. 11 i 25.

⁶¹ Niektóre umawiające się państwa nie będą korzystały z zalecanego profilu państwa, jednak większość tych informacji zostanie przekazana Stałemu Biuru Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego. Informacje te będą dostępne na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section”.

266. Niniejsza sekcja w jednakowym stopniu dotyczy wniosków tylko o uznanie. Wnioski te będą dość rzadkie. Artykuł 26 stanowi, że postanowienia rozdziału V (Uznanie i wykonanie) stosuje się odpowiednio do wniosku tylko o uznanie orzeczenia, przy czym zamiast warunku wymagalności obowiązuje warunek, by orzeczenie było skuteczne w państwie pochodzenia. Oznacza to, że dla celów praktycznych postanowienia dotyczące uznania i wykonania będą stosowały się do wniosków o uznanie, z wyjątkiem tych postanowień, które należy zmienić, ponieważ nie wnioskuje się o wykonanie orzeczenia⁶².

A. Wypełnianie krok po kroku wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie

WYSYŁANY WNIOSEK O UZNANIE LUB O UZNANIE I WYKONANIE

- 1 Zebranie niezbędnych dokumentów
 - Orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych
 - Formularz wniosku
 - Profil państwa

- 2 Sprawdzenie informacji otrzymanych od wnioskodawcy
 - Czy są kompletne?

- 3 Rozważenie, czy wniosek można złożyć na mocy konwencji
 - Czy wnioskodawca ma miejsce pobytu w twoim państwie?
 - o Jeżeli nie, wnioskodawca powinien złożyć wniosek za pośrednictwem państwa, w którym ma miejsce pobytu
 - Czy wnioskodawca ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych?
 - o Zob. wyjaśnienia terminów „świadczenia alimentacyjne” i „orzeczenie” w rozdziale 2
 - o Jeżeli nie ma orzeczenia, należy złożyć wniosek o wydanie
 - o Jeżeli orzeczenia nie wydano w sprawie świadczeń alimentacyjnych, konwencja nie ma zastosowania

- 4 Gdzie wydano orzeczenie?
 - W państwie wezwanym –
 - o Należy złożyć wniosek tylko o wykonanie
 - W państwie wzywającym lub w umawiającym się państwie będącym państwem trzecim –
 - o Należy złożyć wniosek o uznanie i wykonanie

- 5 Czy orzeczenie już uznano w państwie wezwanym?
 - Jeżeli tak, należy złożyć wniosek tylko o wykonanie

- 6 W stosownych przypadkach przetłumaczenie dokumentów
 - (należy sprawdzić profil państwa)

⁶² Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 546.

7	W stosownych przypadkach uzyskanie poświadczonych odpisów orzeczenia ▪ (należy sprawdzić profil państwa)
8	Uzyskanie od właściwego organu dokumentu stwierdzającego wykonalność
9	Wypełnienie wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie ▪ (zob. rozdział 15)
10	Załączenie wszystkich stosownych dokumentów
11	Wypełnienie formularza przekazania ▪ (zob. rozdział 15)
12	Wysłanie do organu centralnego w państwie wezwanym
13	Oczekiwanie na potwierdzenie otrzymania wniosku
14	Dostarczenie wymaganych dokumentów uzupełniających w ciągu trzech miesięcy od otrzymania prośby o nie

Rysunek 12: Wypełnianie krok po kroku wysłanego wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie

B. Procedura – krok po kroku

Każda z poniższych sekcji zawiera szczegółowe informacje na temat kroków przedstawionych na rysunku 12 powyżej.

1. Zebranie niezbędnych dokumentów

267. Potrzebna będzie kopia orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych oraz informacje lub wniosek przedłożone przez wnioskodawcę. Należy zapoznać się z profilem państwa, do którego zostanie przesłany wniosek, ponieważ w profilu tym będą określone wszelkie wymagane dokumenty lub informacje. Profil państwa można znaleźć na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section”.

2. Sprawdzenie informacji otrzymanych od wnioskodawcy

268. Wnioskodawca wypełni wszelkie dodatkowe formularze wymagane przez twoje państwo. Trzeba upewnić się, że formularze wypełniono w możliwym zakresie oraz że podano wszystkie niezbędne informacje. Jeżeli wnioskodawca nie wypełnia żadnej części zalecanego formularza wniosku, musi zapewnić wystarczające informacje, aby umożliwić twojemu organowi centralnemu wypełnienie tego dokumentu.

3. Czy wniosek można złożyć na mocy konwencji?

269. Przed wypełnieniem wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie należy rozważyć następujące kwestie:

- Wnioskodawca musi mieć miejsce pobytu w twoim państwie, aby móc wnioskować do organu centralnego o skorzystanie z jego usług. Jeżeli wnioskodawca zamieszkuje w innym państwie, powinien składać wnioski za pośrednictwem organu centralnego tego państwa.
- Jeżeli wnioskodawca nie ma jeszcze **orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych** lub jeżeli orzeczenie nie zostało wydane przez umawiające się państwo⁶³, należy złożyć wniosek o wydanie nowego orzeczenia (zob. rozdział 8).
- Czy orzeczenie dotyczy świadczeń alimentacyjnych? Zob. definicja w rozdziale 2. Jeżeli orzeczenie nie dotyczy świadczeń alimentacyjnych, wniosku o uznanie tego orzeczenia nie można złożyć na mocy konwencji.
- Jeżeli pozwany ma miejsce pobytu w państwie niebędącym umawiającym się państwem lub jeśli majątek lub dochody, które mają być objęte wykonaniem, znajdują się w państwie niebędącym umawiającym się państwem, nie można wykorzystać konwencji do uznania i wykonania orzeczenia w tym państwie.

Świadczenia alimentacyjne obejmują świadczenia na rzecz dzieci, małżonka lub partnera oraz koszty związane z opieką nad dziećmi lub małżonkiem / partnerem.

W orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych określa się obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych przez dłużnika i może ono także przewidywać automatyczną indeksację oraz obowiązek wypłaty świadczeń zaległych, obowiązek zapłaty alimentów lub odsetek za okres poprzedzający wydanie orzeczenia, jak również może zawierać wyliczenie opłat lub kosztów.

4. Ustalenie, gdzie wydano orzeczenie

270. Jeżeli orzeczenie wydano w państwie, do którego zostanie wysłany wniosek (państwo wezwane), lub już uznano w tym państwie, wówczas wniosek ten jest po prostu wnioskiem o wykonanie. Uznanie nie jest konieczne. Wnioskuje się, aby państwo to wykonało własne orzeczenie, nie orzeczenie zagraniczne. Chociaż wnioski są podobne, to dokumentacja różni się. Jeżeli orzeczenie wydano w państwie wezwanym, należy przejść do rozdziału 6.

271. Aby można było uznać orzeczenie, musi ono być wydane w umawiającym się państwie. W przeciwnym razie konwencja nie stosuje się. Dostępne mogą być inne środki prawne, takie jak umowa dwustronna lub inna procedura na mocy prawa państwa, w którym dłużnik ma miejsce pobytu. Wnioskodawca będzie musiał skontaktować się z odpowiednim organem alimentacyjnym, aby poprosić go o pomoc. W niektórych przypadkach konieczne może być wydanie nowego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

5. Czy orzeczenie zostało już uznane?

272. Jeżeli orzeczenie zostało wcześniej uznane w państwie wezwanym, nie ma potrzeby wnioskować o jego ponowne uznanie. Należy wysłać wniosek tylko o wykonanie. Zob. rozdział 6.

⁶³

Orzeczenie przesyłane w celu uznania w państwie wezwanym musi pochodzić z umawiającego się państwa, aby można było je uznać i wykonać na mocy konwencji. Nie wystarczy fakt wcześniejszego uznania tego orzeczenia w umawiającym się państwie. Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 241.

6. Czy materiały trzeba przetłumaczyć?

273. Wniosek i orzeczenie, które są wysyłane, muszą być sporządzane w ich oryginalnym języku, lecz trzeba również załączyć tłumaczenie wniosku (i powiązanych dokumentów) na język urzędowy⁶⁴ państwa wezwanego, chyba że właściwy organ państwa wezwanego (organ administracyjny lub sądowy rozpatrujący wniosek) określił, że nie wymaga tłumaczenia. Informacje o języku urzędowym państwa wezwanego i wszelkich wymogach w zakresie tłumaczeń będą znajdowały się w profilu państwa. Jeżeli wymagane jest tłumaczenie, w profilu państwa określone będzie również, czy można przesłać streszczenie orzeczenia lub wyciąg z niego (zob. wyjaśnienie poniżej). Może to ograniczyć koszt i złożoność tłumaczenia.

7. Ustalenie, czy wymagane są jakiekolwiek poświadczone odpisy dokumentów

274. Zobacz etap 1, część II, sekcja 1 profilu państwa, gdzie będzie określone, czy państwo wezwane zawsze wymaga poświadczonych odpisów niektórych dokumentów. Jeżeli tak, w celu uzyskania wymaganych kopii należy złożyć wniosek do właściwego organu w swoim państwie lub zwrócić się do wnioskodawcy.

8. Uzyskanie dokumentu stwierdzającego wykonalność oraz dokumentu poświadczającego należyte powiadomienie

275. Dokument stwierdzający wykonalność będzie niezbędny (zob. poniżej) w celu wykazania, że orzeczenie jest wykonalne w państwie, w którym zostało wydane⁶⁵. Dokument poświadczający należyte powiadomienie potwierdza, że pozwany został powiadomiony o wszczęciu postępowania, którego skutkiem było wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, i miał możliwość przedstawienia swojego stanowiska albo że pozwany został powiadomiony o wydaniu orzeczenia i miał możliwość wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego. Jeżeli orzeczenie wydano nie w danym państwie, lecz w innym umawiającym się państwie, trzeba do tego innego państwa (państwa pochodzenia) złożyć wniosek o dokument stwierdzający wykonalność i dokument poświadczający należyte powiadomienie.

9. Wypełnienie wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie

276. Należy zastosować zalecany formularz⁶⁶. Trzeba zapewnić poprawne wypełnienie wszystkich pól. Należy sprawdzić profil państwa w celu zapewnienia spełnienia wszelkich szczególnych wymogów dotyczących wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie, takich jak wymóg przesłania poświadczonych odpisów lub możliwość użycia wyciągu lub streszczenia (zob. etap 1, część II, sekcja 1). Dzięki temu wniosek będzie mógł zostać niezwłocznie rozpatrzony w państwie wezwanym.

⁶⁴ W przypadku gdy w danym państwie obowiązuje więcej niż jeden język urzędowy i nie we wszystkich częściach terytorium tego państwa korzysta się ze wszystkich języków urzędowych, należy upewnić się, jaki język jest wymagany na terytorium, do którego wysłany zostanie wniosek (art. 44 ust. 2).

⁶⁵ Można w tym celu użyć zalecanego formularza. W niektórych państwach używane może być „*attestation de la force de chose jugée*”, które stanowi, że orzeczenie jest prawomocne w tym państwie. Jeżeli wniosek dotyczy tylko uznania, dokument musi zawierać tylko stwierdzenie, że orzeczenie jest skuteczne, a nie że jest wykonalne (art. 26).

⁶⁶ Niektóre państwa postanowią nie korzystać z zalecanego formularza. W państwach tych odpowiedni formularz, którego należy użyć, będzie określony przez prawo krajowe lub strategię organu centralnego. Niniejszy podręcznik obejmuje jedynie procedury wypełniania obowiązkowych i zalecanych formularzy, a nie formularzy krajowych czy wewnętrznych.

277. Instrukcje dotyczące wypełniania zalecanego formularza wniosku znajdują się w rozdziale 15.

10. Załączenie wszystkich stosownych dokumentów

278. W następnej sekcji niniejszego rozdziału wyjaśniono szczegółowo inne wymagane dokumenty oraz sposób ich wypełnienia.

11. Wypełnienie formularza przekazania

279. Ten obowiązkowy formularz wymagany jest w przypadku każdego wniosku składanego na mocy konwencji. Wysyła się go wraz z formularzem wniosku i wymaganymi dokumentami. Na formularzu podaje się imię i nazwisko upoważnionego przedstawiciela organu centralnego, który przesyła wniosek. Formularza tego nie podpisuje się. Instrukcje dotyczące wypełniania tego formularza znajdują się w rozdziale 15.

12. Wysłanie do organu centralnego w innym państwie

280. W większości przypadków dokumenty zostaną wysłane zwykłą pocztą do organu centralnego w państwie wezwanym. Niektóre państwa mogą przyjmować dokumenty drogą elektroniczną. Należy sprawdzić profil państwa wezwanego i przesłać na podany adres dokumenty w wymaganym formacie.

13. Oczekiwanie na potwierdzenie otrzymania wniosku

281. Państwo wezwane musi potwierdzić otrzymanie dokumentów w terminie sześciu tygodni. Organ centralny musi tego dokonać za pomocą obowiązkowego formularza potwierdzenia. W tym czasie wezwany organ centralny poinformuje również, gdzie należy kierować zapytania uzupełniające, oraz poda odpowiednie dane kontaktowe tej osoby lub wydziału w tym państwie.

14. Dostarczenie wymaganych dokumentów uzupełniających

282. Formularz potwierdzenia może zawierać prośbę o przesłanie dodatkowych dokumentów lub informacji. Informacje te należy dostarczyć jak najszybciej, a w każdym razie w terminie trzech miesięcy. Jeżeli można się spodziewać, że przesłanie tych informacji potrwa dłużej niż trzy miesiące, trzeba o tym poinformować dany organ centralny, gdyż może on zamknąć swoją dokumentację, jeżeli nie otrzyma odpowiedzi.

Dobra praktyka: należy dać znać innym organom centralnym w przypadku trudności z uzyskaniem żądanych informacji lub dokumentów. W przeciwnym wypadku organ centralny państwa wezwanego może zamknąć swoją dokumentację, jeżeli po trzech miesiącach nie otrzymano odpowiedzi.

III. Przygotowanie wymaganych dokumentów do wniosku

A. Informacje ogólne

283. W art. 11, 12 i 25 konwencji określono wymaganą treść każdego wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.
284. W niniejszej sekcji podręcznika określono, co musi zawierać pakiet dokumentów oraz jak zgromadzić i wypełnić dokumenty na potrzeby wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie. W poniższej tabeli wymieniono wymagane dokumenty. Państwo wezwane nie może wymagać przesłania jakichkolwiek dodatkowych dokumentów we wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie (art. 11 ust. 3).

✓	Wniosek (użyć zalecanego formularza)
✓	Pełny tekst orzeczenia lub jego streszczenie
✓	Dokument stwierdzający wykonalność
✓	Dokument poświadczający należyte powiadomienie (chyba że pozwany był obecny lub wniósł środek zaskarżenia w odniesieniu do orzeczenia)
W razie potrzeby	Formularz informacji o sytuacji finansowej (tylko w przypadku wniosków wnoszonych przez wierzycieli)
W razie potrzeby	Dokument z wyliczeniem kwoty zaległych płatności
W razie potrzeby	Dokument z wyjaśnieniem sposobu korygowania lub indeksowania orzeczenia
W razie potrzeby	Przetłumaczone kopie dokumentów
✓	Formularz przekazania

Rysunek 13: Wymagane dokumenty – uznanie i wykonanie

285. W zależności od okoliczności danej sprawy państwo wnioskujące może również chcieć podać informacje na temat świadczeń udzielonych przez instytucję publiczną, jeżeli instytucja ta jest wnioskodawcą.
286. W sekcji tej zakłada się, że osoba odpowiedzialna za prowadzenie sprawy lub osoba przygotowująca wniosek użyje zalecanych formularzy opublikowanych przez konferencję haską. Niektóre państwa mogą postanowić, że nie będą korzystać z tych formularzy. W tych państwach osoba odpowiedzialna za prowadzenie sprawy powinna poszukać wytycznych dotyczących wypełniania formularzy krajowych w strategiach i procedurach własnego organu.

B. Treść wniosku (o uznanie lub o uznanie i wykonanie)

1. Formularz wniosku

287. Należy zastosować zalecany formularz wniosku (wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie). Zapewnia to zawarcie wymaganych informacji w każdym wniosku.

288. Instrukcje dotyczące wypełniania zalecanego formularza znajdują się w rozdziale 15.

2. Dokument stwierdzający wykonalność

289. Aby w państwie wezwanym można było wykonać przesłane orzeczenie, musi być ono wykonalne w państwie pochodzenia – państwie, w którym zostało wydane. To jest istota koncepcji wzajemności – orzeczenie, które jest wykonalne w jednym państwie, powinno być wykonane w innym państwie.

Wskazówka: *W niektórych przypadkach orzeczenie, którego dotyczy wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie, nie pochodzi ani z państwa wzywającego, ani z państwa wezwanego. Wydano je w umawiającym się państwie będącym państwem trzecim. Trzeba pamiętać, że dokument stwierdzający wykonalność musi być wydany przez właściwy organ w państwie, które wydało dane orzeczenie (państwie pochodzenia), i musi wskazywać, że orzeczenie to jest wykonalne w państwie pochodzenia.*

a) Jeżeli orzeczenie wydał organ sądowy

290. W przypadku gdy orzeczenie wydał organ sądowy, wymagany jest tylko dokument stwierdzający, że orzeczenie jest wykonalne w państwie, w którym zostało wydane⁶⁷.

b) Jeżeli orzeczenie wydał organ administracyjny

291. W przypadku gdy orzeczenie wydał organ administracyjny, dokument musi wskazywać, że:

- 1 orzeczenie jest wykonalne w państwie, w którym zostało wydane; oraz
- 2 organ, który wydał orzeczenie, jest instytucją publiczną, której decyzje:
 - (i) mogą być przedmiotem środka odwoławczego do organu sądowego lub kontroli przez taki organ; oraz
 - (ii) mają podobną moc i skutek co orzeczenie organu sądowego w tej samej sprawie.

292. To drugie stwierdzenie (pkt 2 powyżej) nie jest wymagane, jeżeli państwo pochodzenia zastrzegło na mocy art. 57, że decyzje jego organów administracyjnych zawsze spełniają te wymogi (art. 25 ust. 1 lit. b)). Ponadto państwo wezwane mogło określić na mocy art. 57, że nie wymaga dokumentu zawierającego stwierdzenie przedstawione w punkcie 2 powyżej.

⁶⁷

W niektórych państwach stosowane może być „attestation de la force de chose jugée”, które stanowi, że orzeczenie jest prawomocne w tym państwie.

293. W związku z tym, jeżeli orzeczenie, które ma być uznane lub uznane i wykonane, zostało wydane przez organ administracyjny, trzeba będzie sprawdzić, czy państwo, w którym wydano orzeczenie, lub państwo wezwane sprecyzowały wymogi co do zawartości dokumentu stwierdzającego wykonalność. Informacje te znajdują się w profilu państwa pochodzenia i państwa wezwanego.
294. Trzeba pamiętać, że jeżeli dany wniosek jest wnioskiem tylko o uznanie, orzeczenie nie musi być wykonalne w państwie pochodzenia, a jedynie musi być w nim skuteczne. W zalecanym formularzu dokumentu stwierdzającego wykonalność jest miejsce na podanie daty skuteczności orzeczenia, więc formularz ten może spełniać powyższy wymóg.

3. Dokument poświadczający należyte powiadomienie

295. Państwo wezwane będzie musiało wiedzieć, że pozwany został należycie powiadomiony podczas postępowania prowadzącego do wydania orzeczenia. W niektórych przypadkach służyć temu będzie powiadomienie o wszczęciu postępowania i możliwości przedstawienia swojego stanowiska, a w innych – powiadomienie o wydaniu orzeczenia i możliwości wniesienia środka zaskarżenia.
296. Jeżeli pozwany był obecny podczas postępowania, należy to zaznaczyć w sekcji 7 wniosku. Jeżeli pozwany nie był obecny ani nie był reprezentowany podczas postępowania, wymagany jest dokument poświadczający należyte powiadomienie⁶⁸.
297. Dokument ten powinien być wypełniony przez właściwy organ w państwie, które wydało orzeczenie. Osoba odpowiedzialna stwierdzi, że zgodnie z orzeczeniem lub aktami **właściwego organu** pozwany:
- został powiadomiony o postępowaniu oraz miał możliwość przedstawienia swojego stanowiska; lub
 - został powiadomiony o wydanym orzeczeniu oraz miał możliwość wniesienia środka zaskarżenia orzeczenia zgodnie z wymogami prawa państwa, które wydało to orzeczenie (państwa pochodzenia).
- Organ centralny jest organem publicznym wyznaczonym przez umawiające się państwo do pełnienia lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na mocy konwencji.***
- Właściwy organ jest organem w danym państwie, który zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, agencja ds. egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z konwencją.***
298. W większości przypadków, w których wymagane powiadomienie pozwanego nastąpiło w państwie pochodzenia, dostępne będą pewne dokumenty, takie jak oświadczenie o doręczeniu lub powiadomieniu lub potwierdzenie doręczenia, które potwierdzą, że pozwany został powiadomiony o postępowaniu lub o wydanym orzeczeniu. W innych przypadkach w orzeczeniu może być wspomniane, że pozwany był obecny, został powiadomiony o postępowaniu lub orzeczeniu oraz miał możliwość przedstawienia swojego stanowiska lub wniesienia środka zaskarżenia orzeczenia. W niektórych państwach pozwany przedstawi jedynie pisemną odpowiedź zgodnie z przepisami prawa wewnętrznego. Dokumentacja ta może pomóc właściwemu organowi w przygotowaniu dokumentu poświadczającego należyte powiadomienie.

68

Konwencja obejmuje orzeczenia wydane zarówno w systemie administracyjnym, jak i w systemie sądowym. W niektórych systemach pozwany / dłużnik nie zostanie powiadomiony przed wydaniem orzeczenia, ale otrzyma powiadomienie o orzeczeniu po jego wydaniu i będzie miał możliwość wniesienia środka zaskarżenia orzeczenia.

299. W przypadku gdy wymaganego powiadomienia trzeba dokonać poza danym państwem, a zarówno państwo pochodzenia, jak i drugie państwo są stronami innego instrumentu międzynarodowego, który reguluje kwestię doręczania powiadomień, dostępna będzie dokumentacja tego procesu, która pomoże właściwemu organowi w państwie pochodzenia w wypełnieniu dokumentu poświadczającego należyte powiadomienie.

4. Formularz informacji o sytuacji finansowej

300. Dokument ten będzie pomocny w wykonaniu uznanej decyzji. Zawiera dodatkowe informacje, które mogą pomóc w ustaleniu miejsca pobytu pozwanego. Należy pamiętać jednak, że dany formularz używany jest na potrzeby wielu różnych wniosków i nie wszystkie jego części trzeba będzie wypełnić w przypadku wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie. W szczególności trzeba pamiętać, że ze względu na fakt, iż wniosek dotyczy uznania lub uznania i wykonania, podawanie informacji na temat sytuacji finansowej wierzyciela nie jest konieczne. Jeżeli nie wnioskuje się o wykonanie (tj. składany jest wniosek tylko o uznanie), formularz ten nie będzie wymagany.
301. Zalecany formularz obejmuje niezbędne informacje o sytuacji finansowej dłużnika oraz o jego majątku. Informacje te będą szczególnie przydatne w wykonaniu orzeczenia, jeżeli dłużnik nie płaci wymaganych świadczeń alimentacyjnych dobrowolnie. Formularz ten należy wypełnić w możliwie najpełniejszym zakresie, w stopniu znanym wnioskodawcy.
302. Formularz może być wypełniony przez wierzyciela / wnioskodawcę, gdyż często wnioskodawca będzie miał dostęp do informacji na temat dłużnika, które są ujęte w formularzu. Jeżeli jednak wierzyciel / wnioskodawca wypełnia formularz, przedstawiciel organu centralnego musi sprawdzić go w celu zapewnienia jego kompletności.
303. Instrukcje dotyczące wypełniania tego formularza znajdują się w rozdziale 15.

5. Dokument z wyliczeniem kwoty zaległych płatności

304. W ramach wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie wnioskodawca może żądać egzekucji zaległych świadczeń alimentacyjnych, które narosły od czasu wydania orzeczenia. Wnioskodawca powinien dostarczyć pełne wyliczenie, wykazując kwoty należne na mocy orzeczenia, kwoty wypłacone (o ile istnieją) oraz kwotę pozostającą do spłaty. Dokument ten powinien być jak najbardziej kompletny i jak najdokładniejszy, ponieważ pozwany może wnieść środek zaskarżenia w odniesieniu do uznania i wykonania, podając jako podstawę, że w całości uiścił zaległe płatności. Jeżeli w zaległych płatnościach uwzględniono odsetki, to do dobrej praktyki należy pełne udokumentowanie sposobu, w jaki te odsetki obliczono, oraz podstawy prawnej naliczenia odsetek.

Dobra praktyka: Jeżeli w obliczaniu i egzekwowaniu zaległych świadczeń alimentacyjnych uczestniczyła agencja alimentacyjna, należy koniecznie załączyć oświadczenie uzyskane od tej agencji, ponieważ jej akta będą dokładne i pełne.

6. Dokument z wyjaśnieniem sposobu indeksowania lub korygowania kwoty świadczeń alimentacyjnych

305. W niektórych państwach orzeczenie lub prawo wewnętrzne, zgodnie z którym je wydano, stanowi, że orzeczenie ma być automatycznie indeksowane lub korygowane w określonych odstępach czasu. Jeśli ma to zastosowanie, państwo wzywające powinno podać szczegółowe informacje na temat sposobu dokonywania tej korekty. Na przykład jeżeli korekta ma być przeprowadzona w oparciu o odsetek kosztów utrzymania, należy podać szczegółowe informacje o tym, które państwo będzie obliczało korektę, jakie informacje będą potrzebne do obliczeń oraz w jaki sposób wezwany organ centralny i strony będą informowane o ponownie obliczonej kwocie świadczeń alimentacyjnych.
306. Podobnie w niektórych orzeczeniach wydanych przez organ administracyjny przewiduje się dokonywanie ponownej oceny w ustalonych odstępach czasu oraz korygowanie wysokości świadczeń alimentacyjnych na podstawie informacji o sytuacji finansowej stron⁶⁹. Jeżeli orzeczenie, które ma zostać uznane, będzie podlegało tego typu ponownej ocenie, należy zapewnić, aby udzielono państwu wezwanemu wystarczających informacji o sposobie dokonywania ponownej oceny oraz o sposobie powiadamiania państwa wezwanego o każdej nowej ocenie.
307. W ramach ogólnej najlepszej praktyki zaleca się, aby korektę obliczało państwo, w którym wydano orzeczenie, ponieważ państwo to będzie najbardziej obeznane z procesem obliczania korekty. Jeżeli taki proces jest oczekiwany, dokument z wyjaśnieniem sposobu korygowania orzeczenia zapewniłby państwu wezwanemu informacje na temat sposobu kierowania tym procesem oraz tego, kiedy państwo to może spodziewać się otrzymania korekty wysokości świadczeń alimentacyjnych.

7. Pełny tekst orzeczenia

308. Pakiet dokumentów musi zawierać pełny odpis orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, z zastrzeżeniem poniższych wyjątków. Na ogół jest to po prostu zwykły odpis orzeczenia uzyskany od organu sądowego lub administracyjnego, który wydał to orzeczenie.
- a) **Chyba że państwo zgodziło się, że przyjmie streszczenie orzeczenia lub wyciąg z niego**
309. Państwo może złożyć oświadczenie, że zamiast pełnego tekstu orzeczenia przyjmie streszczenie orzeczenia lub wyciąg z niego (art. 25 ust. 3 lit. b)). W niektórych przypadkach postanowienia orzeczenia dotyczące świadczeń alimentacyjnych stanowią tylko niewielką część całości orzeczenia, a państwo może nie chcieć ponosić kosztów tłumaczenia pełnego tekstu, gdy wymagane są tylko te postanowienia. W profilu państwa, do którego wpływa sprawa, określone będzie, czy dopuszczalne są streszczenie lub wyciąg.
310. Jeżeli streszczenie jest dozwolone, należy użyć zalecanego formularza (streszczenie orzeczenia).

⁶⁹

Na przykład w Australii co 15 miesięcy odbywa się ponowna ocena wysokości świadczeń alimentacyjnych, w wyniku której wydawana jest nowa ocena.

Dobra praktyka: W przypadku gdy w danej sprawie wydano więcej niż jedno orzeczenie, należy załączyć kopie wszystkich orzeczeń, jeżeli na ich mocy istnieją zaległe lub nieopłacone świadczenia alimentacyjne. Jeżeli późniejsze orzeczenie całkowicie zastąpiło wcześniejsze, państwo wezwane nie powinno wymagać przedłożenia wcześniejszego orzeczenia. Należy również pamiętać, że jeśli orzeczenie wydano w państwie, w którym orzeczenia są automatycznie korygowane (np. w Australii, gdzie regularnie przeprowadza się ponowną ocenę), należy załączyć wszystkie stosowne oceny dotyczące danego okresu, ponieważ każdą taką ocenę można traktować jako odrębne, nowe orzeczenie.

b) Jeżeli państwo wezwane nie postanowiło, że wymagany jest poświadczony odpis orzeczenia, jeżeli nie wniesiono środka zaskarżenia lub środka odwoławczego lub jeżeli nie złożono wniosku o przekazanie poświadczonego pełnego odpisu orzeczenia

311. Na mocy art. 25 ust. 3 państwo może określić, że wymaga odpisu orzeczenia poświadczonego przez właściwy organ. Ponadto na mocy art. 25 ust. 2 konieczne może być przedłożenie poświadczonego odpisu, jeżeli wniesiono środek zaskarżenia lub środek odwoławczy lub na wniosek właściwego organu⁷⁰. We wszystkich innych przypadkach wystarczy zwykła kopia. W profilu państwa będzie określone, czy konieczne są odpisy poświadczane.
312. Konieczne może być przetłumaczenie orzeczenia na język urzędowy państwa wezwanego⁷¹ lub na język angielski albo francuski. Pełne omówienie wymogów dotyczących tłumaczenia znajduje się w rozdziale 3 (część 2). Należy sprawdzić w profilu państwa, czy tłumaczenie będzie konieczne.

8. Inne informacje potwierdzające

313. Chociaż w przypadku wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie państwo wezwane nie może wymagać żadnych dodatkowych dokumentów poza tymi określonymi w art. 25, mogą istnieć przypadki, w których inne informacje potwierdzające będą pomocne w procesie uznania lub uznania i wykonania.
314. Na przykład jeżeli wnioskodawca jest instytucją publiczną i instytucja ta wypłacała świadczenia zamiast świadczeń alimentacyjnych, w celu ustalenia prawa instytucji publicznej do złożenia wniosku można przedstawić dokumentację dotyczącą udzielenia tych świadczeń. Podobnie jeśli orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych stanowi, że stałe świadczenia alimentacyjne na rzecz starszego dziecka zależą od jego uczęszczania do placówki kształcenia policealnego, dowód rejestracji w szkole wyższej może pomóc w wykonaniu orzeczenia. Chociaż nie ma wymogu dostarczenia tych dokumentów wraz z wnioskiem o uznanie lub o uznanie i wykonanie w pierwszej instancji, dokumenty te mogą zapewnić szybkie rozpatrzenie wniosku przez państwo wezwane.

⁷⁰ Artykuł 25 ust. 2.

⁷¹ Należy pamiętać, że językiem urzędowym może być język urzędowy jednostki państwa, takiej jak prowincja lub terytorium. Zob. rozdział 3 (art. 44).

9. Wypełnienie formularza przekazania

315. Formularz przekazania jest obowiązkowym formularzem zapewniającym standardowy, jednolity sposób przesyłania wniosków pomiędzy państwami. Musi on towarzyszyć każdemu wnioskowi składanemu na mocy konwencji. Zawiera on wykaz wymaganych dokumentów i informacji zawartych w pakiecie oraz sygnalizuje wezwanemu organowi centralnemu, jaki wniosek jest składany.
316. Instrukcje dotyczące wypełniania formularza znajdują się w rozdziale 15.

IV. Uznanie i wykonanie – inne czynniki

A. Ugody alimentacyjne

1. Informacje ogólne

317. **Ugody alimentacyjne** jasno zdefiniowano w art. 3 konwencji. Nie są one orzeczeniami w sprawie świadczeń alimentacyjnych, choć w niektórych częściach konwencji są one traktowane tak, jakby były takimi orzeczeniami. Artykuł 30 zawiera przepisy szczegółowe dotyczące uznawania i wykonywania ugód alimentacyjnych, o ile ugody te są wykonalne w taki sam sposób, jak orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych w państwie pochodzenia.
- Ugoda alimentacyjna oznacza umowę na piśmie dotyczącą płatności alimentów, która została sporządzona lub zarejestrowana w formie dokumentu urzędowego przez właściwy organ lub została uwierzytelniona lub zarejestrowana przez właściwy organ, zawarta z tym organem lub złożona w tym organie oraz może podlegać kontroli i być zmieniana przez właściwy organ.*
318. Umawiające się państwo może zgłosić zastrzeżenie na mocy konwencji, że nie będzie uznawało ani wykonywało ugód alimentacyjnych. Informacje te będą znajdowały się w profilu państwa.

2. Procedury uznania lub uznania i wykonania

a) Wniosek za pośrednictwem organów centralnych

319. Postanowienia art. 10 dotyczące uznania i wykonania stosują się do ugód alimentacyjnych. Oznacza to, że procedury uznania i wykonania ugody alimentacyjnej są na ogół podobne do procedur uznania i wykonania orzeczenia, pod warunkiem że same świadczenia alimentacyjne wchodzą w zakres stosowania konwencji (zob. rozdział 3 część 1 – Zakres stosowania). Istnieje niewiele różnic pod względem dokumentacji wymaganej na potrzeby wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie ugody alimentacyjnej, jak również pod względem procedur i podstaw, które pozwany może wykorzystać przy wnoszeniu sprzeciwu wobec uznania lub uznania i wykonania ugody alimentacyjnej. W art. 30 ust. 5 wymieniono artykuły konwencji, które mają zastosowanie do uznania i wykonania ugody alimentacyjnej, oraz artykuły, które nie mają do nich zastosowania.
320. Wnioskodawca może zatem zwrócić się do organu centralnego o przekazanie wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie ugody alimentacyjnej do innego umawiającego się państwa, o ile ugoda ta dotyczy zobowiązań alimentacyjnych na rzecz dziecka poniżej 21. roku życia (lub poniżej 18. roku życia, jeżeli zgłoszono takie zastrzeżenie) lub zobowiązań alimentacyjnych na rzecz dziecka i współmałżonka.

b) Dokumentacja

321. Ponieważ wniosek o uznanie i wykonanie ugody alimentacyjnej będzie traktowany w taki sam sposób, jak wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, wymagana dokumentacja jest podobna. We wszystkich przypadkach wymagane są następujące dokumenty:

(1) Formularz wniosku

322. Formularz wniosku obejmuje wymagane informacje określone w art. 11. Nie opracowano żadnego specjalnego zalecanego formularza wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie ugód alimentacyjnych. Odpowiednim formularzem jest natomiast formularz wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych – oprócz punktu dotyczącego powiadomienia pozwanego – i tym dokumentem można się posłużyć.

(2) Dokument stwierdzający wykonalność

323. Aby można było uznać lub uznać i wykonać ugodę alimentacyjną, musi być ona wykonalna w państwie pochodzenia⁷². Jeżeli przewidziane są pewne warunki wstępne wykonania ugody, na przykład przedłożenie jej organowi sądowemu, właściwy organ wydający dokument stwierdzający wykonalność ugody powinien zapewnić, aby warunki te były spełnione. Jeżeli w momencie zawarcia ugody strony miały miejsce pobytu w różnych państwach, państwem pochodzenia zazwyczaj będzie państwo, w którym zawarto lub sformalizowano tę ugodę.
324. Nie opracowano żadnego zalecanego formularza dokumentu stwierdzającego wykonalność ugody alimentacyjnej. Można do tego celu przystosować jednak formularz dokumentu stwierdzającego wykonalność orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych⁷³.

(3) Dokument poświadczający należyte powiadomienie

325. Dokument ten nie jest wymagany w przypadku wniosku o uznanie i wykonanie ugody alimentacyjnej, co wynika z charakteru takich ugód. W proces zawierania ugody alimentacyjnej zaangażowane były obie strony i wyraziły one zgodę w odniesieniu do ugody lub ją uzgodniły, dlatego kwestia weryfikacji należytego powiadomienia nie ma miejsca.

(4) Informacje o sytuacji finansowej dłużnika

326. W przypadku gdy ugoda alimentacyjna ma zostać wykonana po jej uznaniu, do wniosku można załączyć formularz informacji o sytuacji finansowej, gdyż zawiera on istotne informacje dotyczące zarówno miejsca pobytu dłużnika, jak i jego majątku i dochodów. Informacje te pomogą również państwu wezwanemu w ustaleniu miejsca pobytu dłużnika na potrzeby powiadomienia go o uznaniu ugody.

(5) Inne dokumenty

327. Należy zauważyć, że chociaż art. 25 ust. 1 nie stosuje się do uznania i wykonania ugód alimentacyjnych, to dobrą praktyką jest włączenie następujących dokumentów do pakietu materiałów, w przypadku gdy wymagają tego okoliczności sprawy:

⁷² Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 558.

⁷³ W niektórych państwach używane może być „attestation de la force de chose jugée”, które stanowi, że ugoda jest prawomocna w tym państwie.

Dokument określający kwotę zaległych płatności

328. Jeżeli wnioskodawca wnosi o egzekucję zaległych płatności, które naliczono na mocy ugody, należy dostarczyć wszystkie niezbędne dokumenty uzupełniające, w tym wykaz kwot wypłaconych oraz kwot pozostających do spłaty. (Zobacz omówienie w sekcji III powyżej.)

Dokument z wyjaśnieniem sposobu korygowania

329. Jeżeli w ugodzie alimentacyjnej przewiduje się automatyczną indeksację lub korektę, należy załączyć ten dokument. (Zobacz omówienie w sekcji III powyżej.)

c) Procedura uznania i wykonania w państwie wezwanym

330. Istnieją pewne różnice pod względem sposobu, w jaki uznanie i wykonanie ugód alimentacyjnych będzie przebiegało w państwie wezwanym. Procedur tych dotyczy art. 30. Omówiono je w rozdziale 5 – Przetwarzanie otrzymywanych wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie.

d) Ugody alimentacyjne – wnioski składane do właściwych organów (wnioski składane bezpośrednio)

331. Jeżeli ugoda alimentacyjna dotyczy zobowiązań alimentacyjnych niewchodzących w zakres stosowania rozdziałów II i III konwencji (*np.* dotyczy tylko zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami), wniosek o uznanie i wykonanie tej ugody trzeba będzie złożyć bezpośrednio do właściwego organu. Omówienie procedur mających zastosowanie znajduje się w rozdziale 16.
332. Należy zauważyć jednak, że umawiające się państwo może złożyć oświadczenie, że wszystkie wnioski o uznanie i wykonanie ugód alimentacyjnych należy składać do organu centralnego tego państwa, a nie do właściwego organu⁷⁴. Informacje o tym oświadczeniu będą znajdowały się w profilu państwa.

B. Świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka

333. Należy zapoznać się z omówieniem zakresu stosowania konwencji w rozdziale 3 powyżej. Ogólnie rzecz biorąc, konwencja obejmuje wyłącznie zobowiązania dotyczące świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka, z wyjątkiem obowiązków organu centralnego, określonych w rozdziałach II i III (chyba że oba umawiające się państwa rozszerzyły zakres stosowania tych rozdziałów na świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka). Należy pamiętać, że jeżeli orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, które ma być wykonane, obejmuje zarówno świadczenia na rzecz dziecka, jak i świadczenia na rzecz małżonka, orzeczenie to automatycznie będzie mieściło się w pełnym zakresie stosowania konwencji, a powyżej omówione procedury uznania lub uznania i wykonania orzeczeń w sprawie zobowiązań alimentacyjnych wobec dzieci będą stosowały się w jednakowym stopniu do postanowień dotyczących świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka.
334. Jeżeli organ centralny nie jest zaangażowany, ponieważ ani państwo wezwane, ani państwo wzywające nie złożyły oświadczenia rozszerzającego usługi organu centralnego, wnioskodawca w państwie wzywającym będzie musiał wysłać wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie bezpośrednio do właściwego organu, a nie do organu centralnego, w państwie wezwanym. Będzie to wniosek składany bezpośrednio, którego dotyczy art. 37. Wnioski składane bezpośrednio omówiono w rozdziale 16.

⁷⁴

Może to służyć zapewnieniu pewnej dodatkowej kontroli lub nadzoru w odniesieniu do wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie tych ugód. Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 565.

C. Alimony na rzecz innych członków rodziny

335. Należy zapoznać się z omówieniem zakresu stosowania konwencji w rozdziale 3 powyżej. Jeżeli zarówno państwo wezwane, jak i państwo wzywające nie złożyły oświadczeń, które „pokrywają się”⁷⁵ pod względem kwestii alimentów na rzecz innych członków rodziny, nie ma podstaw pozwalających na rozpatrzenie wniosku o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie tych świadczeń. Jeżeli złożono oświadczenia rozszerzające zakres stosowania konwencji, postanowienia konwencji będą stosowały się w zakresie przewidzianym w tych oświadczeniach.

V. Inne zagadnienia

A. Ustalenie miejsca pobytu pozwanego

336. W niektórych przypadkach wnioskodawca może nie znać miejsca pobytu pozwanego. Nie uniemożliwia to złożenia wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia. Po otrzymaniu wniosku państwo wezwane przeprowadzi niezbędne poszukiwania, aby ustalić miejsce pobytu pozwanego.
337. Mogą jednak mieć miejsce sytuacje, w których wierzyciel chce, aby przed złożeniem wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie potwierdzono miejsce pobytu dłużnika. Może się tak zdarzyć na przykład, gdy istnieją wątpliwości co do tego, czy pozwany w ogóle przebywa w państwie wezwanym, lub gdy z tłumaczeniem orzeczenia na język państwa wezwanego wiążą się koszty.
338. Ponadto w pewnych przypadkach, w których orzeczenie wydał organ administracyjny, trzeba będzie ustalić, czy pozwany przebywa w państwie wezwanym, zanim pakiet dokumentów na potrzeby wniosku zostanie skompletowany. Wynika to z tego, że organ centralny w państwie wzywającym będzie musiał wiedzieć, czy państwo wezwane będzie wymagało dokumentu stwierdzającego spełnienie wymogów przewidzianych w art. 19 ust. 3 w odniesieniu do danego orzeczenia.
339. W tego typu sytuacjach wnioskodawca może najpierw wystąpić z wnioskiem o podjęcie szczególnych działań (zob. rozdział 13), w którym prosi o ustalenie miejsca pobytu dłużnika lub pozwanego (bądź o ustalenie miejsca uzyskiwania dochodów przez dłużnika lub położenia jego majątku). Po otrzymaniu tych informacji można wystąpić z wnioskiem o uznanie lub o uznanie i wykonanie.
340. Należy zauważyć jednak, że adres pozwanego niekoniecznie zostanie podany wzywającemu organowi centralnemu albo wnioskodawcy, jeżeli prawo wewnętrzne państwa wezwanego nie pozwala mu na ujawnianie tych informacji. W takim przypadku państwo wezwane może jedynie potwierdzić, że ustalono, iż pozwany lub dłużnik ma miejsce pobytu w tym państwie (lub że w państwie tym uzyskuje dochody lub że jest w nim położony jego majątek).

⁷⁵ Terminu „pokrywać się” używa się w celu opisanie sytuacji, w której oświadczenia lub zastrzeżenia (które mogą znacznie się różnić) przedstawione przez dwa państwa pokrywają się w określonym obszarze, tak że postanowienia uwzględnione w tej części oświadczenia lub zastrzeżenia stosują się w obu państwach w konkretnej sprawie.

B. Uznanie i wykonanie – skutek zastrzeżeń zgłoszonych przez państwo wezwane

341. Jak omówiono w sekcji I niniejszego rozdziału, pozwany może wnieść środek zaskarżenia w odniesieniu do uznania lub uznania i wykonania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w związku z tym, że żadna z podstaw jurysdykcji uznania i wykonania określonych w art. 20 nie ma zastosowania. Państwo może również zgłosić zastrzeżenie, w którym zaznaczy, że nie przyjmuje niektórych podstaw określonych w art. 20 jako podstaw jurysdykcji uznania i wykonania orzeczenia w tym państwie (art. 20 ust. 2). Oznacza to faktycznie, że jeżeli zgłoszono takie zastrzeżenie, na przykład w odniesieniu do miejsca zwykłego pobytu wierzyciela w państwie pochodzenia jako podstawie uznania i wykonania orzeczenia, możliwe jest, że orzeczenie wydane w tych okolicznościach nie zostanie uznane lub wykonane⁷⁶.
342. Z praktycznego punktu widzenia będzie to oznaczało, że istnieją sytuacje, w których wnioskodawca może oczekiwać, że państwo wezwane może nie uznać i nie wykonać orzeczenia z powodu tego typu zastrzeżenia. Wnioskodawca ma dwie możliwości.
343. Można złożyć wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie, a jeśli zostanie on odrzucony na podstawie zastrzeżenia, wnioskodawca będzie uprawniony do rozwiązania przewidzianego w art. 20 ust. 4. W artykule tym wymaga się, aby państwo wezwane podjęło wszelkie odpowiednie działania w celu wydania nowego orzeczenia w tych okolicznościach. W tej sytuacji, na mocy art. 20 ust. 5, właściwy organ musi uznać uprawnienie dziecka, żeby wszcząć postępowanie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, przyspieszając proces⁷⁷. W takim przypadku wnioskodawca powinien jednak mieć świadomość, że państwo wezwane może wymagać dodatkowych informacji lub dokumentów, zanim można będzie wydać nowe orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, oraz że kontynuowanie rozpatrywania wniosku o wydanie nowego orzeczenia może być niemożliwe, dopóki wnioskodawca nie dostarczy tych dokumentów.
344. Drugą możliwością dostępną wierzycielowi jest złożenie wniosku o wydanie nowego orzeczenia zamiast starania się o uznanie lub uznanie i wykonanie istniejącego orzeczenia. Takie rozwiązanie może być szybsze, gdyż wszystkie niezbędne dokumenty można przekazać państwu wezwanemu z wnioskiem wstępnym. Wnioskodawca musi zapewnić, aby państwo wezwane wiedziało o zastrzeżeniu dotyczącym uznawania istniejących orzeczeń, tak aby można było zastosować art. 20 ust. 5. Omówiono to w rozdziale 8 – Wysyłane wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

⁷⁶ Należy zauważyć, że gdyby prawo wewnętrzne państwa wezwanego pozwalało mu na wydanie orzeczenia w podobnych okolicznościach faktycznych, orzeczenie to powinno zostać uznane. Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 463.

⁷⁷ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 469–471. Należy zauważyć, że w konwencji nie zdefiniowano terminu „uprawnienie” w tym kontekście, dlatego wykładnia tego terminu oraz to, jakie dalsze informacje lub dowody będą wymagane w celu wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, będzie określone w prawie wewnętrznym państwa wezwanego. Nie oznacza to, że dziecko będzie wnioskodawcą, a jedynie to, że ustalono jedną z podstaw przyznania świadczeń alimentacyjnych – uprawnienie.

VI. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady

- Upoważniony przedstawiciel organu centralnego musi wypełnić formularz przekazania oraz sprawdzić lub wypełnić zalecany formularz wniosku.
- Poszczególne państwa mogą mieć własne formularze krajowe, z których będą korzystać wnioskodawcy. Informacje zawarte w tych formularzach można również wykorzystać do wypełnienia formularza wniosku.
- Zachęca się państwa do używania formularzy zalecanych i opublikowanych przez konferencję haską. Są one zaprojektowane w sposób umożliwiający uwzględnienie wszystkich niezbędnych informacji. Tylko formularz przekazania jest formularzem obowiązkowym i musi być użyty.
- Chociaż formularz informacji o sytuacji finansowej nie jest formularzem obowiązkowym, do dobrej praktyki należy załączanie tego formularza w każdym przypadku, gdy orzeczenie ma zostać wykonane po jego uznaniu. Formularz informacji o sytuacji finansowej zawiera informacje na temat dłużnika, które będą bardzo przydatne, jeśli dłużnik nie płaci świadczeń dobrowolnie i trzeba wykonać orzeczenie. Wypełnienie tego formularza zapewni brak opóźnień w kontaktowaniu się z dłużnikiem w celu uzyskania płatności świadczeń dobrowolnie lub, w razie potrzeby, w drodze egzekucji.
- Nie ma wymogu zawarcia w pakiecie oryginałów jakichkolwiek dokumentów.
- Na mocy konwencji wystarczają zwykłe kopie dokumentów, chyba że państwo wezwane wyraźnie określiło, że wymaga poświadczonych odpisów orzeczenia. Można to sprawdzić, zapoznając się z profilem państwa.
- W wielu przypadkach współpraca z pozwanym przy pierwszej sposobności uzyskania dobrowolnych płatności na mocy orzeczenia zapewni, aby świadczenia alimentacyjne zaczęły szybko spływać do wnioskodawcy. Celem wszystkich środków egzekucyjnych jest zapewnienie szybkiego wykonania postanowień orzeczenia.

B. Wskazówki i narzędzia

- Zastrzeżenia i oświadczenia złożone przez państwo wezwane będą miały wpływ zarówno na rodzaje wniosków, które można składać za pośrednictwem organu centralnego, jak i na konkretne wymogi w zakresie dokumentacji na potrzeby wniosku. Aby sprawdzić, czy istnieją jakiekolwiek zastrzeżenia lub oświadczenia, o których należy wiedzieć przy opracowywaniu wniosku, należy zapoznać się z profilem państwa oraz z sekcją „Child Support / Maintenance Section” na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net >.
- Po wysłaniu wniosku do państwa wezwanego należy wnioskodawcę na bieżąco informować o rozwoju sytuacji oraz w miarę możliwości o spodziewanym terminie zakończenia rozpatrywania wniosku.
- W niektórych przypadkach po złożeniu wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie strony dojdą do rozwiązania polubownego lub ugody. Jeśli tak się stanie, trzeba o tym fakcie poinformować państwo wezwane, tak aby można było wycofać wniosek.
- Podstawowa zasada w odniesieniu do spraw wnoszonych na mocy konwencji jest taka, że procesem tym należy tak kierować, aby przebiegał on jak najsprawniej. Poświęcenie czasu na zapewnienie kompletności i dokładności wniosku oraz przewidywanie wszelkich problemów, które mogłyby pojawić się w procesie rozpatrywania wniosku, zapewni sprawne rozpatrywanie wniosku w państwie wezwanym.

C. Powiązane formularze

Formularz przekazania

Wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie (art. 10 ust. 1 lit. a) oraz art. 10 ust. 2 lit. a))

Formularz informacji zastrzeżonych

Dokument stwierdzający wykonalność

Dokument poświadczający należyte powiadomienie

Formularz informacji o sytuacji finansowej

Streszczenie orzeczenia

D. Odpowiednie artykuły konwencji

Artykuł 10 ust. 1 lit. a)

Artykuł 10 ust. 2 lit. a)

Artykuł 11

Artykuł 12

Artykuł 19

Artykuł 25

Artykuł 30

E. Powiązane sekcje podręcznika

Zobacz rozdział 5 – Przetwarzanie otrzymywanych wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie

Zobacz rozdział 6 – Przygotowywanie wysyłanych wniosków o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym

Zobacz rozdział 13, sekcja I – Przegląd – wnioski o podjęcie szczególnych działań

Zobacz rozdział 15, sekcja I – Wypełnianie obowiązkowych formularzy wymaganych w przypadku wszystkich wniosków

VII. Lista kontrolna – wnioski o uznanie lub o uznanie i wykonanie

	Procedura	Odniesienie podręcznika w
1	Sprawdzenie dokumentów	Sekcja II lit. B pkt 1
2	Rozważenie, czy można złożyć wniosek	Sekcja II lit. B pkt 3
3	Ustalenie, jakie dokumenty są niezbędne	Sekcja II lit. B pkt 5–7
4	Sprawdzenie lub wypełnienie formularza wniosku	Sekcja II lit. B pkt 9
5	Załączenie dokumentów	Sekcja III lit. B
6	Wypełnienie formularza przekazania	Rozdział 15
7	Wysłanie do państwa wezwanego	Sekcja II lit. B pkt 12
8	Oczekiwanie na potwierdzenie otrzymania wniosku	Sekcja II lit. B pkt 13

VIII. Często zadawane pytania

Dlaczego wymagane jest podanie daty urodzenia wnioskodawcy we wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie?

345. Data urodzenia jest wymagana w celu prawidłowego określenia stron orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Ponieważ imiona i nazwiska często są podobne, data urodzenia pozwala organowi centralnemu potwierdzić tożsamość każdej ze stron w miarę potrzeb. Jeżeli wnioskodawca jest dzieckiem, data urodzenia będzie również pomocna w określeniu, czy świadczenia alimentacyjne jeszcze są należne, w przypadku gdy na przykład w orzeczeniu lub w prawie miejsca, w którym wydano orzeczenie, znajduje się postanowienie, że zobowiązania alimentacyjne wobec dziecka wygasają po osiągnięciu przez nie określonego wieku.

Czy trzeba podać adres wnioskodawcy, w przypadku gdy istnieje obawa z powodu przemocy domowej?

346. Artykuł 11 konwencji zawiera wymóg podania we wniosku adresu wnioskodawcy. Artykuł 40 konwencji stanowi jednak, że organ nie może ujawniać informacji, jeżeli ustali, że mogłoby w ten sposób narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób. Dlatego zalecane formularze wniosków zawierają pole, w którym wzywający organ centralny może zaznaczyć, że ustalił, iż informacje nie będą ujawniane ani potwierdzane. Jeżeli wzywający organ centralny zaznaczy to pole, może podać informacje zastrzeżone na temat wnioskodawcy w odrębnym formularzu, którego nie wolno przekazać pozwanemu. Należy jednak zauważyć, że chociaż wezwany organ centralny nie jest związany wspomnianym ustaleniem dokonany przez państwo wzywające, musi je uwzględnić. Następnie podejmuje decyzję, czy ujawnienie informacji mogłoby narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób, i postępuje w taki sposób, aby wywiązać się z obowiązków spoczywających na nim na mocy konwencji.

Czy można używać adresu organu centralnego zamiast adresu wnioskodawcy?

347. Tak – może to być właściwe, gdy istnieje obawa o bezpieczeństwo, zdrowie lub wolność osób lub gdy prawo wewnętrzne państwa wzywającego zakazuje ujawniania adresu. W takim przypadku organ centralny (lub właściwy organ w stosownych przypadkach) musi jednak być przygotowany do odbioru wszelkich dokumentów w imieniu wnioskodawcy, gdyż konwencja zawiera wymóg powiadomienia wnioskodawców o pewnych procedurach, takich jak decyzja o uznaniu lub o nieuznaniu orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.
348. Jeśli państwo wezwane wymaga adresu wnioskodawcy, to zgodnie z dobrą praktyką należy zawsze zaznaczać odpowiednie pole dotyczące nieujawniania tych informacji. W ten sposób wezwany organ centralny będzie wiedział, że adresu tego nie należy ujawniać pozwanemu, chyba że jest to konieczne w celu wywiązania się z obowiązków organu centralnego na mocy konwencji.

- Zobacz również – ochrona danych osobowych i poufnych (rozdział 3)

Jakie różnice istnieją, gdy wniosek składa agencja rządowa lub instytucja publiczna w imieniu wnioskodawcy?

349. Agencja rządowa lub instytucja publiczna może mieć obowiązek wykazania, że na mocy prawa wewnętrznego ma prawo do działania w imieniu wnioskodawcy / wierzyciela lub że udzieliła wnioskodawcy świadczeń zamiast świadczeń alimentacyjnych.

Co należy zrobić, gdy wnioskodawca nie zna miejsca pobytu pozwanego?

350. Wnioskodawca powinien mimo to wypełnić wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie i wysłać go do państwa, w którym – jak sądzi – pozwany ma miejsce pobytu. Wezwany organ centralny podejmie wszelkie stosowne działania w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego, aby rozpatrzyć wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie.

Czy można złożyć wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie, jeżeli wnioskodawca nie ma nakazu alimentacyjnego ani orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

351. Nie. Musi istnieć orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Może to być orzeczenie wydane przez organ administracyjny lub organ sądowy bądź ugoda alimentacyjna zdefiniowana w konwencji.
352. Jeżeli wnioskodawca nie ma orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, należy złożyć wniosek o wydanie takiego orzeczenia. Zob. rozdział 8.

Czy można złożyć wniosek o uznanie i wykonanie, jeżeli wnioskodawca ma ugodę alimentacyjną, na przykład umowę separacyjną?

353. Tak – o ile dana **ugoda alimentacyjna** jest wykonalna na równi z orzeczeniem w państwie, w którym została wydana. Procedury uznania lub uznania i wykonania ugody alimentacyjnej są na ogół podobne do procedur uznania lub uznania i wykonania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Należy również zwrócić uwagę, że niektóre państwa mogą zgłosić zastrzeżenie na mocy konwencji, że nie będą uznawały ani wykonywały ugód alimentacyjnych.

Ugoda alimentacyjna oznacza umowę na piśmie dotyczącą płatności alimentów, która została sporządzona lub zarejestrowana w formie dokumentu urzędowego przez właściwy organ lub została uwierzytelniona lub zarejestrowana przez właściwy organ, zawarta z tym organem lub złożona w tym organie oraz może podlegać kontroli i być zmieniana przez właściwy organ.

- Zobacz również rozpatrywanie wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie ugody alimentacyjnej (rozdział 5, sekcja IV lit. C).

Czy do wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie trzeba załączyć poświadczony odpis orzeczenia?

354. Tylko w niektórych przypadkach. Zob. rozdział 3.
355. Państwo wezwane może stwierdzić, że zawsze wymaga załączania poświadczonego odpisu orzeczenia do wszystkich wniosków. Państwo wezwane określi to w profilu państwa (zob. etap 1 część II sekcja 1 profilu państwa). Ponadto w przypadku konkretnego wniosku właściwy organ państwa wezwanego może w późniejszym terminie wystąpić o poświadczony odpis, w szczególności gdy kwestionowana jest integralność lub autentyczność przedłożonego orzeczenia. W innym wypadku wystarczą zwykłe kopie orzeczenia.

Czy wnioskodawca może zwrócić się o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie wyłącznie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka?

356. Tak – lecz jeżeli zarówno państwo wzywające, jak i państwo wezwane nie rozszerzyły zakresu stosowania rozdziałów II i III konwencji na te wnioski, trzeba złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie wezwanym. Może to być organ administracyjny lub organ sądowy. Usługi organu centralnego nie są dostępne w takich przypadkach (zob. rozdział 3).

Co zrobić, w przypadku gdy istnieje więcej niż jedno orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych? Na przykład istnieje wstępne orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych i orzeczenie to zostało zmienione późniejszym orzeczeniem. Które z nich należy przesłać z wnioskiem o uznanie i wykonanie?

357. Kwestia ta nie jest bezpośrednio uwzględniona w konwencji. Jeżeli orzeczenie ma zostać wykonane i istnieją zaległe świadczenia alimentacyjne naliczone lub narosłe na mocy wcześniejszego orzeczenia, państwo wezwane może wymagać przedłożenia odpisu tego wcześniejszego orzeczenia. Może to być wymagane w prawie wewnętrznym dotyczącym wykonywania orzeczeń lub w przypadku, gdy dłużnik kwestionuje kwotę zaległych płatności lub twierdzi, że zobowiązanie należy interpretować inaczej. Ponadto mogą istnieć pewne inne kwestie (takie jak warunki indeksacji lub zmiany), które znajdują się w jednym orzeczeniu, a w innych nie.
358. Uznania orzeczenia nie można jednak odmówić wyłącznie na tej podstawie, że istniały wcześniejsze orzeczenia w tej samej sprawie, które nie zostały dołączone do wniosku. Jeżeli najnowsze orzeczenie jest jedynym wykonalnym orzeczeniem, należy przesłać tylko to orzeczenie. Jeżeli państwo wezwane potrzebuje kopii wcześniejszych orzeczeń, zwróci się o ich przesłanie.

Rozdział 5

Przetwarzanie otrzymywanych wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie

Struktura niniejszego rozdziału:

Rozdział ten dotyczy wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

W sekcji I przedstawiono przegląd wniosku oraz zasady ogólne dotyczące uznawania i wykonywania – kiedy wniosek ten będzie używany oraz kto może go składać.

Sekcja II zawiera diagram sekwencji działań ilustrujący procedury dotyczące tego wniosku.

W sekcji III szczegółowo wyjaśniono procedury uznawania.

Sekcja IV dotyczy innych aspektów procedur ogólnych, w tym wniosków składanych przez dłużników oraz wniosków składanych bezpośrednio do właściwych organów.

Sekcja V obejmuje inne zagadnienia, takie jak pomoc prawna i egzekwowanie.

Sekcja VI zawiera dodatkowe odniesienia, formularze i pewne praktyczne wskazówki dotyczące wniosków.

Sekcja VII zawiera skróconą listę kontrolną dotyczącą procedur na potrzeby tego wniosku.

Sekcja VIII zawiera odpowiedzi na często zadawane pytania.

I. Przegląd i zasady ogólne

A. Zasady ogólne

359. Proces uznania stanowi zasadniczy element międzynarodowego dochodzenia świadczeń alimentacyjnych i zapewnia istnienie opłacalnego dla wierzyciela sposobu dochodzenia zapłaty świadczeń alimentacyjnych w przypadkach, w których dłużnik ma miejsce pobytu lub posiada majątek lub dochody w innym umawiającym się państwie⁷⁸.
360. Uznanie lub uznanie i wykonanie orzeczenia wydanego w innym umawiającym się państwie usuwa konieczność ubiegania się przez wierzyciela o wydanie nowego orzeczenia w państwie, w którym dłużnik aktualnie ma miejsce pobytu, uzyskuje dochody lub posiada majątek.

Organ centralny jest organem publicznym wyznaczonym przez umawiające się państwo do pełnienia lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na mocy konwencji.

⁷⁸

Między uznaniem a wykonaniem istnieje różnica. Uznanie przez inne państwo oznacza, że państwo to akceptuje ustalenie lub stwierdzenie tytułów i obowiązków prawnych dokonane przez państwo pochodzenia. Wykonanie oznacza, że państwo wezwane zgadza się na wykorzystanie jego własnych procedur w celu wykonania orzeczenia. Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 472 i 473.

361. Procedury uznania lub uznania i wykonania orzeczenia mają na celu zapewnienie jak najszerzego uznawania istniejących orzeczeń oraz jak najszybszego rozpatrywania wniosków. W odniesieniu do uznania i wykonania zakres stosowania konwencji jest najszerzy do uznania i wykonania, a państwa powinny zapewniać wnioskodawcom pełny dostęp do skutecznych procedur. Proces uznania jest prosty, przy czym w konwencji wymaga się, żeby działania podejmowano „niezwłocznie”. Pozwany ma jedynie ograniczone podstawy do wniesienia sprzeciwu wobec uznania i wykonania, a sprzeciw można wnieść w ograniczonych ramach czasowych. Wszystko to odzwierciedla podstawową zasadę konwencji – uznanie i wykonanie powinno być proste, tanie i szybkie⁷⁹.

Właściwy organ jest organem w danym państwie, który zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, program egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot

B. Przegląd procedury

362. W większości umawiających się państw stosowane będą niżej opisane procedury w zakresie oświadczeń lub rejestracji w odniesieniu do uznania lub uznania i wykonania. W konwencji (art. 24) przewidziano alternatywne postępowanie, które państwo może stosować, jeżeli złoży takie oświadczenie. Proces ten omówiono bardziej szczegółowo w dalszej części niniejszego rozdziału.
363. Po otrzymaniu wniosku od innego organu centralnego organ państwa **wezwanego** wyśle materiały do właściwego organu w celu rozpatrzenia wniosku. W niektórych umawiających się państwach organ centralny będzie właściwym organem do tego celu. W innych państwach właściwym organem może być organ sądowy lub administracyjny.
- Państwo wzywające** – umawiające się państwo, w którym wnioskodawca ma miejsce pobytu, państwo zwracające się o uznanie i wykonanie orzeczenia.
- Państwo wezwane** – umawiające się państwo, które otrzymało wniosek oraz uzna i wykona orzeczenie.
364. Właściwy organ zobowiązany jest niezwłocznie stwierdzić wykonalność orzeczenia lub je zarejestrować w celu wykonania. Właściwy organ musi podjąć to działanie, chyba że uznanie i wykonanie byłoby „wyraźnie sprzeczne” z porządkiem publicznym. Na tym etapie – nazywanym kontrolą z urzędu – ani wnioskodawca, ani pozwany nie mogą składać żadnego oświadczenia.
365. W umawiających się państwach, które stosują proces rejestracji, rejestracja może polegać na przedłożeniu orzeczenia organowi sądowemu lub trybunałowi bądź na zarejestrowaniu orzeczenia przez agencję administracyjną lub odpowiedniego urzędnika (np. sekretarza agencji alimentacyjnej Child Support Agency w Australii).
366. W innych państwach proces rejestracji nie jest stosowany, za to właściwy organ stwierdza, że orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest wykonalne.

367. Po objęciu orzeczenia stwierdzeniem wykonalności lub dokonaniu jego rejestracji w celu wykonania powiadamia się o tym fakcie wnioskodawcę i pozwanego⁸⁰. Pozwany ma prawo wnieść – w oparciu o pewne ograniczone podstawy – środek zaskarżenia lub środek odwoławczy w odniesieniu do tego stwierdzenia lub rejestracji⁸¹. Na przykład pozwany może wnieść środek zaskarżenia lub środek odwoławczy w odniesieniu do rejestracji lub stwierdzenia wykonalności, jeżeli nie został powiadomiony o pierwotnym wniosku w sprawie świadczeń alimentacyjnych lub nie miał możliwości zaskarżenia orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, o którego uznanie i wykonanie aktualnie się wnioskuje. Środek zaskarżenia lub środek odwoławczy trzeba wnieść w terminie 60 dni od dnia powiadomienia o stwierdzeniu wykonalności lub dokonaniu rejestracji orzeczenia. Środki te wnosi się do stosownego organu administracyjnego lub sądowego w danym państwie.
368. Jeżeli dłużnik nie chce zacząć dobrowolnie dokonywać płatności świadczeń na mocy orzeczenia, wykonanie orzeczenia może nastąpić w sposób dozwolony przez prawo państwa wezwanego pomimo toczącego się postępowania w sprawie wniesionego środka zaskarżenia lub środka odwoławczego. Chociaż dobrowolne płatności stanowią ważny sposób zapewnienia możliwie szybkiego rozpoczęcia przepływu świadczeń do wierzyciela, istotne jest również zapewnienie, aby w stosownych przypadkach podejmowano środki egzekucyjne mające na celu uniknięcie opóźnień w płatnościach.
369. Jeżeli środek zaskarżenia lub środek odwoławczy w odniesieniu do uznania i wykonania zostanie rozpatrzony pozytywnie i stwierdzenie wykonalności lub dokonanie rejestracji orzeczenia zostanie uchylone, nie musi to oznaczać, że zakończono postępowanie dotyczące wniosku w sprawie świadczeń alimentacyjnych. W zależności od przyczyny odmowy uznania i wykonania orzeczenia, jeżeli orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych dotyczy alimentów na rzecz dzieci, może istnieć możliwość wydania nowego orzeczenia w państwie wezwanym. Właściwy organ państwa wezwanego może, jeżeli jest to dozwolone na mocy prawa wewnętrznego tego państwa, traktować wniosek w sprawie uznania i wykonania orzeczenia, jak gdyby był to wniosek o wydanie nowego orzeczenia w państwie wezwanym. Przepis ten służy zapewnieniu, aby w przypadku gdy **wierzyciel** potrzebuje świadczeń

Wskazówka: Procedury uznawania lub uznawania i wykonywania określono w art. 23. Artykuł ten dotyczy zarówno środka zaskarżenia i środka odwoławczego (art. 23 ust. 7), jak i ponownego wniesienia środka odwoławczego (art. 23 ust. 10). Środek zaskarżenia lub środek odwoławczy na mocy art. 23 ust. 7 jest ograniczony do trzech konkretnych podstaw wymienionych w tym ustępie oraz w art. 23 ust. 8 i musi zostać wniesiony w terminie 30 lub 60 dni od dnia powiadomienia o stwierdzeniu wykonalności lub dokonaniu rejestracji orzeczenia, w zależności od miejsca pobytu strony wnoszącej dany środek. Ponowne wniesienie środka odwoławczego, opisane w art. 23 ust. 10, odbywa się w pełni zgodnie z prawem wewnętrznym i jest możliwe wyłącznie wtedy, gdy zezwala na to prawo wewnętrzne.

Wierzyciel jest osobą fizyczną, której przysługują świadczenia alimentacyjne lub na rzecz której dochodzi się takich świadczeń. Wierzycielem może być rodzic lub małżonek, dziecko, rodzice zastępczy, krewni lub inne osoby opiekujące się dzieckiem. W niektórych państwach osoba ta może być zwana odbiorcą świadczeń alimentacyjnych, wierzycielem, rodzicem sprawującym pieczę nad dzieckiem lub opiekunem.

⁸⁰ W przypadku gdy oba państwa są stronami konwencji o doręczaniu z 1965 r. – zob. rozdział 3 część 2 sekcja V – Inne konwencje haskie.

⁸¹ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 504.

alimentacyjnych na rzecz dziecka, a istniejącego orzeczenia nie można uznać lub wykonać, była możliwość uzyskania nowego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych bez ponownego rozpoczynania całego procesu w państwie wzywającym.

370. Ponadto jeżeli środek zaskarżenia lub środek odwoławczy zostanie odrzucony, prawo wewnętrzne państwa wezwanego może dopuszczać ponowne wniesienie środka odwoławczego. Nie wszystkie państwa będą posiadały takie przepisy. Konwencja stanowi, że jeżeli ponowne wniesienie środka odwoławczego jest dopuszczalne, nie powoduje on zawieszenia wykonania orzeczenia, chyba że zachodzą wyjątkowe okoliczności (art. 23 ust. 10).

C. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany

371. Wniosek o **uznanie** lub o **uznanie i wykonanie** istniejącego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych wpłynie z innego umawiającego się państwa, w którym wnosi się o wykonanie orzeczenia, ponieważ dłużnik ma miejsce pobytu w państwie wezwanym bądź posiada majątek lub uzyskuje dochody w państwie wezwanym.
372. Mimo że większość wniosków będzie dotyczyła uznania i wykonania orzeczenia, w niektórych przypadkach wierzyciel będzie ubiegał się tylko o uznanie i nie będzie wnioskował o wykonanie orzeczenia. Dłużnik również może wnioskować o uznanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydanego w innym umawiającym się państwie, aby uzyskać zawieszenie lub ograniczenie wykonania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.
373. Jeżeli orzeczenie wydano w państwie, do którego wnioskuje się o jego wykonanie, uznanie nie jest wymagane. Wniosek można po prostu rozpatrzyć pod kątem wykonania (zob. rozdział 6).

Uznanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest procedurą stosowaną przez właściwy organ państwa w celu zaakceptowania ustalenia praw i obowiązków w odniesieniu do świadczeń alimentacyjnych dokonanego przez organ w państwie pochodzenia, w którym wydano orzeczenie. Uznanie nadaje orzeczeniu moc prawną. W większości przypadków wnioskodawca będzie również wnioskował o wykonanie orzeczenia, więc wniosek będzie dotyczył zarówno uznania, jak i wykonania.

orzeczenia w sprawie świadczeń

D. Przykład sprawy

374. Wierzyciel ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane w państwie A i zobowiązujące dłużnika do płacenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci. **Dłużnik** zamieszkuje w państwie B. Zamiast ubiegać się o wydanie nowego orzeczenia w państwie B, wierzyciel chce, aby istniejące orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych zostało wykonane w państwie B. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.
- Dłużnik jest osobą fizyczną, która jest zobowiązana świadczyć alimenty lub od której dochodzi się alimentów. Dłużnikiem może być rodzic, małżonek lub dowolna inna osoba, która na mocy prawa miejsca, w którym wydano orzeczenie, ma obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych.*

Jak to funkcjonuje na mocy konwencji

375. Wierzyciel⁸² zwróci się do organu centralnego w państwie A o przekazanie państwu B wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Wniosek zostanie sprawdzony w celu zapewnienia jego kompletności i będzie rozpatrywany przez organ centralny w państwie B. Wierzyciel i dłużnik zostaną o tym fakcie powiadomieni i będą mieli możliwość wniesienia sprzeciwu wobec uznania lub uznania i wykonania, przywołując ograniczone podstawy określone w konwencji. Po uznaniu orzeczenie może zostać wykonane przez właściwy organ w państwie B w taki sam sposób, jak gdyby było orzeczeniem pierwotnie wydanym w państwie B.

*Informacje na temat wniosków o **wykonanie** orzeczenia wydanego w państwie wezwanym – zob. rozdział 6. Informacje na temat **wykonywania** jakichkolwiek orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych – zob. rozdział 10.*

E. Kto może wnioskować

376. Wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie może złożyć wierzyciel lub dłużnik (jak omówiono poniżej – wniosek dłużnika będzie dotyczył tylko uznania, natomiast wierzyciel może ubiegać się o uznanie albo wykonanie bądź o uznanie i wykonanie). Wnioskodawca musi mieć miejsce pobytu w państwie, które występuje z wnioskiem. W przypadku tego wniosku wierzyciel może być osobą, której należne są świadczenia alimentacyjne, instytucją publiczną, która występuje w imieniu wierzyciela, lub instytucją publiczną, która udzieliła wierzycielowi świadczeń.

Wskazówka: Szukasz listy kroków, które należy wykonać? Chcesz pominąć szczegółowe informacje? Użyj **listy kontrolnej** zamieszczonej na końcu niniejszego rozdziału.

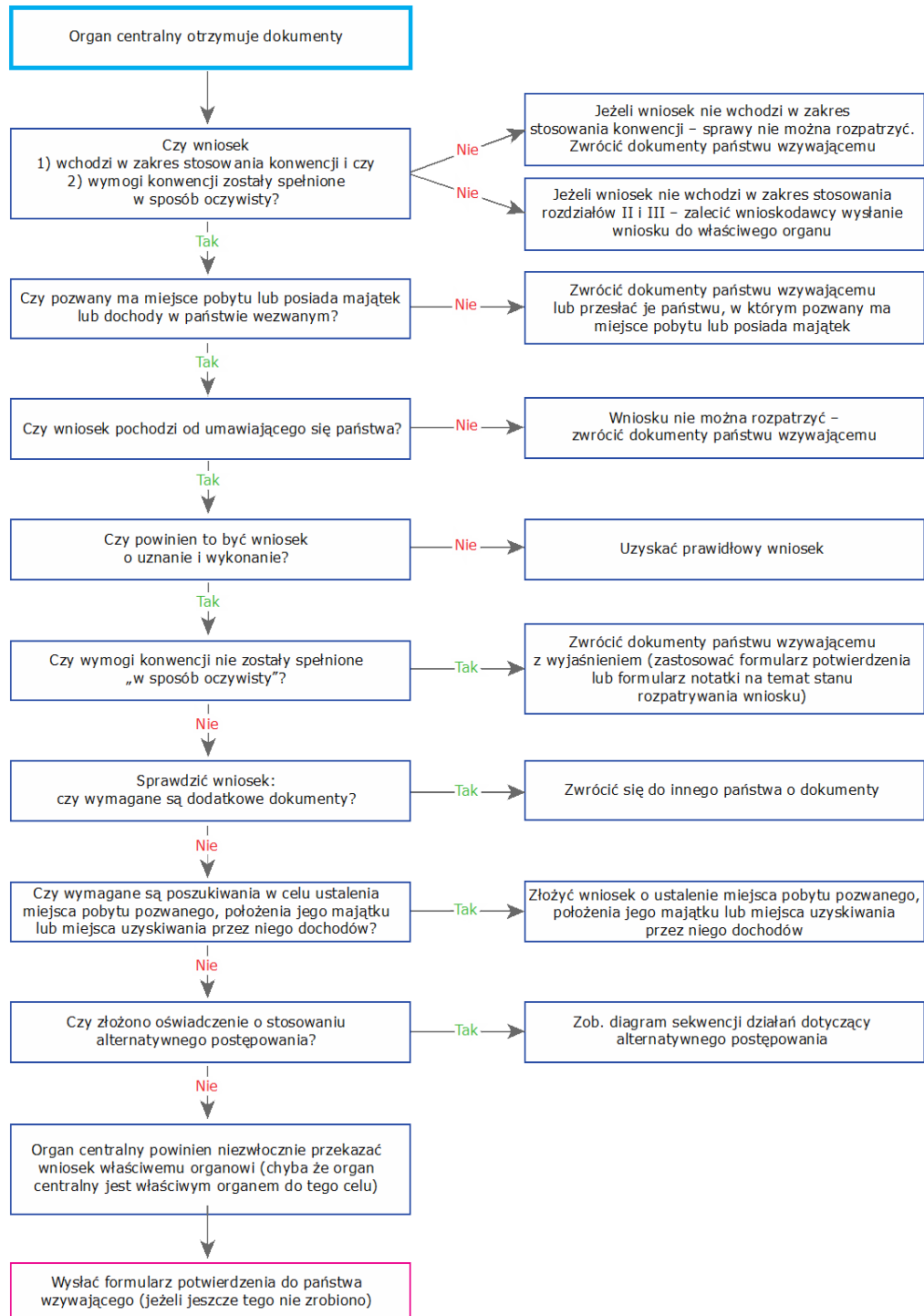
II. Streszczenie procesu uznania i wykonania

377. W tabeli na następnej stronie przedstawiono cały proces mający zastosowanie do składanego przez wierzyciela wniosku o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. W kolejnych sekcjach niniejszego rozdziału opisano szczegółowo poszczególne kroki.
378. Niniejsza sekcja w jednakowym stopniu dotyczy wniosków tylko o uznanie. Wnioski te będą dość rzadkie. Artykuł 26 stanowi, że postanowienia rozdziału V (Uznanie i wykonanie) stosuje się „odpowiednio” do wniosku tylko o uznanie orzeczenia, przy czym zamiast warunku wymagalności obowiązuje warunek, by orzeczenie było skuteczne w państwie pochodzenia. Oznacza to, że dla celów praktycznych postanowienia dotyczące uznania i wykonania będą stosowały się do wniosków o uznanie, z wyjątkiem tych postanowień, które należy zmienić, ponieważ nie wnioskuje się o wykonanie orzeczenia⁸³.

⁸² Należy zauważyć, że w pewnych okolicznościach wniosek zostanie złożony przez instytucję publiczną (np. agencję alimentacyjną) w imieniu wierzyciela.

⁸³ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 546.

OTRZYMYWANE WNIOSKI O WYKONANIE ORZECZENIA WYDANEGO LUB UZNANEGO W PAŃSTWIE WEZWANYM

Rysunek 14: Schemat procesu rozpatrywania otrzymywanych wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie (organ centralny)

III. Procedury

A. Wstępne badanie otrzymanych dokumentów przez organ centralny

379. Przed wysłaniem materiałów do właściwego organu organ centralny powinien przeprowadzić wstępne badanie w celu zapewnienia, aby wniosek wchodził w zakres stosowania postanowień konwencji dotyczących uznania lub uznania i wykonania, oraz w celu upewnienia się, czy pakiet dokumentów jest kompletny.

1. Wstępna analiza dokumentów

- Czy wniosek dotyczy uznania czy uznania i wykonania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci? Wniosek musi wchodzić w zakres stosowania konwencji, który wyjaśniono w rozdziale 3. Jeżeli orzeczenie dotyczy tylko świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka lub alimentów na rzecz innych członków rodziny, a zakres stosowania konwencji nie został rozszerzony na te inne zobowiązania, należy **złożyć wniosek bezpośrednio** do właściwego organu.
Wniosku składanego bezpośrednio nie składa się do organu centralnego. Wniosek składany bezpośrednio to wniosek otrzymany przez właściwy organ, na przykład sąd lub organ administracyjny, bezpośrednio od osoby fizycznej. Wniosku tego nie składa się na mocy art. 10.
- Czy pozwany lub dłużnik ma miejsce pobytu w państwie wezwanym bądź posiada majątek lub uzyskuje dochody w państwie wezwanym? Jeżeli nie, sprawę należy skierować do miejsca, w którym pozwany lub dłużnik ma miejsce pobytu lub posiada majątek, albo odesłać z powrotem do państwa wzywającego.
- Czy wniosek otrzymano od umawiającego się państwa? Jeżeli nie, nie można wykorzystać konwencji.

2. Wysłanie formularza potwierdzenia do państwa wzywającego

380. Na mocy konwencji w terminie sześciu tygodni od daty otrzymania wniosku państwo wezwane musi wysłać do państwa wzywającego wypełniony formularz potwierdzenia. Państwo może postanowić wysłać formularz potwierdzenia natychmiast po otrzymaniu dokumentacji albo po przeprowadzeniu wstępnej analizy, pod warunkiem że formularz ten zostanie wysłany w wymaganym terminie sześciu tygodni.

381. Instrukcje dotyczące wypełniania formularza znajdują się w rozdziale 15.

3. Czy wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie jest odpowiednim wnioskiem?

382. Należy zbadać dokumenty, aby upewnić się, czy odpowiednim wnioskiem jest wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie. Należy wziąć pod uwagę następujące czynniki:

- Jeżeli w ogóle nie ma orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych – wniosek powinien dotyczyć wydania orzeczenia, a nie uznania i wykonania. Zob. rozdział 9.
- Jeżeli orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych istnieje, ale wydano je w twoim państwie, orzeczenia nie trzeba uznawać. Można je po prostu wysłać do właściwego organu w celu wykonania w twoim państwie, zgodnie ze zwykłymi procedurami wykonania. Zob. rozdział 7.

4. Czy wymogi konwencji nie zostały spełnione „w sposób oczywisty”?

383. Zgodnie z konwencją organ centralny może odmówić rozpatrzenia wniosku tylko wtedy, gdy organ centralny jest zdania, że „w sposób oczywisty nie zostały spełnione wymogi Konwencji” (zob. art. 12 ust. 8). Okoliczności, w których może zaistnieć taka sytuacja, są dość ograniczone⁸⁴. Aby powód odrzucenia był „oczywisty”, musi jasno lub wyraźnie wynikać z otrzymanych dokumentów⁸⁵.
384. Wniosek mógłby zostać odrzucony z tej przyczyny, gdyby na przykład z dokumentów jasno wynikało, że dane orzeczenie nie ma nic wspólnego ze świadczeniami alimentacyjnymi. Podobnie wniosek mógłby zostać odrzucony z tej przyczyny, gdyby wcześniejszy wniosek złożony przez tę samą stronę na dokładnie tych samych podstawach został rozpatrzony odmownie.
385. Należy zauważyć, że nawet jeżeli uznanie i wykonanie orzeczenia wydaje się sprzeczne z porządkiem publicznym, wniosek należy mimo to rozpatrzyć i przesłać do właściwego organu. Właściwy organ może ustalić, czy uznanie i wykonanie byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym, i na tej podstawie odmówić uznania orzeczenia.
386. Jeżeli organ centralny odrzuca wniosek z tego powodu, że „w sposób oczywisty” nie zostały spełnione wymogi konwencji, trzeba o tym powiadomić państwo wnioskujące za pomocą obowiązkowego formularza potwierdzenia, jak opisano poniżej.

5. Sprawdzenie kompletności dokumentów

387. Po otrzymaniu wniosku od państwa wzywającego należy go w odpowiednim czasie sprawdzić, aby upewnić się, czy jest on kompletny. Jeśli potrzebne są dodatkowe dokumenty, można o nie niezwłocznie wystąpić. Należy pamiętać, że art. 25 konwencji zawiera pełny wykaz wszystkich dokumentów, które są wymagane – w przypadku wniosku o uznanie i wykonanie żadne dodatkowe dokumenty nie mogą być wymagane.

Dobra praktyka: *Należy wykorzystać listę kontrolną lub sam formularz przekazania do przeprowadzenia wstępnej analizy możliwie jak najszybciej po otrzymaniu wniosku, na wypadek gdyby wymagane były dalsze dokumenty.*

388. Artykuły 11, 12, 25 i 44 konwencji stanowią, że otrzymany pakiet dokumentów musi zawierać:

⁸⁴ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 345.

⁸⁵ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 344.

✓	Formularz wniosku
✓	Pełny tekst orzeczenia lub jego streszczenie
✓	Dokument stwierdzający wykonalność
✓	Dokument poświadczający należyte powiadomienie (chyba że pozwany był obecny, był reprezentowany lub wniósł środek zaskarżenia w odniesieniu do orzeczenia)
W razie potrzeby	Przetłumaczone wersje dokumentów
W razie potrzeby	Formularz informacji o sytuacji finansowej (tylko w przypadku wniosków wnoszonych przez wierzycieli)
W razie potrzeby	Dokument z wyliczeniem kwoty zaległych płatności
W razie potrzeby	Dokument z wyjaśnieniem sposobu korygowania lub indeksowania orzeczenia
✓	Formularz przekazania

Rysunek 15: Treść wniosku o uznanie i wykonanie

389. Poniżej znajduje się krótki opis dokumentów, których można się spodziewać w otrzymanym pakiecie materiałów.

a) Formularze wymagane w każdym pakiecie

(1) Formularz wniosku

W większości przypadków państwo wzywające zastosuje zalecany formularz wniosku. Zapewnia to przekazanie państwu wezwanemu wszystkich wymaganych informacji. Jeżeli w otrzymanym wniosku nie zastosowano zalecanego formularza, należy przeanalizować wysłany wniosek, aby upewnić się, że uwzględniono w nim podstawowe dane wymagane do wniosku, takie jak: dane kontaktowe wnioskodawcy, dane kontaktowe pozwanego, informacje na temat osób uprawnionych do świadczeń alimentacyjnych oraz szczegółowe informacje na temat tego, gdzie należy przysyłać płatności.

(2) Tekst orzeczenia lub jego streszczenie

Wymagany jest pełny tekst orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, chyba że twoje państwo określiło, że przyjmie tylko streszczenie orzeczenia lub wyciąg z niego. Poświadczone odpisy orzeczenia nie muszą być dołączone do wniosku, chyba że twoje państwo określiło, że zawsze ich wymaga.

(3) Dokument stwierdzający wykonalność

Wymagany jest dokument stwierdzający wykonalność⁸⁶, który stanowi, że orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest wykonalne w państwie, w którym zostało wydane. Jeżeli orzeczenie wydał organ administracyjny, dokument musi zawierać stwierdzenie, że spełniono wymogi określone w art. 19 ust. 3, chyba że twoje państwo (państwo wezwane) określiło, że nie wymaga takiego stwierdzenia. Jeżeli wniosek dotyczy wyłącznie uznania, we wniosku trzeba wykazać jedynie, że orzeczenie jest skuteczne w państwie pochodzenia, a nie że jest wykonalne⁸⁷. W dokumencie stwierdzającym wykonalność przewidziano miejsce na podanie daty, z którą orzeczenie stało się skuteczne w tym państwie.

(4) Dokument poświadczający należyte powiadomienie

Dokument poświadczający należyte powiadomienie wymagany jest wyłącznie w przypadku, gdy pozwany nie był obecny ani nie był reprezentowany podczas postępowania.

Można ustalić, czy pozwany był obecny lub był reprezentowany, sprawdzając zalecany formularz wniosku. Wymagane informacje znajdują się w sekcji 7 wniosku.

Jeżeli z formularza wniosku wynika, że pozwany nie był obecny ani nie był reprezentowany podczas wydawania orzeczenia, dokument poświadczający należyte powiadomienie będzie zawierał informację, że pozwany został powiadomiony o wniosku albo stosowny dokument został mu doręczony oraz że pozwany miał możliwość bycia obecnym podczas postępowania, którego skutkiem było wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, albo że pozwany został powiadomiony o orzeczeniu po jego wydaniu i miał możliwość wniesienia środka zaskarżenia wobec tego orzeczenia. Należy zauważyć, że w niektórych państwach środek zaskarżenia lub replikę można wnosić na piśmie. Pozwany nie zawsze musi stawić się osobiście.

(5) Formularz przekazania

Każdemu wnioskowi o uznanie lub o uznanie i wykonanie musi towarzyszyć formularz przekazania. Formularz ten jest obowiązkowy na mocy konwencji. W formularzu przekazania określone są strony i rodzaj wniosku. Wymienia się w nim również dokumenty załączone do wniosku.

b) Inne formularze, które mogą być niezbędne

390. Chociaż w art. 11 ust. 3 przewidziano, że w przypadku wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie mogą być wymagane tylko dokumenty wymienione w tym artykule (i opisane powyżej), w zależności od okoliczności sprawy niezbędne mogą być również inne formularze:

(1) Formularz informacji o sytuacji finansowej

Jeśli wnioskodawca ubiega się również o wykonanie orzeczenia (co ma miejsce w większości przypadków), to zawsze do dobrej praktyki należy załączanie formularza informacji o sytuacji finansowej, który zawiera ważne informacje na temat miejsca pobytu i sytuacji finansowej pozwanego, podane w stopniu znanym wnioskodawcy.

Jeśli wnioskodawca wykorzystał zalecany formularz informacji o sytuacji finansowej, część tego dokumentu dotycząca wierzyciela będzie niewypełniona, ponieważ informacje te nie są wymagane w przypadku wniosku o uznanie i wykonanie. Jeżeli wniosek dotyczy tylko uznania, formularz ten nie zostanie załączony.

⁸⁶ W niektórych państwach stosowane może być „attestation de la force de chose jugée”, które stanowi, że orzeczenie jest prawomocne w tym państwie.

⁸⁷ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 546.

(2) Dokument z wyliczeniem kwoty zaległych płatności

W przypadku gdy istnieją niezapłacone (zaległe) świadczenia alimentacyjne na mocy orzeczenia, które ma zostać wykonane, do wniosku musi być załączony dokument, w którym określono kwotę tych zaległych płatności, sposób ich obliczenia oraz datę obliczenia.

(3) Dokument z wyjaśnieniem sposobu korygowania lub indeksowania

W niektórych państwach orzeczenie lub prawo wewnętrzne, zgodnie z którym je wydano, stanowi, że orzeczenie ma być automatycznie indeksowane lub korygowane w określonych odstępach czasu. Jeśli ma to zastosowanie, państwo wzywające powinno było podać w pakiecie dokumentów na potrzeby wniosku szczegółowe informacje na temat sposobu dokonywania tej korekty. Na przykład jeżeli korekta ma być przeprowadzona w oparciu o odsetek kosztów utrzymania, należy podać szczegółowe informacje o tym, które państwo będzie obliczało korektę, jakie informacje będą potrzebne do obliczeń oraz w jaki sposób wezwany organ centralny i strony będą informowane o ponownie obliczonej kwocie świadczeń alimentacyjnych⁸⁸.

(4) Dowód udzielenia świadczeń – instytucja publiczna

Jeżeli wniosek składa instytucja publiczna, na przykład agencja pomocy społecznej, w imieniu wnioskodawcy, to konieczne może być przedstawienie przez tę instytucję informacji wykazujących, że ma ona prawo do działania w imieniu wnioskodawcy, lub załączenie informacji wykazujących fakt udzielenia świadczeń zamiast świadczeń alimentacyjnych (art. 36 ust. 4).

6. Czy należy przeprowadzić poszukiwania w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego?

391. Na wstępie, jeżeli wnioskodawca nie dostarczy ważnego adresu pozwanego, organ centralny może chcieć ustalić miejsce pobytu pozwanego, aby zapewnić możliwość powiadomienia go o wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie. Ustalenie miejsca pobytu pozwanego może również być konieczne w celu ustalenia, który właściwy organ będzie odpowiedzialny za wniosek. W niektórych państwach właściwy organ zwróci się o znalezienie lub ustalenie miejsca pobytu na późniejszym etapie procesu. Jest to kwestia procesu wewnętrznego.
392. Oczekuje się, że w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego organ centralny skorzysta z dostępu do wszelkich baz danych i źródeł informacji publicznych, do których ma dostęp, oraz zwróci się do innych instytucji publicznych, aby przeprowadziły poszukiwania w jego imieniu, w granicach określonych w prawie wewnętrznym w zakresie dostępu do danych osobowych. Niektóre organy centralne mogą mieć również dostęp do zastrzeżonych źródeł informacji.
393. Jeżeli nie można ustalić miejsca pobytu pozwanego, trzeba o tym poinformować państwo wzywające (należy pamiętać, że w przypadku wniosku o uznanie i wykonanie orzeczenia w oparciu o miejsce położenia majątku lub uzyskiwania dochodów w państwie wezwanym pozwany może mieć miejsce pobytu poza tym państwem). Jeżeli nie są dostępne dodatkowe informacje pomocne w ustaleniu miejsca pobytu pozwanego, dalsze postępowanie może być niemożliwe.

⁸⁸

Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 435. Oznacza to, że każde późniejsze orzeczenie, które koryguje wysokość świadczeń alimentacyjnych, nie musi przechodzić całego procesu uznania. Przyszłe korekty uwzględniono przy pierwszym uznaniu orzeczenia. Na przykład australijska agencja Child Support Agency co 15 miesięcy przeprowadza ponowną ocenę wysokości świadczeń alimentacyjnych w oparciu o sytuację finansową stron.

7. Jeżeli dokumentacja jest niekompletna

394. Jeżeli wygląda na to, że wnioskodawca nie dostarczył niektórych wymaganych dokumentów, wezwany organ centralny powinien niezwłocznie powiadomić o tym fakcie wzywający organ centralny i poprosić o przesłanie dodatkowych dokumentów. Pakietu nie należy zwracać z tej tylko przyczyny, że brakuje niektórych dokumentów (art. 12 ust. 9). O dodatkowe dokumenty można zwrócić się za pomocą obowiązkowego formularza potwierdzenia.
395. W przypadku otrzymania prośby o dodatkowe dokumenty państwo wzywające ma **trzy miesiące** na dostarczenie tych dokumentów. Jeżeli żądane dokumenty nie zostaną przekazane w terminie trzech miesięcy i nie można podjąć rozpatrywania wniosku, organ centralny państwa wezwanego może (ale nie musi) zamknąć swoją dokumentację i powiadomić o tym fakcie państwo wzywające. W większości przypadków stosowne może być ponowne skontaktowanie się z państwem wzywającym, aby ustalić, czy dokumenty zostaną wkrótce przesłane. Jeżeli państwo wezwane zamierza zamknąć swoją dokumentację, powinno o tym poinformować państwo wzywające za pomocą obowiązkowego formularza potwierdzenia.
396. Przed otrzymaniem dodatkowych materiałów może istnieć również możliwość podjęcia kolejnych kroków w procesie rozpatrywania wniosku. Będzie to zależało od tego, jakich dokumentów brakuje, oraz od tego, czy kolejne kroki w procesie uznania i wykonania zależą od otrzymania tych informacji. Na przykład jeżeli brakuje tylko dokumentu określającego kwotę zaległych płatności, a następnym krokiem, który należy podjąć, jest zwrócenie się o znalezienie lub ustalenie miejsca pobytu pozwanego, to podczas oczekiwania na dodatkowe informacje, które mają zostać przesłane, możliwe byłoby przejście do tego kroku w procesie uznania lub uznania i wykonania.

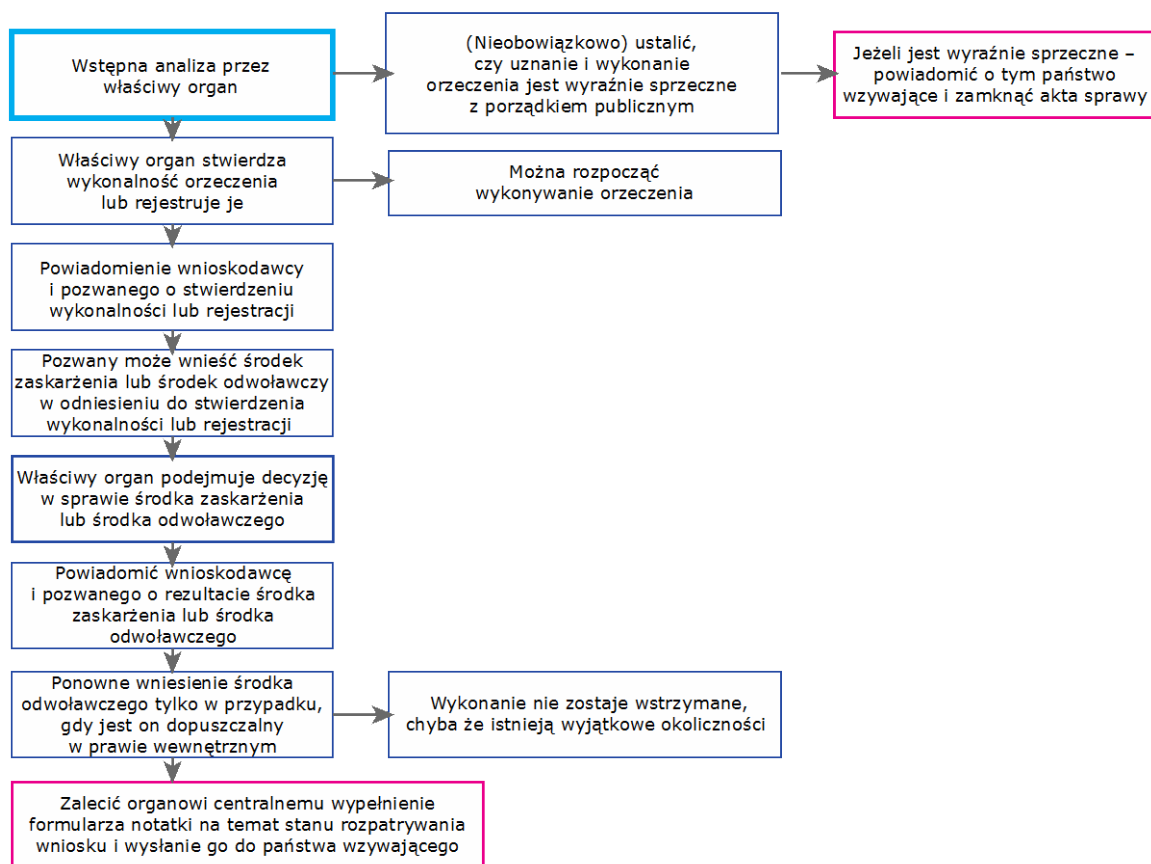
8. Skierowanie wniosku do właściwego organu

397. Kolejnym krokiem jest skierowanie wniosku do właściwego organu w celu uznania lub uznania i wykonania orzeczenia (chyba że organ centralny jest również właściwym organem na potrzeby procesu uznania). Trzeba to zrobić niezwłocznie – po zakończeniu wstępnych kontroli omówionych powyżej. Właściwym organem może być sąd, organ administracyjny lub dowolny inny podmiot rządowy, który ma kompetencje do przeprowadzania procedur uznawania.

B. Stwierdzenie wykonalności lub rejestracja przez właściwy organ

398. W niniejszej sekcji omówiono procedury, które większość państw będzie stosowała na potrzeby rozpatrywania wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych (art. 23). Państwo może złożyć oświadczenie, że będzie stosowało alternatywne postępowanie (art. 24). To alternatywne postępowanie omówiono w jednej z następnych sekcji niniejszego rozdziału.
399. Na poniższym schemacie przedstawiono kroki podejmowane przez właściwy organ.

KROKI PODEJMOWANE PRZEZ ORGAN CENTRALNY W PRZYPADKU OTRZYMANIA WNIOSKU O WYDANIE

Rysunek 16: Kroki podejmowane przez właściwy organ w odniesieniu do wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie (art. 23)

1. Stwierdzenie wykonalności orzeczenia lub rejestracja orzeczenia w celu wykonania

400. Kiedy właściwy organ otrzyma wniosek, stwierdzi wykonalność orzeczenia albo zarejestruje je w celu wykonania, w zależności od procesu stosowanego w państwie wezwanym. Właściwy organ powinien podjąć ten krok (stwierdzenie wykonalności lub dokonanie rejestracji) „niezwłocznie” (art. 23 ust. 2 lit. a)). Po stwierdzeniu wykonalności lub zarejestrowaniu w celu wykonania nie jest wymagane żadne dalsze działanie, zanim można będzie wykonać orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy prawa wewnętrznego państwa wezwanego.

2. Odmowa stwierdzenia wykonalności orzeczenia lub dokonania rejestracji orzeczenia w celu wykonania

401. Jedyną przyczyną odmowy stwierdzenia wykonalności orzeczenia lub dokonania rejestracji orzeczenia, na jaką może powołać się właściwy organ, jest to, że uznanie i wykonanie orzeczenia byłoby **wyraźnie sprzeczne** z porządkiem publicznym. Wyjątek ten ma z założenia być bardzo ograniczony w celu zapewnienia, aby umawiające się państwa w ramach konwencji w jak największym stopniu uznawały i wykonywały orzeczenia z innych umawiających się państw. Wyjątek ten byłby stosowany tylko w sytuacji, gdy uznanie lub uznanie i wykonanie mogłoby doprowadzić do wyniku „niedopuszczalnego”⁸⁹.

3. Wykonanie orzeczenia

402. Kiedy orzeczenie zostanie objęte rejestracją lub stwierdzeniem wykonalności, na mocy konwencji wnioskodawca nie musi składać kolejnego wniosku w celu doprowadzenia do wykonania orzeczenia. Konwencja nie zawiera także wymogu, aby pozwany otrzymał kolejne powiadomienie, że orzeczenie zostanie wykonane⁹⁰.

4. Powiadomienie wnioskodawcy i pozwanego

403. Kiedy orzeczenie zostanie objęte rejestracją lub stwierdzeniem wykonalności, obie strony zostaną powiadomione o decyzji o rejestracji lub stwierdzeniu wykonalności orzeczenia. W konwencji nie przewidziano procedur na potrzeby powiadamiania, więc powiadomienie odbędzie się zgodnie z wymogami prawa wewnętrznego. Wnioskodawca może zostać powiadomiony za pośrednictwem organu centralnego państwa wzywającego lub bezpośrednio, w zależności od procedur państwa wezwanego, w celu potwierdzenia, że orzeczenie zostało uznane i będzie wykonane, lub poinformowania o odmowie, jeżeli odmówiono uznania i wykonania⁹¹.

Dobra praktyka: Wnioskodawcę i pozwanego należy powiadomić o przysługującym im prawie do wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego w odniesieniu do stwierdzenia wykonalności orzeczenia lub rejestracji orzeczenia, jak również o procedurach i terminach wniesienia takich środków. Dobrą praktyką jest także ustalenie przy tej sposobności, czy pozwany jest skłonny dobrowolnie zastosować się do orzeczenia.

5. Sprzeciw wobec uznania i wykonania zgłoszony przez pozwanego lub wnioskodawcę

a) Informacje ogólne

404. Postanowienia konwencji dotyczące uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych mają na celu zapewnienie, aby w każdym przypadku, gdy jest to możliwe, istniejące orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych były sprawnie i szybko uznawane i wykonywane w umawiających się państwach⁹². Jak wspomniano wcześniej w niniejszym rozdziale, procesy na mocy konwencji zostały

⁸⁹ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 478.

⁹⁰ Niektóre państwa mogą mieć procedury lub wymogi na mocy swojego prawa wewnętrznego, zgodnie z którymi przed wykonaniem orzeczenia trzeba powiadomić o tym fakcie dłużnika, ale jest to kwestia odrębna od postanowień konwencji. W przypadku gdy oba państwa są stronami konwencji o doręczaniu z 1965 r. – zob. rozdział 3, część 2, sekcja V – Inne konwencje haskie.

⁹¹ W przypadku gdy oba państwa są stronami konwencji o doręczaniu z 1965 r. – zob. *ibid*.

⁹² Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 428.

tak zorganizowane, że uznanie lub uznanie i wykonanie orzeczenia nastąpi, chyba że pozwany będzie w stanie skutecznie wykazać, że istnieją powody, dla których orzeczenia nie należy uznać lub wykonać.

405. Zagraniczne orzeczenie po uznaniu w danym państwie będzie można wykonać w tym państwie w taki sam sposób, jak każde orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych pierwotnie wydane w tym państwie. Na mocy konwencji państwo może korzystać ze wszystkich dostępnych mechanizmów wykonania, aby zapewnić wykonanie postanowień orzeczenia. W konwencji przewidziano również pewne ograniczone możliwości wniesienia sprzeciwu przez pozwanego (osobę, która odpowiada na wniosek o uznanie), w przypadku gdy pozwany uważa, że orzeczenie nie powinno zostać uznane lub wykonane.
406. W art. 20 określono wymogi, jakie należy spełnić, by orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane w jednym państwie mogło zostać uznane i wykonane przez inne umawiające się państwo. Te „podstawy uznania i wykonania” na ogół odnoszą się do rodzaju związku, jaki rodzic, członek rodziny lub dzieci musieli mieć z danym państwem, aby można było wykonać orzeczenie w innym państwie. Na przykład można stwierdzić związek z państwem, które wydało orzeczenie, ze względu na miejsce pobytu stron i dzieci w tym państwie albo z powodu obecności lub udziału pozwanego w postępowaniu, które doprowadziło do wydania orzeczenia⁹³.
407. Pozwany może wnieść środek zaskarżenia lub środek odwoławczy w odniesieniu do stwierdzenia wykonalności lub dokonania rejestracji orzeczenia w związku z tym, że żadna z podstaw uznania i wykonania nie ma zastosowania. Niekoniecznie oznacza to, że orzeczenie nie było prawomocnie wydanym orzeczeniem w państwie pochodzenia – tylko to, że nie można go uznać i wykonać w wezwanym umawiającym się państwie na mocy konwencji.
- Organ centralny jest organem publicznym wyznaczonym przez umawiające się państwo do pełnienia lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na mocy konwencji.**
408. Podobnie na mocy art. 22 pozwany może wyrazić sprzeciw wobec uznania orzeczenia na tej podstawie, że uznanie i wykonanie byłoby wyraźnie sprzeczne z porządkiem publicznym lub że w procesie zastosowanym w celu uzyskania orzeczenia wystąpiły uchybienia, takie jak niepowiadomienie pozwanego o postępowaniu lub o orzeczeniu w sprawie dotyczącej zobowiązań alimentacyjnych bądź oszustwo, lub że istnieje późniejsze orzeczenie, które jest sprzeczne z orzeczeniem, o którego uznanie się wnioskuje.
- Właściwy organ jest organem w danym państwie, który zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, program egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z konwencją.**
409. W większości przypadków to pozwany będzie wnosił środek zaskarżenia lub środek odwoławczy. Wnioskodawca może wnieść środek zaskarżenia lub środek odwoławczy wobec odmowy rejestracji orzeczenia lub stwierdzenia jego wykonalności, chociaż takie sytuacje rzadko będą miały miejsce.

93

Art. 20 zawiera tak zwane „pośrednie zasady jurysdykcji”. W art. 20 nie ustanowiono zasad dotyczących tego, kiedy organ państwa może wydać orzeczenie („bezpośrednie zasady jurysdykcji”), natomiast określono, na jakiej podstawie orzeczenie musi być wydane, żeby można było je uznać i wykonać w innym państwie. Zob. omówienie tej kwestii w sprawozdaniu wyjaśniającym, pkt 443.

b) Termin wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego

410. Jeżeli strona uprawniona do wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego wobec stwierdzenia wykonalności lub dokonania rejestracji ma miejsce pobytu w państwie, w którym doszło do rejestracji lub stwierdzenia wykonalności, wspomniane środki trzeba wnieść w terminie **30 dni** od dnia powiadomienia o decyzji o stwierdzeniu wykonalności lub rejestracji w celu wykonania. Jeżeli strona wnosząca środek zaskarżenia lub środek odwoławczy ma miejsce pobytu poza tym państwem, na wniesienie tego środka strona ta ma **60 dni** od dnia powiadomienia (art. 23 ust. 6)⁹⁴.
411. W większości przypadków pozwany będzie miał miejsce pobytu w państwie wezwanym, więc będzie miał tylko 30 dni na wniesienie środka zaskarżenia lub środka odwoławczego wobec stwierdzenia wykonalności lub dokonania rejestracji. Jeżeli jednak orzeczenie w celu wykonania wysłano do państwa wezwanego, ponieważ w tym państwie położony jest majątek pozwanego, pozwany może mieć miejsce pobytu gdzie indziej. W takim przypadku pozwany będzie miał 60 dni na wniesienie środka zaskarżenia lub środka odwoławczego wobec decyzji. Podobnie dłużnik może ubiegać się o uznanie w jego państwie pochodzenia zagranicznego orzeczenia ograniczającego wykonanie. W takim przypadku wierzyciel, który nie ma miejsca pobytu w tym państwie, ma prawo wnieść środek zaskarżenia lub środek odwoławczy wobec stwierdzenia wykonalności lub dokonania rejestracji – w zależności od sytuacji – i na mocy konwencji ma na to 60 dni.

c) Podstawy wnoszenia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego

412. Konwencja zapewnia jedynie ograniczone podstawy wnoszenia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego wobec rejestracji lub stwierdzenia wykonalności orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Jak wspomniano powyżej, pozwany może wnieść środek zaskarżenia lub środek odwoławczy z następujących powodów:
- nie ma podstawy na mocy art. 20 do uznania i wykonania;
 - istnieje pewien powód, aby odmówić uznania i wykonania na mocy art. 22;
 - istnieją wątpliwości co do autentyczności lub integralności dokumentów przekazanych we wniosku;
 - zaległe płatności, których wykonania się dochodzi, zostały w całości uiszczone.

d) Rozpatrzenie lub rozpoznanie środka zaskarżenia lub środka odwoławczego (art. 23 ust. 5)

413. Sposób rozpatrywania środka zaskarżenia lub środka odwoławczego będzie określony przez prawo wewnętrzne. Kontrola lub rozprawa może odbyć się tylko w oparciu o określone podstawy lub powody dopuszczalne przez konwencję, a kontrola merytoryczna orzeczenia nie jest przeprowadzana (art. 28)⁹⁵.
414. Jeżeli podstawą środka odwoławczego lub środka zaskarżenia jest zarzut co do autentyczności lub wiarygodności dokumentów, a poświadczone odpisy dokumentów nie były wymagane lub nie były dołączone do materiałów, można zwrócić się do państwa wzywającego o przekazanie poświadczonych odpisów lub innych stosownych dokumentów.

⁹⁴ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 503.

⁹⁵ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 504 i 505.

415. Jeżeli odwołanie lub zaskarżenie dotyczy tylko obliczenia kwoty zaległych świadczeń, a pozwany nie twierdzi, że zaległe świadczenia zostały w pełni spłacone, w większości przypadków jest to kwestia, którą lepiej pozostawić do wykonania. Pozwany może podnieść te zarzuty i przekazać dodatkowe informacje właściwemu organowi odpowiedzialnemu w tym czasie za wykonanie. Należy również przeanalizować poniższe uwagi dotyczące częściowego uznania orzeczenia jako sposobu umożliwienia egzekwowania bieżących świadczeń alimentacyjnych, podczas gdy zaległe świadczenia są przedmiotem sporu.

e) Orzeczenie dotyczące środka zaskarżenia i środka odwoławczego oraz ponownego wniesienia środka odwoławczego (art. 23 ust. 10)

416. Po zakończeniu postępowania w sprawie środka zaskarżenia lub środka odwoławczego w odniesieniu do rejestracji orzeczenia lub stwierdzenia jego wykonalności obie strony muszą zostać niezwłocznie powiadomione o tym fakcie. Powiadomianie to odbędzie się zgodnie z wymogami prawa wewnętrznego⁹⁶. Wnioskodawca może zostać powiadomiony za pośrednictwem organu centralnego państwa wzywającego lub bezpośrednio, w zależności od procedur państwa wezwanego.
417. Ponowne wniesienie środka odwoławczego jest możliwe tylko wtedy, gdy zezwala na to prawo wewnętrzne.
418. Należy zauważyć, że pomimo ponownego wniesienia środka odwoławczego orzeczenie można wykonać, jak tylko zostanie zarejestrowane lub objęte stwierdzeniem wykonalności, i w żadnym wypadku ponowne wniesienie odwołania nie spowoduje zawieszenia wykonania, chyba że zachodzą wyjątkowe okoliczności.

C. Uznanie i wykonanie – rezultaty wniosku

1. Uznanie i wykonanie

419. W większości przypadków rezultatem wniosku o uznanie i wykonanie będzie możliwość uznania i wykonania orzeczenia w taki sam sposób, jak gdyby zostało wydane w państwie wezwanym. Nie jest potrzebny żaden kolejny wniosek wierzyciela o wykonanie. Stosowane procesy wykonania omówiono w rozdziale 10.

2. Inne rezultaty

420. W konwencji przewidziano inne rezultaty, w przypadku gdy pełne uznanie i wykonanie orzeczenia nie jest możliwe.

a) Częściowe uznanie

421. Artykuł 21 konwencji pozwala właściwemu organowi uznać lub wykonać tylko część orzeczenia, w przypadku gdy całe orzeczenie nie może zostać uznane lub uznane i wykonane. Rezultat ten może doprowadzić na przykład do sytuacji, w której organ nie może uznać orzeczenia dotyczącego zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami, ale może uznać i wykonać orzeczenie w odniesieniu do świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci. Podobnie jeżeli pojawi się spór co do zaległych świadczeń alimentacyjnych i tego, czy zostały w pełni zapłacone, właściwy organ może uznać część orzeczenia przewidującą bieżące świadczenia alimentacyjne na rzecz dziecka, do czasu rozpatrzenia odwołania co do kwoty świadczeń zaległych.

⁹⁶

W przypadku gdy oba państwa są stronami konwencji o doręczaniu z 1965 r. – zob. rozdział 3 część 2 sekcja V – Inne konwencje haskie.

Dobra praktyka: Wnioskodawca nie musi wnioskować o częściowe uznanie orzeczenia lub wydanie nowego orzeczenia, w przypadku gdy wniosek nie będzie skuteczny. Konwencja zawiera wymóg uwzględnienia tych możliwości w procesie uznania lub uznania i wykonania jako możliwych wyników. O sposobie rozpatrywania „nowego” wniosku będą decydować procedury wewnętrzne państwa wezwanego, gdyż w celu wydania nowego orzeczenia, na przykład, mogą być potrzebne dodatkowe informacje.

b) Uznanie niemożliwe z powodu zastrzeżenia

422. W niektórych przypadkach orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych nie może być uznane lub wykonane z powodu zastrzeżenia, które państwo zgłosiło na mocy konwencji. Jednocześnie wniosek nie musi być w tym momencie jeszcze rozpatrzony.
423. Jeśli orzeczenia nie można uznać z powodu złożonego zastrzeżenia, które uniemożliwia uznanie w oparciu o którąkolwiek z następujących podstaw, w art. 20 ust. 4 wymaga się podjęcia przez organ centralny odpowiednich środków w celu wydania nowego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz wierzyciela:
- miejsce zwykłego pobytu wierzyciela w państwie pochodzenia;
 - uгода na piśmie (poza przypadkami dotyczącymi świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci);
 - jurysdykcja w oparciu o status osoby lub odpowiedzialność rodzicielską⁹⁷.
424. Wierzyciel nie musi składać nowego wniosku, a istniejące orzeczenie musi zostać uznane za dowód, że dziecko jest uprawnione⁹⁸ do wszczęcia postępowania w sprawie świadczeń alimentacyjnych (art. 20 ust. 5). W zależności od procedur państwa wezwanego wydanie nowego orzeczenia może wymagać złożenia dodatkowych dokumentów przez wnioskodawcę / wierzyciela. O dokumenty te można wnioskować za pośrednictwem organu centralnego w państwie wzywającym. Zob. omówienie wniosków o wydanie w rozdziale 8.

D. Komunikacja z państwem wzywającym

425. Poza określonym powiadomieniem wnioskodawcy i wzywającego organu centralnego, które jest wymagane w określonych punktach (np. poinformowanie o uznaniu orzeczenia lub o tym, że orzeczenie nie zostanie uznane), w konwencji przewidziano wymóg ogólnej komunikacji między dwoma organami centralnymi w ramach ogólnych obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej.
426. Po otrzymaniu wniosku, a w każdym razie nie później niż sześć tygodni po otrzymaniu dokumentów, organ centralny w państwie wezwanym musi potwierdzić, że wniosek wpłynął (art. 12 ust. 3). Do tego celu służy obowiązkowy formularz. Instrukcje dotyczące jego wypełniania znajdują się w rozdziale 15.

⁹⁷ Należy zauważyć, że art. 20 ust. 3 zawiera wymóg, żeby umawiające się państwo, które zgłosiło zastrzeżenie, uznało i wykonało orzeczenie, jeżeli jego organom przysługiwałoby w podobnych okolicznościach faktycznych jurysdykcja do wydania takiego orzeczenia.

⁹⁸ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 469–471. Należy zauważyć, że w konwencji nie zdefiniowano terminu „uprawnienie” w tym kontekście, dlatego wykładnia tego terminu oraz to, jakie dalsze informacje lub dowody będą wymagane w celu wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, będzie określone w prawie wewnętrznym państwa wezwanego.

427. Ponadto w konwencji wymaga się, aby nie później niż w ciągu **trzech miesięcy** od potwierdzenia otrzymania wniosku wzywający organ centralny przekazał organowi centralnemu notatkę na temat stanu rozpatrywania wniosku. Służy do tego zalecany formularz (zob. notatka na temat stanu rozpatrywania wniosku).
428. Na zakończenie procesu uznania lub uznania i wykonania wzywający organ centralny powinien zostać poinformowany, że orzeczenie zostało uznane (jeżeli tego dotyczył wniosek) lub że będzie wykonane, a państwo wzywające powinno również otrzymać dane kontaktowe właściwej osoby lub wydziału w państwie wezwanym, które będą odpowiedzialne za wykonanie orzeczenia.
429. Komunikowanie się między organami centralnymi na ogół będzie odbywało się w języku urzędowym państwa wezwanego lub w języku angielskim albo francuskim. Państwo może złożyć zastrzeżenie, sprzeciwiając się korzystaniu z języka angielskiego albo francuskiego. Dodatkowe informacje na temat języka komunikacji i wymogów dotyczących tłumaczenia znajdują się w rozdziale 2.
430. Chociaż w wielu przypadkach komunikacja ta odbywać się będzie drogą pocztową, państwo może stwierdzić, że jest przygotowane na komunikację drogą elektroniczną. Preferencje każdego państwa w odniesieniu do tego zagadnienia będą określone w profilu państwa.

IV. Pozostałe aspekty: wnioski o uznanie lub o uznanie i wykonanie

A. Wnioski o uznanie złożone przez dłużnika

1. Informacje ogólne

431. Na mocy konwencji dłużnik może złożyć wniosek o uznanie orzeczenia, gdy uznanie jest wymagane w celu zawieszenia lub ograniczenia wykonania wcześniejszego orzeczenia w państwie wezwanym. Wniosek ten można złożyć, gdy dłużnik chce uznania innego orzeczenia w państwie, w którym orzeczenie jest wykonywane, lub w przypadku gdy dłużnik doprowadził do zmiany istniejącego orzeczenia w innym umawiającym się państwie i obecnie chce, aby uznano je w państwie, w którym posiada majątek.
432. Zob. pełne omówienie wniosków w sprawie **zmiany** w rozdziałach 11 i 12.
433. Jeśli orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych już jest wykonywane w państwie, w którym dłużnik ma miejsce pobytu lub majątek, w większości przypadków prawo wewnętrzne będzie wymagało, aby zmienione orzeczenie wydane poza tym państwem zostało uznane, zanim będzie można skutecznie ograniczyć lub zawiesić wykonanie pierwszego orzeczenia. Niektóre państwa mogą jednak nie wymagać tego kroku – na przykład gdy zmiany dokonał ten sam organ, który wydał pierwsze orzeczenie. Dlatego konieczne będzie przeanalizowanie prawa wewnętrznego, aby ustalić, czy uznanie orzeczenia jest wymagane w konkretnym przypadku.

***Zmiana** odnosi się do procesu zmiany orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych po wydaniu tego orzeczenia. W niektórych państwach jest to nazywane wnioskiem w sprawie zmiany lub modyfikacji. Zmiana może dotyczyć kwoty świadczeń alimentacyjnych, częstości lub innego warunku określonego w orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych.*

2. Kiedy dłużnik może użyć tego wniosku

434. Ponieważ celem wniosku o uznanie na mocy art. 10 ust. 2 lit. a) jest ograniczenie wykonania i ponieważ wykonanie na ogół odbywa się w państwie, w którym miejsce pobytu ma dłużnik, w wielu przypadkach dłużnik, który wnosi o uznanie orzeczenia, będzie miał miejsce pobytu w państwie, w którym orzeczenie musi być uznane. W konwencji nie odniesiono się konkretnie do sytuacji, w której wnioskodawca musi zwrócić się do swojego organu centralnego. W takich przypadkach uznanie będzie zatem rozpatrywane na mocy prawa wewnętrznego na wniosek właściwego organu w państwie, w którym dłużnik ma miejsce pobytu⁹⁹. Jeżeli wnioskuję się o uznanie orzeczenia w państwie, w którym dłużnik ma majątek, ale nie ma w tym państwie miejsca pobytu, dłużnik może złożyć wniosek na mocy art. 10 ust. 2 lit. a).
435. We wszystkich przypadkach, w których sprawa jest rozpatrywana jako wniosek na mocy art. 10 ust. 2 lit. a), dłużnik będzie wnioskodawcą. W takich przypadkach wierzyciel będzie pozwanym, a powiadomienie o rejestracji lub stwierdzeniu wykonalności będzie trzeba przekazać wierzycielowi.

Przykład

436. Dłużnik ma miejsce pobytu w państwie A, gdzie wydano pierwotne orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Ma majątek i uzyskuje dochody w państwie B. Wierzyciel ma miejsce pobytu w państwie B, a pierwotne orzeczenie zostało uznane w państwie B i jest wykonywane na majątku dłużnika w państwie B. Dłużnik obecnie uzyskał zmienione orzeczenie z państwa A. Chciałby, żeby w państwie B uznano zmienione orzeczenie, aby ograniczyć wykonanie pierwszego orzeczenia.

Jak to funkcjonuje na mocy konwencji

437. Dłużnik może złożyć wniosek na mocy art. 10 ust. 2 lit. a) konwencji do organu centralnego w państwie A. Państwo A prześle wniosek do państwa B, gdzie z wykorzystaniem procedur opisanych w niniejszym rozdziale zmienione orzeczenie zostanie zarejestrowane w celu wykonania lub objęte stwierdzeniem wykonalności. Wierzyciel zostanie powiadomiony o rejestracji lub stwierdzeniu wykonalności i będzie miał możliwość wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego wobec stwierdzenia wykonalności lub dokonania rejestracji. Po stwierdzeniu wykonalności lub zarejestrowaniu zmienione orzeczenie będzie skuteczne w państwie B i ograniczy wykonanie pierwotnego orzeczenia.

3. Procedury

438. Procedury uznania i wykonania omówione w tym rozdziale mają zastosowanie do wniosków o uznanie złożonych przez dłużnika w tych okolicznościach. Artykuł 26 stanowi, że postanowienia rozdziału V (Uznanie i wykonanie) stosuje się „odpowiednio” do wniosku tylko o uznanie orzeczenia, przy czym zamiast warunku wymagalności obowiązuje warunek, by orzeczenie było skuteczne w państwie pochodzenia. Oznacza to, że dla celów praktycznych postanowienia dotyczące uznania i wykonania będą stosowały się do wniosków o uznanie, z wyjątkiem tych postanowień, które należy zmienić, ponieważ nie wnioskuję się o wykonanie orzeczenia¹⁰⁰.

⁹⁹ W niektórych państwach organ centralny będzie właściwym organem do tego celu i będzie udzielał dłużnikowi pomocy w odniesieniu do procesu uznania. W przypadku wniosków o zmianę uznania można traktować jako ostatni krok w tym wniosku (zob. rozdział 12) i nie będzie potrzeby składania nowego wniosku. Będzie to zależało od procesów wewnętrznych każdego państwa.

¹⁰⁰ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 546.

4. Ograniczenia dotyczące uznawania zmienionych orzeczeń

439. Należy zauważyć, że konwencja zawiera jedno istotne ograniczenie prawa dłużnika do ubiegania się o uznanie zmienionego orzeczenia na mocy konwencji. Wierzyciel może wnieść środek zaskarżenia zmienionego orzeczenia, jeżeli zmienione orzeczenie wydano w umawiającym się państwie innym niż państwo, w którym wydano orzeczenie (państwie pochodzenia), a w chwili wydania zmienionego orzeczenia wierzyciel miał miejsce zwykłego pobytu w państwie pochodzenia (art. 18 i 22 lit. f)). Istnieje kilka wyjątków, w których będzie to dozwolone, ale trzeba mieć na uwadze, że prawo dłużnika do wnioskowania o uznanie zmienionego orzeczenia podlega określonym ograniczeniom, które nie mają zastosowania do uznania i wykonania innych orzeczeń.
440. Zob. rozdziały 11 i 12 w kwestii wniosków o zmianę orzeczenia.

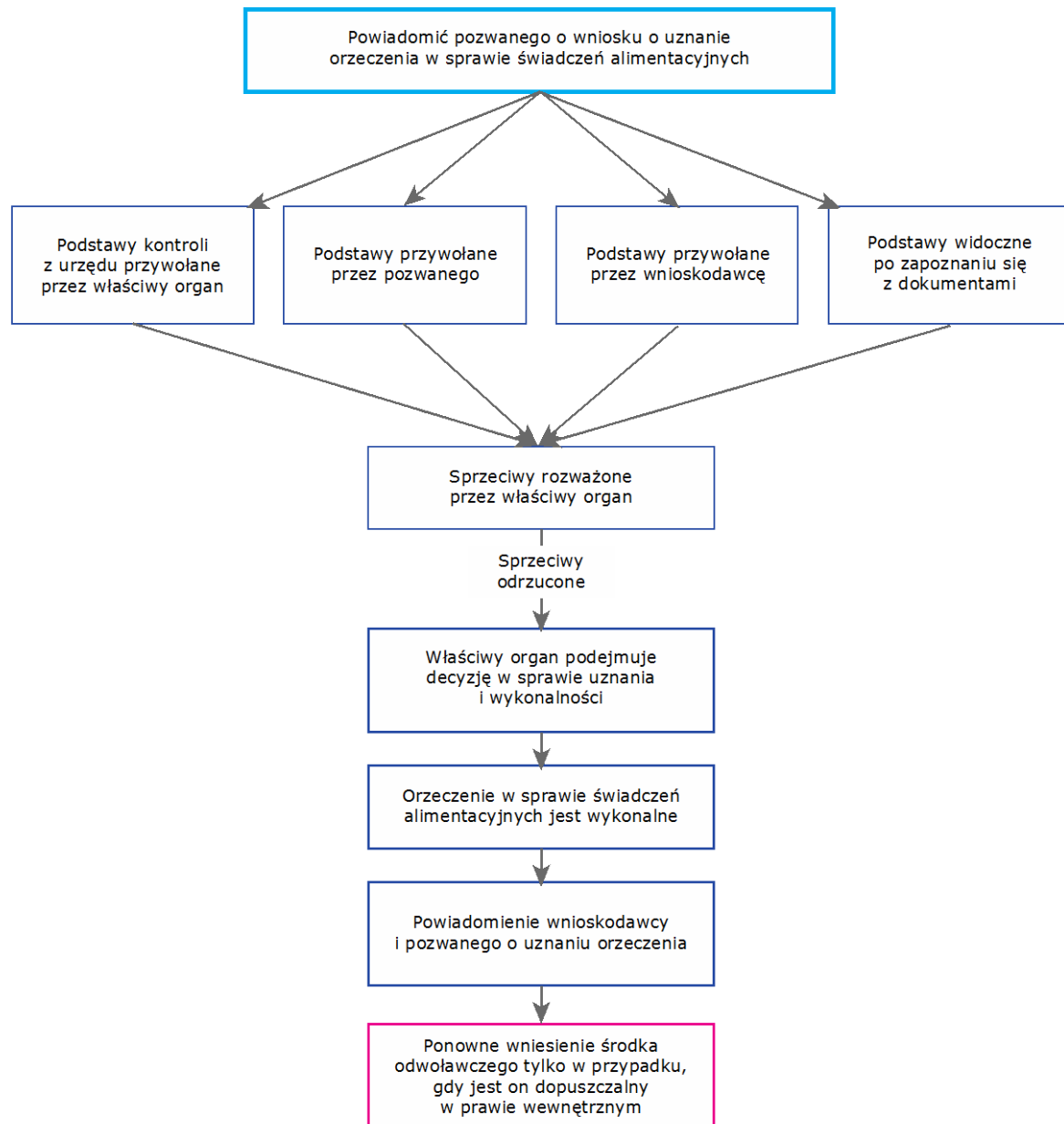
B. Alternatywne postępowanie w sprawie wniosku o uznanie oraz o uznanie i wykonanie (art. 24)

441. W konwencji przewidziano dwie nieznacznie różniące się procedury postępowania, które można stosować w odniesieniu do wniosków o uznanie oraz o uznanie i wykonanie – zwykłe postępowanie określone w art. 23 i alternatywne postępowanie określone w art. 24.
442. Państwo może złożyć oświadczenie, że będzie korzystało z alternatywnego postępowania określonego w art. 24.
443. Zasadnicza różnica między postępowaniem zwykłym a alternatywnym jest taka, że alternatywne postępowanie o uznanie orzeczenia jest przeprowadzane dopiero po powiadomieniu pozwanego i zapewnieniu zarówno wnioskodawcy, jak i pozwanemu możliwości przedstawienia właściwemu organowi swojego stanowiska. Ponadto właściwy organ ma szerszy zakres kontrolowania podstaw odmowy uznania z urzędu lub bez konieczności powołania się na tę podstawę przez jedną ze stron. Poza tymi dwiema różnicami procedury te są bardzo podobne¹⁰¹.
444. Alternatywne postępowanie przedstawiono poniżej.

Wskazówka: Państwo będzie zawsze stosowało zwykłe postępowanie, chyba że złożyło oświadczenie dotyczące stosowania alternatywnego postępowania. Informacje te będą znajdowały się w profilu państwa. Większość państw, które wykonują orzeczenia zagraniczne na mocy umów dwustronnych zawartych przed przyjęciem konwencji już wdrożyła procedury rejestracji orzeczeń zagranicznych lub stwierdzania ich wykonalności, zgodne ze zwykłymi procedurami określonymi w art. 23. Procedury te będą nadal stosowane z niewielkimi zmianami dostosowującymi je do wymogów konwencji.

¹⁰¹ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 516.

**ALTERNATYWNE POSTĘPOWANIE
W SPRAWIE WNIOSKU O UZNANIE I WYKONANIE
(art. 24)**

Rysunek 17: Alternatywne postępowania w sprawie wniosku o uznanie i wykonanie – przegląd

a) Powiadamianie pozwanego o wniosku o uznanie

445. W przeciwieństwie do zwykłego postępowania alternatywne postępowanie wymaga powiadomienia pozwanego przed uznaniem orzeczenia. Mimo że pozwany musi być powiadomiony „niezwłocznie”, nie ma określonego terminu udzielenia przez pozwanego odpowiedzi lub wniesienia sprzeciwu po powiadomieniu. Ewentualne terminy będą określone w prawie wewnętrznym.

b) Rozpatrywanie sprzeciwów wobec uznania i wykonania

446. W zwykłym postępowaniu istnieją tylko ograniczone podstawy, w oparciu o które pozwany może wnieść sprzeciw wobec uznania lub uznania i wykonania orzeczenia. Podstawy te są takie same w postępowaniu alternatywnym, jak w postępowaniu zwykłym.
447. W ramach alternatywnego postępowania właściwy organ może również bezpośrednio podnieść określone podstawy odmowy uznania lub wykonania orzeczenia, nie czekając, aż przywoła je jedna ze stron. (Opisano to w konwencji jako kontrolowanie przez właściwy organ „z urzędu”.) Podstawy, które właściwy urząd może kontrolować, określono w art. 24 ust. 4. i obejmują one następujące kwestie:

- czy uznanie i wykonanie orzeczenia byłoby wyraźnie sprzeczne z porządkiem publicznym państwa wezwanego;
- czy w państwie wezwanym toczy się postępowanie między tymi samymi dwiema stronami w tym samym przedmiocie i to drugie postępowanie zostało wcześniej wszczęte;
- czy orzeczenie jest sprzeczne z treścią orzeczenia wydanego między tymi samymi stronami w tym samym przedmiocie w państwie wezwanym albo w innym państwie (o ile to drugie orzeczenie spełnia warunki konieczne do jego uznania i wykonania w państwie wezwanym);
- po zapoznaniu się z dokumentami – (co oznacza, że podstawa wyraźnie wynika z samych dokumentów) – nie ma podstawy uznania i wykonania na podstawie art. 20;
- po zapoznaniu się z dokumentami – istnieje powód, aby odmówić uznania i wykonania;
- po zapoznaniu się z dokumentami – istnieje wątpliwość co do autentyczności lub integralności dokumentów.

Wskazówka: W wielu państwach organ decyzyjny rozważy jedynie kwestie, które strony przywołają na rozprawie. Jest to zwykle postępowanie określone w konwencji na potrzeby wniosków o uznanie i wykonanie. Alternatywne postępowanie pozwala właściwemu organowi na uwzględnienie pewnych kwestii, nawet jeśli nie poruszyła ich żadna ze stron.

448. Właściwy organ rozważy powyższe kwestie, wszelkie sprzeciwy wniesione przez pozwanego oraz wszelkie kwestie wynikające z dokumentów zgodnie z art. 20 i 22 oraz z art. 23 ust. 7 lit. c), a następnie ustali, czy orzeczenie należy uznać i wykonać.

c) Wykonanie orzeczenia

449. Podobnie jak w przypadku zwykłego postępowania o uznanie i wykonanie orzeczenie jest wykonalne po uznaniu przy zastosowaniu alternatywnego postępowania. Właściwy organ może następnie przystąpić do wykonania orzeczenia bez potrzeby składania kolejnych wniosków przez wnioskodawcę. Zawsze dobrą praktyką jest jak najszybsze podjęcie próby zawarcia dobrowolnej ugody z dłużnikiem, jeżeli będzie to skutkowało regularnym przepływem płatności do wierzyciela, zgodnie z wymogami orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

d) **Odwołanie**

450. Odwołanie od decyzji o uznaniu może być dopuszczalne na mocy prawa wewnętrznego. W takim wypadku wniesienie środka odwoławczego nie spowoduje zawieszenia wykonania orzeczenia, chyba że zachodzą wyjątkowe okoliczności (art. 24 ust. 6).

C. **Ugody alimentacyjne**

1. **Kluczowe różnice**

451. W konwencji dokonuje się rozróżnienia pomiędzy orzeczeniami w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydanymi przez organy sądowe lub administracyjne a **ugodami alimentacyjnymi**, które są określonym typem porozumienia między stronami. Chociaż procesy uznania i wykonania ugody alimentacyjnej są dość podobne do procesów stosowanych w przypadku orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, państwo może zgłosić zastrzeżenie, że nie będzie uznawało ani wykonywało ugód alimentacyjnych.

Ugodę alimentacyjną zdefiniowano w art. 3 jako umowę na piśmie dotyczącą płatności alimentów, która została sporządzona lub zarejestrowana w formie dokumentu urzędowego przez właściwy organ lub została uwierzytelniona lub zarejestrowana przez właściwy organ, zawarta z tym organem lub złożona w tym organie oraz może podlegać kontroli i być zmieniana przez właściwy organ.

2. **Procedury**

452. Do uznawania i wykonywania ugód alimentacyjnych zastosowanie mają te same ogólne zasady i procedury, które stosuje się do uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych¹⁰². Artykuł 30 konwencji stanowi, że ugoda alimentacyjna może zostać uznana i wykonana tak jak orzeczenie, o ile jest wykonalna tak jak orzeczenie w państwie, w którym została zawarta.
453. W przypadku otrzymania wniosku o uznanie i wykonanie ugody alimentacyjnej należy stosować te same procesy ogólne. Po otrzymaniu wniosku właściwy organ przeprowadza wstępną kontrolę, obejmującą ustalenie, czy uznanie i wykonanie orzeczenia byłoby wyraźnie sprzeczne z porządkiem publicznym. Wymagana do wniosku dokumentacja jest podobna do tej wymaganej do uznania i wykonania orzeczenia; jedyną kluczową różnicą jest brak wymogu przesłania dokumentu poświadczającego należyte powiadomienie. Wynika to z faktu, że zawarcie ugody z konieczności wiąże się z udziałem obu stron.
454. Kompletny wykaz dokumentów wymaganych w przypadku wniosku o uznanie i wykonanie ugody alimentacyjnej znajduje się w rozdziale 4.
455. Po przeanalizowaniu przez organ centralny dokumentów w celu zapewnienia kompletności dokumentów ugoda alimentacyjna zostanie przesłana właściwemu organowi (chyba że organ centralny jest właściwym organem do tego celu). Ugoda jest następnie rejestrowana do wykonania lub objęta stwierdzeniem wykonalności, a pozwany zostaje o tym fakcie powiadomiony, lub, jeżeli państwo stosuje alternatywne postępowanie, pozwany zostaje powiadomiony o wniosku o uznanie ugody i ma możliwość wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego.

¹⁰² Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 559.

456. Istnieją również pewne różnice między podstawami, które można wykorzystać do wniesienia sprzeciwu wobec uznania ugody, a podstawami, które można zastosować w celu wniesienia sprzeciwu wobec orzeczenia. Określono je w art. 30 ust. 5.

3. Zakończenie procesu uznania i wykonania

457. Proces uznania i wykonania ugody alimentacyjnej jest podobny do stosowanego w przypadku orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych, poza jednym wyjątkiem. Właściwy organ podejmie decyzję o rejestracji ugody lub stwierdzeniu jej wykonalności, a pozwany będzie miał możliwość wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego. W wielu państwach zakończy to proces rejestracji i wykonania. Jeżeli jednak wniesiono zaskarżenie, w przypadku ugody alimentacyjnej zaskarżenie uznania ugody spowoduje zawieszenie wykonania ugody w całości (art. 30 ust. 6). To zawieszenie wykonania stanowi istotną różnicę między orzeczeniem a ugodą w procesie uznania i wykonania.

V. Uznanie i wykonanie – inne zagadnienia

A. Pomoc prawna

458. Zasadniczo na mocy konwencji państwo wezwane rozpatrujące dowolny wniosek o uznanie lub uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, które nie ukończyło 21 lat, musi zapewnić wierzycielowi bezpłatną pomoc prawną, jeżeli jest to potrzebne do rozpatrzenia wniosku. Należy pamiętać, że jeżeli państwo zapewnia skuteczny dostęp do procedur poprzez stosowanie procedur uproszczonych, nie ma uprawnienia do bezpłatnej pomocy prawnej.
459. Pełne omówienie wymogu zapewnienia skutecznego dostępu do procedur, w tym udzielania w stosownych przypadkach bezpłatnej pomocy prawnej, znajduje się w rozdziale 3.
460. Istnieje szereg wyjątków i ograniczeń co do udzielania bezpłatnej pomocy prawnej, które należy uwzględnić, w przypadku gdy wniosek o uznanie składa dłużnik lub gdy orzeczenie nie dotyczy świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka w wieku poniżej 21 lat. Wyjaśniono je w rozdziale 3.

B. Kwestie dotyczące wykonania

Przeliczanie waluty

461. W konwencji nie uwzględniono kwestii przeliczania zobowiązań alimentacyjnych z jednej waluty na drugą. W zależności od procesów stosowanych przez właściwy organ w celu uznania orzeczenia może istnieć również proces przeliczania zobowiązania alimentacyjnego na walutę państwa wykonującego. Właściwy organ może być zmuszony uzyskać poświadczenie potwierdzające kurs wymiany walut wykorzystany do przeliczania płatności, a przeliczona kwota będzie następnie stanowić podstawę zobowiązań alimentacyjnych w państwie wykonującym.
462. W innych przypadkach państwo wzywające może przeliczyć kwotę określoną w orzeczeniu, w tym wszelkie zaległe płatności, na walutę państwa wezwanego.
463. Kwestie przeliczania walut są bardziej szczegółowo omówione w rozdziale 10, który poświęcono wykonywaniu orzeczeń.

C. Istotne wyjątki i zastrzeżenia

464. Powyższe informacje będą dotyczyły najczęstszych scenariuszy uznania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka. Istnieje jednak wiele scenariuszy, w których zastrzeżenia lub oświadczenia złożone przez państwo będą miały wpływ na proces uznania i wykonania.

a) Dzieci w wieku od 18 do 21 lat

465. Państwo może na przykład zgłosić **zastrzeżenie** ograniczające zakres stosowania konwencji do osób w wieku poniżej 18 lat. Jeśli państwo zgłosiło takie zastrzeżenie, to nie będzie ono przyjmować żadnych wniosków na mocy konwencji o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci w wieku 18 lat i starszych ani nie będzie mogło zwrócić się do innego państwa o rozpatrzenie wniosku dotyczącego świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci w wieku powyżej 18 lat.

***Zastrzeżenie** jest oficjalnym oświadczeniem umawiającego się państwa, dozwolonym w pewnych okolicznościach na mocy konwencji, w którym określa się, że stosowanie konwencji w danym państwie będzie w jakiś sposób ograniczone.*

b) Podstawy uznania i wykonania

466. Państwo może zastrzec, że orzeczenie nie zostanie uznane ani wykonane, jeżeli do wydania orzeczenia wykorzystano jedną z następujących podstaw¹⁰³:

- miejsce zwykłego pobytu wierzyciela,
- ugodę stron na piśmie,
- jurysdykcję w oparciu o status osoby lub odpowiedzialność rodzicielską.

c) Procedura uznania i wykonania

467. Państwo może złożyć **oświadczenie**, że będzie stosowało wyżej opisane alternatywne postępowanie w sprawie uznania i wykonania (art. 24) zamiast postępowania zwykłego (art. 23).

***Oświadczenie** jest formalną deklaracją złożoną przez umawiające się państwo w odniesieniu do pewnych artykułów konwencji lub zawartych w niej wymogów.*

d) Ugody alimentacyjne

468. Państwo może zgłosić zastrzeżenie, że nie będzie uznawało ani wykonywało ugód alimentacyjnych. Ewentualnie państwo może oświadczyć, że wymaga, aby wnioski o uznanie i wykonanie ugody alimentacyjnej składać wyłącznie za pośrednictwem organu centralnego.

VI. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady

- Po uznaniu orzeczenia wiele państw natychmiast podejmuje próbę nawiązania kontaktu z dłużnikiem, starając się doprowadzić do dobrowolnego wykonania orzeczenia, aby zapewnić możliwie szybki przepływ świadczeń do wierzyciela i dzieci.

¹⁰³ Zob. wcześniejsze omówienie (przypis 93) dotyczące podstaw jurysdykcji określonych w art. 20.

- Celem procesu uznania i wykonania określonego w konwencji jest umożliwienie szybkiego i skutecznego rozpatrywania wniosków. Osoby odpowiedzialne za prowadzenie spraw powinny o tym pamiętać i podejmować kroki w celu zapewnienia, aby sprawy były rozpatrywane możliwie szybko, przy minimalnych opóźnieniach.
- Nie wszystkie procedury i wymogi dotyczące rozpatrywania wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie są ujęte w konwencji. Osoby odpowiedzialne za prowadzenie spraw muszą przestrzegać również stosownych przepisów prawa wewnętrznego i procedur krajowych. Na przykład osoba odpowiedzialna za prowadzenie spraw będzie musiała wziąć pod uwagę wszystkie krajowe wymogi dotyczące sposobu powiadamiania pozwanego o orzeczeniu lub sposobu powiadamiania o każdym orzeczeniu wnioskodawcy, który nie ma miejsca zamieszkania w państwie wezwanym.

B. Wskazówki i narzędzia

Terminowe informowanie państwa wzywającego o wszelkich zmianach lub opóźnieniach jest dobrą praktyką i pomoże państwu wzywającemu w komunikowaniu się z wnioskodawcą.

C. Powiązane formularze

Wniosek o uznanie i wykonanie
Formularz przekazania
Dokument stwierdzający wykonalność
Dokument poświadczający należyte powiadomienie
Formularz informacji o sytuacji finansowej
Formularz potwierdzenia

D. Odpowiednie artykuły konwencji

Artykuł 10 ust. 1 lit. a)
Artykuł 10 ust. 2 lit. a)
Artykuł 11
Artykuł 12
Artykuł 20
Artykuł 23
Artykuł 24
Artykuł 30
Artykuł 36
Artykuł 50

E. Powiązane sekcje podręcznika

Zobacz rozdział 3, część 2 – Kwestie wspólne dla wszystkich wniosków na mocy konwencji oraz dla wniosków o podjęcie szczególnych działań
Zobacz rozdział 6 – Przygotowywanie wysyłanych wniosków o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym
Zobacz rozdział 8 – Wysyłane wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych
Zobacz rozdział 10 – Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych

VII. Lista kontrolna – wnioski o uznanie i wykonanie

	Procedura	Odniesienie w podręczniku
1	Otrzymanie dokumentów od organu centralnego	
2	Potwierdzenie, że wniosek powinien dotyczyć uznania i wykonania	Sekcja III lit. A pkt 3
3	Czy wniosek spełnia minimalne wymagania określone konwencją?	Sekcja III lit. A pkt 4
4	Upewnienie się, że dokumenty są kompletne	Sekcja III lit. A pkt 5
5	W razie konieczności przeprowadzenie poszukiwań w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego	Sekcja III lit. A pkt 6
6	Wniesienie o dodatkowe dokumenty w razie konieczności	Sekcja III lit. A pkt 7
7	Potwierdzenie otrzymania wniosku	Sekcja III lit. A pkt 6
8	Jeśli państwo korzysta z alternatywnego postępowania, przejść do pkt 9, w innym wypadku zastosować pkt 8 (a), (b), (c).	
8(a)	Zarejestrowanie orzeczenia lub stwierdzenie wykonalności orzeczenia	Sekcja III lit. B pkt 1
8(b)	Powiadomienie wnioskodawcy i pozwanego o rejestracji lub stwierdzeniu wykonalności orzeczenia.	Sekcja III lit. B pkt 4
8(c)	Pozwany miał możliwość wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego w oparciu o określone podstawy w odniesieniu do stwierdzenia wykonalności lub dokonania rejestracji	Sekcja III lit. B pkt 5
9(a)	Powiadomienie pozwanego o wniosku o uznanie	Sekcja IV lit. B
9(b)	Rozważenie podstaw, w tym podniesionych przez pozwanego (jeżeli występują)	Sekcja IV lit. B
9(c)	Uznanie orzeczenia i stwierdzenie wykonalności orzeczenia	Sekcja IV lit. B
10	Zakończenie wszelkich środków zaskarżenia lub środków odwoławczych oraz powiadomienie wnioskodawcy i pozwanego	Sekcja III lit. B pkt 5
11	Przesłanie formularza notatki na temat stanu rozpatrywania wniosku wnioskodawcy i wzywającemu organowi centralnemu	Sekcja III lit. D

VIII. Często zadawane pytania

Wierzyciel ma orzeczenie wydane przez państwo A. Mieszka w państwie B. Państwo B nie uzna i nie wykona tego orzeczenia. Dłużnik mieszka w państwie C. Wszystkie trzy państwa są umawiającymi się państwami w ramach konwencji. Czy orzeczenie może być uznane i wykonane w państwie C?

469. Tak – wierzyciel może ubiegać się o uznanie i wykonanie orzeczenia w państwie, w którym dłużnik ma miejsce pobytu, majątek lub uzyskuje dochody, pod warunkiem że orzeczenie wydano w umawiającym się państwie. Orzeczenie nie musi być wykonalne ani uznane w państwie wzywającym – wyłącznie w państwie pochodzenia. W tym przypadku jest to państwo A. Jeśli istnieje dokument stwierdzający wykonalność uzyskany z państwa A, w którym wydano orzeczenie, państwo C powinno móc rozpatrzyć wniosek o uznanie i wykonanie, pod warunkiem że wszystkie inne wymogi są spełnione.

Dlaczego wierzyciel miałby ubiegać się tylko o uznanie orzeczenia, a nie o uznanie i wykonanie?

470. W niektórych przypadkach wierzyciel może chcieć wykonać orzeczenie prywatnie lub wnioskodawca może potrzebować uznania orzeczenia, aby skorzystać z pewnych innych środków prawnych w państwie wezwanym. Na przykład jeżeli w państwie wezwanym istnieje majątek, np. nieruchomości, wierzyciel może potrzebować uznania orzeczenia, zanim będzie mógł wnieść roszczenie dotyczące tej nieruchomości.

Czy uznanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych powoduje, że całe orzeczenie staje się takie samo, jak każde inne orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych pierwotnie wydane w tym państwie?

471. Nie. Celem uznania i wykonania jest po prostu umożliwienie wykonywania zagranicznych orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych przy użyciu tych samych mechanizmów i procesów, jakich używa się w przypadku krajowych orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Dlatego przepisy prawa państwa wezwanego dotyczące na przykład pieczy nad dziećmi lub kontaktu z dziećmi nie mają zastosowania do tego orzeczenia. Orzeczenie jest podobne do orzeczeń krajowych tylko do celów uznania i wykonania zobowiązań alimentacyjnych.

Czy orzeczenie zawsze będzie musiało zostać uznane, zanim będzie można je wykonać?

472. Tak – chyba że orzeczenie pochodzi z państwa wezwanego, w którym odbędzie się wykonanie. Jeśli pochodzi z dowolnego innego państwa, musi najpierw przejść proces uznania, co ma na celu zapewnienie zgodności orzeczenia z podstawowymi wymogami proceduralnymi lub innymi wymogami dotyczącymi sposobu ustalania zobowiązań alimentacyjnych – na przykład w zakresie powiadamiania stron.

Czy orzeczenie wydane w innym języku może być wykonane na mocy konwencji?

473. Tak – musi jednak istnieć tłumaczenie orzeczenia albo tłumaczenie streszczenia orzeczenia lub wyciągu z niego na język państwa wezwanego lub na inny język, który państwo wezwane wskazało jako dopuszczalny. Omówienie wymogów w zakresie tłumaczenia dokumentów i orzeczeń znajduje się w rozdziale 3.
474. Na mocy konwencji pozostała komunikacja między organami centralnymi może odbywać się w języku angielskim albo francuskim.

Czy państwo może uznać orzeczenie takiego rodzaju, jakie nie mogłoby być wydane w tym państwie?

475. Tak, pod warunkiem że orzeczenie wchodzi w zakres zobowiązań alimentacyjnych na mocy konwencji. Na przykład orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka może obejmować postanowienie dotyczące zwrotu określonych rodzajów wydatków, jak składki na ubezpieczenie medyczne, które nie są znane lub nie są przewidziane na mocy prawa państwa wezwanego. Orzeczenie nadal może być uznane w państwie wezwanym.

Dlaczego nie ma wymogu, aby wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie był podpisany przez wnioskodawcę lub urzędnika z organu centralnego?

476. W konwencji stosuje się podejście „neutralne, wyważone”, aby ułatwić korzystanie z technologii informacyjnych i umożliwić skuteczne przekazywanie materiałów między państwami. Wymóg dotyczący podpisu spowodowałby, że niemożliwe byłoby wysyłanie dokumentów faksem lub drogą elektroniczną.

477. Osoba, której imię i nazwisko pojawiają się we wniosku, odpowiada za zapewnienie, aby informacje zawarte we wniosku były spójne z dokumentami i informacjami przekazanymi przez wnioskodawcę oraz aby wniosek był zgodny z wymogami konwencji.

Czy wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie może być rozpatrzony bez poświadczonych odpisów dokumentów?

478. To zależy od tego, czy państwo wezwane złożyło oświadczenie na mocy konwencji, że wymaga poświadczonych odpisów (wymóg ten będzie potwierdzony w profilu państwa). Ponadto w konkretnej sprawie sąd lub właściwy organ może zażądać poświadczonych odpisów, zwłaszcza w sytuacji, gdy istnieje wątpliwość co do autentyczności lub wiarygodności dostarczonych dokumentów.

479. Jeżeli takiego oświadczenia nie złożono, wniosek może być rozpatrywany na podstawie odpisów przekazanych przez państwo wzywające.

Właściwy organ zarejestrował orzeczenie lub stwierdził jego wykonalność. Co się dzieje dalej?

480. Po zarejestrowaniu orzeczenia lub stwierdzeniu jego wykonalności może ono zostać wykonane. W tym celu wnioskodawca nie musi składać żadnych dalszych wniosków na mocy konwencji (o ile pierwotny wniosek został złożony za pośrednictwem organu centralnego). Trzeba niezwłocznie poinformować wnioskodawcę, pozwanego i państwo wzywające, że proces uznania został zakończony i obecnie przystępuje się do wykonania.

Co zrobić, w przypadku gdy istnieje więcej niż jedno orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych? Na przykład istnieje wstępne orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych i orzeczenie to zostało zmienione późniejszym orzeczeniem. Które z nich powinno zostać uznane?

481. Kwestia ta nie jest bezpośrednio uwzględniona w konwencji. Jeżeli orzeczenie ma zostać wykonane i istnieją zaległe świadczenia alimentacyjne naliczone lub narosłe na mocy pierwszego orzeczenia, państwo wezwane może wymagać przedłożenia odpisu tego wcześniejszego orzeczenia. Może to być wymagane w prawie wewnętrznym dotyczącym wykonywania orzeczeń lub w przypadku, gdy dłużnik kwestionuje kwotę zaległych płatności lub twierdzi, że zobowiązanie należy interpretować inaczej. Ponadto mogą istnieć pewne inne kwestie (takie jak warunki indeksacji lub zmiany), które znajdują się w jednym orzeczeniu, a w innych nie.

482. Nie powinno się jednak odmawiać uznania orzeczenia wyłącznie na tej podstawie, że wcześniejsze orzeczenia w tej samej sprawie nie zostały dołączone do wniosku. Jeśli wygląda na to, że istnieją inne istotne orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, które powinny zostać dołączone do wniosku, należy skontaktować się z organem centralnym w państwie wzywającym i poprosić o przesłanie odpisów tych orzeczeń.

Rozdział 6

Przygotowywanie wysyłanych wniosków o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym (art. 10 ust. 1 lit. b))

Struktura niniejszego rozdziału:

Rozdział ten dotyczy wniosków o wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydanego lub uznanego w państwie wezwanym.

W sekcji I przedstawiono przegląd wniosku – sytuacji, w których będzie on stosowany, i osób, które mogą go składać – oraz wyjaśnienie podstawowych terminów i pojęć.

Sekcja II zawiera streszczenie procedury lub czynności niezbędnych do przygotowania i rozpatrzenia wniosku, a także omówienie wymaganych formularzy i dokumentów oraz dostarcza informacji o tym, co trzeba zamieścić i jak należy wypełniać formularze.

Sekcja III zawiera dodatkowe materiały.

Sekcja V zawiera odpowiedzi na niektóre często zadawane pytania dotyczące wniosków o wykonanie.

Jeżeli potrzebne jest tylko proste podsumowanie procesów związanych z tymi wnioskami, należy przejść do listy kontrolnej w sekcji IV.

I. Przegląd

A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany

483. Wniosek ten będzie stosowany, kiedy wnioskodawca posiada albo **orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych** wydane w państwie wezwanym, albo orzeczenie już uznane w tym państwie¹⁰⁴ i chce, żeby wykonano je w tym państwie. Zazwyczaj wierzyciel będzie wnioskował o wykonanie ze względu na fakt, że dłużnik ma miejsce pobytu w państwie wezwanym bądź posiada majątek lub uzyskuje dochody w tym państwie.

W orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych określa się obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych przez dłużnika i może ono także przewidywać automatyczną indeksację oraz obowiązek wypłaty świadczeń zaległych, obowiązek zapłaty alimentów lub odsetek za okres poprzedzający wydanie orzeczenia, jak również może zawierać wyliczenie opłat lub kosztów.

¹⁰⁴ Uznanie orzeczenia mogło już mieć miejsce na mocy konwencji lub mogło nastąpić „z mocy prawa”, w przypadku gdy orzeczenie jest skuteczne w państwie wezwanym bez konieczności jego uznania.

B. Przykład sprawy

484. R i S zawarli związek małżeński w państwie B. Mają dwójkę dzieci. Otrzymali rozwód w państwie B, w którym ustanowiono świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci. S z dziećmi obecnie ma miejsce pobytu w państwie A. R nadal ma miejsce pobytu w państwie B. Rok temu R przestał płacić świadczenia alimentacyjne. S chciałaby, żeby państwo B wykonało orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Jak to funkcjonuje na mocy konwencji

485. S uda się do organu centralnego w państwie A. Organ centralny prześle wniosek organowi centralnemu w państwie B, wnosząc o **wykonanie** orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w państwie B. Organ centralny w państwie B rozpatrzy wniosek i prześle orzeczenie właściwemu organowi w celu wykonania. Właściwy organ wykona orzeczenie, a płatności zostaną przekazane S.

C. Kto może wnioskować o wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

486. Wniosek ten może złożyć **wierzyciel**, w tym instytucja publiczna, która działa w imieniu wierzyciela lub udzieliła wierzycielowi świadczeń zamiast świadczeń alimentacyjnych.

***Wierzyciel** jest osobą fizyczną, której przysługują świadczenia alimentacyjne lub na rzecz której dochodzi się takich świadczeń. Wierzycielem może być rodzic lub małżonek, dziecko, rodzice zastępczy, krewni lub inne osoby opiekujące się dzieckiem. W niektórych państwach osoba ta może być zwana odbiorcą świadczeń alimentacyjnych, wierzycielem, rodzicem sprawującym pieczę nad dzieckiem lub opiekunem.*

D. Informacje ogólne – wykonanie, nie uznanie

487. Wnioski o wykonanie przez dane państwo wydanego w nim orzeczenia lub orzeczenia już uznanego przez to państwo są prostsze niż wnioski o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia. Jak omówiono w rozdziałach 4 i 5, po złożeniu wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia pozwany ma prawo wniesienia sprzeciwu wobec uznania i wykonania, powołując się na brak podstaw uznania i wykonania określonych w art. 20 lub na niespełnienie wymogów proceduralnych lub innych wymogów uznania i wykonania orzeczenia zawartych w art. 22.
488. Pozwany nie ma podobnego prawa w odniesieniu do orzeczenia wydanego lub już uznanego w państwie wezwanym. Wynika to z faktu, że do państwa tego zwrócono się o wykonanie jego własnego orzeczenia, a nie orzeczenia zagranicznego, lub ponieważ zwrócono się do niego o wykonanie orzeczenia, które już zostało uznane w ramach procesu uznania na mocy konwencji lub prawa wewnętrznego, lub ponieważ zwrócono się do niego o wykonanie orzeczenia, które nie musi przechodzić procesu uznania.

***Organ centralny** jest organem publicznym wyznaczonym przez umawiające się państwo do pełnienia lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na mocy konwencji.*

489. Jeżeli zatem pozwany ma zastrzeżenia wobec wykonania orzeczenia, zastrzeżenia te trzeba podnieść dopiero po wszczęciu wykonania przez **właściwy organ**, zgodnie z prawem wewnętrznym państwa wykonującego. Fakt wniesienia na mocy konwencji wniosku o wykonanie orzeczenia nie daje pozwanemu / dłużnikowi dodatkowych podstaw do kwestionowania wykonania tego orzeczenia.

Właściwy organ jest organem w danym państwie, który zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, program egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z konwencją.

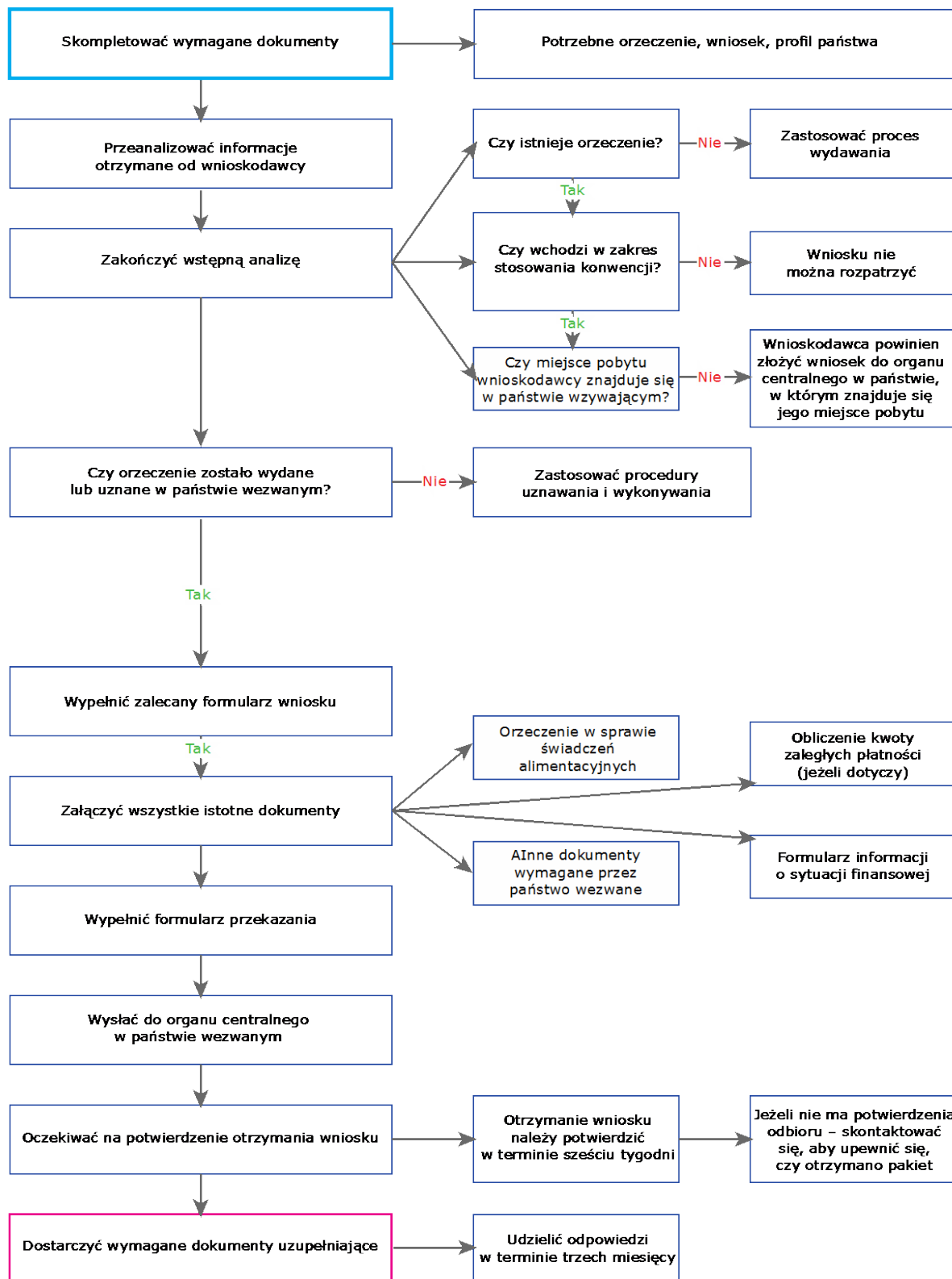
II. Procedura rozpatrywania i wypełniania wniosków

A. Procedury

490. Wzywający organ centralny jest odpowiedzialny za kompletowanie dokumentów, zapewnienie, aby załączono wymagane formularze lub dokumenty, przygotowanie niezbędnych formularzy oraz wysłanie pakietu do organu centralnego w innym umawiającym się państwie. Ze względu na różnice między umawiającymi się państwami należy zapoznać się z profilem państwa wezwanego¹⁰⁵, (państwa, do którego zostanie przesłany wniosek), ponieważ w profilu tym będą określone wszelkie szczególne wymagania dotyczące wniosku i dokumentów.
491. Na schemacie na następnej stronie przedstawiono w skrócie procedury.

¹⁰⁵ Większość umawiających się państw wypełni profil państwa i przekaże go Stałemu Biuru Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego. Profil państwa można znaleźć na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section”. Umawiające się państwo, które nie wypełni profilu państwa, musi mimo to przedłożyć Stałemu Biuru konferencji haskiej informacje wymagane w art. 57, które powinny obejmować tę informację.

WYSYŁANE WNIOSKI O WYKONANIE ORZECZENIA WYDANEGO LUB UZNANEGO W PAŃSTWIE WEZWANYM

Rysunek 18: Procedury postępowania z wysyłanymi wnioskami o wykonanie

B. Przygotowanie wysyłanego wniosku o wykonanie

492. Każdy poniższy krok odpowiada procesom określonym w tabeli powyżej (rysunek 18).

1. Przeanalizowanie informacji otrzymanych od wnioskodawcy oraz innych dokumentów

493. Należy przeanalizować profil państwa wezwanego oraz wszelkie informacje dostarczone przez wnioskodawcę. Jeżeli wnioskodawca nie wypełnia zalecanego formularza wniosku, musi zapewnić wystarczające informacje, aby umożliwić przedstawicielowi organu centralnego wypełnienie tego dokumentu.

2. Rozważenie, czy wniosek jest odpowiedni

494. Wnioskodawca musi mieć orzeczenie, które można wykonać w państwie wezwanym.

- Jeżeli wnioskodawca nie ma jeszcze orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, należy złożyć wniosek o wydanie orzeczenia (zob. rozdział 8).
- Czy wniosek i orzeczenie wchodzą w zakres stosowania konwencji? Zobacz rozdział 3. Jeżeli nie, wniosku nie można rozpatrzyć.
- Aby móc złożyć wniosek, wnioskodawca musi mieć miejsce pobytu w **państwie wzywającym**. Jeżeli wnioskodawca ma miejsce pobytu w innym państwie umawiającym się, może złożyć wniosek za pośrednictwem organu centralnego tego państwa.
- Jeżeli wnioskodawca nie ma miejsca pobytu, nie ma majątku ani nie ma dochodów w umawiającym się państwie, wnioskodawca nie może użyć mechanizmów przewidzianych w konwencji w celu wykonania orzeczenia.

***Państwo wzywające** jest umawiającym się państwem, które występuje z wnioskiem i składa go w imieniu wnioskodawcy, który ma miejsce pobytu w tym państwie.*

***Państwo wezwane** jest umawiającym się państwem, do którego zwrócono się o rozpatrzenie wniosku.*

3. Ustalenie, gdzie wydano lub uznano orzeczenie

495. Jeżeli orzeczenie wydano w państwie, do którego zostanie wysłany wniosek (państwo wezwane), wówczas można skorzystać z tych procedur.

496. Jeżeli orzeczenie wydano w innym państwie¹⁰⁶, musi zostać uznane w państwie wezwanym. Jeżeli orzeczenie nie zostało uznane, należy złożyć wniosek o uznanie i wykonanie (zob. rozdział 4).

4. Wypełnienie formularza wniosku

497. Należy użyć zalecanego formularza wniosku (wniosek o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym). Zapewnia to zawarcie minimum wymaganych informacji we wniosku.

498. Instrukcje dotyczące wypełniania formularza znajdują się w rozdziale 15.

¹⁰⁶ Należy zauważyć, że orzeczenie nie musi być wydane w umawiającym się państwie, o ile zostało uznane w państwie wezwanym. Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 243.

5. Wypełnienie wszelkich dodatkowych dokumentów

499. W przeciwieństwie do wniosku o uznanie i wykonanie nie ma określonych dodatkowych dokumentów, które trzeba przekazać państwu wezwanemu wraz z wnioskiem o wykonanie. W wielu przypadkach dobrą praktyką może być jednak przekazanie następujących dokumentów, gdyż będą one pomocne państwu wezwanemu podczas procesu wykonania.

a) Formularz informacji o sytuacji finansowej

500. Dokument ten pomoże państwu wezwanemu w ustaleniu miejsca pobytu pozwanego na potrzeby wykonania orzeczenia oraz w wykonaniu tego orzeczenia.
501. Zalecany formularz stanowi użyteczne narzędzie służące zebraniu niezbędnych informacji o sytuacji finansowej dłużnika oraz o jego majątku. Informacje te mogą pomóc państwu wezwanemu w wykonaniu orzeczenia.
- Uwaga:** *trzeba pamiętać, że jest to wniosek o uznanie – podawanie informacji na temat sytuacji finansowej wierzyciela nie jest konieczne.*
502. Informacje o dłużniku może wypełnić wierzyciel / wnioskodawca, gdyż często wnioskodawca będzie miał dostęp do wymaganych informacji. Jeżeli jednak wierzyciel / wnioskodawca wypełnia formularz, imię i nazwisko przedstawiciela organu centralnego odpowiedzialnego za przekazanie wniosku musi znajdować się w formularzu.
503. Instrukcje dotyczące wypełniania tego formularza znajdują się w rozdziale 15.

b) Dokument z wyliczeniem kwoty zaległych płatności

504. W ramach wniosku o uznanie wnioskodawca może żądać egzekucji zaległych świadczeń alimentacyjnych, które narosły od czasu wydania orzeczenia. Należy dostarczyć pełne wyliczenie, wykazując kwoty należne na mocy orzeczenia, kwoty wypłacone (o ile istnieją) oraz kwotę pozostającą do spłaty.
505. Dokument ten powinien być jak najbardziej kompletny i jak najdokładniejszy, ponieważ pozwany może wnieść środek zaskarżenia w odniesieniu do wykonania, podając jako podstawę, że kwota zaległych świadczeń nie jest prawidłowa.

Dobra praktyka: *Jeżeli w obliczaniu i egzekwowaniu zaległych świadczeń alimentacyjnych uczestniczyły agencja alimentacyjna lub organ egzekucyjny, należy koniecznie załączyć oświadczenie uzyskane od tego podmiotu, ponieważ jego akta będą dokładne i pełne.*

c) Pełny tekst orzeczenia

506. Dołączenie odpisu orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych do pakietu dokumentów może pomóc właściwemu organowi w państwie wezwanym. Nie musi to być odpis poświadczony – wystarczy zwykły odpis orzeczenia uzyskany od organu sądowego lub administracyjnego. W zależności od praktyki właściwego organu egzekucyjnego przekazanie odpisu orzeczenia może przyspieszyć proces wykonania, ponieważ może oznaczać, że właściwy organ w państwie wezwanym nie będzie musiał zwracać się o ten odpis do organu sądowego lub administracyjnego, który wydał lub uznał orzeczenie.

d) Inne informacje potwierdzające

507. W pewnych przypadkach stosowne mogą być inne informacje potwierdzające. Będzie to zależało od okoliczności lub od konkretnego wniosku.

Dobra praktyka: Czas trwania zobowiązania alimentacyjnego będzie określony na mocy prawa państwa pochodzenia (w którym wydano orzeczenie). Profil państwa pochodzenia będzie zawierał informacje, jakie wymogi należy spełnić, aby można było ustanowić stałe prawo do świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka. Informacje te należy przekazać wraz z wnioskiem o wykonanie.

508. Jeżeli wnioskodawcą jest instytucja publiczna, mogła ona zapewnić inne świadczenia zamiast świadczeń alimentacyjnych. W niektórych przypadkach stosowne może być przedstawienie dokumentacji dotyczącej wypłacanych świadczeń, na przykład gdy instytucja publiczna chce dochodzić niezależnego prawa do otrzymania części zaległych świadczeń alimentacyjnych.
509. Podobnie jeżeli orzeczenie stanowi, że dalsze wykonywanie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka jest uzależnione od zarejestrowania dziecka w szkole, dołączenie stosownego zaświadczenia do wniosku o wykonanie może być pomocne w wykonaniu orzeczenia. Może to ograniczyć potencjalne opóźnienia, gdyby dłużnik zaskarżył wykonanie na tej podstawie.
510. Profil państwa będzie również zawierał informacje, czy w danych okolicznościach należy przedłożyć dodatkowe dokumenty.

6. Wypełnienie formularza przekazania

511. Formularz przekazania jest formularzem obowiązkowym. Stanowi standardowy sposób przesyłania wniosków między organami centralnymi. Zawiera on wykaz wymaganych dokumentów i informacji zawartych w pakiecie oraz sygnalizuje wezwanemu organowi centralnemu, jaki wniosek jest składany.
512. Instrukcje dotyczące wypełniania formularza przekazania znajdują się w rozdziale 15.

7. Wysłać do państwa wezwanego

513. Po skompletowaniu pakietu dokumentów można go wysłać do organu centralnego w państwie wezwanym.
514. W większości przypadków materiały zostaną wysłane zwykłą pocztą, chyba że państwo wezwane określiło, że będzie przyjmować dokumenty w formie elektronicznej.

8. Oczekiwanie na potwierdzenie otrzymania wniosku

515. Państwo wezwane musi potwierdzić otrzymanie dokumentów w terminie sześciu tygodni. Organ centralny musi tego dokonać za pomocą obowiązkowego formularza potwierdzenia. W tym czasie wezwany organ centralny poinformuje również, gdzie należy kierować zapytania uzupełniające, oraz poda odpowiednie dane kontaktowe tej osoby lub wydziału w tym państwie.

9. Dostarczenie wymaganych dokumentów uzupełniających

516. Formularz potwierdzenia może zawierać prośbę o przesłanie dodatkowych dokumentów lub informacji. Informacje te należy dostarczyć jak najszybciej, a w każdym razie w terminie trzech miesięcy. Jeżeli można się spodziewać, że przesłanie tych informacji potrwa dłużej niż trzy miesiące, trzeba o tym poinformować dany organ centralny, gdyż może on zamknąć swoją dokumentację, jeżeli nie otrzyma odpowiedzi.

Dobra praktyka: w przypadku trudności z uzyskaniem żądanych informacji lub dokumentów należy o tym poinformować drugi organ centralny. W przeciwnym razie organ centralny państwa wezwanego może zamknąć swoją dokumentację, jeżeli nie otrzyma odpowiedzi po upływie trzech miesięcy.

C. Wyjątki od procedur ogólnych

1. Orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych wyłącznie na rzecz małżonka

517. O ile oba umawiające się państwa, wezwane i wzywające, nie rozszerzyły pełnego zakresu stosowania konwencji (rozdziały II i III) na zobowiązania alimentacyjne między małżonkami i byłymi małżonkami, wzywający organ centralny nie ma obowiązku pomóc w przekazaniu wniosku o wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych wyłącznie na rzecz małżonka (zob. rozdział 3). Organ centralny w państwie wezwanym również nie będzie zaangażowany w otrzymanie lub rozpatrzenie wniosku. Trzeba będzie złożyć wniosek o wykonanie bezpośrednio do właściwego organu odpowiedzialnego za wykonanie w państwie wezwanym.
518. Procedury dotyczące wniosku składanego bezpośrednio do właściwego organu ustala państwo wezwane. W profilu państwa lub na stronie internetowej właściwego organu mogą znajdować się informacje na temat wymogów dotyczących wniosku.
519. Należy jednak pamiętać, że jeżeli świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka określone są albo w tym samym orzeczeniu, co świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci, albo w oddzielnym orzeczeniu, lecz wniosek był powiązany ze świadczeniami alimentacyjnymi na rzecz dzieci¹⁰⁷, wniosek o wykonanie można złożyć za pośrednictwem organu centralnego w dowolnym przypadku, bez względu na to, czy złożono oświadczenie.

2. Orzeczenia w sprawie alimentów na rzecz innych członków rodziny

520. Konwencji nie stosuje się do orzeczeń dotyczących świadczeń alimentacyjnych na rzecz innych członków rodziny, chyba że zarówno umawiające się państwo wzywające, jak i umawiające się państwo wezwane złożyły oświadczenia rozszerzające całość lub część konwencji na te inne świadczenia alimentacyjne.

¹⁰⁷ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 47.

III. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady

- Upoważniony przedstawiciel organu centralnego musi wypełnić formularz przekazania oraz przeanalizować lub wypełnić zalecany formularz wniosku.
- Zachęca się państwa do używania zalecanych formularzy. Są one zaprojektowane w sposób umożliwiający uwzględnienie wszystkich niezbędnych informacji. Tylko formularz przekazania jest formularzem obowiązkowym i musi być użyty.
- Dużo przydatnych informacji znajduje się w profilu państwa wezwanego. W dokumencie tym określone będą procesy stosowane w celu wykonania orzeczeń oraz terminy podejmowania działań.
- Nie ma wymogu zawarcia w pakiecie oryginałów jakichkolwiek dokumentów.
- Na mocy konwencji wystarczają zwykłe kopie dokumentów, chyba że państwo wezwane wyraźnie określiło, że wymaga poświadczonych odpisów orzeczenia. Można to sprawdzić, zapoznając się z profilem państwa.
- W wielu przypadkach dobrą praktyką jest jak najszybsze skontaktowanie się z dłużnikiem, aby ustalić, czy będzie on płacił świadczenia alimentacyjne dobrowolnie. Ustalenie dobrowolnych płatności często może przyspieszyć przepływ płatności do wierzyciela, jednak we wszystkich przypadkach działania egzekucyjne, jeżeli są konieczne, należy podejmować niezwłocznie, aby zapewnić wypłacanie świadczeń alimentacyjnych (zob. rozdziały 7 i 8).

B. Powiązane formularze

Formularz przekazania

Wniosek o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym

Formularz informacji zastrzeżonych

Formularz informacji o sytuacji finansowej

C. Odpowiednie artykuły konwencji

Artykuł 10 ust. 1 lit. b)

Artykuł 11

Artykuł 12

Artykuł 32

D. Powiązane sekcje podręcznika

Zobacz rozdział 4 – Rozpatrywanie wysyłanych wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie

Zobacz rozdział 10 – Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych

Zobacz rozdział 13, sekcja I – Przegląd – wnioski o podjęcie szczególnych działań

IV. Lista kontrolna – wysyłane wnioski o wykonanie orzeczenia z państwa wezwanego

	Procedura	Odniesienie w podręczniku
1	Przeanalizowanie dokumentów	Sekcja II lit. B pkt 1
2	Upewnienie się, czy wniosek jest odpowiedni	Sekcja II lit. B pkt 2
3	Ustalenie, gdzie wydano orzeczenie	Sekcja II lit. B pkt 3
4	Wypełnienie formularza wniosku	Sekcja II lit. B pkt 4
5	Wypełnienie dodatkowych dokumentów	Sekcja II lit. B pkt 5
6	Wypełnienie formularza przekazania	Sekcja II lit. B pkt 6
7	Wysłanie do państwa wezwanego	Sekcja II lit. B pkt 7
8	Oczekiwanie na potwierdzenie otrzymania wniosku	Sekcja II lit. B pkt 8
9	Dostarczenie dokumentów uzupełniających	Sekcja II lit. B pkt 9

V. Często zadawane pytania

Jaka jest różnica między wnioskiem o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym a wnioskiem o uznanie i wykonanie?

521. Wniosek o wykonanie jest stosowany w sytuacjach, w których orzeczenie zostało wydane lub wcześniej uznane w państwie wezwanym, a zatem nie musi zostać uznane przed wykonaniem. Orzeczenie jest już skuteczne i wykonalne w tym państwie. W przeciwieństwie do wniosków o uznanie i wykonanie omawiany wniosek nie jest wnioskiem o uznanie i wykonanie orzeczenia zagranicznego, a po prostu wnioskiem o wykonanie przez państwo wezwane jego własnego orzeczenia albo orzeczenia, które państwo to już uznało.

Dlaczego należy korzystać z konwencji, jeżeli wniosek dotyczy wykonania przez państwo jego własnego orzeczenia?

522. W niektórych państwach dostęp do właściwego organu egzekucyjnego (np. Agencji Alimentacyjnej) może być ograniczony do rezydentów danego państwa. Organy centralne w państwach wezwanym i wzywającym mogą również pomagać w przekazaniu płatności, jeśli jest to konieczne i jeśli są w stanie to zrobić. Ponadto gdyby w państwie wezwanym potrzebna była pomoc prawna w celu wszczęcia procesu wykonania, będzie ona udzielona wnioskodawcy bezpłatnie, jeżeli wniosek zostanie złożony na mocy konwencji.

Czy wniosek o wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka można złożyć do organu centralnego?

523. Tylko w przypadku, gdy wniosek ten dotyczy również orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci (zob. rozdział 3). Jeżeli orzeczenie dotyczy tylko świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka, należy złożyć wniosek o wykonanie bezpośrednio do właściwego organu w państwie wezwanym, chyba że zarówno państwo wezwane, jak i państwo wzywające rozszerzyły zakres stosowania rozdziału II i III konwencji na świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka.

Rozdział 7

Przetwarzanie otrzymywanych wniosków o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym

Struktura niniejszego rozdziału:

Rozdział ten dotyczy wniosków o wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

W sekcji I przedstawiono przegląd wniosku – sytuacji, w których będzie on stosowany, i osób, które mogą go składać – oraz wyjaśnienie podstawowych terminów i pojęć.

W sekcji II przedstawiono procedurę lub czynności w zakresie analizowania otrzymywanych materiałów i rozpatrywania wniosku.

Sekcja III zawiera odniesienia i dodatkowe materiały na potrzeby wniosku.

Sekcja IV zawiera listę kontrolną przeznaczoną dla osób, którym potrzebny jest prosty przegląd omawianego procesu.

Sekcja V obejmuje niektóre z najczęściej zadawanych pytań dotyczących tego wniosku.

I. Przegląd – otrzymywane wnioski o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym

A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany

524. Jest to najprostszy ze wszystkich wniosków na mocy konwencji. We wniosku tym wzywa się właściwy organ umawiającego się państwa do wykonania jego własnego orzeczenia lub orzeczenia zagranicznego, które państwo to już uznało¹⁰⁸, a także do udzielenia pomocy w przekazywaniu płatności wierzycielowi zamieszkałemu poza tym państwem. Wierzyciel będzie wnioskował o wykonanie orzeczenia ze względu na fakt, że dłużnik ma miejsce pobytu w państwie wezwanym bądź posiada majątek lub uzyskuje dochody w tym państwie.

525. Proces jest bardzo prosty, gdyż nie ma potrzeby uznania orzeczenia, zanim będzie można je wykonać. Wynika to z faktu, że orzeczenie jest albo orzeczeniem wewnętrznym wydanym przez państwo, w którym będzie wykonane, albo jest orzeczeniem zagranicznym, które już zostało uznane

Państwo wzywające jest umawiającym się państwem, które występuje z wnioskiem i składa go w imieniu wnioskodawcy, który ma miejsce pobytu w tym państwie.

Państwo wezwane jest umawiającym się państwem, do którego zwrócono się o rozpatrzenie wniosku.

¹⁰⁸

Uznanie orzeczenia mogło już mieć miejsce na mocy konwencji lub mogło nastąpić „z mocy prawa”, w przypadku gdy uznanie pewnych rodzajów orzeczeń zagranicznych odbywa się automatycznie.

w **państwie wezwanym**.

526. Wniosek ten składany jest na mocy art. 10 ust. 1 lit. b) konwencji.

B. Przykład sprawy

527. T posiada orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane przez państwo A. Obecnie mieszka w państwie B. Dłużnik nadal zamieszkuje w państwie A. T chciałaby, aby państwo A zaczęło wykonywać orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych i przysyłać jej płatności. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

528. Korzystając z konwencji, T zwróci się do organu centralnego w państwie B o przekazanie **wniosku o wykonanie orzeczenia** do państwa A. Organ centralny w państwie A otrzyma wniosek, sprawdzi jego kompletność, przekaże orzeczenie właściwemu organowi egzekucyjnemu do wykonania i pomoże w przekazywaniu płatności T zależnie od sytuacji.

C. Ważna różnica – wnioski o wykonanie przez państwo jego własnego orzeczenia

529. Wniosek o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym jest prostszy niż wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia wydanego w innym państwie. Jak omówiono w rozdziałach 4 i 5, po złożeniu wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia pozwany ma prawo wniesienia sprzeciwu wobec uznania i wykonania, powołując się na brak podstaw uznania lub uznania i wykonania określonych w art. 20 lub na niespełnienie wymogów proceduralnych i innych wymogów uznania lub uznania i wykonania orzeczenia zawartych w art. 22.

Organem centralnym jest organ publiczny wyznaczony przez umawiające się państwo do wypełniania lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na mocy konwencji.

530. Pozwany nie ma podobnego prawa w odniesieniu do orzeczenia wydanego lub już uznanego w państwie wezwanym. Wynika to z faktu, że do państwa tego zwrócono się o wykonanie jego własnego orzeczenia, a nie orzeczenia zagranicznego, lub ponieważ zwrócono się do niego o wykonanie orzeczenia, które już wcześniej uznano za wykonalne w ramach procesu uznania lub uznania i wykonania. Nie ma zatem potrzeby, aby **właściwy organ** rozważał, czy orzeczenie należy uznać lub wykonać.

Właściwy organ jest organem w danym państwie, który zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, program egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z konwencją.

531. Jeżeli pozwany ma zastrzeżenia wobec wykonania orzeczenia, zastrzeżenia te trzeba podnieść po wszczęciu wykonania przez właściwy organ, zgodnie z prawem wewnętrznym państwa wykonującego. Fakt złożenia na mocy konwencji wniosku o wykonanie orzeczenia nie daje pozwanemu / dłużnikowi dodatkowych podstaw do kwestionowania wykonania tego orzeczenia.

532. Proces postępowania z otrzymywanymi wnioskami o wykonanie jest zatem bardzo prosty dla wezwanego organu centralnego. Przeprowadza się analizę pakietu dokumentów, aby zapewnić jego kompletność, a wniosek przekazuje się właściwemu organowi do wykonania. Następnie w celu wykonania orzeczenia właściwy organ podejmie dowolne kroki dopuszczalne prawem wewnętrznym. Procedury te szczegółowo omówiono w następnej sekcji.

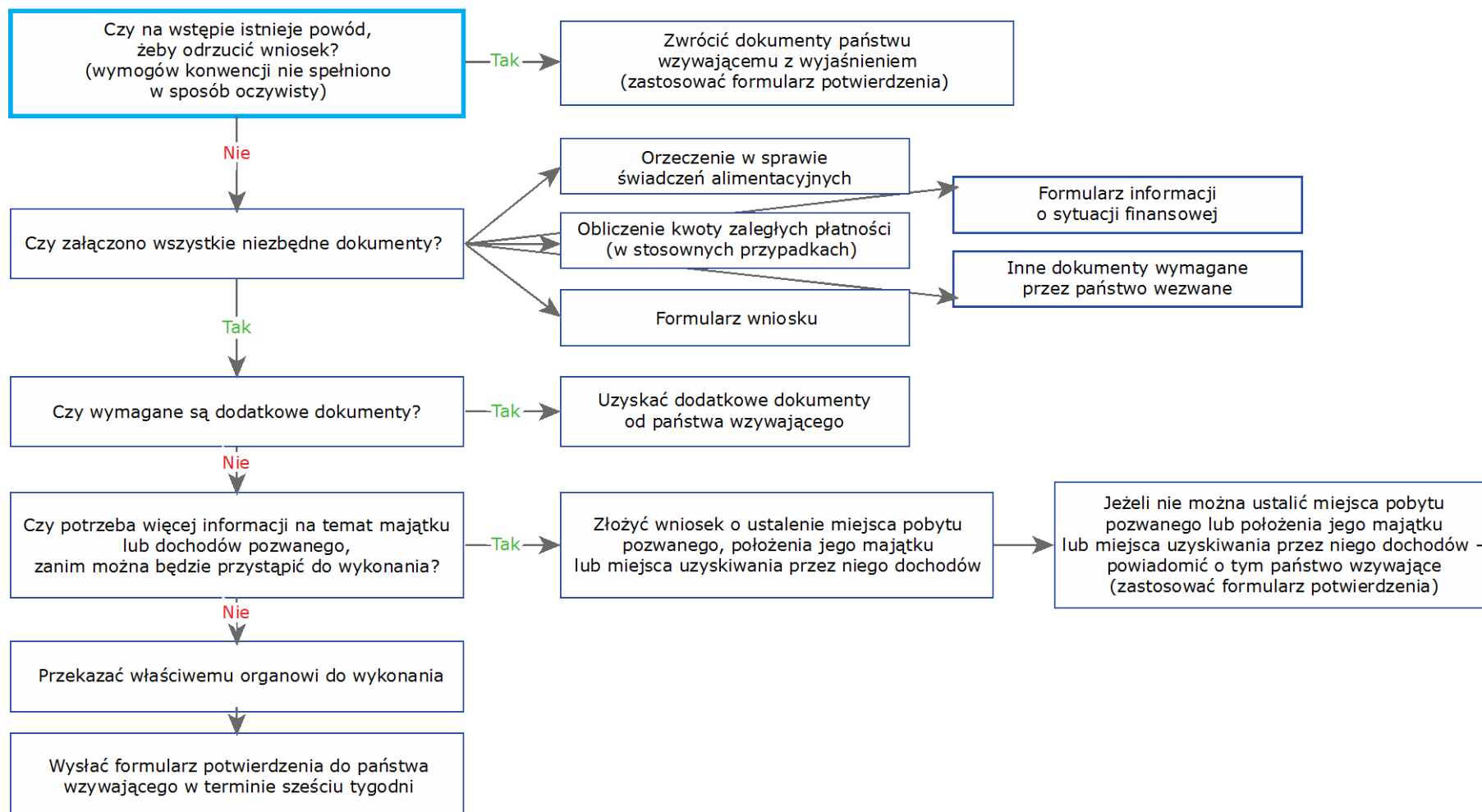
*Szukasz krótkiego streszczenia kroków omówionych w niniejszym rozdziale? Sprawdź **listę kontrolną** zamieszczoną na końcu rozdziału.*

II. Rozpatrywanie wniosków o wykonanie

A. *Diagram sekwencji działań*

533. Po otrzymaniu wniosku o wykonanie orzeczenia od innego organu centralnego należy sprawdzić pakiet dokumentów pod kątem kompletności, wstępnie ustalić, czy wniosek może być rozpatrzony, i potwierdzić otrzymanie pakietu, zwracając się jednocześnie o przesłanie wszelkich potrzebnych dokumentów dodatkowych. Pakiet można następnie przesłać do odpowiedniego organu w celu wykonania.

OTRZYMYWANE WNIOSKI O WYKONANIE ORZECZENIA WYDANEGO LUB UZNANEGO W PAŃSTWIE WEZWANYM

Rysunek 19: Diagram sekwencji działań – przegląd procesu rozpatrywania wniosku o wykonanie

B. Przegląd otrzymanych dokumentów

1. Upewnienie się, że dokumenty są kompletne

534. Po otrzymaniu dokumentów od organu centralnego w państwie wzywającym należy je szybko przeanalizować, tak aby można było niezwłocznie zwrócić się o dodatkowe dokumenty, jeżeli są potrzebne.
535. W niektórych państwach obowiązkowy formularz potwierdzenia będzie wypełniany niezwłocznie po otrzymaniu wniosku. W innych państwach najpierw przeprowadzana jest wstępna analiza opisana poniżej. W każdym przypadku formularz potwierdzenia trzeba wypełnić i przesłać państwu wzywającemu w terminie sześciu tygodni od otrzymania wniosku.
536. Otrzymany pakiet powinien zawierać:

✓	Formularz przekazania
✓	Formularz wniosku
W razie potrzeby	Tekst orzeczenia
✓	Formularz informacji o sytuacji finansowej
W razie potrzeby	Dokument z wyliczeniem kwoty zaległych płatności
W razie potrzeby	Dowód udzielenia świadczeń przez instytucję publiczną
W razie potrzeby	Przetłumaczone kopie dokumentów

Rysunek 20: Wykaz formularzy i dokumentów

a) Formularze dołączone do wniosku

1) Formularz przekazania

537. Każdemu wnioskowi na mocy konwencji musi towarzyszyć formularz przekazania. Formularz ten jest obowiązkowy. W formularzu przekazania określone są strony i rodzaj wniosku. Wymienia się w nim również dokumenty załączone do wniosku.

2) Formularz wniosku

538. W większości przypadków zastosowany zostanie zalecany formularz.

3) Tekst orzeczenia

539. W większości przypadków wnioskodawca załączy zwykły odpis orzeczenia. Pomoże to właściwemu organowi egzekucyjnemu zlokalizować orzeczenie i uzyskać dodatkowe lub poświadczane odpisy, jeżeli będą one potrzebne do wykonania.

4) Formularz informacji o sytuacji finansowej

540. Ponieważ jest to wniosek o wykonanie orzeczenia, załączony do niego będzie formularz informacji o sytuacji finansowej, zawierający informacje na temat miejsca pobytu i sytuacji finansowej pozwanego, podane w stopniu znanym wnioskodawcy. Formularz ten zawiera informacje ważne dla wykonania orzeczenia.

541. Jeśli wnioskodawca wykorzystał zalecany formularz, część tego dokumentu dotycząca wierzyciela będzie niewypełniona, ponieważ informacje te nie są wymagane w przypadku wniosku o wykonanie.

5) Dokument z wyliczeniem kwoty zaległych płatności

542. Jeżeli na mocy orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych istnieją niezapłacone (zaległe) świadczenia, do wniosku powinien być załączony dokument określający, w jaki sposób wyliczono te zaległe kwoty świadczeń.

b) Dodatkowe formularze

Dowód udzielenia świadczeń – instytucja publiczna

543. Jeżeli wnioskodawcą jest instytucja publiczna, mogła ona zapewnić inne świadczenia zamiast świadczeń alimentacyjnych. W niektórych przypadkach stosowne może być przedstawienie dokumentacji dotyczącej wypłaconych świadczeń, na przykład gdy instytucja publiczna chce dochodzić niezależnego prawa do otrzymania części zaległych świadczeń alimentacyjnych.

c) Wniesienie o dodatkowe dokumenty

544. Jeżeli wniosek wydaje się niekompletny, ponieważ wymagane są dodatkowe dokumenty, nie należy go odrzucać. Zamiast tego można zwrócić się o dodatkowe dokumenty, korzystając z obowiązkowego formularza potwierdzenia (zob. niżej).
545. W przypadku otrzymania prośby o dodatkowe dokumenty państwo wzywające ma **trzy miesiące** na dostarczenie tych dokumentów. Jeżeli żądane dokumenty nie zostały przekazane w terminie trzech miesięcy, należy ponownie nawiązać kontakt z państwem wzywającym. Jeżeli żądane dokumenty nie zostaną otrzymane i nie można podjąć rozpatrywania wniosku, organ centralny państwa wezwanego może zamknąć swoją dokumentację i powiadomić o tym fakcie państwo wzywające. Również w tym przypadku można tego dokonać za pomocą obowiązkowego formularza potwierdzenia.

2. Czy wymogi konwencji nie zostały spełnione „w sposób oczywisty”?

546. Zgodnie z konwencją organ centralny może odmówić rozpatrzenia wniosku, jeżeli „w sposób oczywisty nie zostały spełnione wymogi Konwencji” (zob. art. 12 ust. 8). Okoliczności, w których może zaistnieć taka sytuacja, są dość ograniczone¹⁰⁹, a to, czy organ centralny postanowi uwzględnić ten wymóg, zależy od tego organu.
547. Na przykład organ centralny mógł wcześniej odrzucić wniosek dotyczący tych samych stron. Jeżeli wnioskowi nie będą towarzyszyły dodatkowe dowody, organ centralny mógłby ponownie odrzucić wniosek na tej podstawie. Podobnie wniosek mógłby zostać odrzucony, gdyby z dokumentów jasno wynikało, że wniosek nie ma nic wspólnego ze świadczeniami alimentacyjnymi.
548. W przypadku odmowy rozpatrzenia wniosku na tej ograniczonej podstawie należy o tym fakcie powiadomić wzywający organ centralny za pomocą obowiązkowego formularza potwierdzenia, opisanego poniżej.

¹⁰⁹ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 345.

3. Czy poszukiwanie pozwanego trzeba zakończyć?

549. W pewnych ograniczonych przypadkach organ centralny, przed rozpoczęciem wykonania orzeczenia, może chcieć przeprowadzić poszukiwania w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego, w szczególności w przypadku, gdy prawo państwa wykonującego wymaga powiadomienia pozwanego przed wykonaniem lub jeżeli wnioskodawca nie jest pewien, czy dłużnik ma miejsce pobytu w państwie wezwanym lub czy posiada majątek lub dochody w tym państwie.
550. Oczekuje się, że prowadząc wszelkie poszukiwania, organ centralny lub właściwy organ działający w jego imieniu skorzysta z dostępu do wszelkich baz danych i źródeł informacji publicznych, do których ma dostęp, w granicach określonych w prawie wewnętrznym w zakresie dostępu do danych osobowych.
551. Jeżeli nie można ustalić miejsca pobytu pozwanego, położenia jego majątku lub dochodów w państwie wezwanym, należy poinformować o tym wzywający organ centralny. Jeżeli państwo wzywające nie jest w stanie udostępnić żadnych dodatkowych informacji, które mogłyby pomóc w zlokalizowaniu pozwanego, wykonanie orzeczenia nie może mieć miejsca.

4. Potwierdzenie otrzymania

552. Na mocy konwencji organ centralny państwa wezwanego musi potwierdzić otrzymanie wniosku w terminie **sześciu tygodni** od jego otrzymania. Do tego celu należy wykorzystać obowiązkowy formularz potwierdzenia. Ten krok można podjąć albo przy okazji otrzymania dokumentów po raz pierwszy, albo po przeanalizowaniu ich, o ile nastąpi to w terminie.

5. Rozpoczęcie procesu wykonania

553. Pakiet można przekazać właściwemu organowi odpowiedzialnemu za wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w państwie wezwanym.

III. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady

- W niektórych państwach przed procesem wykonania lub w jego trakcie podejmowane będą próby doprowadzenia do dobrowolnego wykonania orzeczenia. Ustanowienie długoterminowego, stabilnego przepływu płatności do wierzyciela w możliwie najskuteczniejszy sposób jest celem wszystkich wniosków w sprawie świadczeń alimentacyjnych.
- Trzeba zawsze mieć na uwadze, że wszystkie wnioski należy rozpatrywać szybko, skutecznie i bez zbędnych opóźnień.
- Formularz notatki na temat stanu rozpatrywania wniosku można wykorzystać w każdym momencie rozpatrywania wniosku – w chwili wstępnego potwierdzenia otrzymania wniosku albo w dowolnym późniejszym momencie. Jest to przydatny sposób przekazywania informacji o postępach w sprawie wnioskodawcy i wzywającemu organowi centralnemu.

B. Powiązane formularze

Wniosek o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym

Formularz potwierdzenia przewidziany w art. 12 ust. 3

Formularz notatki na temat stanu rozpatrywania wniosku – art. 12 ust. 4 (wniosek o wykonanie)

C. Odpowiednie artykuły

Artykuł 10 ust. 1 lit. b)

Artykuł 12

Artykuł 32

Artykuł 34

D. Powiązane sekcje podręcznika

Zobacz rozdział 4 – Rozpatrywanie wysyłanych wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie

Zobacz rozdział 10 – Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych

IV. Lista kontrolna – otrzymywane wnioski o wykonanie

	Procedura	Odniesienie w podręczniku
1	Otrzymanie dokumentów od wzywającego organu centralnego	Sekcja II lit. B
2	Upewnienie się, że dokumenty są kompletne	Sekcja II lit. B pkt 1
3	Czy wymogi konwencji nie zostały spełnione „w sposób oczywisty”?	Sekcja II lit. B pkt 2
4	Wysłanie formularza potwierdzenia do wzywającego organu centralnego	Sekcja II lit. B pkt 4
5	Przesłanie właściwemu organowi do wykonania	Sekcja II lit. B pkt 5

V. Często zadawane pytania

Dlaczego orzeczenie z państwa wezwanego nie musi być uznane?

554. Uznanie nie jest potrzebne, ponieważ państwo zostało poproszone o wykonanie swojego własnego orzeczenia, a nie orzeczenia zagranicznego, albo też zwrócono się do niego o wykonanie orzeczenia, które już zostało uznane.

Dlaczego należy korzystać z konwencji, jeżeli wniosek dotyczy wykonania przez państwo jego własnego orzeczenia?

555. W niektórych państwach dostęp do właściwego organu egzekucyjnego (*np.* Agencji Alimentacyjnej) może być ograniczony do rezydentów danego państwa. Organy centralne w państwach wezwanym i wzywającym mogą również pomagać w przekazaniu płatności, jeśli jest to konieczne i jeśli są w stanie to zrobić. Ponadto gdyby w państwie wezwanym potrzebna była pomoc prawna w celu wszczęcia procesu wykonania, będzie ona udzielona wnioskodawcy bezpłatnie, o ile wniosek wchodzi w zakres stosowania konwencji jako mający zastosowanie między dwoma umawiającymi się państwami.

Rozdział 8

Wysyłane wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych

Struktura niniejszego rozdziału:

Rozdział ten dotyczy wniosków o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

W sekcji I przedstawiono przegląd wniosku – sytuacji, w których będzie on stosowany, i osób, które mogą go złożyć – oraz wyjaśnienie podstawowych terminów i pojęć.

W sekcji II przedstawiono procedurę lub czynności niezbędne do wypełnienia i przekazania wniosku oraz omówiono dokumenty, które należy załączyć.

Sekcja III zawiera odniesienia i dodatkowe materiały na potrzeby wniosku.

Sekcja IV zawiera listę kontrolną przeznaczoną dla osób, którym potrzebny jest prosty przegląd omawianego procesu.

Sekcja V zawiera odpowiedzi na niektóre z najczęściej zadawanych pytań dotyczących tego wniosku.

I. Przegląd

A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany

556. Wniosek o **wydanie** orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w innym umawiającym się państwie (państwie wezwanym) można złożyć w każdej z następujących sytuacji:

- w przypadku gdy nie istnieje orzeczenie, a wierzyciel wnosi o wydanie orzeczenia; lub
- w przypadku gdy uznanie i wykonanie orzeczenia nie jest możliwe lub gdy odmówiono uznania i wykonania danego orzeczenia ze względu na brak podstawy do jego uznania i wykonania na mocy artykułu 20 lub z przyczyn określonych w art. 22 lit. b) lub e)¹¹⁰.

Wydanie orzeczenia to proces uzyskiwania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy orzeczenie takie nie istnieje albo gdy istniejącego orzeczenia z jakiegoś powodu nie można uznać lub wykonać. Wydanie orzeczenia może obejmować ustalenie pochodzenia dziecka, jeżeli jest to potrzebne do wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

557. Wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych może obejmować wniosek o ustalenie pochodzenia dziecka.

¹¹⁰ Jeżeli uznanie i wykonanie orzeczenia nie jest możliwe z uwagi na zastrzeżenie na mocy art. 20 ust. 2 (tj. zastrzeżenie odnoszące się do jednej z podstaw jurysdykcji na mocy art. 20 ust. 1 lit. c), e) lub f)), wnioskodawca ma prawo do bezpłatnej pomocy prawnej w celu wydania nowego orzeczenia (art. 15 i art. 20 ust. 4). Jest to sytuacja na mocy konwencji, w której wnioskodawca jest uprawniony do bezpłatnej pomocy prawnej na potrzeby wniosku o wykonanie.

558. Wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych objęte są art. 10 ust. 1 lit. c) i d) konwencji.

B. Przykład sprawy

559. V dochodzi świadczeń alimentacyjnych na rzecz dwójki swoich dzieci. Nigdy nie zawarła związku małżeńskiego z W, ale mieszkała z nim przez wiele lat w państwie A. Obecnie V mieszka z dziećmi w państwie B. Nie ma orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych i nie może złożyć wniosku w państwie B, ponieważ prawo wewnętrzne w państwie B nie dopuszcza takiego wniosku. W nadal mieszka w państwie A. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Jak to funkcjonuje na mocy konwencji

560. V może złożyć wniosek do organu centralnego w państwie B i zwrócić się do niego o pomoc. Organ centralny w państwie B przekaze wniosek o **wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych** organowi centralnemu w państwie A. V nie musi udowadniać, że W jest ojcem dzieci przed wysłaniem wniosku, ponieważ można to ustalić w ramach procesu wydania orzeczenia. Jeżeli badanie pochodzenia dzieci jest wymagane, organ centralny w państwie A udzieli niezbędnej pomocy¹¹¹. Po wydaniu orzeczenia w państwie A może ono zostać wykonane w państwie A.

C. Kto może wnioskować o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

561. Jeżeli nie istnieje orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, wyłącznie wierzyciel może wnioskować o wydanie orzeczenia. Dłużnik nie może złożyć wniosku o wydanie orzeczenia.
562. Jeżeli wydanie orzeczenia jest konieczne, ponieważ orzeczenie istnieje, ale uznanie lub wykonanie nie było możliwe lub odmówiono go z powodu zastrzeżenia na mocy konwencji (art. 20 ust. 2), wierzyciel albo organ publiczny, który udzielił wierzycielowi świadczeń zamiast świadczeń alimentacyjnych może złożyć wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Obie strony muszą mieć miejsce pobytu w umawiających się państwach. Należy zauważyć, że w tym przypadku żaden nowy wniosek nie jest potrzebny, ponieważ organ centralny musi w tych okolicznościach podjąć działania w celu wydania orzeczenia, jeżeli dłużnik ma miejsce zwykłego pobytu w państwie wezwanym.

*Szukasz krótkiego streszczenia procedur dotyczących tego wniosku?
Sprawdź **listę kontrolną** zamieszczoną na końcu rozdziału.*

563. Należy pamiętać, że aby wnioskodawca mógł złożyć wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych za pośrednictwem organu centralnego, wniosek musi dotyczyć świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci. Wnioski o ustanowienie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka nie będą wchodziły w zakres wniosków, którymi zajmuje się organ centralny, chyba że zarówno państwo wzywające, jak i państwo wezwane złożyły oświadczenie rozszerzające zakres stosowania rozdziałów II i III konwencji na świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka (zob. rozdział 3). Wierzyciel, który wnosi o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka, musi złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie wezwanym. Wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie

¹¹¹ W przypadku gdy oba państwa są stronami konwencji o przeprowadzaniu dowodów z 1970 r. – zob. rozdział 3 część 2 sekcja V – Inne konwencje haskie.

świadczeń alimentacyjnych na rzecz innych członków rodziny również nie są objęte tymi procedurami, chyba że oba państwa złożyły oświadczenia rozszerzające zakres stosowania konwencji na te rodzaje zobowiązań alimentacyjnych.

D. Wystąpienie o wydanie orzeczenia – pewne czynniki

564. W niektórych przypadkach wnioskodawca może mieć możliwość złożenia wniosku o wydanie orzeczenia w sprawie świadczenia alimentacyjnego albo na mocy prawa wewnętrznego w państwie, w którym wnioskodawca ma miejsce pobytu, albo na mocy konwencji, jako wniosek na mocy art. 10 o wydanie orzeczenia w innym umawiającym się państwie. Wnioskodawcy, którzy zastanawiają się, czy złożyć wniosek na mocy prawa wewnętrznego, czy na mocy konwencji, powinni mieć na uwadze następujące kwestie:

a) Ile czasu może zająć rozpatrywanie wniosku o świadczenia alimentacyjne?

565. Ilość czasu potrzebnego na rozpatrzenie wniosku w danym państwie może zależeć od przepisów państwa w zakresie doręczania dokumentów pozwanym, którzy nie mają miejsca pobytu w tym państwie, oraz szybkości, z jaką właściwy organ może rozpatrzyć wniosek. Podobnie ilość czasu potrzebnego na rozpatrzenie wniosku na mocy konwencji będzie różna w zależności od zaangażowanych państw i tego, ile czasu zajmują procedury w każdym państwie. Informacje na temat czasu, jaki rozpatrywanie wniosku może zająć w państwie wezwanym, są dostępne w profilu państwa.

b) Czy istnieją jakiegokolwiek różnice w skutkach prawnych między orzeczeniem wydanym na mocy prawa wewnętrznego a orzeczeniem na mocy art. 10 konwencji?

566. W niektórych sytuacjach orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane na mocy prawa wewnętrznego, nakładające zobowiązania na pozwanego, który nie ma miejsca pobytu w tym państwie, może nie być wykonalne w państwie, w którym pozwany ma miejsce pobytu. Jest to złożona kwestia prawna, którą wnioskodawca może chcieć omówić z doradcą prawnym.

c) Koszt postępowania

567. Jeżeli na mocy konwencji złożono wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, które nie ukończyły 18 lat, wnioskodawca zawsze ma prawo do bezpłatnej pomocy prawnej, chyba że wniosek jest w swej istocie wyraźnie pozbawiony podstaw lub państwo wezwane postanowiło stosować kryterium sytuacji majątkowej dziecka (zob. rozdział 3). Oznacza to faktycznie, że bezpłatna pomoc prawna będzie dostępna wnioskodawcy w większości tych przypadków. Może to być istotny czynnik dla wnioskodawcy, jeżeli ten sam poziom pomocy prawnej nie jest dostępny w jego państwie w odniesieniu do wniosków krajowych.

d) Wynik postępowania dotyczącego świadczeń alimentacyjnych

568. Pomiędzy państwami mogą istnieć różnice pod względem wysokości przyznanych świadczeń alimentacyjnych. Zastanawiając się, czy złożyć wniosek krajowy czy też wniosek na mocy konwencji, wnioskodawca może chcieć uwzględnić ewentualne różnice w wysokości świadczeń lub okresie wypłaty świadczeń alimentacyjnych. Informacje te mogą być dostępne w profilu państwa wezwanego.

569. Mogą istnieć również inne czynniki, które odnoszą się do konkretnej sytuacji wnioskodawcy. Wnioskodawca rozważający różne możliwości dotyczące wniosku może chcieć skonsultować się z prawnikiem i uzyskać poradę w tej kwestii¹¹².

E. Szczególne okoliczności: wnioski o wydanie, w przypadku gdy potrzebne jest nowe orzeczenie z powodu zastrzeżenia (art. 20 ust. 4)

570. Jak omówiono w rozdziałach 4 i 5 niniejszego podręcznika, mogą zaistnieć sytuacje, w których państwo wezwane odmówiło uznania lub wykonania istniejącego orzeczenia z powodu zastrzeżenia zgłoszonego w odniesieniu do konkretnej podstawy uznania i wykonania, która ma zastosowanie do orzeczenia. Na przykład jeżeli orzeczenie wydano w oparciu o miejsce zwykłego pobytu wierzyciela w państwie pochodzenia i nie można stwierdzić żadnej innej podstawy uznania i wykonania określonej w art. 20, państwo wezwane może nie być w stanie uznać orzeczenia. W tym przypadku konieczne może być wydanie nowego orzeczenia.
571. Nie ma wymogu wniesienia w tej sytuacji nowego wniosku – wniosku o wydanie orzeczenia – ponieważ jeżeli pozwany ma miejsce zwykłego pobytu w państwie wezwanym, to państwo to ma obowiązek podjąć wszelkie odpowiednie działania w celu wydania nowego orzeczenia (art. 20 ust. 4). W praktyce proces ten może jednak wymagać dodatkowych informacji i dokumentów od wierzyciela, na przykład jeżeli koszty wychowania dziecka są istotne dla określenia wysokości świadczeń alimentacyjnych. Tak więc może w tym wniosku pojawić się prośba o dodatkowe dokumenty. Co ważne, przy wydawaniu nowego orzeczenia na mocy tego artykułu nie trzeba ustalać uprawnień dziecka lub dzieci (jeżeli są w wieku poniżej 18 lat) do świadczeń alimentacyjnych, ponieważ istniejące orzeczenie musi zostać zaakceptowane jako ustanawiające uprawnienia dziecka do świadczeń alimentacyjnych w państwie wezwanym (art. 20 ust. 5)¹¹³.
572. Jeżeli dojdzie do takiej sytuacji, osoby odpowiedzialne za prowadzenie spraw powinny przeanalizować niniejszy rozdział, aby określić rodzaj informacji, które mogą być wymagane na potrzeby tego wniosku, gdyż będą one podobne do tych, których wymagano przy wydaniu pierwotnego orzeczenia.

¹¹² Krok ten może być konieczny w szczególności wtedy, gdy państwo wezwane jest stroną Protokołu haskiego o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych.

¹¹³ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 469–471. Należy zauważyć, że w konwencji nie zdefiniowano terminu „uprawnienie” w tym kontekście, dlatego znaczenie tego terminu oraz to, jakie dalsze informacje lub dowody będą wymagane w celu wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, będzie określone w prawie wewnętrznym państwa wezwanego.

F. Szczególne okoliczności: wnioski o wydanie w przypadkach, gdy konieczne jest nowe orzeczenie, ponieważ uznanie lub uznanie i wykonanie jest niemożliwe

573. Może również dojść do sytuacji, w których wnioskodawca posiada orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, ale wie, że pozwany w państwie wezwanym będzie mógł skutecznie wnieść sprzeciw wobec wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie. Może to wynikać z zastrzeżenia zgłoszonego przez wezwane państwo, ponieważ nie można znaleźć żadnej podstawy dla uznania i wykonania orzeczenia, lub orzeczenie jest takiego rodzaju, którego państwo wezwane nie może wykonać¹¹⁴. W takim przypadku wierzyciel będzie musiał złożyć wniosek o wydanie nowego orzeczenia, zamiast składać wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie¹¹⁵. Wnioski te również będą rozpatrywane w ten sam sposób, jak wszelkie inne wnioski omówione w niniejszym rozdziale. Ponieważ jednak nowe orzeczenie nie jest wydawane z powodu odmowy uznania lub uznania i wykonania istniejącego orzeczenia, domniemanie dotyczące uprawnienia do złożenia wniosku, o którym mowa w art. 20 ust. 5 i które omówiono powyżej, nie będzie miało zastosowania.

¹¹⁴ Na przykład w orzeczeniu wysokość świadczeń alimentacyjnych może być określona jako pewien procent wynagrodzenia, a to jest uważane przez państwo wezwane za zbyt ogólnikowe, aby mogło być wykonalne. Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 255.

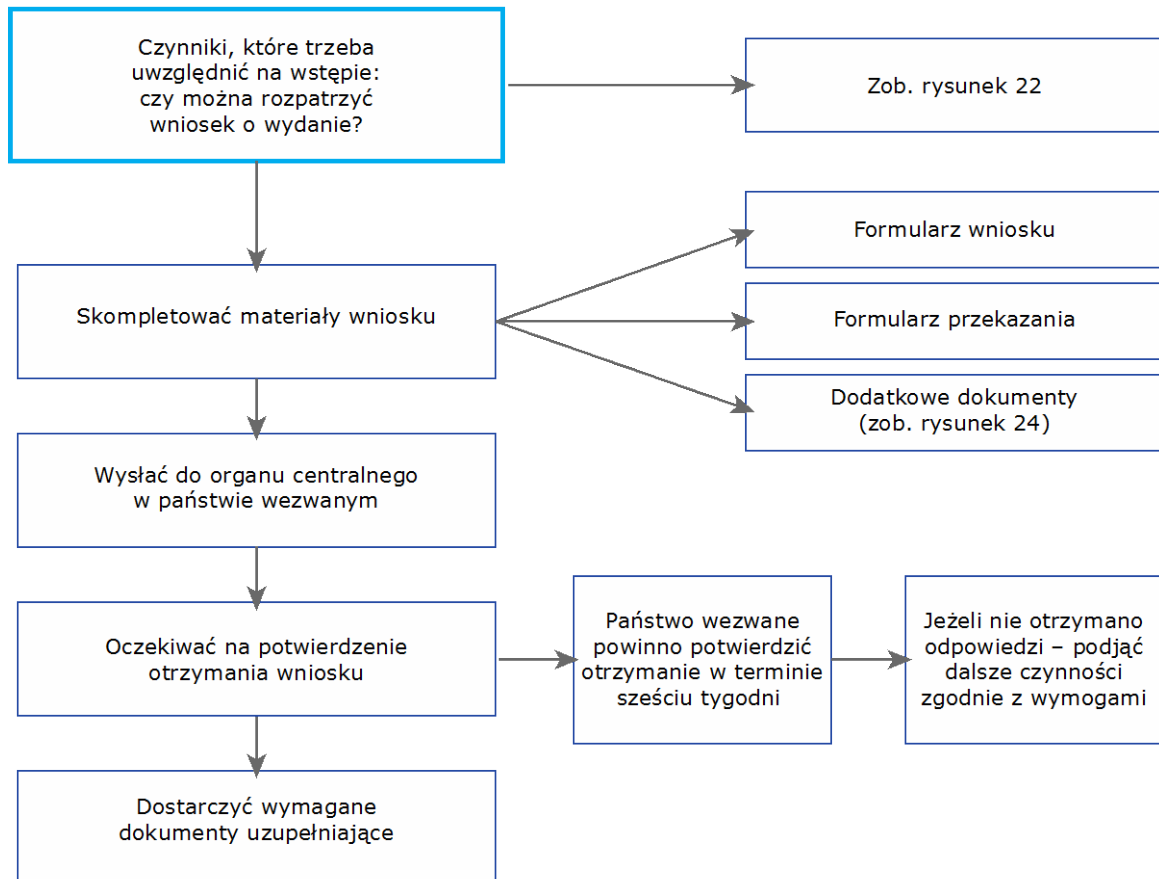
¹¹⁵ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 255. Jeżeli w chwili wysyłania wniosku wiadomo, że państwo wezwane może mieć trudności z rozpatrzeniem wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie, skutecznym rozwiązaniem może być wysłanie zarówno wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie, jak i wniosku o wydanie.

II. Procedury wypełniania i przekazywania wniosku

A. Przegląd

574. Poniższy schemat ilustruje kluczowe kroki w rozpatrywaniu wysłanego wniosku.

WYŚŁANE WNIOSKI O WYDANIE ORZECZENIA W SPRAWIE ŚWIADCZEŃ ALIMENTACYJNYCH

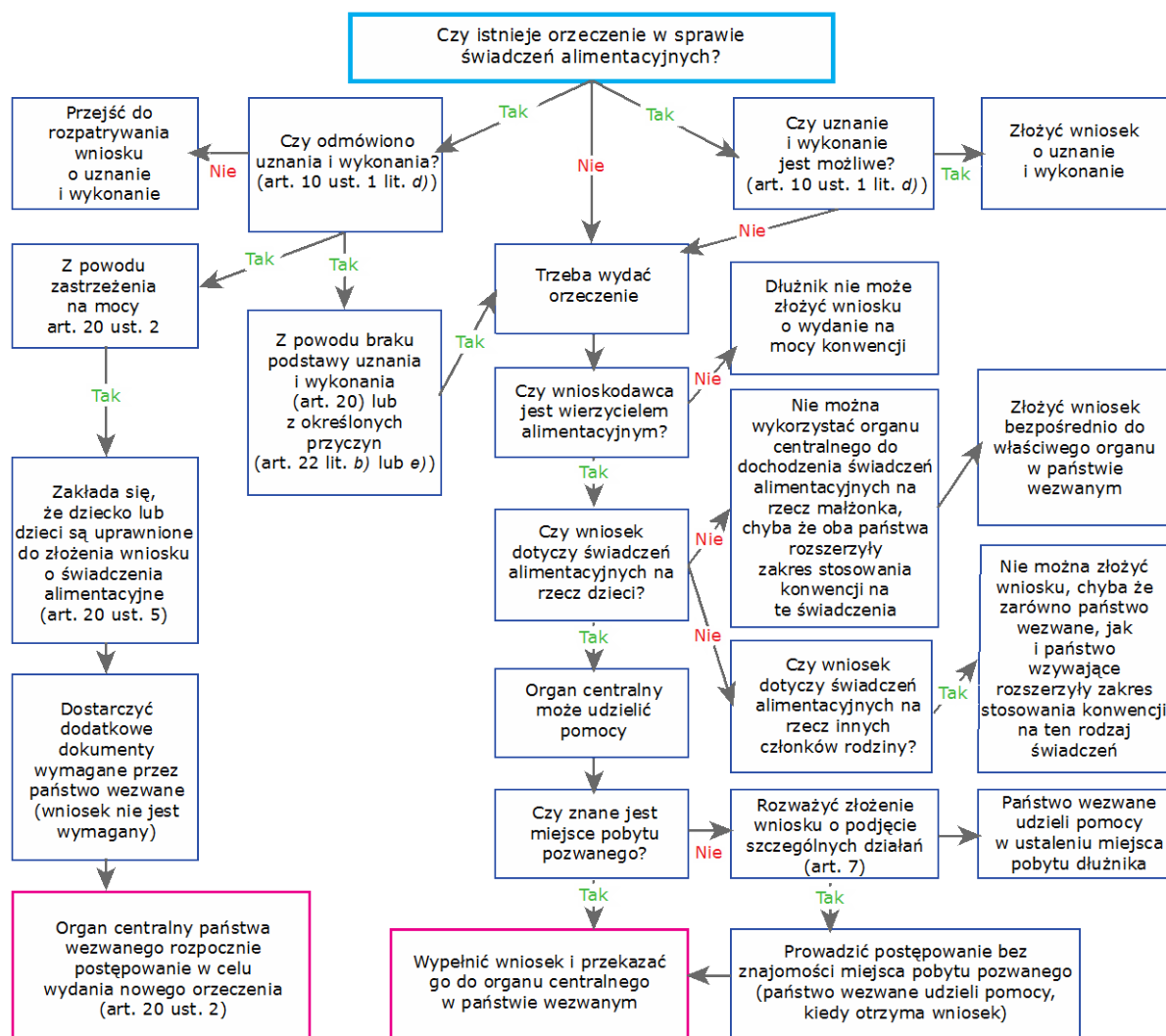

Rysunek 21: Przegląd – proces postępowania z wnioskiem o wydanie

B. Wstępne kroki

575. Na następnym diagramie sekwencji działań przedstawiono wstępne kroki, które należy podjąć, aby zapewnić prawidłowość wniosku o wydanie oraz jego rozpatrzenie. Ten etap jest konieczny ze względu na obowiązek organu centralnego dotyczący zapewnienia zgodności wniosku z konwencją.

**WNIOSKI O WYDANIE ORZECZENIA:
CZYNNIKI, KTÓRE TRZEBA UWZGLĘDNIĆ NA WSTĘPIE**

Rysunek 22: Wstępne kroki procesu postępowania z wnioskiem

1. Procedury – wstępna analiza

Uwaga: Pytania w niniejszej sekcji powiązane są z powyższym diagramem sekwencji działań.

a) Pytanie 1: Czy wnioskodawca ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

576. Jeśli wnioskodawca już ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych i możliwe jest uznanie i wykonanie orzeczenia, odpowiednim wnioskiem będzie wniosek o uznanie i wykonanie orzeczenia (zob. rozdział 4).
577. Jeżeli wnioskodawca ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, ale uznanie i wykonanie istniejącego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest niemożliwe, trzeba będzie złożyć wniosek o wydanie nowego orzeczenia na mocy art. 10 ust. 1 lit. d). Na przykład wierzyciel może mieć orzeczenie takiego rodzaju, jakiego nie można wykonać, np. określające wysokość świadczeń alimentacyjnych jako pewien procent wynagrodzenia, co jest uważane przez państwo wezwane za zbyt ogólnikowe, aby można było wykonać takie orzeczenie¹¹⁶.
578. Jeżeli wnioskodawca ma już orzeczenie, ale uznania i wykonania orzeczenia odmówiono z powodu zastrzeżenia zgłoszonego na mocy art. 20 ust. 2, konieczne będzie wydanie nowego orzeczenia. Jak jednak zauważono powyżej, nie trzeba składać nowego wniosku (wniosek o uznanie i wykonanie będzie traktowany, jak gdyby to był wniosek o wydanie), a uprawnienie dziecka lub dzieci do złożenia wniosku o świadczenia alimentacyjne będzie domniemane¹¹⁷. Dlatego rolą organu centralnego w państwie wzywającym jest udzielanie pomocy w pozyskaniu i przekazaniu wszelkich dodatkowych dokumentów wymaganych do złożenia wniosku o wydanie.
- Wierzyciel jest osobą fizyczną, której przysługują świadczenia alimentacyjne lub na rzecz której dochodzi się takich świadczeń. Wierzycielem może być rodzic lub małżonek, dziecko, rodzice zastępczy, krewni lub inne osoby opiekujące się dzieckiem. W niektórych państwach osoba ta może być zwana odbiorcą świadczeń alimentacyjnych, wierzycielem, rodzicem sprawującym pieczę nad dzieckiem lub opiekunem.***
579. Jeżeli wnioskodawca ma orzeczenie, ale jego uznania i wykonania odmówiono z tego powodu, że nie spełniono wymogów dotyczących podstaw uznania i wykonania określonych w art. 20, lub ponieważ stwierdzono podstawy dla odmowy na mocy art. 22 lit. b) lub e), wierzyciel może złożyć wniosek o nowe orzeczenie w państwie wezwanym na mocy art. 10 ust. 1 lit. d). Domniemanie uprawnień dziecka lub dzieci, o którym mowa w art. 20 ust. 5, nie będzie jednak miało zastosowania w tej sytuacji.

b) Pytanie 2: Czy wnioskodawca jest wierzycielem?

580. W art. 10 konwencji ograniczono grono osób, które mogą złożyć wniosek o wydanie orzeczenia, do wierzycieli (osób uprawnionych do otrzymywania świadczeń alimentacyjnych na siebie lub na rzecz swoich dzieci). Dłużnik nie może korzystać z procedur przewidzianych w konwencji w celu wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Instytucja publiczna może złożyć wniosek o wydanie tylko wtedy, gdy działa w imieniu osoby fizycznej, której świadczenia alimentacyjne

¹¹⁶ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 255 i 256.

¹¹⁷ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 469–471. Należy zauważyć, że w konwencji nie zdefiniowano terminu „uprawnienie” w tym kontekście, dlatego wykładnia tego terminu oraz to, jakie dalsze informacje lub dowody będą wymagane w celu wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, będzie określone w prawie wewnętrznym państwa wezwanego.

są należne lub której udzieliła świadczeń zamiast świadczeń alimentacyjnych, ale tylko w przypadku, gdy instytucja publiczna wnosi o wydanie orzeczenia, ponieważ istniejącego orzeczenia nie można uznać i wykonać z powodu zastrzeżenia zgłoszonego na mocy art. 20¹¹⁸.

c) Pytanie 3: O jaki rodzaj świadczeń alimentacyjnych ubiega się wnioskodawca?

581. Aby wnioskodawca mógł złożyć wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych za pośrednictwem organu centralnego, wnioskodawca musi dochodzić świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci. Wnioski o ustanowienie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka nie będą wchodziły w zakres wniosków, którymi zajmuje się organ centralny, chyba że zarówno państwo wzywające, jak i państwo wezwane złożyły oświadczenie rozszerzające zakres stosowania rozdziałów II i III konwencji na świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka (zob. rozdział 3). Wierzyciel, który wnosi o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka, musi wniosek o wydanie orzeczenia złożyć bezpośrednio do właściwego organu w państwie wezwanym.
582. Wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz innych członków rodziny również nie są objęte tymi procedurami, chyba że oba państwa złożyły oświadczenia rozszerzające zakres stosowania konwencji na te rodzaje zobowiązań alimentacyjnych.

d) Pytanie 4: Czy wnioskodawca zna adres miejsca pobytu pozwanego?

583. Wnioskodawca nie musi znać dokładnego miejsca pobytu pozwanego, aby złożyć wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. W takim przypadku państwo wezwane rozpocznie poszukiwania lub zwróci się do innej agencji, aby przeprowadziła poszukiwania, korzystając ze źródeł publicznych i innych dostępnych źródeł, aby ustalić miejsce pobytu pozwanego na potrzeby wniosku.
584. W niektórych przypadkach wnioskodawca przed złożeniem wniosku o wydanie orzeczenia może jednak chcieć potwierdzić, że pozwany znajduje się w państwie wezwanym. Na przykład jeżeli istnieją wątpliwości co do tego, czy dłużnik w ogóle ma miejsce pobytu w państwie wezwanym, skuteczniejszym sposobem postępowania może być potwierdzenie miejsca pobytu dłużnika w pierwszej kolejności, tak aby organ centralny wiedział, czy wysłać wniosek do tego państwa. W takim przypadku można najpierw złożyć wniosek o podjęcie szczególnych działań, zwracając się do organu centralnego w państwie wezwanym o potwierdzenie miejsca pobytu pozwanego w tym państwie (zob. rozdział 13). Po potwierdzeniu miejsca pobytu dłużnika wniosek można wysłać do państwa, w którym mieszka dłużnik.

e) Zakończenie wstępnych procesów

585. Po rozważeniu powyższych kwestii można przystąpić do rozpatrywania wniosku. W następnej sekcji znajduje się omówienie dokumentów i procedur niezbędnych do skompletowania dokumentacji i wysłania wniosku do państwa wezwanego.

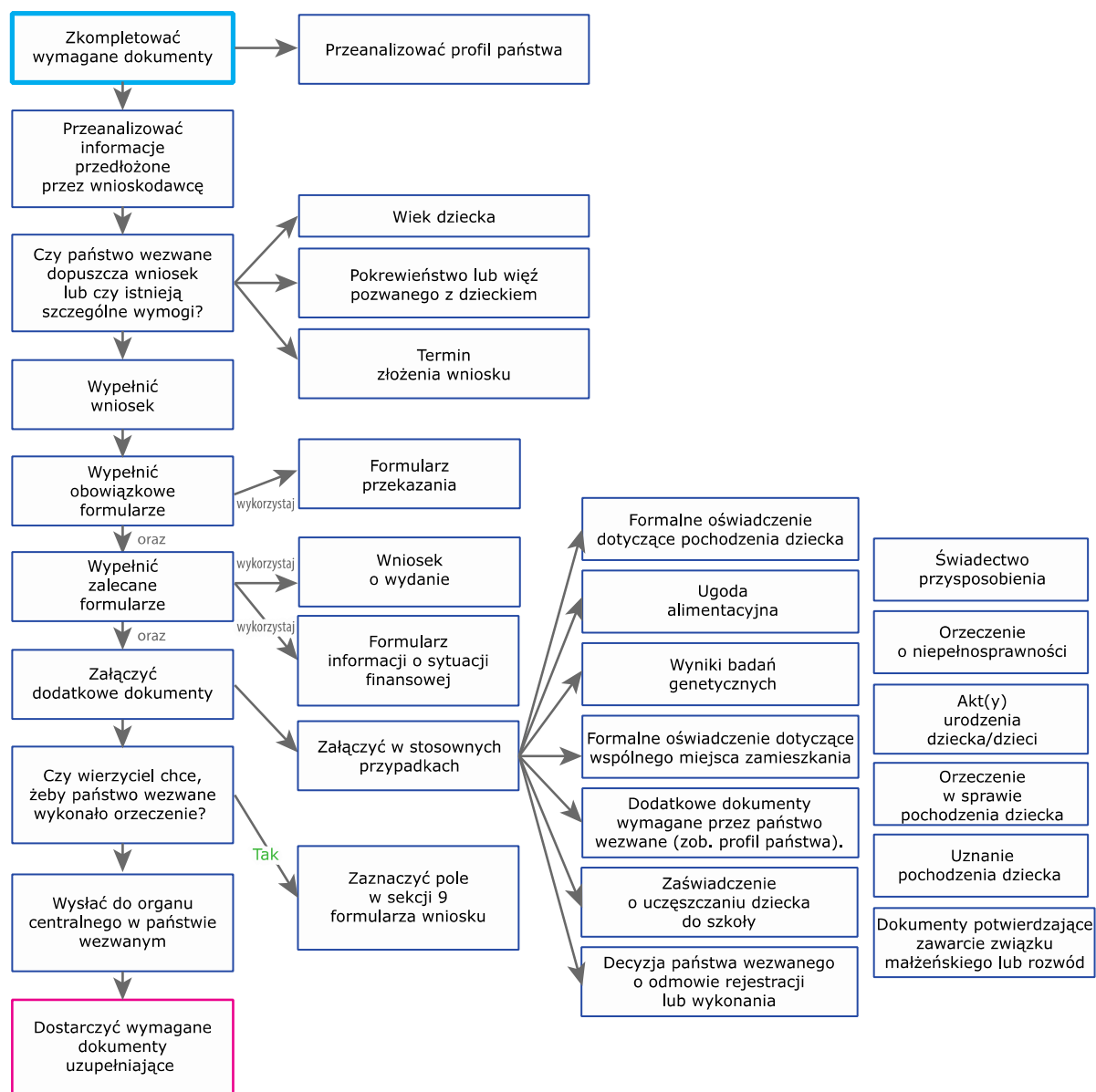
¹¹⁸ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 586 i 590.

C. *Przygotowanie pakietu dokumentów na potrzeby wysyłanego wniosku o wydanie*

1. Diagram sekwencji działań

586. Na diagramie sekwencji działań na następnej stronie przedstawiono wymagane procesy dotyczące przygotowania i przekazania wniosku o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

PRZYGOTOWYWANIE WNIOSKU O WYDANIE ORZECZENIA W SPRAWIE ŚWIADCZEŃ ALIMENTACYJNYCH

Rysunek 23: Przygotowanie wniosku o wydanie

2. Przygotowanie wniosku

Uwaga: poniższe kroki odnoszą się do schematu na rysunku 23.

a) Zebranie wymaganych dokumentów

587. Aby zebrać niezbędne dokumenty do złożenia wniosku o wydanie, potrzebne będą: profil państwa wezwanego (do którego wniosek zostanie wysłany) oraz wszelkie dokumenty przygotowane przez wnioskodawcę. Może to być zalecany formularz wniosku już wypełniony przez wnioskodawcę, w zależności od procedur wewnętrznych państwa wzywającego.
588. Należy przeanalizować profil państwa. Na potrzeby wniosku o wydanie należy ustalić, czy państwo wezwane ma jakiegokolwiek szczególne ograniczenia, które mogą wpłynąć na możliwość rozpatrzenia wniosku. Wniosek zostanie rozpatrzony zgodnie z prawem państwa wezwanego¹¹⁹. Najczęściej ograniczenia takie dotyczą wieku dziecka (jeżeli dziecko jest w wieku 18 lat lub starsze) i terminów składania wniosków, w przypadku gdy trzeba ustalić pochodzenie dziecka (*np.* w ciągu określonej liczby lat od urodzenia dziecka).
589. W profilu państwa będą również określone wszelkie specyficzne dla danego państwa wymogi dotyczące dokumentów lub dowodów, które trzeba przedstawić. Na przykład wymagane może być poświadczenie szpitalnych lub innych rejestrów urodzeń lub aktu małżeństwa rodziców. Pozostałe wymagane dokumenty będą się różnić w zależności od indywidualnych okoliczności każdej sprawy (*np.* czy dziecko jest pełnoletnie lub w wieku zbliżonym do pełnoletności).
590. Tabela poniżej zawiera najczęściej wymagane dokumenty. Jeżeli którykolwiek z tych dokumentów wydaje się potrzebny, a nie został złożony, należy zwrócić o niego do wnioskodawcy.

Akt urodzenia lub równoważny dokument	Należy załączyć akt urodzenia każdego dziecka, na rzecz którego dochodzone są świadczenia alimentacyjne. Do innych podobnych dokumentów należą świadectwa chrztu lub dokumenty potwierdzające obywatelstwo, w przypadku gdy akt urodzenia nie jest dostępny. Ważne jest, aby dokument potwierdzał datę urodzenia oraz imię i nazwisko dziecka.
Uznanie pochodzenia dziecka przez dłużnika	Może ono mieć formę oświadczenia złożonego w momencie urodzenia dziecka (formularz szpitalny) lub późniejszego uznania pochodzenia dziecka. Zwykle nie jest ono wymagane, jeżeli dziecko urodziło się w trakcie trwania związku małżeńskiego rodziców.
Formalne oświadczenie dowodzące pochodzenia dziecka	W przypadku gdy nie ma udokumentowanego uznania ojcostwa, wnioskodawca powinien przedstawić oficjalne oświadczenie z opisem okoliczności dotyczących pochodzenia dziecka oraz stosunku dłużnika do dziecka w chwili urodzenia i później.
Orzeczenie właściwego organu w sprawie pochodzenia dziecka	W niektórych przypadkach właściwy organ mógł już ustalić pochodzenie dziecka bez wydawania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. To orzeczenie należy załączyć.

¹¹⁹ Może to obejmować Protokół haski o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych, jeżeli państwo wezwane jest jego stroną.

Wyniki badań genetycznych	Jeżeli przeprowadzono badania genetyczne potwierdzające pochodzenie dziecka, należy załączyć ich wyniki.
Świadcstwo przysposobienia	Jeżeli dziecko, na rzecz którego dochodzone są świadczenia alimentacyjne, zostało adoptowane przez dłużnika, należy załączyć świadectwo przysposobienia.
Akt małżeństwa lub akt dotyczący równorzędnego stosunku oraz dokument poświadczający datę rozvodu lub separacji	Dokument ten należy załączyć, jeżeli strony pozostawały ze sobą w związku małżeńskim lub w równorzędnym stosunku. Informacje te zostaną również wykorzystane do ustalenia, czy dziecko urodziło się w trakcie trwania związku małżeńskiego lub równorzędnego stosunku wierzyciela i dłużnika.
Formalne oświadczenie dowodzące wspólnego miejsca zamieszkania stron	W większości przypadków dokument ten nie będzie istotny, lecz może być wymagany, gdy na przykład strony chwilowo mieszkały w różnych miejscach z powodu zatrudnienia, ale przez cały czas prowadziły wspólne gospodarstwo domowe w określonym państwie.
Uгода alimentacyjna między stronami	Jeżeli strony wcześniej zgodziły się na świadczenia alimentacyjne, na przykład w ramach rozstrzygnięcia w drodze mediacji kwestii dotyczących prawa pieczy nad dzieckiem, należy załączyć tę ugodę.
Zaświadczenie o uczęszczaniu do placówki kształcenia licealnego lub policealnego	Będzie ono konieczne, w przypadku gdy dochodzone są świadczenia alimentacyjne na rzecz starszego dziecka, zwłaszcza pełnoletniego, gdyż uczęszczanie do szkoły może wpływać na prawo do świadczeń alimentacyjnych.
Orzeczenie o niepełnosprawności	Jeżeli dochodzone są świadczenia alimentacyjne na rzecz dziecka starszego lub pełnoletniego, a uprawnienie opiera się na niepełnosprawności dziecka, trzeba podać te informacje.
Formularz informacji o sytuacji finansowej	Ten formularz trzeba wypełnić w jak najpełniejszym zakresie. Zapewnia on szczegółowe informacje na potrzeby wydania i wykonania orzeczenia. Dotyczy sytuacji finansowej zarówno wierzyciela, jak i dłużnika.
Dokument określający kwotę zaległych płatności lub historia płatności	W przypadku gdy istnieją zaległe świadczenia alimentacyjne lub dochodzone są świadczenia alimentacyjne za okres poprzedzający wydanie orzeczenia, powinny być załączone informacje o płatnościach.
Inne dowody wymagane przez państwo wezwane	Należy sprawdzić profil państwa wezwanego, aby ustalić, czy istnieją dodatkowe dokumenty, które powinny zostać załączone.
Decyzja państwa wezwanego o odmowie uznania lub wykonania	Jeżeli odmówiono uznania istniejącego orzeczenia (<i>np.</i> jeżeli uznania odmówiono z powodu zastrzeżenia na mocy konwencji), powinien być załączony odpis tej odmowy.

Rysunek 24: Tabela dokumentów – wniosek o wydanie

b) Wypełnianie pakietu wniosku

591. Pakiet na potrzeby wniosku obejmuje formularz obowiązkowy (formularz przekazania), zalecany formularz wniosku (jeżeli państwo wzywające zdecydowało się z niego skorzystać) oraz dodatkowe dokumenty.

592. Instrukcje dotyczące wypełniania formularza przekazania oraz zalecanego formularza wniosku o wydanie orzeczenia znajdują się w rozdziale 15.

c) Wnioskowanie o wykonanie orzeczenia

593. Jeżeli wierzyciel chce, aby orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych po wydaniu zostało wykonane w państwie wezwanym, trzeba upewnić się, że odpowiednie pole w formularzu wniosku zostało zaznaczone. Nie jest wymagany żaden dodatkowy formularz ani dokument.

3. Przekazywanie wniosku

594. Kiedy organ centralny zbierze wszystkie niezbędne dokumenty, można przekazać wniosek organowi centralnemu w państwie wezwanym.

595. Można to zrobić pocztą tradycyjną, ale jeżeli państwo wezwane wyrazi na to zgodę, dozwolone jest również przesłanie dokumentów w formie elektronicznej, pod warunkiem że metoda ta zapewnia wystarczającą ochronę danych osobowych i poufnych zawartych we wniosku.

4. Dalsze czynności i bieżąca komunikacja z państwem wezwanym

596. Organ centralny w państwie wezwanym musi potwierdzić otrzymanie wniosku w terminie sześciu tygodni, używając w tym celu obowiązkowego formularza potwierdzenia. Formularz potwierdzenia będzie również zawierał imię i nazwisko osoby zajmującej się wnioskiem lub dane stosownego wydziału, tak aby wszelkie późniejsze zapytania mogły być kierowane do tej osoby.

597. W terminie trzech miesięcy od daty potwierdzenia otrzymania wniosku organ centralny w państwie wezwanym musi przedstawić notatkę na temat stanu rozpatrywania wniosku.

598. Jeżeli państwo wezwane zwraca się o przesłanie dodatkowych informacji lub dokumentów, organ centralny w państwie wzywającym zostanie o tym powiadomiony. Prośbą tą należy się zająć niezwłocznie. Jeżeli w terminie trzech miesięcy nie zostanie przesłana odpowiedź ani dodatkowe dokumenty, organ centralny w państwie wezwanym może, ale nie musi, zamknąć swoją dokumentację. W przypadku trudności w uzyskaniu dodatkowych dokumentów należy poinformować państwo wezwane, że będzie to wymagało dodatkowego czasu.

III. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady

- Należy rozważyć, czy orzeczenie, które ma zostać wydane, będzie również musiało zostać wykonane w państwie wezwanym. Jeśli tak, powinno to być zaznaczone w formularzu wniosku (zob. rozdział 15). Należy upewnić się, że wszelkie potrzebne informacje zostały przekazane, aby pomóc w wykonaniu. Informacje te będą zawarte w formularzu informacji o sytuacji finansowej.
- Należy poinformować wnioskodawcę o tym, ile czasu może zająć ukończenie postępowania w sprawie wydania. Informacja ta będzie zawarta w profilu państwa wezwanego.

- Jeżeli przewiduje się, że konieczne może być badanie pochodzenia dziecka, należy poprosić wnioskodawcę o informowanie o wszelkich zmianach jego danych kontaktowych w czasie rozpatrywania wniosku, tak aby można było skontaktować się z nim na potrzeby badania.
- Jeżeli wnioskodawca i pozwany zawrą ugodę w odniesieniu do świadczeń alimentacyjnych lub jeżeli z jakiegoś innego powodu podjęto decyzję, aby nie rozpatrywać wniosku, należy o tym niezwłocznie poinformować organ centralny w państwie wezwanym, aby mógł przerwać postępowanie.

B. Powiązane formularze

Wniosek o wydanie orzeczenia

Formularz przekazania

Formularz informacji o sytuacji finansowej

C. Odpowiednie artykuły konwencji

Artykuł 10

Artykuł 12

Artykuł 20

Artykuł 22

D. Powiązane sekcje podręcznika

Zobacz rozdział 3, część 2 – Kwestie wspólne dla wszystkich wniosków na mocy konwencji oraz dla wniosków o podjęcie szczególnych działań

Zobacz rozdział 4 – Rozpatrywanie wysyłanych wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie

Zobacz rozdział 10 – Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych

Zobacz rozdział 13, sekcja I – Przegląd – wnioski o podjęcie szczególnych działań

Zobacz rozdział 15, sekcja II – Instrukcje dotyczące wypełniania zalecanego formularza wniosku

IV. Lista kontrolna – wysyłane wnioski o wydanie

	Procedura	Odniesienie w podręczniku
1	Wstępna analiza: czy wniosek powinien dotyczyć wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych?	Sekcja II lit. B
(i)	Wnioskodawca nie ma jeszcze orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych lub orzeczenia nie można wykonać	Sekcja II lit. B pkt 1 lit. a)
(ii)	Wnioskodawca jest wierzycielem alimentacyjnym mającym miejsce pobytu w umawiającym się państwie	Sekcja II lit. B pkt 1 lit. b)
(iii)	Wnioskodawca dochodzi świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci	Sekcja II lit. B pkt 1 lit. c)
(iv)	Wnioskodawca zna miejsce pobytu pozwanego	Sekcja II lit. B pkt 1 lit. d)
2	Wypełnianie pakietu wniosku	Sekcja II lit. C
(i)	Formularz obowiązkowy (formularz przekazania)	Rozdział 3
(ii)	Zalecany formularz (wniosek o wydanie orzeczenia)	Rozdział 15
(iii)	Dodatkowe dokumenty	Sekcja II lit. C pkt 2 lit. a)
3	Wysłanie do państwa wezwanego	Sekcja II lit. C pkt 3
4	Dalsze czynności zgodnie z wymogami	Sekcja II lit. C pkt 4

V. Często zadawane pytania

Czy wierzyciel może wnioskować o wydanie orzeczenia, jeżeli nie zna miejsca pobytu dłużnika / pozwanego?

599. Tak. Wierzyciel powinien w formularzu wniosku podać jak najwięcej informacji o pozwanym. Państwo wezwane użyje tych informacji do przeprowadzenia poszukiwań, korzystając z baz danych i źródeł, które są dostępne dla organu centralnego lub właściwego organu w państwie wezwanym. Często na potrzeby ustalenia miejsca pobytu pozwanego organ centralny będzie miał dostęp do zasobów niedostępnych publicznie. Po ustaleniu miejsca pobytu pozwanego organ centralny przystąpi do rozpatrywania wniosku o wydanie.

Co się dzieje po wydaniu orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

600. Orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych zostanie przekazane do wykonania właściwemu organowi w państwie, w którym pozwany ma miejsce pobytu, majątek lub dochody, jeżeli wierzyciel wnioskował o wykonanie orzeczenia. Istotne jest, czy zaznaczono odpowiednie pole w formularzu wniosku wskazujące, że wierzyciel wnosi także o wykonanie orzeczenia, ponieważ zapewni to wykonanie orzeczenia bez zbędnej zwłoki.

Co się dzieje, jeżeli dłużnik twierdzi, że nie jest ojcem dzieci?

601. Prawo dłużnika do zakwestionowania pochodzenia dziecka będzie zależało od prawa państwa, w którym rozpatruje się wniosek. Jeżeli badanie pochodzenia dziecka jest konieczne do ustalenia pochodzenia dziecka lub dzieci, za pośrednictwem organów centralnych zostanie złożony stosowny wniosek i nawiązany zostanie kontakt z wnioskodawcą, aby poinformować go o sposobie przeprowadzenia badania.

Czy wnioskodawca może uzyskać nowe orzeczenie, jeżeli chce, aby podwyższono kwotę świadczeń alimentacyjnych?

602. Wnioskodawca nie musi składać wniosku o wydanie nowego orzeczenia¹²⁰. Może wnioskować o zmianę istniejącego orzeczenia, korzystając z procesów określonych w rozdziale 12.

Ile czasu potrzeba na wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

603. Zależy to od tego, gdzie wniosek zostaje wysłany i co się dzieje po powiadomieniu pozwanego. Wszystkie umawiające się państwa zgodziły się rozpatrywać wnioski jak najszybciej. Organ centralny w państwie wezwanym prześle notatkę na temat stanu rozpatrywania wniosku w terminie trzech miesięcy od potwierdzenia otrzymania wniosku. Potwierdzi w niej, jakie kroki podjęto i jakie działania są oczekiwane w dalszej kolejności.

Jak wnioskodawca może dowiedzieć się, co stało się z wnioskiem?

604. Jeżeli wnioskodawca ma pytania, powinien skontaktować się ze swoim organem centralnym, aby uzyskać informacje na temat stanu rozpatrywania wniosku. Wnioskodawca nie powinien bezpośrednio kontaktować się z organem centralnym w drugim państwie, chyba że organ centralny zgodził się przekazywać informacje wnioskodawcom bezpośrednio. Na mocy konwencji organ centralny państwa wezwanego musi potwierdzić otrzymanie wniosku w terminie sześciu tygodni oraz przedstawić notatkę na temat stanu rozpatrywania wniosku w terminie trzech miesięcy od daty potwierdzenia wpłynięcia wniosku.

Czy wnioskodawca może uzyskać orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, nawet jeśli osoba ta nie pozostawała w związku małżeńskim z ojcem dzieci?

605. Tak. Konwencja obejmuje świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci niezależnie od stanu cywilnego rodziców. W niektórych przypadkach przed wydaniem orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych konieczne będzie jednak ustalenie pochodzenia dzieci.

¹²⁰ W niektórych przypadkach państwo wezwane nie jest w stanie zmienić orzeczenia, a jedynie wydać nowe. W takim wypadku wniosek będzie jednak traktowany w taki sam sposób, jak wniosek o zmianę, i należy zastosować procedury określone w rozdziale 12.

Wnioskodawca obawia się o swoje bezpieczeństwo, w przypadku gdyby pozwany dowiedział się, gdzie wnioskodawca zamieszkuje. Jak to wpłynie na wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

606. Wnioskodawca musi poinformować o takich obawach organ centralny. Organ centralny zaznaczy w formularzach, że istnieje obawa dotycząca ujawnienia tych danych osobowych. Adres wnioskodawcy oraz inne dane osobowe zostaną następnie ujęte w formularzu informacji zastrzeżonych, a pozwany nie powinien być w stanie uzyskać dostępu do żadnych danych osobowych wnioskodawcy. Celem formularza informacji zastrzeżonych jest zapewnienie, aby adres wnioskodawcy pozostał poufny. Zobacz rozdział 3.

Wnioskodawca przez pięć lat pozostawał w separacji z dłużnikiem. Czy wnioskodawca może dochodzić świadczeń alimentacyjnych od dłużnika za te lata?

607. W większości przypadków będzie to zależało od przepisów prawa państwa wezwanego¹²¹. W niektórych państwach świadczenia alimentacyjne za okres przed rozводом (zwane świadczeniami alimentacyjnymi za okres poprzedzający wydanie orzeczenia) mogą być przyznane wyłącznie w nietypowych okolicznościach. W większości państw świadczenia alimentacyjne będą wypłacane tylko od czasu złożenia wniosku lub od późniejszego terminu, w zależności od prawa i procedur państwa wezwanego. Profil państwa będzie zawierał informacje o istniejących w państwie wezwanym zastrzeżeniach związanych z przyznawaniem świadczeń alimentacyjnych za okres poprzedzający wydanie orzeczenia.

Kto pokrywa koszty badań pochodzenia dziecka wymaganych w ramach wniosku o wydanie orzeczenia?

608. Badania mające na celu ustalenie pochodzenia dziecka zaliczają się do bezpłatnych usług, które trzeba zapewnić wnioskodawcy w sprawie dotyczącej świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka. Dlatego od wnioskodawcy nie można wymagać pokrycia kosztów badań pochodzenia dziecka¹²². Niekoniecznie oznacza to jednak, że organ centralny w państwie wezwanym będzie odpowiedzialny za koszty, ponieważ państwo wezwane może dochodzić pokrycia kosztów badania przez dłużnika, jako warunku przeprowadzenia badania. Kwestia ta będzie regulowana prawem i procedurami państwa wezwanego.
609. Zobacz pełne wyjaśnienie prawa do bezpłatnej pomocy prawnej w rozdziale 3.

Czy wnioskodawca musi wynająć prawnika, aby uzyskać orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci?

610. Nie. O ile wniosek dotyczy wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, które nie ukończyło 18 lat (a w niektórych przypadkach 21 lat), organ centralny w państwie wzywającym lub wezwanym udzieli wnioskodawcy niezbędnej pomocy prawnej (zob. rozdział 3).

¹²¹ Może to obejmować Protokół haski o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych, jeżeli państwo wezwane jest jego stroną.

¹²² Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 391 i 392. Państwo może złożyć oświadczenie o stosowaniu kryterium sytuacji majątkowej dziecka, a w takim przypadku wnioskodawca może być zobowiązany do pokrycia kosztów badania, jeżeli jego wniosek będzie dla niego niekorzystny. Zob. rozdział 3 niniejszego podręcznika.

Czy wniosek o ustanowienie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka można złożyć za pośrednictwem organu centralnego?

611. Organ centralny nie ma obowiązku udzielania pomocy w wydaniu orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka. Wnioskodawca będzie musiał złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w drugim państwie, aby uzyskać orzeczenie, chyba że oba umawiające się państwa, wzywające i wezwane, zgodziły się rozszerzyć zakres stosowania rozdziałów II i III konwencji na sprawy dotyczące ustanowienia świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka. W profilu państwa będzie określone, czy takie rozszerzenie miało miejsce.

W jakiej wysokości przyznane zostaną świadczenia alimentacyjne?

612. Metoda obliczania kwoty należnych świadczeń alimentacyjnych jest odmienna w każdym państwie. W związku z tym wskazanie prawa właściwego jest skomplikowaną kwestią prawną, wykraczającą poza zakres niniejszego podręcznika. Większość państw ma strony internetowe, z których można dowiedzieć się, w jaki sposób kwota świadczeń alimentacyjnych jest obliczana w tym państwie. Profil państwa wezwanego również zawiera informacje na temat sposobu ustalania wysokości świadczeń alimentacyjnych.

Rozdział 9

Otrzymywane wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych

Struktura niniejszego rozdziału:

Rozdział ten dotyczy wniosków o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

W sekcji I przedstawiono przegląd wniosku – kto może go składać oraz kiedy będzie on używany.

W sekcji II przedstawiono procedurę lub czynności w zakresie analizowania otrzymywanych materiałów i rozpatrywania wniosku.

Sekcja III zawiera odniesienia i dodatkowe materiały na potrzeby wniosku.

Sekcja IV zawiera listę kontrolną przeznaczoną dla osób, którym potrzebny jest prosty przegląd omawianego procesu.

Sekcja V zawiera odpowiedzi na niektóre z najczęściej zadawanych pytań dotyczących tego wniosku.

I. Przegląd

A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany

613. Wniosek o **wydanie** orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych umawiające się państwo otrzyma w dowolnej z poniższych sytuacji:

- w przypadku gdy nie istnieje orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, a wierzyciel wnosi o wydanie orzeczenia; lub
- w przypadku gdy uznanie i wykonanie orzeczenia nie jest możliwe lub gdy odmówiono uznania i wykonania danego orzeczenia ze względu na brak podstawy do jego uznania i wykonania na mocy artykułu 20 lub z przyczyn określonych w art. 22 lit. b) lub e).

614. Wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych może obejmować wniosek o ustalenie pochodzenia dziecka.

615. Wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych objęte są art. 10 ust. 1 lit. c) i d) konwencji.

Wydanie orzeczenia to proces uzyskiwania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy orzeczenie takie nie istnieje albo gdy istniejącego orzeczenia z jakiegoś powodu nie można uznać lub wykonać. Wydanie orzeczenia może obejmować ustalenie pochodzenia dziecka, jeżeli jest to potrzebne do wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

B. Przykład sprawy

616. Wierzycielka mieszka w państwie A i ma dwoje dzieci. Ojciec dzieci przeniósł się do państwa B. Wierzycielka chciałaby uzyskać od niego świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Jak to funkcjonuje na mocy konwencji

617. Wierzycielka złoży wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Organ centralny w państwie A przekaze wniosek organowi centralnemu w państwie B. Ojciec zostanie powiadomiony, a orzeczenie zostanie wydane na mocy prawa państwa wezwanego (państwa B). W razie konieczności ustalone zostanie również pochodzenie dzieci.

C. Kto może wnioskować o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

618. Jeżeli nie istnieje orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, wyłącznie **wierzyciel** może wnioskować o wydanie orzeczenia. Jeżeli orzeczenie istnieje, ale nie można go uznać lub wykonać z powodu zastrzeżenia na mocy konwencji, wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych może również złożyć instytucja publiczna, który działa w imieniu wierzyciela lub która udzieliła wierzycielowi świadczeń zamiast świadczeń alimentacyjnych. Wierzyciel musi mieć miejsce pobytu w umawiającym się państwie.

Wierzyciel jest osobą fizyczną, której przysługują świadczenia alimentacyjne lub na rzecz której dochodzi się takich świadczeń. Wierzycielem może być rodzic lub małżonek, dziecko, rodzice zastępczy, krewni lub inne osoby opiekujące się dzieckiem. W niektórych państwach osoba ta może być zwana odbiorcą świadczeń alimentacyjnych, wierzycielem, rodzicem sprawującym pieczę nad dzieckiem lub opiekunem.

*Potrzebujesz krótkiego streszczenia procedur dotyczących tego wniosku? Sprawdź **listę kontrolną** zamieszczoną na końcu rozdziału.*

D. Wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy nie można uznać istniejącego orzeczenia

619. Jak omówiono w rozdziałach 4 i 5 niniejszego podręcznika, mogą zaistnieć sytuacje, w których państwo wezwane odmówiło uznania i wykonania istniejącego orzeczenia z powodu zastrzeżenia zgłoszonego na mocy art. 20 ust. 2 w odniesieniu do konkretnej podstawy uznania i wykonania, która ma zastosowanie do orzeczenia. Na przykład jeżeli orzeczenie wydano w oparciu o miejsce zwykłego pobytu wierzyciela w państwie pochodzenia i nie można stwierdzić żadnej innej podstawy uznania i wykonania orzeczenia określonej w art. 20, państwo wezwane może odmówić uznania orzeczenia. W takim wypadku konieczne może być wydanie nowego orzeczenia.

620. Nie ma wymogu wniesienia w tej sytuacji nowego wniosku – wniosku o wydanie orzeczenia – ponieważ państwo wezwane ma obowiązek podjąć wszelkie odpowiednie działania w celu wydania nowego orzeczenia (art. 20 ust. 4), o ile pozwany ma „miejsce zwykłego pobytu” w państwie wezwanym. Procedury opisane w niniejszym rozdziale miałyby wówczas zastosowanie do wydania orzeczenia.
621. Może to oznaczać, że potrzebne będą dodatkowe informacje i dokumenty od wierzyciela, na przykład jeżeli koszty wychowania dziecka są istotne dla określenia wysokości świadczeń alimentacyjnych. Taki wniosek należy złożyć w organie centralnym państwa wzywającego.
622. W tej sytuacji ważne jest jednak, że we wniosku o wydanie nowego orzeczenia nie trzeba określać uprawnień dziecka lub dzieci do złożenia wniosku o świadczenia alimentacyjne (art. 20 ust. 5)¹²³. Istniejące orzeczenie będzie stanowiło podstawę na potrzeby ustalenia, czy dzieci są uprawnione do złożenia wniosku w sprawie alimentów.
623. Może również dojść do sytuacji, w których wnioskodawca posiada orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, ale wie, że pozwany w państwie wezwanym będzie mógł skutecznie wnieść sprzeciw wobec wniosku o uznanie i wykonanie. Może to być spowodowane tym, że nie można znaleźć podstawy dla uznania i wykonania orzeczenia, lub tym, że orzeczenie jest takiego rodzaju, którego wezwane państwo nie może wykonać¹²⁴. W takim wypadku wierzyciel będzie musiał złożyć wniosek o wydanie nowego orzeczenia, zamiast składać wniosek o uznanie i wykonanie¹²⁵.
624. Wnioski te również będą rozpatrywane w ten sam sposób, jak wszelkie inne wnioski omówione w niniejszym rozdziale. Ponieważ jednak nowe orzeczenie nie jest wydawane z powodu odmowy uznania i wykonania istniejącego orzeczenia ze względu na zastrzeżenie (art. 20 ust. 4), domniemanie dotyczące uprawnień, o którym mowa w art. 20 ust. 5 i które omówiono powyżej, nie będzie miało zastosowania. Uprawnienie dzieci do świadczeń alimentacyjnych będzie musiało zostać ustalone w ramach wniosku o wydanie nowego orzeczenia.

II. Rozpatrywanie otrzymywanych wniosków o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych

A. Informacje ogólne

625. Niniejsza sekcja obejmuje ogólne wymogi dotyczące rozpatrywania otrzymywanych wniosków o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Procedury w poszczególnych państwach będą znacznie się różniły w zależności od przepisów prawa wewnętrznego i procedur obowiązujących w danym państwie. Niektóre państwa będą stosowały procedury sądowe w celu wydania orzeczenia, inne będą przysyłały wniosek do organu administracyjnego, żeby organ ten wydał orzeczenie.

¹²³ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 469–471. Należy zauważyć, że w konwencji nie zdefiniowano terminu „uprawnienie” w tym kontekście, dlatego znaczenie tego terminu oraz to, jakie dalsze informacje lub dowody będą wymagane w celu wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, będzie określone w prawie wewnętrznym państwa wezwanego.

¹²⁴ Na przykład w orzeczeniu wysokość świadczeń alimentacyjnych może być określona jako pewien procent wynagrodzenia, a to jest uważane przez państwo wezwane za zbyt ogólne, aby mogło być wykonalne. Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 255.

¹²⁵ Tamże.

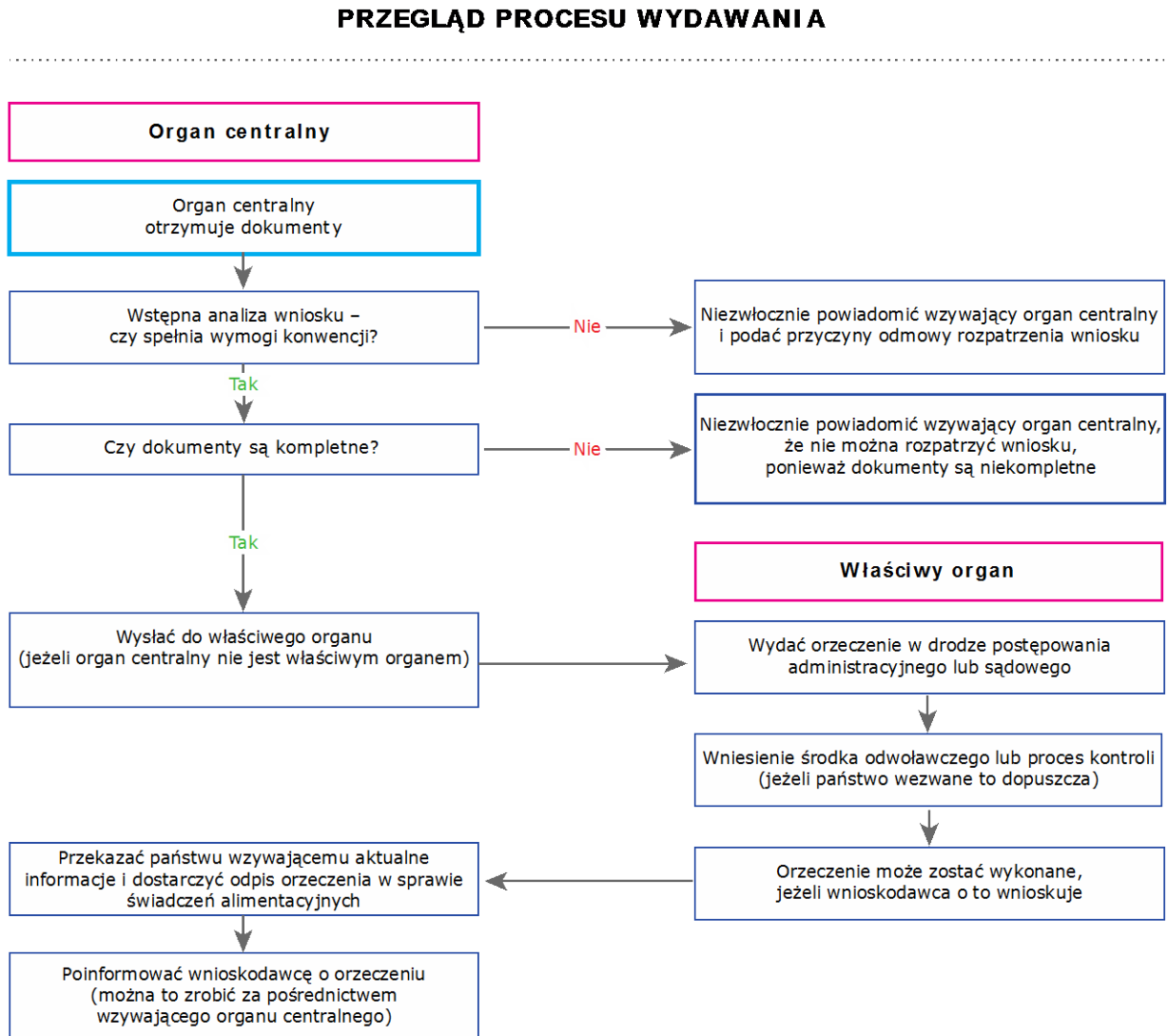
626. W konwencji określono jednak pewne ogólne kroki dla wszystkich wniosków, a wnioski w sprawie wydania orzeczenia zasadniczo będą podlegały tym samym procedurom w każdym państwie. Po otrzymaniu wniosku organ centralny przeprowadzi wstępną analizę, w razie konieczności może zażądać dodatkowych dokumentów, a następnie prześle wniosek do właściwego organu państwa wezwanego, aby organ ten wydał orzeczenie.
627. Postępowanie w sprawie wydania orzeczenia będzie regulowane prawem wewnętrznym¹²⁶ i procedurami państwa wezwanego. Po wydaniu orzeczenia zostanie ono wykonane przez właściwy organ w państwie wezwanym, jeżeli wnioskodawca wniósł o wykonanie orzeczenia, zaznaczając odpowiednie pole w formularzu wniosku.
628. To, czego wnioskodawca może się spodziewać w odniesieniu do procesu wydania orzeczenia, określone będzie w profilu każdego państwa.

¹²⁶

Może to obejmować Protokół haski o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych, jeżeli państwo wezwane jest jego stroną.

B. Diagram sekwencji działań

629. Na poniższym diagramie sekwencji działań przedstawiono przebieg procesu wydania orzeczenia.

Rysunek 25: Przebieg procesu wydania orzeczenia

C. Kroki w procesie wydania orzeczenia

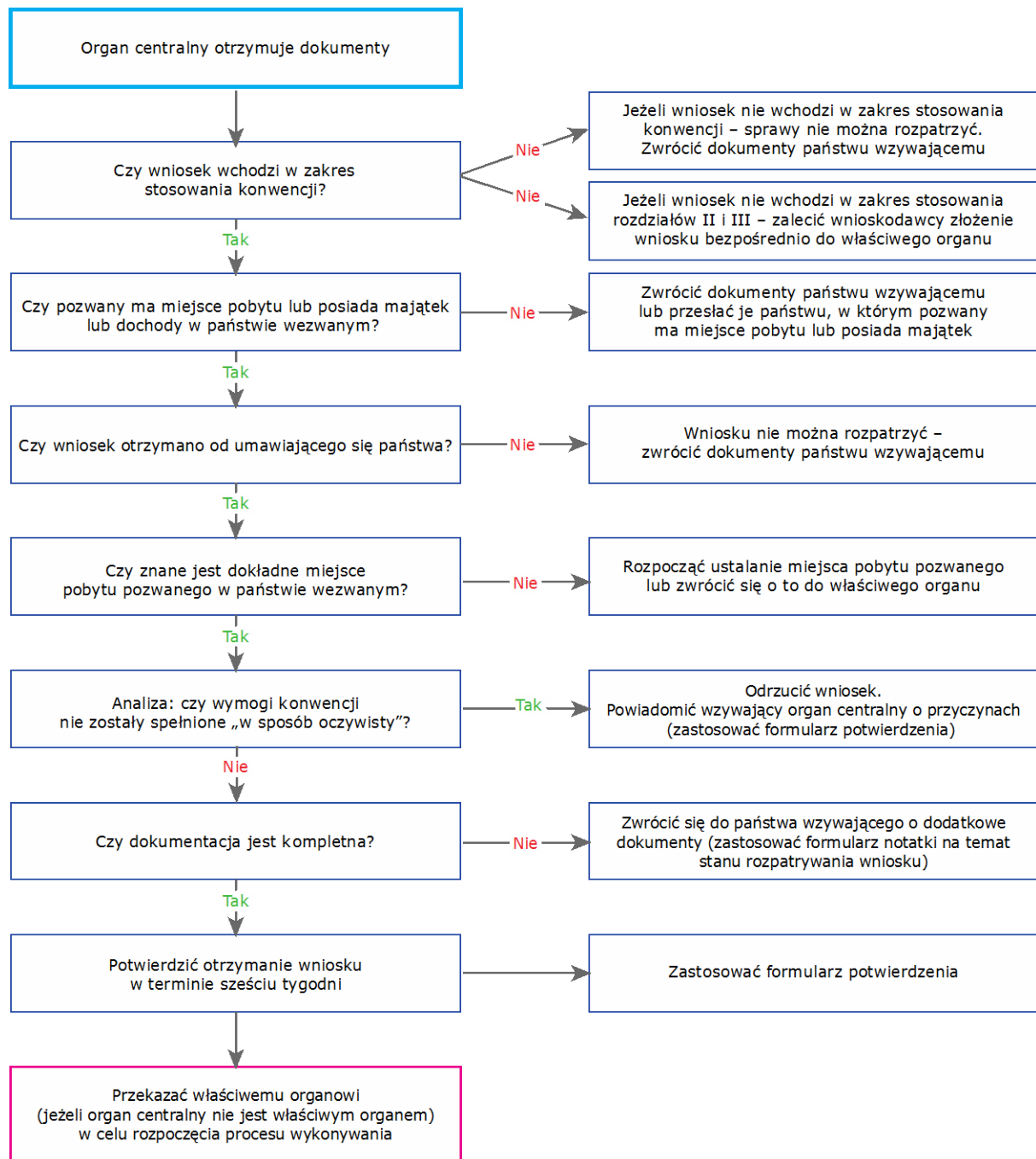
1. Wstępna analiza przeprowadzana przez organ centralny

630. Celem wstępnej analizy przeprowadzanej przez organ centralny w **państwie wezwanym** jest zapewnienie, aby wniosek był zasadny, a dokumentacja kompletna oraz aby można było rozpatrzyć wniosek. W pewnych okolicznościach potrzebne mogą być poszukiwania, aby ustalić miejsce pobytu dłużnika / pozwanego, szczególnie jeśli istnieją pewne wątpliwości co do tego, czy ma on miejsce pobytu w państwie wezwanym lub czy posiada majątek lub uzyskuje dochody w tym państwie.

***Państwo wzywające** jest umawiającym się państwem, które występuje z wnioskiem i składa go w imieniu wnioskodawcy, który ma miejsce pobytu w tym państwie. **Państwo wezwane** jest umawiającym się państwem, do którego zwrócono się o rozpatrzenie wniosku.*

631. Na poniższym schemacie przedstawiono te wstępne kroki.

**KROKI PODEJMOWANE PRZEZ ORGAN CENTRALNY
W PRZYPADKU OTRZYMANIA WNIOSKU O WYDANIE**

Rysunek 26: Wstępna analiza: wniosek o wydanie

a) Niespełnienie wymogów konwencji

632. Zgodnie z art. 12 konwencji wezwany organ centralny może odmówić rozpatrzenia wniosku, jeżeli „w sposób oczywisty” nie zostały spełnione wymogi konwencji. Nie oznacza to, że wezwany organ centralny ustala, czy wniosek jest zasadny w swej istocie. Zamiast tego oczekuje się, że wezwany organ centralny sprawdzi wniosek, aby po prostu zapewnić, że nie stanowi on naruszenia procedury lub że nie jest to wniosek zupełnie niewchodzący w zakres stosowania konwencji – na przykład wniosek dotyczący wyłącznie prawa pieczy nad dzieckiem.
633. Jest mało prawdopodobne, że wniosek zostanie odrzucony na którejś z tych podstaw, ponieważ wzywający organ centralny przeprowadził podobną kontrolę przed przekazaniem tego dokumentu.
634. Jeżeli wniosek zostanie odrzucony, trzeba o tym powiadomić organ centralny w państwie wzywającym i poinformować go o przyczynach odrzucenia wniosku. Do poinformowania organu centralnego należy wykorzystać obowiązkowy formularz potwierdzenia.

Przykład: Wniosek może być identyczny z wcześniejszym wnioskiem, który został odrzucony, a organ centralny miałby prawo odrzucić ten wniosek na tej podstawie, chyba że przedstawiono nowe dowody.

b) Niekompletne dokumenty

635. Należy przeanalizować otrzymany pakiet, aby zapewnić kompletność dokumentacji. W każdej sprawie o wydanie orzeczenia przesłany zostanie formularz przekazania i wniosek o wydanie. Pozostałe wymagane dokumenty będą się różnić w zależności od indywidualnych okoliczności każdej sprawy (np. czy dziecko jest pełnoletnie lub w wieku zbliżonym do pełnoletności).
636. W tym celu można skorzystać z zalecanego formularza notatki na temat stanu rozpatrywania wniosku lub obowiązkowego formularza potwierdzenia.

c) Potwierdzenie otrzymania

637. Na mocy konwencji organ centralny państwa wezwanego musi potwierdzić otrzymanie wniosku w terminie **sześciu tygodni**. Należy wykorzystać obowiązkowy formularz potwierdzenia.

d) Ustalenie miejsca pobytu pozwanego / dłużnika

638. W niektórych przypadkach wnioskodawca może nie znać dokładnego lub aktualnego miejsca pobytu pozwanego / dłużnika. Dlatego państwo wezwane musi wykorzystać dostępne źródła w celu ustalenia miejsca pobytu dłużnika, tak aby można było przystąpić do rozpatrzenia wniosku. W każdym przypadku dłużnika trzeba w pewnym momencie powiadomić o wniosku o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, a jeżeli orzeczenie ma być wykonane, miejsce pobytu dłużnika będzie potrzebne również na potrzeby tego postępowania.
639. W pewnych przypadkach, jeżeli istnieją wątpliwości co do tego, czy dłużnik w ogóle ma miejsce pobytu w danym państwie, rozsądne może być przeprowadzenie poszukiwań jak najwcześniej. Jeżeli okaże się, że dłużnik nie ma miejsca pobytu w państwie wezwanym, można o tym powiadomić państwo wzywające i wniosek może zostać wysłany do innego umawiającego się państwa.

640. W innych przypadkach konieczne poszukiwania przeprowadzi właściwy organ w ramach samej procedury wydawania orzeczenia, a nie jako wstępny krok.
641. W każdym razie trzeba pamiętać, że nie ma wymogu udostępniania państwu wzywającemu adresu ani danych kontaktowych pozwanego. Jeżeli ma dojść do udostępnienia informacji, musi odbyć się to zgodnie z prawem wewnętrznym w zakresie ochrony danych osobowych.

e) Rozpoczęcie procesu wydania orzeczenia

642. Po przeprowadzeniu wstępnych działań państwo wezwane może przystąpić do rozpatrywania wniosku. Wnioskiem zajmie się **organ centralny**, jeżeli jest właściwym organem do tego celu, albo wniosek zostanie przesłany do **właściwego organu** w tym państwie. Może to być organ administracyjny lub sądowy. Następna sekcja zawiera omówienie procedur niezbędnych do wydania orzeczenia.

Organem centralnym jest organ publiczny wyznaczony przez umawiające się państwo do wypełniania lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na mocy konwencji.

Właściwy organ jest organem w danym państwie, który zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, program egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z konwencją.

2. Wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych – właściwy organ

643. Ze względu na liczne różnice w sposobie rozpatrywania wniosków o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w różnych państwach niniejsza sekcja jest z konieczności bardzo ogólna. Służy ona ogólnemu zaprezentowaniu kroków, które mają zastosowanie do wszystkich wniosków. Nie każdy krok występuje jednak w tej samej kolejności lub w ten sam sposób w każdym państwie.
644. Na przykład w przypadku każdego wniosku o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych **dłużnik** zostaje powiadomiony o wniosku lub o ocenie dotyczącej świadczeń alimentacyjnych. W niektórych państwach następuje to na bardzo wczesnym etapie procesu, a dłużnik otrzymuje powiadomienie o dochodzeniu świadczeń alimentacyjnych oraz zostaje wezwany do przedstawienia informacji finansowych właściwemu organowi odpowiedzialnemu za wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Organ ten ustala następnie wysokość świadczeń alimentacyjnych.

Dłużnik jest osobą fizyczną, która jest zobowiązana świadczyć alimenty lub od której dochodzi się alimentów. Dłużnikiem może być rodzic, małżonek lub dowolna inna osoba, która na mocy prawa miejsca, w którym wydano orzeczenie, ma obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych.

645. W niektórych systemach administracyjnych dłużnik otrzymuje również powiadomienie o wniosku w sprawie świadczeń alimentacyjnych, ale często powiadomienie to przyjmuje formę oceny przeprowadzonej przez organ administracyjny w odniesieniu do kwoty świadczeń alimentacyjnych należnych od dłużnika. Dłużnik ma wówczas możliwość zakwestionowania tej oceny, a informacje przekazane przez dłużnika zostają uwzględnione w końcowym orzeczeniu lub ocenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych¹²⁷.
646. Pomimo różnych procedur istnieje ważne podobieństwo tego procesu, ponieważ we wszystkich państwach w którymś momencie dłużnik zostaje powiadomiony o wniosku w sprawie świadczeń alimentacyjnych i ma możliwość przedstawienia uwag. Możliwość przedstawienia stanowiska lub zaskarżenia orzeczenia może mieć miejsce w dowolnym momencie, ale powiadomienie zawsze stanowi część procesu.
647. W ramach przystąpienia do rozpatrywania wniosku o wydanie orzeczenia podjęte zostają następujące kroki w zależności od wewnętrznych procedur danego państwa. Kroki te są podobne zarówno w systemach sądowych, jak i w systemach administracyjnych.

a) *Kontrola dokumentacji*

648. Kontrolę dokumentacji przeprowadza się, aby upewnić się, że jest kompletna i spełnia określone kryteria – takie jak konieczność poświadczenia pewnych dokumentów. W konwencji nie przewidziano wymogu przekazywania za każdym razem poświadczonych odpisów dokumentów. Jeżeli państwo wezwane wymaga takich odpisów, a nie zostały one przekazane, należy skontaktować się z państwem wnioskującym. Można w tym celu skorzystać z obowiązkowego formularza potwierdzenia (jeżeli nie potwierdzono jeszcze otrzymania wniosku) lub zalecanego formularza notatki na temat stanu rozpatrywania wniosku.

b) *Powiadomienie dłużnika*

649. Powiadomienie dłużnika omówiono powyżej. Ponadto dłużnik może otrzymać wezwanie do przedstawienia informacji finansowych lub innych danych niezbędnych do ustalenia jego dochodów i zdolności płacenia świadczeń alimentacyjnych.

c) *Skierowanie do rozstrzygania sporów lub podobnych procedur*

650. W niektórych państwach dostępne mogą być takie usługi, jak alternatywne metody rozstrzygania sporów, mediacja lub pomoc w przygotowaniu dokumentów, co ma na celu zapewnienie sprawnego rozpatrywania wniosków. Usługi te są dostępne w razie potrzeby zarówno dla wnioskodawców, jak i dla pozwanych. W niektórych państwach podejmowane są starania, aby uzyskać orzeczenie w drodze ugody lub porozumienia.

d) *Ustalanie pochodzenia dziecka*

651. W przypadku niektórych wniosków wierzyciel może domagać się ustalenia pochodzenia dziecka, lub dłużnik / pozwany może podawać w wątpliwość, czy jest rodzicem dziecka lub dzieci, i wnioskować o badanie genetyczne. Możliwość podniesienia tej kwestii przez dłużnika będzie zależała od prawa państwa wezwanego. Na przykład w niektórych państwach badanie pochodzenia dzieci nie zostanie nakazane, a wniosek nie będzie dopuszczalny, jeżeli dziecko urodziło się w trakcie trwania związku małżeńskiego rodziców.

¹²⁷ Zob. np. Australia: < <http://www.csa.gov.au> >.

652. Jeżeli badanie pochodzenia dziecka jest potrzebne, w konwencji zobowiązuje się organ centralny do „udzielenia pomocy” w ustaleniu pochodzenia dziecka (art. 6 ust. 2 lit. h)). Nie oznacza to, że organ centralny w państwie wezwanym jest zobowiązany do zapewniania badań genetycznych na wniosek dłużnika, niemniej jednak musi mieć możliwość poinformowania pozwanego / dłużnika o placówkach badawczych lub agencjach, które mogą przeprowadzić badanie. Organ centralny musi również pomóc w przekazaniu wniosku o badanie do wnioskodawcy w państwie wzywającym¹²⁸.
653. Nie oznacza to, że państwo wezwane musi pokrywać koszty badania pochodzenia dziecka, jeżeli wnioskuje o nie dłużnik. Państwo wezwane może wymagać od dłużnika / pozwanego pokrycia kosztów badania jako warunku jego przeprowadzenia.

e) Pomoc prawna i koszty badania pochodzenia dziecka

654. Koszty badań genetycznych mających na celu ustalenie pochodzenia dziecka znacznie się różnią w poszczególnych państwach. Zgodnie z jedną z podstawowych zasad konwencji usługi, w tym pomoc prawna, powinny być zapewniane wierzycielowi bezpłatnie na potrzeby wniosków dotyczących zobowiązań alimentacyjnych wobec dzieci, które nie ukończyły 21 lat. Obejmuje to wnioski o wydanie orzeczenia (art. 15 ust. 1). Oznacza to faktycznie, że wierzyciel nie powinien być zmuszony do pokrycia kosztów związanych z badaniem pochodzenia dziecka¹²⁹.
655. Więcej informacji na temat udzielania bezpłatnej pomocy prawnej znajduje się w rozdziale 3.

f) Ustalenie wysokości świadczeń alimentacyjnych

656. Po rozstrzygnięciu kwestii związanych z pochodzeniem dziecka i ukończeniu innych wstępnych działań wymaganych zgodnie z wewnętrznymi procedurami państwa wezwanego wydane zostanie orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych. W większości przypadków przyznana kwota świadczeń alimentacyjnych będzie regulowana przez prawo państwa wezwanego. Niektóre państwa mogły jednak przyjąć inne zasady dotyczące prawa właściwego. Niektóre państwa korzystają z wytycznych dotyczących świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci w oparciu o dochody dłużnika lub połączenie dochodów dłużnika i wierzyciela; inne ustalają wysokość świadczeń alimentacyjnych wyłącznie na podstawie kosztów wychowania dziecka.
657. W niniejszym podręczniku nie podejmuje się próby podsumowania różnych sposobów ustalania kwoty świadczeń alimentacyjnych. Informacje te można znaleźć w profilu państwa, a wiele państw ma strony internetowe¹³⁰, na których informacje te również są dostępne.

g) Powiadamianie stron i wzywającego organu centralnego o wyniku rozpatrywania wniosku oraz przekazywanie notatki na temat stanu rozpatrywania wniosku

658. Konwencja zawiera wymóg, aby poza wstępnym potwierdzeniem otrzymania wniosku organ centralny państwa wezwanego przekazał organowi centralnemu państwa wzywającego notatkę na temat stanu rozpatrywania wniosku w terminie **trzech miesięcy** od daty potwierdzenia wpłynięcia wniosku. Istnieje zalecany formularz do tego celu.

¹²⁸ W przypadku gdy oba państwa są stronami konwencji o przeprowadzaniu dowodów z 1970 r. – zob. rozdział 3 część 2 sekcja V – Inne konwencje haskie.

¹²⁹ Chyba że państwo wezwane stwierdzi, że wniosek jest w swej istocie wyraźnie pozbawiony podstaw (art. 15 ust. 2). Państwo może również złożyć oświadczenie, że będzie stosowało kryterium sytuacji majątkowej dziecka, aby ustalić uprawnienie do usług bezpłatnych.

¹³⁰ Na przykład Australia, Kanada, Norwegia, Wielka Brytania, Stany Zjednoczone Ameryki.

659. Strony (wnioskodawcę i dłużnika) również należy powiadomić o rezultacie wniosku. Organ centralny w państwie wzywającym odpowiada za powiadomienie wnioskodawcy o wyniku i przekazanie mu w razie konieczności odpisu orzeczenia. Wszelkie szczególne wymogi zawarte w prawie wewnętrznym państwa wezwanego w zakresie doręczania orzeczenia lub powiadamiania o nim również muszą być spełnione¹³¹.

h) Procedury odwołania lub kontroli

660. Na mocy prawa państwa wezwanego dopuszczalny może być środek odwoławczy lub kontrola w odniesieniu do orzeczenia. Ten środek prawny będzie dostępny również dla wnioskodawcy, na przykład gdy odmówiono przyznania świadczeń alimentacyjnych lub wnioskodawca kwestionuje kwotę przyznanych świadczeń. Poza powiadomieniem wzywającego organu centralnego o rezultacie wniosku (zob. powyżej) dobrą praktyką jest przesłanie przez organ centralny informacji na temat wszelkich dostępnych środków odwoławczych lub kontroli oraz terminów korzystania z tych praw.
661. W przypadku gdy wymagana jest pomoc prawna na potrzeby odwołania, powyższe omówienie dotyczy również wymogu udzielenia przez organ centralny państwa wezwanego bezpłatnej pomocy prawnej wierzycielowi / wnioskodawcy. Należy jednak zauważyć, że na potrzeby środka odwoławczego przeprowadzona może być nowa ocena uprawnienia wnioskodawcy do bezpłatnej pomocy prawnej, ponieważ przed zapewnieniem takiej pomocy państwo wezwane może chcieć rozważyć, czy środek odwoławczy jest w swej istocie wyraźnie pozbawiony podstaw¹³².

i) Wykonanie orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych

662. Po wydaniu orzeczenia należy je przekazać właściwemu organowi w celu wykonania, jeżeli wnioskodawca wniósł o wykonanie orzeczenia (zaznaczając odpowiednie pole w formularzu wniosku).

III. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady

- Dobrą praktyką jest regularne informowanie państwa wzywającego o postępach w rozpatrywaniu wniosku. W konwencji wymaga się powiadomienia o otrzymaniu wniosku w terminie sześciu tygodni, a przesłania notatki na temat stanu rozpatrywania wniosku – w terminie trzech miesięcy. Formularz notatki na temat stanu rozpatrywania wniosku można również regularnie wykorzystywać później do informowania o nowych postępach.
- Jeżeli wnioskodawca i pozwany zawrą ugodę dotyczącą orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, należy o tym niezwłocznie poinformować organ centralny w państwie wezwanym, aby mógł zamknąć swoją dokumentację.
- Wszystkie umawiające się państwa mają ogólny obowiązek rozpatrywania wniosków jak najszybciej. Jest to szczególnie ważne w przypadku wniosków o wydanie orzeczenia, jako że dopóki orzeczenie nie zostanie wydane, wnioskodawca i dzieci nie mają prawa do świadczeń alimentacyjnych. Zbędne opóźnienia w wydaniu orzeczenia często mogą powodować znaczne trudności dla rodzin.

¹³¹ W przypadku gdy oba państwa są stronami konwencji o doręczaniu z 1965 r. – zob. rozdział 3 część 2 sekcja V – Inne konwencje haskie.

¹³² Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 388.

B. Powiązane formularze

Wniosek o wydanie orzeczenia
Formularz przekazania
Formularz informacji o sytuacji finansowej

C. Odpowiednie artykuły konwencji

Artykuł 10
Artykuł 11
Artykuł 12
Artykuł 14
Artykuł 15
Artykuł 20
Artykuł 22

D. Powiązane sekcje podręcznika

Zobacz rozdział 3, część 2, sekcja III – Skuteczny dostęp do procedur i pomocy prawnej
Zobacz rozdziały 4 i 5 – Wysyłane i otrzymywane wnioski o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia
Zobacz rozdział 8 – wysyłane wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych
Zobacz rozdział 10 – Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych

IV. Lista kontrolna – otrzymywane wnioski o wydanie

	Procedura	Odniesienie w podręczniku
1	Otrzymanie dokumentów od wzywającego organu centralnego	Sekcja II lit. C pkt 1 lit. c)
2	Upewnienie się, że dokumenty są kompletne, a wniosek wchodzi w zakres stosowania konwencji	Sekcja II lit. C pkt 1 lit. a)
3	Wysłanie do właściwego organu	Sekcja II lit. C pkt 1 lit. e)
4	Wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych	Sekcja II lit. C pkt 2
(i)	Przeanalizowanie dokumentów i powiadomienie dłużnika	Sekcja II lit. C pkt 2 ppkt 1), 2)
(ii)	W razie potrzeby ustalenie pochodzenia dziecka	Sekcja II lit. C pkt 2 ppkt 4)
(iii)	Ustalenie wysokości świadczeń alimentacyjnych	Sekcja II lit. C pkt 2 ppkt 6)
5	Poinformowanie dłużnika i wierzyciela oraz przekazanie aktualnych informacji wzywającemu organowi centralnemu	Sekcja II lit. C pkt 2 ppkt 7)
6	Wniesienie środka odwoławczego lub kontroli, jeżeli jest to dozwolone	Sekcja II lit. C pkt 2 ppkt 8)
7	Skierowanie orzeczenia do wykonania, jeżeli wnioskodawca o to wnioskował	Sekcja II lit. C pkt 2 ppkt 9)

V. Często zadawane pytania

Jak wnioskodawca może dowiedzieć się, co stało się z wnioskiem?

663. Jeśli wnioskodawca ma pytania, powinien skontaktować się z organem centralnym w państwie wzywającym, aby uzyskać informacje na temat stanu rozpatrywania wniosku. Organ centralny w drugim państwie nie będzie miał bezpośredniego kontaktu z wnioskodawcą, chyba że zgodził się na przyjmowanie zapytań bezpośrednio. Na mocy konwencji organ centralny państwa wezwanego musi potwierdzić otrzymanie wniosku w terminie sześciu tygodni oraz przedstawić organowi centralnemu w państwie wzywającym notatkę na temat stanu rozpatrywania wniosku w terminie trzech miesięcy od daty potwierdzenia wpłynięcia wniosku.

Czy dłużnik / pozwany może kwestionować pochodzenie dziecka?

664. Będzie to zależało od prawa państwa wezwanego. W niektórych państwach wniosek o badanie pochodzenia dziecka zostanie odrzucony, jeżeli na przykład strony były małżeństwem.

Jaka jest rola organu centralnego, jeżeli badanie pochodzenia dziecka jest potrzebne?

665. Organ centralny w państwie wezwanym powinien pomóc w tym procesie, jeżeli wnioskodawca wnosi o przeprowadzenie badania pochodzenia dziecka. Organ centralny powinien skontaktować się z wzywającym organem centralnym i ułatwić udział wnioskodawcy w badaniu.
666. Jeżeli dłużnik jest uprawniony do wnioskowania o badanie, państwo wezwane nie jest zobowiązane do zapewnienia badania, jednak właściwy organ może przekazać dłużnikowi informacje na temat sposobu przeprowadzenia badania pochodzenia dziecka.

Czy wnioskodawca musi osobiście stawić się w sądzie?

667. Będzie to zależało od wezwanego państwa (w którym wniosek o wydanie jest rozpatrywany), które może wymagać obecności wnioskodawcy. Organ centralny może pomóc w ułatwieniu udziału poprzez zorganizowanie tele- lub wideokonferencji, jeżeli takie rozwiązania są dostępne¹³³.

Kto poniesie koszty badania genetycznego w przypadku wniosku w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, które nie ukończyło 21 lat?

668. Badania mające na celu ustalenie pochodzenia dziecka zaliczają się do bezpłatnych usług, które trzeba zapewnić wnioskodawcy w sprawie dotyczącej świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka. Dlatego od wnioskodawcy nie można wymagać pokrycia kosztów badań pochodzenia dziecka, chyba że wniosek jest wyraźnie pozbawiony podstaw, jak stanowi art. 15 ust. 2¹³⁴. Niekoniecznie oznacza to jednak, że organ centralny w państwie wezwanym będzie odpowiedzialny za koszty, ponieważ państwo wezwane może dochodzić pokrycia kosztów badania przez dłużnika, jako warunku przeprowadzenia badania. Kwestia ta będzie regulowana prawem i procedurami państwa wezwanego.

¹³³ W przypadku gdy oba państwa są stronami konwencji o przeprowadzaniu dowodów z 1970 r. – zob. rozdział 3 część 2 sekcja V – Inne konwencje haskie.

¹³⁴ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 392. Państwo może również złożyć oświadczenie o stosowaniu kryterium sytuacji majątkowej dziecka, a w takim przypadku wnioskodawca może być zobowiązany do pokrycia kosztów badania, jeżeli jego wniosek będzie dla niego niekorzystny. Zob. rozdział 3 niniejszego podręcznika.

W jakiej wysokości przyznane zostaną świadczenia alimentacyjne?

669. Metoda obliczania kwoty należnych świadczeń alimentacyjnych jest odmienna w każdym państwie i nie wchodzi w zakres niniejszego podręcznika. Większość państw ma strony internetowe, z których można dowiedzieć się, w jaki sposób kwota świadczeń alimentacyjnych będzie obliczana w tym państwie. Profil państwa wezwanego będzie zawierał informacje na temat sposobu ustalania wysokości świadczeń alimentacyjnych.

Co się dzieje, jeżeli pozwany został powiadomiony, ale nie odpowiada na orzeczenie lub go nie kwestionuje?

670. Będzie to zależało od szczegółowych zasad stosowanych w państwie wezwanym. Jeżeli prawo tego państwa na to zezwala, sprawę można rozpatrywać, a orzeczenie zostanie wydane pod nieobecność dłużnika, lub – w systemie administracyjnym – orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych może zostać uznane za skuteczne po upływie terminu odwołania lub zaskarżenia, a następnie wykonane.

Co się dzieje po wydaniu orzeczenia?

671. Poprzez zaznaczenie odpowiedniego pola w formularzu wniosku wnioskodawca wskaże, czy chce, aby orzeczenie zostało wykonane. Jeżeli tak, orzeczenie zostanie przesłane właściwemu organowi w państwie wezwanym w celu wykonania, a pobrane płatności zostaną przekazane wierzycielowi alimentacyjnemu.

Czy wnioskodawca może wnieść odwołanie dotyczące przyznanej kwoty świadczeń alimentacyjnych?

672. Tylko w przypadku, gdy w państwie, w którym wydano orzeczenie, dozwolony jest proces odwołania lub kontroli. Organ centralny w państwie wezwanym poinformuje wierzyciela o wydaniu orzeczenia oraz o tym, czy można wnieść środek odwoławczy dotyczący przyznanej kwoty. Wnioskodawca może również odwołać się od orzeczenia, w którym odmówiono przyznania świadczeń alimentacyjnych, a organ centralny w państwie wezwanym może udzielić pomocy również w tym procesie¹³⁵.

¹³⁵ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 390. Jeżeli środek odwoławczy jest wyraźnie pozbawiony podstaw, można odmówić udzielenia bezpłatnej pomocy prawnej.

Rozdział 10

Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych

Struktura niniejszego rozdziału:

Niniejszy rozdział poświęcony jest wykonywaniu orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

W sekcji I przedstawiono przegląd postanowień konwencji dotyczących wykonania.

W sekcji II omówiono dostępne środki egzekucyjne i zwrócono uwagę na takie kwestie, jak ograniczenia egzekucji i sposób postępowania w odniesieniu do wymiany walut.

Sekcja III zawiera odniesienia i dodatkowe materiały na potrzeby wniosku.

Sekcja IV zawiera odpowiedzi na niektóre z najczęściej zadawanych pytań związanych z wykonywaniem orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

I. Przegląd

673. Niniejszy rozdział różni się od pozostałych rozdziałów podręcznika, ponieważ nie dotyczy przetwarzania wniosków wysyłanych lub otrzymywanych, które przesyła inny organ centralny. Zamiast tego w niniejszym rozdziale omówiono kroki podejmowane na mocy prawa wewnętrznego państwa wezwanego po otrzymaniu i rozpatrzeniu przez organ centralny wniosku z innego państwa – o uznanie istniejącego orzeczenia, zmianę orzeczenia lub wydanie nowego orzeczenia – w przypadku gdy wnioskodawca wnosi o wykonanie orzeczenia.

A. Wykonanie orzeczenia na mocy konwencji

674. Wykonanie **orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych** odbywa się, jeżeli istnieje ważne, wykonalne orzeczenie. Orzeczenie to musiało wydać lub uznać państwo wezwane. Wykonanie zazwyczaj odbywa się w państwie, w którym dłużnik ma miejsce pobytu lub w którym dłużnik ma majątek lub uzyskuje dochody. W niektórych przypadkach wykonanie może być wszczęte w więcej niż jednym państwie, w zależności od położenia majątku, źródła dochodów i miejsca pobytu dłużnika.
- W orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych określa się obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych przez dłużnika i może ono także przewidywać automatyczną indeksację oraz obowiązek wypłaty świadczeń zaległych, obowiązek zapłaty alimentów lub odsetek za okres poprzedzający wydanie orzeczenia, jak również może zawierać wyliczenie opłat lub kosztów.*
675. Nie wszystkie państwa będą korzystać z tych samych środków, aby wykonać orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, a działania wymagane w poszczególnych przypadkach będą zależały od woli i zdolności dłużnika do dokonywania płatności.

676. W niektórych państwach zawsze podejmowane będą próby zachęcania do dobrowolnego płacenia świadczeń na mocy orzeczenia – przed rozpoczęciem wykonania albo w ramach trwającego procesu wykonania. Celem wszystkich środków podjętych w wezwanym państwie powinno być szybkie i skuteczne ustanowienie ciągłych, regularnych płatności świadczeń alimentacyjnych oraz wykonanie postanowień orzeczenia.
677. Ze względu na fakt, że w celu pobierania płatności agencja egzekucyjna może daną sprawą zajmować się przez wiele lat, w tym czasie sprawa będzie podlegała różnym środkom wykonawczym, a podczas wykonania mogą pojawić się różne kwestie.
678. Mimo że wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest niemal całkowicie kwestią polityki wewnętrznej państwa, konwencja zawiera pewne kluczowe postanowienia dotyczące wykonania. Wykonanie musi następować „niezwłocznie” (art. 32. ust. 2) i odbywać się bez potrzeby podejmowania dalszych czynności przez wnioskodawcę (art. 32 ust. 3). Konwencja zobowiązuje również umawiające się państwa do zapewnienia „skutecznych środków egzekucji” orzeczeń. Artykuł 34 zawiera wykaz sugerowanych środków egzekucyjnych, ale o tym, czy dane państwo będzie korzystało z którychkolwiek z wymienionych środków, będzie decydowało to państwo¹³⁶. Nie wszystkie wymienione środki egzekucyjne będą dostępne w prawie wewnętrznym umawiającego się państwa.
679. W art. 6 ust. 2 lit. f) konwencji zobowiązuje się również państwa do ułatwienia szybkiego przekazania świadczeń alimentacyjnych wierzycielom, a na mocy art. 35 państwa mają obowiązek propagować wykorzystanie najbardziej opłacalnych i skutecznych metod przekazywania środków pieniężnych oraz ograniczania przeszkód w transgranicznym przekazywaniu świadczeń alimentacyjnych¹³⁷.

II. Procesy wykonania na mocy konwencji

A. Informacje ogólne

680. Konwencja zawiera tylko ogólne postanowienia dotyczące wykonywania orzeczeń. Wynika to z faktu, że faktyczne procesy i środki wykonywania przewidziane są w prawie wewnętrznym państwa, które jest odpowiedzialne za wykonanie. Postanowienia konwencji są zasadniczo takie same w przypadku wniosków o wykonanie otrzymanych za pośrednictwem organu centralnego lub wniosków składanych bezpośrednio do właściwego organu.

¹³⁶ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 582.

¹³⁷ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 585.

Rysunek 27: Przegląd postanowień konwencji dotyczących wykonania

B. Szybkie wykonanie

681. Ze względu na fakt, że celem wielu wniosków na mocy konwencji jest skuteczne wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w art. 32 ust. 2 wymaga się, aby wykonanie następowało „niezwłocznie”. Nie zdefiniowano, co oznacza to w konkretnej sytuacji, jednak istnieje wyraźne oczekiwanie, aby kroki wykonawcze podjęto tak szybko, jak to jest dopuszczalne na mocy prawa i zasad państwa, w którym dochodzi do wykonania¹³⁸.
682. Wymóg niezwłocznego wykonania należy również rozpatrywać w połączeniu z obowiązkami organów centralnych wynikającymi z art. 12, a konkretnie obowiązku przekazywania sobie informacji na temat osoby lub wydziału odpowiedzialnych za daną sprawę oraz o postępach w zakresie rozpatrywania danej sprawy, a także obowiązku udzielania odpowiedzi na zapytania.

Dobra praktyka: Mimo że w konwencji wymaga się przekazania notatki na temat stanu rozpatrywania wniosku dopiero po trzech miesiącach od jego otrzymania, zaleca się regularne przekazywanie w tym czasie informacji wzywającemu organowi centralnemu, aby na bieżąco powiadamiać wnioskodawcę i wzywający organ centralny o postępach w sprawie. W tym celu można korzystać z formularza notatki na temat stanu rozpatrywania wniosku. Na formularzu można zaznaczyć, czy jest to pierwsza notatka czy późniejsza. W kolejnych notatkach należy powiadamiać jedynie o nowych postępach poczynionych od przekazania poprzedniej notatki.

C. Środki egzekucyjne

683. Wszystkie umawiające się państwa muszą mieć skuteczne środki¹³⁹ wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych i zapewniać przynajmniej taki sam zakres środków egzekucyjnych, jakie są dostępne w przypadku spraw krajowych. Dostępne środki mogą się jednak różnić w zależności od państwa, jako że wykonanie regulowane jest prawem państwa przeprowadzającego wykonanie. Profil państwa wezwanego będzie zawierał informacje na temat środków egzekucyjnych dostępnych w tym państwie.
684. W niektórych państwach organ egzekucyjny będzie najpierw próbował współpracować z dłużnikiem, aby skłonić go do dobrowolnego wykonania orzeczenia, albo w formie regularnych płatności, albo poprzez wprowadzenie automatycznych potrąceń z wynagrodzenia. Będzie to miało miejsce, zanim rozpoczną się jakiegokolwiek działania egzekucyjne. W niektórych państwach dłużnik może również mieć prawo do powiadomienia o wykonaniu, jak również pewne prawa do dobrowolnego uiszczenia płatności, zanim podjęte zostaną działania egzekucyjne. Profil państwa wezwanego będzie zawierał informacje na temat procedur stosowanych w tym państwie.
685. W przypadku gdy płatności nie zostały wykonane, wybór środka egzekucyjnego będzie zależał od polityki organu egzekucyjnego i dostępnych mu uprawnień. W niektórych państwach wykonanie ma charakter niemal całkowicie administracyjny, a procesy sądowe stosowane są w rzadkich przypadkach umyślnego niewykonania orzeczenia przez dłużnika. W innych państwach niemal wszystkie działania egzekucyjne, w tym zabezpieczenie środków, muszą być zarządzane przez sąd.
686. W konwencji wymieniono szereg sugerowanych środków. Niektóre państwa będą miały dostępne dodatkowe środki prawne. Te dostępne środki egzekucyjne mogą obejmować:

a) Zajęcie wynagrodzenia za pracę

687. Jest to działanie egzekucyjne, które zobowiązuje pracodawcę dłużnika do zajęcia części wynagrodzenia lub pensji dłużnika i przesłania tych środków organowi egzekucyjnemu. Może być również nazywane zabezpieczeniem środków. Zajęcie może być dobrowolnie wprowadzone na wniosek dłużnika lub może być skutkiem działania organu egzekucyjnego.

b) Zabezpieczenie środków

688. **Zabezpieczenie środków** jest przejęciem przez organ egzekucyjny środków, które inaczej byłyby należne dłużnikowi. Zgodnie z powiadomieniem lub postanowieniem o zabezpieczeniu środków osoba lub organizacja, która miałaby wypłacić te środki dłużnikowi, jest zamiast tego zobowiązana wypłacić je organowi egzekucyjnemu na rzecz wierzyciela alimentacyjnego. W zależności od przepisów w zakresie egzekucji obowiązujących w państwie odpowiedzialnym za wykonanie orzeczenia zabezpieczeniu mogą podlegać następujące rodzaje środków:

Zabezpieczenie i zajęcie to terminy użyte w konwencji, aby opisać proces przechwytywania środków, które inaczej byłyby należne dłużnikowi, zanim zostaną one wypłacone, i wymóg przekazania tych środków albo właściwemu organowi, albo organowi sądowemu lub administracyjnemu. Następnie środki te mogą zostać udostępnione w celu opłacenia należnych świadczeń alimentacyjnych.

¹³⁹ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 582, gdzie omówiono ten termin.

- zwrot podatku;
- płatności ryczałtowe;
- płatności czynszu lub płatności za usługi;
- rachunki bankowe;
- prowizje.

c) Potrącenie ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego

689. W niektórych państwach właściwy organ będzie mógł wykonać orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych poprzez potrącenie alimentów z dowolnych płatności z tytułu ubezpieczenia społecznego lub pomocy państwowej, do których otrzymywania dłużnik jest uprawniony.

d) Zastaw na mieniu lub jego przymusowa sprzedaż

690. Zastaw jest zawiadomieniem w odniesieniu do tytułu lub rejestru własności posiadanego przez dłużnika. Jeżeli mienie zostanie sprzedane, wszelkie zaległe świadczenia alimentacyjne zostaną zapłacone z dochodów ze sprzedaży. Zastaw może dawać organowi egzekucyjnemu również prawo do sprzedania mienia (przymusowej sprzedaży) i odliczenia świadczeń alimentacyjnych od dochodu ze sprzedaży.
691. Zastawu można dokonać na nieruchomości (np. grunty, dom lub budynek) lub własności osobistej (samochody, łodzie, przyczepy i podobne posiadane przedmioty).

e) Zajęcie zwrotu podatku

692. W niektórych państwach istnieje procedura zwracania podatnikom nadwyżki zapłaconego lub pobranego podatku. Kryteria zwrotu będą się różniły w zależności od danego państwa. Wiele państw zezwala organom egzekucyjnym na zajmowanie zwrotów podatku należnych dłużnikowi.

f) Zajęcie świadczeń emerytalnych lub zabezpieczenie na świadczeniach emerytalnych

693. W niektórych państwach świadczenia emerytalne lub płatności, do których dłużnik jest uprawniony, mogą zostać zajęte i wykorzystane do zapłacenia zaległych świadczeń alimentacyjnych.

g) Zawiadomienie instytucji kredytowych

694. Zgłaszanie zaległych świadczeń alimentacyjnych agencjom ratingowym jest mechanizmem stosowanym przez organy egzekucyjne w niektórych państwach w celu zapewnienia, aby każda instytucja udzielająca kredytów, taka jak instytucja finansowa, była poinformowana o zobowiązaniu dłużnika do opłacania świadczeń alimentacyjnych oraz o istnieniu zaległych płatności. Może to wpływać na zdolność dłużnika do uzyskania przyszłego kredytu lub finansowania.

h) Odmowa wydania, zawieszenie lub cofnięcie zezwoleń

695. W niektórych państwach, jeżeli dłużnik ma zaległe świadczenia alimentacyjne, organ egzekucyjny może wnioskować o ograniczenie dłużnikowi uprawnień wynikających z zezwolenia lub o odmówienie mu takich uprawnień. Takim zezwoleniem może być prawo jazdy, uprawnienie do prowadzenia pojazdów mechanicznych lub inne specjalne zezwolenia lub licencje, takie jak uprawnienie do wykonywania zawodu, które określono na mocy prawa wewnętrznego. W niektórych państwach zwane jest to również wstrzymaniem zezwolenia.

i) Mediacja, postępowanie pojednawcze lub postępowania zachęcające do dobrowolnego wykonania

696. W ramach wielu programów egzekwowania świadczeń alimentacyjnych stwierdzono, że wysiłki mające na celu dobrowolne wykonanie orzeczenia przez dłużnika są wyjątkowo skuteczne pod względem spłacania zaległych świadczeń i ograniczenia prawdopodobieństwa powstania zaległości w przyszłości. Osoby odpowiedzialne za prowadzenie spraw w tych państwach będą współpracowały z dłużnikiem nad opracowaniem planu płatności, który zapewni wnoszenie płatności na rzecz zaległych płatności, poza bieżącymi płatnościami świadczeń alimentacyjnych.

j) Inne środki dostępne na mocy prawa wewnętrznego

697. Inne środki, które mogą być dostępne na mocy prawa wewnętrznego państwa, które wykonuje orzeczenie, mogą obejmować:

- odmowę lub zawieszenie przywilejów paszportowych lub ograniczenie prawa dłużnika do opuszczania kraju;
- zgłoszenie dłużników zalegających z płatnościami agencjom nadzoru zawodowego, takim jak stowarzyszenia medyczne lub prawne;
- pozbawienie wolności dłużników, co do których stwierdzono, że są w stanie płacić świadczenia alimentacyjne, ale celowo odmawiają postępowania zgodnie z sądowym nakazem zapłaty;
- przechwytywanie dochodów z loterii, odszkodowań i pozwów sądowych;
- wymogi w zakresie poszukiwania pracy, zobowiązujące dłużnika do poszukania zatrudnienia.

D. Płatności

698. Po otrzymaniu płatności z tytułu świadczeń alimentacyjnych organ egzekucyjny w państwie wezwanym prześle je wierzycielowi w państwie wzywającym. W większości przypadków płatności będą przepływać od dłużnika do organu egzekucyjnego w państwie wierzyciela, a następnie do wzywającego organu centralnego lub wierzyciela, jednak niektóre państwa będą przysyłać płatności bezpośrednio do wierzyciela w państwie wzywającym.

699. Płatności dokonane przez dłużnika zasadniczo przechodzą przez organ egzekucyjny, a zatem może on prowadzić dokładny rejestr wpłacanych kwot i ustalić prawidłową kwotę zaległych należności. Jest to szczególnie ważne, w przypadku gdy prawodawstwo państwa w zakresie egzekwowania określa minimalny próg zaległych należności na potrzeby skorzystania z określonego środka egzekucyjnego lub gdy wykonujące państwo zapewnia wierzycielowi zaliczki na poczet świadczeń alimentacyjnych¹⁴⁰.

700. Mechanizmy wykorzystane do przekazywania środków pieniężnych znacznie się różnią. Niektóre państwa mogą przysyłać środki drogą elektroniczną; inne korzystają z czeków lub innych instrumentów pieniężnych. Niektóre państwa przekazują środki pieniężne tylko raz w miesiącu, łącząc wszystkie płatności z tego państwa w jeden przekaz. W innych państwach każda płatność jest wysyłana od razu po otrzymaniu od dłużnika. Między państwami istnieją również różnice pod względem tego, czy płatności będą przysyłane w walucie państwa wysyłającego czy też zostaną przeliczone przed wysłaniem na walutę państwa wierzyciela.

¹⁴⁰ Zob. np. prawodawstwo Kanady dotyczące zawieszenia ważności paszportu lub odmowy jego wydania. Aby można było zastosować ten środek, zaległe świadczenia muszą osiągnąć próg 3000 dolarów lub stanowić należność za trzy miesiące.

701. Profil państwa zawiera informacje na temat procedur, z jakich państwo odpowiedzialne za wykonanie będzie korzystało w celu przesyłania płatności wierzycielowi, oraz na temat waluty płatności.

E. Kwestie dotyczące wykonania

1. Środki zaskarżenia wykonania

702. Ponieważ wykonanie jest niemal w całości sprawą lokalną, problemy związane z wykonaniem będą zasadniczo rozstrzygane z wykorzystaniem prawa wewnętrznego miejsca wykonania orzeczenia oraz z użyciem dowolnych procedur, które ustanowiono w danym państwie na potrzeby wykonania.

703. Potwierdza to postanowienie konwencji (art. 32), zgodnie z którym wykonanie odbywa się zgodnie z prawem państwa „wezwanego”¹⁴¹.

704. Istnieją określone wyjątki od ogólnego stosowania zasady, zgodnie z którą zastosowanie ma prawo państwa wykonującego. Omówiono je poniżej.

Organ centralny jest organem publicznym wyznaczonym przez umawiające się państwo do pełnienia lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na mocy konwencji.

Właściwy organ jest organem w danym państwie, który zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, program egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z konwencją.

2. Ograniczenie wykonalności zaległych płatności

705. W prawie niektórych państw przewidziane są ograniczenia uniemożliwiające pobór zaległych płatności w przypadkach, w których zaległości przekraczają określoną liczbę lat (*np.* ograniczenia uniemożliwiające pobór zaległych płatności mających ponad 10 lat). Potencjalne konflikty powstają, gdy okres ograniczenia w jednym państwie jest sprzeczny z okresem ograniczenia (lub jego brakiem) w innym państwie.
706. Artykuł 32 ust. 5 zawiera wytyczne dotyczące postępowania w tej sytuacji. Stanowi on, że ograniczenie okresu wykonalności zaległych płatności jest ustalane prawem państwa pochodzenia (państwa, które wydało orzeczenie) lub prawem państwa, w którym odbywa się wykonanie, w zależności od tego, które przewiduje dłuższy okres przedawnienia.
707. Z praktycznego punktu widzenia będzie to wymagało od państwa pochodzenia zapewnienia pewnej formy weryfikacji okresu ograniczenia, który ma zastosowanie do orzeczeń wydanych w tym państwie. W wielu przypadkach państwo pochodzenia jest również państwem wzywającym, a zatem informacje te nie są trudne do uzyskania. Profil państwa pochodzenia również będzie zawierał informacje o okresie ograniczenia wykonalności zaległych świadczeń w tym państwie.
708. Należy pamiętać, że ograniczenie okresu wykonalności zaległych świadczeń wpływa wyłącznie na wykonanie zaległych świadczeń należnych na mocy danego orzeczenia. Nadal istnieje obowiązek dalszego płacenia wszelkich bieżących świadczeń mimo ograniczenia wykonalności zaległych świadczeń.

¹⁴¹ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 571.

3. Czas trwania obowiązku alimentacyjnego

709. Druga szczególna zasada prawna mająca zastosowanie do wykonania dotyczy czasu trwania zobowiązania alimentacyjnego. Artykuł 32 ust. 4 stanowi, że czas trwania orzeczenia – to jest okres, w którym świadczenie alimentacyjne jest wypłacane – ustalany jest zgodnie z prawem państwa pochodzenia.
710. Czas trwania może być podyktowany wiekiem dziecka lub warunkami, na których świadczenia alimentacyjne przestają być wypłacane na rzecz dziecka (*np.* kiedy dziecko ukończy szkołę). W niektórych państwach wiek, w jakim świadczenia alimentacyjne przestają być wypłacane, jest zwany wiekiem usamodzielnienia. W innych państwach wiek dziecka jest tylko jednym z czynników wpływających na czas trwania zobowiązania alimentacyjnego na rzecz dziecka.
- Zastrzeżenie** jest oficjalnym oświadczeniem umawiającego się państwa, dozwolonym w pewnych okolicznościach na mocy konwencji, w którym określa się, że stosowanie konwencji w danym państwie będzie w jakiś sposób ograniczone.*
711. Czas trwania zobowiązania alimentacyjnego nie jest tym samym, co uprawnienie do świadczeń alimentacyjnych. Uprawnienie jest prawem dziecka lub dorosłego do otrzymywania świadczeń alimentacyjnych na podstawie określonych kryteriów prawnych, takich jak stosunki pomiędzy rodzicem i dzieckiem. Jeżeli osoba jest uprawniona do świadczeń alimentacyjnych, czas trwania tego uprawnienia będzie ustalony jako postanowienie orzeczenia lub będzie określony przez prawo miejsca, w którym wydano orzeczenie.
712. Oznacza to faktycznie, że jeżeli wykonywane orzeczenie jest orzeczeniem zagranicznym, w którym nie określono daty zakończenia ważności orzeczenia, właściwy organ odpowiedzialny za wykonanie będzie musiał sprawdzić przepisy prawa zagranicznego (prawa państwa pochodzenia), aby ustalić, kiedy świadczenia alimentacyjne na rzecz dziecka przestają być należne. Te zasady dotyczące czasu trwania zobowiązania alimentacyjnego będą miały zastosowanie, nawet jeżeli prawo miejsca zwykłego pobytu dziecka lub wierzyciela mogło zdecydować o ustaleniu dłuższego lub krótszego okresu. Oznacza to również możliwość, że dojdzie do sytuacji, w której czas trwania zobowiązania alimentacyjnego (a tym samym wykonywania orzeczenia) będzie dłuższy lub krótszy w przypadku orzeczeń wydanych poza państwem wykonującym niż w przypadku orzeczeń wydanych w tym państwie. Profil państwa pochodzenia będzie zawierał informacje o czasie trwania zobowiązania alimentacyjnego w przypadku orzeczeń wydanych w tym państwie.
- Oświadczenie** jest formalną deklaracją złożoną przez umawiające się państwo w odniesieniu do pewnych artykułów konwencji lub zawartych w niej wymogów.*
713. Trzeba pamiętać, że zakończenie okresu wypłacania świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka w oparciu o czas trwania zobowiązania alimentacyjnego nie uniemożliwia pobrania zaległych płatności na rzecz dziecka. Te zaległe płatności nadal można pobrać niezależnie od zakończenia okresu wypłacania świadczeń alimentacyjnych.
714. Umawiające się państwa mogą złożyć oświadczenie na mocy konwencji, że rozszerzą zakres stosowania konwencji na dzieci w wieku 21 lat lub starsze, lub zgłosić zastrzeżenie ograniczające zakres stosowania konwencji do dzieci, które nie ukończyły 18 lat.
715. W profilu każdego państwa określono zasady dotyczące czasu trwania zobowiązania alimentacyjnego na rzecz dziecka w tym państwie.

Przykład: W państwie A wydane zostaje orzeczenie, zgodnie z którym świadczenia alimentacyjne na rzecz dziecka płatne są tylko na rzecz dzieci do czasu ukończenia przez nie 20 lat. Orzeczenie zostaje przesłane do państwa B w celu uznania i wykonania. Na mocy swojego prawa wewnętrznego państwo B egzekwuje świadczenia alimentacyjne tylko na rzecz dzieci, które nie ukończyły 19 lat. Na mocy art. 32 ust. 4 państwo B musi egzekwować świadczenia alimentacyjne na rzecz tego dziecka, dopóki nie ukończy ono 20 lat, ponieważ taki okres ustalono zgodnie z prawem państwa A.

Wyjątek: dzieci w wieku 21 lat lub starsze

716. Odniesienie do prawa państwa pochodzenia w przypadku kwestii dotyczących czasu trwania zobowiązania nie zobowiązuje jednak żadnego państwa do egzekwowania świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci w wieku 21 lat lub starszych, chyba że dane państwo wyraźnie rozszerzyło zakres stosowania konwencji na te przypadki (zob. rozdział 3). Zakres stosowania konwencji jest niezależny od warunków określonych w orzeczeniu lub prawie państwa pochodzenia. Konwencja przestaje mieć zastosowanie do orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych, gdy dziecko osiągnie wiek 21 lat, i tym samym nie ma już dalszego obowiązku egzekwowania na mocy konwencji świadczeń alimentacyjnych na rzecz tego dziecka.
717. W takim przypadku wnioskodawca będzie musiał złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu egzekucyjnego o dalsze wykonywanie orzeczenia. To, czy taki wniosek zostanie przyjęty, będzie zależało od polityki organu egzekucyjnego i od prawa państwa, w którym orzeczenie jest wykonywane.

4. Spory dotyczące zaległych świadczeń alimentacyjnych

718. Spory dotyczące zaległych świadczeń alimentacyjnych mają miejsce, kiedy dłużnik twierdzi, że zaległe kwoty są nieprawidłowe, ponieważ dokonał płatności, których agencja egzekucyjna nie wzięła pod uwagę przy obliczaniu kwoty zaległych świadczeń. Kwestionowana może być również interpretacja orzeczenia (*np.* w odniesieniu do daty rozpoczęcia lub zakończenia płatności na mocy orzeczenia) lub dłużnik może twierdzić, że jest uprawniony do obniżenia wysokości świadczeń alimentacyjnych, na przykład dlatego, że świadczenia alimentacyjne nie są dłużej należne jednemu z dzieci.
719. Jeżeli dłużnik kwestionuje zaległe świadczenia alimentacyjne, które wchodziły w ramy pierwotnego wniosku o uznanie i wykonanie, organ egzekucyjny powinien sprawdzić, czy ta sama kwestia została poruszona, kiedy dłużnika powiadomiono o wniosku o uznanie. Na mocy art. 23 ust. 8 pozwany może wnieść środek zaskarżenia lub środek odwoławczy w odniesieniu do uznania lub uznania i wykonania, jeżeli uważa, że zaległość została wyrównana lub spłacona. Jeżeli zaległe świadczenia były wówczas przedmiotem sporu i okazały się prawidłowe, to o ile nie zachodzą wyjątkowe okoliczności, dłużnik nie może ponownie podnieść tej samej kwestii w postępowaniu wykonawczym w odniesieniu do tych zaległych świadczeń, jakkolwiek dłużnik może kwestionować obliczenie innych zaległych płatności.
720. Niektóre kwestie związane z zaległymi świadczeniami alimentacyjnymi będą wymagały uzyskania informacji od wzywającego organu centralnego lub wierzyciela. W przypadku konieczności uzyskania informacji organ centralny lub właściwy organ odpowiedzialny za wykonanie nawiąże kontakt z organem centralnym lub właściwym organem w drugim państwie i zwróci się do niego o niezbędne informacje lub dokumenty.

721. Jeżeli informacje te nie zostaną przesłane i nie można będzie przystąpić do wykonania, należy ponownie zwrócić się o te informacje. Mimo że wzywający organ centralny ma **trzy miesiące** na odpowiedź i dostarczenie niezbędnych informacji, a wykonanie można byłoby wstrzymać w przypadku nieotrzymania tych materiałów, należy to zrobić wyłącznie wtedy, gdy dalsze wykonanie jest niemożliwe lub niepraktyczne. W wielu przypadkach podczas ustalania kwoty świadczeń zaległych nadal będzie możliwe egzekwowanie pozostałych świadczeń na mocy orzeczenia.

Dobra praktyka: *W przypadku gdy istnieje spór co do części zaległych świadczeń alimentacyjnych, pozostałe (bezsporne) zaległości i świadczenia bieżące nadal powinny być egzekwowane, podczas gdy spór ten jest rozwiązywany.*

5. Uzgadnianie rachunków – kwestie wymiany walut

722. Jednym z najtrudniejszych aspektów międzynarodowego wykonywania zobowiązań alimentacyjnych jest uzgadnianie rejestrów płatności prowadzonych przez państwo wzywające z rejestrami prowadzonymi przez państwo wykonujące w celu dokładnego określenia kwoty zaległych świadczeń alimentacyjnych. Może to być istotna kwestia w sytuacji, w której wykonywane orzeczenie jest orzeczeniem zagranicznym, a kwoty świadczeń alimentacyjnych są wyrażone w orzeczeniu w innej walucie niż waluta państwa odpowiedzialnego za wykonanie. W wielu państwach wykonanie orzeczenia będzie wymagało przeliczenia kwoty świadczeń alimentacyjnych z waluty określonej w orzeczeniu na równoważną kwotę w walucie państwa wykonującego. Dłużnik zostanie następnie poinformowany o konieczności zapłacenia kwoty przeliczonej na walutę miejscową.
723. Zasadami regulującymi tę wymianę (data wymiany, zastosowany kurs wymiany walut, to, czy kurs wymiany walut jest aktualizowany, itd.) będą zasady państwa odpowiedzialnego za wykonanie. W wielu państwach mechanizm zmiany tego przeliczenia waluty po jego wykonaniu nie istnieje (w prawie ani w praktyce), tak więc rejestry państwa wezwanego (wykonującego) i państwa wzywającego będą różniły się, ponieważ kurs wymiany walut jest zmienny w czasie.
724. Poza przeliczeniem należnej kwoty świadczeń alimentacyjnych z waluty określonej w orzeczeniu na walutę dłużnika, wszelkie płatności dokonane przez dłużnika również będzie trzeba przeliczyć na walutę wierzyciela. W przypadku zmian kursu wymiany walut może to prowadzić do różnic między obliczonymi kwotami należnymi wykazanymi w rachunkowości każdego państwa.
725. Nie ma prostego rozwiązania tego problemu. Kwestii tej nie uwzględniono w konwencji. To, czy możliwe jest okresowe aktualizowanie rejestrów państwa, które jest odpowiedzialne za wykonanie, w celu uzgodnienia ich z rejestrami państwa wzywającego, będzie zależało od prawa i praktyki państwa wykonującego orzeczenie. Niektóre państwa mogą zmieniać swoje rejestry drogą administracyjną; w innych państwach nie jest to ani dopuszczalne, ani wykonalne.

Uzgadnianie rachunków: przykład

W grudniu 2010 r. w Australii wydano orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w którym ustalono wysokość miesięcznych świadczeń alimentacyjnych na 400 AUD. Orzeczenie zostało wysłane do Holandii w celu wykonania. Po przeliczeniu na euro kwota ta wyniosła 237,65 EUR. Powiadomiono dłużnika, że musi w każdym miesiącu uiszczać tę kwotę.

W grudniu 2012 r. 400 AUD stanowiło jednak po przeliczeniu równowartość tylko 202,56 EUR. W rejestrach Australii nadal będzie wykazywana kwota 400 AUD miesięcznie, zaś rejestry Holandii nadal wykazują 237,65 EUR miesięcznie, jeżeli nie zaktualizowano kursu wymiany. Może to stwarzać „nadpłatę” wynoszącą 35 EUR miesięcznie, jeżeli dłużnik nadal płaci świadczenia w takiej wysokości, o jakiej został pierwotnie powiadomiony.

726. Należy jednak pamiętać, że żadne przeliczenie kwoty świadczeń alimentacyjnych na inną walutę nie zmienia ani nie modyfikuje orzeczenia stanowiącego ich podstawę. Dłużnik nadal jest winny kwotą określoną w pierwotnym orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Świadczenia alimentacyjne nie są w pełni zapłacone, dopóki cała należna kwota w walucie określonej w orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych nie została zapłacona. Gdyby wierzyciel powrócił do państwa, w którym wydano orzeczenie, należna kwota zostałaby obliczona z zastosowaniem waluty państwa, w którym wydano orzeczenie. Wykonanie orzeczenia w innym państwie może jednak być ograniczone przez przeliczanie waluty.
727. Problemy stwarzane przez wahania kursu wymiany walut uwydatniają potrzebę ciągłej komunikacji między państwem wzywającym a państwem wezwanym. Bardzo ważne jest, aby państwa informowały się wzajemnie o sposobie obliczania zaległych świadczeń i o wszelkich przepisach krajowych regulujących to obliczanie. Może również zachodzić potrzeba, aby państwo wzywające pomogło wnioskodawcy w uzyskaniu wszelkich dodatkowych dokumentów lub orzeczeń potwierdzających kwoty zaległych świadczeń, jeżeli są one potrzebne państwu wykonującemu do uzasadnienia egzekucji zaległych świadczeń, powstałych w wyniku wahań kursu wymiany walut.

III. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady

- Profil każdego umawiającego się państwa będzie zawierał informacje na temat środków egzekucyjnych dostępnych w tym państwie. Pomiędzy państwami istnieją znaczne różnice, dlatego ważne jest przeanalizowanie profilu każdego państwa.
- Należy powiadomić wnioskodawcę / wierzyciela o krokach, które można podjąć w celu wykonania orzeczenia. Pomoże to wierzycielowi zrozumieć ograniczenia dotyczące wykonania orzeczenia.
- W niektórych przypadkach jak najszybsze skontaktowanie się z dłużnikiem w celu uzyskania dobrowolnych płatności jest najszybszym sposobem zapewnienia, aby płatności zaczęły napływać do wierzyciela i dzieci. Należy jednak pamiętać, że wszystkie kroki podejmowane w celu wykonania orzeczenia, czy to poprzez dobrowolne wykonanie, czy poprzez środki egzekucyjne, należy podejmować niezwłocznie i mając na uwadze zapewnienie wnoszenia płatności terminowo i zgodnie z orzeczeniem.
- Ważne jest, aby wierzyciel każdą nową informację, jaką ma na temat majątku lub dochodów dłużnika, szybko przekazywał właściwemu organowi odpowiedzialnemu za wykonanie. Pomoże to temu organowi w wykonywaniu orzeczenia.

- Formularz notatki na temat stanu rozpatrywania wniosku jest prostym sposobem informowania państwa wzywającego o postępach w sprawie przez właściwy organ w państwie, które wykonuje orzeczenie. Poza informowaniem o nowych podjętych środkach można przesłać rejestr lub wykaz płatności otrzymanych przez agencję egzekucyjną. Pomoże to państwu wzywającemu uzgodnić własne rejestry i zaktualizować kwoty zaległych świadczeń alimentacyjnych.
- Jeżeli agencje egzekucyjne są zaangażowane w postępowanie zarówno w państwie wezwanym, jak i w państwie wzywającym, częsta komunikacja pomiędzy tymi agencjami zwiększy prawdopodobieństwo skutecznego wykonania orzeczenia. W niektórych przypadkach rozsądnym rozwiązaniem może być rozpoczęcie wykonania w obu państwach, aby zapewnić należyte uwzględnienie wszystkich dochodów i majątku dłużnika.

B. *Odpowiednie artykuły konwencji*

Artykuł 6 ust. 2 lit. e) i f)

Artykuł 12 ust. 9

Artykuł 32

Artykuł 33

Artykuł 34

Artykuł 35

C. *Powiązane sekcje podręcznika*

Zobacz rozdział 3 część 2 – Kwestie wspólne dla wszystkich wniosków na mocy konwencji oraz dla wniosków o podjęcie szczególnych działań

Zobacz rozdział 4 – Rozpatrywanie wysyłanych wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie

Zobacz rozdział 8 – wysyłane wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych

IV. Często zadawane pytania

Jakie kroki umawiające się państwo podejmie, aby wykonać orzeczenie?

728. Będzie to zależało od państwa, w którym wykonuje się orzeczenie. Konwencja zawiera wykaz zalecanych środków, ale nie wszystkie z nich będą dostępne w każdym umawiającym się państwie, a niektóre państwa mogą korzystać z innych środków. W celu wykonania zagranicznego orzeczenia państwo wykonujące musi zastosować co najmniej te same środki, jakie stosuje w odniesieniu do orzeczeń krajowych. Podjęte kroki będą również zależały od tego, czy próby zachęcenia dłużnika do dobrowolnego wykonania orzeczenia są skuteczne.

W jaki sposób płatności będą przesyłane do wnioskodawcy?

729. W większości przypadków płatności dokonane przez dłużnika będą przesyłane do organu egzekucyjnego w państwie, w którym orzeczenie jest wykonywane. Następnie ten organ prześle je bezpośrednio do wierzyciela lub do organu centralnego lub organu egzekucyjnego w państwie, w którym wierzyciel ma miejsce pobytu. Formularz wniosku wszczynającego postępowanie (*np.* wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie) daje możliwość wskazania przez wierzyciela, gdzie należy wysłać płatności.

Po jakim czasie wierzyciel zacznie otrzymywać płatności?

730. Będzie to zależało od szeregu czynników. Między innymi od tego, czy dłużnik płaci świadczenia dobrowolnie czy też trzeba podjąć działania egzekucyjne. Konieczność przeprowadzenia poszukiwań w celu ustalenia miejsca pobytu dłużnika, miejsca uzyskiwania przez niego dochodów lub położenia jego majątku również wydłuży ten okres.

Rozdział 11

Wnioski o zmianę orzeczenia (art. 10 ust. 1 lit. e) i f) oraz art. 10 ust. 2 lit. b) i c)

731. Rozdziały niniejszego podręcznika poświęcone wnioskowi o zmianę zbudowane są inaczej niż te, które dotyczą innych wniosków na mocy konwencji. Zamiast odrębnych rozdziałów dotyczących wniosków wysyłanych i otrzymywanych jest jeden rozdział (niniejszy rozdział), w którym przedstawiono przegląd sposobu, w jaki konwencja ma zastosowanie do wniosków składanych przez dłużników lub wierzycieli w celu zmiany istniejących orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Następny rozdział (rozdział 12) poświęcony jest procedurom dotyczącym zarówno wysyłanych, jak i otrzymywanych wniosków o zmianę.
732. Struktura podręcznika w odniesieniu do wniosków o zmianę wynika z tego, że takie czynniki jak: interakcje między postanowieniami konwencji, sytuacja stron (miejsce pobytu, miejsce wydania orzeczenia) oraz to, czy wniosek złożył wierzyciel czy dłużnik, wpływają na to, gdzie i jak należy złożyć wniosek o zmianę. Z tego powodu niniejszy rozdział obejmuje każdy z możliwych scenariuszy wydarzeń oraz zawiera szczegółowe wyjaśnienie procesów zmiany dostępnych w ramach każdego z nich. Rozdział ten pomoże osobom odpowiedzialnym za prowadzenie spraw zrozumieć pewne podstawowe kwestie w odniesieniu do zmiany, zapewniając niezbędny kontekst dla rozpatrywania wniosków, które to zagadnienie omówiono w rozdziale 12.
733. Pierwsza część niniejszego rozdziału zawiera przegląd zmian w ogólnym kontekście międzynarodowym. Druga część poświęcona jest wnioskowi o zmianę w ramach czterech różnych scenariuszy wydarzeń.

I. Przegląd – zmiana orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych

A. Informacje ogólne

734. Ze względu na fakt, że świadczenia alimentacyjne, w szczególności na rzecz dzieci, mogą być należne przez wiele lat, a potrzeby dzieci i sytuacja majątkowa rodziców z czasem ulegają zmianie, możliwość zmiany orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest istotna dla zapewnienia, aby dzieci i rodziny otrzymywały wsparcie, którego potrzebują. Konwencja zawiera zatem postanowienia, na mocy których organy centralne mają pomagać w przekazywaniu i rozpatrywaniu wniosków o zmianę orzeczeń, a także zasady późniejszego uznawania i wykonywania tych zmienionych orzeczeń w stosownych przypadkach¹⁴².
735. Na mocy art. 10 wniosek o **zmianę** istniejącego orzeczenia można złożyć, w przypadku gdy jedna ze stron, wierzyciel albo dłużnik, ubiega się o zmianę (nazywaną również w niektórych państwach modyfikacją) orzeczenia. Wierzyciel może ubiegać się o podniesienie kwoty świadczeń alimentacyjnych, zakończenie wypłacania świadczeń na co
- Zmiana jest procesem zmiany orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych po wydaniu tego orzeczenia. W niektórych państwach jest to nazywane wnioskiem w sprawie zmiany lub modyfikacji. Zmiana może dotyczyć kwoty świadczeń alimentacyjnych, częstości lub innego warunku określonego w orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych.*

¹⁴² Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 258.

najmniej jedno dziecko lub o zmianę warunków, takich jak częstotliwość wypłacania świadczeń. Podobnie dłużnik może ubiegać się o zmianę – często o obniżenie kwoty należnej, zakończenie wypłacania świadczeń na co najmniej jedno dziecko lub o zmianę warunków wypłacania świadczeń. Zmiana może również mieć na celu po prostu zapewnienie, aby świadczenia alimentacyjne odzwierciedlały aktualne dochody dłużnika. Organ centralny w państwie wzywającym, w którym wnioskodawca ma miejsce pobytu, będzie zaangażowany w przekazywanie wniosku o zmianę do innego umawiającego się państwa.

736. Wszystkie umawiające się państwa mają procedury umożliwiające rozpatrywanie wniosków składanych na mocy konwencji o modyfikację lub zmianę zobowiązań alimentacyjnych albo poprzez zmianę istniejącego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, albo poprzez wydanie nowego orzeczenia¹⁴³. Należy jednak pamiętać, że w większości przypadków zasadność wniosku o zmianę będzie ustalana na mocy prawa państwa wezwanego¹⁴⁴. Umawiające się państwa mogą mieć bardzo różne przepisy dotyczące podstaw, które trzeba ustalić, zanim można będzie zezwolić na zmianę orzeczenia¹⁴⁵. Profil państwa wezwanego zawiera wyjaśnienie, co będzie trzeba ustalić na mocy prawa wewnętrznego państwa wezwanego, aby wniosek był skuteczny.
737. Trzeba zwrócić uwagę, że wnioski o zmianę dotyczące zmniejszenia lub anulowania kwoty zaległych świadczeń mogą być traktowane w umawiających się państwach w bardzo różny sposób. Niektóre państwa nie zezwalają na żadne zmiany w odniesieniu do zaległych płatności, a nawet w przypadku wydania orzeczenia zmieniającego kwotę zaległych świadczeń zmiana ta niekoniecznie będzie uznana w innym państwie. W każdej sytuacji, w której wnioskodawca ubiega się o zmianę kwoty zaległych świadczeń alimentacyjnych, należy sprawdzić profile obu państw, aby dowiedzieć się, czy zmiana będzie możliwa, a w przypadku zmiany orzeczenia – czy anulowanie zaległych płatności zostanie uznane.
738. Dostępność pomocy prawnej w odniesieniu do wniosku o zmianę również jest ważnym czynnikiem w przypadku tego typu wniosków składanych przez dłużnika. Jak wyjaśniono poniżej w rozdziale 12, w odniesieniu do wniosku o zmianę złożonego przez dłużnika nie przysługuje automatyczne prawo do bezpłatnej pomocy prawnej (art. 17). W przypadku gdy wniosek o zmianę składa wierzyciel i gdy dotyczy on świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, wchodzących w zakres stosowania konwencji, wierzyciel będzie jednak uprawniony do bezpłatnej pomocy prawnej.
739. Co równie ważne, konwencja zawiera tylko podstawowe wytyczne co do rodzajów wniosków o zmianę, które można składać za pośrednictwem organu centralnego, a także pewne bardzo ograniczone zasady dotyczące sposobu, w jaki umawiające się państwa powinny postępować z zagranicznymi orzeczeniami zmieniającymi po ich wydaniu.

¹⁴³ Mimo że w niniejszym rozdziale omówiono sytuację, w której państwo jest proszone o zmianę wcześniejszego orzeczenia, to ma on zastosowanie w jednakowym stopniu również w sytuacjach, gdy prawo wewnętrzne nie pozwala na zmianę orzeczenia, a jedynie na wydanie nowego orzeczenia. Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 264.

¹⁴⁴ Niektóre państwa będą stosowały w przypadku tych wniosków prawo zagraniczne, a nie prawo wewnętrzne. Jeżeli dane państwo jest stroną Protokołu haskiego o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych, prawo to będzie miało zastosowanie do zmiany orzeczeń.

¹⁴⁵ W niektórych państwach zmiana orzeczenia wydanego w innym państwie nie zostanie uznana, jeżeli dziecko lub jedna ze stron nadal mają miejsce pobytu w państwie pochodzenia. Może to wpływać na skuteczność ubiegania się o zmianę orzeczenia w państwie innym niż państwo pochodzenia.

740. Dlatego w trakcie zarządzania międzynarodowymi sprawami pojawiają się sytuacje, w których konwencja nie zapewni żadnych konkretnych wytycznych. W takich przypadkach poszczególne państwa będą musiały rozstrzygnąć wszelkie kwestie w oparciu o swoje prawo wewnętrzne i nadrzędne zasady konwencji zobowiązujące państwa do współpracy w celu propagowania skutecznych, opłacalnych i sprawiedliwych rozwiązań oraz do promowania rozwiązań służących dochodzeniu świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci i innych członków rodziny.

B. Gdzie można bezpośrednio złożyć wniosek o zmianę i czy wniosek na mocy konwencji jest możliwy?

741. Konwencja nie zawiera „bezpośrednich norm” jurysdykcyjnych określających, kiedy umawiające się państwo może zmienić orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane w innym umawiającym się państwie. Prawie zawsze będzie to kwestia regulowana prawem wewnętrznym. Jedyną sytuacją, w której konwencja bezpośrednio odnosi się do możliwości zmiany orzeczenia, jest złożenie wniosku o zmianę przez dłużnika w państwie innym niż **państwo pochodzenia**, w przypadku gdy wierzyciel ma miejsce pobytu w państwie pochodzenia (art. 18)¹⁴⁶.
- Państwo pochodzenia jest państwem, w którym wydano orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych.**
742. Przewidując możliwość składania **wniosków** o zmianę na mocy konwencji oraz określając zasady, na jakich orzeczenia (w tym orzeczenia zmienione) mogą być uznawane i wykonywane, konwencja zapewnia ramy stanowiące odpowiedź na potrzeby stron w sytuacjach, w których trzeba zmienić pierwotne orzeczenie. W konwencji uwzględniono opłacalny, uproszczony proces składania przez wierzycieli lub dłużników wniosków o zmianę, w przypadku gdy druga strona ma miejsce pobytu w innym umawiającym się państwie, likwidując w większości sytuacji potrzebę udawania się strony, która wnioskuje o zmianę, do innego państwa w celu złożenia wniosku¹⁴⁷.
- Wskazówka:** W całym niniejszym podręczniku stosuje się rozróżnienie między **wnioskami składanymi bezpośrednio** a **wnioskami**. Wniosek jest działaniem na mocy konwencji, które podejmowane jest za pośrednictwem organu centralnego, np. wniosek o uznanie i wykonanie. Wniosek składany bezpośrednio jest działaniem, o które występuje się bezpośrednio do właściwego organu, np. wniosek wyłącznie o ustanowienie zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami, w przypadku gdy żadne z państw umawiających się nie rozszerzyło zakresu stosowania konwencji na tego rodzaju wnioski. Informacje o wnioskach składanych bezpośrednio można znaleźć w rozdziale 16.
743. W większości przypadków wnioskodawca, wierzyciel lub dłużnik, może mieć do dyspozycji kilka możliwości pod względem miejsca złożenia wniosku o zmianę oraz tego, czy do złożenia wniosku należy wykorzystać konwencję. Wnioskodawca może zdecydować się na:

¹⁴⁶ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 415. Zob. art. 18 dotyczący wniosków o zmianę składanych przez dłużnika.

¹⁴⁷ Należy zauważyć, że w niektórych przypadkach podróż może mimo to być konieczna, jeżeli danej sprawy nie można rozpatrzyć za pośrednictwem organu centralnego.

- złożenie wniosku na mocy art. 10 konwencji, po czym wniosek jest przekazywany do rozpatrzenia w państwie, w którym druga strona ma miejsce pobytu; lub
 - podróż do państwa, w którym wydano orzeczenie lub w którym druga strona ma miejsce pobytu, i złożenie wniosku bezpośrednio do właściwego organu w tym drugim państwie; lub
 - złożenie wniosku bezpośrednio do właściwego organu swojego państwa, w szczególności w przypadku gdy wnioskodawca nadal ma miejsce pobytu w państwie, w którym wydano orzeczenie.
744. To, z której możliwości wnioskodawca powinien skorzystać w konkretnym przypadku, będzie zależało od:
- miejsca pobytu wnioskodawcy i tego, czy jest to państwo pochodzenia (państwo, w którym wydano orzeczenie);
 - miejsca pobytu dłużnika;
 - tego, czy prawo w państwie, w którym wniosek ma zostać złożony lub bezpośrednio złożony, dopuszcza rodzaj zmiany, której dotyczy wniosek (zob. uwagi powyżej dotyczące zmiany kwoty zaległych świadczeń);
 - tego, czy zaistnieją jakiegokolwiek trudności z uznaniem zmienionego orzeczenia w państwie, w którym ma ono być wykonane;
 - czasu potrzebnego do wypełnienia wniosku. Może to mieć szczególne znaczenie w sytuacji, gdy wierzyciel wnosi o podniesienie kwoty świadczeń alimentacyjnych, aby pokryć rosnące koszty wychowania dziecka;
 - tego, czy państwo zapewnia przyspieszoną procedurę w odniesieniu do zmiany – na przykład dostępne w Australii procedury ponownej oceny – która mogłaby umożliwić częste korekty, gdy strony tego potrzebują.
745. Należy pamiętać, że ze względu na art. 18 konwencji dłużnik będzie miał dużo bardziej ograniczone możliwości zmiany niż wierzyciel.
746. Ustalenie, gdzie wnieść wniosek o zmianę lub bezpośrednio składany wniosek o zmianę, jest złożoną kwestią i należy zachęcać wnioskodawców do uzyskania porady prawnej, jeżeli mają jakiegokolwiek pytania lub wątpliwości.
747. Ponadto należy zauważyć, że ze względu na fakt, iż konwencja może mieć zastosowanie tylko w ściśle określonych okolicznościach, istnieje możliwość, że zmiana orzeczeń lub wydanie nowych orzeczeń spowodują, że w odniesieniu do tej samej rodziny lub wnioskodawcy i pozwanego będzie istniało wiele orzeczeń. W miarę możliwości należy unikać działania, które skutkuje powstaniem wielu orzeczeń, ponieważ niepewność spowodowana przez orzeczenia oraz zasoby potrzebne do rozwiązania problemów utrudnią skuteczne wykonanie tych orzeczeń.

II. Przykłady

748. W niniejszej sekcji przedstawiono możliwe scenariusze dotyczące zmiany oraz sytuacje, w których można złożyć wnioski o zmianę przy użyciu procedur wynikających z konwencji. Wnioski o zmianę podzielono na cztery możliwe scenariusze:
- 1 kiedy wierzyciel ma miejsce pobytu w państwie, w którym wydano pierwotne orzeczenie (państwo pochodzenia), ale dłużnik nie;
 - 2 kiedy dłużnik ma miejsce pobytu w państwie pochodzenia, ale wierzyciel nie;
 - 3 kiedy ani dłużnik, ani wierzyciel nie mają miejsca pobytu w państwie pochodzenia oraz mają miejsce pobytu w różnych państwach;
 - 4 kiedy ani dłużnik, ani wierzyciel nie mają miejsca pobytu w państwie pochodzenia oraz mają aktualnie miejsce pobytu w tym samym państwie.

749. W każdym przykładzie czynniki krytyczne są następujące:

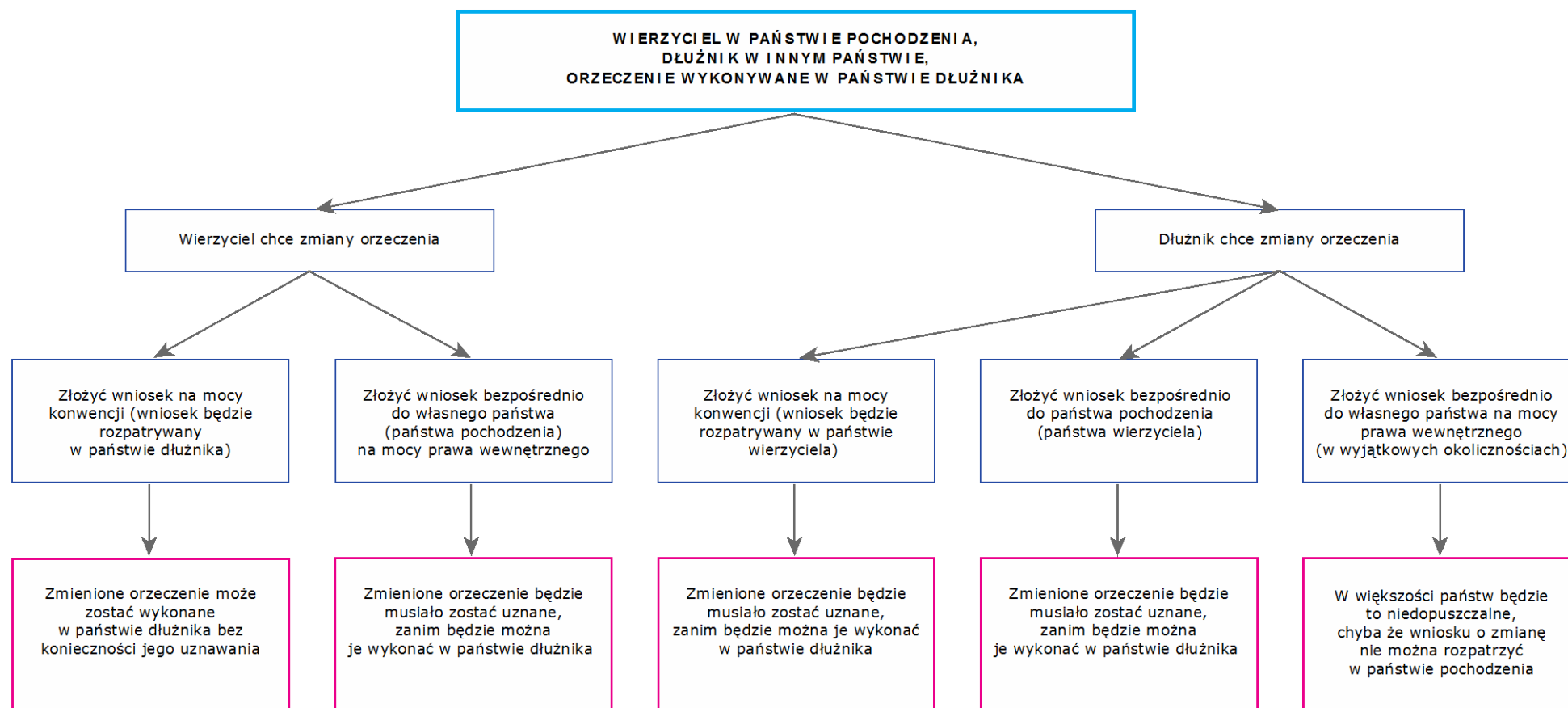
- Gdzie wydano orzeczenie?
- Gdzie wierzyciel ma obecnie miejsce pobytu?
- Gdzie dłużnik ma miejsce pobytu?
- Gdzie trzeba będzie uznać i wykonać zmienione orzeczenie?

750. W odniesieniu do każdego przykładu przedstawiono dostępne możliwości.

A. *Przykład 1: Dłużnik opuścił państwo pochodzenia, a wierzyciel nie*

Fakty:

751. Jest to jeden z najczęstszych scenariuszy. Orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydano w państwie A. Dłużnik obecnie ma miejsce pobytu w państwie B. Wierzyciel nadal ma miejsce pobytu w państwie A. Orzeczenie przesłano do państwa B w celu uznania i jest ono wykonywane w państwie B. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Rysunek 28: Wnioski o zmianę w sytuacji, gdy wierzyciel ma miejsce pobytu w państwie pochodzenia

1. Jeżeli wierzyciel chce zmiany orzeczenia

752. Wierzyciel często będzie chciał zmiany orzeczenia, aby pokryć rosnące koszty wychowania dzieci. W takiej sytuacji wierzyciel ma do wyboru kilka możliwości.

a) **Możliwość 1 – złożyć wniosek na mocy art. 10 ust. 1 lit. f) konwencji**

753. W tej sytuacji wierzyciel może złożyć wniosek na mocy art. 10 ust. 1 lit. f), aby zmieniono orzeczenie w państwie B, gdzie znajduje się aktualne **miejsce zwykłego pobytu** dłużnika. Jeżeli wierzyciel wybiera tę możliwość, organ centralny w państwie A przekaze wniosek organowi centralnemu w państwie B. Organ centralny w państwie B przekaze dalej wniosek właściwemu organowi w państwie B i sprawa będzie rozpatrywana w państwie B zgodnie z prawem wewnętrznym państwa B (w tym z jego normami jurysdykcyjnymi), a orzeczenie może być zmienione.

*Terminu „**miejsce zwykłego pobytu**” nie zdefiniowano w konwencji. Jest on stosowany w wielu artykułach konwencji w związku z kwestią, czy orzeczenie może być uznane lub wykonane. Indywidualne fakty w każdym przypadku pozwolą stwierdzić, czy dana osoba ma miejsce zwykłego pobytu w danym państwie. Ustalenie miejsca zwykłego pobytu może być oparte na faktach, takich jak: gdzie dana osoba zamieszkuje, gdzie ma swoje podstawowe (lub główne) miejsce pobytu, gdzie pracuje lub uczęszcza do szkoły. Sama obecność w danym państwie nie będzie wystarczała do ustalenia miejsca zwykłego pobytu.*

754. Zmienione orzeczenie nie musi być uznane przed wykonaniem w państwie B, ponieważ wydał je właściwy organ w państwie B. Formularz wniosku o zmianę będzie zawierał informację, czy wnioskodawca wnosi o wykonanie zmienionego orzeczenia. Jeżeli tak, żadne dalsze działania ze strony wierzyciela (wnioskodawcy) nie są konieczne, w przypadku gdy orzeczenie będzie wykonywane w państwie B. Jeżeli dłużnik się przeprowadził lub jeżeli ma majątek lub dochody poza państwem B, zmienione orzeczenie oczywiście musiałoby zostać uznane w odpowiednich innych państwach. Uznanie zmienionego orzeczenia w państwie A (w którym ma miejsce pobytu wnioskodawcy) nie będzie konieczne, chyba że wymaga tego prawo wewnętrzne państwa A lub jeżeli dłużnik posiada majątek lub dochody w państwie A, a orzeczenie ma być tam wykonane.

755. W ramach tej możliwości wierzyciel będzie zatem składał na mocy konwencji wniosek o zmianę orzeczenia, a zastosowanie będą miały procedury opisane w niniejszym rozdziale oraz w rozdziale 12.

b) **Możliwość 2 – złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie A**

756. Konwencja nie ma zastosowania do wniosków złożonych w ramach tej możliwości.

757. Ze względu na fakt, że pierwotne orzeczenie wydano w państwie A, wierzyciel może po prostu zwrócić się do organu sądowego lub administracyjnego, który wydał orzeczenie i złożyć wniosek o zmianę. Ta zmiana, podobnie jak wszystkie inne zmiany, będzie rozpatrywana w oparciu o prawo wewnętrzne (prawo państwa A). Prawo państwa A będzie regulowało kwestię powiadomienia wierzyciela o wniosku lub doręczenia mu powiadomienia w państwie B.

758. Ponieważ dłużnik ma miejsce pobytu w państwie B, a państwo to odpowiada za wykonanie, jeżeli wierzyciel zdecyduje się na złożenie bezpośrednio wniosku o zmianę w państwie A, zmienione orzeczenie będzie trzeba po wydaniu przesłać do państwa B w celu uznania i wykonania. Można tego dokonać, korzystając z procedur opisanych w rozdziale 4.

759. Zmienione orzeczenie zostanie uznane i wykonane w państwie B, chyba że, jak omówiono w rozdziale 5, dłużnik może wykazać, że żadna z podstaw uznania i wykonania orzeczenia określonych w art. 20 nie ma zastosowania lub że jedna z podstaw określonych w art. 22 uniemożliwia uznanie i wykonanie orzeczenia. Może tak się zdarzyć, gdy na przykład dłużnik był w stanie wykazać, że nie został powiadomiony o bezpośrednio złożonym wniosku o zmianę, którego to powiadomienia wymaga prawo państwa A.
760. W większości przypadków uznanie zmienionego orzeczenia w państwie B odbędzie się jednak bez sprzeciwu i zmienione orzeczenie będzie wówczas można wykonać w państwie B.
761. W ramach tej możliwości wierzyciel zatem złoży wniosek o zmianę na mocy prawa wewnętrznego, ale późniejszy wniosek o uznanie i wykonanie zmienionego orzeczenia złoży na mocy konwencji, korzystając z art. 10. Do wniosku o uznanie i wykonanie zastosowanie mają procedury opisane w rozdziałach 4 i 5.

2. Jeżeli dłużnik chce zmiany orzeczenia

762. Jeżeli dłużnik chce zmiany orzeczenia w tym konkretnym scenariuszu, on również ma do wyboru kilka możliwości pod względem miejsca, w którym może złożyć wniosek. Jak zwrócono uwagę poniżej, dłużnik mógłby złożyć wniosek na mocy konwencji o zmianę w państwie A, złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie A lub, w pewnych ściśle ograniczonych okolicznościach z zastrzeżeniem przepisów prawa wewnętrznego, dłużnik mógłby złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie B.
763. W tej konkretnej sytuacji (gdy dłużnik opuścił państwo pochodzenia, a wierzyciel nie) istnieją czynniki odnoszące się wyłącznie do dłużników. Są one istotne dla dłużnika przy ustalaniu miejsca, w którym należy złożyć wniosek.
764. Mimo że konwencja nie zawiera żadnych bezpośrednich postanowień co do tego, kiedy jedno państwo może zmienić orzeczenie wydane w innym państwie, to ogranicza dłużnikowi możliwość ubiegania się o zmianę orzeczenia przez inne państwo, w przypadku gdy miejsce zwykłego pobytu wierzyciela znajduje się w państwie, w którym wydano pierwotne orzeczenie (państwo pochodzenia)¹⁴⁸.
765. W konwencji uwzględniono tę zasadę w art. 18 i 22. Artykuł 18 stanowi, że dłużnik nie może złożyć wniosku o zmianę orzeczenia w umawiającym się państwie innym niż państwo pochodzenia, jeżeli wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu w państwie pochodzenia, chyba że zastosowanie ma jeden z czterech wyjątków. Artykuł 22 umożliwia pozwanemu zaskarżenie wniosku o uznanie i wykonanie orzeczenia na tej podstawie, że orzeczenie zostało wydane z naruszeniem art. 18.

Ważna uwaga: Na mocy art. 18 ważne jest ustalenie, gdzie dochodzi do „wszczęcia” postępowania na mocy konwencji, gdyż w ten sposób można się dowiedzieć, czy artykuł ten miałby zastosowanie, a wskutek tego uniemożliwiałby uznanie orzeczenia. Należy zauważyć, że w tym artykule użyto słowa „postępowanie” – nie wniosek. „Postępowanie” wszczynane jest w miejscu, w którym właściwy organ (sąd lub organ administracyjny) przeprowadza rozprawę lub kontrolę i decyduje, czy orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych należy zmienić. Miejscem tym będzie **państwo wezwane**.

766. Oznacza to faktycznie, że jeżeli dłużnik opuścił państwo pochodzenia i chce zmienić orzeczenie, a wierzyciel ma miejsce pobytu w państwie pochodzenia, wniosek powinien być rozpatrywany w państwie pochodzenia. Konwencja zapewnia taką możliwość bez zmuszania dłużnika do podróżowania do państwa pochodzenia, ponieważ może on złożyć wniosek w swoim państwie, skąd wniosek zostanie przekazany na mocy konwencji do państwa pochodzenia w celu rozpatrzenia¹⁴⁹.
767. Jeżeli dłużnik nie skorzystał z tej możliwości i wniosek o zmianę rozpatrywany jest poza państwem pochodzenia, to w przypadku gdy wymagane będzie uznanie zmienionego orzeczenia, dłużnik będzie musiał zapewnić, aby art. 18 i 22 nie stanowiły przeszkody dla uznania zmienionego orzeczenia.
768. W następnej sekcji możliwości te omówiono bardziej szczegółowo.

a) Możliwość 1 – złożyć wniosek o zmianę na mocy art. 10 ust. 2 lit. b) konwencji

769. Artykuł 10 ust. 2 lit. b) stanowi skuteczną, często mniej kosztowną alternatywę dla dłużnika, który w innym wypadku musiałby powrócić do państwa A i złożyć wniosek o zmianę bezpośrednio do właściwego organu w państwie A. W tej sytuacji dłużnik może złożyć wniosek o zmianę na mocy konwencji, a organ centralny w państwie B przekaże ten wniosek do państwa A. Organ centralny w państwie A przekaże dalej wniosek właściwemu organowi w państwie A do rozpatrzenia i wniosek zostanie rozpoznany zgodnie z prawem państwa A.
770. W przypadku wydania zmienionego orzeczenia organ centralny w państwie A przekaże odpis zmienionego orzeczenia państwu B. W zależności od prawa państwa B, może zająć konieczność objęcia orzeczenia zmieniającego wydanego w państwie A procesem uznania w państwie B, zanim orzeczenie to będzie mogło skutecznie zmienić wcześniej uznane orzeczenie. Nie zawsze jest to konieczne, ponieważ w niektórych państwach zmienione orzeczenie uważa się po prostu za kontynuację pierwotnego orzeczenia. Pod względem procesu uznania w państwie, w którym ma miejsce pobytu dłużnik, w wielu państwach w ramach dobrej praktyki organ centralny udziela pomocy na mocy art. 10 ust. 2 lit. a). W przeciwnym wypadku dłużnik będzie musiał skorzystać z procedur wewnętrznych dostępnych w jego państwie na potrzeby wykonania orzeczenia.
771. Procedury opisane w późniejszej części niniejszego rozdziału mają zastosowanie do wniosku o zmianę.

b) Możliwość 2 – złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie A

772. Dłużnik zawsze może powrócić do państwa A i złożyć wniosek o zmianę bezpośrednio do właściwego organu w państwie A. Wniosek ten byłby rozpatrywany na mocy prawa wewnętrznego państwa A.
773. W większości przypadków wierzyciel będzie musiał następnie doprowadzić do uznania zmienionego orzeczenia w państwie B, gdzie ma ono być wykonane, aby ograniczyć lub zmienić wykonanie pierwotnego orzeczenia. Wniosek o uznanie można złożyć na mocy prawa wewnętrznego (jeżeli państwo B na to zezwala) albo dłużnik może złożyć wniosek na mocy art. 10 ust. 2 lit. a), ubiegając się o uznanie zmienionego orzeczenia w państwie B w celu ograniczenia wykonania wcześniej uznanego orzeczenia. Pod względem procesu uznania w państwie, w którym ma miejsce pobytu dłużnik, w wielu państwach w ramach dobrej praktyki organ centralny udziela pomocy na mocy art. 10 ust. 2 lit. a). W przeciwnym wypadku dłużnik będzie musiał skorzystać z procedur

¹⁴⁹ Należy zauważyć, że na mocy art. 17 dłużnik nie będzie uprawniony do bezpłatnej pomocy prawnej na potrzeby wniosku.

wewnętrznych dostępnych w jego państwie na potrzeby wykonania orzeczenia. Procedury dotyczące tego wniosku o uznanie i wykonanie omówiono w rozdziałach 4 i 5.

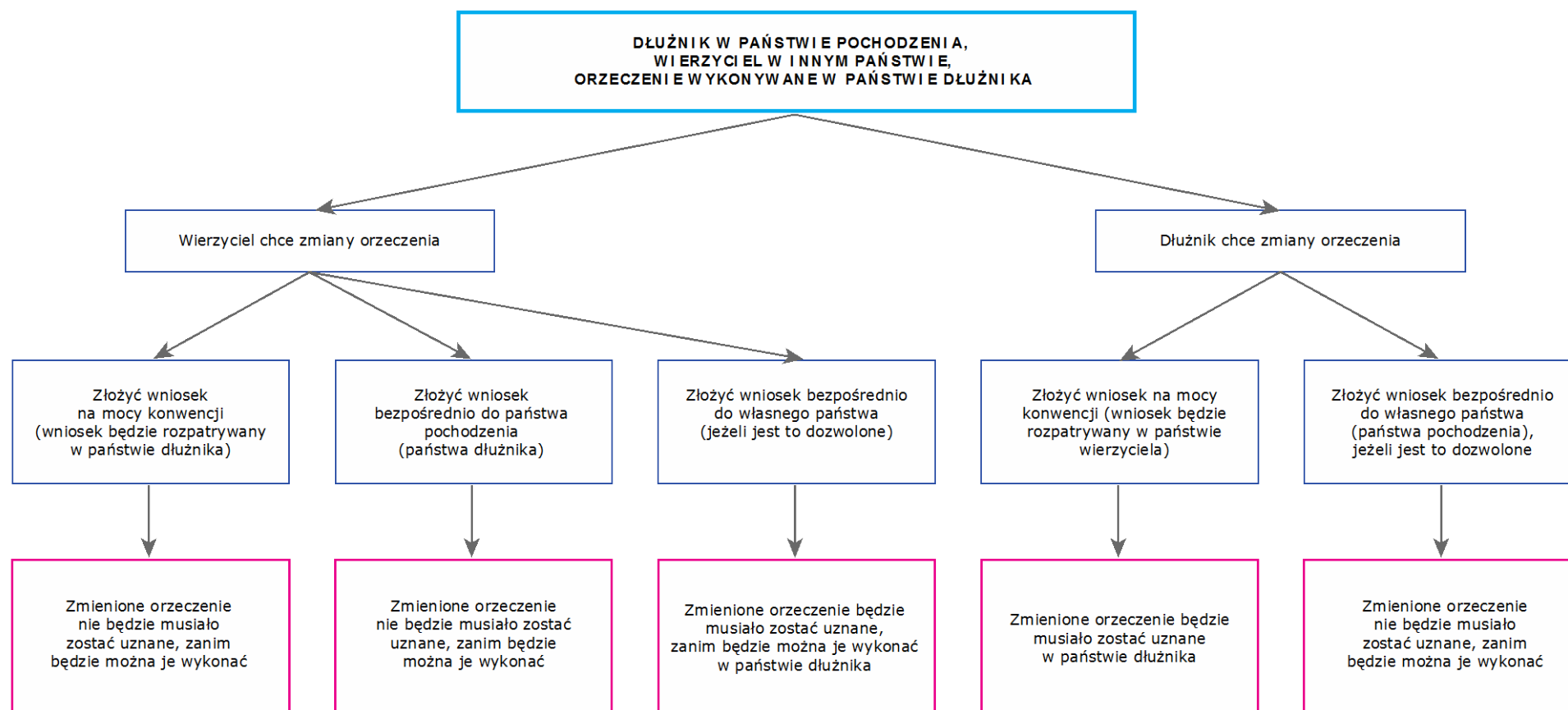
c) Możliwość 3 – złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie B

774. Biorąc pod uwagę postanowienia art. 18, istnieje bardzo mało państw, w których będzie to dopuszczalne, chyba że w wyjątkowych okolicznościach. Ta możliwość jest niedostępna, w przypadku gdy wniosek dotyczy świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci.
775. Wniosek o zmianę można złożyć bezpośrednio w państwie B na przykład wtedy, gdy obie strony zgadzają się, że rozpatrzenie wniosku w państwie B nastąpi szybciej, gdyż państwo to ma większe możliwości ustalenia dochodów dłużnika i jego zdolności do płacenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka. W tej sytuacji strony zgodziły się na rozpatrzenie sprawy w państwie B. Wniosek bezpośrednio złożony przez dłużnika byłby rozpatrywany w całości na mocy prawa wewnętrznego państwa B (jeżeli jest to dozwolone), a powiadomienie wierzyciela odbyłoby się zgodnie z prawem tego państwa.
776. Konwencja dopuszcza możliwość zaistnienia takich sytuacji w wyjątkach od art. 18, pod warunkiem że zmiana orzeczenia może nastąpić w państwie innym niż państwo pochodzenia w następujących ściśle określonych okolicznościach:
- jeżeli istnieje ugoda na piśmie odnośnie do jurysdykcji państwa (poza przypadkami dotyczącymi świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci);
 - jeżeli wierzyciel poddał się jurysdykcji organu innego państwa;
 - jeżeli właściwy organ w państwie pochodzenia nie może zmienić orzeczenia lub odmawia jego zmiany; oraz
 - jeżeli państwo nie może uznać lub stwierdzić wykonalności pierwotnego orzeczenia wydanego w państwie pochodzenia.

B. Przykład 2: Wierzycie opuścił państwo pochodzenia, a dłużnik nie

Fakty:

777. Orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydano w państwie A. Wierzyciel przeniósł się do państwa B. Dłużnik pozostał w państwie A. Orzeczenie jest wykonywane w państwie A. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Rysunek 29: Wnioski o zmianę w sytuacji, gdy dłużnik ma miejsce pobytu w państwie pochodzenia

1. Jeżeli wierzyciel chce zmiany orzeczenia

a) **Możliwość 1 – złożyć wniosek na mocy art. 10 ust. 1 lit. e) konwencji**

778. Jeżeli wierzyciel nie chce wracać do państwa A, aby złożyć wniosek, może złożyć wniosek o zmianę na mocy art. 10 ust. 1 lit. e) konwencji. Organ centralny w państwie B przekaze wniosek organowi centralnemu w państwie A. Organ centralny prześle go właściwemu organowi do rozpatrzenia. Wniosek zostanie rozpoznany zgodnie z prawem państwa A. Zmienione orzeczenie może być wykonane w państwie A.
779. W większości przypadków uznanie zmienionego orzeczenia albo w państwie B (w którym ma miejsce pobytu dłużnik), albo w innym państwie nie będzie konieczne, chyba że dłużnik posiada majątek lub dochody w państwie B lub tym innym państwie. W przypadku gdy uznanie jest wymagane w innym państwie, wierzyciel może jednak skorzystać z procedur opisanych w rozdziałach 4 i 5.
780. Procedury przedstawione w dalszej części niniejszego rozdziału mają zastosowanie do wniosku o zmianę złożonego przez wierzyciela w tej sytuacji.

b) **Możliwość 2 – złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie A**

781. Wierzyciel zawsze ma możliwość powrotu do państwa A i złożenia wniosku o zmianę bezpośrednio w państwie, w którym wydano pierwotne orzeczenie. Po wydaniu zmienionego orzeczenia nie ma konieczności uznania go, żeby można je było wykonać w państwie A. Można je po prostu przekazać właściwemu organowi odpowiedzialnemu za wykonanie i zostanie ono wykonane w taki sam sposób, jak pierwotne orzeczenie. Zmiana będzie rozpatrywana całkowicie na mocy prawa wewnętrznego państwa A.
782. Jeżeli z jakiegoś powodu zmienione orzeczenie musi zostać wykonane w państwie B lub w innym państwie, ponieważ dłużnik posiada majątek lub dochody w państwie B lub w innym umawiającym się państwie, wówczas wierzyciel musiałby złożyć odpowiedni wniosek na mocy art. 10 ust. 1 lit. a), wnosząc o uznanie zmienionego orzeczenia w tym państwie, chyba że prawo wewnętrzne tego państwa zezwala na traktowanie zmienionego orzeczenia jako kontynuacji pierwotnego orzeczenia, a zatem uznanie nie jest konieczne.

c) **Możliwość 3 – złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie B**

783. Jeżeli na mocy prawa wewnętrznego państwa B jest to dopuszczalne, wierzyciel mógłby złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie B (w którym wierzyciel ma miejsce pobytu), wnosząc o zmianę orzeczenia. Dłużnik zostanie powiadomiony zgodnie z prawem państwa B¹⁵⁰.
784. Zanim wierzyciel skorzysta z tej możliwości, powinien jednak mieć świadomość, że uznanie zmienionego orzeczenia może być problematyczne, jeżeli musi być ono uznane, zanim będzie można je wykonać w państwie, które zgłosiło zastrzeżenie na mocy konwencji, wykluczając miejsce pobytu wierzyciela jako podstawę uznania i wykonania orzeczenia (zob. rozdział 5)¹⁵¹.

¹⁵⁰ Zob. rozdział 3.

¹⁵¹ Jeżeli państwo zgłosiło takie zastrzeżenie, oznacza to, że trzeba znaleźć inną podstawę uznania i wykonania orzeczenia. W art. 20 określono alternatywne podstawy uznania i wykonania.

785. Wierzyciel może zatem chcieć ustalić, czy istnieje prawdopodobieństwo, że orzeczenie zostanie uznane w państwie A, gdzie ma miejsce pobytu dłużnik, jako że zmienione orzeczenie w większości przypadków będzie musiało zostać uznane, zanim będzie można je wykonać w państwie A. Jeśli tak, rozwiązaniem korzystniejszym dla wierzyciela byłoby złożenie wniosku o zmianę w oparciu o art. 10 konwencji, jak opisano powyżej.
786. Ponadto jeżeli zmiana, o którą wierzyciel ubiega się w tym scenariuszu, obejmuje zmianę kwoty zaległych świadczeń alimentacyjnych, wierzyciel powinien mieć świadomość, że orzeczenie wydane w państwie B niekoniecznie musi zostać przyjęte przez właściwy organ w państwie A. W takiej sytuacji należy zapoznać się z profilem obu państw, aby ustalić, czy zmienione orzeczenie zostanie zaakceptowane.

2. Jeżeli dłużnik chce zmiany orzeczenia

a) **Możliwość 1 – złożyć wniosek na mocy art. 10 ust. 2 lit. c) konwencji**

787. Dłużnik ma możliwość wszczęcia postępowania na mocy art. 10 ust. 2 lit. c) konwencji, aby uzyskać zmianę orzeczenia w państwie B, gdzie wierzyciel ma miejsce pobytu¹⁵². Dłużnik może złożyć wniosek w państwie A i organ centralny w państwie A przekaże ten wniosek organowi centralnemu w państwie B. Postępowanie w sprawie zmiany odbyłoby się w państwie B, a prawo wewnętrzne państwa B będzie miało zastosowanie do wniosku o zmianę.
788. Jeżeli orzeczenie zostaje zmienione w państwie B, a pierwotne orzeczenie wykonywane jest w państwie A, w większości państw zmienione orzeczenie musiałoby zostać uznane w państwie A, zanim można byłoby je wykonać (i przyznać mu priorytet względem wcześniejszego orzeczenia). W stosownych przypadkach o uznanie może wnioskować albo dłużnik, albo wierzyciel. Jeśli wniosek składa wierzyciel, procedury określone w rozdziałach 4 i 5 w odniesieniu do uznania i wykonania obejmowałyby wniosek o uznanie zmienionego orzeczenia. Jeśli to dłużnik wnioskuje o uznanie, w wielu państwach w ramach dobrej praktyki organ centralny udziela pomocy przy tym procesie na mocy art. 10 ust. 2 lit. a), gdyż jest to ostatni krok w procesie rozpatrywania wniosku o zmianę¹⁵³.

b) **Możliwość 2 – złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie A**

789. Jeżeli dłużnik chce, aby zmieniono orzeczenie, może mieć możliwość złożenia wniosku bezpośrednio do właściwego organu w państwie A, w którym ma miejsce pobytu. Państwo A jest państwem pochodzenia i w niektórych przypadkach będzie mogło zmienić swoje własne orzeczenie. Jeśli wniosek jest dozwolony¹⁵⁴, postępowanie będzie regulowane prawem wewnętrznym państwa A. Wierzyciel zostanie powiadomiony zgodnie z prawem państwa A¹⁵⁵. Orzeczenie będące wynikiem postępowania może być wykonane w państwie A bez potrzeby jego uznania lub podejmowania dalszych kroków. Organ centralny w państwie A powinien jednak powiadomić organ centralny w państwie B, w którym zamieszkuje wierzyciel, aby w przypadku zmiany orzeczenia można było uaktualnić rejestry.

¹⁵² Z zastrzeżeniem norm jurysdykcyjnych mających zastosowanie w państwie B.

¹⁵³ Ściślej mówiąc, zakres stosowania konwencji nie obejmuje sytuacji, w której wnioskodawca zwraca się do własnego organu centralnego o skorzystanie z usług na potrzeby wniosku w tym państwie.

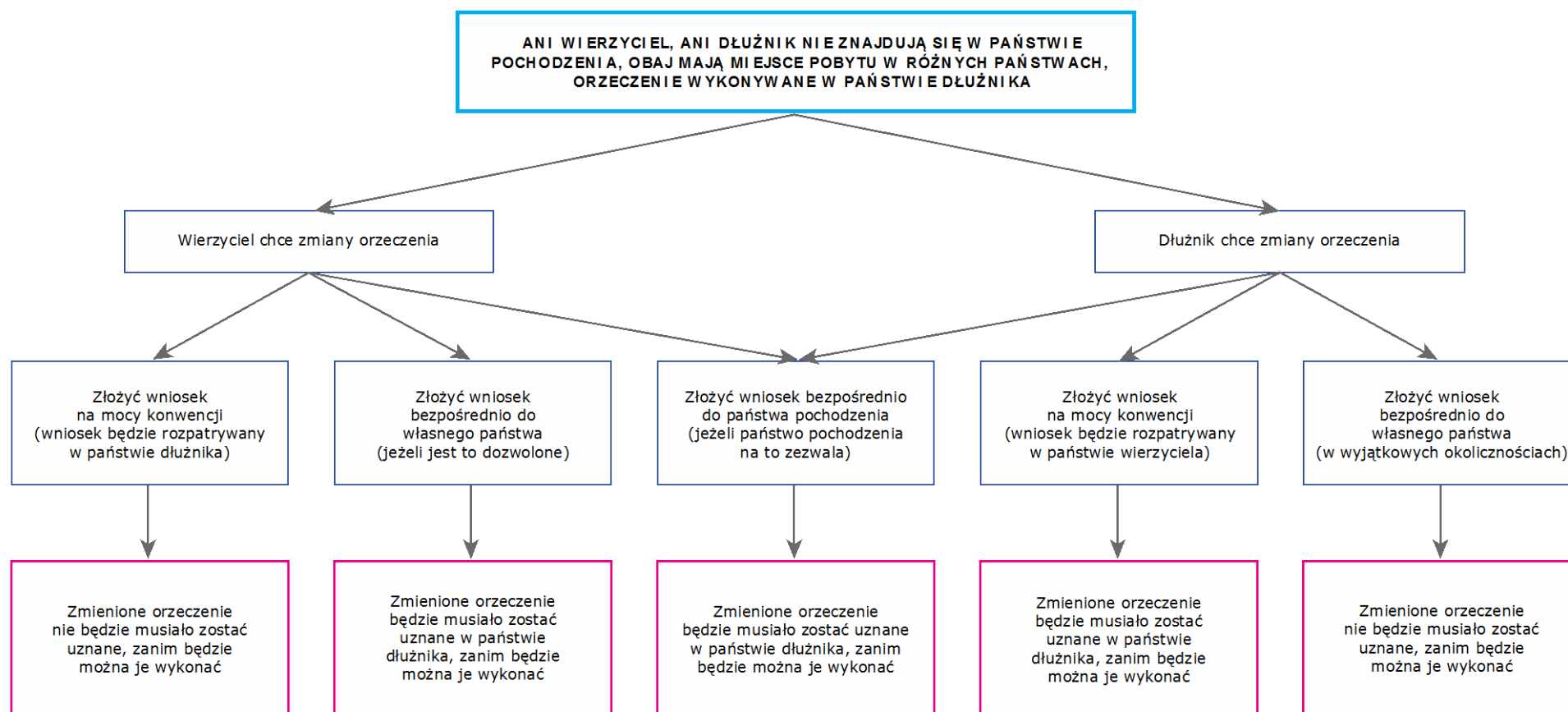
¹⁵⁴ W niektórych państwach prawo będzie wymagało złożenia wniosku w państwie, w którym wierzyciel ma miejsce pobytu. W innych państwach może nie być jurysdykcji (lub organu) umożliwiającej wydanie wiążącego orzeczenia w odniesieniu do strony, która nie ma miejsca pobytu w tym państwie.

¹⁵⁵ Zob. rozdział 3.

790. Jest mało prawdopodobne, aby zmienione orzeczenie z państwa A wymagało uznania i wykonania w państwie B, gdzie wierzyciel ma miejsce pobytu, chyba że dłużnik również posiada majątek lub dochody w tym państwie. Jeżeli wierzyciel chce, aby zmienione orzeczenie zostało uznane i wykonane w państwie B, można to bez trudu osiągnąć, ponieważ wydał je ten sam organ, który wydał pierwotne orzeczenie, a w większości państw będzie to traktowane jako rozszerzenie pierwotnego orzeczenia i może być uznane na tej podstawie.
791. Biorąc jednak pod uwagę ograniczenia, które mogą istnieć w prawie wewnętrznym, gdy bezpośrednio złożony wniosek o zmianę rozpatrywany jest w państwie A, w wielu przypadkach korzystniejszym rozwiązaniem dla dłużnika może być skorzystanie z procesów przewidzianych w konwencji, aby wnieść o zmianę orzeczenia w państwie B.

C. *Przykład 3: zarówno wierzyciel, jak i dłużnik wyjechali z państwa pochodzenia i mają miejsce pobytu w różnych państwach*

792. Orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydano w państwie A. Wierzyciel przeniósł się do państwa B. Dłużnik obecnie ma miejsce pobytu w państwie C. Orzeczenie uznano w państwie C i jest ono wykonywane w państwie C. Wszystkie te trzy państwa są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Rysunek 30: Wnioski o zmianę, w przypadku gdy obie strony wyjechały z państwa pochodzenia i zamieszkują w różnych państwach

1. Jeżeli wierzyciel chce zmiany orzeczenia

a) **Możliwość 1 – złożyć wniosek na mocy art. 10 ust. 1 lit. f) konwencji**

793. Wierzyciel może złożyć wniosek o zmianę w państwie B (w którym ma miejsce pobytu) na mocy art. 10 ust. 1 lit. f) konwencji¹⁵⁶. Organ centralny w państwie B przekaze ten wniosek organowi centralnemu w państwie C, w którym miejsce pobytu ma dłużnik. Organ centralny przekaze wniosek właściwemu organowi w państwie C i zmiana nastąpi w państwie C.
794. Należy zauważyć, że konwencja nie wymaga uznania orzeczenia z państwa A w państwie B przed złożeniem wniosku o zmianę w państwie B lub rozpatrzeniem wniosku w państwie C. Nie ma również w konwencji wymogu, że zmieniane orzeczenie musi być wydane przez umawiające się państwo¹⁵⁷. Musi to być orzeczenie wchodzące w zakres stosowania konwencji (zob. rozdział 3). To, czy orzeczenie faktycznie zostanie zmienione, zależy jednak od prawa wewnętrznego państwa C i od tego, czy orzeczenie danego rodzaju można zmienić na mocy tego prawa.
795. Jeżeli zmienione orzeczenie wydaje się przy zastosowaniu tego procesu, państwo C staje się „nowym” państwem pochodzenia. Nie trzeba wnioskować o uznanie w państwie C orzeczenia zmieniającego wydanego w państwie C, ponieważ ma ono być wykonane w państwie, w którym je wydano.
796. Jeżeli dłużnik nie posiada majątku lub dochodów w państwie B (w którym miejsce pobytu ma wierzyciel) lub w innym państwie, nie ma potrzeby podejmowania dalszych kroków, jakkolwiek dobrą praktyką jest poinformowanie innego państwa o zmianie orzeczenia.

b) **Możliwość 2 – złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie B**

797. Jeżeli prawo wewnętrzne państwa B dopuszcza taką możliwość, wierzyciel może złożyć wniosek o zmianę orzeczenia, które pierwotnie wydało państwo A, bezpośrednio do właściwego organu w państwie B, w którym wierzyciel ma miejsce pobytu. Prawo państwa B będzie regulowało kwestię powiadomienia dłużnika / pozwanego lub doręczenia mu powiadomienia w państwie C¹⁵⁸.
798. Zawarte w poprzednim przykładzie uwagi na temat wniosków składanych przez wierzycieli w ich państwach pobytu również mogą mieć tu zastosowanie. Jeżeli wierzyciel wybierze tę możliwość, zmienione orzeczenie wydane w państwie B będzie musiało zostać uznane w państwie C, w którym miejsce pobytu ma dłużnik, zanim będzie można je wykonać w państwie C. Wierzyciel będzie musiał złożyć wniosek na mocy konwencji o uznanie i wykonanie, wykorzystując procedury określone w rozdziale 4, lub złożyć wniosek o uznanie bezpośrednio do właściwego organu w państwie C. Jeżeli państwo C zgłosiło zastrzeżenie wykluczające jurysdykcję opartą na miejscu pobytu wierzyciela jako podstawę uznania i wykonania, dłużnik / pozwany może wnieść sprzeciw wobec uznania i trzeba będzie znaleźć inną podstawę uznania i wykonania.

¹⁵⁶ Z zastrzeżeniem norm jurysdykcyjnych mających zastosowanie w państwie B.

¹⁵⁷ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 262.

¹⁵⁸ Zob. rozdział 3.

2. Jeżeli dłużnik chce zmiany orzeczenia

a) **Możliwość 1 – złożyć wniosek na mocy art. 10 ust. 2 lit. c) konwencji**

799. Dłużnik może złożyć wniosek o zmianę, korzystając z procesów przewidzianych w konwencji (art. 10 ust. 2 lit. c)), za pośrednictwem organu centralnego w państwie C. Wniosek ten zostanie przesłany organowi centralnemu w państwie B. Organ centralny w państwie B przekaze wniosek właściwemu organowi w państwie B, gdzie wniosek zostanie rozpatrzony w oparciu o prawo wewnętrzne państwa B.
800. Jeżeli orzeczenie zostanie zmienione, państwo B stanie się „nowym” państwem pochodzenia. Orzeczenie zmieniające będzie musiało zostać uznane w państwie C, zanim będzie można je wykonać. W tym celu dłużnik będzie musiał złożyć wniosek na mocy art. 10 ust. 2 lit. a). Uznanie powinno być dość prostym procesem, jako że to dłużnik złożył wniosek, którego skutkiem było orzeczenie. W niektórych państwach uznanie nie będzie konieczne, gdyż zmienione orzeczenie będzie traktowane na mocy prawa wewnętrznego jako rozszerzenie pierwszego, już uznanego orzeczenia. Do wniosku o uznanie i wykonanie zastosowanie mają procedury opisane w rozdziałach 4 i 5.
801. Jeśli dłużnik musi wnioskować o uznanie, w ramach dobrej praktyki organ centralny jego państwa może udzielić pomocy na mocy art. 10 ust. 2 lit. a), gdyż jest to ostatni krok w procesie rozpatrywania wniosku o zmianę. W niektórych państwach dłużnik może być zmuszony do skorzystania z innych wewnętrznych procedur w celu uzyskania uznania orzeczenia, aby ograniczyć lub zawiesić wykonanie pierwotnego orzeczenia. Ponadto w niektórych państwach dłużnik w ogóle nie będzie korzystał z procesu uznania, ale zmienione orzeczenie będzie podnoszone jako środek obrony lub środek zaskarżenia wykonania wcześniejszego orzeczenia.

b) **Możliwość 2 – złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie C**

802. Może istnieć kilka państw, w których dłużnikowi wolno złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie C, w którym dłużnik ma miejsce pobytu. W większości państw nadal będzie to niedopuszczalne, chyba że w wyjątkowych okolicznościach, które omówiono poniżej. Prawo państwa C będzie regulowało kwestię powiadomienia wierzyciela lub doręczenia mu powiadomienia¹⁵⁹.
803. Orzeczenia zmieniającego będącego wynikiem wniosku nie trzeba byłoby uznawać w państwie C, ponieważ zmienione orzeczenie byłoby orzeczeniem wewnętrznym. Jeżeli jednak dłużnik posiada majątek lub dochody w innym państwie, przed wykonaniem orzeczenia trzeba byłoby je uznać w tym państwie.
804. Najbardziej prawdopodobną przyczyną podstępowania w państwie C w tym scenariuszu jest sytuacja, w której państwo B, w którym wierzyciel ma miejsce pobytu, lub państwo pochodzenia nie może zmienić istniejącego orzeczenia. W takiej sytuacji państwo C prawdopodobnie mogłoby zmienić orzeczenie lub wydać nowe orzeczenie w sprawie zobowiązań alimentacyjnych.
805. Jeżeli czynniki te nie są obecne, preferowanym rozwiązaniem będzie wykorzystanie przez dłużnika art. 10 konwencji, aby wniosek o zmianę został przekazany do państwa B, w którym miejsce pobytu ma wierzyciel, i tam rozpatrzony.

¹⁵⁹ Zob. rozdział 3.

3. Powrót do państwa pochodzenia w celu zmiany orzeczenia

806. Mimo że taki przypadek może rzadko występować, to w sytuacji, w której ani wierzyciel, ani dłużnik nie mają miejsca pobytu w państwie pochodzenia, wniosek do państwa pochodzenia o zmianę orzeczenia może złożyć dowolna strona albo na mocy art. 10 konwencji, albo poprzez złożenie bezpośredniego wniosku do państwa pochodzenia.
807. Dopuszczalność tego rozwiązania będzie regulowana wyłącznie prawem wewnętrznym państwa pochodzenia. W wielu jurysdykcjach takie rozwiązanie będzie niemożliwe, ponieważ organ administracyjny lub sądowy najprawdopodobniej nie zezwoliłby na rozpatrzenie wniosku, jeżeli ani wierzyciel, ani dłużnik nie mieli żadnych związków z tym państwem.
808. Jeżeli taki wniosek jest jednak rozpatrywany, uwagi na temat każdego z wcześniejszych scenariuszy miałyby w jednakowym stopniu zastosowanie do zmienionego orzeczenia będącego wynikiem takiego wniosku. Jeżeli takie orzeczenie ma zostać wykonane w innym państwie, wcześniej będzie musiało zostać uznane.
809. Jeżeli nie ma ważnego powodu, aby powrócić do państwa pochodzenia, zawsze praktyczniejszym rozwiązaniem będzie rozpatrywanie wniosku o zmianę w państwie, w którym jedna ze stron ma miejsce pobytu. Takie kwestie, jak ustalenie wysokości dochodów na potrzeby świadczeń alimentacyjnych oraz ustalenia zdolności do płacenia świadczeń, łatwiej rozstrzygnąć, gdy jedna ze stron jest w stanie przedstawić takie informacje bezpośrednio.

D. Przykład 4: obie strony opuściły państwo pochodzenia i mają aktualnie miejsce pobytu w tym samym państwie

810. W ramach ostatniego scenariusza obie strony opuściły państwo pochodzenia (państwo A), ale obecnie zamieszkują w tym samym państwie (państwo B).

Rysunek 31: Wniosek o zmianę, w przypadku gdy obie strony opuściły państwo pochodzenia i zamieszkują w tym samym państwie

811. Strony mają dwie możliwości. Wierzyciel albo dłużnik może złożyć wniosek o zmianę orzeczenia bezpośrednio do właściwego organu w państwie, w którym ma obecnie miejsce pobytu. Będzie to sprawa wnoszona w całości na mocy prawa wewnętrznego państwa B. Konwencja nie ma zastosowania do tego wniosku o zmianę.
812. Drugą możliwością jest powrót wierzyciela albo dłużnika do państwa pochodzenia i złożenie wniosku o zmianę bezpośrednio do właściwego organu, który wydał pierwotne orzeczenie. W przypadku wybrania tego wariantu wierzyciel lub dłużnik muszą mieć świadomość, że postępowanie będzie regulowane wyłącznie prawem wewnętrznym państwa pochodzenia. Prawo to może nie zezwalać na wnoszenie o zmianę, w przypadku gdy żadna ze stron nie ma miejsca pobytu w tym państwie lub nie ma z nim żadnych więzi. Ponadto uwagi zawarte w poprzednich sekcjach odnosiłyby się również do potrzeby uznania zmienionego orzeczenia wydanego w państwie pochodzenia, zanim można byłoby ją wykonać w państwie, w którym wierzyciel i dłużnik obecnie mają miejsce pobytu.

E. Dobra praktyka w odniesieniu do wniosków o zmianę

813. Jak widać w powyższym omówieniu przykładów, w większości przypadków na mocy konwencji wniosek o zmianę istniejącego orzeczenia może złożyć wierzyciel lub dłużnik. Postępowanie na mocy konwencji daje zarówno wierzycielowi, jak i dłużnikowi możliwość korzystania przy składaniu wniosku z pomocy organu centralnego, zapewnia, aby postępowanie zostało odpowiednio wszczęte przed właściwym organem państwa wezwanego i w wielu przypadkach będzie znacznie mniej kosztowne, niż podróżowanie do innego państwa, aby złożyć bezpośrednio wniosek o zmianę w państwie, w którym druga strona ma miejsce pobytu.

814. Jeżeli wierzyciel lub dłużnik zamierza złożyć wniosek o zmianę bezpośrednio do właściwego organu swojego państwa, powinien w ramach dobrej praktyki najpierw ustalić, czy zmiana jest w ogóle możliwa, jeżeli istniejące orzeczenie jest orzeczeniem zagranicznym. Wierzyciel lub dłużnik wnioskujący o zmianę powinien również rozważyć, jakie kroki trzeba podjąć po zmianie orzeczenia w celu zapewnienia możliwości uznania zmienionego orzeczenia, jeżeli będzie to konieczne dla wykonania lub ograniczenia wykonania.
815. Trzeba mieć na uwadze, że w niektórych państwach procesy przewidziane w konwencji, w ramach których organ centralny lub właściwy organ mają obowiązek udzielać dłużnikom pomocy w odniesieniu do zmian, znacznie różnią się od obowiązujących tam praktyk. Państwa te mogą mieć znacznie większą wiedzę o udzielaniu pomocy wierzycielom przy wnioskach.
816. W takich sytuacjach ważne jest, aby osoby odpowiedzialne za prowadzenie spraw pamiętały, że ich rolą w organie centralnym lub we właściwym organie jest udzielanie pomocy wnioskodawcom, bez względu na to, czy wnioskodawca jest wierzycielem, czy dłużnikiem. Osoby odpowiedzialne za prowadzenie spraw wykonują obowiązki organu centralnego lub właściwego organu na mocy konwencji.
817. Udzielanie dłużnikom pomocy w zakresie wniosków o zmianę jest w ostatecznym rozrachunku korzystne dla rodzin i dzieci, ponieważ zapewnia, aby orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych odzwierciedlały zdolność dłużnika do wnoszenia świadczeń na rzecz wierzyciela i dzieci oraz aby dzieci i rodziny otrzymywały świadczenia alimentacyjne, do których są uprawnione.
818. Ponadto osoby odpowiedzialne za prowadzenie spraw powinny mieć na uwadze, że pomagając wnioskodawcom na mocy konwencji, świadczą usługi wymagane na mocy konwencji, ale nie reprezentują danej osoby ani nie występują w jej imieniu¹⁶⁰.

III. Materiały dodatkowe

A. Odpowiednie artykuły konwencji

Artykuł 10 ust. 1 lit. e) i f) oraz art. 10 ust. 2 lit. b) i c)

Artykuł 11

Artykuł 12

Artykuł 18

Artykuł 22

B. Powiązane sekcje podręcznika

Zobacz rozdział 2 – Wyjaśnienie terminów

Zobacz rozdział 5 – Przetwarzanie otrzymywanych wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie

Zobacz rozdział 12 – Procedury zmiany – wnioski wysyłane i otrzymywane

¹⁶⁰

Nie wyklucza to jednak, że organ centralny państwa wezwanego może żądać od wnioskodawcy udzielenia mu pełnomocnictwa, w przypadku gdy organ ten występuje przed sądem lub innymi organami w imieniu wnioskodawcy lub gdy pełnomocnictwo jest wymagane do wyznaczenia pełnomocnika, który będzie działał w takim zakresie (art. 42).

Rozdział 12

Procedury zmiany – wnioski wysyłane i otrzymywane

819. Niniejszy rozdział obejmuje procedury postępowania z wysyłanymi i otrzymywanymi wnioskami o zmianę orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Ogólne informacje na temat wniosków o zmianę i szczegółowe wyjaśnienia poszczególnych możliwości zmiany w określonej sytuacji znajdują się w rozdziale 11. Aby uzyskać więcej informacji na temat wniosków o zmianę, należy zapoznać się najpierw z rozdziałem 11.
820. Część I niniejszego rozdziału obejmuje procedury postępowania z wysyłanymi wnioskami o zmianę. Część II obejmuje procedury postępowania z otrzymywanymi wnioskami o zmianę. Na końcu rozdziału znajduje się wykaz dodatkowych materiałów i powiązanych formularzy, a także szereg często zadawanych pytań dotyczących wniosków o zmianę.

Część I

Procedury postępowania z wysyłanymi wnioskami o zmianę

I. Przegląd

A. Rola organu centralnego

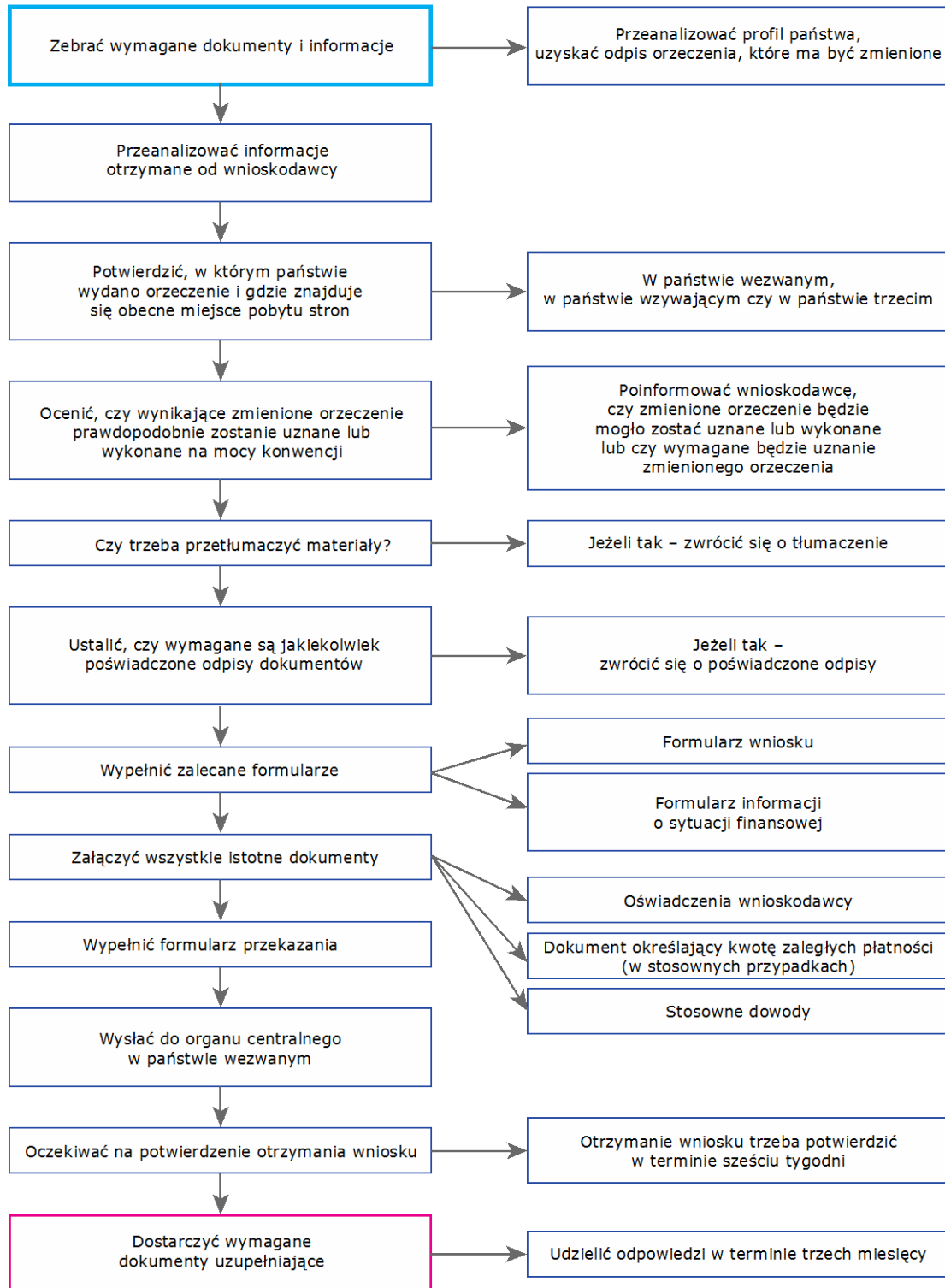
821. W przykładach podanych w rozdziale 11 przedstawiono wiele czynników, które wpływają na to, czy wniosek o zmianę można czy należy złożyć na mocy konwencji. Ponieważ jest to obszar, w którym procesy rozpatrywania międzynarodowych spraw o świadczenia alimentacyjne mogą być dość zawiłe dla wnioskodawców, w niniejszym podręczniku proponuje się, aby organ centralny państwa wzywającego, w którym wniosek został złożony, w ramach dobrej praktyki dokonał wstępnej oceny, czy zmienione orzeczenie będzie po jego wydaniu mogło zostać uznane lub wykonane. Ocena ta pomoże wnioskodawcy i państwu wezwanemu zapewnić, aby nie przeznaczano czasu i zasobów na wnioski, których efektem mogą orzeczenia niemożliwe do uznania lub wykonania.
822. Ponadto dzięki uwzględnieniu tego, co stanie się po wydaniu zmienionego orzeczenia, organ centralny w państwie wzywającego może przygotować wnioskodawcę do podjęcia dodatkowych kroków, takich jak uznanie, jeżeli okażą się one konieczne.
823. Należy pamiętać, że jeżeli zarówno państwo wzywające, jak i państwo wezwane, nie rozszerzą zakresu stosowania rozdziału II i III na świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka (zob. rozdział 3), wnioskodawca nie może wykorzystać organu centralnego do wniesienia wniosku o zmianę orzeczenia dotyczącego wyłącznie zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami. Wnioskodawca będzie musiał złożyć wniosek o zmianę orzeczenia bezpośrednio do właściwego organu w państwie wezwanym.

B. Procedura – diagram sekwencji działań

824. Organ centralny w państwie wzywającym jest odpowiedzialny za skompletowanie dokumentów i informacji, w tym formularza wniosku, oraz wysłanie pakietu do państwa wezwanego. Zawartość pakietu i materiały, które należy w nim uwzględnić, będą zależały od postanowień art. 11, wymogów państwa wezwanego określonych w profilu państwa oraz od potwierdzających dowodów, które są potrzebne do uzasadnienia zmiany.
825. Na diagramie sekwencji działań zamieszczonym na następnej stronie przedstawiono etapy kompletowania wysyłanego wniosku o zmianę.

*Szukasz krótkiego streszczenia wymaganych procedur postępowania z wnioskami wysyłanymi lub otrzymywanymi? Na końcu części I znajduje się **lista kontrolna** dotycząca wniosków wysyłanych, a na końcu części II – lista kontrolna dotycząca wniosków otrzymywanych.*

PRZYGOTOWYWANIE WYSŁANYCH WNIOSKÓW O ZMIANĘ ORZECZENIA W SPRAWIE ŚWIADCZEŃ ALIMENTACYJNYCH

Rysunek 32: Procedury kompletowania i przekazywania wniosku o zmianę

C. Wyjaśnienie procedur

Każdy z poniższych punktów zawiera wyjaśnienie kroków przedstawionych na rysunku 32.

1. Zebranie niezbędnych dokumentów

826. Należy dysponować kopią profilu państwa, do którego zostaną przesłane dokumenty, odpisem orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, które ma zostać zmienione, oraz formularzem wniosku od wnioskodawcy.

2. Weryfikacja informacji otrzymanych od wnioskodawcy

827. W zależności od państwa wnioskodawca może wypełnić formularz wniosku lub może wypełnić inny formularz zawierający informacje wystarczające do tego, żeby organ centralny mógł wypełnić formularz wniosku. Dla wnioskodawcy może mieć znaczenie zapewnienie możliwości skontaktowania się z nim w trakcie rozpatrywania wniosku w państwie wezwanym, dlatego trzeba dopilnować, aby formularz zawierał wystarczające dane kontaktowe, które na to pozwolą.
828. Należy pamiętać, że w konwencji określono konkretne ograniczenia dotyczące ujawniania i potwierdzania w pewnych okolicznościach informacji zgromadzonych lub przekazanych na mocy konwencji. Ujawnienie lub potwierdzenie informacji jest niedozwolone w przypadku, gdy mogłoby narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób (art. 40 ust. 1). Osobą taką może być dziecko, wnioskodawca, pozwany lub dowolna inna osoba. Pod tym względem konwencja nie jest ograniczona. Zalecaną praktyką w takich przypadkach jest wykorzystanie adresu organu centralnego lub organu właściwego w państwie wzywającym, tak aby z wierzycielem można było skontaktować się, pisząc na ten adres (zob. rozdział 3).

3. Potwierdzenie miejsca wydania orzeczenia i miejsca pobytu stron

829. W przypadku wniosku składanego przez dłużnika miejsce, w którym wydano orzeczenie (państwo pochodzenia), oraz to, czy w państwie tym znajduje się miejsce zwykłego pobytu wierzyciela, mogą decydować o tym, czy orzeczenie zmieniające będące wynikiem tego wniosku będzie mogło zostać uznane i wykonane.

4. Rozważenie, czy konieczne będzie uznanie lub wykonanie zmienionego orzeczenia

830. Jeżeli zmienione orzeczenie będzie musiało zostać następnie uznane lub jeżeli wnioskodawca chce, żeby zmienione orzeczenie wykonano w państwie wezwanym, należy zapewnić, aby wnioskodawca miał świadomość, że konieczne będzie podjęcie tego kroku, oraz aby wniosek ten odzwierciedlały również materiały przekazywane państwu wezwanemu.
831. Na przykład: jeżeli zmienione orzeczenie wydane w państwie wezwanym będzie musiało zostać następnie uznane w państwie wzywającym (twoim państwie), a do tego kroku potrzebny będzie poświadczony odpis orzeczenia, dobrą praktyką jest zwrócenie się do wezwanego organu centralnego o przesłanie – po zakończeniu rozpatrywania wniosku o zmianę – poświadczonego odpisu orzeczenia wraz z notatką na temat stanu rozpatrywania wniosku.

832. Ponadto przydatne może być poinformowanie wnioskodawcy o innych możliwościach, w tym o możliwości zwrócenia się do właściwego organu w jednym z zaangażowanych umawiających się państw, jeśli takie rozwiązanie może pomóc w ostatecznym uznaniu orzeczenia. Aby uzyskać dalsze wyjaśnienia dotyczące dostępnych możliwości, należy zapoznać się z omówieniem zawartym w rozdziale 11. Ponadto jeżeli wnioskodawcą jest dłużnik, celowe może być upewnienie się, czy jest on świadomy faktu, że nie jest on uprawniony do bezpłatnej pomocy prawnej na potrzeby wniosku. Kwestię tę bardziej szczegółowo omówiono w niniejszym rozdziale.

5. Czy materiały trzeba przetłumaczyć?

833. Należy sprawdzić profil państwa. Konieczne może być przetłumaczenie wniosku i pierwotnego orzeczenia na język urzędowy państwa wezwanego¹⁶¹, inny uzgodniony język lub na język angielski albo francuski. Jeżeli wymagane jest tłumaczenie, w profilu państwa należy również sprawdzić, czy można przesłać streszczenie orzeczenia lub wyciąg z niego (zob. wyjaśnienie w rozdziale 3, część 2 – Kwestie wspólne dla wszystkich wniosków). Może to ograniczyć koszt i złożoność tłumaczenia.

6. Ustalenie, czy wymagane są jakiekolwiek poświadczane odpisy dokumentów

834. Należy sprawdzić profil państwa, w którym będzie określone, czy państwo wezwane wymaga poświadczonych odpisów niektórych dokumentów. Jeżeli tak, w celu uzyskania wymaganych kopii należy złożyć wniosek do właściwego organu w swoim państwie lub zwrócić się do wnioskodawcy.

7. Wypełnienie wniosku o zmianę

835. Szczegółowe informacje dotyczące wypełniania zalecanego formularza znajdują się w następnej sekcji.

8. Załączenie wszystkich stosownych dokumentów

836. W następnej sekcji niniejszego rozdziału opisano szczegółowo inne wymagane dokumenty oraz sposób ich wypełnienia.

9. Wypełnienie formularza przekazania

837. Jest to jedyny obowiązkowy formularz niezbędny na potrzeby wniosku o zmianę. Musi zawierać imię i nazwisko upoważnionego przedstawiciela organu centralnego oraz musi zostać przesłany wraz z materiałami. Formularza tego nie podpisuje się.
838. Instrukcje dotyczące wypełniania tego formularza znajdują się w rozdziale 15.

10. Wysłanie do organu centralnego w państwie wezwanym

839. W większości przypadków dokumenty zostaną wysłane zwykłą pocztą do organu centralnego w państwie wezwanym. Należy skorzystać z adresu podanego w profilu państwa. Niektóre państwa mogą zezwalać na przesyłanie dokumentów drogą elektroniczną. Należy sprawdzić w profilu państwa wezwanego, czy jest to możliwe.

¹⁶¹ Lub jednostki tego państwa, takiej jak prowincja lub terytorium (art. 44).

11. Oczekiwanie na potwierdzenie otrzymania wniosku

840. Organ centralny państwa wezwanego musi potwierdzić otrzymanie dokumentów w terminie sześciu tygodni. Organ centralny musi tego dokonać za pomocą obowiązkowego formularza potwierdzenia. W tym czasie wezwany organ centralny poinformuje również, gdzie należy kierować zapytania uzupełniające, oraz poda odpowiednie dane kontaktowe takiej osoby lub wydziału w państwie wezwanym.

12. Dostarczenie wymaganych dokumentów uzupełniających

841. Formularz potwierdzenia może zawierać prośbę o przesłanie dodatkowych dokumentów lub informacji. Informacje te należy dostarczyć jak najszybciej, a w każdym razie w terminie trzech miesięcy. Jeżeli można się spodziewać, że przesłanie tych informacji potrwa dłużej niż trzy miesiące, trzeba o tym poinformować dany organ centralny, gdyż w przypadku nieotrzymania odpowiedzi w tym terminie może on zamknąć akta sprawy.

Dobra praktyka: W przypadku trudności z uzyskaniem żądanych informacji lub dokumentów należy poinformować o tym dany organ centralny. W przeciwnym razie - jeżeli odpowiedź nie wpłynie w ciągu trzech miesięcy – może on zamknąć akta sprawy.

II. Wypełnianie wymaganych dokumentów

A. Informacje ogólne

842. W konwencji określono wymaganą treść każdego wniosku o zmianę (zob. art. 11 i 12).
843. W niniejszej sekcji podręcznika określono, co musi zawierać pakiet dokumentów oraz jak zgromadzić i wypełnić dokumenty na potrzeby wniosku o zmianę orzeczenia. W poniższej tabeli wymieniono powszechnie stosowane dokumenty. Należy zauważyć, że wymagane są wyłącznie formularz wniosku i formularz przekazania. Inne formularze zazwyczaj również się załącza, ponieważ wnioskodawca będzie musiał podać przyczyny ubiegania się o zmianę. Ponadto pomocne jest dostarczenie odpisu orzeczenia, o którego zmianę się wnioskuje, szczególnie w sytuacjach, w których orzeczenia nie wydano w państwie wezwanym, a także w tym państwie nie uznano.

✓	Formularz wniosku
✓	Formularz przekazania
✓	Formularz informacji o sytuacji finansowej (jeżeli zmienione orzeczenie ma zostać wykonane)
W razie potrzeby	Pełny tekst orzeczenia lub jego streszczenie
W razie potrzeby	Dowody potwierdzające zmianę sytuacji
W razie potrzeby	Pisemne oświadczenia na poparcie wniosku
W razie potrzeby	Tłumaczenia lub poświadczane odpisy wszelkich dokumentów

Rysunek 33: Dokumenty wymagane na potrzeby wniosku o zmianę

844. Jeżeli wniosek składa dłużnik, a miejsce zwykłego pobytu wierzyciela znajduje się w państwie pochodzenia, dłużnik powinien również załączyć, w razie potrzeby:
- pisemną ugodę między stronami odnoszącą się do zmiany świadczeń alimentacyjnych (innych niż alimenty na rzecz dziecka) i wykazującą, że wniosek można złożyć w państwie wezwanym;
 - dokumentację wykazującą, że daną sprawę można rozpatrywać w państwie wezwanym, ponieważ państwo pochodzenia nie może wykonywać lub odmawia wykonywania jurysdykcji w zakresie zmiany orzeczenia.
845. Dokumenty te mogą być potrzebne do ustalenia, czy zmiana jest dozwolona na mocy wyjątków przewidzianych w art. 18.

B. Wypełnianie formularza wniosku (o zmianę orzeczenia)

846. Należy użyć zalecanego formularza wniosku (wniosek o zmianę orzeczenia). Dzięki temu w każdym wniosku zawarte będą wymagane informacje. Ponieważ jednak powody składania wniosku o zmianę orzeczenia mogą być w każdym przypadku inne, stosowne może być załączenie innych dokumentów, takich jak oświadczenia o dochodach lub zaświadczenie o uczęszczaniu dziecka do szkoły.
847. Zarówno wierzyciel, jak i dłużnik będą stosować ten sam formularz (wniosek o zmianę orzeczenia).
848. Instrukcje dotyczące wypełniania zalecanego formularza wniosku znajdują się w rozdziale 15.

C. Gromadzenie dodatkowych dokumentów

1. Formularz informacji o sytuacji finansowej

849. W wielu państwach wysokość lub kwotę świadczeń alimentacyjnych należnych od dłużnika ustala się w oparciu o sytuację finansową rodziców. Formularz informacji o sytuacji finansowej stanowi środek przedstawiania tych informacji właściwemu organowi dla celów zmiany orzeczenia na tej podstawie.

850. Dokument ten zawiera również dodatkowe informacje służące ustaleniu miejsca pobytu pozwanego w celu powiadomienia go o wniosku oraz będzie pomocny w wykonaniu zmienionego orzeczenia, jeśli jest to wymagane.
851. Instrukcje dotyczące wypełniania tego formularza znajdują się w rozdziale 15.

2. Pełny tekst orzeczenia

852. Pakiet dokumentów musi zawierać pełny odpis orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, z zastrzeżeniem poniższych wyjątków.
853. Mimo że postanowienia konwencji dotyczące wniosków o poświadczone odpisy orzeczeń (art. 25 ust. 3) mają zastosowanie wyłącznie w przypadku wniosków o uznanie i wykonanie, to w ramach dobrej praktyki identyczne podejście należy przyjąć w odniesieniu do wniosków o zmianę. W niektórych przypadkach państwo wezwane może jeszcze nie dysponować odpisem orzeczenia, które ma być zmienione, a odpis ten może być wymagany w ramach procedury zmiany. W większości przypadków powinien wystarczyć zwykły odpis orzeczenia uzyskany od organu sądowego lub administracyjnego, który wydał pierwotne orzeczenie.

a) Chyba że państwo zgodziło się przyjąć streszczenie orzeczenia lub wyciąg z niego

854. Państwo może złożyć oświadczenie, że zamiast pełnego tekstu orzeczenia przyjmie streszczenie orzeczenia lub wyciąg z niego. W niektórych przypadkach postanowienia orzeczenia dotyczące świadczeń alimentacyjnych stanowią tylko niewielką część całości orzeczenia, a państwo może nie chcieć ponosić kosztów tłumaczenia pełnego tekstu, gdy wymagane są tylko te postanowienia. W profilu państwa, do którego wpływa sprawa, określone będzie, czy dopuszczalne są streszczenie tekstu lub wyciąg z niego.
855. Jeżeli streszczenie jest dozwolone, należy użyć zalecanego formularza (streszczenie orzeczenia).

b) Czy zażądano poświadczonego odpisu orzeczenia?

856. We wszystkich przypadkach należy zapoznać się z profilem państwa, ponieważ może on zawierać informacje, że w odniesieniu do każdego wniosku zawsze wymagane są poświadczone odpisy. Jeżeli poświadczony odpis nie jest rutynowo wymagany, wystarczy zwykły odpis, jednak państwo wezwane może później powiadomić, że w tej konkretnej sprawie potrzebuje odpisu orzeczenia poświadczonego przez właściwy organ.

3. Pomoc prawna

857. Jeżeli wniosek o zmianę składa wierzyciel, będzie on uprawniony do bezpłatnej pomocy prawnej w państwie wezwanym (zakładając, że jest to potrzebne, ponieważ nie są dostępne procedury uproszczone), o ile wniosek dotyczy świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka i nie jest wyraźnie pozbawiony podstaw¹⁶².

¹⁶² Lub państwo stosuje kryterium sytuacji majątkowej dziecka. Zob. wyjaśnienia dotyczące pomocy prawnej zamieszczone w rozdziale 3.

858. Jeżeli wniosek wierzyciela nie dotyczy świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, państwo wezwane nie będzie automatycznie zapewniać bezpłatnej pomocy prawnej na potrzeby wniosku o zmianę. Przed udostępnieniem wierzycielowi pomocy może on zostać poddany ocenie sytuacji majątkowej lub **istoty sprawy**. W przypadku zastosowania **kryterium sytuacji majątkowej** przydatne będą informacje zawarte w formularzu informacji o sytuacji finansowej, ponieważ pozwolą ustalić prawo wnioskodawcy do otrzymania pomocy prawnej w państwie wzywającym lub w państwie pochodzenia.

W ramach kryterium sytuacji majątkowej na ogół analizuje się dochody i majątek wnioskodawcy lub inne warunki finansowe, które będą miały wpływ na zdolność wnioskodawcy do pokrycia kosztów pomocy prawnej.

Ocena istoty sprawy na ogół polega na przeanalizowaniu istoty wniosku lub prawdopodobieństwa jego powodzenia, przy uwzględnieniu takich kwestii, jak podstawa prawna wniosku oraz to, czy stan faktyczny sprawy może doprowadzić do jej pomyślnego zakończenia.

859. W sytuacji, w której uproszczone procedury są niedostępne, a dłużnik potrzebuje pomocy prawnej, nie ma automatycznego prawa do bezpłatnej pomocy prawnej, nawet jeżeli wniosek dotyczy świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka¹⁶³. W niektórych państwach bezpłatna pomoc prawna może być udzielana tylko wtedy, gdy dłużnik spełnia oba kryteria – sytuacji majątkowej i istoty sprawy. W profilu państwa wezwanego określony będzie zakres pomocy prawnej dostępnej dla dłużników w państwie wezwanym oraz warunki udzielania tej pomocy. Informacje zawarte w formularzu informacji o sytuacji finansowej pomogą państwu wezwanemu w ustaleniu, czy dłużnik jest uprawniony do otrzymania pomocy.

860. Ponieważ udzielanie bezpłatnej pomocy prawnej dłużnikom w odniesieniu do wniosków o zmianę jest w wielu państwach rzadkością, to w przypadku gdy wnioskodawcą jest dłużnik, należy sprawdzić profil państwa oraz poinformować dłużnika, czy pomoc prawna będzie wymagana oraz czy istnieje prawdopodobieństwo, że zakwalifikuje się on do uzyskania takiej pomocy w państwie wezwanym.

4. Inne dokumenty

861. Inne informacje, które można załączyć do wniosku, obejmują dowody potwierdzające zmianę sytuacji oraz pisemne oświadczenia na poparcie wniosku o zmianę. W przypadku tych informacji nie ma zalecanych formularzy, a to, co jest przydatne lub konieczne, będzie zależało od okoliczności sprawy i podstaw wniosku o zmianę. Niektóre z tych informacji można jednak podać w formularzu informacji o sytuacji finansowej.

862. Ponadto jeśli wstępna analiza wniosku wskazuje na to, że zmienione orzeczenie wydane przez państwo wezwane będzie musiało zostać uznane w danym państwie po jego wydaniu, należy załączyć wniosek o poświadczony odpis orzeczenia (jeśli dane państwo go wymaga), a także wypełniony dokument stwierdzający wykonalność i dokument poświadczający należyte powiadomienie, jeżeli będą one wymagane. W przypadku braku pewności co do tego, jakie informacje są potrzebne, należy odnieść się do rozdziałów 4 i 5.

¹⁶³ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 266.

5. Wypełnienie formularza przekazania

863. Formularz przekazania stanowi standardowy, jednolity sposób przesyłania wniosków pomiędzy umawiającymi się państwami. Potwierdza się w nim, że wymagane dokumenty i informacje są zawarte w pakiecie, oraz sygnalizuje się wzywającemu organowi centralnemu, o jaki środek prawny się wnosi.
864. Formularz przekazania jest formularzem obowiązkowym. Musi on towarzyszyć każdemu wnioskowi wnoszonemu na mocy konwencji.
865. Instrukcje dotyczące wypełniania formularza znajdują się w rozdziale 15.

III. Lista kontrolna – wysyłane wnioski o zmianę

	Procedura	Odniesienie podręczniku	W
1	Przeanalizowanie dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę	I(C)(2)	
2	Rozważenie, czy konieczne będzie uznanie zmienionego orzeczenia	I(C)(4)	
3	Ustalenie, jakie dokumenty są wymagane	I(C)(5) i (6)	
4	Wypełnienie dokumentów	Sekcja II pkt C i rozdział 15	
5	Wysłanie do organu centralnego w państwie wezwanym	I(C)(10)	

Część II

Procedury postępowania z otrzymywanymi wnioskami o zmianę

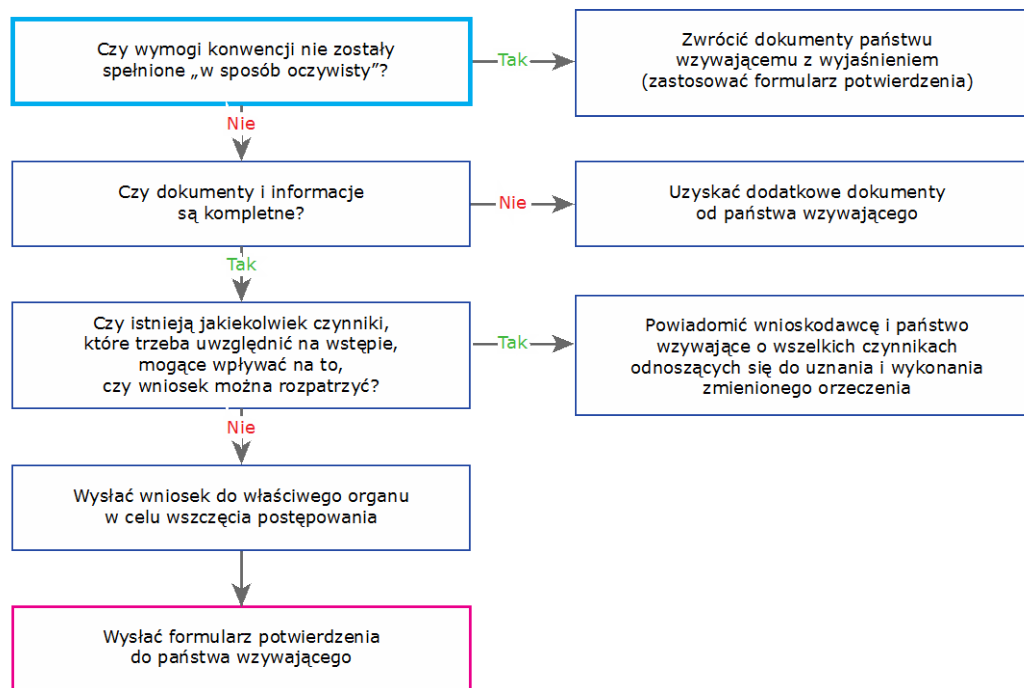
I. Przegląd

866. Niniejsza część poświęcona jest procedurom stosowanym przez państwo wezwane po otrzymaniu wniosku o zmianę.
867. Osoby odpowiedzialne za prowadzenie spraw, a nieobeznane z wnioskami o zmianę, mogą zapoznać się z rozdziałem 11, aby lepiej zrozumieć podstawę tych wniosków.

II. Procedury

868. Procedura postępowania z otrzymywanymi wnioskami o zmianę orzeczenia jest dość prosta. Poszczególne kroki przedstawiono na poniższym schemacie.

ROZPATRYWANIE OTRZYMANYCH WNIOSKÓW O ZMIANĘ

Rysunek 34: Przegląd kroków w ramach postępowania z otrzymywanym wnioskiem o zmianę

1. Czy „oczywiste” jest, że wymogi konwencji nie zostały spełnione?

869. Na mocy konwencji organ centralny może odmówić rozpatrzenia wniosku wyłącznie wtedy, gdy „w sposób oczywisty nie zostały spełnione wymogi Konwencji” (art. 12 ust. 8). Wyjątek ten jest bardzo ograniczony i może mieć zastosowanie na przykład do sytuacji, w której wniosek nie dotyczy świadczeń alimentacyjnych¹⁶⁴.
870. W przypadku odrzucenia wniosku na tej podstawie trzeba niezwłocznie powiadomić o tym fakcie państwo wzywające oraz podać powody odrzucenia wniosku.

2. Czy dokumenty i informacje są kompletne?

871. W konwencji wymaga się wyłącznie formularza przekazania i wniosku (można skorzystać z zalecanego formularza wniosku o zmianę orzeczenia), jednak w większości przypadków do ustalenia podstawy zmiany niezbędne będą inne dokumenty. W większości przypadków pakiet materiałów będzie zawierał następujące dokumenty:
- zalecany formularz wniosku o zmianę;
 - odpis orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych – poświadczony tylko wtedy, gdy wymaga tego państwo wezwane (zob. profil państwa);
 - formularz informacji o sytuacji finansowej dłużnika;

- informacje niezbędne do ustalenia miejsca pobytu strony pozwanej w państwie wezwanym;
 - formularz informacji o sytuacji finansowej wierzyciela;
 - dodatkowe dokumenty niezbędne do poparcia wniosku o zmianę;
 - dodatkowe dokumenty wymagane przez państwo wezwane (zob. profil państwa).
872. Jeżeli którykolwiek z powyższych dokumentów jest wymagany, a nie został załączony do pakietu wysłanego przez państwo wzywające, nie należy odrzucać wniosku. Zamiast tego należy zwrócić się do tego państwa o przesłanie niezbędnych dokumentów. Możliwość taką zapewnia formularz potwierdzenia.

3. Czy istnieją jakiekolwiek czynniki, które trzeba uwzględnić na wstępie?

873. Organ centralny powinien przeanalizować dokumenty i ustalić, czy mogą istnieć jakiekolwiek przeszkody w rozpatrywaniu sprawy w państwie wezwanym oraz czy istnieją jakiekolwiek obawy, że mogą wystąpić przeszkody w uznaniu i wykonaniu zmienionego orzeczenia. Jest to szczególnie ważne w przypadku wniosków składanych przez dłużników. Jak omówiono w rozdziale 11, okoliczności, w których dłużnik może wnieść w innym państwie wniosek o zmianę orzeczenia na mocy konwencji, są w niektórych przypadkach ograniczone.
874. Organ centralny państwa wezwanego powinien mieć jednak na uwadze, że podobną ocenę można było przeprowadzić w państwie wzywającym przed przekazaniem materiałów. Organ centralny w państwie wzywającym rozważy, czy orzeczenie zmieniające, które byłoby wynikiem wniosku, mogłoby zostać uznane w państwie wzywającym.
875. Ponadto w niektórych państwach prawo wewnętrzne nie zezwala na obniżenie i anulowanie zaległych świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka. Jeżeli wniosek dotyczy tylko anulowania zaległych świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, a prawo wewnętrzne¹⁶⁵ nie zezwala na anulowanie zaległych płatności, należy powiadomić o tym organ centralny państwa wzywającego.

4. Rozpatrywanie wniosku o zmianę

876. Po dokonaniu oceny, czy wniosek można rozpatrywać na mocy konwencji, można wysłać dokumenty właściwemu organowi, aby wsząć postępowanie. W niektórych państwach właściwym organem do tego celu będzie organ centralny.

5. Potwierdzenie

877. Wezwany organ centralny musi potwierdzić otrzymanie każdego wniosku w terminie sześciu tygodni oraz przedstawić notatkę na temat stanu rozpatrywania wniosku w terminie trzech miesięcy od daty potwierdzenia wpłynięcia wniosku. Do pierwszego potwierdzenia trzeba wykorzystać obowiązkowy formularz potwierdzenia. Później można korzystać w tym celu z zalecanego formularza notatki na temat stanu rozpatrywania wniosku.

¹⁶⁵ W niektórych państwach będzie to obejmowało Protokół haski o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych.

6. Po wydaniu orzeczenia

878. Jeżeli orzeczenie zostało zmienione, organ centralny w państwie wezwanym przesyła wzywającemu organowi centralnemu odpis zmienionego orzeczenia.
879. W niektórych przypadkach zmienione orzeczenie trzeba będzie uznać w państwie wzywającym, zanim będzie można je w tym państwie wykonać. W takich sytuacjach konieczna może okazać się pomoc państwa wezwanego, jako państwa pochodzenia zmienionego orzeczenia, w dostarczeniu niezbędnych dokumentów (dokumentu stwierdzającego wykonalność, dokumentu poświadczającego należyte powiadomienie oraz poświadczonych odpisów orzeczenia) na potrzeby procesu uznania. Dokumentacja otrzymana wraz z wnioskiem o zmianę orzeczenia lub dalsze informacje przesłane przez państwo wzywające wskażą, czy istnieją jakiekolwiek szczególne wymogi w tym zakresie. Ewentualnie wnioskodawca może złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu, aby zakończyć procedurę uznania.

III. Lista kontrolna – otrzymywane wnioski o zmianę

	Procedura	Odniesienie w podręczniku
1	Czy „oczywiste” jest, że wymogi konwencji nie zostały spełnione?	Część 2, sekcja II pkt 1
2	Czy dokumenty są kompletne?	Część 2, sekcja II pkt 2
3	Ustalenie, czy w prawie wewnętrznym któregoś z państw istnieją przeszkody dla zmiany wniosku	Część 2, sekcja II pkt 3
4	Rozpatrzenie wniosku	Część 2, sekcja II pkt 4
5	Poinformowanie państwa wszczynającego postępowanie o wyniku	Część 2, sekcja II pkt 6

Część III

Kwestie wspólne zarówno dla otrzymywanych, jak i wysyłanych wniosków o zmianę

I. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady dotyczące wszystkich wniosków o zmianę

- Upoważniony przedstawiciel organu centralnego musi wypełnić formularz przekazania. Wnioskodawca lub przedstawiciel organu centralnego może wypełnić zalecany formularz wniosku.
- Zachęca się państwa do stosowania zalecanych formularzy. Są one zaprojektowane w sposób umożliwiający uwzględnienie wszystkich niezbędnych informacji. Tylko formularz przekazania jest formularzem obowiązkowym i musi być zastosowany.
- Nie ma wymogu przesyłania oryginałów jakichkolwiek dokumentów.

- Ponieważ niektóre zmiany będą rozpatrywane w drodze wniosku składanego bezpośrednio do właściwego organu, ważne jest zapewnienie, aby o zmianie poinformowany został każdy organ centralny, który ma otwartą dokumentację sprawy. Zapewni to aktualność dokumentacji obu umawiających się państw.
- W prawie wewnętrznym¹⁶⁶ niektórych państw istnieją pewne ważne ograniczenia dotyczące anulowania zaległych płatności. Zostały one omówione w niniejszym rozdziale. Jeżeli wniosek dotyczy anulowania zaległych płatności, należy zapoznać się z niniejszym rozdziałem i profilami obu zaangażowanych państw.
- Decyzja odnośnie do tego, czy złożyć wniosek o zmianę lub czy złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu jednego z zaangażowanych państw, jest skomplikowana. Wnioskodawców należy zachęcać do zwrócenia się w tej kwestii o pomoc prawną.
- Zmiana nie zawsze jest wymagana, jeżeli orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest wykonywane lub sytuacja stron uległa zmianie. Na mocy prawa wewnętrznego mogą być dostępne takie środki prawne, jak zawieszenie wykonania, lub możliwości inne niż zmiana, w tym ponowne administracyjne przeliczenie lub ponowna ocena orzeczenia.

B. Powiązane formularze

Formularz przekazania

Wniosek o zmianę orzeczenia

Formularz informacji zastrzeżonych

Formularz informacji o sytuacji finansowej

Streszczenie orzeczenia

Formularz potwierdzenia

C. Odpowiednie artykuły konwencji

Artykuł 10 ust. 1 lit. e) i f) oraz art. 10 ust. 2 lit. a), b) i c)

Artykuł 11

Artykuł 12

Artykuł 15

Artykuł 17

Artykuł 18

Artykuł 20

Artykuł 22

D. Powiązane sekcje podręcznika

Zobacz rozdział 1, sekcja 1, A.4 – Wniosek o zmianę istniejącego orzeczenia

Zobacz rozdział 3, część 2, sekcja III – Skuteczny dostęp do procedur i pomocy prawnej

Zobacz rozdziały 4 i 5 – Wysyłane i otrzymywane wnioski o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia

¹⁶⁶

W niektórych państwach będzie to obejmowało Protokół haski o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych.

II. Często zadawane pytania

Dłużnik jest zobowiązany do płacenia świadczeń alimentacyjnych na mocy orzeczenia wydanego przez inne państwo. Jedno z dzieci obecnie mieszka z dłużnikiem. Czy dłużnik może ubiegać się o zmianę orzeczenia?

880. W większości przypadków: tak. Dłużnik będzie musiał wypełnić wniosek na mocy art. 10 ust. 2 lit. b) lub c) i złożyć go do organu centralnego. Organ centralny w państwie, w którym znajduje się miejsce pobytu dłużnika, wyśle wniosek do państwa, w którym wydano orzeczenie, jeżeli w tym państwie znajduje się nadal miejsce zwykłego pobytu wierzyciela, lub do państwa, w którym znajduje się aktualne miejsce pobytu wierzyciela. W niektórych okolicznościach dłużnik może złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie, w którym znajduje się jego miejsce pobytu. To, czy orzeczenie można zmienić, będzie regulowane przez prawo państwa wezwanego.

Jakie kroki musi podjąć wierzyciel lub dłużnik po zmianie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, aby uzyskać wykonanie zmienionego orzeczenia?

881. Następne kroki są kwestią prawa wewnętrznego, w zależności od miejsca pobytu stron i tego, czy zmienione orzeczenie wydano w umawiającym się państwie, w którym zostanie ono wykonane. Jeżeli tak, nie trzeba podejmować dalszych kroków, ponieważ państwo wykona swoje orzeczenie.
882. Jeśli zmienione orzeczenie wydało umawiające się państwo inne niż państwo, w którym orzeczenie to ma zostać wykonane, może zaistnieć potrzeba uznania tego orzeczenia, zanim będzie można je wykonać. Uznanie może być wymagane albo w państwie, w którym znajduje się miejsce pobytu dłużnika, albo w państwie, w którym dłużnik posiada majątek.
883. W niektórych państwach nie jest wymagane uznanie zmienionego orzeczenia, ponieważ zmienione orzeczenie uważane jest za rozszerzenie pierwotnego orzeczenia, pod warunkiem że w danym państwie uznane zostało pierwotne orzeczenie. W innych umawiających się państwach trzeba będzie złożyć wniosek o uznanie zmienionego orzeczenia w oparciu o postanowienia konwencji dotyczące uznania i wykonania. Może również istnieć możliwość złożenia wniosku o uznanie bezpośrednio do właściwego organu.
884. W konwencji nie potraktowano tej kwestii szczegółowo.

Kiedy można zmienić orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych? Co wnioskodawca musi udowodnić?

885. To, czy orzeczenie można zmienić, będzie regulowane przez prawo miejsca, w którym wniosek jest rozpatrywany (prawo państwa wezwanego). W większości umawiających się państw wnioskodawca musi wykazać, że od czasu wydania orzeczenia doszło do zmiany sytuacji wierzyciela, dłużnika lub dzieci.

Czy zaległe świadczenia alimentacyjne można zmniejszyć lub anulować, składając wniosek na mocy konwencji?

886. Jest to w całości kwestia prawa wewnętrznego i nie jest regulowana konwencją. Aby ustalić, czy dane państwo zezwoli na anulowanie lub zmniejszenie zaległych świadczeń, należy skorzystać z profilu państwa wezwanego. Skuteczność wniosku będzie zależała od tego, czy prawo państwa wezwanego umożliwia anulowanie lub zmniejszenie kwoty zaległych płatności. W niektórych państwach nie można anulować zaległych świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci.

Co się stanie, jeżeli zmienione orzeczenie zostanie wydane, ale nie można go uznać na mocy konwencji?

887. Celem procesu uznania jest umożliwienie wykonywania orzeczeń na tej samej podstawie, na jakiej wykonywane są orzeczenia wydane na mocy prawa wewnętrznego danego państwa. Orzeczenie, którego nie można uznać w danym państwie, nie może zostać w tym państwie wykonane na mocy konwencji. W większości przypadków wnioskodawca powinien jednak w takiej sytuacji przeanalizować podstawę odmowy uznania i wykonania i albo złożyć wniosek o zmianę w innym państwie (np. w państwie pochodzenia), albo złożyć wniosek o wydanie nowego orzeczenia, aby uzyskać orzeczenie, które będzie mogło zostać uznane i wykonane na mocy konwencji.

Kwota świadczeń alimentacyjnych określona w posiadanym przez wierzyciela orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych przestała zaspokajać potrzeby dzieci. Obecnie miejsce pobytu dłużnika znajduje się w innym państwie. Jak wierzyciel może uzyskać podniesienie kwoty świadczeń alimentacyjnych?

888. W przypadku gdy orzeczenie wydano w państwie, w którym nadal znajduje się miejsce pobytu wierzyciela, może istnieć możliwość zwrócenia się do właściwego organu, który wydał pierwotne orzeczenie, o dokonanie zmiany tego orzeczenia i ustanowienie wyższych świadczeń alimentacyjnych. Jeżeli z jakiegoś powodu organ ten nie może wydać zmienionego orzeczenia, wierzyciel będzie musiał złożyć wniosek o zmianę na mocy konwencji. Wniosek ten zostanie przekazany do państwa, w którym znajduje się aktualne miejsce pobytu dłużnika. Istnieje kilka możliwych wyników takiego postępowania. Opisano je w rozdziale 11.

889. Jeżeli wierzyciel nie zamieszkuje w państwie, w którym wydano orzeczenie, możliwe jest, że organ sądowy lub administracyjny w tym państwie nie będzie w stanie zmienić orzeczenia. W takim przypadku wierzyciel będzie musiał złożyć wniosek o zmianę na mocy konwencji. Wniosek ten zostanie przekazany do państwa, w którym znajduje się miejsce pobytu dłużnika.

Co zrobić, jeżeli ani miejsce pobytu wierzyciela, ani dłużnika nie znajduje się w państwie, w którym wydano orzeczenie? Gdzie wniosek o zmianę może zostać rozpatrzony?

890. Zobacz rozdział 11. W większości przypadków postępowanie będzie odbywało się w państwie, w którym znajduje się obecnie miejsce pobytu strony pozwanej. Może to być państwo, w którym znajduje się miejsce pobytu wierzyciela, albo państwo, w którym znajduje się miejsce pobytu dłużnika – w zależności od tego, kto składa wniosek. To, czy orzeczenie można zmienić, będzie jednak regulowane przez prawo państwa wezwanego.

Jakie są podstawy zmiany orzeczenia? Czy można zmienić wysokość świadczeń alimentacyjnych lub czy można anulować zaległe świadczenia alimentacyjne bez zgody wierzyciela?

891. To, czy zmiana będzie dozwolona, będzie zależało od prawa państwa rozpatrującego wniosek. W większości umawiających się państw orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci nie można zmienić, chyba że zmieniła się sytuacja dłużnika, wierzyciela lub dziecka. Prawo państwa wezwanego może dopuszczać anulowanie zaległych świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci lub na takie anulowanie nie zezwalać. Wiele państw nie dopuszcza anulowania zaległych świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, chyba że zachodzą wyjątkowe okoliczności; państwa te mogą nie uznać lub nie wykonać orzeczenia, które zmienia kwotę zaległych świadczeń.

Czy wnioskodawca może być zobowiązany do osobistego stawienia się w państwie wezwanym na potrzeby wniosku o zmianę?

892. W art. 29 nie określono, czy w przypadku wniosku o zmianę może być wymagana fizyczna obecność wnioskodawcy. Organy centralne zarówno państwa wezwanego, jak i państwa wzywającego powinny współpracować w celu zapewnienia, aby dowody przedstawione przez wnioskodawcę były dostępne we wniosku oraz aby pomóc w zorganizowaniu złożenia oświadczeń lub przedstawienia dowodów przez wnioskodawcę za pośrednictwem środków zastępczych, takich jak tele- i wideokonferencje, jeżeli takie rozwiązania są dostępne¹⁶⁷.

¹⁶⁷ W przypadku gdy oba państwa są stronami konwencji o przeprowadzaniu dowodów z 1970 r. – zob. rozdział 3 część 2 sekcja V – Inne konwencje haskie.

Rozdział 13

Wypełnianie wysyłanych wniosków o podjęcie szczególnych działań

Struktura niniejszego rozdziału:

Niniejszy rozdział dotyczy wniosków o podjęcie szczególnych działań.

W sekcji I przedstawiono przegląd tych wniosków – kiedy wniosek będzie składany i kto może go składać – oraz wyjaśnienie działań, o które można wnioskować.

W sekcji II przedstawiono procedurę lub czynności w zakresie przygotowywania i rozpatrywania wniosku oraz przekazywania go do innego państwa.

Sekcja III dotyczy kwestii, które mogą się pojawić, w tym kosztów i obaw związanych z ochroną danych.

Sekcja IV zawiera dodatkowe materiały i odniesienia do innych powiązanych części podręcznika.

Jeżeli potrzebne jest tylko proste podsumowanie procesów związanych z tymi wnioskami, należy przejść do listy kontrolnej w sekcji V.

Sekcja VI zawiera odpowiedzi na niektóre często zadawane pytania dotyczące wniosków o wykonanie.

I. Przegląd – wnioski o podjęcie szczególnych działań

A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie składany

893. Wniosek o podjęcie szczególnych działań zostanie złożony w przypadku, gdy w sprawie alimentacyjnej potrzebna jest pomoc innego umawiającego się państwa, ale ta pomoc ma bardzo ograniczony charakter.

894. Wniosek ten można składać:

1 Na mocy art. 7 ust. 1:

- aby pomóc ewentualnemu wnioskodawcy w złożeniu na mocy konwencji wniosku o uznanie lub uznanie i wykonanie, wykonanie, wydanie lub zmianę orzeczenia w sprawie **świadczeń alimentacyjnych**; lub
- aby pomóc ewentualnemu wnioskodawcy w ustaleniu, czy powinien wystąpić z takim wnioskiem.

Świadczenia alimentacyjne obejmują świadczenia na rzecz dzieci, małżonka lub partnera oraz koszty związane z opieką nad dziećmi lub małżonkiem/partnerem. Na mocy konwencji państwo może również rozszerzyć świadczenia alimentacyjne na obowiązki alimentacyjne z tytułu innych form stosunków rodzinnych.

2 Na mocy art. 7 ust. 2:

- aby osiągnąć postępy w rozpatrywaniu wniosku w przypadku, gdy wniosek o świadczenia alimentacyjne oczekuje na rozpatrzenie w umawiającym się państwie i gdy postępowanie to ma charakter międzynarodowy, na przykład ze względu na posiadanie majątku w innym państwie.

895. Inaczej niż ma to miejsce w przypadku wniosków o uznanie, uznanie i wykonanie, wykonanie, wydanie lub zmianę, decyzja o realizację usług w odpowiedzi na wniosek ma w pewnym stopniu charakter uznaniowy. Jeżeli wniosek składany jest na mocy art. 7 ust. 1 i dotyczy ewentualnego wniosku na mocy art. 10 konwencji, wezwany organ centralny najpierw ustala, czy usługi są niezbędne. Jeśli jest przekonany, że usługi są niezbędne, musi podjąć stosowne działania w oparciu o zasoby dostępne organowi centralnemu oraz o prawo wewnętrzne państwa¹⁶⁸. Wniosek na mocy art. 7 ust. 1 musi dotyczyć jednego z działań wymienionych w tym artykule.

896. Jeżeli natomiast wniosek jest objęty art. 7 ust. 2 i dotyczy postępowania w sprawie świadczeń alimentacyjnych oczekującego na rozpatrzenie w państwie wzywającym, nie musi dotyczyć żadnego z wymienionych działań, ale państwo wezwane ma pełną swobodę decyzyjną pod względem zareagowania na ten wniosek.

B. Przykład sprawy

897. Miejsce pobytu X znajduje się w państwie A; X posiada orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, które zobowiązuje Y do płacenia alimentów na rzecz dziecka. X przypuszcza, że Y otrzymuje świadczenia emerytalne od pracodawcy w państwie B. Jeżeli faktycznie tak jest, X chce przesłać orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych do państwa B, aby zostało tam wykonane. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

898. Na mocy konwencji X może zwrócić się do organu centralnego w państwie A o przekazanie **wniosku o podjęcie szczególnych działań** do państwa B, aby ustalić, czy Y otrzymuje świadczenia w tym państwie. Jeśli organ centralny w państwie B uzna takie działania za konieczne, podejmie odpowiednie czynności dochodzeniowe i poinformuje organ centralny w państwie A, czy takie dochody ze świadczeń emerytalnych istnieją¹⁶⁹. Następnie X może złożyć wniosek o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych i wniosek ten zostanie wysłany do państwa B.

C. Kto może wnioskować?

899. Wniosek o podjęcie szczególnych działań może złożyć wierzyciel (w tym instytucja publiczna, która działa w imieniu wierzyciela lub udzieliła wierzycielowi świadczeń) lub dłużnik.

900. Wniosek musi wchodzić w podstawowy zakres stosowania konwencji (zob. rozdział 3), chyba że zarówno państwo wezwane, jak i państwo wzywające złożyły oświadczenia rozszerzające zakres stosowania konwencji na inne rodzaje zobowiązań alimentacyjnych.

¹⁶⁸ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 203.

¹⁶⁹ W niektórych państwach przepisy wewnętrzne dotyczące ochrony prywatności mogą nie zezwalać na ujawnienie konkretnych informacji, jednak państwo B może być w stanie udzielić informacji, czy dłużnik uzyskuje dochody w państwie B.

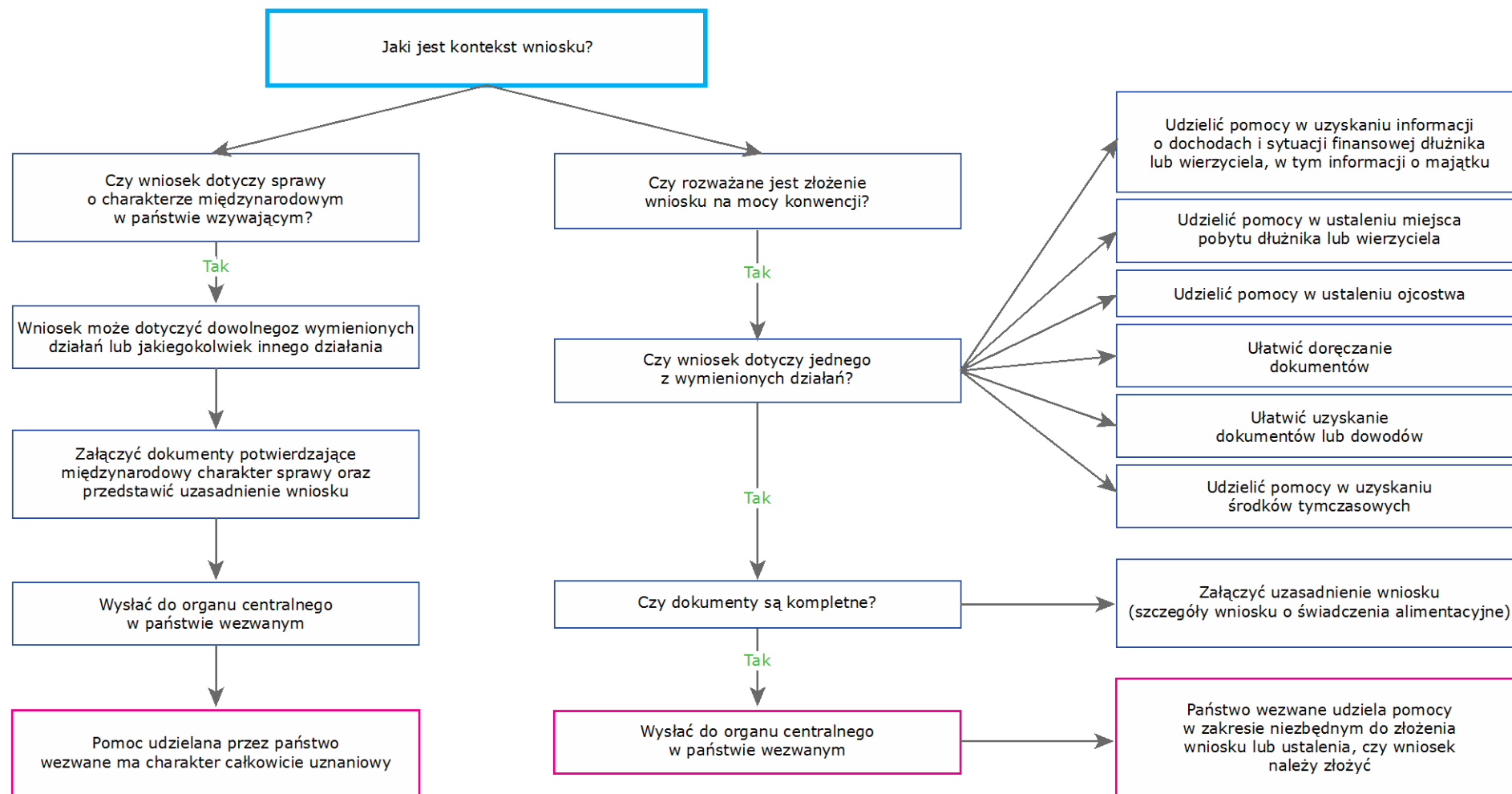
901. Wnioski o podjęcie szczególnych działań muszą być w każdym państwie składane za pośrednictwem organu centralnego. Nie można złożyć takiego wniosku bezpośrednio do właściwego organu¹⁷⁰.

D. *Diagram sekwencji działań*

902. Na poniższym diagramie sekwencji działań przedstawiono główne procedury dotyczące składania wniosku o podjęcie szczególnych działań.

¹⁷⁰ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 194.

ROZPATRYWANIE WYSYŁANYCH WNIOSKÓW O PODJĘCIĘ SZCZEGÓLNYCH DZIAŁAŃ

Rysunek 35: Diagram sekwencji działań – przetwarzanie wysyłanych wniosków o podjęcie szczególnych działań

II. Procedury

A. Ustalenie kontekstu wniosku

903. Na mocy art. 7 pomoc, o którą się wnioskuje, musi być niezbędna w pewnego rodzaju sprawach alimentacyjnych. Może dotyczyć albo ewentualnego wniosku na mocy konwencji, albo sprawy alimentacyjnej w państwie wzywającym, która ma charakter międzynarodowy¹⁷¹. Ta pierwsza sytuacja objęta jest postanowieniami art. 7 ust. 1, a drugiej dotyczy art. 7 ust. 2.
904. Jeżeli wniosek nie należy do żadnej z tych kategorii, organ centralny może go odrzucić.

B. Jeżeli wniosek jest składany w kontekście rozważanego złożenia wniosku na mocy konwencji (art. 7 ust. 1)

Czy wniosek dotyczy jednego z wymienionych działań?

905. W konwencji wymieniono sześć możliwych działań, które mogą być przedmiotem wniosku o podjęcie szczególnych działań. Są one wymienione w art. 7 ust. 1 i stanowią podzbiór ogólnych zadań organu centralnego, które ma wykonywać umawiające się państwo. We wniosku można zwracać się do organu centralnego w innym państwie o udzielenie pomocy w każdej z poniższych kwestii:

a) Pomoc w ustaleniu miejsca pobytu dłużnika lub wierzyciela

906. Można złożyć wniosek, żeby umawiające się państwo przeszukało swoje bazy danych i inne dostępne źródła informacji w celu ustalenia miejsca pobytu wierzyciela lub dłużnika. Wniosek ten można złożyć w sytuacji, gdy wierzyciel w jednym umawiającym się państwie nie chce ponosić kosztów tłumaczenia orzeczenia na język innego umawiającego się państwa, jeżeli miejsce pobytu dłużnika nie znajduje się w tym państwie. Podobnie dłużnikowi może być potrzebna informacja, czy wierzyciel ma miejsce pobytu w państwie wezwanym, aby ustalić, gdzie należy złożyć wniosek o zmianę.

b) Pomoc w uzyskaniu informacji o dochodach, majątku oraz innych aspektach sytuacji finansowej

907. Można złożyć wniosek o pomoc w uzyskaniu informacji o dochodach, majątku oraz innych aspektach sytuacji finansowej dłużnika lub wierzyciela. Mogą być one niezbędne, gdy – jak w przypadku powyżej – wierzyciel rozważa wysłanie orzeczenia do określonego państwa w celu wykonania, jeżeli dłużnik posiada dochody lub majątek w państwie wezwanym.

¹⁷¹ Wyjaśnienie znaczenia terminu „charakter międzynarodowy” – zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 206.

c) Ułatwianie uzyskiwania dowodów

908. W niektórych przypadkach pomoc innego umawiającego się państwa może być wymagana do uzyskania dowodów, które mają zostać użyte w postępowaniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Na przykład dokumenty wskazujące tytuł prawny do majątku lub kopie informacji podatkowych mogą się przydać do ustalenia zdolności dłużnika do płacenia świadczeń albo pomóc w ustaleniu, czy istnieją aktywa, które mogą podlegać egzekucji. Sposób, w jaki państwo zareaguje na ten wniosek, będzie zależał od prawa wewnętrznego wezwanego państwa, celu wniosku oraz od tego, czy przedmiotowe państwa są stronami jakichkolwiek traktatów międzynarodowych (art. 50)¹⁷².

d) Pomoc w ustaleniu pochodzenia dziecka

909. Mimo że konwencja pozwala na uwzględnienie ustalenia pochodzenia dziecka w ramach wniosku o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, może dojść do sytuacji, w której wierzyciel ubiega się wyłącznie o ustalenie pochodzenia dziecka. Na przykład strony mogły zgodzić się, że państwo wierzyciela będzie państwem, które wyda orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, ale trzeba ustalić pochodzenie dziecka, aby określić odpowiedzialność za obowiązek alimentacyjny¹⁷³.

e) Wszczęcie lub ułatwienie postępowania w celu uzyskania środków tymczasowych

910. Wierzyciel może zwrócić się do umawiającego się państwa, aby wszczęło lub ułatwiło postępowanie o charakterze tymczasowym w celu zapewnienia skutecznego sfinalizowania postępowania w sprawie wniosku o świadczenia alimentacyjne oczekującego na rozpatrzenie. Taki wniosek może dotyczyć zapobieżenia zbyciu majątku lub wstrzymania wykonania innego orzeczenia na czas rozpatrywania wniosku o świadczenia alimentacyjne. Może to wspomóc przyszłe postępowanie w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych na mocy konwencji.

f) Ułatwianie doręczania dokumentów

911. Pomoc w doręczeniu dokumentów w sprawach alimentacyjnych może być ważna w przypadkach, gdy sprawa toczy się przed sądem w danym państwie, a jedna strona musi skutecznie doręczyć dokumenty drugiej stronie, która nie ma miejsca pobytu w tym państwie. Sposób, w jaki państwo zareaguje na ten wniosek, będzie zależał od tego, czy przedmiotowe państwa są stronami jakichkolwiek traktatów międzynarodowych, oraz od prawa wewnętrznego państwa wezwanego (art. 50)¹⁷⁴.

¹⁷². Zob. również sprawozdanie wyjaśniające, pkt 648–651.

¹⁷³ Jeżeli dowód pochodzenia dziecka jest wymagany na potrzeby postępowania sądowego w państwie wzywającym, a oba państwa są stronami konwencji o przeprowadzaniu dowodów z 1970 r. – zob. rozdział 3 część 2 sekcja V – Inne konwencje haskie.

¹⁷⁴ Zob. również sprawozdanie wyjaśniające, pkt 648–651.

C. Jeżeli wniosek jest składany w kontekście postępowania o charakterze międzynarodowym (art. 7 ust. 2)

912. Jeżeli wniosek o podjęcie szczególnych działań składany jest w odniesieniu do sprawy o charakterze międzynarodowym, nie będzie ograniczony do sześciu konkretnych rodzajów wniosku, które wymieniono powyżej. Osoba wnioskująca o podjęcie szczególnych działań może złożyć wniosek o zapewnienie dowolnego innego rodzaju pomocy, który może być istotny dla postępowania w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych¹⁷⁵.

D. Czy dokumenty są kompletne?

913. Nie opracowano jeszcze zalecanego formularza wniosku o podjęcie szczególnych działań na mocy art. 7 ust. 1 albo art. 7 ust. 2, ale Stałe Biuro opracuje go w przyszłości. Treść pakietu dokumentów na potrzeby wniosku będzie zależała od charakteru samego wniosku. W oczekiwaniu na zakończenie prac nad zalecanym formularzem państwa mogą korzystać z własnych formularzy wniosku. W zależności od rodzaju wniosku i jego kontekstu państwu wezwanemu można przysyłać niżej wymienione dokumenty:

- opis konkretnego szczególnego działania, o które się wnioskuje;
- informacje, czy rozważane jest złożenie wniosku o świadczenia alimentacyjne na mocy konwencji lub czy sprawa alimentacyjna w państwie wzywającym ma charakter międzynarodowy;
- rodzaj rozważanego wniosku o świadczenia alimentacyjne (*np.* o uznanie, wykonanie, wydanie lub zmianę);
- informacje, dlaczego szczególne działanie jest konieczne,
- dane kontaktowe wnioskodawcy i pozwanego.

914. W trakcie kompletowania pakietu materiałów i wniosku o podjęcie szczególnych działań należy zapewnić, aby uwzględniono następujące elementy:

a) Ochrona prywatności

915. Konwencja stanowi, że nie wolno ujawniać ani potwierdzać informacji zgromadzonych lub przekazanych we wnioskach na mocy konwencji, jeżeli mogłoby to narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób.
916. Jeżeli istnieje taka obawa, należy zaznaczyć odpowiednie pole w formularzu wniosku i podać dane osobowe na odrębnym formularzu, a nie w samym wniosku.

b) Informacje na temat organu centralnego

917. Należy podać informacje na temat wzywającego organu centralnego i osoby, z którą należy się skontaktować, gdyby państwo wezwane wymagało jakichkolwiek informacji uzupełniających. Językiem komunikacji między organami centralnymi będzie język państwa wezwanego, inny język lub język angielski albo francuski. To, którego języka należy używać, będzie określone w profilu państwa.
918. Należy przekazać dane kontaktowe wzywającego organu centralnego. Informacje te będą znajdowały się w profilu państwa.

¹⁷⁵ Dodatkowe przykłady – zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 193.

c) Dane wnioskodawcy

919. Wnioskodawca jest osobą, która składa wniosek o podjęcie szczególnych działań. Również dłużnik może być wnioskodawcą ubiegającym się o podjęcie szczególnych działań.

d) Dane osoby/osób, na rzecz której(-ych) dochodzone są świadczenia alimentacyjne

920. Dane te są istotne dla zapewnienia, aby zobowiązanie alimentacyjne wchodziło w zakres stosowania konwencji (rozdział 3). Jeżeli wnioskodawca dochodzi świadczeń alimentacyjnych na swoją rzecz, należy to zaznaczyć. W przypadku innych członków rodziny lub osób pozostających na utrzymaniu należy podać informacje dotyczące stosunków rodzinnych oraz podać daty urodzenia wszystkich dzieci, aby ustalić, czy dzieci są w wieku poniżej 21 lat, a tym samym czy są objęte konwencją. Imiona należy podawać w takiej formie, w jakiej widnieją na akcie urodzenia lub w innych dokumentach urzędowych.

e) Dane dłużnika

921. Dane wierzyciela będą wymagane w zależności od wniosku. Informacje na temat dłużnika należy podać w przypadku ubiegania się o ustalenie pochodzenia dziecka lub o ustalenie miejsca pobytu dłużnika, jego dochodów lub położenia jego majątku.

f) Wykaz załączonych dokumentów

922. Należy wskazać, czy do wniosku załączone są jakiegokolwiek dokumenty, oraz wymienić te dokumenty.

E. Wysłanie do państwa wezwanego

923. Po skompletowaniu dokumentacji można ją przesłać organowi centralnemu w państwie wezwanym. Termin potwierdzenia odbioru przez państwo wezwane, który określono w art. 12, nie dotyczy wniosków o podjęcie szczególnych działań, jednak ogólny obowiązek skutecznego współpracowania z innymi umawiającymi się państwami oznacza, że państwo wezwane musi w rozsądnym terminie potwierdzić otrzymanie wniosku. Dobrą praktyką jest stosowanie się przynajmniej do terminów przewidzianych w art. 12.

III. Inne zagadnienia**A. Koszty**

924. Należy zwrócić uwagę, że ogólne zasady dotyczące bezpłatnej pomocy prawnej (art. 14 i 15) nie mają zastosowania do wniosków o podjęcie szczególnych działań, nawet jeżeli wniosek taki dotyczy ewentualnego wniosku o świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci.
925. W odpowiedzi na wniosek o podjęcie szczególnych działań wezwany organ centralny może wymagać opłaty za swoje usługi. Artykuł 8 stanowi jednak, że jedynymi kosztami, których zwrotu można domagać się od wnioskodawcy, są koszty „nadzwyczajne”. Ponadto nie można domagać się zwrotu kosztów od wnioskodawcy bez jego uprzedniej zgody na te usługi i na taki ich koszt. W konwencji nie zdefiniowano kosztów „nadzwyczajnych” i określenie, który koszt należy uważać za nadzwyczajny, będzie kwestą prawa wewnętrznego i polityki krajowej¹⁷⁶.

¹⁷⁶ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 223.

Przykład

926. Miejsce pobytu Z znajduje się w państwie A. D jest ojcem jej dziecka. Z jest przekonana, że D ma majątek, który może zbyć w państwie B przed wydaniem w państwie B orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Z ma dwie możliwości. Może złożyć wniosek o podjęcie szczególnych działań za pośrednictwem organu centralnego w państwie A, wzywając państwo B do uzyskania środków tymczasowych, aby zabezpieczyć majątek do czasu wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Jeśli to zrobi i jeżeli z takim wnioskiem związane są koszty (*np.* opłata z tytułu usług sądowego zarządcy majątkowego), koszty te mogą zostać uznane za „nadzwyczajne” i można dochodzić ich zwrotu od Z, jeżeli wcześniej się na nie zgodziła. Ewentualnie Z może złożyć wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w państwie B i zwrócić się o zabezpieczenie majątku na czas rozpatrywania tego wniosku. Jeżeli Z wybierze ten wariant, nie poniesie żadnych kosztów z tytułu środków tymczasowych¹⁷⁷.
927. Jeżeli, jak w powyższym przykładzie, koszty stanowią dla Z istotny czynnik, może ona nie zdecydować się na złożenie wniosku o podjęcie szczególnych działań. Należy jednak pamiętać, że zwrotu kosztów poniesionych w tym przykładzie przez państwo wezwane lub przez Z można dochodzić od dłużnika w dowolnym późniejszym wniosku o świadczenia alimentacyjne, jeżeli prawo wewnętrzne państwa wezwanego dopuszcza taką możliwość.

B. Ochrona danych osobowych

928. W konwencji określono konkretne ograniczenia dotyczące ujawniania i potwierdzania w pewnych okolicznościach informacji zgromadzonych lub przekazanych na mocy konwencji. Ujawnienie lub potwierdzenie informacji jest niedozwolone, jeżeli mogłoby ono narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób (art. 40 ust. 1). Taką osobą tą może być dziecko, wnioskodawca, pozwany lub dowolna inna osoba. Pod tym względem konwencja nie jest ograniczona.
929. W przypadku gdy organ centralny ustali, że ujawnienie lub potwierdzenie informacji stwarzałoby takie ryzyko, powiadomi o tej obawie drugi zaangażowany organ centralny, który uwzględni to ustalenie podczas rozpatrywania wniosku na mocy konwencji. Wezwany organ centralny nie jest związany ustaleniem dokonany przez wzywający organ centralny, ale musi rozważyć, czy ujawnienie mogłoby narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób. Sposób postępowania wezwanego organu centralnego w tej sytuacji będzie zależał od tego, co jest wymagane do rozpatrzenia wniosku oraz do wypełnienia obowiązków organu centralnego wynikających z konwencji (art. 40 ust. 1 i 3).
930. W niektórych przypadkach ujawnianiu określonych danych osobowych wnioskodawcy lub organowi centralnemu państwa wzywającego zapobiegać może również prawo wewnętrzne, ale informacje ogólne (na przykład potwierdzenie, że dłużnik ma miejsce pobytu w danym państwie) zazwyczaj będą przekazywane.

¹⁷⁷ O ile państwo wezwane nie złożyło oświadczenia o stosowaniu kryterium sytuacji majątkowej dziecka lub o ile państwo wezwane nie stosuje oceny istoty sprawy przed udzieleniem bezpłatnej pomocy prawnej. (Zob. rozdział 3.)

Dobra praktyka: Jeżeli wniosek o informacje wymaga ujawnienia określonych danych osobowych, należy z wyprzedzeniem dowiedzieć się od wezwanego organu centralnego, czy informacje te mogą być ujawnione wzywającemu organowi centralnemu lub wnioskodawcy. Jeżeli nie, wnioskodawca może być zmuszony złożyć wniosek na mocy art. 10 (o uznanie i wykonanie, wydanie, zmianę itp.) bez uprzedniego uzyskania informacji.

IV. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady

- Należy pamiętać, że chociaż wniosek o podjęcie szczególnych działań nie jest wnioskiem na mocy art. 10, mimo to musi zostać rozpatrzony za pośrednictwem organów centralnych w każdym państwie. Nie można złożyć wniosku o podjęcie szczególnych działań bezpośrednio do właściwego organu.
- Działania podejmowane przez organ centralny lub właściwy organ w państwie wezwanym w odpowiedzi na wniosek o podjęcie szczególnych działań będą miały charakter w dużej mierze uznaniowy. Dlatego przy podejmowaniu decyzji, czy złożyć wniosek o podjęcie szczególnych działań (*np.* o ustalenie pochodzenia dziecka), wnioskodawca – przed złożeniem wniosku na mocy art. 10 – może chcieć rozważyć, czy wniosek o podjęcie szczególnych działań niepotrzebnie nie opóźni postępowania.

B. Powiązane formularze

Formularz przekazania

C. Odpowiednie artykuły konwencji

Artykuł 2
Artykuł 3
Artykuł 7
Artykuł 8
Artykuł 15
Artykuł 38
Artykuł 40
Artykuł 50
Artykuł 51

D. Powiązane sekcje podręcznika

Zobacz rozdziały 4 i 5 – Wysyłane i otrzymywane wnioski o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia

Zob. rozdziały 8 i 9 – Wysyłane i otrzymywane wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych

Zobacz rozdział 10 – Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych

Zob. rozdziały 11 i 12 – Zmiana orzeczenia

V. Lista kontrolna – wysyłany wniosek o podjęcie szczególnych działań

	Procedura	Odniesienie podręczniku	w
1	Ustalenie kontekstu wniosku	Sekcja II pkt A	
2	Jeżeli wniosek dotyczy ewentualnego wniosku na mocy konwencji		
2(a)	Potwierdzić, że wniosek dotyczy jednego z wymienionych działań	Sekcja II lit. B	
3	Jeżeli wniosek dotyczy krajowego postępowania w sprawie świadczeń alimentacyjnych	Sekcja II lit. C	
3(a)	Wniosek może dotyczyć dowolnej potrzebnej pomocy	Sekcja II lit. C	
4	Skompletowanie pakietu dokumentów	Sekcja II pkt D	
5	Wysłanie do państwa wezwanego	Sekcja II pkt E	

VI. Często zadawane pytania

Czy konieczne jest wystąpienie z wnioskiem na mocy konwencji, aby móc złożyć wniosek o podjęcie szczególnych działań?

931. Nie. Wnioskodawca może zwrócić się do organu centralnego o złożenie wniosku o podjęcie szczególnych działań w celu ustalenia, czy w ogóle należy występować z wnioskiem. Może to mieć miejsce na przykład w przypadku, gdy informacje na temat dochodów lub majątku dłużnika zostaną wykorzystane do ustalenia, czy należy złożyć wniosek o wykonanie.

Czy organ centralny musi zapewnić usługę, której dotyczy wniosek o podjęcie szczególnych działań?

932. Nie we wszystkich przypadkach. Organ centralny musi podjąć odpowiednie działania w odpowiedzi na wniosek o podjęcie szczególnych działań tylko wówczas, gdy jest przekonany, że działania te są konieczne, by pomóc wnioskodawcy w złożeniu wniosku o wydanie, uznanie, uznanie i wykonanie lub zmianę orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy art. 10 lub w ustaleniu, czy powinien on wystąpić z takim wnioskiem (art. 7 ust. 1). Należy zauważyć różnicę w pojęciach użytych w art. 7 ust. 1, który stanowi, że wezwany organ centralny **podejmuje** odpowiednie działania (jeżeli rozważana jest sprawa objęta zakresem stosowania konwencji), oraz w art. 7 ust. 2, który przewiduje, że organ centralny **może** podjąć szczególne działania (w odniesieniu do spraw o charakterze międzynarodowym).

Rozdział 14

Rozpatrywanie otrzymywanych wniosków o podjęcie szczególnych działań

Struktura niniejszego rozdziału:

Niniejszy rozdział dotyczy otrzymywanych wniosków o podjęcie szczególnych działań.

W sekcji I przedstawiono przegląd tych wniosków – kto może je składać oraz kiedy będą one stosowane.

W sekcji II przedstawiono procedurę lub czynności w zakresie analizowania otrzymywanych materiałów i rozpatrywania wniosku.

Sekcja III zawiera omówienie kwestii kosztów.

Sekcja IV zawiera odniesienia i dodatkowe materiały na potrzeby wniosku.

Sekcja V zawiera listę kontrolną przeznaczoną dla tych osób, którym potrzebny jest prosty przegląd omawianego procesu.

Sekcja VI obejmuje niektóre z najczęściej zadawanych pytań na temat tego wniosku.

I. Przegląd – wnioski o podjęcie szczególnych działań

A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany

933. Wniosek ten będzie składany w dwóch różnych sytuacjach, w których wnioskodawca potrzebuje od innego umawiającego się państwa pewnej ograniczonej formy pomocy.
934. Wniosek o podjęcie szczególnych działań można złożyć na mocy art. 7 ust. 1:
- aby pomóc wnioskodawcy w złożeniu na mocy konwencji wniosku o uznanie, uznanie i wykonanie, wykonanie, wydanie lub zmianę orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych; lub
 - aby pomóc wnioskodawcy w ustaleniu, czy powinien wystąpić z takim wnioskiem.
935. Ponadto na mocy art. 7 ust. 2 wniosek o podjęcie szczególnych działań można złożyć, aby osiągnąć postępy w rozpatrywaniu wniosku, gdy wniosek o świadczenia alimentacyjne oczekuje na rozpatrzenie w umawiającym się państwie oraz gdy postępowanie to ma charakter międzynarodowy.

936. Na mocy art. 7 ust. 1 można występować o sześć możliwych działań. Organ centralny ma swobodę uznania, jeżeli chodzi o reakcję na wniosek o podjęcie szczególnych działań, a poziom dostępnej pomocy może znacznie się różnić w poszczególnych państwach. Jeżeli wniosek dotyczy potencjalnego wniosku na mocy art. 10 konwencji, wezwany organ centralny najpierw ustali, czy usługi są niezbędne, a następnie podejmie odpowiednie działania w oparciu o zasoby dostępne organowi centralnemu oraz o prawo wewnętrzne państwa¹⁷⁸.
937. Jeżeli wniosek jest składany na mocy art. 7 ust. 2 i dotyczy postępowania w sprawie świadczeń alimentacyjnych, które oczekuje na rozpatrzenie w państwie wzywającym, wniosek nie jest ograniczony do sześciu działań określonych w art. 7 ust. 1. Wnioskodawca może wnioskować o dowolne inne działania, jednak państwo wezwane ma pełną swobodę decyzyjną w odniesieniu do tego, czy udzieli pomocy lub ułatwi postępowanie poprzez podjęcie działań objętych wnioskiem.

B. Przykład sprawy

938. Wierzyciel dysponuje orzeczeniem w sprawie **świadczeń alimentacyjnych** wydanym przez państwo A. Wierzyciel uważa, że miejsce pobytu dłużnika może znajdować się w państwie B. Wierzyciel chce potwierdzić tę informację, zanim przeznaczy zasoby na tłumaczenie wniosku i orzeczenia, aby przesłać orzeczenie do państwa B w celu uznania i wykonania. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.
- Świadczenia alimentacyjne** obejmują świadczenia na rzecz dzieci, małżonka lub partnera oraz koszty związane z opieką nad dziećmi lub małżonkiem/partnerem. Na mocy konwencji państwo może również rozszerzyć świadczenia alimentacyjne na obowiązki alimentacyjne z tytułu innych form stosunków rodzinnych.
939. Na mocy konwencji wierzyciel może złożyć **wniosek o podjęcie szczególnych działań**. Organ centralny w państwie A prześle wniosek do państwa B, wnosząc o podjęcie poszukiwań w celu ustalenia, czy miejsce pobytu dłużnika znajduje się w państwie B. Czynności te regulowane będą prawem wewnętrznym i polityką państwa B. Państwo B potwierdzi, czy miejsce pobytu dłużnika znajduje się w państwie B. Adres dłużnika zostanie przekazany tylko wtedy, gdy jest to dozwolone prawem wewnętrznym państwa B. Wówczas wierzyciel może złożyć wniosek o uznanie i wykonanie na mocy art. 10 konwencji.

C. Kto może złożyć wniosek?

940. Wnioski o podjęcie szczególnych działań muszą być składane za pośrednictwem organu centralnego w każdym państwie. Wniosku tego nie można złożyć bezpośrednio do właściwego organu¹⁷⁹.

¹⁷⁸ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 204.

¹⁷⁹ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 193.

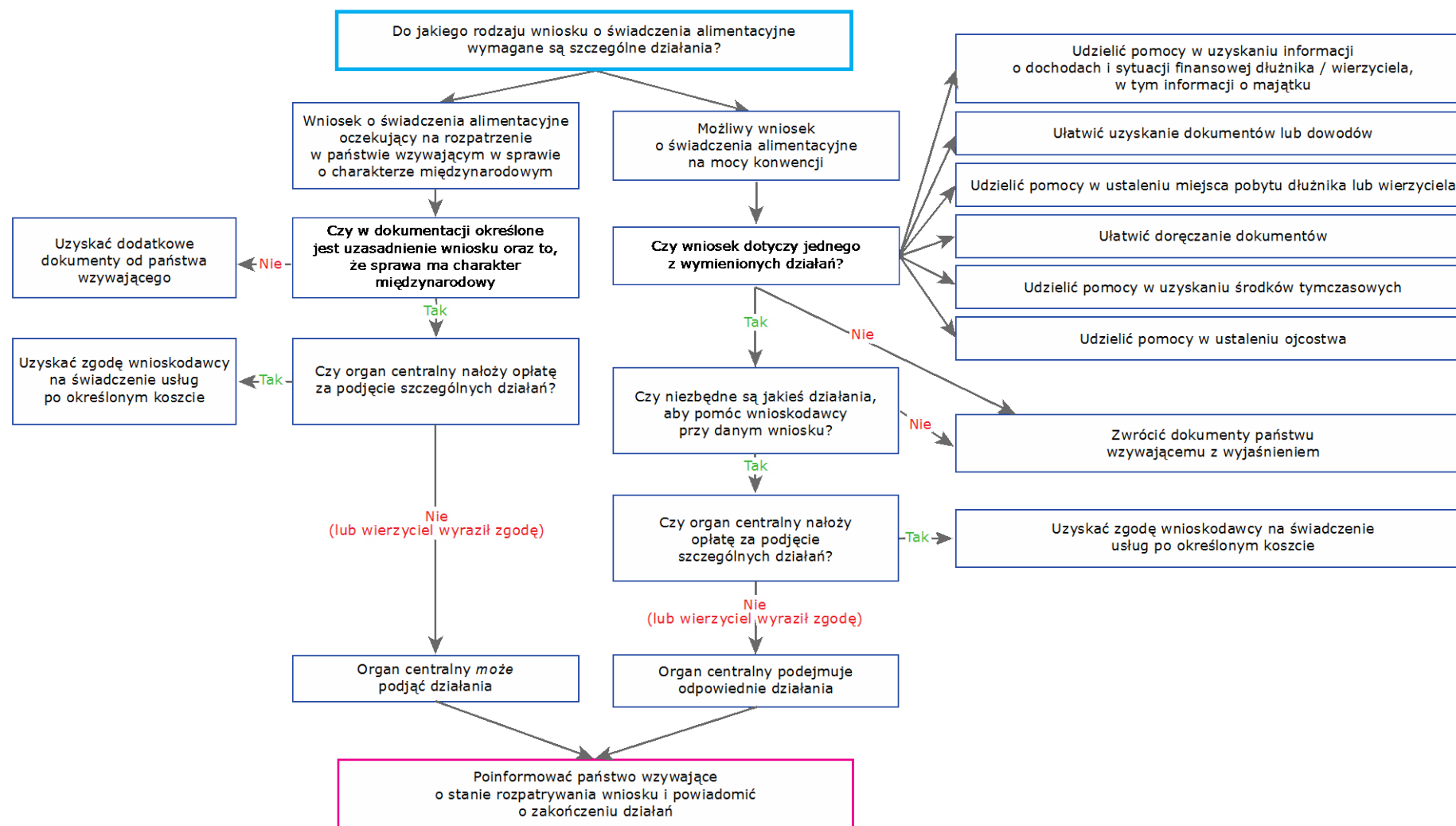
941. Wniosek do organu centralnego może złożyć wyłącznie **wierzyciel**, w tym instytucja publiczna, która działa w imieniu wierzyciela lub przyznała wierzycielowi świadczenia, lub dłużnik. Nawet jeżeli wniosek lub postępowanie o świadczenia alimentacyjne, których dotyczą działania, są w całości wewnętrzne, a wniosek jest składany na mocy art. 7 ust. 2, to ten wniosek lub postępowanie, których dotyczą działania, muszą wchodzić w zakres stosowania konwencji, określony w rozdziale 3 niniejszego podręcznika.

***Wierzyciel** jest osobą fizyczną, której przysługują świadczenia alimentacyjne lub na rzecz której dochodzi się takich świadczeń. Wierzycielem może być rodzic lub małżonek, dziecko, rodzice zastępczy, krewni lub inne osoby opiekujące się dzieckiem. W niektórych państwach osoba ta może być zwana odbiorcą świadczeń alimentacyjnych, wierzycielem, rodzicem sprawującym pieczę nad dzieckiem lub opiekunem.*

D. Diagram sekwencji działań

942. Na diagramie sekwencji działań zamieszczonym na następnej stronie przedstawiono procedury rozpatrywania otrzymanego wniosku o podjęcie szczególnych działań.

ROZPATRYWANIE OTRZYMANYCH WNIOSKÓW O PODJĘCIE SZCZEGÓLNYCH DZIAŁAŃ

Rysunek 36: Diagram sekwencji działań – rozpatrywanie wniosku o podjęcie szczególnych działań

II. Procedury

A. Potwierdzenie otrzymania wniosku

943. W przypadku wniosku o podjęcie szczególnych działań obowiązkowy formularz potwierdzenia nie jest wymagany. Mimo to organ centralny nadal powinien przestrzegać ogólnych wymogów konwencji i zapewnić, aby państwo wzywające zostało poinformowane o otrzymaniu wniosku.

B. Czy rozważane jest złożenie wniosku na mocy konwencji?

944. Jak wspomniano powyżej, istnieją różnice pod względem sposobu, w jaki wezwany organ centralny zareaguje na wniosek o podjęcie szczególnych działań, w zależności od tego, czy wniosek dotyczy ewentualnego wniosku na mocy konwencji (art. 7 ust. 1) lub czy wniosek dotyczy postępowania w sprawie świadczeń alimentacyjnych oczekującego na rozpatrzenie w państwie wzywającym (art. 7 ust. 2).
945. W przypadku wnoszenia o szczególne działania, aby udzielić wnioskodawcy pomocy w złożeniu wniosku na mocy konwencji lub w ustaleniu, czy powinien on wystąpić z takim wnioskiem, wezwany organ centralny musi najpierw być „przekonany”, że takie działania są konieczne, by udzielić pomocy przy tym wniosku. Jeżeli wniosek spełnia ten wymóg, organ centralny podejmuje odpowiednie działania, aby udzielić pomocy.
946. W art. 7 ust. 2 przewiduje się nieco inną reakcję, w przypadku gdy wniosek składany jest w związku z postępowaniem w sprawie dotyczącej świadczeń alimentacyjnych w państwie wzywającym, jeżeli sprawa ta ma charakter międzynarodowy. W takim przypadku reakcja jest bardziej uznaniowa, gdyż wezwany organ centralny może podjąć działania, ale nie jest do tego zobowiązany.
947. W każdym wypadku decyzja o tym, jakie działania są odpowiednie lub zostaną podjęte, aby udzielić pomocy, o którą wnioskowano, należy do państwa wezwanego.

C. Jeżeli wniosek o podjęcie szczególnych działań dotyczy rozważanego złożenia wniosku na mocy konwencji (art. 7 ust. 1)

1. Czy wniosek dotyczy jednego z wymienionych działań?

948. Działania, o które można wnosić, są ograniczone. Jeżeli otrzymany wniosek dotyczy działania, którego nie przewidziano w art. 7, wniosku nie można rozpatrzyć, a państwo wzywające należy o tym fakcie odpowiednio poinformować. Działania, o które można wnioskować, określono poniżej:

a) Ustalenie miejsca pobytu dłużnika lub wierzyciela

949. Wnioskodawca może wnosić o pomoc organu centralnego w państwie wezwanym w ustaleniu miejsca pobytu wierzyciela lub dłużnika. Najbardziej prawdopodobnym celem będzie ustalenie, czy wniosek należy wysłać do tego państwa do rozpatrzenia. Wierzyciel może chcieć ustalić, czy miejsce pobytu dłużnika znajduje się w danym państwie, zanim prześle wniosek do tego państwa, lub dłużnikowi może być potrzebna informacja, czy miejsce pobytu wierzyciela znajduje się w państwie wezwanym, jeżeli jest to państwo, w którym wydano orzeczenie, aby w ten sposób ustalić, gdzie należy złożyć wniosek o zmianę.

b) Uzyskanie informacji o dochodach, majątku oraz innych aspektach sytuacji finansowej

950. Organ centralny może być poproszony o pomoc w uzyskaniu informacji o sytuacji finansowej dłużnika lub wierzyciela, w tym informacji o dochodach i majątku. Informacje te mogą być również potrzebne, aby na przykład ustalić, czy dłużnik posiada w państwie wezwanym majątek lub uzyskuje dochody dla celów wykonania orzeczenia. To, w jakim zakresie określone dane osobowe można ujawnić wzywającemu organowi centralnemu lub wnioskodawcy, będzie zależało od przepisów państwa wezwanego w zakresie ochrony prywatności.

c) Uzyskiwanie dowodów

951. Organ centralny może być proszony o pomoc w uzyskaniu dokumentów lub innych dowodów, które zostaną wykorzystane w postępowaniu. Sposób, w jaki państwo zareaguje na ten wniosek, będzie zależał od tego, czy przedmiotowe państwa są stronami jakichkolwiek traktatów międzynarodowych, oraz od prawa wewnętrznego państwa wezwanego (art. 50)¹⁸⁰.
952. Jeżeli na przykład dziecko urodziło się w państwie A, ale wierzyciel już nie ma tam miejsca pobytu, wówczas wierzyciel może potrzebować odpisu aktu urodzenia dziecka, aby móc złożyć wniosek o świadczenia alimentacyjne. W państwie A można byłoby złożyć wniosek o podjęcie szczególnych działań, aby uzyskać akt urodzenia.

d) Udzielanie pomocy w ustaleniu pochodzenia dziecka

953. Pomoc organu centralnego może być pożądana, jeżeli ustalenie pochodzenia dziecka jest niezbędne dla uzyskania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Chociaż pochodzenie dziecka można ustalić w ramach wniosku o wydanie orzeczenia, to mogą istnieć okoliczności, w których wierzyciel ubiega się o pomoc w ustaleniu pochodzenia dziecka przed złożeniem wniosku. Sposób, w jaki państwo zareaguje na ten wniosek, będzie zależał od tego, czy przedmiotowe państwa są stronami jakichkolwiek traktatów międzynarodowych, oraz od prawa wewnętrznego wezwanego państwa (art. 50). Zobacz omówienie tego zagadnienia – rozdział 3, część 2, sekcja V – Inne konwencje haskie.
- Dłużnik jest osobą fizyczną, która jest zobowiązana świadczyć alimenty lub od której dochodzi się alimentów. Dłużnikiem może być rodzic, małżonek lub dowolna inna osoba, która na mocy prawa miejsca, w którym wydano orzeczenie, ma obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych. W niektórych państwach osoba ta jest zwana płatnikiem świadczeń alimentacyjnych, dłużnikiem lub rodzicem niesprawującym pieczy nad dzieckiem lub niemieszkającym z dzieckiem.*

e) Wszczęcie postępowania w celu uzyskania środków tymczasowych

954. Wniosek może dotyczyć podjęcia środków tymczasowych, jeżeli są one niezbędne do złożenia wniosku o świadczenia alimentacyjne lub zapewnienia skutecznego sfinalizowania postępowania w sprawie wniosku o świadczenia alimentacyjne oczekującego na rozpatrzenie. Takie środki zazwyczaj będą ograniczone do terytorium państwa wezwanego. Na przykład wierzyciel może wnioskować o zastaw na majątku, aby zapobiec jego sprzedaży, tak aby majątek ten był uwzględniony jako dostępny w późniejszym wniosku o wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń

¹⁸⁰ Zob. również sprawozdanie wyjaśniające, pkt 648–651.

alimentacyjnych.

f) Ułatwianie doręczania dokumentów

955. Państwo wezwane może zostać poproszone o pomoc w doręczeniu dokumentów dotyczących rozważanego postępowania w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Sposób, w jaki państwo zareaguje na ten wniosek, będzie zależał od tego, czy przedmiotowe państwa są stronami jakichkolwiek traktatów międzynarodowych, oraz od prawa wewnętrznego państwa wezwanego (art. 50)¹⁸¹.

2. Czy działania, o które się wnioskuje, są konieczne?

956. Jeżeli wniosek jest niezbędny do złożenia rozważanego wniosku na mocy konwencji, dokumentacja z państwa wzywającego powinna zawierać¹⁸² wystarczającą ilość informacji, aby umożliwić wezwanemu organowi centralnemu ustalenie, czy działania są konieczne.

3. Podejmowanie odpowiednich działań

957. Po przeanalizowaniu wniosku podejmowana jest decyzja, jakie działania są odpowiednie lub zostaną podjęte, aby udzielić pomocy, o którą wnioskowano, która leży w gestii państwa wezwanego. Kroki może podjąć organ centralny, wniosek może też zostać skierowany do właściwego organu.

D. Jeżeli wniosek dotyczy sprawy o charakterze międzynarodowym w państwie wzywającym (art. 7 ust. 2)

958. Jeżeli wniosek nie ma związku z rozważanym wnioskiem na mocy konwencji, może dotyczyć dowolnego rodzaju pomocy, w tym rodzajów pomocy wymienionych w art. 7 ust. 1. Państwo wezwane ma jednak pełną swobodę decyzyjną pod względem zareagowania na ten wniosek.
959. To, w jaki sposób państwo wezwane zareaguje na taki wniosek, będzie zależało od prawa wewnętrznego i polityki wewnętrznej tego państwa. W ramach dobrej praktyki organ centralny może jednak udzielić pomocy, jeżeli w ten sposób ograniczy lub wyeliminuje potrzebę odesłania sprawy do państwa wzywającego i przyspieszy uzyskanie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci lub innych członków rodziny. Na przykład udzielenie pomocy w celu uzyskania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w państwie wzywającym może wyeliminować potrzebę złożenia wniosku o wydanie orzeczenia bezpośrednio w państwie wezwanym.

E. Przekazywanie państwu wzywającemu notatek na temat stanu rozpatrywania wniosku

960. Formularz notatki na temat stanu rozpatrywania wniosku, wykorzystywany na potrzeby wniosków na mocy konwencji, nie jest wymagany w przypadku wniosków o podjęcie szczególnych działań; zastosowania do wniosków o podjęcie szczególnych działań nie mają też terminy udzielania odpowiedzi określone w art. 12. Mimo to organ centralny nadal powinien przestrzegać ogólnych wymogów konwencji i zapewnić, aby państwo wzywające zostało w rozsądnym terminie poinformowane o

¹⁸¹ *Ibid.*

¹⁸² Kiedy opracowany zostanie zalecany formularz na potrzeby wniosków o podjęcie szczególnych działań, wszystkie te informacje będą w nim uwzględnione.

podjętych krokach. Dobrą praktyką jest stosowanie się przynajmniej do terminów przewidzianych w art. 12.

III. Inne zagadnienia

A. Koszty

961. Wniosek o podjęcie szczególnych działań jest wyjątkiem od ogólnego postanowienia na mocy konwencji, zgodnie z którym organ centralny musi samodzielnie pokrywać koszty własne. Organ centralny może obciążać wnioskodawcę kosztami związanymi z wnioskiem o podjęcie szczególnych działań, jeżeli koszty te są nadzwyczajne (art. 8). Należy jednak zauważyć, że można dochodzić zwrotu kosztów od kogoś innego niż wnioskodawca (*np.* od dłużnika lub pozwanego), jeżeli zezwala na to prawo wewnętrzne państwa wezwanego¹⁸³.
962. Konwencja nie zawiera szczegółowej definicji kosztów nadzwyczajnych¹⁸⁴. Są to jednak koszty, które byłyby niezwykle, nietypowe lub stanowiłyby wyjątek od ogólnej zasady. Koszty ogólne związane z rozpatrywaniem wniosku prawdopodobnie nie byłyby uważane za nadzwyczajne. Dlatego zwykłe koszty badań genetycznych lub koszty prawne z tytułu wniesienia do sądu wniosku o podjęcie środków tymczasowych prawdopodobnie nie będą mieściły się w tej kategorii.
963. W przypadku gdy organ centralny zamierza obciążyć wnioskodawcę kosztami działań, wnioskodawca musi uprzednio – przed skorzystaniem z tych usług – wyrazić zgodę na te usługi i na taki ich koszt. Da to wnioskodawcy możliwość ustalenia, czy należy podjąć jakieś inne działania.

Przykład

964. Miejsce pobytu wierzycielki znajduje się w państwie A. Wierzycielka dochodzi świadczeń alimentacyjnych na rzecz swojego dziecka. Miejsce pobytu dłużnika znajduje się w państwie B. Przed wydaniem orzeczenia trzeba ustalić pochodzenie dziecka.
965. Wierzycielka ma dwie możliwości. Może złożyć wniosek o podjęcie szczególnych działań, prosząc państwo B o pomoc w ustaleniu pochodzenia dziecka lub o ułatwienie ustalenia pochodzenia dziecka w państwie A. Państwo B poinformuje wierzycielkę, czy zostanie obciążona kosztami związanymi z tym procesem. W takim przypadku może ona postanowić, że po prostu złoży na mocy art. 10 konwencji wniosek o wydanie orzeczenia w państwie B i wystąpi o ustalenie pochodzenia dziecka w ramach tego postępowania. Jeżeli wierzycielka złoży wniosek o wydanie orzeczenia na mocy art. 10 konwencji, niemal we wszystkich przypadkach koszty badania pochodzenia dziecka zostaną pokryte w ramach bezpłatnej pomocy udzielanej wnioskodawcy¹⁸⁵ (zob. rozdział 3).

¹⁸³ Sprawozdanie wyjaśniające, pkt 215.

¹⁸⁴ Zob. objaśnienie w sprawozdaniu wyjaśniającym, pkt 223.

¹⁸⁵ Z zastrzeżeniem ewentualnego oświadczenia złożonego przez państwo, że będzie stosowało kryterium sytuacji majątkowej dziecka.

IV. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady

- Jeżeli jest prawdopodobne, że dane państwo pobierze opłaty za podjęcie szczególnych działań, należy o tym fakcie jak najszybciej poinformować organ centralny w państwie wzywającym. W niektórych przypadkach obciążenie kosztami będzie czynnikiem, który wnioskodawca będzie musiał wziąć pod uwagę, ustalając, czy złożyć po prostu wniosek na mocy konwencji zamiast wniosku o podjęcie szczególnych działań.
- We wszystkich przypadkach wnioskodawcę trzeba poinformować o wszelkich kosztach, którymi zostanie obciążony, i – zanim kroki te zostaną podjęte – uzyskać jego uprzednią zgodę na podjęcie działań na tej podstawie.
- Po otrzymaniu wniosku w ramach dobrej praktyki osoba odpowiedzialna za prowadzenie sprawy w państwie wezwanym powinna poinformować organ centralny w państwie wzywającym o tym, jaki długo potrwa rozpatrywanie wniosku.
- Wniosek o podjęcie szczególnych działań jest wyjątkiem od zasady ogólnej, zgodnie z którą wnioski na mocy konwencji są składane do właściwych organów, a inne rodzaje wniosków za pośrednictwem organów centralnych. Wnioski o podjęcie szczególnych działań może wysyłać lub otrzymywać wyłącznie organ centralny.

B. Powiązane formularze

Formularz potwierdzenia

Nie opracowano jeszcze formularza wniosku o podjęcie szczególnych działań.

C. Odpowiednie artykuły konwencji

Artykuł 6
Artykuł 7
Artykuł 8
Artykuł 15
Artykuł 43
Artykuł 50
Artykuł 51
Artykuł 52

D. Powiązane sekcje podręcznika

Zobacz rozdziały 4 i 5 – Wysyłane i otrzymywane wnioski o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia

Zob. rozdziały 8 i 9 – Wysyłane i otrzymywane wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych

Zobacz rozdział 10 – Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych

V. Lista kontrolna – otrzymywane wnioski o podjęcie szczególnych działań

	Procedura	Odniesienie w podręczniku
1	Potwierdzenie otrzymania wniosku	Sekcja II pkt A
2	Ustalenie, czy rozważane jest złożenie wniosku na mocy konwencji	Sekcja II lit. B
3(a)	W przypadku związku z wnioskiem na mocy konwencji – ustalić, czy wniosek dotyczy jednego z wymienionych działań	Sekcja II pkt C ppkt 1
3(b)	W przypadku związku z wnioskiem na mocy konwencji – czy działania są konieczne?	Sekcja II lit. C pkt 2
3(c)	W przypadku związku z wnioskiem na mocy konwencji – udzielić stosownej pomocy	Sekcja II lit. C pkt 3
4	Jeżeli wniosek nie jest związany z wnioskiem na mocy konwencji – podjąć działania dozwolone przez politykę wewnętrzną i prawo wewnętrzne	Sekcja II pkt D
5	Zapewnienie formularza notatki na temat stanu rozpatrywania wniosku	Sekcja II pkt E

VI. Często zadawane pytania

Czy wezwany organ centralny musi zapewnić szczególne działania, o które się wnioskuje?

966. Nie we wszystkich przypadkach. Jeżeli ustali, że działania nie są konieczne do udzielenia pomocy w postępowaniu na mocy konwencji (lub do ustalenia, czy postępowanie należy wszczynać), może wniosek odrzucić. Jeżeli wnioskuje się o pomoc w odniesieniu do postępowania w sprawie świadczeń alimentacyjnych oczekującego na rozpatrzenie w państwie wzywającym, udzielanie jakiegokolwiek pomocy jest uznaniowe.

Czy wezwany organ centralny może pobierać opłaty za swoje usługi?

967. Tak – w określonych okolicznościach. Koszty muszą być nadzwyczajne, a wnioskodawca musi wyrazić zgodę na korzystanie z tych usług i na taki ich koszt.

Rozdział 15

Wypełnianie formularzy

Struktura niniejszego rozdziału:

Niniejszy rozdział zawiera wytyczne dotyczące wypełniania formularzy, których można używać w sprawach na mocy konwencji.

Sekcja I zawiera wytyczne dotyczące wypełniania dwóch obowiązkowych formularzy, których trzeba używać w przypadku każdego wniosku na mocy konwencji.

Sekcja II zawiera wytyczne dotyczące wypełniania zalecanych formularzy w odniesieniu do czterech głównych wniosków na mocy konwencji.

Sekcja III zawiera wytyczne dotyczące wypełniania dodatkowych formularzy, takich jak: formularz informacji o sytuacji finansowej, dokument stwierdzający wykonalność, dokument poświadczający należyte powiadomienie i inne.

Sekcja IV zawiera listy kontrolne z wyszczególnieniem dokumentów, które należy załączać do wysyłanych wniosków na mocy konwencji.

Sekcja V zawiera informacje na temat wypełniania formularzy wymaganych do wniosku składanego bezpośrednio do właściwego organu o uznanie i wykonanie orzeczenia.

W załączniku do niniejszego rozdziału wyjaśniono podstawy uznania i wykonania orzeczenia, aby pomóc osobom odpowiedzialnym za prowadzenie spraw w wypełnianiu zalecanego formularza wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie.

I. Wypełnianie obowiązkowych formularzy wymaganych w przypadku wszystkich wniosków

968. Ta sekcja dotyczy wypełniania dwóch obowiązkowych formularzy, które należy stosować w przypadku każdego wniosku na mocy konwencji. Formularze te stanowią załączniki do samej konwencji. Przy wnioskach o podjęcie szczególnych działań i wnioskach składanych bezpośrednio do właściwych organów w państwie wezwanym nie trzeba korzystać z tych formularzy.

A. Formularz przekazania

969. Obowiązkowy formularz przekazania stanowi standardowy, jednolity sposób przesyłania wniosków pomiędzy państwami. Zawiera on wykaz wymaganych dokumentów i informacji zawartych w pakiecie oraz sygnalizuje wezwanemu organowi centralnemu, o jaki środek prawny się wnosi.
970. Formularz przekazania jest formularzem obowiązkowym. Musi on towarzyszyć każdemu wnioskowi wnoszonemu na mocy konwencji. W poniższych informacjach wyjaśniono, jak wypełnić ten formularz. Niniejsza sekcja ma zastosowanie do wszystkich wniosków składanych na mocy konwencji.

a) Preambuła

971. Wszystkie informacje zawarte w jakimkolwiek dokumencie przesłanym do innego centralnego organu muszą być traktowane jako poufne zgodnie z prawem państwa rozpatrującego wniosek i mogą być wykorzystywane tylko do celów wniosku o świadczenia alimentacyjne na mocy konwencji. W preambule formularza uznano również, że istnieją sytuacje, w których ujawnienie jakichkolwiek danych osobowych mogłoby narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób.

□ Organ centralny ustalił zgodnie z art. 40, że informacje nie będą ujawniane ani potwierdzane.

972. Jeżeli wnioskodawca wskazał, że może istnieć taka obawa, należy zaznaczyć powyżej przedstawione pole dotyczące nieujawniania i niepotwierdzania informacji, które widnieją na górze pierwszej strony formularza.

973. Kwestię ochrony danych osobowych omówiono w sekcji II niniejszego rozdziału.

b) Wzywający organ centralny

Odniesienie: sekcja 1 i sekcja 2

974. Pola znajdujące się za informacjami o ochronie danych osobowych zawierają informacje na temat **wzywającego organu centralnego** i osoby, z którą należy się skontaktować, gdyby państwo wezwane wymagało jakichkolwiek informacji uzupełniających. Językiem komunikacji między organami centralnymi będzie język państwa wezwanego¹⁸⁶, inny uzgodniony język lub język angielski albo francuski, chyba że państwo wezwane złożyło zastrzeżenie co do korzystania z języka angielskiego albo francuskiego. To, którego języka należy używać, będzie określone w profilu państwa. Jeżeli język jest ważnym czynnikiem w rozpatrywaniu danej sprawy w twoim państwie, należy określić preferencje językowe w tej dziedzinie.

Wzywającym organem centralnym jest organ centralny w państwie, w którym wnoszony jest wniosek. Ten organ centralny prześle wniosek wezwanemu organowi centralnemu, który rozpatrzy wniosek i prześle go właściwemu organowi do wypełnienia.

c) Wezwany organ centralny

Odniesienie: sekcja 3

975. Następne wiersze nie wymagają wyjaśnienia – należy w nich podać dane kontaktowe wezwanego organu centralnego. Informacje te będą znajdowały się w profilu państwa.

d) Dane wnioskodawcy

Odniesienie: sekcja 4

976. Wnioskodawca jest osobą, która składa wniosek w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Wnioskodawcą może być wierzyciel, w tym instytucja publiczna, lub dłużnik, w zależności od rodzaju danego wniosku. Wnioskodawcą może być również przedstawiciel prawny dziecka.

¹⁸⁶

Może to być język urzędowy jednostki państwa wezwanego, takiej jak prowincja lub terytorium, jeżeli państwo to wydało stosowne oświadczenie (art. 44).

e) Dane osoby/osób, na rzecz której(-ych) dochodzone są świadczenia alimentacyjne

Odniesienie: sekcja 5

977. Jeżeli wnioskodawca dochodzi świadczeń alimentacyjnych na swoją rzecz, należy to zaznaczyć w sekcji a). W przypadku innych członków rodziny lub osób pozostających na utrzymaniu wnioskodawcy należy podać wymagane informacje, w tym datę urodzenia każdego dziecka. Jest to niezbędne dla ustalenia, czy dzieci są w wieku poniżej 21 lat, a tym samym czy są objęte konwencją. Imiona należy podawać w takiej formie, w jakiej widnieją na akcie urodzenia lub w innych dokumentach urzędowych.

f) Dane dłużnika

Odniesienie: sekcja 6

a) ☐ osoba ta jest tożsama z osobą wnioskodawcy określonego w pkt 4

978. Pole to należy zaznaczyć, jeżeli wnioskodawcą jest dłużnik. Należy pamiętać, że dłużnik nie może wnioskować o wydanie orzeczenia.

979. We wszystkich przypadkach należy w tym miejscu podać podstawowe informacje o dłużniku. Dodatkowe informacje o dłużniku będą zawarte w formularzu wniosku i w formularzu informacji o sytuacji finansowej, jeżeli formularze te są wykorzystywane w przypadku danego wniosku.

g) Identyfikacja wniosku

Odniesienie: sekcja 7

980. Poniższa tabela zawiera odniesienia dotyczące wniosków na mocy różnych podsekcji art. 10. Należy zaznaczyć pole właściwe dla danego rodzaju składanego wniosku.

Numer artykułu	Wyjaśnienie
Artykuł 10 ust. 1 lit. a)	Wniosek wierzyciela o uznanie lub o uznanie i wykonanie istniejącego orzeczenia, które nie zostało wydane w państwie wezwanym
Artykuł 10 ust. 1 lit. b)	Wniosek wierzyciela o wykonanie istniejącego orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym
Artykuł 10 ust. 1 lit. c)	Wniosek wierzyciela o wydanie nowego orzeczenia w państwie wezwanym, w przypadku gdy nie ma orzeczenia
Artykuł 10 ust. 1 lit. d)	Wniosek wierzyciela o wydanie orzeczenia w państwie wezwanym, w przypadku gdy uznanie i wykonanie istniejącego orzeczenia nie jest możliwe
Artykuł 10 ust. 1 lit. e)	Wniosek wierzyciela o zmianę orzeczenia wydanego w państwie wezwanym

Artykuł 10 ust. 1 lit. f)	Wniosek wierzyciela o zmianę orzeczenia niewydanego w państwie wezwanym
Artykuł 10 ust. 2 lit. a)	Wniosek dłużnika o uznanie istniejącego orzeczenia lub ograniczenie wykonania istniejącego orzeczenia wydanego w państwie wezwanym
Artykuł 10 ust. 2 lit. b)	Wniosek dłużnika o zmianę orzeczenia wydanego w państwie wezwanym
Artykuł 10 ust. 2 lit. c)	Wniosek dłużnika o zmianę orzeczenia niewydanego w państwie wezwanym

Rysunek 37: Tabela wniosków na mocy art. 10**Odniesienie: sekcja 8**

981. Sekcja 8 formularza przekazania zawiera wykaz dokumentów, które trzeba dołączyć do wniosku.
982. Z sekcji 8 lit. a) korzysta się w przypadku wniosku o uznanie i wykonanie na mocy art. 10 ust. 1 lit. a). Należy zaznaczyć pola stosownie do swojego wniosku. Końcowe pola, które odnoszą się do art. 30, należy zaznaczyć w przypadku wniosku o uznanie ugody alimentacyjnej.
983. Jeżeli nie jest to wniosek na mocy art. 10 ust. 1 lit. a), zastosowanie ma wykaz dokumentów określonych w sekcji 8 lit. b) formularza przekazania.

h) Wypełnianie formularza**Odniesienie: sekcja końcowa**

984. Formularz przekazania nie jest podpisywany przez urzędnika, który go wypełnia. Osoba ta musi jednak podać swoje imię i nazwisko oraz datę złożenia wniosku. (Dane kontaktowe już podano na pierwszej stronie).

B. Formularz potwierdzenia

985. Niniejsza sekcja zawiera instrukcje dotyczące wypełniania obowiązkowego formularza potwierdzenia. Jest on stosowany we wszystkich wnioskach na mocy konwencji. Artykuł 12 ust. 3 zawiera wymóg potwierdzenia wpłynięcia wniosku, przy użyciu tego formularza, w terminie sześciu tygodni od daty otrzymania wniosku.

a) Preambuła

986. Pierwszym krokiem jest rozważenie, czy ujawnienie informacji zawartych w formularzu mogłoby narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób. Jeżeli tak, należy zaznaczyć pole u góry formularza.

b) Informacje kontaktowe**Odniesienie: sekcja 1 i sekcja 2**

987. Należy zapewnić, aby podane dane kontaktowe odnosiły się do osoby lub wydziału, które będą odpowiadały za dalsze czynności.

c) Wzywający organ centralny**Odniesienie: sekcja 3**

988. Do wypełnienia tej sekcji należy wykorzystać informacje z otrzymanego wniosku.

d) Szczegóły wniosku**Odniesienie: sekcja 4**

989. Należy określić, jakie wnioski otrzymano, odwołując się do numeru artykułu. Zob. rysunek 37 powyżej dotyczący wypełnienia formularza przekazania, przedstawiający odniesienia do każdego rodzaju wniosków.

990. W sekcji tej należy również podać szczegółowe informacje o wnioskodawcy i osobach, którym należą się świadczenia alimentacyjne. Informacje te podano w formularzu przekazania towarzyszącym otrzymanemu wnioskowi.

e) Podjęte działania wstępne**Odniesienie: sekcja 5**

991. Należy określić, jakie działania zostały podjęte w związku z wnioskiem. Jeżeli nie można rozpatrzyć wniosku, ponieważ wymagane są dodatkowe dokumenty, należy wymienić potrzebne dokumenty lub rodzaje informacji.

992. Jeżeli organ centralny zdecydował, że nie rozpatrzy wniosku, ponieważ w sposób oczywisty nie zostały spełnione wymogi dotyczące wniosku, należy zaznaczyć, czy uzasadnienie podano w potwierdzeniu lub czy zostanie podane w późniejszym terminie. Szczegółowe rozdziały dotyczące rozpatrywania otrzymywanych wniosków o uznanie i wykonanie, wykonanie i wydanie zawierają wyjaśnienie, w jakich przypadkach taka odpowiedź może być stosowna.

f) Wypełnianie formularza**Odniesienie: sekcja końcowa**

993. Formularz nie jest podpisany, lecz w formularzu powinno być podane imię i nazwisko urzędnika organu centralnego, który jest odpowiedzialny za jego wypełnienie.

II. Instrukcje dotyczące wypełniania zalecanych formularzy wniosku

994. Ta część rozdziału zawiera instrukcje dotyczące wypełniania zalecanych formularzy na potrzeby przekazywania następujących wniosków między organami centralnymi:

- wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie,
- wniosku o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym,
- wniosku o wydanie orzeczenia,
- wniosku o zmianę orzeczenia.

995. Sekcja ta podzielona jest na trzy części.

996. Pierwsza część zawiera instrukcje dotyczące wypełniania zalecanych formularzy wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie, wykonanie, wydanie oraz zmianę.

997. Druga część zawiera instrukcje dotyczące wypełniania dodatkowych formularzy.

998. W trzeciej części znajdują się listy kontrolne, w których wymieniono dokumenty dołączane do poszczególnych rodzajów wniosków.

A. Zalecany formularz wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie

999. Sekcja ta zawiera instrukcje dotyczące wypełniania zalecanego formularza, który należy stosować w przypadku wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych albo ugody alimentacyjnej. Więcej informacji na temat procedur dotyczących tego wniosku znajduje się w rozdziale 4.

1. Wypełnianie formularza

a) Formularz, który należy zastosować

1000. Jeżeli wnioskodawca jest wierzycielem, w tym instytucją publiczną, która działa w imieniu wierzyciela lub udzieliła wierzycielowi świadczeń, bądź dłużnikiem, należy użyć formularza dla wniosków na mocy art. 10 ust. 1 lit. a) oraz art. 10 ust. 2 lit. a). Należy zaznaczyć numery artykułów, które mają zastosowanie.

b) Ochrona danych osobowych i informacji poufnych

Odniesienie: akapit wprowadzający

1001. Konwencja stanowi, że nie wolno ujawniać ani potwierdzać informacji zgromadzonych lub przekazanych we wnioskach na mocy konwencji, jeżeli mogłoby to narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób.
1002. Jeżeli istnieje taka obawa, należy zaznaczyć odpowiednie pole w formularzu wniosku i podać dane osobowe na odrębnym formularzu (formularz informacji zastrzeżonych), a nie w sekcji 2.
1003. Wymogi dotyczące ochrony danych osobowych i informacji poufnych omówiono kompleksowo w rozdziale 3.

c) Imię i nazwisko oraz dane kontaktowe wnioskodawcy

Odniesienie: sekcja 2

1004. Należy określić, czy wnioskodawca jest wierzycielem (osobą, na rzecz której dochodzone lub należne są świadczenia alimentacyjne), dłużnikiem czy przedstawicielem któregoś z nich.
1005. Dane kontaktowe są wykorzystywane do dwóch celów. Po pierwsze, określają strony wniosku, tak aby każdy organ centralny lub organ właściwy w każdym państwie mógł prawidłowo rozpocząć postępowanie lub utworzyć dokumentację. Po drugie, dane kontaktowe muszą być wystarczające do powiadomienia wnioskodawcy w przypadku wniesienia środka odwoławczego od decyzji o uznaniu i wykonaniu orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

Dobra praktyka: wzywający organ centralny powinien zawsze dysponować prawidłowym adresem wnioskodawcy lub innymi środkami kontaktu z nim. Podczas rozpatrywania wniosku mogą pojawić się kwestie, które będą wymagały przesłania dodatkowych informacji lub dokumentów, a organ centralny w państwie wzywającym (państwie wysyłającym) będzie musiał mieć możliwość skontaktowania się z wnioskodawcą w celu uzyskania tych informacji lub dokumentów.

1006. Niektóre państwa mogą zdecydować się na wykorzystanie adresu organu centralnego lub innego właściwego organu jako adresu wnioskodawcy, jeżeli ujawnienie adresu osobistego nie jest dozwolone na mocy prawa państwa wzywającego¹⁸⁷.

1007. Jeżeli wnioskodawca jest instytucją publiczną, należy podać te informacje.

d) Dane osoby/osób, na rzecz której(-ych) dochodzone lub należne są świadczenia alimentacyjne

Odniesienie: sekcja 3

1008. Wniosek musi zawierać informacje wystarczające do zidentyfikowania wszystkich osób, na rzecz których świadczenia alimentacyjne są dochodzone lub należne na mocy orzeczenia. Będzie to obejmowało zarówno wnioskodawcę (zwykle rodzica, chociaż dziecko również może być wnioskodawcą), jak i wszelkie dzieci, do których konwencja ma zastosowanie. W każdym przypadku trzeba podać datę urodzenia, aby potwierdzić tożsamość wszystkich osób uprawnionych do świadczeń alimentacyjnych i ustalić ich wiek, aby upewnić się, czy orzeczenie wchodzi w zakres stosowania konwencji.

1009. Trzeba również podać, na jakiej podstawie dochodzone lub należne są świadczenia alimentacyjne na rzecz wnioskodawcy i dzieci. Informacje te pozwolą państwu wezwanemu stwierdzić, czy wniosek wchodzi w zakres stosowania konwencji. Dotyczy to relacji pomiędzy wnioskodawcą lub osobą, na rzecz której dochodzone lub należne są świadczenia alimentacyjne, a dłużnikiem.

Wyjaśnienie terminów

1010. W tej sekcji formularza używa się następujących terminów:

Odniesienie: sekcje 3.1 i 3.2

- Pochodzenie dziecka
Należy zaznaczyć to pole wyboru, jeżeli podstawą świadczeń alimentacyjnych są stosunki między rodzicami a dziećmi. Obejmuje to zarówno sytuacje, w których dzieci urodziły się w trakcie trwania małżeństwa, więc pochodzenie dzieci jest domniemane lub ustalone jako kwestia prawna, jak i sytuacje, w których powiązanie między rodzicem a dzieckiem zostało ustalone lub potwierdzone w drodze badań.
- Małżeństwo
Należy zaznaczyć to pole, jeżeli strony pozostawały ze sobą w związku małżeńskim.
- Powinowactwo
Należy zaznaczyć to pole, jeżeli stosunki między wnioskodawcą a dłużnikiem były oparte na więzi pokrewieństwa – na przykład dłużnik jest wujem, stryjem lub innym krewnym. Ma to zastosowanie wyłącznie wtedy, gdy zarówno państwo wezwane, jak i państwo wzywające rozszerzyły zakres stosowania konwencji na te rodzaje stosunków rodzinnych (zob. rozdział 3).

¹⁸⁷ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 612.

- Dziadek / rodzeństwo / wnuk
Należy zaznaczyć to pole, jeżeli relacja między wnioskodawcą a dłużnikiem zaliczała się do wymienionych rodzajów stosunków. Ma to zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy zarówno państwo wezwane, jak i państwo wzywające rozszerzyły zakres stosowania konwencji na te rodzaje stosunków rodzinnych.
 - *In loco parentis* lub równoważne stosunki
In loco parentis oznacza relację, w której osoba dorosła pełni wobec dziecka obowiązki rodzica. Może to mieć miejsce w przypadku, gdy dorosły mieszkał z dziećmi, zachowując się wobec dziecka jak rodzic. W niektórych państwach obejmuje to stosunki z macochą/ojczymem.
 - Związek analogiczny do małżeńskiego
Należy zaznaczyć to pole wyboru, jeżeli strony nie zawarły ze sobą związku małżeńskiego, ale pozostawały w związku analogicznym do małżeńskiego. W niektórych państwach jest on zwany związkiem partnerskim. Ma to zastosowanie wyłącznie wtedy, gdy zarówno państwo wezwane, jak i państwo wzywające rozszerzyły zakres stosowania konwencji na te rodzaje stosunków (zob. rozdział 3).
1011. Należy wypełnić sekcję 3.1, podając informacje dotyczące wnioskodawcy. Datę urodzenia wnioskodawcy ujęto już w sekcji 2. Należy wypełnić tę sekcję, jeżeli wnioskodawca jest dzieckiem.
1012. Należy wypełnić sekcję 3.2, podając informacje dotyczące dzieci, na rzecz których świadczenia alimentacyjne są dochodzone lub należne. Jeżeli dziecko jest wnioskodawcą, trzeba wypełnić tylko sekcję 3.2. Jeżeli dzieci jest więcej niż troje, należy zaznaczyć pole wyboru 3.4 i dołączyć dodatkowe informacje na osobnej stronie.
1013. Należy wypełnić sekcję 3.3, jeżeli świadczenia alimentacyjne są dochodzone lub należne na rzecz osoby innej niż wnioskodawca lub dziecko.

e) Imię i nazwisko oraz dane kontaktowe dłużnika

Odniesienie: sekcja 4.1

1014. Należy określić, czy dłużnik jest wnioskodawcą.
1015. Szczegółowe dane dłużnika w sekcji 4.1 są potrzebne do rozpatrzenia wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie oraz do powiadomienia dłużnika zgodnie z prawem państwa wezwanego. Wnioskodawca powinien wypełnić tę sekcję w zakresie, w jakim dysponuje informacjami. W razie konieczności państwo wezwane musi wykorzystać usługi lokalizowania lub poszukiwania w celu znalezienia dłużnika, jeżeli jego dokładne miejsce pobytu nie jest znane.

Dobra praktyka: Jeśli wnioskodawca nie zna miejsca pobytu dłużnika, należy podać jak najwięcej innych informacji na temat ostatniego znanego miejsca pobytu dłużnika – na przykład dane pracodawcy lub lokalizację. Można też podać informacje o innych powiązaniach z danym państwem – na przykład o krewnych, u których dłużnik może przebywać.

f) Imię i nazwisko oraz dane kontaktowe pełnomocnika wierzyciela

Odniesienie: sekcja 4.2

1016. W tej sekcji należy podać szczegółowe dane dotyczące miejsca pobytu wierzyciela lub informacje o pełnomocniku wierzyciela. W wielu przypadkach pełnomocnik może być radcą prawnym wierzyciela.
1017. W sekcji 4.3 należy podać „osobisty numer identyfikacyjny”, jeżeli jest znany. Może to być numer ubezpieczenia społecznego (Stany Zjednoczone, Kanada), numer ewidencji podatkowej (Australia) lub inny przypisany przez rząd numer, który może pomóc organowi centralnemu w państwie wezwanym w zlokalizowaniu dłużnika lub w zweryfikowaniu jego tożsamości w państwowych i innych bazach danych.

g) Gdzie wysłać płatność

Odniesienie: sekcja 5

1018. Jeżeli orzeczenie ma zostać wykonane, państwo wezwane musi wiedzieć, gdzie przysyłać płatności. Jeżeli płatności trafiają do właściwego organu w państwie wzywającym w celu przetworzenia, należy w tym miejscu podać szczegółowe dane dotyczące przetwarzania płatności lub jednostki wypłaty płatności oraz numer referencyjny akt/rachunku, tak aby można było odpowiednio zidentyfikować płatności.

Nie wypełniaj tej części formularza, jeśli istnieje obawa z powodu ryzyka dla wnioskodawcy. Skorzystaj z formularza informacji zastrzeżonych.

h) Wniosek tylko o uznanie

Odniesienie: sekcja 6

1019. Jeżeli dany wniosek jest wnioskiem tylko o uznanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, a wnioskodawca nie chce, aby orzeczenie zostało wykonane po jego uznaniu, należy zaznaczyć pole w sekcji 6. Należy zwrócić uwagę, że w przypadku wniosku tylko o uznanie nie jest wymagany dokument stwierdzający wykonalność. Wymagane jest tylko oświadczenie, że orzeczenie jest skuteczne w państwie pochodzenia. Więcej informacji na temat wniosków tylko o uznanie znajduje się w rozdziale 4.

i) Podstawy jurysdykcji uznania i wykonania orzeczenia

Odniesienie: sekcja 7

1020. Sekcji tej nie trzeba wypełniać, jeżeli dany wniosek jest wnioskiem o uznanie lub o uznanie i wykonanie ugody alimentacyjnej.
1021. Jeżeli wniosek jest wnioskiem o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, państwo wezwane musi znać podstawę prawną, na której można oprzeć uznanie i wykonanie orzeczenia.
1022. W zalecanym formularzu wymieniono podstawy jurysdykcji. Pochodzą one z art. 20. W stosownych przypadkach należy odwołać się do samego orzeczenia, informacji przekazanych przez wnioskodawcę lub do akt właściwego organu. Ważne jest zaznaczenie w formularzu wszystkich pól, które mogą mieć zastosowanie. Jeżeli pozwany zgłasza sprzeciw wobec uznania lub uznania i wykonania, jego zadaniem jest wykazać, że żadna z podstaw uznania i wykonania nie ma zastosowania.

1023. Więcej informacji o rodzajach sytuacji, które mogłyby wskazywać podstawę uznania i wykonania, można znaleźć w załączniku do niniejszego rozdziału.

j) Obecność pozwanego

Odniesienie: sekcja 8

1024. Jak omówiono w rozdziale 4, aby orzeczenie można było uznać lub uznać i wykonać, państwo wezwane musi mieć pewność, że pozwany został powiadomiony o wniosku lub postępowaniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych zgodnie z wymogami prawa państwa, w którym wydano orzeczenie, i że miał możliwość przedstawienia swojego stanowiska lub był reprezentowany podczas postępowania. Jeżeli skorzystano z procedury administracyjnej, w ramach której orzeczenie zostało wydane bez przeprowadzenia rozprawy, pozwany musiał zostać powiadomiony o orzeczeniu po jego wydaniu i musiał mieć odpowiednią możliwość wniesienia środka zaskarżenia orzeczenia wydanego przez organ, zgodnie z wymogami prawa państwa, które wydało to orzeczenie.
1025. Wymogu tego dotyczy sekcja 8 formularza. Należy określić, czy pozwany był obecny w państwie pochodzenia oraz czy był reprezentowany.
1026. Obecność pozwanego może jasno wynikać z brzmienia orzeczenia, jeżeli stwierdzono w nim, że pozwany stawiał się podczas postępowania w sprawie dotyczącej zobowiązań alimentacyjnych, był reprezentowany lub wniósł środek zaskarżenia orzeczenia.
1027. Jeżeli pozwany nie był obecny ani nie był reprezentowany, wówczas właściwy organ będzie musiał potwierdzić, że pozwany został należycie powiadomiony zgodnie z wymogami prawa państwa, w którym wydano orzeczenie, i z uwzględnieniem wszystkich okoliczności. Na potrzeby spełnienia tego wymogu opracowano zalecany formularz (dokument poświadczający należyte powiadomienie). Wypełnianie tego formularza omówiono poniżej.
1028. W przypadku wydania orzeczenia w systemie, w którym przeprowadzenie rozprawy nie jest wymagane, należy wskazać nieobecność dłużnika/pozwanego; dokument poświadczający należyte powiadomienie zawsze będzie wymagany.
1029. Może zaistnieć sytuacja, że orzeczenia wydanego bez należytego powiadomienia pozwanego nie da się uznać lub wykonać na mocy konwencji.

k) Formularz informacji o sytuacji finansowej

Odniesienie: sekcja 9

1030. Formularz informacji o sytuacji finansowej będzie niezbędny w przypadku, gdy orzeczenie ma zostać wykonane po jego uznaniu. Instrukcje dotyczące wypełniania tego formularza znajdują się w sekcji IV niniejszego rozdziału.

l) Pomoc prawna

Odniesienie: sekcja 10

1031. W większości przypadków, w których wierzyciel składa wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie, państwo wezwane musi zapewnić bezpłatną pomoc prawną (zob. rozdział 3), a wnioskodawca nie musi podawać żadnych dalszych informacji na temat tej kwestii.

1032. Trzeba będzie jednak wypełnić sekcję 10, jeżeli:

- wniosek składa wierzyciel i dotyczy on zobowiązań alimentacyjnych innych niż te, które wynikają ze stosunków między rodzicami a dziećmi w przypadku dzieci w wieku poniżej 21 lat, lub
- wniosek składa dłużnik.

1033. Jeżeli któraś z tych sytuacji ma miejsce, państwo wezwane może użyć kryterium sytuacji majątkowej lub istoty sprawy przy podejmowaniu decyzji dotyczącej udzielenia pomocy. Formularz informacji o sytuacji finansowej będzie dotyczyć kryterium sytuacji majątkowej dziecka, a wnioskodawca powinien ująć w nim również informacje potwierdzające, czy wnioskodawca korzystał z pomocy prawnej w państwie pochodzenia. Powinno wystarczyć pismo od organu, który udzielił pomocy.

m) Imię i nazwisko osoby wyznaczonej do kontaktów w organie centralnym odpowiedzialnym za rozpatrzenie wniosku

Odniesienie: sekcja 12

1034. Należy określić osobę w organie centralnym, która jest odpowiedzialna za wypełnienie wniosku albo za sprawdzenie wniosku, jeżeli wnioskodawca wypełnił go osobiście. Zgodnie z „neutralnym, wyważonym” podejściem, w ramach którego zezwala się na elektroniczne przekazywanie dokumentów, formularz nie musi być podpisany.

B. Zalecany formularz wniosku o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym

1035. Niniejsza sekcja zawiera instrukcje dotyczące wypełniania zalecanego formularza wniosku o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym. Zob. informacje na temat tego wniosku w rozdziale 6.

1. Wypełnianie formularza

a) Formularz, który należy zastosować

1036. Należy zastosować zalecany formularz w odniesieniu do art. 10 ust. 1 lit. b), ponieważ we wniosku wzywa się państwo wezwane do wykonania jego własnego orzeczenia lub orzeczenia wcześniej uznanego w państwie wezwanym.

b) Ochrona danych osobowych i informacji poufnych

Odniesienie: akapit wprowadzający oraz sekcja 2 lit. d), e), f) i g)

1037. Konwencja stanowi, że nie wolno ujawniać ani potwierdzać informacji zgromadzonych lub przekazanych we wnioskach na mocy konwencji, jeżeli mogłoby to narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób.

1038. Jeżeli istnieje taka obawa, należy zaznaczyć odpowiednie pole w formularzu wniosku i podać dane osobowe na odrębnym formularzu (formularz informacji zastrzeżonych), a nie w sekcji 2.

1039. Wymogi dotyczące ochrony danych osobowych i informacji poufnych omówiono kompleksowo w rozdziale 3.

c) Imię i nazwisko oraz dane kontaktowe wnioskodawcy**Odniesienie: sekcja 2**

1040. Dane kontaktowe są wykorzystywane do dwóch celów. Po pierwsze, określają strony wniosku, tak aby każdy organ centralny lub właściwy mógł prawidłowo rozpocząć postępowanie lub utworzyć dokumentację. Po drugie, dane kontaktowe muszą być wystarczające do tego, żeby państwo wzywające mogło skontaktować się z wnioskodawcą, w przypadku gdy właściwy organ w państwie wezwanym wymaga dalszych informacji, aby zainicjować wykonanie (*np.* w celu potwierdzenia kwoty zaległych świadczeń alimentacyjnych).
1041. Niektóre państwa mogą zdecydować się na wykorzystanie adresu organu centralnego lub innego właściwego organu jako adresu wnioskodawcy, jeżeli ujawnienie adresu osobistego nie jest dozwolone na mocy prawa państwa wzywającego¹⁸⁸. Może to być dobrą praktyką również w sytuacjach, gdy w państwie wzywającym istnieje program egzekwowania alimentów na rzecz dzieci i w ramach tego programu dostępne są dodatkowe informacje o dłużniku, jego majątku i dochodach lub o obliczeniach kwoty świadczeń zaległych, które to informacje mogłyby być pomocne właściwemu organowi w państwie wezwanym w wykonaniu orzeczenia. W takim przypadku szybciej będzie zwrócić się o dalsze informacje lub pomoc bezpośrednio w ramach tego programu lub do właściwego organu, który ma te informacje (*np.* agencji alimentacyjnej), zamiast do wnioskodawcy.
1042. Należy podać te informacje, jeżeli wnioskodawca jest instytucją publiczną.

Dobra praktyka: wzywający organ centralny powinien zawsze dysponować ważnym adresem wnioskodawcy lub innymi środkami kontaktu z nim. Podczas wykonywania mogą pojawić się kwestie, które będą wymagały przesłania dodatkowych informacji lub dokumentów, a organ centralny w państwie wzywającym będzie musiał mieć możliwość skontaktowania się z wnioskodawcą w celu uzyskania tych informacji lub dokumentów.

d) Dane osoby/osób, na rzecz której(-ych) dochodzone lub należne są świadczenia alimentacyjne**Odniesienie: sekcja 3**

1043. Wniosek musi zawierać informacje wystarczające do zidentyfikowania wszystkich osób, na rzecz których świadczenia alimentacyjne są dochodzone lub należne na mocy orzeczenia. Będzie to obejmowało zarówno wnioskodawcę (zwykle rodzica dzieci), jak i wszelkie dzieci, do których konwencja ma zastosowanie. W każdym przypadku trzeba podać datę urodzenia, gdyż należy zapewnić, aby orzeczenie wchodziło w zakres stosowania konwencji (zob. rozdział 3).
1044. Trzeba również podać, na jakiej podstawie świadczenia alimentacyjne na rzecz wnioskodawcy i dzieci są dochodzone lub należne. Informacje te pozwolą państwu wezwanemu stwierdzić, czy wniosek wchodzi w zakres stosowania konwencji.

¹⁸⁸ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 612.

Wyjaśnienie terminów

1045. W tej sekcji stosuje się następujące terminy:

Odniesienie: sekcje 3.1 i 3.2

- Pochodzenie dziecka
Należy zaznaczyć to pole wyboru, jeżeli podstawą świadczeń alimentacyjnych są stosunki między rodzicami a dziećmi. Obejmuje to zarówno sytuacje, w których dzieci urodziły się w trakcie trwania małżeństwa, więc pochodzenie dzieci jest domniemane lub ustalone jako kwestia prawna, jak i sytuacje, w których powiązanie między rodzicem a dzieckiem zostało ustalone lub potwierdzone w drodze badań.
 - Małżeństwo
Należy zaznaczyć to pole, jeżeli orzeczenie dotyczy związku małżeńskiego między wnioskodawcą a dłużnikiem.
 - Powinowactwo
Należy zaznaczyć to pole, jeżeli jeśli stosunki między wnioskodawcą a dłużnikiem były oparte na więzi pokrewieństwa – na przykład pozwany jest wujem, stryjem lub innym krewnym. Ma to zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy zarówno państwo wezwane, jak i państwo wzywające rozszerzyły zakres stosowania konwencji na te rodzaje stosunków rodzinnych.
 - Dziadek / rodzeństwo / wnuk
Należy zaznaczyć jedno pole, jeżeli relacja między wnioskodawcą a dłużnikiem zaliczała się do wymienionych rodzajów stosunków. Ma to zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy zarówno państwo wezwane, jak i państwo wzywające rozszerzyły zakres stosowania konwencji na te rodzaje stosunków rodzinnych.
 - *In loco parentis* lub równoważne stosunki
In loco parentis oznacza relację, w której osoba dorosła zastępuje rodzica wobec dziecka. Może to mieć miejsce, w przypadku gdy dorosły mieszkał z dziećmi, zachowując się wobec dziecka jak rodzic. W niektórych państwach obejmuje to stosunki z macochą/ojczymem.
 - Związek analogiczny do małżeńskiego
Należy zaznaczyć to pole wyboru, jeżeli strony nie zawarły ze sobą związku małżeńskiego, ale pozostawały w związku analogicznym do małżeńskiego. W niektórych państwach jest on zwany związkiem partnerskim. Ma to zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy zarówno państwo wezwane, jak i państwo wzywające rozszerzyły zakres stosowania konwencji na te rodzaje stosunków.
1046. Należy wypełnić sekcję 3.1, podając informacje dotyczące wnioskodawcy. Datę urodzenia wnioskodawcy ujęto już w sekcji 2. Należy wypełnić tę sekcję, jeżeli wnioskodawca jest dzieckiem.
1047. Należy wypełnić sekcję 3.2, podając informacje dotyczące dzieci, na rzecz których świadczenia alimentacyjne są dochodzone lub należne. Jeżeli dziecko jest wnioskodawcą, trzeba wypełnić tylko sekcję 3.2. Jeżeli dzieci jest więcej niż troje, należy zaznaczyć pole wyboru 3.4 i dołączyć dodatkowe informacje na osobnej stronie.
1048. Należy wypełnić sekcję 3.3, jeżeli świadczenia alimentacyjne są dochodzone lub należne na rzecz osoby innej niż wnioskodawca lub dziecko.

e) Imię i nazwisko oraz dane kontaktowe dłużnika (pозwanego)

Odniesienie: sekcja 4

1049. Dane pozwanego są potrzebne organowi egzekucyjnemu do rozpatrzenia wniosku o wykonanie. Wnioskodawca powinien wypełnić tę sekcję w zakresie, w jakim dysponuje informacjami. W razie konieczności państwo wezwane wykorzysta usługi lokalizowania lub poszukiwania w celu znalezienia dłużnika, jeżeli jego dokładne miejsce pobytu nie jest znane.

Dobra praktyka: Jeśli wnioskodawca nie zna miejsca pobytu dłużnika, należy podać jak najwięcej innych informacji na temat ostatniego znanego miejsca pobytu dłużnika (dane pracodawcy, lokalizacja itp.). Można też zdecydować się na podanie informacji o innych powiązaniach z danym państwem – na przykład o krewnych, u których dłużnik może przebywać.

1050. Należy podać „osobisty numer identyfikacyjny”, jeżeli jest znany. Może to być numer ubezpieczenia społecznego (Stany Zjednoczone, Kanada), numer ewidencji podatkowej (Australia) lub inny przypisany przez rząd numer, który może pomóc organowi centralnemu w państwie wezwanym w zlokalizowaniu dłużnika lub w zweryfikowaniu jego tożsamości w państwowych i innych bazach danych.

f) Gdzie wysłać płatność

Odniesienie: sekcja 5

1051. Państwo wezwane musi wiedzieć, gdzie przysyłać płatności. Jeżeli płatności trafiają do właściwego organu w państwie wzywającym w celu przetworzenia, należy w tym miejscu podać szczegółowe dane dotyczące przetwarzania płatności lub jednostki wypłaty płatności oraz numer referencyjny akt/rachunku, tak aby można było odpowiednio zidentyfikować płatności.

Nie wypełniaj tej części formularza, jeśli istnieje obawa z powodu ryzyka dla wnioskodawcy. Skorzystaj z formularza informacji zastrzeżonych.

g) Informacje o orzeczeniu wydanym w państwie wezwanym

Odniesienie: sekcja 6

1052. W przypadku wniosku skierowanego do państwa o wykonanie jego własnego orzeczenia trzeba podać podstawowe informacje o danym orzeczeniu, aby państwo wezwane mogło zlokalizować właściwe akta sądowe lub administracyjne i aby można było uzyskać kopie orzeczenia. Zazwyczaj informacje potrzebne do wypełnienia tej sekcji będą zawarte w samym orzeczeniu.

h) Dokumenty załączone do wniosku

Odniesienie: sekcja 7

1053. Należy określić, które z wymienionych dokumentów zostały załączone. W każdym przypadku musi to być orzeczenie w rodzaju jednego z wymienionych, dokument określający kwotę zaległych płatności (jeżeli istnieją zaległe świadczenia na mocy orzeczenia) oraz formularz informacji o sytuacji finansowej.

1054. Należy zaznaczyć „Decyzja (lub rejestracja) dokonana w państwie wezwanym w celu uznania orzeczenia innego państwa”, jeżeli orzeczenia, o którego wykonanie się wnioskuje, nie wydało państwo wezwane, lecz zostało ono wcześniej uznane w państwie wezwanym. Szczegółowe informacje o tym uznaniu, jeżeli są znane, lub decyzja o uznaniu mogą być załączone do wniosku.

i) Pomoc prawna

Odniesienie: sekcja 8

1055. Sekcję 8 trzeba będzie wypełnić, jeżeli wniosek składa wierzyciel i dotyczy on zobowiązań alimentacyjnych innych niż te, które wynikają ze stosunków między rodzicami a dziećmi w przypadku dzieci w wieku poniżej 21 lat. W takim przypadku państwo wezwane będzie musiało uzyskać informacje, czy wnioskodawca (wierzyciel) korzystał z pomocy prawnej w państwie pochodzenia.

1056. Jeżeli ta sytuacja ma miejsce, państwo wezwane może – przy podejmowaniu decyzji dotyczącej udzielenia pomocy – użyć kryterium sytuacji majątkowej lub istoty sprawy. Formularz informacji o sytuacji finansowej będzie dotyczył kryterium sytuacji majątkowej dziecka, a wnioskodawca powinien ująć w nim również informacje potwierdzające, czy wnioskodawca korzystał z pomocy prawnej w państwie pochodzenia. Powinno wystarczyć pismo od organu, który udzielił pomocy.

j) Oświadczenia

Odniesienie: sekcja 10

1057. Należy określić osobę w organie centralnym, która jest odpowiedzialna za wypełnienie wniosku albo za sprawdzenie wniosku, jeżeli wnioskodawca wypełnił go osobiście. Zgodnie z „neutralnym, wyważonym” podejściem, w ramach którego zezwala się na elektroniczne przekazywanie dokumentów, formularz nie musi być podpisany.

C. Zalecany formularz wniosku o wydanie orzeczenia

1058. Sekcja ta zawiera informacje dotyczące wypełniania zalecanego formularza wniosku o wydanie orzeczenia. Więcej informacji na temat tego wniosku znajduje się w rozdziale 8.

1. Wypełnianie formularza

a) Formularz, który należy zastosować

1059. Należy zastosować zalecany formularz w odniesieniu do art. 10 ust. 1 lit. c) i d), ponieważ wniosek dotyczy wydania orzeczenia. Należy zaznaczyć pole odnoszące się do odpowiedniego wniosku.

b) Ochrona danych osobowych i informacji poufnych

Odniesienie: akapit wprowadzający oraz sekcja 2 lit. d), e), f) i g)

1060. Konwencja stanowi, że nie wolno ujawniać ani potwierdzać informacji zgromadzonych lub przekazanych we wnioskach na mocy konwencji, jeżeli mogłoby to narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób.

1061. Jeżeli istnieje taka obawa, należy zaznaczyć odpowiednie pole w formularzu wniosku i podać dane osobowe na odrębnym formularzu (formularz informacji zastrzeżonych), a nie w sekcji 2.
1062. Wymogi dotyczące ochrony danych osobowych i informacji poufnych omówiono kompleksowo w rozdziale 3.

c) Imię i nazwisko oraz dane kontaktowe wnioskodawcy

Odniesienie: sekcja 2

1063. Dane kontaktowe są wykorzystywane do dwóch celów. Po pierwsze, służą one do określenia stron wniosku, tak aby każdy organ centralny lub właściwy mógł prawidłowo rozpocząć postępowanie lub utworzyć dokumentację. Po drugie, dane kontaktowe muszą być wystarczające do tego, żeby państwo wzywające mogło skontaktować się z wnioskodawcą, w przypadku gdy do wydania orzeczenia wymagane są dalsze informacje.
1064. Należy podać wymagane informacje o wnioskodawcy – w sekcji 2 albo w formularzu informacji zastrzeżonych. Niektóre państwa mogą zdecydować się na wykorzystywanie adresu i danych kontaktowych organu centralnego jako adresu i danych wnioskodawcy, jeżeli ujawnienie adresu osobistego nie jest dozwolone na mocy prawa państwa wzywającego¹⁸⁹. W takim przypadku wzywający organ centralny musi jednak mieć możliwość skontaktowania się z wnioskodawcą, na wypadek gdyby wezwany organ centralny lub właściwy organ potrzebowały dalszych informacji lub gdyby konieczne było podjęcie dalszych czynności przez państwo wezwane. Będzie to szczególnie ważne w przypadkach, gdy trzeba skontaktować się z wnioskodawcą, aby wziął udział w badaniach mających na celu ustalenie pochodzenia dziecka.

***Dobra praktyka:** wzywający organ centralny powinien zawsze dysponować ważnym adresem wnioskodawcy lub innymi środkami kontaktu z nim. Podczas rozpatrywania wniosku o wydanie mogą pojawić się kwestie, które będą wymagały przesłania dodatkowych informacji lub dokumentów, a organ centralny w państwie wzywającym (państwie wysyłającym) będzie musiał mieć możliwość skontaktowania się z wnioskodawcą w celu uzyskania tych informacji lub dokumentów.*

d) Dane osoby/osób, na rzecz której(-ych) dochodzone lub należne są świadczenia alimentacyjne

Odniesienie: sekcja 3

1065. Wniosek musi zawierać informacje wystarczające do zidentyfikowania wszystkich osób, na rzecz których dochodzone lub należne są świadczenia alimentacyjne. Będzie to obejmowało zarówno wnioskodawcę (zwykle rodzica dzieci), jak i wszelkie dzieci, do których konwencja ma zastosowanie. W każdym przypadku trzeba podać datę urodzenia, gdyż należy zapewnić, aby orzeczenie wchodziło w zakres stosowania konwencji (zob. rozdział 3).
1066. Trzeba również podać, na jakiej podstawie świadczenia alimentacyjne na rzecz wnioskodawcy i dzieci są dochodzone lub należne. Informacje te pozwolą państwu wezwanemu stwierdzić, czy wniosek wchodzi w zakres stosowania konwencji. Dotyczy to relacji pomiędzy wnioskodawcą lub inną osobą, na rzecz której

¹⁸⁹ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 612.

dochodzone lub należne są świadczenia alimentacyjne, a pozwanym/dłużnikiem.

Wyjaśnienie terminów

1067. W tej sekcji stosuje się następujące terminy:

Odniesienie: sekcje 3.1 i 3.2

- **Pochodzenie dziecka**
Należy zaznaczyć to pole wyboru, jeżeli podstawą świadczeń alimentacyjnych są stosunki między rodzicami a dziećmi. Obejmuje to zarówno sytuację, w których dzieci urodziły się w trakcie trwania małżeństwa, więc pochodzenie dzieci jest domniemane lub ustalone jako kwestia prawna, jak i sytuację, w których może zachodzić konieczność ustalenia lub potwierdzenia powiązania między rodzicem a dzieckiem w drodze badań.
 - **Małżeństwo**
Należy zaznaczyć to pole, jeżeli orzeczenie dotyczy związku małżeńskiego między wnioskodawcą a dłużnikiem.
 - **Powinowactwo**
Należy zaznaczyć to pole, jeżeli jeśli stosunki między wnioskodawcą a dłużnikiem były oparte na więzi pokrewieństwa – na przykład pozwany jest wujem, stryjem lub innym krewnym. Ma to zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy zarówno państwo wezwane, jak i państwo wzywające rozszerzyły zakres stosowania konwencji na te rodzaje stosunków rodzinnych.
 - **Dziadek / rodzeństwo / wnuk**
Należy zaznaczyć jedno pole, jeżeli relacja między wnioskodawcą a dłużnikiem zaliczała się do wymienionych rodzajów stosunków. Ma to zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy zarówno państwo wezwane, jak i państwo wzywające rozszerzyły zakres stosowania konwencji na te rodzaje stosunków rodzinnych.
 - ***In loco parentis* lub równoważne stosunki**
In loco parentis oznacza relację, w której osoba dorosła pełni wobec dziecka obowiązki rodzica. Może to mieć miejsce, w przypadku gdy dorosły mieszkał z dziećmi, zachowując się wobec dziecka jak rodzic. W niektórych państwach obejmuje to stosunki z macochą/ojczymem.
 - **Związek analogiczny do małżeńskiego**
Należy zaznaczyć to pole wyboru, jeżeli strony nie zawarły ze sobą związku małżeńskiego, ale pozostawały w związku analogicznym do małżeńskiego. W niektórych państwach jest on zwany związkiem partnerskim. Ma to zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy zarówno państwo wezwane, jak i państwo wzywające rozszerzyły zakres stosowania konwencji na te rodzaje stosunków.
1068. Należy wypełnić sekcję 3.1, podając informacje dotyczące wnioskodawcy. Datę urodzenia wnioskodawcy ujęto już w sekcji 2. Należy wypełnić tę sekcję, jeżeli wnioskodawca jest dzieckiem.
1069. Należy wypełnić sekcję 3.2, podając informacje dotyczące dzieci, na rzecz których świadczenia alimentacyjne są dochodzone lub należne. Jeżeli dziecko jest wnioskodawcą, trzeba wypełnić tylko sekcję 3.2. Jeżeli dzieci jest więcej niż troje, należy zaznaczyć pole wyboru 3.4 i dołączyć dodatkowe informacje na osobnej stronie.
1070. Należy wypełnić sekcję 3.3, jeżeli świadczenia alimentacyjne są dochodzone lub należne na rzecz osoby innej niż wnioskodawca lub dziecko.

e) Imię i nazwisko oraz dane kontaktowe pozwanego/dłużnika**Odniesienie: sekcja 4**

1071. W tej sekcji wnioskodawca musi podać informacje wystarczające do zidentyfikowania dłużnika i ustalenia jego miejsca pobytu na potrzeby powiadomienia go o wniosku. Jeżeli aktualny adres zamieszkania jest nieznany, podać można inne informacje, w tym poprzednie adresy zamieszkania lub dane kontaktowe innych osób, które mogą być w stanie pomóc w ustaleniu miejsca pobytu dłużnika. Należy zauważyć, że w formularzu informacji o sytuacji finansowej (omówionym poniżej) również przewidziano miejsce na dodatkowe informacje dotyczące dłużnika.
1072. Należy podać „osobisty numer identyfikacyjny”, jeżeli jest znany. Może to być numer ubezpieczenia społecznego (Stany Zjednoczone, Kanada), numer ewidencji podatkowej (Australia) lub inny przypisany przez rząd numer, który może pomóc organowi centralnemu w państwie wezwanym w zlokalizowaniu dłużnika lub w zweryfikowaniu jego tożsamości w państwowych i innych bazach danych.

f) Gdzie wysłać płatność**Odniesienie: sekcja 5**

1073. Jeżeli wnioskodawca chce, żeby orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych było monitorowane i wykonane po jego uzyskaniu, państwo wezwane będzie musiało wiedzieć, gdzie wysłać płatności. Jeżeli płatności trafią do właściwego organu w państwie wzywającym w celu przetworzenia, należy w tym miejscu podać szczegółowe dane dotyczące przetwarzania płatności lub jednostki wypłaty płatności oraz numer referencyjny akt/rachunku, tak aby można było odpowiednio zidentyfikować płatności.

g) Cel wniosku**Odniesienie: sekcja 6**

1074. Należy określić, czy wniosek składa się w celu wydania orzeczenia, ponieważ orzeczenie nie istnieje, czy też wniosek składa się, ponieważ uznanie i wykonanie istniejącego orzeczenia było niemożliwe lub odmówiono go.

h) Świadczenia alimentacyjne, których dochodzi wnioskodawca**Odniesienie: sekcja 7**

1075. Niektóre państwa wymagają od wnioskodawcy określenia kwoty i częstotliwości wypłacania świadczeń alimentacyjnych, których dochodzi wnioskodawca. Wymóg przesłania takich informacji będzie określony w profilu państwa wezwanego. Jeżeli wymóg taki istnieje, należy wypełnić sekcję 7 i pamiętać o określeniu waluty dochodzonych świadczeń. Walutą tą może być waluta państwa wezwanego albo wzywającego.

i) Dokumenty załączone do wniosku**Odniesienie: sekcja 8**

1076. W sekcji tej przedstawiono wykaz dokumentów, które trzeba dołączyć do wniosku. Wymagana dokumentacja będzie zależała od okoliczności sprawy, od tego, czy sprawa obejmuje ustalenie pochodzenia dziecka, od wieku dzieci oraz od tego, czy istnieją jakiegokolwiek ugody w zakresie świadczeń alimentacyjnych. Poniższa tabela może być pomocna w zgromadzeniu właściwej dokumentacji, jednak każda sprawa będzie inna, dlatego tabelę tę należy traktować wyłącznie jako ogólną wskazówkę.

<i>Akt urodzenia lub równoważny dokument</i>	Należy załączyć akt urodzenia każdego dziecka, na rzecz którego dochodzone są świadczenia alimentacyjne. Do innych podobnych dokumentów należą świadectwa chrztu lub dokumenty potwierdzające obywatelstwo, w przypadku gdy akt urodzenia nie jest dostępny. Ważne jest, żeby dokument potwierdzał datę urodzenia oraz imię i nazwisko dziecka.
<i>Uznanie pochodzenia dziecka przez dłużnika</i>	Może ono mieć formę oświadczenia złożonego w momencie urodzenia dziecka (formularz szpitalny) lub późniejszego uznania pochodzenia dziecka. Zwykle nie jest ono wymagane, jeżeli dziecko urodziło się w trakcie trwania związku małżeńskiego rodziców.
<i>Formalne oświadczenie dowodzące pochodzenia dziecka</i>	W przypadku gdy nie ma udokumentowanego uznania ojcostwa, wnioskodawca powinien przedstawić oficjalne oświadczenie z opisem okoliczności dotyczących pochodzenia dziecka oraz stosunku dłużnika do dziecka w chwili urodzenia i później.
<i>Orzeczenie właściwego organu w sprawie pochodzenia dziecka</i>	W niektórych przypadkach właściwy organ ustalił już wcześniej pochodzenie dziecka bez wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.
<i>Wyniki badań genetycznych</i>	Jeżeli przeprowadzono badania genetyczne potwierdzające pochodzenie dziecka, należy załączyć ich wyniki.
<i>Świadectwo przysposobienia</i>	Jeżeli dziecko, na rzecz którego dochodzone są świadczenia alimentacyjne, zostało adoptowane przez dłużnika, należy załączyć świadectwo przysposobienia.
<i>Akt małżeństwa lub akt dotyczący równorzędnego stosunku oraz dokument poświadczający datę rozwodu lub separacji</i>	Dokument ten należy załączyć, jeżeli strony pozostawały ze sobą w związku małżeńskim. Zostanie on również wykorzystany do ustalenia, czy dziecko urodziło się w trakcie trwania związku małżeńskiego wierzyciela i dłużnika.
<i>Formalne oświadczenie dowodzące wspólnego miejsca zamieszkania stron</i>	W większości spraw dokument ten nie będzie istotny, lecz może być wymagany, gdy na przykład strony przejściowo mieszkały w różnych miejscach z powodu zatrudnienia, ale przez cały czas miały wspólne miejsce pobytu w określonym państwie.
<i>Uгода alimentacyjna</i>	Ugodę należy załączyć, jeżeli strony wcześniej zgodziły się na świadczenia alimentacyjne, na przykład w ramach rozstrzygnięcia w drodze mediacji kwestii dotyczących prawa pieczy nad dzieckiem.
<i>Zaświadczenie o uczęszczaniu do placówki kształcenia licealnego lub policealnego</i>	Będzie ono konieczne, jeżeli dochodzone są świadczenia alimentacyjne na rzecz starszego dziecka, zwłaszcza pełnoletniego, gdyż uczęszczanie do szkoły może wpływać na prawo do świadczeń alimentacyjnych.

Orzeczenie o niepełnosprawności	Informacje te należy uwzględnić, jeżeli dochodzone są świadczenia alimentacyjne na rzecz dziecka starszego lub pełnoletniego, a uprawnienie opiera się na niepełnosprawności dziecka.
Formularz informacji o sytuacji finansowej	Ten formularz trzeba wypełnić w możliwie najpełniejszym zakresie. Zapewnia on szczegółowe informacje na potrzeby wydania i wykonania orzeczenia. Dotyczy sytuacji finansowej zarówno wierzyciela, jak i dłużnika.
Dokument określający kwotę zaległych płatności lub historia płatności	Jest mało prawdopodobne, że formularz ten będzie wymagany, chyba że wniosek jest składany na mocy art. 10 ust. 1 lit. d) i istnieją zaległe płatności naliczone na mocy wcześniejszego orzeczenia.
Prawo właściwe	Jeżeli prawem właściwym nie jest prawo siedziby sądu (prawo państwa sądu orzekającego), konieczne może być załączenie dokumentacji dotyczącej prawa, które ma być stosowane w przypadku danego wniosku.
Inne dowody wymagane przez państwo wezwane	Należy sprawdzić profil państwa wezwanego, aby ustalić, czy istnieją jakiegokolwiek dodatkowe dokumenty, które powinny zostać załączone.
Decyzja państwa wezwanego o odmowie uznania lub wykonania	W przypadku odmowy uznania istniejącego orzeczenia trzeba załączyć kopię tej odmowy.

Rysunek 38: Tabela dokumentów, które należy załączyć do wniosku o wydanie

j) Wykonanie orzeczenia po jego wydaniu

Odniesienie: sekcja 9

1077. Jeżeli wnioskodawca chce, żeby orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wykonano w państwie wezwanym, po tym jak zostanie ono wydane, należy to zaznaczyć w tej sekcji.

k) Imię i nazwisko osoby wyznaczonej do kontaktów w organie centralnym na potrzeby rozpatrzenia wniosku

Odniesienie: sekcja 11

1078. Należy określić osobę w organie centralnym, która jest odpowiedzialna za wypełnienie wniosku albo za sprawdzenie wniosku, jeżeli wnioskodawca wypełnił go osobiście. Zgodnie z „neutralnym, wyważonym” podejściem, w ramach którego zezwala się na elektroniczne przekazywanie dokumentów, formularz nie musi być podpisany.

D. Zalecany formularz wniosku o zmianę orzeczenia

1079. Sekcja ta zawiera instrukcje dotyczące wypełniania zalecanego formularza wniosku o zmianę orzeczenia. Zarówno wierzyciele, jak i dłużnicy korzystają z tego samego formularza. Należy zaznaczyć pole odnoszące się do odpowiedniego wniosku. Dodatkowe informacje na temat tego wniosku znajdują się w rozdziale 12.

1. Wypełnianie formularza

a) Ochrona danych osobowych i informacji poufnych

Odniesienie: akapit wprowadzający, sekcja 2(d), (e), (f) i (g) oraz sekcja 5

1080. Konwencja stanowi, że nie wolno ujawniać ani potwierdzać informacji zgromadzonych lub przekazanych we wnioskach na mocy konwencji, jeżeli można byłoby w ten sposób narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób.
1081. Jeżeli istnieje taka obawa, należy zaznaczyć odpowiednie pole w formularzu wniosku i podać dane osobowe na odrębnym formularzu (formularz informacji zastrzeżonych), a nie w sekcji 2.
1082. Wymogi dotyczące ochrony danych osobowych i informacji poufnych omówiono kompleksowo w rozdziale 3.

b) Imię i nazwisko oraz dane kontaktowe wnioskodawcy

Odniesienie: sekcja 2

1083. Dane kontaktowe są wykorzystywane do dwóch celów. Po pierwsze, służą one do określenia stron wniosku, tak aby każdy organ centralny lub właściwy mógł prawidłowo rozpocząć postępowanie lub utworzyć dokumentację. Po drugie, dane kontaktowe muszą być wystarczające do tego, żeby państwo wezwane mogło skontaktować się z wnioskodawcą, jeżeli wniesiono środek odwoławczy od decyzji o zmianie orzeczenia i wymagane jest powiadomienie o tym środku odwoławczym.
1084. Niektóre państwa mogą zdecydować się na wykorzystywanie adresu organu centralnego lub innego właściwego organu jako adresu wnioskodawcy, jeżeli ujawnienie adresu osobistego wnioskodawcy nie jest dozwolone na mocy prawa państwa wzywającego¹⁹⁰.

Dobra praktyka: wzywający organ centralny powinien zawsze dysponować aktualnym adresem wnioskodawcy lub innymi środkami kontaktu z nim. Podczas rozpatrywania wniosku o zmianę mogą pojawić się kwestie, które będą wymagały przesłania dodatkowych informacji lub dokumentów, a organ centralny w państwie wzywającym będzie musiał mieć możliwość skontaktowania się z wnioskodawcą w celu uzyskania tych informacji lub dokumentów.

1085. Jeżeli wnioskodawca jest pełnomocnikiem wierzyciela lub dłużnika, należy to zaznaczyć w formularzu.

c) Dane osoby/osób, na rzecz której(-ych) dochodzone lub należne są świadczenia alimentacyjne

Odniesienie: sekcja 3

1086. Wniosek musi zawierać informacje wystarczające do zidentyfikowania wszystkich osób, na rzecz których świadczenia alimentacyjne są dochodzone lub należne na mocy orzeczenia. Będzie to obejmowało zarówno wnioskodawcę (zwykle rodzica dzieci, lecz czasami dziecko), jak i wszelkie dzieci, do których konwencja ma zastosowanie. W każdym przypadku trzeba podać datę urodzenia, gdyż należy

¹⁹⁰ Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 612.

zapewnić, aby orzeczenie wchodziło w zakres stosowania konwencji (zob. rozdział 3).

1087. Trzeba również podać, na jakiej podstawie świadczenia alimentacyjne na rzecz wnioskodawcy i dzieci są dochodzone lub należne. Informacje te pozwolą państwu wezwanemu potwierdzić, czy wniosek wchodzi w zakres stosowania konwencji.

Wyjaśnienie terminów

1088. W tej sekcji stosuje się następujące terminy:

Odniesienie: sekcje 3.1 i 3.2

- **Pochodzenie dziecka**
Należy zaznaczyć to pole wyboru, jeżeli podstawą świadczeń alimentacyjnych są stosunki między rodzicami a dziećmi. Obejmuje to zarówno sytuacje, w których dzieci urodziły się w trakcie trwania małżeństwa, więc pochodzenie dzieci jest domniemane lub ustalone jako kwestia prawna, jak i sytuacje, w których powiązanie między rodzicem a dzieckiem mogło zostać ustalone lub potwierdzone w drodze badań.
 - **Małżeństwo**
Należy zaznaczyć to pole, jeżeli orzeczenie dotyczy związku małżeńskiego między wnioskodawcą a dłużnikiem.
 - **Powinowactwo**
Należy zaznaczyć to pole, jeżeli jeśli stosunki między wnioskodawcą a dłużnikiem były oparte na więzi pokrewieństwa – na przykład pozwany jest wujem, stryjem lub innym krewnym. Ma to zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy zarówno państwo wezwane, jak i państwo wzywające rozszerzyły zakres stosowania konwencji na te rodzaje stosunków rodzinnych.
 - **Dziadek / rodzeństwo / wnuk**
Należy zaznaczyć jedno pole, jeżeli relacja między wnioskodawcą a dłużnikiem zaliczała się do wymienionych rodzajów stosunków. Ma to zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy zarówno państwo wezwane, jak i państwo wzywające rozszerzyły zakres stosowania konwencji na te rodzaje stosunków rodzinnych.
 - ***In loco parentis* lub równoważne stosunki**
In loco parentis oznacza relację, w której osoba dorosła pełni wobec dziecka obowiązki rodzica. Może to mieć miejsce, w przypadku gdy dorosły mieszkał z dziećmi, zachowując się wobec dziecka jak rodzic. W niektórych państwach obejmuje to stosunki z macochą/ojczymem.
 - **Związek analogiczny do małżeńskiego**
Należy zaznaczyć to pole wyboru, jeżeli strony nie zawarły ze sobą związku małżeńskiego, ale pozostawały w związku analogicznym do małżeńskiego. W niektórych państwach jest on zwany związkiem partnerskim. Ma to zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy zarówno państwo wezwane, jak i państwo wzywające rozszerzyły zakres stosowania konwencji na te rodzaje stosunków.
1089. Należy wypełnić sekcję 3.1, podając informacje dotyczące wnioskodawcy. Datę urodzenia wnioskodawcy ujęto już w sekcji 2. Jeżeli wnioskodawca jest dzieckiem, należy wypełnić tę sekcję.
1090. Należy wypełnić sekcję 3.2, podając informacje dotyczące dzieci, na rzecz których świadczenia alimentacyjne są dochodzone lub należne. Jeżeli dziecko jest wnioskodawcą, trzeba wypełnić tylko sekcję 3.2. Jeżeli dzieci jest więcej niż troje, należy zaznaczyć pole wyboru 3.4 i dołączyć dodatkowe informacje na osobnej stronie.

1091. Należy wypełnić sekcję 3.3, jeżeli świadczenia alimentacyjne są dochodzone lub należne na rzecz osoby innej niż wnioskodawca lub dziecko.

d) Imię i nazwisko oraz dane kontaktowe dłużnika

Odniesienie: sekcja 4.1

1092. Należy określić, czy dłużnik jest wnioskodawcą.
1093. Szczegółowe dane dłużnika są potrzebne do rozpatrzenia wniosku oraz do powiadomienia dłużnika o złożonym przez wierzyciela wniosku o zmianę. Wnioskodawca powinien wypełnić tę sekcję w zakresie, w jakim dysponuje informacjami. W razie konieczności państwo wezwane wykorzysta usługi lokalizowania lub poszukiwania w celu znalezienia dłużnika, jeżeli jego dokładne miejsce pobytu nie jest znane.
1094. W sekcji 4.3 należy podać „osobisty numer identyfikacyjny”, jeżeli jest znany. Może to być numer ubezpieczenia społecznego (Stany Zjednoczone, Kanada), numer ewidencji podatkowej (Australia) lub inny przypisany przez rząd numer, który może pomóc organowi centralnemu w państwie wezwanym w zlokalizowaniu pozwanego lub w zweryfikowaniu jego tożsamości w państwowych i innych bazach danych.

***Dobra praktyka:** Jeśli wnioskodawca nie zna miejsca pobytu dłużnika, należy podać jak najwięcej innych informacji na temat ostatniego znanego miejsca pobytu dłużnika (dane pracodawcy, lokalizacja itp.). Można też podać informacje o innych powiązaniach z danym państwem – na przykład o krewnych, u których dłużnik może przebywać.*

e) Imię i nazwisko oraz dane kontaktowe pełnomocnika wierzyciela

Odniesienie: sekcja 4.2

1095. Jeżeli wierzyciel ma pełnomocnika, w tej sekcji należy podać niezbędne dane. W wielu przypadkach pełnomocnik może być radcą prawnym wierzyciela.

f) Informacje pomocne w ustaleniu miejsca pobytu pozwanego

Odniesienie: sekcja 4.3

1096. Jeżeli wniosek o zmianę złożył dłużnik, pozwanym we wniosku będzie wierzyciel. W takim przypadku należy w tej sekcji podać informacje wystarczające do tego, żeby państwo wezwane mogło ustalić miejsce pobytu wierzyciela. Jeżeli wnioskodawcą jest wierzyciel, pełnomocnik wierzyciela lub przedstawiciel dziecka, pozwanym będzie dłużnik. W takim przypadku należy podać odpowiednie informacje na temat dłużnika.

g) Gdzie wysłać płatność

Odniesienie: sekcja 5

1097. Jeżeli zmienione orzeczenie ma zostać wykonane po jego wydaniu, państwo wezwane musi wiedzieć, gdzie przysyłać płatności. Jeżeli płatności trafiają do właściwego organu w państwie wzywającym w celu przetworzenia, należy w tym miejscu podać szczegółowe dane dotyczące przetwarzania płatności lub jednostki wypłaty płatności oraz numer referencyjny akt/rachunku, tak aby można było odpowiednio zidentyfikować płatności.

Nie należy wypełniać tej części formularza, jeśli istnieje obawa z powodu ryzyka dla wnioskodawcy. Należy zastosować formularz informacji zastrzeżonych.

h) Szczegóły orzeczenia

Odniesienie: sekcja 6

1098. Wniosek powinien zawierać szczegółowe dane dotyczące orzeczenia, o którego zmianę wystąpiono. Wszystkie informacje potrzebne do wypełnienia tej sekcji powinny być zawarte w samym orzeczeniu.

i) Zmiana sytuacji

Odniesienie: sekcja 7

1099. Najczęstszą podstawą składania wniosku o zmianę jest zmiana sytuacji wierzyciela, dłużnika lub dzieci od czasu wydania orzeczenia. We wniosku wymieniono najczęściej występujące zmiany sytuacji. W większości nie wymagają one wyjaśnień. Zmiany sytuacji osoby, na rzecz której dochodzone są świadczenia alimentacyjne, mogą obejmować zmianę miejsca pobytu dziecka lub sytuację, w której dziecko nie jest już utrzymywane przez wierzyciela. Do tej kategorii zmian zaliczałoby się również ponowne małżeństwo wierzyciela lub zmiana jego partnera.

j) Zmiana będąca przedmiotem wniosku

Odniesienie: sekcja 8

1100. W tej sekcji należy określić zmianę, której dotyczy wniosek. Należy podać szczegóły dochodzonej zmiany i w razie potrzeby walutę.

k) Dokumenty zawarte w pakiecie

Odniesienie: sekcja 9

1101. W tej sekcji znajduje się wykaz dokumentów, które należy zawrzeć w pakiecie. W niektórych przypadkach wymagane będą inne dokumenty – w zależności od powodów składania wniosku o zmianę. Należy zapewnić, aby powody wnioskowania o zmianę były wyjaśnione i poparte odpowiednią dokumentacją.

l) Wykonanie orzeczenia po jego zmianie

Odniesienie: sekcja 10

1102. W niektórych sytuacjach, na przykład gdy wierzyciel dochodzi zmiany, aby podwyższyć świadczenia alimentacyjne, wnioskodawca będzie dążył do wykonania zmienionego orzeczenia w państwie wezwanym. W takim przypadku należy wskazać to w sekcji 10.

m) Informacje o wierzycielu

Odniesienie: sekcja 12

1103. W przypadku gdy wniosek o zmianę składa dłużnik, do ustalenia, czy istnieją jakiegokolwiek ograniczenia w odniesieniu do postępowania w sprawie zmiany, istotne jest miejsce zwykłego pobytu wierzyciela. Sekcja ta zawiera niezbędne informacje dotyczące zastosowania art. 18. Bardziej szczegółowo omówiono to w rozdziale 11.

- n) **Imię i nazwisko osoby wyznaczonej do kontaktów w organie centralnym na potrzeby rozpatrzenia wniosku**

Odniesienie: sekcja 13

1104. Należy określić osobę w organie centralnym, która jest odpowiedzialna za wypełnienie wniosku albo za sprawdzenie wniosku, jeśli został on wypełniony przez wnioskodawcę osobiście. Zgodnie z „neutralnym, wyważonym” podejściem, w ramach którego zezwala się na elektroniczne przekazywanie dokumentów, formularz nie musi być podpisany.

III. Instrukcje dotyczące wypełniania dodatkowych formularzy

A. Formularz informacji o sytuacji finansowej

1105. Formularz ten należy załączać do wszystkich wniosków składanych na mocy konwencji. Zawiera on szczegółowe informacje, które w razie konieczności mogą być pomocne państwu wezwanemu:

- w ustaleniu miejsca pobytu pozwanego na potrzeby powiadomienia go o wniosku;
- w zapewnieniu pomocy właściwemu organowi w wykonaniu orzeczenia;
- w ustaleniu odpowiedniej kwoty świadczeń alimentacyjnych w odniesieniu do wniosków o wydanie i zmianę; lub
- w poparciu wniosku o pomoc prawną w państwie wezwanym.

Wskazówka: *Do dobrej praktyki należy zapoznanie się z profilem państwa, do którego wysłany zostanie ten formularz. W profilu państwa będzie określone, czy w formularzu informacji o sytuacji finansowej można pominąć którąkolwiek z informacji.*

1. Wypełnianie formularza

a) Preambuła

1106. Podobnie jak w przypadku innych dokumentów załączanych do wniosku, w formularzu tym przewidziano miejsce, w którym należy wskazać, że istnieje obawa, że ujawnienie lub potwierdzenie informacji mogłoby narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób. W takim przypadku dane osobowe będą podane wyłącznie w formularzu informacji zastrzeżonych.

b) Informacje na temat wniosku

Odniesienie: część I

1107. Tę sekcję należy wypełnić w przypadku wszystkich wniosków, korzystając w tym celu z informacji zawartych w formularzu wniosku. Szczegóły dotyczą danych kontaktowych organu centralnego, nie wnioskodawcy.
1108. W sekcji 3 należy określić, czy wnioskodawca jest wierzycielem, dłużnikiem czy przedstawicielem osoby, na rzecz której dochodzone lub należne są świadczenia alimentacyjne.
1109. W sekcji 4 określa się składany wniosek. Należy zauważyć, że w przypadku gdy wniosek o pomoc prawną składany jest na mocy art. 17, oprócz pola odnoszącego się do konkretnego wniosku zaznaczone będzie jedno z dwóch ostatnich pól.

1110. W sekcji 5 należy określić walutę stosowaną w całym formularzu informacji o sytuacji finansowej. W przypadku przeliczenia wszystkich kwot na walutę państwa wezwanego należy podać zastosowany kurs wymiany walut i datę przeliczenia.

c) Ogólne informacje na temat wierzyciela lub osoby/osób, na rzecz której(-ych) dochodzone lub należne są świadczenia alimentacyjne

Odniesienie: część II

1111. Tę część wypełnia się tylko w przypadku, gdy dany wniosek jest wnioskiem o wydanie lub o zmianę orzeczenia. Nie wymaga się jej wypełnienia w przypadku wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

d) Ogólne informacje o dłużniku

Odniesienie: część III

1112. Tę część trzeba wypełnić w przypadku wszystkich wniosków. Zawiera określone podstawowe informacje o dłużniku, jego dochodach oraz osobach pozostających na jego utrzymaniu. Należy ją wypełnić w stopniu znanym wnioskodawcy.

e) Majątek i długi dłużnika

Odniesienie: część IV

1113. Tę część trzeba wypełnić w przypadku wszystkich wniosków. Należy podać informacje w zakresie, w jakim są znane.

f) Deklaracja finansowa wnioskodawcy

Odniesienie: część V

1114. Tę część wypełnia się tylko w przypadku, gdy dany wniosek jest wnioskiem o wydanie lub o zmianę orzeczenia lub gdy pomoc prawna wymagana jest w ograniczonych okolicznościach określonych w art. 17. Nie wymaga się jej wypełnienia w przypadku wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

g) Ubezpieczenie zdrowotne

Odniesienie: część VI

1115. Tę część należy wypełnić wyłącznie w przypadku wniosków o wydanie i o zmianę. Nie wymaga się jej wypełnienia w przypadku wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

h) Sekcje końcowe

Odniesienie: sekcje końcowe

1116. W formularzu należy wskazać, czy wypełnił go wnioskodawca. Jeżeli tak, przedstawiciel organu centralnego musi skontrolować dokument. Trzeba podać dane upoważnionego przedstawiciela organu centralnego i wypełnić oświadczenie. Formularza nie trzeba podpisywać.

B. Dokument poświadczający należyte powiadomienie

1117. Ten formularz będzie stosowany wyłącznie w przypadku wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie. Trzeba go załączyć, jeżeli pozwany (zazwyczaj dłużnik) był nieobecny podczas postępowania i nie był reprezentowany w odniesieniu do uzyskania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Tylko w takich przypadkach trzeba dowieść należytego powiadomienia o wniosku o wydanie orzeczenia albo o wydaniu orzeczenia. Ze względu na to, że w niektórych systemach administracyjnych w orzeczeniach w sprawie świadczeń alimentacyjnych nie przewiduje się obecności pozwanego przed wydaniem orzeczenia, formularz ten zawsze będzie wymagany w takich sytuacjach. W przypadku braku pewności co do tego, czy formularz ten jest potrzebny, należy odnieść się do rozdziału 4.
1118. Zalecany formularz powinien wypełnić urzędnik, który jest w stanie potwierdzić, że pozwany został należyście powiadomiony zgodnie z wymogami prawa państwa, które wydało orzeczenie (państwa pochodzenia).
1119. W większości przypadków, w których wymagane powiadomienie pozwanego nastąpiło w państwie pochodzenia, dostępne będą pewne dokumenty, takie jak oświadczenie o doręczeniu lub powiadomieniu lub potwierdzenie doręczenia, które potwierdzą, że pozwany został powiadomiony o postępowaniu lub o wydanym orzeczeniu. W innych przypadkach w orzeczeniu może być wspomniane, że pozwany był obecny, został powiadomiony o postępowaniu lub orzeczeniu oraz miał możliwość przedstawienia swojego stanowiska lub wniesienia środka zaskarżenia orzeczenia. Dokumentacja ta może pomóc właściwemu organowi w przygotowaniu dokumentu poświadczającego należyte powiadomienie.
1120. W przypadku gdy wymaganego powiadomienia trzeba było dokonać poza danym państwem, a zarówno państwo pochodzenia, jak i drugie państwo są stronami innego aktu międzynarodowego, który reguluje kwestię doręczania powiadomień, dostępna będzie dokumentacja tego procesu, która posłuży właściwemu organowi w państwie pochodzenia do wypełnienia dokumentu poświadczającego należyte powiadomienie.

C. Dokument stwierdzający wykonalność orzeczenia

1121. Dokument ten jest niezbędny w przypadku wniosku o uznanie i wykonanie. Nie jest wymagany przy wniosku o samo uznanie. Zapewnia informacje wymagane na mocy art. 25 ust. 1 lit. b). Dokument ten potwierdza, że orzeczenie, które ma zostać uznane i wykonane, jest wykonalne w państwie pochodzenia¹⁹¹. Jeżeli orzeczenie wydał organ administracyjny, w dokumencie stwierdzającym wykonalność potwierdza się również, że orzeczenie spełnia wymogi określone w art. 19 ust. 3, chyba że państwo pochodzenia zastrzegło na mocy art. 57, że decyzje jego organów administracyjnych zawsze spełniają wymogi art. 19 ust. 3.
1122. Jeżeli wniosek dotyczy uznania i wykonania ugody alimentacyjnej (nie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych), dokument ten trzeba będzie nieznacznie zmienić, tak aby służył potwierdzeniu, że określona ugoda alimentacyjna jest wykonalna na równi z orzeczeniem w sprawie świadczeń alimentacyjnych w państwie pochodzenia (art. 30 ust. 3 lit. b)).

¹⁹¹ W niektórych państwach stosowane może być „attestation de la force de chose jugée”, które stanowi, że orzeczenie jest prawomocne w tym państwie.

D. Streszczenie orzeczenia

1123. Ten zalecany formularz powinien wypełnić urzędnik właściwego organu państwa pochodzenia, a wykorzystuje się go w przypadkach, w których państwo wezwane określiło na mocy art. 57, że dla celów wniosku o uznanie oraz o uznanie i wykonanie przyjmie streszczenie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Najczęściej będzie używany w sytuacjach, w których orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest długie, a tylko część orzeczenia odnosi się do świadczeń alimentacyjnych. Jeżeli streszczenie jest dopuszczalne, wówczas zamiast całego orzeczenia należy przetłumaczyć tylko streszczenie lub wyciągi ze streszczenia.

E. Obliczenie kwoty zaległych płatności

1124. W przypadku gdy istnieją zaległe świadczenia alimentacyjne na mocy orzeczenia, które ma zostać uznane i wykonane lub wykonane, należy dostarczyć państwu wezwanemu obliczenie kwoty tych zaległych płatności. Obecnie nie ma zalecanego formularza do tego celu. W obliczeniu należy podać kwotę zaległych płatności i datę sporządzenia obliczenia.
1125. Szczegółowe obliczenie będzie pomocne właściwemu organowi odpowiedzialnemu za wykonanie w państwie wezwanym w przypadku, gdy dłużnik kwestionuje obliczenie kwoty zaległych płatności. W przypadku, gdy w imieniu wierzyciela w państwie wzywającym zaangażowane są program alimentacyjny lub agencja alimentacyjna, dobrą praktyką jest wykorzystanie dokumentu z obliczeniem kwoty zaległych płatności zapewnionego przez ten organ lub agencję, gdyż ich rejestry będą kompletne.

F. Dokument zawierający wyjaśnienie sposobu korygowania orzeczenia

1126. Jeżeli w orzeczeniu, które ma zostać uznane lub uznane i wykonane, przewiduje się automatyczną indeksację lub korektę, do pakietu dokumentów na potrzeby wniosku należy dołączyć oświadczenie lub dokument zawierający wyjaśnienie sposobu dokonywania tej korekty lub indeksacji. Dokument ten powinien zawierać informację, czy obliczenia te przeprowadzi państwo wzywające (*np.* jak w przypadku oceny dokonywanej przez agencję Child Support Agency w Australii). W innym przypadku należy podać informacje niezbędne właściwemu organowi w państwie wezwanym do korygowania lub indeksowania orzeczenia w razie potrzeby.
1127. Obecnie nie ma zalecanego formularza do tego celu.

G. Dowód udzielenia świadczeń lub prawa do podejmowania działań (instytucja publiczna)

1128. Instytucja publiczna jest uprawniona do działania w charakterze wierzyciela w odniesieniu do wniosków o uznanie, o uznanie i wykonanie oraz o wydanie orzeczenia, w przypadku gdy istniejącego orzeczenia nie można uznać z powodu zastrzeżenia zgłoszonego na mocy art. 20.
1129. Choć instytucja publiczna nie jest zobowiązana do dowodzenia swojego prawa do działania w charakterze wierzyciela w przypadku każdego wniosku, to dobrą praktyką jest podawanie tej informacji zawsze wtedy, gdy instytucja publiczna jest wnioskodawcą lub ma niezależne roszczenie względem zaległych płatności. Zapobiegnie to późniejszym opóźnieniom, w przypadku gdyby wymagano dowodu na mocy art. 36 ust. 4.
1130. Obecnie nie ma zalecanego formularza do tego celu.

H. Notatka na temat stanu rozpatrywania wniosku

1131. Opracowano cztery zalecane formularze. Państwo wezwane może z nich korzystać na potrzeby powiadamiania organu centralnego w państwie wzywającym o postępowach w rozpatrywaniu wniosków o uznanie, uznanie i wykonanie, wydanie i zmianę. Wezwany organ centralny powinien korzystać z formularza dotyczącego konkretnego otrzymanego wniosku. Formularze te stosuje się obok formularza potwierdzenia, który jest obowiązkowym formularzem używanym do potwierdzenia, że państwo wezwane otrzymało wniosek.
1132. Z formularza notatki na temat stanu rozpatrywania wniosku można korzystać zarówno w celu informowania o początkowym rozwoju sytuacji w odniesieniu do wniosku, jak i w celu regularnego przysyłania notatek przez cały czas rozpatrywania sprawy na mocy konwencji.
1133. W polu na pierwszej stronie należy zaznaczyć, czy dana notatka jest pierwszą notatką na temat stanu rozpatrywania wniosku, jaką sporządzono odnośnie do danego wniosku.
1134. W przypadku późniejszych notatek na temat stanu rozpatrywania wniosku należy podać datę ostatniej notatki i poinformować wyłącznie o nowych zmianach od czasu wysłania tej ostatniej notatki. Ułatwia to właściwemu organowi w państwie wzywającym aktualizowanie swoich rejestrów i pozwala uniknąć powielania informacji.

IV. Listy kontrolne – dokumentacja, którą należy załączać do wysyłanych wniosków na mocy konwencji

1135. W poniższych tabelach w skrócie przedstawiono, które z formularzy przewidzianych na mocy konwencji należy załączać do wysyłanego wniosku na mocy konwencji.
1136. Należy pamiętać, że tabele te dotyczą wyłącznie wniosków na mocy konwencji. W przypadku gdy sprawa rozpatrywana jest w drodze wniosku składanego bezpośrednio do właściwego organu, trzeba użyć formularzy określonych przez właściwy organ.

Wskazówka: *Przed skompletowaniem pakietu dokumentów na potrzeby wniosku innego niż wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie należy zawsze sprawdzić profil państwa wezwanego. Jeżeli państwo wezwane wymaga jakichkolwiek innych dokumentów, będą one wymienione w profilu państwa.*

A. Wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie

Formularz lub dokument przewidziany w konwencji	Przypadki, w których należy go załączyć	Formularz przewidziany w konwencji, który należy zastosować*
Formularz przekazania	Należy załączać zawsze	Należy zastosować obowiązkowy formularz
Formularz wniosku	Należy załączać zawsze	Należy zastosować zalecany formularz
Formularz informacji o sytuacji finansowej	Zawsze załączać, jednak w zależności od tego, czy wnioskodawcą jest dłużnik czy wierzyciel, oraz od tego, jakiego rodzaju jest to wniosek, nie wszystkie części tego formularza będą wymagane	Należy zastosować zalecany formularz
Dokument poświadczający należyte powiadomienie	Wymagany jest wyłącznie w przypadku, gdy pozwany nie był obecny ani nie był reprezentowany w państwie pochodzenia	Należy zastosować zalecany formularz
Dokument stwierdzający wykonalność	Należy załączać zawsze	Należy zastosować zalecany formularz ¹⁹²
Pełny tekst orzeczenia	Należy załączać zawsze, chyba że dopuszczalne jest streszczenie (zob. poniżej)	Zobacz informacje dotyczące wymogu poświadczania orzeczenia w rozdziale 3.
Streszczenie orzeczenia	Załączać tylko wtedy, gdy państwo wezwane określiło na mocy art. 57, że przyjmie streszczenie	Należy zastosować zalecany formularz
Wyliczenie kwoty zaległych płatności	Zawsze załączać, w przypadku gdy istnieją zaległe płatności na mocy orzeczenia, które ma być uznane lub uznane i wykonane	Należy zastosować formularz przewidziany na mocy prawa państwa wzywającego. Jeżeli orzeczenie wcześniej wykonano w państwie wzywającym, wskazane jest wykorzystanie dokumentacji od właściwego organu egzekucyjnego w państwie wzywającym.

192

W niektórych państwach używane może być „attestation de la force de chose jugée”, które stanowi, że orzeczenie jest prawomocne w tym państwie.

<i>Dokument z wyjaśnieniem sposobu korygowania lub indeksowania orzeczenia</i>	Należy załączać zawsze, jeżeli w orzeczeniu przewiduje się automatyczną indeksację	Należy zastosować formularz przewidziany na mocy prawa państwa wzywającego
<i>Dowód udzielenia świadczeń lub prawa do podejmowania działań (instytucja publiczna)</i>	Należy załączyć, jeżeli wnioskodawcą jest instytucja publiczna	Należy zastosować formularz przewidziany na mocy prawa państwa wzywającego

Rysunek 39: Dokumenty, które należy załączyć do wysyłanego wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie

* Jeżeli w danym państwie nie korzysta się z zalecanych formularzy, należy zastosować formularz przewidziany na mocy prawa wewnętrznego tego państwa lub jego polityki w zakresie wniosków przewidzianych w konwencji.

B. Wniosek o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym

Formularz lub dokument przewidziany w konwencji	Przypadki, w których należy go załączyć	Formularz przewidziany w konwencji, który należy zastosować*
Formularz przekazania	Należy załączać zawsze	Należy zastosować obowiązkowy formularz
Formularz wniosku	Należy załączać zawsze	Należy zastosować zalecany formularz
Formularz informacji o sytuacji finansowej	Zawsze załączać, lecz należy zauważyć, że nie wszystkie części tego formularza będą wymagane	Należy zastosować zalecany formularz
Pełny tekst orzeczenia	Należy załączać zawsze	Zobacz informacje dotyczące wymogu poświadczania w rozdziale 3.
Streszczenie orzeczenia	Nie dotyczy. Orzeczenie pochodzi z państwa wezwanego.	
Wyliczenie kwoty zaległych płatności	Zawsze załączać, w przypadku gdy istnieją zaległe płatności na mocy orzeczenia, które ma być wykonane	Należy zastosować oświadczenie właściwego organu egzekucyjnego w państwie wzywającym, jeśli to możliwe
Dokument poświadczający należyte powiadomienie	Nie dotyczy	
Dokument stwierdzający wykonalność	Nie dotyczy	
Dokument z wyjaśnieniem sposobu korygowania lub indeksowania orzeczenia	Należy załączać zawsze, jeżeli w orzeczeniu przewiduje się automatyczną indeksację	Należy zastosować dokument przewidziany na mocy polityki krajowej lub prawa wewnętrznego państwa wzywającego
Dowód udzielenia świadczeń lub prawa do podejmowania działań (instytucja publiczna)	Należy załączyć, jeżeli wnioskodawcą jest instytucja publiczna	Należy zastosować formularz przewidziany na mocy prawa lub polityki państwa wzywającego.

Rysunek 40: Dokumenty, które należy załączyć do wysyłanego wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie

* Jeżeli w danym państwie nie korzysta się z zalecanych formularzy, należy zastosować formularz przewidziany na mocy prawa wewnętrznego tego państwa lub jego polityki w zakresie wniosków przewidzianych w konwencji.

C. Wniosek o wydanie orzeczenia

Formularz lub dokument przewidziany w konwencji	Przypadki, w których należy go załączyć	Formularz przewidziany w konwencji, który należy zastosować*
Formularz przekazania	Należy załączać zawsze	Należy zastosować obowiązkowy formularz
Formularz wniosku	Należy załączać zawsze	Należy zastosować zalecany formularz
Formularz informacji o sytuacji finansowej	Zawsze załączać, lecz należy zauważyć, że nie wszystkie części tego formularza będą wypełnione	Należy zastosować zalecany formularz
Dokument poświadczający należyte powiadomienie	Nie dotyczy	
Dokument stwierdzający wykonalność	Nie dotyczy	
Pełny tekst orzeczenia	Nie dotyczy	
Streszczenie orzeczenia	Nie dotyczy	
Wyliczenie kwoty zaległych płatności	Nie dotyczy	
Dokument z wyjaśnieniem sposobu korygowania lub indeksowania orzeczenia	Nie dotyczy	
Dowód udzielenia świadczeń lub prawa do podejmowania działań (instytucja publiczna)	Należy załączyć, jeżeli wnioskodawcą jest instytucja publiczna	Należy zastosować formularz przewidziany na mocy prawa państwa wzywającego

Rysunek 41: Dokumenty, które należy załączyć do wniosku o wydanie

* Jeżeli w danym państwie nie korzysta się z zalecanych formularzy, należy zastosować formularz przewidziany na mocy prawa wewnętrznego tego państwa lub jego polityki w zakresie wniosków przewidzianych w konwencji.

D. Wniosek o zmianę orzeczenia

Formularz lub dokument przewidziany w konwencji	Przypadki, w których należy go załączyć	Formularz przewidziany w konwencji, który należy zastosować*
Formularz przekazania	Należy załączać zawsze	Należy zastosować obowiązkowy formularz
Formularz wniosku	Należy załączać zawsze	Należy zastosować zalecany formularz
Formularz informacji o sytuacji finansowej	Zawsze załączać, lecz należy zauważyć, że w zależności od tego, czy wnioskodawcą jest dłużnik czy wierzyciel, oraz od tego, jakiego rodzaju jest to wniosek, nie wszystkie części tego formularza będą wymagane	Należy zastosować zalecany formularz
Dokument poświadczający należyte powiadomienie	Nie dotyczy	
Dokument stwierdzający wykonalność	Nie dotyczy	
Pełny tekst orzeczenia	Należy załączać zawsze, chyba że dopuszczalne jest streszczenie (zob. poniżej)	Zob. zawarte w rozdziale 3 informacje na temat wymogu dostarczania poświadczonych odpisów
Streszczenie orzeczenia	Załączać, jeżeli państwo wezwane zgodziło się przyjąć streszczenie (Należy zauważyć, że art. 57 odnosi się do streszczeń wyłącznie do celów wniosków o uznanie i wykonanie)	Należy zastosować zalecany formularz
Wyliczenie kwoty zaległych płatności	Zawsze załączać, w przypadku gdy istnieją zaległe płatności na mocy orzeczenia, które ma być zmienione	Należy zastosować oświadczenie właściwego organu egzekucyjnego w państwie wzywającym, jeśli to możliwe

<i>Dokument z wyjaśnieniem sposobu korygowania lub indeksowania orzeczenia</i>	Załączać, jeżeli orzeczenie, które ma być zmienione, zawiera postanowienie dotyczące korekty lub indeksacji	Należy zastosować dokument przewidziany na mocy polityki krajowej lub prawa wewnętrznego państwa wzywającego
<i>Dowód udzielenia świadczeń lub prawa do podejmowania działań (instytucja publiczna)</i>	Nie dotyczy (instytucja publiczna nie może złożyć wniosku o zmianę)	

Rysunek 42: Dokumenty, które należy załączyć do wniosku o zmianę

* Jeżeli w danym państwie nie korzysta się z zalecanych formularzy, należy zastosować formularz zapewniony na mocy prawa wewnętrznego tego państwa lub jego polityki w zakresie wniosków przewidzianych w konwencji.

V. Wypełnianie formularzy wniosków o uznanie i wykonanie, które składane są bezpośrednio

1137. Należy pamiętać, że jeżeli wniosek składany bezpośrednio dotyczy uznania i wykonania istniejącego orzeczenia, a orzeczenie to wchodzi w zakres stosowania konwencji, zastosowanie do tego wniosku składanego bezpośrednio do właściwego organu będą miały określone postanowienia konwencji (art. 37 ust. 2).

1138. Zastosowanie mają wszystkie postanowienia rozdziału V (Uznanie i wykonanie) konwencji; wnioskowi temu powinny towarzyszyć dokumenty określone w art. 25. Obejmują one:

- pełny tekst orzeczenia;
- dokument stwierdzający wykonalność;
- dokument poświadczający należyte powiadomienie, w sytuacji gdy pozwany nie był obecny, nie był reprezentowany podczas postępowania w państwie pochodzenia lub nie wniósł środka zaskarżenia orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych;
- formularz informacji o sytuacji finansowej;
- w razie potrzeby dokument określający kwotę zaległych płatności;
- w razie potrzeby dokument z wyjaśnieniem sposobu korygowania lub indeksowania orzeczenia.

Załącznik

Podstawy uznania i wykonania orzeczenia

1139. W zalecanym formularzu wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia wymaga się od wnioskodawcy lub wzywającego organu centralnego określenia w ust. 6 „Podstaw uznania i wykonania”. Ustęp ten zawiera szereg stwierdzeń, które wnioskodawca lub przedstawiciel organu centralnego ma zaznaczyć. Należy zaznaczyć wszystkie stwierdzenia, które mogą mieć zastosowanie.

Ważna uwaga: W przypadku braku pewności co do tego, które z podstaw należy zastosować do uznania i wykonania w państwie wezwanym, trzeba zaznaczyć pole obok **każdej** podstawy, która może mieć zastosowanie. Nie należy pozostawiać pola lub stwierdzenia niezaznaczonego, chyba że ma się pewność, że nie ma ono zastosowania. To do pozwanego w państwie wezwanym należy zakwestionowanie rejestracji orzeczenia lub stwierdzenia wykonalności orzeczenia, jeżeli uważa, że nie ma podstaw uznania i wykonania. Zob. rozdział 5.

Wypełnianie formularza

1140. Sekcja ta zawiera wyjaśnienie okoliczności, które należy uwzględnić przy ustalaniu, które stwierdzenia zaznaczyć. Pewne terminy – takie jak miejsce zwykłego pobytu – mogą w danym państwie mieć określone znaczenie prawne, tak więc w niektórych przypadkach konieczne może być uzyskanie opinii prawnej w razie niepewności.

A) **Miejsce zwykłego pobytu pozwanego**

1141. Terminu „miejsce zwykłego pobytu” nie zdefiniowano w konwencji. Można stwierdzić, że miejscem zwykłego pobytu pozwanego jest państwo, w którym wydano orzeczenie (państwo pochodzenia), w przypadku gdy miejsce pobytu pozwanego w tym państwie znajdowało się przez kilka lat. Miejsce zwykłego pobytu pozwanego może znajdować się w danym państwie, nawet jeżeli ma on jeszcze jedno miejsce zamieszkania w innym państwie lub miejsce pobytu w innym państwie na potrzeby zatrudnienia. Należy zaznaczyć to pole, jeżeli wydaje się, że te warunki były spełnione podczas wydania orzeczenia. Aby skutecznie zakwestionować uznanie lub uznanie i wykonanie, pozwany będzie musiał wykazać, że w chwili wydania decyzji jego zwykłe miejsce pobytu nie znajdowało się w państwie pochodzenia.

B) **Pozwany poddał się jurysdykcji**

1142. Jeżeli miejsce pobytu pozwanego nie znajdowało się w państwie pochodzenia w chwili wydania orzeczenia, lecz podczas postępowania był on obecny osobiście lub był reprezentowany oraz odniósł się do istoty wniosku o świadczenia alimentacyjne, wówczas można uznać, że pozwany poddał się jurysdykcji. Pozwany mógłby również poddać się jurysdykcji poprzez wniesienie odpowiedzi na postępowanie. Poddanie się jurysdykcji określonego organu (sądowego lub administracyjnego) jest pojęciem prawnym i w ustaleniu, czy to poddanie się ma zastosowanie, przydatna może być pomoc prawna.

1143. W orzeczeniu lub w powiązanych materiałach należy szukać informacji wskazujących na to, że pozwany był obecny i uczestniczył w rozpatrywaniu wniosku, miał pełnomocnika prawnego lub zgodził się na rozpatrywanie wniosku w tym państwie. Aby skutecznie zakwestionować uznanie lub uznanie i wykonanie orzeczenia, pozwany będzie musiał wykazać, że nie poddał się jurysdykcji.

C) Miejsce zwykłego pobytu wierzyciela

1144. Zob. uwagi powyżej odnośnie do pojęcia „mieć miejsce zwykłego pobytu”. Należy zaznaczyć to pole, jeżeli wydaje się, że w chwili wydania orzeczenia wierzyciel przebywał w państwie pochodzenia oraz że przez jakiś czas znajdowało się tam jego miejsce pobytu. Aby skutecznie zakwestionować uznanie lub uznanie i wykonanie orzeczenia, pozwany będzie musiał wykazać, że w chwili wydania tego orzeczenia miejsce zwykłego pobytu wierzyciela nie znajdowało się w państwie, w którym wydano orzeczenie, chyba że państwo wezwane zgłosiło zastrzeżenie.

D) Miejsce zwykłego pobytu dziecka oraz pozwany zamieszkiwał z dzieckiem i dostarczał dziecku środków utrzymania

1145. Zob. uwagi powyżej odnośnie do pojęcia „mieć miejsce zwykłego pobytu”.
1146. Należy zaznaczyć to pole, jeżeli na przykład orzeczenie wydano w państwie A, w chwili wydania orzeczenia miejsce pobytu dziecka znajdowało się w państwie A i pozwany również przez jakiś czas zamieszkiwał z dzieckiem w państwie A. Stwierdzenie to obejmuje również sytuację, w której pozwany nigdy nie zamieszkiwał z dzieckiem, lecz w którymś momencie jego miejsce pobytu znajdowało się w państwie A i podczas pobytu w tym państwie dostarczał dziecku środków utrzymania.
1147. Należy zaznaczyć to pole, jeżeli wydaje się, że w chwili wydania orzeczenia miejsce zwykłego pobytu dziecka znajdowało się w danym państwie, a pozwany przebywał w tym państwie i dostarczał dziecku środków utrzymania. Aby skutecznie zakwestionować uznanie lub uznanie i wykonanie orzeczenia, pozwany będzie musiał wykazać, że w tym czasie miejsce zwykłego pobytu dziecka nie znajdowało się w państwie pochodzenia lub że pozwany w tym państwie nigdy nie zamieszkiwał z dzieckiem lub nie dostarczał dziecku środków utrzymania.

E) Umowa na piśmie

1148. Należy zaznaczyć to pole, jeżeli wydaje się, że pozwany i wierzyciel zawarli umowę na piśmie, że państwo, które wydało orzeczenie, może je wydać. Należy jednak zauważyć, że NIE będzie to miało zastosowania w przypadku świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, a zatem będzie miało zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka lub innych członków rodziny (jeżeli zarówno państwo wzywające, jak i państwo wezwane rozszerzyły zakres stosowania konwencji na alimenty na rzecz innych członków rodziny).
1149. Wnosząc środek zaskarżenia uznania lub uznania i wykonania, pozwany będzie musiał wykazać, że danej umowy nie należy wykorzystywać jako podstawy uznania i wykonania orzeczenia w państwie wezwanym, chyba że państwo wezwane zgłosiło zastrzeżenie dotyczące tej podstawy.

F) *Jurysdykcja w oparciu o status osoby lub odpowiedzialność rodzicielską*

1150. W niektórych państwach jurysdykcja w zakresie wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych pojawia się, gdy właściwy organ ma również jurysdykcję w zakresie wydania orzeczenia dotyczącego statusu osoby lub odpowiedzialności rodzicielskiej. Może to mieć miejsce na przykład w przypadku orzeczenia rozwodowego, gdzie sąd zajmuje się „statusem” osoby pozostającej w związku małżeńskim lub rozwiedzionej. W tej sytuacji organ ma również jurysdykcję w zakresie wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.
1151. Należy zaznaczyć to pole, jeżeli wydaje się, że na tej podstawie wydano orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Do potwierdzenia podstawy, w oparciu o którą prawdopodobnie wydano orzeczenie, przydatna może być pomoc prawna.
1152. Wnosząc środek zaskarżenia uznania lub uznania i wykonania, pozwany będzie musiał wykazać, że orzeczenia nie należy uznać na tej podstawie, chyba że państwo wezwane zgłosiło zastrzeżenie dotyczące tej podstawy.

Rozdział 16

Wnioski składane bezpośrednio do właściwych organów

Struktura niniejszego rozdziału:

Niniejszy rozdział dotyczy zarówno wysyłanych, jak i otrzymywanych wniosków składanych bezpośrednio do właściwych organów.

W sekcji I przedstawiono przegląd tych wniosków w kontekście konwencji oraz sytuacji, w których mogą one być stosowane.

W sekcji II przedstawiono procedurę lub czynności w zakresie wysyłanych i otrzymywanych wniosków składanych bezpośrednio o uznanie i wykonanie orzeczeń.

W sekcji III omówiono bezpośrednio składane wnioski o wydanie i zmianę orzeczeń.

Sekcja IV zawiera odniesienia i dodatkowe materiały na potrzeby wniosków.

Sekcja V obejmuje niektóre z najczęściej zadawanych pytań na temat tych wniosków.

I. Wprowadzenie

1153. Niniejszy podręcznik poświęcony jest przede wszystkim wnioskom przetwarzanym za pośrednictwem organów centralnych. Niemniej jednak będą miały miejsce przypadki, jak wspomniano w innych rozdziałach, gdy wnioskodawca musi złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w celu zastosowania prawa wewnętrznego umawiającego się państwa do sprawy regulowanej konwencją lub wchodzącej w zakres jej stosowania. Może to obejmować wydanie lub zmianę orzeczenia. Wniosek zostanie bezpośrednio złożony w sytuacjach, w których wnioskodawca nie może zwrócić się do organu centralnego jednego lub obu zaangażowanych państw, ponieważ postanowienia rozdziału II albo III nie zostały rozszerzone w danym państwie na rodzaj spraw, z którymi zgłasza się wnioskodawca. Wniosek może również zostać złożony bezpośrednio, ponieważ wnioskodawca decyduje się na postępowanie z pominięciem systemu organu centralnego, z pomocą prawnika lub bez niej, ale nadal chce wykorzystać postanowienia konwencji, które mają zastosowanie.
1154. Możliwość złożenia przez dłużnika wniosku bezpośrednio do właściwego organu w innej jurysdykcji jest wyraźnie przewidziana w art. 37 konwencji. Ważne elementy tego artykułu obejmują:
- stosowanie prawa wewnętrznego do wszystkich wniosków składanych bezpośrednio;
 - postanowienie, że w sprawie regulowanej przez konwencję, z zastrzeżeniem art. 18, można złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w celu doprowadzenia do wydania lub zmiany orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych;
 - stosowanie konkretnych postanowień w odniesieniu do składanych bezpośrednio wniosków o uznanie i wykonanie.

1155. Mimo że wnioski składane bezpośrednio nie są rozpatrywane za pośrednictwem organu centralnego, to aby art. 37 miał zastosowanie, sprawa nadal musi wchodzić w zakres stosowania konwencji (zob. rozdział 3) zarówno w państwie wezwanym, jak i w państwie wzywającym.
1156. Najczęstszym scenariuszem, w którym wniosek będzie bezpośrednio składany do właściwego organu w innym umawiającym się państwie, jest sytuacja, w której wnioskodawca ubiega się o uznanie, uznanie i wykonanie, wydanie lub zmianę orzeczenia w sprawie wyłącznie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka.

A. *Przykład sprawy*

1157. F jest wierzycielem alimentacyjnym, której miejsce pobytu znajduje się w państwie A. Chce, żeby wydano orzeczenie alimentacyjne zobowiązujące G do płacenia na jej rzecz – jako małżonki – świadczeń alimentacyjnych. Miejsce pobytu G znajduje się w państwie B. Ani państwo A, ani państwo B nie rozszerzyły stosowania postanowień rozdziałów II i III na zobowiązania alimentacyjne między małżonkami i byłymi małżonkami. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

B. *Jak to działa na mocy konwencji*

1158. Organ centralny w państwie A nie będzie mógł pomóc F przy tym wniosku. F może jednak złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie B o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, jeżeli prawo wewnętrzne państwa B dopuszcza tego rodzaju wniosek. F użyje formularzy i dokumentów przewidzianych w prawie wewnętrznym państwa B na potrzeby procedury wydania orzeczenia, a wniosek będzie rozpatrywany zgodnie z prawem wewnętrznym i procedurami państwa B. Po wydaniu orzeczenia F może złożyć wniosek o wykonanie go przez właściwy organ w państwie B, jeżeli prawo wewnętrzne państwa B zezwala na wykonanie orzeczeń w sprawach dotyczących wyłącznie zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami.
1159. Reszta niniejszego rozdziału dotyczy wniosków o uznanie i wykonanie składanych bezpośrednio, a także wniosków o wydanie i zmianę składanych bezpośrednio.

II. Wnioski o uznanie i wykonanie składane bezpośrednio

1160. Na ogół procedury dotyczące wszystkich wniosków składanych bezpośrednio reguluje prawo wewnętrzne państwa wezwanego. W oparciu o to prawo będzie można ustalić, czy w ogóle można złożyć wniosek oraz jakie formularze lub procedury trzeba zastosować. Jeżeli jednak wniosek składany bezpośrednio dotyczy uznania i wykonania istniejącego orzeczenia, a orzeczenie to wchodzi w zakres stosowania konwencji, zastosowanie do tego wniosku składanego bezpośrednio będą miały określone postanowienia konwencji. Niniejsza sekcja obejmuje procedury związane z wnioskami o uznanie i wykonanie orzeczeń składanymi bezpośrednio.

A. Wysyłane wnioski składane bezpośrednio (o uznanie i wykonanie)

1161. Konwencja stanowi, że do wniosków o uznanie i wykonanie złożonych bezpośrednio do właściwych organów stosuje się szereg postanowień dotyczących wniosków o uznanie i wykonanie (art. 37 ust. 2).

Dokumenty, które należy załączyć

1162. Do wniosków składanych bezpośrednio zastosowanie mają wszystkie postanowienia rozdziału V (Uznanie i wykonanie), dlatego wnioskowi temu powinny towarzyszyć dokumenty określone w art. 25. Obejmują one:
- pełny tekst orzeczenia;
 - dokument stwierdzający wykonalność;
 - dokument poświadczający należyte powiadomienie, w sytuacji gdy pozwany nie był obecny, nie był reprezentowany podczas postępowania w państwie pochodzenia lub nie wniósł środka zaskarżenia orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych;
 - formularz informacji o sytuacji finansowej;
 - w razie potrzeby dokument określający kwotę zaległych płatności;
 - w razie potrzeby dokument z wyjaśnieniem sposobu korygowania lub indeksowania orzeczenia.
1163. Informacje na temat tych formularzy znajdują się w rozdziale 4, a instrukcje dotyczące ich wypełniania zamieszczono w rozdziale 15.
1164. W przypadku wniosku składanego bezpośrednio nie można użyć zalecanego formularza wniosku. W niektórych przypadkach wezwany właściwy organ będzie miał swoje własne formularze. Aby uzyskać kopię formularza, należy sprawdzić profil państwa lub bezpośrednio skontaktować się z wezwanym właściwym organem pod adresem podanym w profilu państwa.
1165. W większości przypadków dotyczących wniosków składanych bezpośrednio konieczne będzie przedstawienie dokumentacji ukazującej, w jakim zakresie wnioskodawca uzyskał bezpłatną pomoc prawną w państwie pochodzenia. Wynika to z tego, że nie wszystkie postanowienia dotyczące skutecznego dostępu do procedur i bezpłatnej pomocy prawnej stosują się do wniosków składanych bezpośrednio. W każdym postępowaniu o uznanie lub wykonanie wnioskodawca jest jednak uprawniony do bezpłatnej pomocy prawnej co najmniej w takim samym zakresie, jaki przysługuje mu w państwie pochodzenia, jeżeli w takich samych okolicznościach taki sam zakres pomocy jest dostępny w państwie wezwanym (art. 17 lit. b)).
1166. Na diagramie poniżej przedstawiono wymóg zapewnienia bezpłatnej pomocy prawnej w przypadku wniosków składanych bezpośrednio do właściwego organu.

**POMOC PRAWNA
WNIOSKI SKŁADANE BEZPOŚREDNIO DO WŁAŚCIWEGO ORGANU
PRZEZ WIERZycIELA LUB DŁUŻNIKA
(art. 17 lit. b) i art. 37)**

Rysunek 43: Pomoc prawna – wnioski składane bezpośrednio do właściwego organu

1167. Choć bezpłatna pomoc prawna może być niedostępna, należy zauważyć, że państwo wezwane nie może wymagać złożenia zabezpieczenia, kaucji lub depozytu, niezależnie od ich nazwy, mających zagwarantować pokrycie opłat i kosztów poniesionych w postępowaniu przez wnioskodawcę (art. 37 ust. 2 i art. 14 ust. 5).
1168. Ponadto w żadnym wypadku nie ma wymogu, aby państwo wezwane zapewniało jakąkolwiek formę pomocy prawnej wnioskodawcy, który postanowił złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu, jeżeli sprawę można było wnieść za pośrednictwem organu centralnego¹⁹³.

B. Otrzymywane wnioski składane bezpośrednio (o uznanie i wykonanie)

a) Zobowiązania alimentacyjne między małżonkami i byłymi małżonkami

1169. Jeżeli umawiające się państwa wzywające i wezwane nie złożyły oświadczenia rozszerzającego stosowanie rozdziałów II i II na zobowiązania alimentacyjne między małżonkami i byłymi małżonkami, otrzymywane wnioski o uznanie i wykonanie orzeczenia wyłącznie w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka nie będą rozpatrywane za pośrednictwem organu centralnego. Zamiast tego wierzyciel złoży wniosek bezpośrednio do właściwego organu, który może być organem sądowym lub administracyjnym. Określone w art. 25 wymogi związane z dokumentacją pozostają jednak bez zmian.

1170. Poza wnioskiem (zalecany formularz wniosku nie jest wykorzystywany do wniosków składanych bezpośrednio) zawsze wymagane będą następujące dokumenty:
- tekst orzeczenia;
 - dokument stwierdzający wykonalność;
 - dokument poświadczający należyte powiadomienie, w sytuacji gdy pozwany nie był obecny, nie był reprezentowany w państwie pochodzenia lub nie wniósł środka zaskarżenia orzeczenia;
 - formularz informacji o sytuacji finansowej lub inny dokument określający sytuację finansową stron;
 - dokument zawierający wyjaśnienie obliczenia kwoty zaległych płatności;
 - dokument zawierający wyjaśnienie sposobu korygowania lub indeksowania orzeczenia;
 - informacje lub dokumenty potwierdzające udzielenie wnioskodawcy pomocy prawnej w państwie wzywającym.
1171. W zależności od procedur wewnętrznych państwa wezwanego stosowne mogą być dodatkowe dokumenty.
1172. Po otrzymaniu przez właściwy organ wniosku złożonego bezpośrednio wniosek ten zostanie poddany takiemu samemu procesowi uznania, jaki przedstawiono w rozdziale 5 (postępowanie zwykłe albo alternatywne). Orzeczenie zostanie objęte stwierdzeniem wykonalności lub zarejestrowane, a pozwany i wnioskodawca otrzymają powiadomienie (art. 23 ust. 5) lub pozwany otrzyma powiadomienie, po czym obie strony będą miały możliwość przedstawienia swoich stanowisk, zanim właściwy organ postanowi, czy uznać orzeczenie (art. 24 ust. 3).
1173. Podstawy wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego w odniesieniu do stwierdzenia wykonalności lub zarejestrowania orzeczenia stosują się w jednakowym stopniu do wniosków wnoszonych za pośrednictwem właściwego organu. Jeżeli jednak wnioskodawca potrzebuje pomocy prawnej, aby odpowiedzieć na środek zaskarżenia lub środek odwoławczy pozwanego, organ centralny nie zapewni mu bezpłatnej pomocy prawnej i wnioskodawca będzie musiał podjąć te działania niezależnie. Właściwy organ może być w stanie pomóc wnioskodawcy w uzyskaniu dostępu do innych źródeł pomocy, w tym pomocy prawnej, jeżeli są one dostępne. W każdym razie wnioskodawca jest uprawniony do pomocy prawnej co najmniej w takim samym zakresie, jaki przysługiwał mu w państwie wzywającym, jeżeli taki zakres pomocy jest dostępny w państwie wezwanym (art. 17 lit. b)).
1174. Ponadto, jeżeli chodzi o wykonanie orzeczenia po jego uznaniu, ze względu na fakt, że organ centralny nie był zaangażowany w proces uznania, wniosek o wykonanie nie zostanie automatycznie przekazany w oparciu o wniosek o uznanie złożony bezpośrednio, chyba że stanowi tak prawo. Jeżeli nie, wówczas osoba fizyczna składająca wniosek bezpośrednio będzie musiała wnieść oddzielny wniosek o wykonanie zgodnie z wymogami procedur krajowych państwa wezwanego.

b) Dzieci w wieku 21 lat lub starsze

1175. Ponieważ zakres stosowania konwencji nie obejmuje dzieci w wieku 21 lat ani starszych, właściwy organ w państwie nie musi przyjąć wniosku o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz tych dzieci, o ile oba umawiające się państwa (państwo wzywające i państwo wzywane) nie złożyły wyraźnego oświadczenia na mocy art. 2 ust. 3 konwencji, że rozszerzają stosowanie konwencji na te dzieci. W przypadku braku takiego oświadczenia nie ma wymogu uznawania ani wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci w wieku 21 lat lub starszych.

1176. Należy zauważyć, że będzie to dotyczyło również przypadków, gdy prawo państwa pochodzenia zezwala na wypłacanie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci w wieku powyżej 21 lat, ponieważ art. 32 ust. 4 (stosowanie prawa państwa pochodzenia w celu ustalenia czasu trwania zobowiązania alimentacyjnego) należy interpretować zgodnie z zakresem stosowania art. 2.

1177. Zobacz pełne omówienie zakresu stosowania konwencji w rozdziale 3.

c) Alimony na rzecz innych członków rodziny

1178. Konwencja stanowi wprawdzie, że państwa mogą zgodzić się na rozszerzenie jej postanowień na alimenty na rzecz innych członków rodziny, w tym osób niesamodzielnych, jednak o ile nie zrobią tego oba umawiające się państwa, wezwane i wzywające, właściwy organ w państwie nie ma wymogu przyjęcia bezpośrednio złożonego wniosku o uznanie lub wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz innych członków rodziny.

III. Bezpośrednio składane wnioski o wydanie i zmianę orzeczeń

1179. Wnioski składane bezpośrednio do właściwego organu o wydanie lub zmianę orzeczenia, wchodzące w zakres stosowania konwencji, będą regulowane w całości przez prawo wewnętrzne, z zastrzeżeniem art. 18. Omówione powyżej postanowienia konwencji dotyczące wniosków o uznanie i wykonanie nie stosują się do wniosków o wydanie lub zmianę. Oznacza to w rzeczywistości, że procedury, formularze i pomoc dostępne dla wierzycieli lub dłużników składających te wnioski będą takie, jakie przewidziano w prawie wewnętrznym lub procedurach państwa wezwanego.

1180. Co ważne, nawet jeżeli orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych może wchodzić w zakres stosowania konwencji (*np.* gdy orzeczenie dotyczy ustanowienia świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka), postanowienia dotyczące skutecznego dostępu do procedur i pomocy prawnej nie stosują się do tych wniosków. W niektórych przypadkach wierzyciel lub dłużnik może być zmuszony zaangażować prawnika na swój koszt w państwie wezwanym, aby złożyć wniosek bezpośrednio.

1181. W profilu państwa wezwanego będzie określone, jakie procedury mają zastosowanie do bezpośrednio składanych wniosków w tym państwie, lub będą podane informacje na temat tego, jak kontaktować się z właściwym organem w celu uzyskania informacji o tych procedurach.

IV. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady

1182. Aby ustalić, co będzie wymagane w przypadku wniosku składanego bezpośrednio, należy skorzystać z profilu państwa wezwanego. Wniosek należy złożyć przy użyciu formularza wniosku lub innego dokumentu wszczynającego postępowanie wymaganego przez państwo wezwane. Dokumentacja na potrzeby wniosków o uznanie i wykonanie może być wprawdzie taka sama, jak dokumentacja wykorzystywana do wniosków za pośrednictwem organów centralnych, jednak dokumentacja na potrzeby innych rodzajów wniosków może znacznie różnić się tej, która jest używana we wnioskach na mocy konwencji.

1183. Jeżeli można złożyć wniosek za pośrednictwem organu centralnego, możliwość złożenia wniosku bezpośrednio powinna być rzadko wykorzystywana. Korzystanie z usług organu centralnego umożliwia osobom odpowiedzialnym za prowadzenie spraw w obu państwach skuteczniej pomagać wierzycielom i dłużnikom oraz rozpatrywać sprawy szybciej niż za pośrednictwem właściwego organu. Ogranicza również prawdopodobieństwo powielania wniosków i orzeczeń. Niektóre właściwe organy mogą nie mieć środków lub wiedzy, aby skutecznie rozpatrywać sprawy, które można byłoby prowadzić za pośrednictwem organu centralnego.

B. Powiązane formularze

1184. Wyłącznie na potrzeby uznania i wykonania:

Dokument stwierdzający wykonalność
Dokument poświadczający należyte powiadomienie
Dokument określający kwotę zaległych płatności (w stosownych przypadkach)
Dokument dotyczący pomocy prawnej (w razie potrzeby)
Dokument z wyjaśnieniem sposobu indeksowania lub korygowania orzeczenia (w stosownych przypadkach)

C. Odpowiednie artykuły

Artykuł 2 ust. 3
Artykuł 10
Artykuł 17 lit. b)
Artykuł 25
Artykuł 37

V. Często zadawane pytania

Jaka jest różnica między wnioskiem za pośrednictwem organu centralnego a wnioskiem składanym bezpośrednio do właściwego organu?

1185. Wnioski za pośrednictwem organów centralnych są ograniczone do tych, które przewidziano w art. 10. Aby można było złożyć wniosek za pośrednictwem organu centralnego, sprawa musi wchodzić w zakres stosowania konwencji i być wymieniona w art. 10.
1186. Wniosek składany bezpośrednio do właściwego organu będzie dotyczył spraw, które reguluje konwencja. Przykładem wniosku składanego bezpośrednio jest wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami.

Czy wnioskodawca może zdecydować się na złożenie wniosku bezpośrednio do właściwego organu zamiast postępowania za pośrednictwem organów centralnych?

1187. Tak – jeżeli pozwalają na to procedury wewnętrzne wezwanego właściwego organu (niektóre właściwe organy po prostu przekazują sprawę organowi centralnemu). Wnioskodawca, który decyduje się na złożenie wniosku bezpośrednio, powinien jednak mieć świadomość, że w niektórych państwach przepisy dotyczące pomocy prawnej w odniesieniu do wniosków składanych bezpośrednio mogą nie stosować się do sytuacji, w których wniosek można było złożyć za pośrednictwem organu centralnego. Może to mieć miejsce, gdy państwo wezwane ustanowiło skuteczne procedury umożliwiające rozpatrywanie wniosków bez udzielania pomocy prawnej wnioskodawcy w przypadku wniosków za pośrednictwem organu centralnego.

Czy organ centralny może przesłać wniosek złożony bezpośrednio do właściwego organu, jeżeli na przykład państwo wezwane nie rozszerzyło zakresu stosowania postanowień rozdziałów II i III na dany rodzaj zobowiązań alimentacyjnych?

1188. Tak – w konwencji nie ma wymogu, aby wniosek składany bezpośrednio był wnoszony przez samego wierzyciela lub dłużnika. Najprawdopodobniej ten scenariusz wystąpi w sytuacji, gdy państwo wzywające rozszerzyło zakres stosowania postanowień rozdziałów II i III na zobowiązania alimentacyjne między małżonkami i byłymi małżonkami, ale nie zrobiło tego państwo wezwane. W takim przypadku wzywający organ centralny może pomóc wierzycielowi w przygotowaniu dokumentacji i w przekazaniu jej właściwemu organowi w państwie wezwanym.

Jakich formularzy lub dokumentów należy użyć w przypadku wniosku składanego bezpośrednio?

1189. Jeżeli wniosek składany bezpośrednio jest wnioskiem o uznanie i wykonanie, należy do niego załączyć dokumenty określone w art. 25, ponieważ artykuł ten stosuje się do wniosków o uznanie i wykonanie. Zalecany formularz wniosku przeznaczony jest do użytku wyłącznie organów centralnych, dlatego należy skorzystać z formularza wymaganego przez wezwany właściwy organ albo – jeżeli wezwany właściwy organ nie określił formularza – z formularza stosowanego przez państwo wnioskodawcy.
1190. W przypadku wszystkich innych wniosków należy skonsultować się z właściwym organem, aby ustalić, jakie formularze lub dokumenty wymagane są w przypadku wniosku składanego bezpośrednio.

Czy wierzyciel lub dłużnik będzie potrzebował prawnika, żeby złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu?

1191. Będzie to zależało wyłącznie od procedur danego właściwego organu. Jeżeli wniosek składany bezpośrednio jest wnioskiem o uznanie i wykonanie, państwo wezwane musi zapewnić, aby wnioskodawca był uprawniony do pomocy prawnej co najmniej w takim samym zakresie, jaki był dostępny w państwie wzywającym, jeżeli taki zakres pomocy jest dostępny w państwie wezwanym (art. 17 lit. b)).
1192. W przypadku wszystkich innych wniosków składanych bezpośrednio – jeżeli potrzebna jest pomoc prawna, osoba składająca taki wniosek będzie odpowiadała za pokrycie tych kosztów, chyba że prawo państwa wezwanego stanowi inaczej.

Haska Konferencja Prawa Prywatnego Międzynarodowego
Stałe Biuro
Churchillplein 6b
2517 JW Den Haag
Holandia

☎ + 31 70 363 3303
✉ +31 70 360 4867
secretariat@hcch.net
www.hcch.net

ISBN 978-92-79-56705-6

9 789279 567056
doi: 10.2838/604128